

פנימיות ההלכה

שולחן ערוך הלכות תפילין*

הנה הל' תפילין תחילתן בס' כ"ה שבש"ע, וידוע שאחד מכינויי ספי' המלכות הוא כ"ה.

וזה בחי' מה שאמרו חז"ל (ילקו"ש במדבר ל') דכל הנביאים נתנבאו בכ"ה, שהוא בבחי' כח המדמה דקדושה כדכתיב (הושע י"ב) וביד הנביאים אדמה, שענין כח המדמה שייך לספי' המלכות כידוע (עיין אור נערב ח"ז חה"כ א').

מלכותו לעולם ועד" אשר הוא כנגד יחודא תתאה, בחי' המלכות יש כ"ד אותיות, ולעת"ל יהא בשכמל"ו ג"כ בסוד כ"ה אותיות כמו פסוק ראשון של שמע ישראל שיש בו כ"ה אותיות אשר הוא כנגד יחודא עילאה, בסוד הפסוק (שמות ב') ויפן כ"ה וכ"ה (עיין זוה"ק ח"ב י"ב ע"ב וכן אי' בכוונות ברהמ"ז בענין מילוי של שם אדנות – שם ספי' המלכות – שיש בו כה אותיות עיי"ש).

והנה אמרו רז"ל (חולין פ"ט ע"א) דהתפילין הם בחי' (דברים כח) וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך, היינו ענין השראת השכינה הק' בישראל (וכמו שמרומז ג"כ במה שנקראים התפילין בשם "בתים", לרמז

והטעם הפנימי לזה הוא בחי' מאי דאיתא בזוה"ק (ח"ב קל"ט ע"ב) דכשהשכינה הק' שהיא ספי' המלכות נשלמת בתיקוניה יש בה כ"ה אותיות, דכעת ב"ברוך שם כבוד

* הנה שיעורים אלו הנדפסים כאן המגלים טפח ומכסים אלפיים אמה, ענינם עמוק וגורא לפתוח צוהר לבאר פנימיות ההלכה לעומקה, על פי עומק דרכי עבודת החסידות והקבלה בהיותם שניהם משולבים יחד כתרין ריעין דלא מתפרשין, ודא בלא דא לא קיימא.

והיה מן הראוי לתקנם ולשכללם כיאות לפי כבודם, אך דא עקא שחסרון הזמן וריבוי הטרדות היו בעברינו ולפיכך לא הוגהו ולא נערכו כדבעי. ומכל מקום לבל נמנע הטוב אמרנום להדפיסם כפי צורת כתיבתם מפני השמועה, ועוד חזון למועד בס"ד, והיה אם המצא ימצא ח"ו חסרון או שגגה, מסרנא בזאת מודעא רבתא שעל המעיין הישר לתלות החסרון ברושמי רשוותא.

שממשיכים אור הבתי המקדש, שביהמ"ק האיר בבנ"י את המוחין הק' של יחוד ה', ומוחין הק' האלו נמשכים ג"כ ע"י התפילין הק', וזהו שתחילת הל' תפילין בסי' כ"ה דייקא.

וזהו שהפליגו חז"ל בחשיבות מצוות תפילין כדאיתא בסוף מסכת תפילין, כך היה ר"א אומר גדולה היא מצוות תפילין שכך אמר הקב"ה לישראל והגית בו יומם ולילה, אמרו ישראל לפני הקב"ה רבון העולמים וכי אנו יכולים להגות יומם ולילה אמר להם הקב"ה בני הוו נותנים תפילין על ראשיכם ועל זרועותיכם ואני מעלה עליכם כאילו אתם הוגים בתורה יומם ולילה שנאמר והיה לך לאות על ירך ולזכרון בין עיניך למען תהיה תורת ה' בפיך, עכ"ל חז"ל הק', והנה ידוע מש"כ האגלי טל בקדמת ספרו בנוגע להל' שבת, דכמו ששמירת שב"ק שקולה כקיום כל התורה כך לימוד הל' שבת שקול כלימוד כל התורה, וא"כ ה"נ י"ל בלימוד הל' תפילין, שכמו שע"י מצות

הנחת תפילין נחשב כאילו הוגים בתורה יומם ולילה הרי אותו הבחינה מתעורר בלימוד הל' תפילין, שאף שאין אנו יכולים היום לילך בתפילין כל היום כבזמן חז"ל מ"מ ע"י לימוד הל' תפילין בעיון ובפרט בלימוד הפרד"ס שבהם, בבחי' "תפילין שבראש" ולא רק שעל הראש, יהא נחשב לפנינו ית' כאילו אנו עוסקים והוגים בתורה יומם ולילה כדברי חז"ל הנ"ל.

ויה"ר שעל ידי לימוד הלכות תפילין נזכה לכל ההשפעות הק' שבעולם, שכולם נמשכים על ידי דבקות ישראל בהש"י שזה ענין התפילין (עיי' לקו"מ ל"ח), ונזכה לקיום הבטחת הפסוק וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך, ולגילוי יחוד ה' ויקויים בנו מהרה מקרא שכתוב (מיכה ז') כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, בגאולה השלימה ברחמים גדולים תיכף ומיד. אמן.

סימן כ"ה

דיני תפילין בפרטות ובו י"ג סעיפים

כביכול, ולכן בגד הטלית נהוג שיהא לבן בבחי' אור הפשוט (וזהו שאין בבגד עצמו קדושה, דקדושה גבוהה מעין זו אין יכולה לירד ולהתגלות בבחי' פנימיות לרוב גובהה).

והנה נודע (עיין פע"ח שער התפילין ב') כי התפילין הם בסוד המוחין דחב"ד (שהדעת מתחלק לב', חסדים וגבורות, וביחד עם חכמה ובינה הם ד' פרשיות), וזהו דבשב"ק אין מניחים תפילין שאז משיגים כבר מוחין יותר גדולים, אך בטלית מתעטפים אף בשב"ק (ואדרבא טלית קשור במיוחד עם שב"ק כדאי' במדרש שמצות ציצית ניתנה במיוחד לשב"ק), כי הטלית היא בבחי' האור הסוכ"ע בסוד הכתר שיתגלה לעת"ל שהוא למעלה מבחי' המוחין שמתגלים היום בשב"ק, וזהו שורש המח' בין המקובלים הקדמונים להאר"י הק', שהם השיגו בחי' הציצית שמגלה האור הפשוט הסוכ"ע, וממילא בחי' הטלית הוא למעלה מן התפילין ויש להקדים התפילין לטלית מדין דמעלין בקודש, אך האר"י הק' נקט דבדורות האחרונים שהם בבחי' עקבתא דמשיחא בחי' עקביים ובחי' המלכות, מתגלה בהטלית בעיקר בחי' המלכות שבה בסוד העבודה של אמונה פשוטה וקבלת עול מלכות שמים כנ"ל, וממילא התפילין גבוהים ממנה, (שהאר"י הק'

ס"א: אחר שלבש טלית מצויין יניח תפילין שמעלין בקודש והמניחים כים התפילין והטלית לתוך כים אחת צריכים ליזהר שלא יפגע בתפילין תחלה ויצטרך להניחם קודם הטלית כדי שלא יעבור על המצוה.

הנה איתא בכתבי המקובלים הקדמונים להקדים הנחת תפילין לפני עטיפת הטלית, אך להלכה נפסק להקדים הטלית, וכן הכרעת האר"י עפ"י קבלה (עיין פע"ח שער התפילין י"א).

והביאור במח' זו שהנה בטלית יש ב' בחינות, שמצד א' היא בסוד המלכות (פע"ח ר"ח פ"ג) בבחי' אמונה הפשוטה, שטלית הוא בבחי' חפצי מצוה ולא בבחי' חפצי קדושה (עיין שו"ע סימן כ"א), וכל מצוה מעשית היא בחי' ספי' המלכות כנודע (וזה"ק ויצא קנ"ז), ובפרט מצוות ציצית שענינה לזכור מצוות ה' ולקבל עלינו לעשותם שזה ענין קבלת עומ"ש פשוטה, וכדאי' בתניא פמ"א שענין עטיפת הציצית הוא להמשיך עלינו עול מלכותו ית' וכענין שום תשים עליך מלך וכו', ומצד שני ישנה הבחי' שהטלית שורשה בהאור הפשוט הסובב כל עלמין, בבחי' עולם המלוש שהוא עולם הכתר העליון והוא בדוגמת טלית

היה בראש הדור דעקבתא דמשיחא, ובפרט שאם היינו זוכים והאר"י היה חי עוד שתי שנים עד שנת של"ה היה יכול להביא את הגאולה כדא"י בספר עמק המלך שער ה' פרק נ"ה, ומובן גם עפ"י חשבון של "יומו של הקב"ה אלף שנה" דנמצא ששנותיו של האר"י הק' הם בשעה ד' של היום שהוא הזמן דסוף זמן תפילה, שהוא ענין בנין המלכות ויחודה ע"י קר"ש וברכותיה, שהוא ענין יחוד קובה"ו).

ובאופן אחר י"ל בבחי' המעליותא שיש בשיטת האר"י על שיטת המקובלים הקדמונים, שהנה עד זמן האר"י הק' נתגלתה הקבלה בדרך אור ולא בדרך כלים, ולכן רימו בחי' הטלית למקובלים הקדמונים על בחי' האור הסוב"ע שהוא למעלה מבחי' הכלים והצמצומים, אך רבינו האר"י ז"ל בא לתקן בחי' הפנימיות שהוא בסוד הכלים, שאף שהכלים נמוכים מבחי' האור, מ"מ עיקר התיקון הוא דייקא לתקן הכלים כדי להחזיק האור (ובבחי' "אורות דתוהו בכלים דתיקון" בלשון ספרי חב"ד), ולכן מגלה האר"י הק' בהטלית את סוד ה"כלי" שהוא למטה מבחי' האור הסובב שבטלית.

וז"ה בחי' מה שמבואר בהמשך ההלכה שאם נזדמן לו לפגוע בתפילין לפני הטלית יניחם תחלה כדי שלא להעביר על המצוות, שזה ענין להגביר יחודא עלאה מעל יחודא תתאה, שיחו"ת כולל מה שהאדם רוצה בבחירתו, ויחו"ע הוא בסוד שה' מזמין לידו שלא ברצונו, וצריך להגביר בחי' הביטול להיחו"ע

מעל הבחירה של היחו"ת, ולכן אם משמים גרמו שיפגע בתפילין תחילה יניחם כן, ואף שתפילין מורים על מוחין ואור, וטלית מורה על האמונה ובחי' הכלי כנ"ל, ואיך אפשר להקדים המוחין לפני האמונה, אלא שבתפילין עצמם התש"י מורים על ענין ה"נעשה" שהוא בחי' הקבלת עומ"ש והאמונה, וממילא סו"ס מקדים האמונה לפני המוחין האמיתיים שהם בתש"ר שהם בחי' השגת ה"נשמע", ולכן אם נזדמן לו התש"ר לפני תש"י צריך להעביר עליהם ולעזובם, דלעולם א"א להתחיל העבודה רק בבחי' מוחין והשגות בחי' תש"ר אלא דווקא בקבלת עומ"ש ובאמונה דווקא בחי' התש"י כנ"ל.

ס"ב: מי שזהיר בט"ק ילבשנו ויניח התפילין בביתו וילך לבוש בציצית ומוכתר בתפילין לביהכנ"ס ושם יתעטף בטלית גדול, הנה, העולם נהגו להתעטף אף בטלית גדול קודם ולברך עליו ואח"כ מניח התפילין והולך לביהכנ"ס.

הנה דרכם של הרבה צדיקים היתה להתחיל תפילת שחרית בהתבודדות בביתם ואח"כ ללכת לביהכנ"ס, (וכן בעוד עבודות גבוהות כמו סעודה שלישית בשב"ק נהגו כמה צדיקים כן), שזה הדרך לעלות לבחי' הכתר ע"י בחי' החכמה תחלה, שחכמה נקראת "בד קודש", שקודש היא חכמה (וזה ח"ב קמ"ח ע"ב), ואור החכמה מאיר לאדם ע"י בחי' הבדידות, ועי"ז עולים אח"כ מבחי' החכמה לבחי' הכתר,

שהתאחדות עם כלל ישראל הוא בסוד הכתר בבחי' עולם א"ק, שנקרא "כל ישראל" כמש"כ בנוע"א (פר' דברים).

וזוה בחי' מה שרשב"י ור"א בנו כשגילו את סודות התורה, שהם בבחי' עולם האצ"י אשר הוא כנגד ספי' החכמה (ע"ה שער מ"ב י"ג), נכנסו למערה בסוד הבדידות. דאחרי שנדבקו בסוד הבדידות היו יכולים להאיר היחוד למטה בעולם הזה לכל ישראל.

וזוהו דכתיב אצל אליהו הנביא זל"ט (מלכים י"ח מ"ב) וישם אליהו בפניו בין ברכיו, דכשהתפלל הניח את ראשו בין ברכיו, שהברכיים הם בחי' הנה"י, בחי' עולמות התחתונים דבי"ע שהם מקום הפירוד, והראש הוא בחי' מקום היחוד, שהפירוד מתחיל בעיקר בכתפיו שמתחלקים לכתף ימין ולכתף שמאל שהם בחי' קין והבל (שער הגלגולים ל"ח), והיינו שע"י שדבוקים בתחלה בבחי' הראש שהוא מקום היחוד יכולים לרדת ולהאיר היחוד אף במקום הפירוד, בבחי' מה שא"ק מאיר אף בתוך הבי"ע.

ונחזור לענין שוהו המנהג הנכון להניח התפילין בבית, ולהמשיך מקודם את כל המוחין בסוד הבדידות, ואח"כ אפשר ללכת לביהכנ"ס, ולקבל מצות עשה דאהבת לרעך כמוך ולהתאחד עם כלל ישראל, בבחי' עולם א"ק המאיר ומשפיע אף בעשיה, ש"כנסת" בנימ' עשר פעמים שם ב"ן

(שעה"כ כוונת הברכות) בחי' ספי' המלכות, בבחי' השראת השכינה שיש בהתכנסות עשרה מישראל בביהכנ"ס, וע"י זה נעשה יחוד כתר ומלכות, היינו שעולים מקודם לבחי' הכתר ע"י הבדידות ומתאחדים מקודם עם כלל ישראל בשורשם בבחי' איך שהם מתגלים בעולם א"ק, ואח"כ מתאחדים עם בני ישראל בביהכנ"ס שהוא בחי' ספי' המלכות ומשפיעים מכתר למלכות.

והנה בטלית גדול שונה המנהג בין המחבר לרמ"א כנ"ל, דהנה שלימות וגמר העבודה הוא דווקא ביחד עם כל ישראל, (שרק ההתחלה הוא בבדידות וכנ"ל).

דהנה הרמ"א שהוא בבחי' ספי' הבינה (כמו שביארנו במ"א), ה"ה בבחי' מוחין דאחור, ולכן לדידיה אף העטיפה בט"ג אינו מורה על שלימות העבודה אלא על תחילת העבודה, שע"כ לדידיה אף עטיפת הט"ג הוא בבית, אך למחבר שבבחי' חכמה בבחי' מוחין דפנים, הרי לדידיה העטיפה בטלית גדול שייך כבר לשלימות וגמר העבודה שזה צריך לעשות דווקא בביהכנ"ס במקום היחוד עם כל ישראל.

ס"ג: הרא"ש היה מסדר הברכות עד עוטר ישראל בתפארה ואז היה מניח תפילין ומברך עוטר ישראל בתפארה.

וזוהו דדייקא הרא"ש נהג להדגיש שתפארה קאי על התפילין,

הראשונים שהיו רחוקים משני הצדדים מביהמ"ק השני ומביהמ"ק השלישי, ולכן עיקר קביעת ההלכה לדורות בנגלות התורה נקבע בדורות של הראשונים (שהשו"ע נקבע לפי דעות הרי"ף והרמב"ם והרא"ש וכו'), דנגלות התורה קשור בעיקר לספי' הבינה.

ומזמן האר"י הק' שהתחיל להתנוצץ בבחי' אור חזר, האור דביהמ"ק השלישי התחיל הגילוי של סודות התורה שהם מספי' החכמה, ומזמן הבעש"ט התחיל להתנוצץ אור הכתר, וכגון חיזוק הענין דהתקשרות לצדיקים שבבחי' הנשמות הכלליות דבחי' היחידה, ואף שסתם ענין התקשרות צדיקים שייך בעיקר לעולם האצילות ששם המקום של הצדיקים הבטלים לה', בכ"ז הבעש"ט עצמו היה בבחי' מרכבה לא"ק בחי' משיח בחי' הכתר, ואח"כ יצא מזה הענין של כל הצדיקים ממשיכי דרכו שהם בבחי' האצי', וכמו שמקוצו של יו"ד שבשם הוי"ה שבבחי' הכתר יוצא אות היו"ד שבבחי' האצי'.

אמנם בדור האחרון רואים בחוש שחזר להתנוצץ אור הכתר דהבעש"ט, שזאת הסיבה שיש היום כ"כ הרבה עובדי ה' שאין מסתפקים להיות מקושר לצדיק ולחסידות מסוימת שאי"ז מספק אותם ומחפשים ומתענינים גם בהאור שישנו אצל הצדיקים האחרים והם מחפשים אחר כל האורות יחדיו, שזה בחי' המלכות המקושרת אל הכתר ששם כל הצדיקים

(דהלא מפשטות הגמ' קאי עומר ישראל בתפארה על הכובע והכיסוי שעל הראש, וכ"כ הקאמרנער זי"ע לפרש דלא נהנינן לילך בתפילין כל היום וכן נהגו האר"י והבעש"ט זי"ע שלא הלכו בתפילין כל היום, דקשה להמשיך המוחין והרבקות של התפילין לכל היום, אלא שעוררו את סוד התפילין ע"י הכובע, ומדוע דווקא הרא"ש הדגיש שיש בחינה שתפארה קאי בעיקר על התפילין שנקראים פאר).

אלא דהרא"ש היה בסוף תקופת הראשונים, ובסוף כל תקופה מאיר בתוקף האור של אותה התקופה, שסוף התקופה הוא כמו בחי' ספי' ה"מלכות" של תקופה זו המגלה ומוציאה לפועל האור המיוחד של אותה התקופה, וכמו רבי שהיה בסוף דור התנאים והוא חיבר המשניות וכלל האור של כל זמן התנאים, וכן רבינא ורב אשי שבסוף תקופת האמוראים, ורב האי גאון שהיה בסוף תקופת הגאונים.

והנה עיקר האור שהאיר בזמן רבותינו הראשונים היה אור הבינה, וכמו שמען הרה"ק ר"פ קאריצער זי"ע בעד האבן עזרא כנגד משיגיו, ואמר שהיה האב"ע בתקופה החשוכה שבגלות, זמנם של הראשונים הוא מכוון באמצע ימי הגלות ורחוק ביותר משני מימי הביהמ"ק שנחרב בעוה"ר ומביהמ"ק שיבנה, שבזמן ביהמ"ק מאיר אור החכמה והכתר, ובזמן הגלות שולטת בעיקר ההשתוקקות והצמאון בבחי' האש דספי' הבינה, ובמיוחד בתקופת

מאירים א' לחבירו, ואז ע"י ריבוי הצדיקים שמתאחדים כאחד מתנוצץ אור הכתר, וכן יש היום ריבוי עצום של עובדי ה' שמתקשרים בחוץ לבפש"ט זי"ע או למוהר"ן מברסלב זי"ע שהם בבחי' צדיקים המופלגים מאוד שבבחי' התנוצצות הכתר בעצמו וכנ"ל.

ונחזור לעניננו, דמכיון שהרא"ש היה בסוף תקופת הראשונים שבבחי' תוקף ספי' הבינה, (ומרמז גם בשמו "רבינו אשר" כנגד שבט אשר שהוא בסוד הבינה, כדאי' עה"פ מאשר שמנה לחמו, "שמנה" אותיות נשמה שהיא בינה), והרי בבחי' הבינה יש חילוק ברור בין אורות לכלים, וממילא ישנו חילוק ברור בין גשמיות לרוחניות (דרך בעולם האצ"י שבבחי' החכמה מתאחדים האורות והכלים בבחי' "איהו וחיהו וגרמוהי חד בחוץ" ולא בעולם הבריאה שכנגד ספי' הבינה), ולכן מדגיש הרא"ש, שתפארה קאי בעיקר על התפילין, ולא על סתם כובע, דאע"פ דגם בסתם כובע גשמי אפשר לעורר ולרמז את הדבקות והמוחין דתפילין כנ"ל מהקאמרנער זי"ע זהו רק ביאור בהנהגת האר"י והפשט שמהיר אצלם כבר אור החכמה והכתר המאחדים גשמיות ורוחניות כנ"ל, (וכן היה בזמן הגמ' שקרוב זמן הגמ' עדיין לביהמ"ק השני שהאיר בו אור החכמה כנ"ל מאמרי פנחס), אך לפי הפשט והנגלה של ספי' הבינה שהיא בחי' הרא"ש כנ"ל הרי עיקר הפאר של בני' הוא דווקא בתפילין, שרק תפילין שנהיו חפצא

דקדושה והתאחדו בו הקדושה והרוחניות בחפץ הגשמי (אף לפי הפשט והנגלה) נקראים פאר ולא כובע גשמי כנ"ל.

ס"ד: צריך שיהיו תפילין עליו בשעת קר"ש ותפלה.

ובמ"ב מציין לסי' לו ס"ב ששם מדגיש יותר המחבר שאף שבימינו נהגו שלא להניחם כל היום כמצוותן משום שצריכים גוף נקי ושלם יסיה דעתו מהם מ"מ צריך כל אדם לזהר להיותם עליו בשעת קר"ש ותפלה.

ולכא' צ"ב, דבשלמא בשעת קר"ש מובן עפ"י מה שאמרו חז"ל (ברכות י"ד ע"ב) דכל הקורא קר"ש בלא תפילין כאילו מעיד עדות שקר בעצמו, אך מה שייכות לתפילין עם התפלה דווקא, וא' מהבחינות והביאורים שבזה הוא, שזמן התפלה כולל את כל היום, שהתפלה היא בנין המוחין והפנימיות של כל היום, וע"כ אם היו התפילין מונחים עליו בשעת התפלה נחשב כמו שהיו עליו התפילין כל היום כולו, וכדאי' מהגר"א זי"ע שענין ח"י ברכות דשמו"ע הם בבחי' ח"י חוליות השדרה שהם המעמידים של כל הגוף, וכלשון בעל התניא זי"ע במכתבו שמי שטעם טעם תפלה אפי' פ"א בימיו יודע שתפלה היא מדאורייתא, והיינו כמש"כ ביסוד העבודה זי"ע שכל המצוות הפנימיות שהם יסודי היהדות, וכמו מצוות יחוד ה' ומצות האמונה

והבטחון בה' ואהבתו ויראתו ומצות הדביקות אפשר בימינו לקיים בעיקר בשעת התפלה, שכיון שנתמעטו הלבבות ונחלשו ההרגשות בימינו הרי שעת הכושר שמסייע ה' להלב להרגיש הרגשות שנתחייבנו בהם הוא בזמן התפלה שהיא עבודה שבלב תענית ב' ע"א).

ובזה יש לבאר דלא תהא סתירה בין פסק השו"ע הרב בהל' ת"ת להנהגתו שהיה מנהיג בפועל את חסידיו, שהנה בשו"ע הרב פוסק שאין להאריך הרבה בתפילה אלא מי שהוא כחסידים הראשונים שקיימו בשלימות מצות ידיעת התורה ותורתם היתה שמורה אצלם וכו', ואילו בפועל הנהיג הוא עצמו אצל חסידיו להאריך הרבה שעות בעבודת התפלה אף למי שלא קיים עדיין מצות ידיעת התורה כראוי, אלא הביאור הוא, שבשו"ע פוסק למי שלבו ער לקיים כל היום המצוות שבלב לכה"פ בדרגה שנתחייבנו בה, ולכן מחויב לקיים מקודם מצות ידיעת התורה לפני שיוסיף להתפלל שעות ארוכות כדי להוסיף אהבה ויראה ודבקות בדרגות יותר ויותר גבוהות, אך בנוגע למי שעדיין לא קיים מצוות המחויבות שבלב חייב להתפלל עד שיזכה לקיימם, ואף שיקח לו זאת שעות ארוכות.

אמנם בימינו שאין הכח והיכולת לרוב בנ"א להאריך הרבה

שעות בתפלה הרי לכה"פ יש לידע שצריך להתאמץ בכל היכולת לעורר בזמן התפלה את הרגשת הלב דאמונה ובטחון ואהבה ויראה וכו', ואף שהלא נצטוינו במצוות אלו במשך כל היום ולא רק למשך התפלה, הרי מכיון שהתפלה הוא הפנימיות והלב של כל היום כנ"ל, ממילא יתפשט ממנה הכח והארה לכל היום וכמו בענין התפילין בשעת התפלה כנ"ל.

ס"ה: יכוין בהנחתם שצונו הקב"ה להניח ד' פרשיות אלו שיש בהם יחוד שמו ויציאת מצרים. (א)

הנה ב' הדברים של יחוד שמו ויצי"מ מורים על ענין יחודא עילאה ויחודא תתאה, שהנה "ה' אחד" יש בו ב' פשמים (עיין קל"ח פ"ח לרמח"ל פתח א', ל"ט ומ"ט), שעפ"י נגלה הכוונה "יחוד בשליטה", שאין שום שליטה בעליונים ותחתונים רק להשי"ת ב"ה וב"ש, וכמו שפירשו הראשונים על דרך הנגלה, ונגלה הוא בחי' יחודות, ועפ"י סודם של דברים הכוונה "יחוד במציאות" כמו שפירשו הראשונים מהר"ם גבאי ור' עזריאל זי"ע עפ"י נסתר (ונסתר הוא בבחי' יחודות), היינו שאין שום מציאות מבלעדיו ית', וכל מאמינים שהוא לבדו הוא כמו שהיה קודם שנברא העולם ממש שהיה הוא לבדו, וכמ"ש אתה הוא עד שלא נברא העולם אתה הוא משנברא וכו', פי' הוא ממש בלי שום

שינוי, כדכתיב אני ה' לא שנית, כי עוה"ז וכן כל העולמות העליונים אינן פועלים שום שינוי באחדותו ית' בהבראם מאין ליש, שמו שהיה הוא לבדו הוא יחיד ומיוחד קודם הבראם, כן הוא לבדו הוא יחיד ומיוחד אחר שבראם, משום דכולא קמיה כלא חשיב וכאין ואפס ממש, כי התהוות כל העולמות עליונים ותחתונים מאין ליש וחיותם וקיומם המקיימם שלא יחזרו להיות אין ואפס אינו אלא דבר ה' ורוח פיו ית' המלוכש בהם וכו', ומיוחדות דבורו ומחשבתו של הקב"ה בתכלית היחוד במהותו ועצמותו ית' גם אחר שיצא דבורו ית' אל הפועל בבריאת העולמות כמו שהיה מיוחד שמו קודם בריאת העולמות, ואין שום שינוי כלל לפניו ית' אלא אל הברואים וכו' שהם בחי' הסתר פנים להסתיר ולהעלים האור והחיות הנמשך מדבורו ית' שלא יתגלה בבחי' גילוי רב שלא יוכלו התחתונים לקבל ולכן נדמה להם אור וחיות הדיבור של מקום ב"ה המלוכש בהם כאילו הוא דבר מובדל ממהותו ועצמותו ית' כו' אך לגבי הקב"ה אין שום צמצום והסתר והעלם מסתיר ומעלים לפניו, וכחשכה כאורה כדכתיב גם חושך לא יחשיך ממך וגו' משום שאין הצמצומים והלבושים דבר נפרד ממנו ית' ח"ו אלא כהדין קמצא דלבושיה מיניה וביה כמ"ש "כי ה' הוא האלקים" וכמו שהאריך בזה רבינו התניא זי"ע בלקו"א (פר' כא) ובשער היחוד והאמונה ובשאר ספריו הק' וספרי תלמידיו הק' וממשיכי דרכו הק'

זי"ע שהרחיבו לבאר ולהאיר העיניים במצות יחוד ה' שורש כל התורה וכידוע לדורשי ה', ואכמ"ל יותר.

ובשמניחים תפילין של יד ותפילין של ראש יש לדעת שתי הבחינות של יחו"ע ויחו"ת, ש"יחוד שמו"ה הוא ענין יחיד במציאות – יחו"ע, ו"יציאת מצרים" הוא ענין יחיד בשליטה, שמגלה שאף אחרי הצמצום וההסתרה של הבריאה שעושה את הבריאה לנפרדת בגילוי מאחדותו כפי שנראה כן לתחתונים, בכ"ז ה' הוא השולט ומולך היחיד על הכל – יחו"ת, שזה סוד תש"י (יחו"ע) ותש"ר (יחו"ת), אלא שיש לכלול שניהם ביחד ולכוין בהנחת שניהם יחו"ע ויחו"ת, (שזה ענין היחו"ת שביחו"ע, והיחו"ע שביחו"ת, וכמו שבשמע ישראל וכו' שהוא גילוי דיוח"ע מכוונים ב"אחד" על הז' רקיעין וד' רוחות השמים שהם מתבטלים ומתכללים באחדותו, שזה ענין יחו"ת שביחו"ע, וכן בבשכמל"ו שהוא גילוי דיוח"ת, מרמזים על תיבת אחד של היחו"ע, ש"ועד" בחילופי אתוון הוא "אחד" כמובא בזה"ק ח"ב דף קל"ד ע"א, היינו לכלול ב' היחודים כאחד, ואכמ"ל בזה).

ורבינו הרמח"ל זי"ע מסר נפשו כל ימיו על גילוי היחוד, וכן איחד בתורתו את ב' הבחי' דנגלה ונסתר, שפירש את סודות הקבלה בדרך של גילוי היחוד שזה בבחי' נגלה, ועסק הרבה בתורתו בענין היחוד דתרין משיחין, כי שורש נשמתו הק' היתה ממקום שלישי אמצעי שבתפארת ששם

סופה בתחילתה, כי שורשה של מידת המלכות היא בהחכמה והכתר שהם בבחי' אור פשוט בבחי' יחוד המגלה שהכל הוא אלקות וזהו שהתש"י הם בבית אחד שהוא בחי' אור פשוט.

ותפילין של ראש המתחלק לד' בתיים הוא בבחי' הו"א והבינה, שהם בחי' הכלים, שהם בסוד לאה שממנה יוצא משיח בן דוד, אשר הוא מורה את דרכי העבודה לבנ"י בסוד היחוד והבחירה, והנה כשמניחים השל ראש אחרי השל יד הוי כהסדר הראוי, היינו שאחרי שגילו בתחילה היחוד בתש"י בחי' מב"י המגלה שהכל הוא אלקות ומגלה סוד היחוד והידיעה, מגלים ג"כ בחי' היחוד בסוד הבחירה והעבודה שבבחי' מב"ד שבתש"ר, וכמו שבשכמל"ו הוא לאחר שמע ישראל דשמע ישראל הוא בסוד יחוד ובשכמל"ו בסוד יחוד (זהר ח"א י"ח ע"ב, שיחודת שאחרי היחוד הוא שלמות היחוד בבחי' זה קלי ואנוהו של שביעי של פסח, מראה באצבע ואומר זה, שהוא שלימות היחוד כשהוא לאחר היחוד שהתגלה בליל א' דפסח, ואכמ"ל), ולכן אם תפש בשל ראש תחלה אזי אף שיש דין דאין מעבירין על המצוות שדין זה הוא בסוד גילוי היחוד כמש"כ בתחי' הסימן (ס"א) הרי כאן בזה שתופש של ראש תחלה מגלה היחוד קודם היחוד, ולהיפך מגילוי היחוד, ולכן צריך לעזבו ולהתחיל מחדש הנחת התפילין בסדר הראוי יחוד ואח"כ יחודת כנ"ל.

נכנסים עקבי לאה בתוך כתר דרחל, מקום היחוד, ולכן נתקבלה תורתו באהבה הן אצל גדולי החסידות והן אצל גדולי המתנגדים, (והיה הרמח"ל בבחי' של הנה"ק מקאמרנא זי"ע שהיה ג"כ באותה הבחינה שגילה סודות התורה באופן של עבודת השי"ת שהוא בחי' נגלה, אלא שהרמח"ל היה בסוד לאה דרחל, והקאמרנער בסוד רחל דלאה, ועיין בספר תורת חכם מענין זה, ולכן בחיצוניות חלק הקאמרנער על הרמח"ל, וכמש"כ במקו"א דבכל ב' צדיקים שקשורים ביותר זל"ז הרי לפעמים נתגלה הקשר ביניהם בבחי' היחוד דבטישו ואכמ"ל, אך באמת הרוצה להבין תורת הקאמרנער כראוי עליו להקדים לימוד תורת הרמח"ל שקשורים זע"ז וכנ"ל), ויה"ר שנזכה ללכת בדרכו הקדושה לייחד תמיד ייחודים קדושים, וכמו שהרמח"ל מעיד על עצמו שכל מה שזכה הוא בכח יחודיו הק' שעסק בהם ללא הרף ולייחד כל חלקי התורה"ק, וכל חלקי בני ישראל, ובזה לייחד קובה"ו, בהתגלות הייחוד דב' המשיחין בב"א.

ס"ו: אם פגע בשל ראש תחלה צריך להעביר על אותה המצוה ויניח של יד תחלה ואח"כ של ראש.

הנה תש"י ותש"ר מרמזים על כמה בחי', וא' מהבחי' העיקריות היא דתש"י ותש"ר הם כנגד משיח בן יוסף ומשיח בן דוד, שתפילין של יד שהם בבחי' האמונה הפשוטה, בחי' ספי' המלכות, ובחי' רחל שממנה יוצא משיח בן יוסף, אשר זו המלכות נעוצה

ובאן המקום להעיר דאף שבכל מקום בהלכות אלו פירשנו תמיד כנ"ל שתש"י הם בסוד הנוק' – שהיא פרצוף רחל בחי' מב"י, ותש"ר הם בסוד הז"א שבבחי' פרצוף לאה ובבחי' מב"ד. הרי כ"ז היא בהבחנה של ימות החול, שהרי מצות הנחת תפילין היא בימות החול, שאז ישנו הפירוד בין בחי' פרצוף רחל לבחי' פרצוף לאה וכמו שהארכנו במקו"א, ואז יש בחי' הפירוד שבין בחי' המשיחין, שהיא בחינת הפירוד בין קובה"ו (ו-ה של שם הויה) שאנו עוסקים לייחדם.

אך יש לידע שיש הבחנה גבוהה ומעולה, שהיא בבחי' התיקון השלם, היינו כשעולים הז"א והנוק' לשורשם שבחכמה ובינה (ואח"כ לשורשם שבכתר וכו'), וכמו שיהא לעתיד, אזי יתגלה סוד פנימיות הזו"ן, שפנימיות הנוק' (פרצוף רחל) היא מהחכמה (י' של שם הויה) בבחי' אבא יסד ברתא, בסוד הכתוב (משלי ג') ה' בחכמה יסד ארץ, ופנימיות הז"א (פרצוף לאה) שורשה מהבינה (ה' של שם הויה) בבחי' כונן שמים בתבונה (עיין זהר ח"ג דף רמ"ח ע"א).

ובהבחנה זו הרי מתעלים גם ב' המשיחין לשורשם, ואז מתעלה מב"י לבחי' משה רבינו (שהוא בסוד יסוד אבא – חכמה), הכולל אצלו ב' המשיחין, ומב"ד מתעלה לבחי' אהרן הכהן המקבל ממשה רבינו ע"ה, בבחי' ספי' הבינה המקבלת מספי' החכמה, ששקול אהרן הכהן כמשרע"ה

וכלל איתו ג"כ ב' המשיחין, אלא שאצל אהרן נתגלתה בחי' (שמות כ"ח) בגדי אהרן לכבוד ולתפארת שהוא ענין התגלות הפאר והיש דקדושה דבחי' הבינה, ובבחי' גבוהה זו מתעלים ב' המשיחין לבחי' (תהילים ע"ז) נחית כצאן עמך ביד משה ואהרן.

והיינו שמב"י שעבודתו בדרך החכמה והאור שמלמעלה למטה הרי הוא שושבינא דמלכא כמשרע"ה, שהוריד התורה מלמעלה למטה, ומב"ד שעבודתו בדרך הבינה והאש שמלמטה למעלה, הרי הוא שושבינא דמטרוניתא כאהרן הכהן המעלה את הנרות שמרמז על עבודתו להעלות את נשמות ישראל, ובבחי' הוי מתלמידיו של אהרן וכו' אוהב את הבריות ומקרבן לתורה.

והנה בבחי' גבוהה זו (שכנ"ל אין אנו מדברים ממנה בפ' הל' תפילין, משום שהיום אנו עדיין בבחי' הפירוד של ימות החול), הרי נקראים ב' המשיחים בבחי' דוד, שאף מב"י כשעולה לשרשו נהפך לבחי' משרע"ה ונקרא על שם דוד, בבחי' מה שאמרו חז"ל (רות רבה פ"ה-ו) כגואל ראשון כך גואל האחרון, והלא גואל אחרון הוא משבט יהודה ומשה רבינו הרי היה משבט לוי, אלא הביאור שמתעלה המשיח בזמן הגאולה לדרגת משרע"ה, ולכן בהבחנה גבוהה זו ישנה בחי' הפוכה, והיינו שהתש"ר שבבחי' המוחין וההשגות העליונות, שבבחי' הכתר ד"נשמע" דמ"ת, ה"ה בבחי' נבואת משרע"ה רבן של נביאים, ובבחי' מב"י שעלה לבחי' משרע"ה

בחי' אבא יסד ברתא, והלא ניקוד החכמה הוא בפתח כידוע (ע"ה שם), אך אי"ז התכלית, אלא התכלית היא להעלות החכמה לשורשה שהיא כתר דעתיק בסוד משיח צדקינו שיעלה המלכות עד הכתר בב"א.

ס"ח: כל המצוות מברך עליהם עובר לעשייתן (פי' קודם כמו ויעבור את הכושי שפירושו ר"ן והקדים לפניו).

לבא' צ"ב מדוע נקטו חז"ל לשון עובר שמשמע לתרי אנפין, עד שצריך לבאר שהכוונה עובר היינו קודם, ולא נקטו לשון ברור של קודם לעשייתו.

וי"ל דהנה איתא (עין ספר אדם ישר דרוש פו"ח) שבברכת המצוות ממשיכים אורות מקיפים ובמעשה המצוה אורות פנימיים, ומקשים ע"ז המפרשים איך מקדימים המקיפים לפנימיים והלא מקיפים יותר גבוהים מהפנימיים ואיך ממשיכים העליון לפני שבא התחתון, ויש שרוצים אמנם לתרץ שהכל בסוד העובי, שהברכה נקראת מקיפים משום שהיא יותר פנימית, וזה שייך להקדים תיקון הפנימיות לפני החיצוניות כמו שרואים בתיקון דר"ה (עין בכוונות) שמתקנים הפנימיות קודם להחיצוניות (וכמו שרואים במשל בעוה"ז שאפשר להחזיר אדם בתשובה ע"י תיקון דעותיו הפנימיות עוד לפני תיקון חיצוניותו), אך א"א לדידהו להקדים תיקון המקיפים העליונים לפני תיקון התחתונים.

(בסוד ויקח משה את עצמות יוסף עמו), שנקרא עתה ג"כ בן דוד שבראש (ובבחי' ג"ר דעתיק כמבואר במקו"א), והתפילין של יד שבבחי' הורדת ההשנות העליונות לכלל מעשה, ובבחי' הכתר ד"נעשה", ה"ה בבחי' אהרן הכהן מתורגמן דמשרע"ה שבבחי' מלכות-פה בבחי' "ודבר הוא לך אל העם והיה הוא יהיה לך לפה" שנאמר אצל אהרן הכהן, ובבחי' מב"ד שעלה לבחי' אהרן הכהן וכנ"ל, בבחי' התש"י שהם כנגד הלב. בחינת בינה – ליבא, הכוללת אצלה (כשהיא בשלמותה) את החו"ב ביחד, איך שהם מתגלים בתוך הלב, בבחי' האו"ת שעל "לב אהרן", שהיה בתוכו שם ע"ב ושם מ"ב, שמות החו"ב, ואכמ"ל יותר.

ס"ז: יברך להניח בקמץ תחת הה"א ולא בפתח.

הנה איתא (ע"ה ש"ה פ"א) דניקוד קמץ מרמז על ספי' הכתר, שהוא בסוד המקיפים שעל הגולגולת, וכמו התפילין שהם מוחין הבוקעים ויוצאים ובולטים לחוץ בבחי' כתר, (וכמובא שהתפילין הם בסוד ב' הכתרים שקיבלו ישראל כשאמרו נעשה ונשמע, תש"י בחי' כתר דנעשה, ותש"ר בחי' כתר דנשמע), ולפיכך יש להניח התפילין בסוד הכתר שהוא בבחי' השראת אלקות ולא בסוד החכמה שהוא בסוד הביטול לאלקות לבד, שאף שתש"י היא בסוד המלכות ובבחי' רחל – מב"י – ובבחי' החכמה

אמנם מהכוונות דליל פסח אשר שם ייש ריבוי בחי' של מקיפים, והמעין שם היטב יראה דמוכת שם שהמקיפים של הברכה הם מקיפים גבוהים, וא"כ צ"ל דאה"נ שיש בברכת המצות חידוש שמקדימים האור המקיף העליון שהיה צריך להיות יותר מאוחר ואעפ"כ מקדימים אותו, ובזה מובן מדוע נקטו דווקא לשון שמשמע לתרי אנפי, לרמוז שבברכה מקדימים אור שהיה צריך להיות אחר העשיה ובכ"ז מקדימים אותו (וכמו שיש בחי' שמכניסים ומגלים לאדם השגה שגבוהה מדרגתו כדי שבכח אור וגילוי זה יהא לו כח להשתנות ולהתעלות לפי בחינתו במקום שהוא שם).

וכמו שכותב א' מתלמידי הרבי מלובלין זי"ע שפעם היה עם הרבה אנשים בנמילת לולב של הרבי מלובלין, ולפני הנמילה עשה הרבי הרבה זמן נענועים גדולים בגופו הק' בהתלהבות עצומה, ואח"כ עצם עשיית המצוה היה במהירות, וכותב שכולם התעוררו בעיקר בההכנה והנענועים שלפני המצוה והוא זכה להתרכז וליכנס בפנימיות של עשיית המצוה עצמה של הרבי, ופירש בזה הפסוק וירא העם וינעו ויעמדו מרחוק ומשה ניגש אל האלקים, שכל העם התעורר בעיקר מהקולות והלפידים שלפני מ"ת ובזה נשארו בבחי' מרחוק ומשה ניגש לפנים לקבל הדברות עצמם, וביאור הענין כנ"ל, שההכנה שלפני המצוה היא כמו ובדוגמת הברכה שלפני

המצוה שממשיכה אורות מקיפים עליונים, ולכן העולם מתלהבים מזה שהם מרגישים האור הגבוה ומקבלים ממנו חיות, אך מאידך אורות מקיפים אינם נשארים אצל האדם, שהם מאירים רק לזמן, אך בשעת המצוה מאיר אור פנימי שאף שהוא יותר נמוך ומצומצם, בכ"ז הוא יכול לישראל לנצח, היות שמלוכש בכלי, והחכם מחפש אור הפנימי שהוא אור בכלי ובזה נשארים אצלו גם אורות המקיפים, שמכח אור הפנימי אפשר להזכיר ולעורר תמיד את המקיפים, וכמו כשצדיק מוסר דרשת התעוררות הרי רוב ההמון בא בעיקר לקבל את האורות המקיפים של האש קודש וההתלהבות והחמימות שמשפיע הצדיק בדבוריו, אך אורות אלו אינם יכולים להשאיר אצלם לזמן רב, אך החכם בעיקר חורט על לבו את השכל ואת הפנימיות של הדברי תורה ששמע מהצדיק וחוזר עליהם להבינם ולזכרם, ובכח אור פנימי הזה יכול תמיד לעורר אצלו את האש קודש ואור מקיף של דיבורים אלו, וכמו שכותב הבני יששכר בהתחלת ספרו שכותב הדב"ת שאמר בשבתות ובמועדים לפני מקהלות עם בני ישראל שבתוך הדב"ת האלו נשפעים השפע הרוחני והאורות העליונים של היו"ט, שכשאדם לומד הדב"ת האלו מתקשר עם האור הרוחני שלהם, שהוא למעלה מהשגה, דהתורה היא הכלי לאור הרוחני העליון שנשפע על ידה.

ס"ט: אסור להפסיק בדיבור בין תפלה של יד לתפלה של ראש ואם הפסיק מברך על של ראש על מצות תפילין, הגה, ולדידן דנוהגים לברך שתי ברכות אף אם לא הפסיק צריך לחזור ולברך על של ראש שניהם להניח ועל מצות.

הגה כבר כתבנו לעיל שהתפילין הם בסוד ב' המשיחין, מב"י בתש"י, ותש"ר הוא בחי' מב"ד בבחי' בן ישי בראש (סנהדרין ק"ב ע"א). (ב)

והנה אסור להפסיק ולהפריד ח"ו בין ב' המשיחין שזהו גם הענין שאין להפסיק בין גאולה (מב"י) לתפלה (מב"ד), וכן אין להפריד בין תורה (מב"י) ותפלה (מב"ד) ולומר ח"ו שא' מפריע לחבירו, אלא להיפך לגלות האמת שאחד מחזק את חבירו ומשפיע לחבירו, וכל חיזוק ותוספת באחד מהם מעלה את חבירו.

וכן גם נוגע הענין למב"י ומב"ד בפשטם, שאין להפריד בין ב' המשיחין, שבכל דור יש ב' צדיקים

שאם נזכה יהיו הם ב' המשיחין, וכיון שיש שוני בין ב' דרכי העבודה של ב' צדיקים אלו, לפי הבחינות שהם מרכבה אליהם באופן שנראים ב' הצדיקים סותרים זל"ז באופני עבודתם, ולכן צריך ליוזר שלא לדבר ולהפסיק ביניהם היינו שלא ידברו א' נגד השני, או כשמחמת הסודות שיש בענין זה א' חולק של השני (כמו שהיה בהרבה דורות שבין ב' המשיחין היה בחי' של מחלוקת בחיצוניות), וע"ז הזהירה שאין לסתם אנשים לדבר מזה, כהזרת רבינו בלקו"מ (ה'–ד') בענין המחלוקת שבין הצדיקים שנראה שחולקים ובאמת אי"ז מחלוקת אלא א' מתקן ומשלים עבודת חבירו, ואין לחשוב שיש פירוד אמיתי ביניהם ח"ו שזה בחי' שעושה פירוד ח"ו בין קובה"ו.

ויש בענין זה הרבה דברים עמוקים והיות שנוגע ענין זה לכללות הל' תפילין וכנ"ל, נזכיר כאן קצת ראשי פרקים מענין זה, דהנה בכללות התחיל פגם ופירוד זה בחטא ע"ז הדעת, שהוא חטא השורשי של כל התורה, ואז פגמה חוה שסחטה ענבים ונתנה לאדם

ב. וזה גם ביאור פנימי לחילוק שהיה בין הרה"ק השר שלום מבעלזא זי"ע שריפא חולים במישושם בידיו הק', לדרך קדוש ישראל מרוזין זי"ע שריפא חולים במחשבתו שבמוחו (וכידוע ששני הדרכים מרומזים בפסוק ישלח דברו וירפאם שר"ת של הפסוק הוא "ידו", וס"ת מוח), שהשר שלום זי"ע שהיה שר התורה בנגלה ובנסתר היה בחי' מב"י (וכמרומז גם בשמו שלום ששייך לבחי' היסוד). שכנגד תפילין של יד, ולכן ריפא בידו, והרה"ק מרוזין זי"ע היה בבחי' מב"ד (וכמו שרימזו בפירוש ע"ע כידוע), שזה בחי' כללות הדבקות של לאה בבחי' ואני תפילה ולא בדרך פרטי יחודי רחל, שזה כנגד תפילין של ראש, ולכן ריפא ע"י ראשו.

הראשון לשתות, ומבאר האר"י הק' שענין סחיטת ענבים מרמו שהלכה בדרך הבינה בחוזק יתר עד שנהיה ע"י זה מלחמה ופירוד מהחכמה, שענבים הוא בגימ' ב"פ אלקים, היינו שחזה נקטה בדרך של ריבוי גבורות ודינים שבבחי' הבינה עד שנפרדה עי"ז החכמה מהבינה, שבמקום שתהא הבינה כלי אל אור החכמה נהפכה הבינה לנפרדת ונראית כחולקת על החכמה, שזה סוד הפירוד בין יוסף שבא מרחל (בחי' חכמה) לשאר השבטים שיצאו מלאה (בינה), ולפיכך רואים אצל מי שנכנס לריבוי יגיעה והתבוננות שכלית עמוקה בעבודה"י עד שנופל עי"ז בבחי' שיגעון כגון שנופל לחומרות יתירות או לדרכים משונים, ונפרד עי"ז מגילוי אור יחוד ה' ומסודות התורה"ק שבבחי' אור החכמה, וחטא זה הוא חטא הקשה ביותר לתיקון, וכמו שרואים שאחי יוסף שהיו צדיקים עליונים שאין כדוגמתם בכל הדורות ובכ"ז נכשלו בזה לפי דרגתם לחלוק על יוסף הצדיק, שאחי יוסף שהיו מבני לאה (בחי' בינה) לא זכו להכיר במעלת יוסף הצדיק בן רחל (בחי' חכמה), ובמשך הדורות היו רק כמה צדיקים יחידי הדורות שהיו נקיים בחטא זה בתכלית, וכמו שא"י על מרן הבעש"ט זי"ע וכן על נכדו רבינו מוהר"ן זי"ע שהם מהנשמות שברחו מאדה"ר לפני שחטא, ולא שתו כלל מהיין המשכר הזה, וזו גם דרגתו של משרע"ה והרשב"י זי"ע שהם היו בסוד הדעת שיכלו לאחד בין החכמה והבינה

מכח שהיו נקיים לגמרי מחטא אדה"ר, וכמרומו בשם משה שהוא ר"ת מ'חלוקת ש'מאי ה'לל שהוא מח' בינה וחכמה ומשה מאחדם בשמו, וכמרומו גם בשם של הרשב"י, ששמעון הוא ר"ת ע"ר ו'קדיש מ'ן ש'מאי נ'חית שהוא מלאך של אש בבחי' הבינה, אך הוא ג"כ בן יוחאי שמרמו שהוא מקבל ובטל אל אור החכמה העליונה המרמו בשם יוחאי (ועיין בהק' לקו"מ).

ומכח חטא זה דאדה"ר נתגלגל אח"כ להיות החטא דגיד הנשה, שהוא החטא הגורם לשכחת אלקות ולחורבן ביהמ"ק (כדאי' ששס"ה לאוין כנגד שס"ה ימות החמה, ולא דגיד הנשה כנגד יום תשעה באב כמרומו בפסוק על כן לא יאכלו בני' את גיד הנשה, א"ת ר"ת תשעה אב, ואכמ"ל) שהנה הפגם והפירוד בין חו"ב שהם כנגד אותיות י"ה העליונים שבשם הויה גרם פירוד יותר גדול בין ו"ה שבשם הויה, שהוא הפירוד בין הו"א להנוק', שהנה הו"א הוא בבחי' החכמה, והנוק' היא בבחי' הבינה, ובבחי' שיהא לעת"ל שיהי"ה ה' אחד ושמו אחד, ואז יהיה ו"ה כמו י"ה, אך ע"י הפגם בחו"ב נמשך פגם בזו"ן, שכל אחד מהם איבד ושכח מדרגתו השורשית, (ויש בזה אריכות גדול ואכמ"ל), ומזה נהיה פלוגתא פנימי ובלבול שלם בעולם, בבחי' הרוח סערה שמבלבלת את כל העולם וכמו שמספר רבינו ז"ל בסיפורי מעשיות באריכות, שבכל מדרגה בעצמה יש בלבול שכל אחד אין יודע הבחינה האמיתית של

עצמו, ולכן צריך את אור הכתר בבחי' הקוצו של יו"ד שיש לו הכה המסדר להחזיר כל דבר על מכוננו (עיין לקו"מ כ"ד), עד שיתגלה שהכל היה לטובה ולגילוי היחוד ביתר קישוט.

והנה ישנן ז' מדרגות בענין זה של עליית הזו"ן להיות כמו או"א, היינו שיהא הו"ה כמו הי"ה, והמדרגה הגבוהה ביותר שיהא כתרו דו"א וכתרה דנוק' שוים, בבחי' חמה ולבנה משמשים בכתר אחד, אך זה אין שייך בזמן הזה ויהא רק לעת"ל, שיהא החיבור האמיתי בין תרין משיחין ויתקון בזה מיעוט הלבנה וחטא עה"ד, וזה סוד ב' הפאות הימנית והשמאלית שהם בסוד רחמים גדולים ששם יש השוואה גמורה בין ב' הקוים (ווא"א להאריך בסוד זה), שענין זה של השוואת הכתרים זל"ז יכול להיות רק בסוד הרחמים הגדולים, שהנה באמת אין שייך השתוות ביניהם, שזו"א שהוא בחי' קוב"ה תמיד יותר עליון מכנס"י שהיא בחי' הנוק', בבחי' קדושתו למעלה מקדושתכם, אלא שבסוד הרחמים הזו"א משהו עצמו אל הנוק', שעושה עצמו כאילו הוא קטן והנוק' גדולה כמוהו, ואח"כ מעלה אותה

כביכול מעל ראשו בבחי' מלכות עמרת בעלה, בסוד שהקב"ה עושה עצמו מחויב כביכול לשמוע לצדיקים בבחי' נצחוני בני, וזה סוד מחצית השקל שהוא שני חצאים כביכול, בסוד החצוצרות שהם שני חצאי צורות כביכול, שעושה קוב"ה עצמו מרוב רחמיו הפשוטים כביכול כמו חסר ומחצית, כדי להעלות את בני ולהשוותם אליו, בבחי' (בראשית רבה ד') יכול כמוני בניחותא, אך בהעלמה תמיד צריך לידע האמת שאין קדוש כה', קדושתו למעלה מקדושתכם כפשוטו, ואכמ"ל יותר בענינים עמוקים אלו.

וע"ז באה ההלכה כאן לגלות מה הדין אם ח"ו היה פגם ופירוד בין ב' המשיחין. (ג)

היינו שדעת המחבר היא שאין לומר תמיד ברכה על תפילין של ראש, היות שתפילין של ראש הם בבחי' משיח בן דוד כמש"כ לעיל בסוד "מי בראש בן ישי בראש", והנה בברכה ממשיכים המקיפים כנ"ל, ובמקיפים דבחי' משיח בן דוד ישנו האור של יוסף היינו האור של היחודא

ג. וכמו שהיה בהרבה דורות כנ"ל דבני אדם לא ירדו לעומק הענין וגרמו לפגם והפרדה ע"י שקיבלו המח' שבין הצדיקים כפי שנראית בחיצוניות שהיא כפשוטה ובוה עיכבו האחרון שבין המשיחין שצריכים להתאחד ועי"ז עיכבו את הנאולה ה"י. וע"ז ישנן שתי דרכים לתיקון, דרך החכמה ודרך הבינה, והם דעות המחבר והרמ"א, וכמש"כ כמ"פ שהמחבר ובני ספרד נוטים לספ"י החכמה, והרמ"א ובני אשכנז נוטים לספ"י הבינה, וכמש"כ הר"ד ואל"י תלמיד הרמח"ל.

עילאה, ולכן המחבר שהוא בעצמו בבחי' חכמה, בחי' עולם האצילות כנ"ל, ודלדידיה המקיפים הללו הם משלימים להאור הפנימי דתש"ר שבאצילות ולפיכך סובר המחבר שזה אינו תלוי בעבודת התחתון, ונעשה זאת מאליו, שמקיפי האצילות הם אורות עליונים מאוד בבחי' יהו"ע ואינם נמשכים על ידינו, אלא מ אליהם ולכן אין לברך לדידיה על תש"ר.

ובכ"ז מודה המחבר שאם פגמו והפרידו בין ב' התפילין, היינו בין תרין המשיחין כנ"ל, הרי צריך לרדת ולהתבטל להדרך של משיח בן דוד דייקא, היינו למהלך הרגיל והפנימי דספי' המלכות, וכמו דאי' בחז"ל (ילקוט שמעוני מלכים ב' פ"ב) שכשהיה הויכוח בין ישעיה הנביא (שבבחי' יוסף) לחזקיה המלך (שבבחי' דוד) מי יבא אצל מי, והיינו שהיה פגם והפרדה בין ב' המשיחין אזי הכריע הקב"ה לעשות כשיטת חזקיה שהוא בחי' דוד.

וכדאי' מצדיקים זי"ע לפרש הפסוק (תהילים קל"ט) וראה אם דרך עצב בי ונחני בדרך עולם, דשכשיש לצדיק בחי' ירידה ופגם בבחי' נפילה לעצבות ח"ו הרי יש לו ללכת אז בדרך הרגילה של דרך העולם, היינו בדרך של כלל ישראל, שהוא הדרך של ספי' המלכות, היינו שמירת דיני ההלכה כפשוטם, וכשיש זמן של קטרוג ח"ו צריך ליוזר ביותר שלא לזוז כל שהוא משמירת ההלכה כפשוטה שזוהי

השמירה של כלל ישראל (היינו אף בהלכות מסוימות שצדיקים מחמת טעמים נסתרים הקילו לסמוך בהם על שיטות של פוסקים יחידים וכדו', אך בזמן של בחי' ירידה וקטנות בבחי' דרך עצב בי יש ללכת בדרך עולם כנ"ל).

וז"הו הענין של אמירת ברכה על תש"ר כשסח והפסיק ביניהם, שהאור הפשוט והפנימי דבחי' מב"ד הוא בסוד הדיבור בבחי' ריבוי תפילות והודאות (ורק בבחי' המקיפים שלו נמצא ענין היחוד כנ"ל), ובזמן של פגם יש להרבות בהאור דבחי' המלכות, היינו בתפילות ובאמירות דקדושה, ואף המחבר שקשור עם דרך החכמה (בבחי' מב"י) מודה לזה.

והרמ"א שמצריך לברך על של ראש אף הברכה דלהניח הוא מחמת שהוא בסוד ספי' הבינה כנ"ל, ולכן הוא מחמיר ביותר, שהבינה נוקטת בחריפות וסוברת דכשהיה פירוד בין בחי' מב"י למב"ד ח"ו צריך לחזור ולהתחיל להמשיך את האור דמב"י מחדש, דסוברת הבינה שכל החשיבות של מב"י הוא רק כשנעשה על ידו היחוד עם מב"ד אך אם לא נגמר היחוד יש לחזור ולהתחיל מחדש האור של מב"י, ולכן סובר הרמ"א שיש לחזור ולברך על תש"ר שוב ברכת להניח שהוא הברכה של תש"י בחי' מב"י, אך המחבר שהוא בסוד ספי' החכמה משיג כי ישנם אורות גדולים בדרך של מב"י בעצמו אפי' באופן שלא זכה ח"ו לנגמור היחוד עם מב"ד

ולכן אין לדידיה לברך שוב ברכת להניח שהוא ברכת התש"י. וכן פוסק בעל התניא בסדורו שכתב שם המנהגים שינהגו החסידים למעשה, ומכריע שם כהמחבר, דבעל התניא היה גם הוא בבחי' ספי' החכמה.

ובמה שזכרנו מהר"ד ואלו זי"ע שבני ספרד ובני אשכנז הם בבחי' חכמה ובינה, שבני ספרד הם בבחי' החכמה ולכן אוהבים ונוטים יותר לבקיאות וריבוי הידיעות בכל התורה בבחי' דרך הלימוד דרבינו הרמב"ם זי"ע, ונוטים גם יותר לתורת הקבלה והנסתר שקשורה לחכמה, ובני אשכנז בבחי' הבינה ואוהבים ונוטים יותר לעומק והתבוננות בבחי' דרך הלימוד דרבותינו בעלי התוס' זי"ע, הרי הסברנו ע"ז במקו"א שאין להקשות סתירה ע"ז מהמציאות החיצונית שנראית להיפך, שבני ספרד נוטים בחיצוניות גופם לשחרות בבחי' שחרות הבינה, ובני אשכנז נוטים בחיצוניות גופם ללבנוניות בבחי' לבנונית החכמה, דיישבנו בזה שהענין הוא בבחי' ז"א ונוק', שבני ספרד הם מבני יהודה (ספירת המלכות, בחי' הנוק') ובני אשכנז מבני בנימין (שבבחי' היסוד – ז"א) וכדאי' במדרש תלפיות ומרומז במדרשים סוף עובדיה, ובז"א ונוק' ישנו החילוף של פנימיות וחיצוניות, שז"א קשור בפנימיות לבינה ובחיצוניות לחכמה, ונוק' קשור בפנימיות לחכמה ובחיצוניות לבינה, (שהזו"ן הוא בחי' הדעת להחוי"ב, ואכמ"ל),

וכמו באב ואם בן ובת (שהם המשל לחוי"ב וזו"ן) שהבן דומה בחיצוניותו לאביו וקשור בפנימיותו לאמו יותר וכו', ואכמ"ל בכ"ז.

ס"י: הסח בין תש"י לתש"ר לצורך תפילין אינו חוזר ומברך.

הנה כמש"כ כמה פעמים שתש"י היא בחי' הדרך של מב"י ותש"ר הוא בחי' הדרך של מב"ד, ועפ"י לשונו של בעל הסולם זי"ע ישנן שתי בחי', תיקון הבריאה ומטרת הבריאה, נפרש שמטרת הבריאה היתה שרצון ה' היה להטיב לנבראיו ולהאיר להם מאורו, וזה כל גילוי הקבלה שהוא גילוי אורו של השי"ת, והנבראים מקבלים ממנו אורותיו (וכלשון "קבלה"), וזו דרכם של הצדיקים שבבחי' רחל, שזו הדרך של גילוי אלקות בעולם ע"י גילוי סודות התורה בחי' הדרך של מב"י.

וע"ז טוענים הצדיקים שהם בבחי' העבודה דלאה, שהעיקר הוא העבודה של לשמה, ולא לחפש אחר אורות וגילויים של הטבת ה' בעולם, אלא להתעלות בעבודת הבורא ולעשות לו נח"ר.

וז"הו שאסור להפסיק בין תש"י לתש"ר, שאמנם אף שמטרת הבריאה היא לגלות אלקות בעולם, דאי אפשר לחלוק על רצון הבורא להטיב לנבראיו, שאם חולקים על מטרה זו הרי בטלה כל בריאת העולם, ולכן צריכין לגלות רזי התורה, אך

צריך לחבר התש"י שהם בחי' רחל, בחי' הגילוי דאור ה' לתש"ר בחי' לשמה, דהוי"ה אחת לשניהם, שמטרת הבריאה שמתגלה בדרך רחל צריכה להיות באופן של תיקוני לאה, היינו שתהא כל הקבלה באופן של לשמה, לדעת שזהו גופא רצון ה' שנקבל אורו ית', וזה גופא הנח"ר שלו שיכול להמייב כרצונו, ולכן אסור לסות בין תש"י לתש"ר, ואם סח חוזר מעורכי המלחמה, שאי"ז תיקון שלם.

אך ישנה הבחי' דסח לצורך התפילין, שזה הענין של פירוד לצורך יחוד, וכמו שמישה שהוא בחי' צדיק האמת המאחד ב' המשיחין, הרי משה ר"ת מ'חלוקת ש'מאי ה'לל (עיין לקו"מ נ"ו) שהם בחי' מחלוקת לשם שמים, כי יש בחי' שמתעוררת המחלוקת כדי לעשות שלום והיא דעת עמוק ביותר, וכמו במשל פשוט, שאם אומרים לאחד שילמד רק לשמה לא ילמוד כלום, אלא אומרים לו בהתחלה ללמוד שלא לשמה, שזה בחי' הפירוד בין תש"י (לימוד) לתש"ר (בחי' לשמה, תפילה), אך פירוד זה הוא לצורך היחוד כדי שיבא לבסוף ללמוד לשמה, וזה אין נקרא הפסק כי הכוונה עמוקה לעשות היחוד, וזה דעת עמוק ששייך לבחי' משרע"ה אשר הוא בסוד הדעת והוא יודע לאחד ב' המשיחין ולעשות מהפירוד תוספת קישוט להיחוד.

וזה בחי' חידושי תורה, שעיקר היופי והחן של החידו"ת כשהם מקשרים ומאחדים ב' בחינות הנראים שונים זה מזה, ומגלים ע"י החידו"ת (שחידו"ת שייכים למשרע"ה שנהג בהם עין טובה ומסרם לכלל ישראל כדברי הגמ' בנדרים) איך שאין ב' הבחינות והדרכים שונים זה מזה אלא להיפך שבחי' אחת משלימה ומפרשת לחברתה, בבחי' (שמות כ"ו) ויחדיו יהיו תמים בבחי' תורה אחת, עד שע"י הפירוד כביכול שהיה בתחלה בין הדרכים מתגלה תוספת קישוט ביחוד, ולכן משה רבינו שהוא בסוד הדעת הוא גואל ראשון הוא גואל אחרון שיתגלה בב"א.

סי"א (א): אחר שקשר של יד על הזרוע יניח של ראש קודם שיכרוך הרצועה סביב הזרוע.

ובמ"ב סקל"ח מביא שהמנהג בכל מקום הוא כמנהג הארז"ל (ולא כמנהג המחבר) לכרוך הז' כריכות לפני הנחת התש"ר. (ד)

הנה מבואר בכתבי הארז"ל (עיין אוצ"ח שער הנקודים, ועיין איפה שלימה שער הנקודים פ"ג א') דעולם האצילות אינו מאיר בתוך עולמות הבי"ע, שאצילות הוא בבחי' ספי' החכמה והוא אינו יורד עד למטה בעולמות בי"ע הנפרדים, ועולם הא"ק שהוא עולם הכתר העליון הוא מאיר

בבי"ע, שמלכות דא"ק (הנקרא פרסות רגלי א"ק) מאיר בבי"ע, ועתיק שבכתר יש בו בחי' ממוצע בין א"ק לאצי', שקצתו מאיר בבי"ע וכמובא שנצח והוד דעתיק מאירים בבי"ע (ויש להם ב' בחינות כמבואר באריכות מהאריז"ל ונתבאר בשיעורינו על ספה"ק אוצרות חיים, ואכמ"ל).

ולחבין קצת ענין זה למעשה, יש להקדים דיש ב' מיני דמים

(עיי' סוכה ל"ג ע"ב ועיי' משנת חסידים מסכת ההרכבה ג'), דם הכבד שנקרא דם שחור ודם הלב שנקרא דם אדום, וענין הדם הוא ענין הרתיחה וההשתוקקות, ובוה יש ב' בחינות של השתוקקות, השתוקקות שמתגלית בחיצוניות הגמור שמוגיע מהכבד (וצד השמאלי שבלב), ונקרא דם שחור היות שיש ממנו אחיזה לחיצונים, ויש השתוקקות פנימית שהיא השתוקקות דקדושה ששורשה מצד הימני של הלב שהיא יוצאת ונובעת מהמוחין הפנימיים שבבחי' בינה ליבא, ונקרא דם אדום העולה ע"ג המזבח.

וראה לדברי אדמו"ר האמצעי זי"ע (פרי' בהעלותך) שהנה הנשיאים הקריבו קרבנות וחלשה דעתו של אהרן, משום שקרבן הוא לקרב ולהעלות בנ"י בהשתוקקות ובאש דקדושה לה', וזה ענינו של אהרן שהוא שושבינא דמטרוניתא שתפקידו להעלות את בנ"י ולקרבה לה', ולכן חלשה דעתו שלא היה עמהם בקרבנות הנשיאים שנראה כאילו שלא עשה

תפקידו, ואמר לו השי"ת שלך גדול משלהם, שאתה מעלה את הנרות, שענין העלאת נרות המנורה בשמן זית זך מורה על ההשתוקקות הפנימית של המוחין (ששמן בסוד החכמה) שהיא הרבה יותר זכה ונקיה והיא שורש להשתוקקות החיצונית של בחי' הקרבנות, שהשתוקקות דקרבנות הוא בבחי' הו"ק והשתוקקות דמוחין הוא בבחי' הג"ר.

ובזה יובן הפגם במה שבנ"י רצו בשר, שהם רצו גם השתוקקות של חיצוניות הגמור שבבחי' בשר, וע"ז מען משרע"ה שהיה בבחי' מן המים משיתיהו היינו חכמה דאצילות, ושאל מאין לי בשר ליתן להם, דהלא הבחי' שלי הוא בחי' החכמה דאצי' בסוד המוחין הפנימיים ואיך אתן להם התלהבות חיצונית שבבחי' בשר, ואמר לו השי"ת שיתן להם השליו, היינו עופות, דעוף מעופף הוא למעלה והוא בחי' המחשבה והחב"ד שעולים ופורחים למעלה, ואף דסו"ס הרי העופות הם ג"כ בחי' בשר, בכ"ז יש בהם הבחי' העליונה דשורש החכמה שיורדת אף למטה, וכמו שהבאנו לעיל שאף שספי' החכמה אין יורדת לבי"ע, מ"מ נמשכת הארה משורש החכמה שהוא בעתיק ע"י נו"ה דעתיק לבי"ע, וע"ז אמר השי"ת למשרע"ה שאף שאתה חכמה דאצילות ואצילות אין יורדת לבי"ע, מ"מ היד ה' תקצר, היינו שי"ד הוא ר"ת יוסף דוד, וזה מרמז על בחי' עתיק שבכתר ששם במקום הכתר

נכללים דוד ויוסף כאחד (רק שבאריך קודם דוד ליוסף ובעתיק קודם יוסף לדוד, ר"ת י"ד), וממילא תוכל להתקשר לשורשך שהוא נה"י דעתיק היורד ומאיר לבי"ע ומשם להמשיך לבני"י בחי' העופות שהם בחי' החכמה היורדת לבי"ע כנ"ל.

ונחזור לענין, דהנה כמ"ש כמ"פ דהרי תש"י הם כנגד פרצוף רחל (מלכות) ששורש פנימיותה בחכמה, ושורש שורשה בעתיק, ותש"ר כנגד הז"א ששורש פנימיותו בבניה ושורש שרשו באריך (ובסוד האלכסונות שאכמ"ל), והנה הז' כריכות של תש"י מרמזים על הז"ת דעתיק שהם שורש החכמה. ובוזה נחלקו המחבר והאר"י ז"ל, שלשיטת המחבר הרי יש קודם להניח תש"ר שבסוד כתר דאריך, (שהתפילין הם מעל הראש בבחי' הכתר) ורק אחרי שהשלימו לבחי' אריך יכולים לגשת לז"ת דעתיק המלוכשים בתוך אריך, שהם הז' כריכות שעל היד, ואח"כ אפשר לכרוך הג' כריכות שעל האצבע שהוא בחי' טבעת הקידושין בסוד הנה"י דעתיק היורד לבי"ע לקדשו (והג' כריכות שעל האצבע נראים כשנים, שאחד טמון תחת חברו, וכמו בנה"י דעתיק שרק הנ"ה דעתיק יורדים בגילוי לבי"ע), והיינו שהמחבר שחיבר השו"ע בנגלה, שהוא בחי' החיצוניות סובר שיש ליכנס מחיצוניות לפנימיות, היינו מאריך (תש"ר) לעתיק המלוכש בפנימיותו (ו' כריכות שעל היד), היינו דרך אחרי שיש

לאדם שלימות הרצון וההשתוקקות (שבבחי' כתר דאריך) אפשר לגלות עונג השורשי באלקות שבבחי' עתיק, אך דרך האר"י הק' (וכן המנהג בכל ישראל, שבני"י קשורים במנהגיהם בשורשים היותר גבוהים) הוא לגלות בחי' הז"ת דעתיק תחלה, היינו בחי' שורש העונג העצמי באלקות, ובכח זה להניח התש"ר, היינו שצריך ראשית כל לבנות את המוחין דאריך בחי' המוחין דרצון ומסי"נ ע"י הקדמת העונג העצמי באלקות, והיינו שצריך לבנות החיצוניות (אריך) ע"י הפנימיות (ז"ת דעתיק שבתוך האריך), אך בג' כריכות שעל האצבע לכו"ע יש לכורכם דווקא אחרי הנחת תש"ר, שלקדש הבי"ע צריך דייקא הכח של עתיק ואריך ביחד ואז אפשר לרדת ולקדש בחי' הבי"ע שהם עולמות הנפרדים.

סי"א (ב): הנה, יש מי שכתב להניח של יד מיושב ושל ראש מעומד ובמדינות אלו לא נהגו כן אלא שתיהן מעומד.

וההסבר הפנימי לשיטות דהנחה דתש"י מיושב, משום שתש"י הם בבחי' פרצוף רחל שהיא בחי' השכינה הק' שהיא יורדת ושוכנת בבי"ע עולמות הנמוכים בבחי' ישיבה, וכמו שחלק התפלה עד שמו"ע שהיא בעולמות בי"ע אינה בעמידה, ותש"ר הוא בבחי' פרצוף לאה שעולם האצילות, שעולם האצ"י הוא עולם העמידה, (כמו שמו"ע שהיא באצ"י היא תפי' העמידה).

אך אלו שעומדים בהנחת תש"י סוברים שהלא אין חיוב לשבת בתפלה עד שמו"ע, ומותר לעמוד כל התפלה, וא"כ גם אין חיוב לשבת דווקא בהנחת תש"י ומותר לעמוד, וכמו שמביא המ"ב כאן בשם הגר"א, ועיין עוד במ"ב שמביא בענין זה את תשובת המהרש"ל הידועה שכתב דמי לנו גדול מר"ש מקינון אחר שלמד קבלה היה מתפלל כתינוק בן יומו דמי שלא יכול להשיג הסוד על נכון יבא לקצץ בנטיעות ע"כ יהא הכל בעמידה.

ולכאוי' ילפינן מדברי המהרש"ל חידוש גדול לשיטתו, שמי שאינו בדרגה הראויה הרי לא רק שאין לו לכוין הכוונות משום שיכול לגשם בהם ולקצץ בנטיעות, אלא אף אסור לו להתנהג בהנהגה מסוימת שעיקרה עפ"י הסוד, ולכאוי' זה צ"ב איך יכול לבא ע"י הנהגה במעשה לידי קצוץ בנטיעות, והלא בכל ההנהגות שאנו עושים בכל המצוות יש בהם סודות ורזין עילאין וכל פשוטי העם עושים אותם בתמימות ויודעים שיש בהם סודות נשגבים שלמעלה מהשגתם ואין בזה שום חשש קיצוץ בנטיעות, ומדוע ע"י שישב אדם בהנחת תש"י כמו שמתאים הענין עפ"י הסוד יבא לידי קיצוץ בנטיעות.

וי"ל הסבר פנימי בדברי המהרש"ל, עפ"י דברי הרה"ק מוהר"פ מקאריין זי"ע שמסביר שכל דבר שיש בו חילוק בין הפשט להסוד, הרי פנימיות הדברים שיש חילוק בענין זה

בין מוחין דיניקה (שהם בחי' תורת הנגלה) לבין מוחין דגדלות (שהם בחי' תורת הסוד), ולפ"ז נמצא שאף הקבלה מודה שבדרגת מוחין דיניקה יש לנהוג עפ"י תורת הפשט, ולפ"ז מובן שמי שהוא בעצמו נמצא במוחין דקטנות הרי אפי' עפ"י סוד יש לו לנהוג כמו שנפסק ע"פ הפשט, ובזה מובן דברי המהרש"ל שמי שלא יכול להשיג הסוד ונמצא עדיין במוחין דיניקה הרי עליו לנהוג כמו שיוצא ההוראה עפ"י מוחין אלו ולא לבא לדחוק עצמו למעלה ממדרגתו ולקצץ ח"ו עי"ז בנטיעות כשאין נהוג עפ"י מה שצריך לנהוג עפ"י הבחינה שהוא נמצא שם (אמנם אצל הבעש"ט הק' ותלמידיו התגלה הכח של התקשרות לצדיקים, שבזה נהיו החסידים והמקושרים כמו אחד עם הצדיק בבחי' רגלי הצדיק, ויכולים להתנהג כמו שמתאים ע"פ המוחין של הצדיקים, וכמו שמבאר באגה"ק שבסוף הנוע"א בענין נוסח ספרד עיי"ש).

ואמנם כן נהיה למעשה ההנהגה בכלל ישראל בענין זה דהנחת תש"י בישיבה, שמי שיש לו שייכות בגילוי בעיקר עם בחינת הפשט והנגלה מניח תש"י בעמידה, ומי שקשור יותר לבחי' הסוד מניח תש"י בישיבה (אמנם תלמידי בעש"ט הק' שהיו דבוקים בשורש העליון השיגו ברוח קדשם איפה עומדת הבריאה, ואיזה תיקונים מהאר"י שייכים כבר לכל כללות הדור ואיזה לא, ולכן לא הנהיגו הרבה צדיקים את הענין של הנחת תש"י בישיבה להנהגת הכלל, והם בעצמם

אף שבודאי שהיו קשורים לבחי' הסוד בכ"ז לא רצו להפריד עצמם מהכלל, וקיימו הענין ע"י הכוונה שלהם, שבאמת כל עניני האר"י הם ענינים פנימיים שבעיקר תלוי לפי הכוונה הפנימית שבהם, וממילא כוונת בהנחת תש"י כוונות ששייכים לענין ישיבה אף שלא ישבו בפועל, אמנם בני מדינות ספרד שקשורים אף בחיצוניות נופם לבחי' הז"א שהוא בחי' היסוד הקשור עם סודות התורה, וכמבואר במקו"א, נוהגים אף בחיצוניות עפ"י חכמת הסוד. (ה)

והנה במה שמביא עוד המהרש"ל מהר"ש מקינון שאחר שלמד כל הסודות היה מתפלל כתינוק בן יומו, הרי הוא במקום לציין מה שביארו בזה הרה"ק מקאמרנא והצמח צדק ז"ע שיש בזה ביאור פנימי ועמוק, שהנה כל הכוונות שעפ"י סוד הם שייכים לספי' החכמה, אך ספי' הכתר נקרא "פשוט" (עיין ע"ח ש"ו פ"ח), ובחי' זו היא למעלה יותר מכל הכוונות, שאמנם יש בחי' פשוטות ותמימות אף ללא חכמה כלל, אך אי"ז הדרגה העליונה והמעולה של התמימות והפשטות, אלא כמו שאמר הבעש"ט הק' שלאחר כל השגותיו הנוראים הרי הוא מסלק כל ההשגות ומאמין באמונה פשוטה, והיינו שעולה

מדרגת חכמה לכתר (וכמו שרבינו ז"ל מאריך בספה"ק סיפורי מעשיות, במעשה החכם והתם, במעלת התמימות, והנה המעיין שם במעשה יראה שעיקר מדרגת ושלמות התם היתה אחרי שכבר זכה להשיג כל החכמות ובכ"ז המשיך להתנהג בתמימותו ופשטותו ובזה מתגלית מעלתו העצומה שזכה אליה, עיי"ש, שאמנם הדרך להגיע לזה הוא בהתחלה ע"י הנהגה בתמימות ללא חכמה וכמו שמאריך שם במעשה איך היה מתנהג התם בתמימות, אך סו"ס אין השלמות להשאר כך אלא מתוך התמימות והפשטות צריך ליכות לעלות אל החכמה ג"כ ואח"כ להמשיך שוב להתנהג בתמימות, ובזה עולה שוב מחכמה לכתר. ועיין עוד בלקו"מ ח"ב ע"ח), וזו היתה הדרך של הצדיקים האמיתיים שאחרי שהיתה להם שלמות החכמה של כל הכוונות המשיכו בתמימותם וזרקו כביכול את כל החכמות כדי ליכנס לדבקות של אור הפשוט של אחדות הפשוט הכולל כל הכוונות, וכל הכוונות היו אצלם רק בתור פתח, ליכנס דרכם בתור מעבר, לידבק על ידם באור העליון שמעל כל הכוונות, שהוא האוא"ס הפשוט שבתכלית הפשטות, והשי"ת ישם חלקינו עמהם אכ"ר.

ה. ויש עוד לציין בדרך אנב, בענין דברי המהרש"ל אלו, שכתב בתוך דבריו שאילו היה הרשב"י עומד וצווח לפנינו לית דמשגיח ביה, והמהרצ"ה מוידיתשוב ז"ע וכן הבן איש חי תמהו איך נוקט לשון כזאת שנראה ח"ו לשון שאינו ראוי כלפי אדונינו בר יוחאי, אמנם בספר מגן וצנה למהר"י חבר זצ"ל מציין שנמצא כעין לשון זה בגמ' כלפי אליהו הנביא זל"מ, וש"מ שאין בלשון זו ח"ו בחי' זלוול כשנאמרים הדברים בכדי להעמיד דיני התורה על תילם.

סי"א (ג): מ"ב סקל"ח, בספר כוונות האריז"ל כתוב שהיה נוהג לברוך הו' כריכות סביב זרועו תחלה (לפני הנחת תש"ר) אבל לא הג' כריכות שעל האצבע. (ו)

הנה כמבואר לעיל הרי תש"י הוא בסוד משיח בן יוסף, והרצועה של תש"י שכורכים על האצבע היא בסוד טבעת הקידושין, היינו שלמות הקדושה של בחי' מב"י, וזה צריך להיות דווקא אחר הנחת התש"ר, שתש"ר הם בחי' משיח בן דוד כנ"ל, והיינו שמב"י עיקרו בסוד החכמה, וכשצריך להגיע מב"י לשלמות קדושתו היינו לשורשו העליון שבכתר, שהוא בחי' עתיק שבכתר, צריך לעזרת מב"ד, בסוד מה שמב"ד ממשיך חיים למב"י (עיין גמ' סוכה נ"ב ע"א) וכדאי ברמח"ל ובגר"א.

וכשזוכה מב"י להגיע לשלמות קדושתו שבכתר, שהכתר כולל ב' המוחין של חו"ב כאחד אז נקרא בבחי' משרע"ה (שהוא בבחי' הדעת הכולל החו"ב כאחד), ואז יכול להעלות עצמות יוסף עמו בסוד ויקח משה את עצמות יוסף עמו, שהנה גדולי ומובחרי הצדיקים יחידי הדורות שבבחי' משרע"ה הרי לאחר פטירתם (כשלא גמרו להוציא ולגמור ענינם בפועל עד הסוף בחייהם) הרי נקראים עכשיו בבחי' יוסף הצדיק (שבבחי' אור החכמה

היינו אור ללא כלי, נשמה ללא חיבור לגוף, לאפוקי מצדיק החי נשמה בגוף שהוא בבחי' הכתר, אור המחובר עם הכלי כאחד).

ויש בחי' שעצמות יוסף מונחים במצרים היינו שקבור הצדיק בצולמא דלאו הגון ליה (כמובא בזה"ק פ' תצא), בחו"ל הטמאה בטומאת ארץ העמים, (אף שכידוע מרבנו ז"ל דיש בקברי צדיקים שבחו"ל בחי' קדושת אר"י הרי סו"ס זה בעצמו אינו רק בבחי' החכמה ולא בבחי' כתר, היינו אור רוחני של קדושת אר"י ולא בפועל ממש בבחי' הכתר שמתאחד האור עם הכלי, שכמובן אין חיוב קדושת שמיטה וחיוב תרומות ומעשרות בפועל על קרקע של ציוני הצדיקים), וזה שהצדיק מונח מול בית פעור, הרי זה גורם שאין נתגלה מלא הפאר של הצדיק, שהצדיק הוא באמת הפאר והיופי והחן של כל העולמות (עיין לקו"מ ח"ב ס"ז), אלא מכיון שעצמות הצדיק נמצאים בצולמא דלאו הגון ליה הרי נהיה הסתרה על אור הצדיק, ואין מבינים התורה של הצדיק, ואין יכולים לגלות את כל מה שטמון ומוסתר בתורה של הצדיק האמת, עד שיבא משיח בן יוסף שקיבל הקדושה בשלמות משיח בן דוד, ונקרא בבחי' משרע"ה והוא יקח את עצמות יוסף עמו ויעלם לאר"י, ובזה יתקשר יסוד למלכות, שעצמות יוסף הם בבחי' יסוד, ואר"י הוא בבחי' המלכות כנודע,

הקשר של יד (וה"ה בתפילין של ראש דינא הכי, מ"ב) והוצרך לעשות קשר אחר אמנם לא הסיח דעתו א"צ לחזור ולברך.

הנה מוהרנ"ת זי"ע מבאר (בלקו"ה תפילין ב') שסוד התפילין הוא בבחי' ג' הנקודות שמובא בלקו"מ (ל"ד) שצריך להיות לאדם, נקודת הצדיק שהוא המוחין שמקבל מרבו שהוא בבחי' התש"ר, ונקודת עצמו שהוא מה שמעורר הוא בעצמו את לבו שזה בבחי' תש"י שכנגד הלב, ונקודת החבר שמתקשר עם חברים יר"ש ומתעוררים ביחד עי"ז בעבודה"י והם בסוד הקשרים שבתפילין, היינו שא"א להשיג המוחין של התפילין ללא ההתקשרות עם חברים, ולכן לא היו עשיית הקשרים הפסק בהנחת התפילין, ללמד ששיחת חברים בעבודה"י אינו נקרא הפסק בהשגת המוחין, וכמו שהורה רבינו למוהרנ"ת זי"ע לדבר כל יום עם אנשים אחרים בעבודה"י (אף שהיה נראה לו זאת כביטול תורה וכהפרעה מעלייתו בעבודת השי"ת), כי כל המוחין משיגים דווקא ע"י ההתקשרות עם יהודים אחרים, שהוא בבחינת ההתקשרות לכלל ישראל, שדווקא עי"ז מגיעים לשלמות המוחין של התפילין שבבחי' הכתר.

(ז)

ולכן רבינו ז"ל מסר נפשו לעלות לאר"י, אך הס"מ התאמץ שלא יוכל לבא לירושלים עיר דוד, שזה היה עיקר רצון רבינו ז"ל להגיע לירושלים, כמו שדיבר עי"ז בספינה כמובא בחי"מ, שבוזה שמגיע הצדיק שבבחי' היסוד לירושלים עיר דוד, נהיה שלימות היחוד בין יסוד למלכות, ובוזה היתה באה הגאולה אז, וכיון שלא זכינו הצליח הס"מ לעכב זאת, אך רבינו הבטיח נצחתי ואנצח שסוכ"ס יבא לאר"י ולירושלים עיה"ק (ובחי' זו של ויקח משה את עצמות יוסף יכולה להתקיים בין בגשמיות ובין ברוחניות, שאין צדיק האמת הנורא מאוד במעלה מוגבל בנדר הגשמי בלבד ויכול לבא ולהתגלות באר"י בלא כל מעשה בפועל, רק שצריך שתהא זאת השגה אמיתית של גילוי אור הצדיק באר"י בבחי' הגבוהה ביותר בסוד הכתר ממש, ואכמ"ל באלו הדברים שהם בבחי' עמוק עמוק מי ימצאנו), והכל הכח משיח בן יוסף שבבחי' משרע"ה בבחי' הדעת כנ"ל, שהשם של דעת הוא שם אהו"ה, שהוא גם השם הק' של קפיצת הדרך בר"ת היוצא מן הפסוק (בראשית כ"ד) ואבא היום אל העין, ובכח זה יגמור רבינו לתקן העולם כהבטחתו נצחתי ואנצח גמירתי ואגמור בב"א.

סי"ב: מי שמניח תפילין של יד ובתחלת ההידוק נפסק

ז. שבדידות היא בסוד החכמה בסוד "בד (בדידות) קודש (חכמה) ילבש", אך כלל ישראל קשור עם עולם א"ק בחי' הכתר, וכדאי מנוע"א על ענין של בשם כל ישראל.

סי"ג: נהגו העולם שלא לחלוץ תפילין עד אחר קדושת ובא לציון, ויש מי שכתב על צד הקבלה שלא לחלוץ עד שאמר בהם ג' קדושות וארבע קדישים דהיינו לאחר קדיש יתום והכי נוהגים המדקדקים.

הנה הביאור הפנימי בדברי המחבר שלא לחלוץ התפילין עד אחר ובא לציון, הוא פשוט, שהיחוד נעשה בשמו"ע ואח"כ באשרי ובא לציון ואילך הוא ירידת השפע שע"י היחוד, והמוריד התפילין לפני ובא לציון הוא כדוגמת מי שפעל אצל איזה גביר לקבל ממנו השפעה גדולה של ממון אך אח"כ אין בא לקחת ממנו הכסף, וברוחניות יותר הרי ענין ההשפעה הוא גילוי האלקות למטה בתחתונים (שגם כל השפעה טובה בגשמיות הוא בחי' של גילוי אלקות), וזה נפעל בשעה שאומרים ובא לציון, וצריך לזה הסיוע של התפילין, שהתפילין הם שממשיכים את האור העליון להתגלות למטה, בבחי' השראת השכינה בתחתונים בבחי' בתי המקדש בסוד שם ה' נקרא עליך.

ומש"כ הרמ"א על צד הקבלה שלא לחלוץ עד שאמר ג' קדושות וד' קדישים, הנה בתפילין יש בב' הצדדים אות שי"ן, א' של ג' ראשין וא' של ד' ראשין, והם כנגד ג' אבות וד'

אמהות, וההסבר בזה עפ"י קבלה שהנה יש ג' מוחין הנקראים חב"ד, והנה כשהמוחין יורדים יותר למטה להתגלות אל האדם מתחלק הדעת לשנים, חסדים וגבורות, וכמו שיש ג' אבות וד' אמהות, שיעקב שבבחי' דעת יש לו ב' אמהות רחל (חסדים) ולאה (גבורות), שנקבות הם יותר למטה מהזכרים והם ממשיכים ההשפעה יותר למטה ולכן צריכים לחלק שם ההשפעה יותר בפרטות לחסדים וגבורות, (ובלשון הקבלה הרי יש ג' מדרגות של צל"ם שמתחלקים כל אחד לפנימי ומקיף, היינו שש מדרגות של א. פנימי דמ"ם ב. מקיף דמ"ם ג. פנימי ד"ל ד. מקיף ד"ל ה. פנימי ד"צ ו. מקיף ד"צ, ואצל הפנימיים הדעת מחובר והוא מח אחד ואצל המקיפים מתחלק הדעת לחסדים וגבורות, וכמבואר כ"ז באריכות בשער הנסירה פ"ו), ובזה מובן שגם מצד העולמות יש לחלק שפע הכללי של התפלה לב' הבחינות של ג' אבות וד' אמהות, (ח) ולכן יש להשאר עם התפילין ולומר בהם ג' קדושות וד' קדישים, שקדושה היא בסוד חכמה הנקראת קודש, וקדיש ענינה הורדת כבוד שמים להבי"ע ולעולם המעשה וכמו האמהות שמורידות השפע למטה, (ועיין במ"ב שגורס להיפך ג' קדישים וד' קדושות, אמנם צ"ע גירסתו שהלא ברמ"א כתוב בפירוש "דהיינו

ח. י' בבחי' השפעות רוחניות (שבסוד החכמה אבא) והשפעות גשמיות (שבסוד בינה) – אימא, שבשמאלה עושר וכבוד.

שם פנימיות ההלכה החכמה שם

לאחר קדיש יתום" וזה אינו מתאים הביאור הפנימי בשיטתו הוא בסוד
לגירסתו, שהלא ג' קדישים נגמרים בקדיש ההתכללות דחו"ב, בסוד חכם בבינה
דובא לציון ולא בקדיש יתום, ומ"מ ומבין בחכמה, ואכמ"ל).

סימן כ"ו

דין מי שאין לו אלא תפלה אחת ובו ב' סעיפים (ט)

ס"א: אם אין לו אלא תפילין אחת מניח אותה שיש לו ומברך עליה שכל אחת מצוה בפ"ע.

הנה כבר כתבנו שתש"י ותש"ר הם בסוד ב' המשיחין, מב"י ומב"ד, והנה מב"י ללא מב"ד נמצא בסכנת נפשות, וכמו יוסף שהיה יכול למות בתוך הבור עד שבא יהודה והצילו, וה"נ מב"י נמצא בסכנת מיתה עד שמב"ד מתפלל עליו, כפי המקובלים על דברי הגמ' בסוכה (נ"ב ע"א), ועוד, שמב"י הוא בסוד "חש" – שתיקה ואינו יכול לומר תורה ולגלות כוחו כראוי עד שמב"ד מסייעו לגלות כוחו ולהוציאו מהכח אל הפועל.

ונהיה עצמות הבי"ע בימות החול) וצריך לקבל חיות ממב"י, וכמו שעפ"י קבלה הרי לאה (שורש מב"ד) בימות החול אינה פרצוף כלל אלא רק הארה בעלמא, הנקראת מלכות דבינה, ורק בשב"ק יש פרצוף שלם דלאה, ע"י שמקבלת ומתאחדת עם פרצוף דרחל שורש דמב"י, ואז בשב"ק נבנה הכח האמיתי של דוד, ונקרא אז דויד עם יו"ד, משום שנכנס בו הכח של יוסף (שיוסף מרומז באות י' שהיא תחילת שמו, שיו"ד חכמה קדומה בחי' הראיה עליונה בחי' איזהו חכם הרואה וכו' היא ענין דיוסף שקיבל כח הראיה העליונה מראובן). (י)

וזו הפנימיות בהלכה דידן שהנה בדרך כלל צריך דווקא ב' התפילין ביחד, כנ"ל בסוד ב' המשיחין הנצרכים זל"ז, ובכ"ז הרי תש"י ללא תש"ר מותר בבחי' מה שמב"י יש לו פרצוף רחל לבד אף ללא האיחוד עם פרצוף לאה, ותש"ר אסור ללא תש"י,

אך מאידך גיסא הלא מב"ד לבדו הוא בבחי' "בר נפלי", כמו שדוד היה נפל, ולא היה לו כלל חיים עצמיים, עד שאדה"ר נתן לו שבעים שנה משנותיו, ואדה"ר הוא בחי' עתיק השורשי שהוא בחי' השורש דמב"י, וה"נ מב"ד הוא בבחי' נפל (שנופל

ט. וכללות סימן זה שעיקר ענינו מיירי בדין הנחת תפילין של ראש לבד, הוא במנין כ"ו, שהוא מנין שם הויה ב"ה, שסתם שם הויה הוא בספ"י הו"א, ותפילין של ראש הוא בסוד הו"א וכנ"ל.

י. ולביאור וגילוי בעל התניא זי"ע, הרי דוד בימות החול הוא עצם עצמות הבי"ע, ויוסף שמואלך על אחיו הוא הבחי' שפרצוף רחל שבעולם האצ"י משפעת לבי"ע בימות החול, ועיקר הגאולה הוא להעלות הבי"ע שהוא נשמת מב"ד, וכמו בשב"ק.

שדוד ללא יוסף הוא בחי' נפל וכנ"ל, ובבחי' דיני לאה שהם דינים קשים בבחי' מוות, וע"ז קמ"ל כאן שבאופן של אונס שאין לו אלא תש"ר מותר להניחם לבדם, וכנ"ל שסו"ס יש גם ללאה הארה מתוקנת בעולם האצ"י, שהיא מלכות דלאה, שאף שהיא דינים גדולים בכ"ז סו"ס נמצאת באצ"י ונמשך משם התפילות של ימות החול (וכיון שהוא אנוס הקב"ה מצרפו למעשה כאילו מאוחדת כבר פרצוף לאה עם פרצוף רחל הממתקת אותה).

ס"ב: אם אינו מניח אלא של ראש לבד מברך עליה על מצות תפילין לבד, הנה, ולדידן דנוהגים לברך בכל יום שתי ברכות מברך על של ראש לבד שתי ברכות ואם מניח של יד לבד מברך להניח לבד, ובמ"ב (סק"ג) מביא בשם הפמ"ג די"א דאף של יד לבד מברך ב' ברכות, ולהלכה הסכימו האחרונים דאין מברך על ש"י אלא להניח לבד. (יא)

הנה צריך לידע דיש ב' בחינות של התבודדות באלקות, בחי' של זעיר אנפין ובחינה של אריך אנפין, ויש בזה סודות רבים, אך בדרך כללי החילוק ביניהם, שהתגלות של זעיר אנפין הוא התגלות קטנה וקצרה שמתנוצץ אלקות לאדם בכמה מילים בתפלה ונעלם, וזה ממשיך על האדם אהבה ויראה ודבקות בלב, אך הם רק

גילויים של יצירה, ואינם מביאים לאדם מוחין אמיתיים, שמוחין אמיתיים באים רק ע"י הארת אלקות באריכות, וזה הבחינה של אריך אנפין שמאיר ושורה על האדם הארת אלקות באריכות וכל התפלה היא בדבקות והשראה זו, ומשיג ע"ז השגות אלקות וזה נקרא בחי' "עליות" וכמו שאמר משיח לבעש"ט שיוכלו לעשות יחודים ועליות כמוך, ויש בחי' יותר גבוהה מאריך אנפין, והיא הנקראת עתיק יומין, ושניהם הם דביקות והשראת אלקות באריכות, אלא הנפ"מ הוא שאריך אנפין בחיצוניות היא בבחי' אש ובפנימיות יש בה כל החכמה סתימאה, שע"י שמונה בהשראת האלקות באריכות הרי משיג ע"ז כל היום השגות וחידו"ת ללא סוף, אך הכח הזה של א"א יורד ומגיע מצדיק יותר גבוה שהוא מרכבה לבחי' עתיק, שעתיק בחיצוניות הוא השורש של כל החכמה סתימאה שבאריך, שנלקחת ומשתלשלת מחיצוניות עתיק, אך בפנימיות עתיק היא בבחי' תכלית הידיעה שנדע שלא נדע, שהוא בבחי' שלא מתעניין בשום השגה ובשום ידיעה, ומעוניין רק בבחי' הדבקות של לא נדע, ויכול להיות מונח כל היום בדבקות של אי הידיעה, ויכול להתפלל כל היום באופן של דבקות עצם, וזה בחי' הג"ר דעתיק שנקראת רדל"א (רישא דלא אתידע), ומאי

יא. א"ה: נלמד ביום כ' סיון כמרומז בפנים.

ידיעה זו נמשך ומשתלשל כל החכמה סתימאה שבאריך, היינו שע"י שנדבק באי ידיעה שלא מתעניין בכלום ואין רוצה רק עצמות אלקות זה בונה הכח להאריך בהתבוננות באלקות, (ולמחות את העמלק שעושה ספק וקרירות ואין נותן לאדם להאריך בהתבוננות אלקות) ועי"ז מגיע לכל ההשגות דהחכמה סתימאה שבפנימיות אריך.

והנה בדרך כלל רגילים לייחס "אריך" לשורש הבינה ו"עתיק" לשורש החכמה, וזה משום שכנ"ל בחיצוניות הרי האריך דומה לבינה, שהוא בבחי' אש והשתוקקות ורצון ומסי"ג ועליה למעלה, ועתיק דומה בחיצוניותו לחכמה וכנ"ל שחיצוניות עתיק הוא השורש לח"ס, אמנם כנ"ל הרי בפנימיות עתיק ואריך יש הבחינה הנקראת "אלכסונות", שפנימיות אריך היא חכמה סתימאה ובבחי' ספי' החכמה, ופנימיות עתיק היא בבחי' ה"לא נדע" ובבחי' ספי' הבינה שהיא עליה והסתלקות.

ובזה מובן מה דא"י בכתבי האר"י (עיין בע"ח שער עתיק) שבחי' הרדל"א יש בה יותר חלקים משורש הבינה יותר מהחלקים שיש בה משורש החכמה, ונקרא שברדל"א יש "ג"ר דחכמה וד"ר דבינה", והיינו שברדל"א מתאחדים החכמה והבינה ביחד באופן החזק ביותר, ובכ"ז יש בה יותר ספי' של בינה מספי' של חכמה, מכיון שהיחוד"ע של הרדל"א היא כ"כ חריפה שיש לבינה יותר שייכות להשיגה, מכיון שהבינה

היא בסוד אש ועליה והסתלקות יש לה יותר שייכות עם בחי' האי ידיעה של הרדל"א, ולכן הצדיקים הגדולים שהיו קשורים עם נשמת קין – בינה – כמו הבעש"ט ורבינו מוהר"ן זי"ע הגיעו למדרגת רדל"א ביתר שאת, שאף שכנ"ל הרדל"א הוא ג"ר דעתיק שהוא השורש דהחכמה, מ"מ יש בחי' שיותר קל לעלות לרדל"א בדרך הבינה, ע"י שבינה עולה לאריך, וחיצוניות אריך (הנקרא מלכות דאריך) מונח ברדל"א, עד ששם ברדל"א רוב הספירות הן מבינה כנ"ל, וזה סוד יוהכ"פ ופורים, שבשניהם עולים לבחי' כתר דרדל"א, אלא שביוהכ"פ הוא בדרך האש והעליה וההשתוקקות והתשובה, היינו בדרך הבינה (בבחי' "מי" מטהר אתכם שבסוף מסכת יומא), ובפורים הוא בדרך של מרדכי היהודי, יסוד אבא – חכמה – ע"י גילוי אהבה, בבחי' נכנס יין יצא סוד דעד דלא ידע (רדל"א), ואמנם רואים שרוב בני מתעלים ביתר נקל ביוהכ"פ מאשר בפורים, וכנ"ל שיותר קל לעלות לכתר בדרך הבינה מדרך החכמה שהוא דרך יותר ליחידים בני עליה, ואכמ"ל.

והנה הענין של יוהכ"פ מתחיל להתעורר ביום כ' סיון, וכידוע מהאזהב ישראל זי"ע, שמרומז בהפסוק כי יד על כס י-ה, שכ"ס ר"ת כ' סיון וי-ה ר"ת יום הכיפורים, וההסבר שמרומז יוהכ"פ בפסוק זה שמדבר על מחיית עמלק מובן עפ"י הנ"ל, שהנה עמלק בנימ' ספק, שעושה עמלק רח"ל

ספיקות באמונה, ועמלק הוא בבחי' זה לעומת זה של הרדל"א, כיוון שברדל"א ישנו ענין הנקרא ספקות דעתיק, שהם ספיקות קדושים שמרמזים על כל מיני דרגות ובחינות של התנוצצות וגילויי אלקות שכולם אמיתיים כדאי מהרמח"ל זי"ע, (יב). ובכח הדרגה הגבוהה של הרדל"א שמרמז על שורש האמונה שלמעלה מטעם ודעת, עד שהספקות בעצמם הם גילויי אלקות הרי יש בכח זה למחות את הספקות של העמלק ולמחותו מהעולם לגמרי במהרה.

ונחזור לעניננו, שהנה המחבר שרשו בחכמה (כשמו יוסף, וכמש"כ במקו"א בכללות של בני ספרד), ולכן סובר שאין לברך על של ראש ב' ברכות, שהנה כבר כתבנו בסעיף הקודם שתש"ר לבד הוא פרצוף לאה שהוא מלכות דבינה, והנה כנ"ל הבינה בפשטות קשורה רק עם בחי' אריך אנפין (כנ"ל שחיצוניות אריך דומה לבינה), ומי שקשור לחכמה אין

משיג כ"כ איך שיש דרך לעלות ע"י הבינה אל הרדל"א ששם מתאחדים החכמה והבינה, ולכן המחבר שקשור אל החכמה סובר שבתפילין של ראש יש רק ברכה אחת, היינו שעולים דרך הבינה רק אל א"א (יג), אך הרמ"א שהיה מרכבה לספי' הבינה (כמש"כ לעיל על חכמי אשכנז) הרי השיג שיש בכח הבינה לעלות אל הרדל"א, שאף שהרדל"א נקרא ג"ר דעתיק, ועתיק שייך לחכמה ולא לבינה, מ"מ כנ"ל מלכות דעתיק מונח ברדל"א, ואדרבא שיותר קל לעלות אל הרדל"א בדרך הבינה מדרך החכמה כנ"ל, ושם ברדל"א יש ב' הבחינות של חכמה ובינה ביחד כנ"ל שנעשה הרדל"א מג"ר דחכמה וד"ר דבינה, וממילא יש לברך על של ראש ב' ברכות.

ועל כן על תפילין של יד בפשטות יש לברך רק ברכה אחת, שתש"י היא בסוד המלכות ששרשה מחכמה בסוד (זוהר ח"ג רמ"ח ע"א) "אבא (חכמה)

יב. שעפ"י זה כתבנו במקו"א עצה טובה למי שנמצא במצב של בלבולים וספיקות איך להתנהג, הרי י"ל עצה שידבק עצמו בהשי"ת בדבקות חזקה, ויתפלל ע"ז בתפלה בעומק רעותא דליבא, עד שייגיע לבחי' הדבקות שבדרגת עתיק (לפי ערכו), ששם מקום ספיקות דעתיק כנ"ל, ושם כל הצדדים והספיקות הם נכונים ואמיתיים, ובזה שהעלה עצמו וספקותיו למקום זה, הרי אף אם לא נפתרו ספקותיו בכ"ז כל מה שיעשה אח"כ יהא טוב כיון שהעלה ספקותיו למקום עליון זה ששם כל הצדדים אמיתיים ונכונים.

יג. וכן איתא בהגהת כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע על חלקו"ת שדן האם בדרך החכמה אפשר לעלות לרדל"א או רק לז"ת דעתיק, וב' הצדדים הם נכונים, והיינו שקשה לעלות לרדל"א בדרך החכמה כנ"ל.

יסד ברתא (מלכות) וכדכתיב ה' בחכמה יסד ארץ (מלכות), והנה כנ"ל קשה לעלות מהחכמה עד הרדל"א, שאף שעתיק הוא שורש החכמה הרי זה בעיקר בז"ת דעתיק, אך ג"ר דעתיק שייך יותר אל הבינה וכנ"ל, וקשה לעלות לג"ר דעתיק (שהוא הרדל"א) בדרך החכמה, ולכן לרוב הפוסקים אין לברך על של יד אלא ברכה אחת, שאין מגיעים על ידה לבחי' הרדל"א ששם מתאחדים ב' הקוים של חו"ב, אך הפמ"ג (ששמו יוסף בחי' חכמה) מגלה שיש שם"ל לברך גם על של יד שתי ברכות, שסו"ס צדיקים שבבחי' החכמה בבחי' מרדכי היהודי יסוד אבא זוכים להגיע בפורים אל הרדל"א בחי' עד דלא ידע בדרך החכמה, וכנ"ל שברדל"א יש ג"ר דחכמה, שאף שהרדל"א הוא בחי' אי ידיעה ואי השגה ולהיפך מבחי' החכמה הרי סו"ס ע"י האי ידיעה מגיעים לתכלית הידיעה ולהחכמה הגדולה ביותר ובבחי' מה

שרזי התורה הנעלמים ששורשם ברדל"א מתגלים בפורים ליחידי סגולה שהם בבחי' ספי' החכמה.

ולכן יש פוסקים שם"ל שאף שבפועל ובנילוי הדרך הרגילה לכללות העם הוא הדרך של מב"ד שבבחי' אריך העולה לרדל"א בדרך הבינה, מ"מ יש דרך יותר גבוה ונעלם ליחידי סגולה שהם בבחי' מב"י העולים לרדל"א בדרך החכמה בבחי' חג הפורים שהוא יו"ט הנעלם רוממותו מרוב ההמון, ויתגלה דרך רם זה בעיקר לעת"ל כשיהיו כל ישראל חכמים גדולים, ואז יוכלו כולם לעלות בדרך החכמה, בבחי' מה שכל המועדים (שבבחי' הבינה) יהיו בטלים לעת"ל וימי הפורים לא יהיו נבטלים אף לעתיד, שאדרבא לעתיד יתגלה הדרך של פורים ביתר שאת וביתר עוז עד שאפי' יוהכ"פ יהא כפורים כדאי' בתיקו"ז, בב"א.

סימן כ"ז

מקום הנחתן ואופן הנחתן ובו י"א סעיפים

ס"א: מקום הנחתן, של יד בזרוע שמאל וכו' ויטנה מעט לצד הגוף בענין שכשיכוף זרועו למטה יהיו כנגד לבו ונמצא מקיים והיו הדברים האלה על לבבך.

הנה כבר כתבנו בסימנים הקודמים שתפילין של יד הם כנגד משיח בן יוסף ותפילין של ראש כנגד משיח בן דוד.

והנה בענין ב' המשיחין ישנם הרבה סודות, עד שהרמח"ל כותב שאין דף בזוהר שאינו מדבר מסודות של ב' המשיחין (וכן הרמח"ל בעצמו כתב הרבה סודות בענין זה, וכן בתקט"ו תפילות שחיבר הרמח"ל לקירוב הגאולה מתפלל הרבה פעמים אודות ב' המשיחין), ונדבר עכשיו מנקודה אחת כללית בענין זה, שהנה כידוע (וכן מובא בלקו"מ תורה י"ח) שב' המשיחין לוחמים בב' הקליפות הטמאות של ישמעאל ועשיו, אך בפשטות נראה כי יש סתירה בדבר, דמצד אחד הלא ידוע שקליפות דישמעאל ועשיו הם בחינות ימין ושמאל בטומאה, דישמעאל שיצא מאברהם הוא קליפת ימין דטומאה בחי' אהבות רעות ונפולות, (ושורש טומאתם מיחו"ע ללא יחו"ת שהוא בחי' ימין לבד, ולכן שובתים ביום שישי שהוא בחי' הימין להשב"ק) ועשיו שיצא מיצחק הוא בחי' שמאל דטומאה בחי' ועל

חרבך תחיה (ושורש טומאתם מיחו"ת ללא יחו"ע, בחי' השמאל, ושובתים ביום א' שהוא שמאל להשב"ק, וכמש"כ כ"ז בארוכה במקו"א).

והנה לכאורה ב' המשיחין הם בבחי' ימין ושמאל דקדושה, באופן דמשיח בן יוסף שהוא בבחי' החכמה שהיא ימין דקדושה הרי הוא מכניע קלי' ישמעאל, ומשיח בן דוד שהוא בבחי' הבינה שהיא שמאל דקדושה ה"ה מכניע קליפת עשיו, ואמנם כן נראה גם מהא דא"י שדוד שהיה אדמוני מכניע קליפת אדם שהיא הקלי' של עשיו שהיה גם אדמוני.

אמנם יש בענין זה לכא"ו סתירות, שהנה כידוע קין והבל היו ג"כ בבחי' חכמה (הבל) ובינה (קין), וא"כ להנ"ל הרי מב"י הוא בבחי' הבל, ומב"ד בבחי' קין, ואמנם כן איתא בדרך כלל, אכן יש מקומות שכתוב להיפך, כמו בשער הגלגולים פרק ע"ב שכתוב שם שמשיח בן יוסף הוא מקין, וכן א"י בכמה מקומות שמשיח בן יוסף שנקרא שור כמש"כ בכור שורו הדר לו לוחם עם קליפת עשיו שהקליפה שלה ג"כ נקראת גדי, וכן איתא בדברי הגר"א בפרושו על ספרא דצניעותא (דף נ"א) דעשיו הוא בחי' קין ושייך למב"י וישמאל הוא בחי' הבל ושייך למב"ד.

והתירוץ ע"ז שיש חילוק ובחי' חילוף בענין זה בין ימות החול בפרט (וימות הגלות בכלל), לבין שב"ק בפרט (ולעת"ל בכלל). (יד)

והנה באופן כללי ידוע שמשיח בן יוסף הוא בבחי' יסוד, ומשיח בן דוד הוא בבחי' מלכות, וא"כ יוסף הוא למעלה מדוד, אך צריכים לדעת שיש סוד, דמב"י אחוז בהנוק' ומב"ד בז"א וכל זה הוא בבחי' ימות החול, דמב"י הוא בסוד רחל בחי' הוד, ומב"ד הוא בסוד לאה, נוק' דז"א בבחי' נצח שהוא ז"א, וא"כ דוד משפיע ליוסף, ולכן מצינו ג"כ ב' הבחינות ביוסף ויהודה, שמצד אחד יוסף הוא המלך במצרים ומשפיע לכל השבטים (ובכללם יהודה), ומצד שני הלא יהודה הוא הציל את חיי יוסף שאמר (בראשית ל"ז) מה בצע כי נהרוג את אחינו וגו', והיינו שבשורש יהודה מעל יוסף ומצילו, ולמטה משתלשל אח"כ שיוסף מעל יהודה, ולעת"ל ג"כ יציל מב"ד את מב"י מגזירת המיתה מארמילוס רשיעא, וכמו שא"י במקובלים באריכות, מזה מובן כי מב"י הוא בהוד, שהוא כנגד קלי' עשיו שהוא בשמאל, ומב"ד כנגד נצח שהוא כנגד קלי' ישמעאל והוא בימין, (אלא

שבשורש מב"י הוא בחכמה ומב"ד בבינה, אבל למטה בבחי' נצח והוד, מב"י בשמאל ומב"ד בימין, וכן הוא בתיקון הנצחי, עיקר בחי' מב"ד נתגלה בשבת קדש, בסוד חיה ויחידה, ויחידה היא בחי' כתר בחי' מב"ד, ומב"י הוא בבחי' נשמה, ובעיקר הוא בחי' חכמה דבינה בבחי' רחל דימות החול שמקבל האור דאבא בבחי' ישראל סבא).

ובזה מובן גם מה שמצינו סתירה בענין הסוף של ישמעאל ועשיו, שמצד אחד הרי על ישמעאל מצינו שעשה תשובה (ב"ב דף ט"ז ע"ב) ועל עשיו לא מצאנו זאת (שעוד מיתתו עדיין היה שונא ליעקב, ולא נתן לקבור את יעקב במערת המכפלה עד שהרגו חושים בן דן).

ואילו מאידך איתא בספרי המקובלים (עיין ביאורי אגדות להגר"א דף ע"ה) לפרש מאמר חז"ל שהקב"ה סירס את הלזיתן הזכר והרג את הנקבה, דקאי על עשיו וישמעאל, ומפרשים שהזכר קאי על קלי' עשיו שאין הורגים אותו לגמרי לעת"ל אלא מסרסים אותו, והנקבה קאי על קלי' ישמעאל שאותה הורגים לגמרי, וכן אי' לפרש ענין הב' נשים שבמשפט שלמה דקאי ג"כ על ב' הקלי' דעשיו וישמעאל וגם שם

יד. הנה מב"י ומב"ד הם בבחי' פרצוף רחל (מב"י) ופרצוף לאה (מב"ד), והלא בימות החול לאה באצי' היא רק הארה בעלמא בבחי' מלכות דבינה, ורחל היא פרצוף גמור, ואז אין למב"ד כח גמור, ובשב"ק שעולה רחל במקום לאה ומקבלת לאה פרצוף שלם ואז נקרא הכל ע"ש דוד, וכמו שרואים ששב"ק הוא יום השביעי כמו דוד שהוא הרועה השביעי מהז' רועים, ואז מקבל כל ימות החול שם של יוסף, ואז הוי מב"ד מעל מב"י (בגלוי).

מפרשים דהאשה שאמרה גזורו קאי על קליפת ישמעאל שרוצה להרוג את מב"י וע"ז יהא עונשה שימיתו אותה לגמרי, משא"כ קליפת עשיו תתמתק ותיתקן, וגם בזה מובן עפ"י הנ"ל, שהנה בדרך של יוסף ממתקים ומתקנים ובדרך של דוד שהוא איש מלחמה נלחמים והורגים, ולכן בתחילה כשהלוחם נגד קל"י ישמעאל היה בחי מב"י שבימיו, הרי חזר ישמעאל בתשובה ונתקן, משא"כ עשיו לא חזר בתשובה, אך לעת"ל כשיתהפכו הדברים שמב"ד ילחום נגד קל"י ישמעאל הרי יהרגם ויבטלם לגמרי, משא"כ מב"י ממתיק קליפת עשיו ע"י שלומד סודות התוה"ק אחרי חצות ומתקנם בזה.

וזהו גם מה דאיתא מהגר"א לפרש שבמשמרה ראשונה של הלילה חמור נוער זהו כנגד קל"י ישמעאל. ובמימרא זו ג"כ חזינן שמשיח בן דוד הוא כנגד קל"י ישמעאל, שמשיח בן דוד נקרא ג"כ עני ורוכב על החמור שזה בחי' חמור דקדושה בבחי' יששכר חמור גרם שישן מעט כדוגמת החמור והוא הלוחם נגד קליפת החמור דבני ישמעאל שהם עם הדומה לחמור (ב"ק מ"ט ע"א).

ונחזור לעניננו, שתפילין של יד שהם כנגד משיח בן יוסף מניחים על יד שמאל שכנ"ל תכלית תפקידו ועיקרו הוא להכניע ולתקן את קליפת עשיו שהיא הקליפה שבקו השמאל, בחי' גבורה דקליפה כנ"ל, ולכן מניחים

התש"י של יד שמאל, ומונח התש"י מול החזה ישם מתחיל מקום עמידת רחל, שמב"י מקבל אורות דחכמה שבבחי' רחל, אמנם צריך להיות כנגד הלב שהוא בבחי' בינא ליבא, שע"י חכמה ללא בינה נעשה שבירה, וכמו בעולם הנקודים שנגרמה שבירה באורות העיניים שהם בבחי' החכמה, ולכן צריך להיות מקושר תש"י אל הלב, וכמו שמבאר גם מוהרנ"ת זי"ע בענין תורה ותפלה, שמי שאומר שאין לו אלא תורה ללא כח התפלה הרי גם תורה אין לו, שתורה ותפלה הם בבחי' חכמה ובינה, ובחכמה לבד ללא הבינה יש מיתה ושבירה כמו שיש בחי' מיתה במב"י ורק כשמקבלת התורה החיות והכח מהתפלה יש לה החשיבות שלה, וכמו שיהודה מציל את יוסף מהבור ומב"ד מציל את מב"י מסכנת המיתה וכנ"ל, והשי"ת יזכינו לראות בקרוב לעינינו בהתאחדות ב' המשיחין ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשיו (וכנ"ל שאת קל"י ישמעאל יהרגו ויבטלו לגמרי ואת קל"י עשיו ישפטו ויתקנו) והיתה לה' המלוכה, בב"א.

ויש להוסיף קצת ביאור עפ"י קבלה בענין מקום הנחת תפילין של יד, שכידוע יש מח' בין המחבר ורוב הפוסקים להגר"א, שלהגר"א מקום הנחתם בכל מקום הקיבורת שהוא מקום הבשר התפוח, ולהמחבר רק בחצי העליון של הקיבורת, (ולכן יש שעושים הבתים של תש"י קטנים כדי לצאת שיטת המחבר אף בבחור בר מצוה

שהם התש"ר של הנוק' הם ג"כ במקום הל' של התבונה, ומובן בזה שיטת המחבר, והגר"א מוסיף החצי הסמוך לכתף שהרי המוחין של התפילין יוצאים מן הצ', ואכמ"ל בכ"ז.

ס"ב: המנהג הנכון שיהא היו"ד של קשר תפלה של יד לצד הלב והתפלה עליו לצד חוץ.

הנה השם ש-ד-י הק' שבתפילין נשלם ע"י היו"ד שבתפילין של יד, וללא יוד הוזה הרי בתפילין של ראש לבד יש רק אותיות ש"ד, והרמז בזה ע"פ מש"כ כמ"פ שתש"י הם בסוד מב"י שענינו הוא החכמה והביטול לאלקות, וזה סוד היו"ד, יו"ד חכמה קדומה, וללא הביטול של החכמה הרי נשאר רק אותיות שד, שהנה תש"ר לבד הוא בסוד מלכות דבינה (כנ"ל בסימן הקודם), והיינו השתוקקות לבד ללא ביטול, ומהשתוקקות גדולה זו נמשך שרועה להשיג ולעלות בכח עצמו ובבחי' ד"ש ומזה נהיה בחי' ש"ד, ששדים ענינם רוחניות ללא השלמה ומזה נמשכת טומאת השדים, ולכן השתוקקות בכח עצמו ללא הקדמת הביטול לאלקות מקודם הוא בבחי' ש"ד ח"ו, ולכן צריך להניח קודם התש"י לקבל האורות של הביטול לאלקות ומכח זה לבנות את ההשתוקקות לעלות לינוק שפע אלוקי בבחי' תש"ר (ואזי ש"ד נעשה מלשון שדיים) ומכח שניהם ביחד להוריד את הגילוי אלקות של ש-ד-י באופן שדי באלקותו לכל בריה.

שזרועו קטנה, ורוב העולם שמקילים בזה סומכים בזה על שיטת הגר"א, וכמו שכתבנו במקו"א דמהאריז"ל שס"ל להניח ב' התפילין דרש"י ור"ת ביחד ג"כ מוכח שס"ל כהגר"א, ובמח' שבין הפוסקים דברי קבלה מכריעים, ויש ראשונים (המובאים בתוס' מנחות לו בשם י"מ, ובספר התרומה והרא"ש) שס"ל שמקום הנחת תש"י הוא בפרק ב' דהידיים, אך קי"ל שהנחתם בפ"ג דהידיים שהוא הזרוע הסמוך לכתף.

ויש לפרש הענין קצת עפ"י הקבלה, שהנה יד שמאל היא בחי' אימא, המלבשת על גבורה דאריך, וכמבואר ברש"י דף ה' ובכוונות נמ"י שהאדם הוא כלליות אריך, שהיא בחי' כל קומת האצילות, והנה פרק ב' דהידיים היא בחינת בינה דבינה, אך אנו קי"ל להניח התפילין בפרק ג' דהידיים שהיא בחי' דעת דבינה, שהיא בעצם בחי' ישסו"ת שמלוכש על נה"י דאמא, ומחלקים הזרוע לשתים להמחבר ומניחים בחלק שסמוך לפרק האמצעי ולא בחלק הסמוך לכתף, שהוא בחי' צ', ומשמע שהנחתם בחלק הלמ"ד של תבונה ולא בחלק הצ' של התבונה (והחלק הסמוך לפרק הוא בחי' מ"ם דצל"ם ואין מניחים בו תפילין).

והחסבר לזה י"ל שהלא תש"י היא בבחי' התש"ר של הנוק' שעומדת שם בחוזה, והלא תש"ר היא התנוצצות של או"פ דבחי' הצ' שמתנוצץ במקום הל', ולכן מובן שתש"י

ומה שמונה התש"י ליד הלב להורות שאף שמב"י ענינו גילוי החכמה האלקית שבבחי' המנוחה, בכ"ז הוא מונה ליד הלב שמכח גילוי החכמה לוחם גם מלחמות ה' בבחי' רתיחת הדמים שבלב, ובבחי' בינה דחכמה, אלא שמלחמתו היא בדרכי נועם ובבחי' מנוחה.

והנה בענין קשירת התש"י יש מח' ידועה בין רבינו תם לרבינו אליהו מבעלי התוספות (תוס' מנחות ל"ה ע"ב), האם צריך עשיית קשר התש"י בכל יום מחדש או מספיק ההידוק שנקרא ג"כ וקשרתם.

ויש בזה הרבה סודות עליונים, ומחלוקת זו היא בבחי' מחלוקת אחרת הידועה בדיני קשר של התפילין, דמרן בעל האבני"ז מסוכטצ'וב זי"ע חידש שאדם השואל מחבירו תפילין של ראש ושינה הקשר להתאימו לגודל ראשו ולא ישאר כך כ"ד שעות לא הוי קשר של קיימא ואין יוצא בה יד"ח תפילין, ואחרונים אחרים הקילו בזה, והגרשו"א זצ"ל קישר מח' זו עם מח' אחרת בהל' שבת בסי' שי"ז שהפמ"ג מקשה דמי שהותר קשר הציצית שלו בשבת יהא לו עצה לקשרו ע"מ שלא ישאר כך לכ"ד שעות שאז לא הוי קשר של קיימא (והלא מוכח מההלכה שם שאסור לעשות כן, ומתרץ הביאור"ל שם שהיות שצורת הקשר הוא קשר של קיימא לא מהני דעתו לסתרו בתוך כ"ד שעות, וא"כ להביאור"ל יהא כשר בדונמא הנ"ל דהאבני"ז שאף שלא ישאר כך כ"ד שעות

מ"מ הקשר עשוי בצורה של קיימא משא"כ הפמ"ג וכן המ"ז שם סוברים כהאבני נזר שתלוי בדעתו).

ויש לקשר מח' זו עם מחלוקת רביעית בהל' חזקה בקרקע שמהני החזקה אחר ג' שנים, ובטעם שמהני חזקה נחלקו הרמב"ן והרמב"ם, שהרמב"ן סובר שהיות שלא מחה בעל השדה הקודם ג' שנים ש"מ דהוי של המחזיק ונחשב זאת לראיה על בעלותו, והרמב"ם (לפי ביאור קצוה"ח בשיטתו) סובר שהחזקה מהני מתקנת חכמים, ואף שאין למחזיק ראייה, דמכיון שקשה לשמור השטר יותר מג' שנים תקנו חכמים שלא יצטרך יותר לשמרו אחר ג' שנים ויועיל החזקה ללא ראייה.

וזה בחי' מחלוקת הצדיקים הידועה בין הגר"א והנה"ח ודעימיה זי"ע שסוברים שא"צ לדבק עצמו בהש"י באמצע הלימוד, שהלימוד עצמו הוא הדבקות כשנעשה הלימוד כראוי בתשובה והכנה מקודם וכו', לבין שיטת תלמידי בעש"ט הק' זי"ע שהשקיעו הרבה עבודה לדבק עצמם בהש"י בשעת הלימוד נופיה.

ונקודת הפנימיות בכל המח' הנ"ל, דיש ב' דרכים לקשר הפרצופים העליונים, דרך אחד הסובר שתלוי בדעת הנאצל ועבודתו בבחי' דרכי המקובלים בכוונות ויחודים לייחד הספי' העליונות וכו', ודרך השני סובר שהיות שהבורא ית' רוצה שיתקשרו הספי' וכו' – נקשרים

ומתאחדים מאליהם, ואין תלוי בדעת הנבראים, ולמשל במח' האחרונה בדבקות ובקשר עם השי"ת שנהיה ע"י הלימוד שיש צדיקים שסוברים שמציאות התורה"ק היא אור שמדבק הנשמה להשי", שיש לתורה"ק כח עצמי של דבקות שהלומדה זוכה להדביקות ממילא, ותלמידי בעש"ט הק' סברו שצריך להוסיף גם הדעת לזה, ולכוין במיוחד אל הדבקות בעבודת הנאצל כדי לחזק יותר את הדבקות והקשר, וכן בקנין קרקע הרי שיטת הרמב"ם שפעולת החזקה לבד עושה הקנין ואף ללא צורך בראיה מצד האדם, שקנין קרקע קשור לסוד קנין השכינה, וכמו קנין אר"י, והלא קנין אר"י היה בגורל תחלק הארץ ללא פעולת האדם, והרמב"ן סובר שצריך תוספת ראיה להקונה ואין מספיק פעולת הקנין בעצמה.

וכן הוא הביאור הפנימי במח' האם צריך עשיית קשר מחדש בכל יום או שמספיק הידוק משהו והבורא ית' כבר מחשיבו לקשר, וכן הוא הביאור במח' האבנ"ז ושאר האחרונים האם מספיק צורת קשר של קיימא או שצריך גם תוספת דעת האדם שישאר לכ"ד שעות, וכן נתבאר בזה הטעם במח' בהל' שבת לגבי ציצית, ופשוט.

והביאור הפנימי במח' זו דהנה כתב רבינו האריז"ל (ומביאו בעל התניא בספריו, ואף שי"א בשם רבינו ז"ל שאינו מהאר"י, מ"מ זהו סוד אמיתי עכ"פ) שהרמב"ם שרשו מפאה שמאלית

דא"ק והרמב"ן שרשו מפאה ימנית דא"ק, ולכן הרמב"ן זכה לחכמת הקבלה בצעירותו בגיל ט"ו, וכן מרן החת"ס שהיתה בו נשמת הרמב"ן זכה לחכמת האמת בגיל ט"ו, משא"כ הרמב"ם ששרשו מפאה שמאלית דא"ק זכה לחכמת הקבלה בגיל מאוחר, ונקודת הביאור בזה שהרמב"ן שבפאה ימנית הוא בבחי' השורש דז"א ורמב"ם בפאה שמאלית בבחי' השורש דנוק', והיינו שז"א בחיצוניות הוא בבחי' חכמה ונוק' בחיצוניות היא בבחי' בינה, ולכן זכה הרמב"ן לבא אל החכמה בצעירותו בבחי' מעלת הז"א על הנוק', אמנם עפ"י הפנימיות הרי הוא להיפך, שפנימיות ז"א מבינה ופנימיות נוק' מחכמה שלמעלה מבינה, ולכן כשהרמב"ם זכה בזקנותו לבא אל הפנימיות ולהגיע אל החכמה, הרי הקבלה שלו יותר גבוה, ואכמ"ל, ובזה מתבאר פנימיות מחלוקתם בקנין חזקה, שהיא מח' יסודית איך לקנות אלקות, האם צריך להיות בבחי' שנהיה מאליו אף ללא ראיה בבחי' השיטות הסוברים כנ"ל שהדבקות נהיה מאליו וכן א"צ לפעולת הקשר בכל יום, והיינו שהרמב"ם וכן רבינו תם ששניהם בבחי' החכמה (כמו שחזו"ן מענין תפילין דר"ת, וכן על הרמב"ם הבאנו כן כמ"פ מר"ד ואלו, תלמיד הרמח"ל, שהוא בבחי' החכמה, וכמו שנתבאר שבפנימיות קשורה הנוק' טפי אל החכמה) בבחי' ההתגלות מלמעלה דס"ל שא"צ לפעולת התחתון, והרמב"ן ורבינו אליהו שבבחי' הבינה (הרמב"ן

כדלעיל בבחי' פנימיות ז"א שמבינה, ורבינו אליהו שבגימ' שם ב"ן בסוד פינחס זה אליהו שעשה מעשה הקנאות וכו' ואכמ"ל), בסוד שיש חלק לנאצל בהדביקות ס"ל שהחזקה נהיית ע"י הקניין של המחזיק, ולפיכך צריכין לעשות הקשר בתפילין בעצמינו בכל יום. (טו)

באמת יש לומר שב' ההבחנות נכונות ומאוחדות א' עם השניה, ובסוד עבודת מתנה אתן את כהונתכם, שבודאי אין ביד הנאצל לעשות הקשר ורק ביד המאציל לעשות הכל, אלא שבב"ז יש יחוד בין בחי' עבודה (שמלמטה למעלה) לבחי' מתנה (שמלמעלה למטה), בחינת (במדבר י"ח) עבודת מתנה אתן את כהנתכם, ובחי' יגעת ומצאת, שענין זה הוא למעלה מטעם ודעת, ששני הדרכים אמת ומתאחדים ביחד, שעושים הנבראים איזה פעולה לפי

כוחם וה' גומר בעדם, וכמנהג העולם שאין עושים קשר בתש"י בכל יום אלא רק פעולת הידוק והבורא ית' מחשיבו לקשירה, וכשיטת ר"ת שהוא בחי' החכמה כנ"ל, היינו שרואה שהכל עושה השי"ת, וכשיטת המחבר שאין עושים ברכה על תש"ר שכמבואר באריז"ל שהרי תש"ר בבחי' האצ"י (שתש"ר בבחי' הז"א שאין יוצא מאצ"י) ששם נראה שה' עושה כל המצוות בבחי' הקב"ה מניח תפילין (ברכות ו'), ובבחי' הארון שנושא את נושאו (ילקו"ש ש"ב ה').

ואמנם בעל התניא והקאמרנער זי"ע חידשו לעשות קשר בכל יום כרבינו אליהו, אלא שבעל התניא (שהיה בחי' ראש וחב"ד) עושה הקשר למעלה, וזה בבחי' מש"כ כמ"פ שבסוף ימיו עלה בעל התניא למדרגת כתר דעתיק וגילה לחסידיו בחי' כתר דאריך שדומה בחיצוניות לספי

טו. ואמנם, אף שהרמב"ם זכה בחיצוניות פחות לחכמת האמת מהרמב"ן (כידוע מש"כ האריז"ל הפלגות על דרגות הרמב"ן בקבלה), אך בפנימיות הוא להיפך, וכמש"כ כמ"פ הסוד של החילוף שיש בזו"ן בין החיצוניות לפנימיות, שפנימיות הז"א קשורה לבינה ופנימיות הנז"ק לחכמה, וזה כמש"כ כמ"פ שהרמב"ם בבחי' חכמה וכל ספרו בעומק הסוד, שכשנוק' מגיעה לפנימיות יש בחינה שמשיגה הקבלה יותר מהז"א, ובסוד מלכות עמרת בעלה, שאף שספרי הרמב"ם בנויים בעיקר על חלק הפשט שבתורה"ק, הרי הכלל הוא שהפשט קשור לא"ק בגילוי יותר מהסוד, שהסוד קשור יותר ליחוד דאצילות, והפשט קשור בגילוי יותר ליחוד דא"ק, וכמש"כ כמ"פ הסוד שמב"ד מגלה יחוד א"ק, והוא מעל מב"י שמגלה יחוד דאצילות, ומציל מב"ד את מב"י בסוד מה שא"ק מתקן את הבי"ע, וה"נ מב"ד מציל את מב"י שיורד לתוך הבור שהוא בחי' עולמות הבי"ע לתקנו בסוד רחל שיורדת לבי"ע ושם נמצא יוסף בתוך הבור בסכנת מיתה עד שבא מב"ד שבבחי' יהודה שמגלה יחוד דא"ק ומוציאו משם, (וכמבואר במקו"א).

הבינה שמצריכה לפעולת התחתון, וכשיטת הרמ"א שמברכים על תש"ר ג"כ, והקאמרנער זי"ע, (שהיה בבחי' לב כמש"כ במקו"א שהיה בבחי' שלישי אמצעי דתפארת ובוזה זכה לקשר בין החסידות לקבלה, ששלישי אמצעי דת"ת הוא מקום הקשר והחיבור בין לאה לרחל שהם בחי' נגלה ונסתר) עושה הקשר למטה בסוף הרצועה של תש"י, שעושים פעולה קטנה של קשר, כאילו עושה הוא הפעולה ובבחי' ויקם משה את המשכן שהניח ידו כאילו מקים וקם מאליו, וכמו כל אחד שזכה לעשות איזה פעולות טובות גדולות בחייו הרי רואה האמת שא"ז מכוחותיו אלא שהוא נבחר משמים לענין זה ובוזה כאילו הוקם מאליו.

וזהו כמו שהארכנו במקו"א בענין האיחוד בין יסוד דעתיק לכתר דאריך שהוא דבר שלמעלה מטעם ודעת, ובבחי' בלי גבול שנכנס בגבול שהוא דבר שלמעלה מטו"ד ורק בבחי' הדרגה דמסי"נ שלמעלה מטעם ודעת שייך זאת, שמצד אחד עושה הנאצל נקודת העבודה בבחי' גבול אך זה מביאו לקבל בחי' מתנה בלי גבול.

וזה קשור למה שהארכנו במ"א (בקונטרס ביאור האותיות בביאור אות ט'), שמתאחד שם יסוד דעתיק עם כתר דאריך, שהעיקר הוא להגיע למקום זה ששם יש קשר של קיימא, ושם מתאחדים ב' השיטות הנ"ל, ומתגלה הקשר בבחי' בלי גבול, והרי הנאצל מצד עצמו אין יכול לעמוד

בבחי' בלי גבול, אלא רק בבחי' עבודת מתנה אתן את כהונתכם, וכנ"ל שמתחיל ועושה הקשר ואח"כ הבורא בעצמו משלים הקשר ולא הנברא, שהרי הנברא הוא בבחי' גבול ואין יכול מצ"ע לקבל הטבת הבורא שרוצה להטיב בלי גבול, אלא שכמו שביארנו שם שרוצה הנברא להנות לבוראו שרוצה וחושק לקבל מה שהבורא רוצה להשפיע, ובבחי' מסי"נ בבחי' לדוד אליך ה' נפשי אשא, שרצונו שיתקיים רצון ה', וזה בחי' רעוא דרעיון, שהוא בחי' רצון אין סוף שעושה כלים אין סופיים לקבל הטבת הבורא שרוצה ליתן אור אין סוף, ושם צריך לחדש הקשר בלי סוף שצריך בכל רגע התקשרות חדשה, ולכן מצד אחד תלוי בדעתו ומצד שני הבורא עושה את הכל.

ובענין קשר התפילין ישנן שתי דרכים לעשות הקשר א' בצורת מ"ם סתומה וא' בצורת דל"ת, והנה עפ"י סוד יש לעשות מ"ם סתומה שהוא שני דלתין (שהם משמרים את העובר מליפול ח"ו כידוע), ועפ"י פשט עושים דלת אחד, והנה ענין שני דלתין הוא הענין של ב' המשיחין מב"י ומב"ד שבבחי' רחל ולאה ששניהם בבחי' ספי' המלכות שהיא בבחי' דלה ועניה (לפני היחוד עם הז"א) שז"ס אות דל"ת, אך זכרנו אמנם לעיל שבאמת הפשט גבוה בשורשו מהסוד, שהפשט שורשו בחי' א"ק והוא

למעלה מן הסוד אשר שורשו בגילוי רק עם יחוד דאצי, ואמנם הרמב"ם שהוא בחי' הפשט כנ"ל אין מזכיר בספרו הענין דמב"י ומב"ד, והוא דעפ"י הפשט עושים רק קשר של דל"ת, דבאמת הב' משיחין שמתאחדים הוא בכדי לגלות אח"כ את משיח האמיתי שהוא אחד, בבחי' משה נואל ראשון ונואל אחרון, וכמש"כ כבר במקו"א שבדרגת משרע"ה הוי ב' המשיחין בגוף א' שראשו בבחי' הרדל"א וגופו בבחי' הז"ת דעתיק, וכמש"כ במקו"א שזה בחי' יוסף הצדיק שמקבל הסיוע והכח מדוד המלך לעלות לדרגת רדל"א, ואז נהפך יוסף הצדיק לבחי' משרע"ה, ודוד המלך נהפך לבחי' אהרן הכהן ששקולים כאחד ובבחי' נחית כצאן עמך ביד משה ואהרן, בבחי' שושבינא דמלכא ושושבינא דמטרוניתא.

ס"ג: המנהג הנכון לתקן שהמעברתא שבה הרצועה עוברת תהא מונחת לצד הכתף והקציצה לצד היר, ועיי' בביאור"ל שדן בד"ץ איטר יד שמניח תפילין של אדם רגיל, ומביא בשם השבו"י וארה"ח שיחפוך התפילין באופן שיהא הקציצה קרוב יותר לכתף והמעברתא לצד היר, כדי שעיי"ז יהא היו"ד של התפילין קרוב ללב שזה מדינא דגמ', והוא חשוב יותר מהמנהג שתהא המעברתא לצד הכתף והקציצה לצד היר, ומביא הביאור"ל דהחיי"א לא מזכיר עצה זו,

אלא שלא יתבטל עבור זה ממצות תפילין ויניחם כך וכו' והביאור"ל מכריע עפ"י הגר"א לעשות כהשבו"י כנ"ל.

וי"ל בהקדם ביאור הפנימי במח' המובא בהל' בשר בחלב (סי' פ"ז) האם יש איסור מראית העין באיסור דרבנן, דהרמ"א סובר שאין, והמהרש"ל סובר שיש, והט"ז פוסק כרמ"א וש"ך כמהרש"ל.

ויסוד הפנימי דפלוגתא זו הוא מה שנחלקו צדיקים בענין השתמשות בכח הדמיון לעבודה"י לאדם שנמצא בקטנות, דזה ודאי שדמיון דקדושה בזמן הגדלות הוא ענין של בחי' ראה דקדושה בבחי' (הושע י"ב) וביד הנביאים אדמה, אך בזמן הקטנות הדעת הרי שם יש בהדמיון הרבה שקר ורק קצת אמת.

והנה ידוע שיטת בעל התניא זי"ע שיש להשתמש במדת הדמיון לקדושה, ופירש ע"ז את הפסוק יונתי תמתי, היינו דאף שיש בזה בחי' של הונאה ורמאות דאין הכל אמת, בכ"ז השי"ת נהנה מעבודה זו, והביאור בזה, דבעל התניא היה בבחי' קו ימין דקדושה – חכמה – ראה, ולכן מחשיב כל משהו של עבודת הראיה ודמיון דקדושה, אף במצב של קטנות שרובו שקר, בבחי' חנוך לנער עפ"י דרכו שיש לחנכו עפ"י דרכו ומדרגתו אף שאינה בשלימות בכ"ז צריך לחנכו עפ"י שורש נשמתו, אך הצדיקים שבקו

הוא בחי' האמת, בחי' קו האמצעי, והוא יותר חשוב מענין היו"ד של התפילין שהוא מרמז על החכמה, שהיא בחי' הראיה, שהלא היו"ד של התפילין של יד הוא יו"ד של רחל הקטנה, שתש"י הוא בסוד רחל של ימות החול, ששם הראיה אינה בשלמות האמת כנ"ל, ולכן בדרך כלל דעת שהוא אמת ומקשר המוחין למדות יותר חשוב מהיו"ד של התפילין, ולכן בדרך כלל בחי' המעברתא היא למעלה מהיו"ד של התש"י, שאמת יש לו קיום, ודמיון אין לו קיום, אך בכ"ז יש להניח היו"ד סמוך ללב מקום השכינה, שהשתוקקות של השכינה היא לראיה העליונה, בחי' אבא (חכמה – ראה) יסד ברתא (מלכות – שכינה – רחל).

וע"ז מוסיף ומכריע הביאווה"ל עפ"י הגר"א שיש אופן שענין סמיכות היו"ד ללב הוא למעלה מענין הנבחה המעברתא, שבשיש בלבול המוחין, כמו במניח תפילין של איטר או איטר המניח תפילין של אחר, שאיטר הוא בבחי' שנהפכו אצלו המוחין (עיין שיחות הר"ן קנ"ב וספר המידות – אמת מ"ח), הרי באופן כזה יש להחשיב יותר את ענין היו"ד שהוא ראיה דקדושה, ולהחשיבו אפילו יותר מהדעת שהוא המעברתא שהוא האמת, להראות שאף שעפ"י מדת האמת הרי אין שייך כאן כלל ענין הראיה במצב של קטנות גדולה כזאת של בלבול המוחין, ואם נגביר במצב זה את ענין האמת של הנבחה המעברתא הרי בכלל לא יהא

שמאל דקדושה חלקו ע"ז, שלא החשיבו את הראיה דקדושה בצורה של דמיון, וזה סוד המח' הנ"ל האם יש איסור מראית עין בדרבנן, שאיסורי דרבנן הם בזו"ן הקטנים, היינו בחי' הקטנות, ושם יש מח' האם חוששים למראית עין שהוא בחי' הדמיון, ולכן הרמ"א והמ"ז שהם בבחי' בינה שהיא שמאל דקדושה סוברים שאין מחשיבים למר"ע במקום הקטנות, ולכן אין איסור מר"ע באיסורי דרבנן, והמהרש"ל שנקרא שלמה בסוד מלכות, בבחי' רחל הקטנה ששורשה בחכמה, וכן הש"ך שהוא כהן בחי' בקו ימין בסוד החכמה, סוברים שיש בחי' ראיה אף בבחי' הקטנות, ולכן יש איסור מר"ע אף בדרבנן, (ובענין זה נחלקו כמה צדיקים על בעל החובת התלמידים ז"ע, שהוא השתמש בספריו בהדרכתו בדרך זה של דמיון, שהוא סובר ג"כ שיש ענין ראיה בקטנות, אף שהוא בבחי' עין הדעת טוב ורע, ואמנם נראה ההכרעה למעשה, כשיטת התניא והחובת התלמידים, וכמו שרואים בימינו, שכלל ישראל עומד על אלו המלמדים שיודעים לחנך בסוד הדמיון, שיכולים לפעול שיראו התלמידים בדמיונם בראיה חושית את העשר מכות ואת יצי"מ ואת מתן תורה ובה מחדירים האמונה כראוי, בבחי' חנוך לנער עפ"י דרכו כנ"ל).

ונחזור לעניננו, שהנה ענין המעברתא שבתפילין מרמז על הדעת שמעביר את המוחין דתפילין מהבית אל הז' כריכות שהם הז' מדות, ודעת

היו"ד ליד הלב, וע"ז סובר הגר"א שהוא קשור ג"כ עם רחל הקטנה, (בבחי' מב"י לפני איחודו עם מב"ד) שענין הראיה כ"כ חשוב שאף במצב של קטנות גמור של בלבול המוחין, בכ"ז צריך להעדיף את ענין סמיכת היו"ד ללב מעל הגבהת המעברתא, שיש להחשיב כל משהו של ראייה ודמיון דקדושה שהוא החיות של השכינה אף במצב של קטנות גמור, אף שדמיון זה הוא בחסרון שלימות האמת, והחיי"א שהיה יותר בבחי' בינה – שמאל אין סובר עצה זו של הפיכת התפילין כנ"ל, והכרעת המ"ב שהיה ג"כ קשור למדת המלכות (פה-מלכות) ג"כ כהגר"א, וקיבלו כלל ישראל הכרעות המ"ב, וכנ"ל שע"ז עומד כלל ישראל על הדמיון דקדושה אף באופן דקטנות, שמדמים בכל מצב דמיונות קדושות, כל אחד לפי השגתו בציורים של אורות קדושים ושמות קדושים ובהשגות קדושות, כל אחד לפי יכולתו, וזה חיות השכינה שחיותה הוא מהראיה העליונה כנ"ל.

ס"ד: לא יהא דבר חוצץ בין תפילין לבשרו.

י"ל באופן עמוק עפ"י דברי מוהרנ"ת זי"ע בלקוה"ל (הל' שלוחים הלכה ה') ששלמות קיום מצות תפילין הוא בסוד של הקב"ה מניח תפילין, היינו שנהיה כ"כ בטל למאציל העליון עד שנקרא שה' מניח תפילין, והיינו שיש ג' מדרגות בדרגת הנחת תפילין, דרגה המבוארת בתיקוני זוהר שבהנחת

תפילין הר"ז מלחמה עם הסמ"א וכאילו כופת את הס"מ, וזה במי שבדרגה נמוכה של נפש רוח שבבחי' זו"ן ויש בו שבירה, (שעיקר שבירת הכלים הוא בו' המדות של זו"ן), ואז ההנחת התפילין שלו במלחמה קשה עם הסמ"א, ודרגה יותר גבוהה הוא בדרגת הבינה, שזה נקרא מוחין דנשמה, שזה נקרא בלשון בעל הסולם עבודה של לשמה, היינו שכל כוונתו להשפיע נח"ר ליוצרו ולא ליקח האורות לעצמו, אלא כל כוונתו לעשות נח"ר לה', אך זה עדיין נחשב בחי' חציצה עפ"י עומק הפנימיות, שעדיין יש חציצה בין הנאצל למאציל שע"כ אין יכול לקחת האורות לעצמו כדי שלא ליפרד בזה ממאצילו, אך שלימות הנחת תפילין הוא בסוד האיחוד ללא חציצה, ובבחי' החכמה והכתר, שבבחי' להתענג על ה' באור וחיות האלקי של התפילין, שעיקר הדבקות הוא דווקא ע"י עונג, וכמו הצדיקים שזוכים להרגיש חיות ועונג ואור אלוקי גדול בכל רגע של הנחת תפילין, (וכמ"ש הקאמארנער זי"ע שזה הטעם שלשיטת האר"י אין להסיח כלל דעת מהתפילין ממש, שזה מיירי במי שזוכה שמאיר עליו אור וחיות אלקות של התפילין, ולכן האר"י לא הניח תפילין כל היום, שא"א בימינו להחזיק בדרגה גבוהה זו כל היום), היינו איחוד הנאצל והמאציל עד שנהיה בסוד של ה' מניח תפילין, ובזה יכול לקחת האורות והעונג של התפילין לעצמו, שאי"ז בחינה של פירוד מאלקות, אלא אדרבא בבחי' וראו כל עמי הארץ כי

שם ה' נקרא עליך, שאף שלוקח האורות והעונג לעצמו הרי כל עצמיותו מאוחד כביכול עם ה', וזהו שלמות הנחת תפילין ללא חציצה. (טז)

ס"ה: אדם שהוא עלול לנזילות ואם יצטרך להניח תפלה של ראש על בשרו לא יניחם כלל יש להתיר לו להניח תפלה של ראש על הכובע דק וכו', ובמ"ב פ' שכיון שהוא אנוס יכול לסמוך על הרשב"א דס"ל דאין חשש בחציצה.

הנה יש כלל גדול בכל התורה, שכל דבר שנראה שאינו טוב, הרי בהעלמה יש בו בחינה יותר גבוהה, ויש בזה הרבה סודות ועמקויות שאכמ"ל, אך הנוגע לעניננו שהנה נתבאר בסעיף הקודם בדיון שלא יהא דבר חוצץ בינו לתפילין שהוא בסוד ש"הקב"ה מניח תפילין, וכדברי האריז"ל שהוא הבחינה שהאדם נהיה כביכול מרכבה בתכלית לז"א דאצילות ומתאחד כביכול עם הקב"ה בבחי' איהו וחיוהי וגרמוהי חד בהון שבעולם האצילות, והוא בחי' גבוהה כמש"כ האריז"ל ע"ז ש"סודו עמוק ונשגב".

ובסעיף זה מדובר במי שיש לו נזילות ונפילות שנפל מאצ"ל לבחי' הבי"ע, שהם עולמות הנפרדים, ובפועל הוא שבור מזה, שמי שנזרק מהיכל המלך ה"ה שבור ורצוץ, אך בהעלמה יש בחי' שעכשיו יכול לעשות תיקון יותר גבוה, שבהעלמה הוא מרכבה לבחי' יותר גבוהה.

שהנה אף שעולם האצ"ל הוא עולם היחוד והבי"ע הם עולמות הנפרדים, בכ"ז הקב"ה אין מסתפק כביכול בגילוי היחוד של בחי' האצילות (שבבחי' ספי' החכמה) אלא הקב"ה רוצה בגילוי היחוד הגמור של בחי' א"ק (בחי' הכתר), שבעולם האצילות יש יחוד הרגיל של גבול עם בחי' הבלי גבול, אך היחוד של א"ק מגלה בחי' יחוד יותר גבוהה שמגלה שאין הגבול סתירה כלל לבלי גבול, (דאדרבא גילוי הגבול הוא בעצמו מראה על הבלי גבול, כמש"כ ר' עזריאל זי"ע שכמו שיש לו ית' כח בבלתי גבול כך יש לו כח בגבול, עד שגילוי הגבול הוא בעצמו שלמות גילוי הבלי גבול, שמראה שה' כ"כ אינו מוגבל, עד שהגבול בעצמו אין מפריע לבלי גבול, ויש בזה עמקות גדול, ואכמ"ל), ויחוד הגמור הזה של א"ק מתגלה

טז. ומקובל מאחד מגדולי צדיקי ברסלב שמה שאמר מוהרנ"ת זי"ע שיש לו שיחות המביאות לביטול הבחירה מרומז בהלכה בלקוה"ל הנ"ל, ויש בחינה שחלכה זו היא הנקודה של כל לקוה"ה, אף שאין נראה כן בתחלה, מ"מ כן הוא האמת, שכל הלקוה"ה מבאר הענין של ליכלל באלקות מתוך הצמצומים, ולהפוך משליח למשלח בבחי' מצוה בו יותר מבשלוחו, היינו ליכלל בהש"י בכל מצוה עד שיקרא על ידי זה שה' מניח תפילין וה' מתפלל ובנ"ל.

בבי"ע, שמלכות א"ק נמצא בבי"ע, שמגלה יחוד דא"ק שאין עולמות הנפרדים של הבי"ע סתירה כלל ליחודו, אלא אדרבא שיתגלה ע"י הפירוד החיצוני גילוי היחוד בתכלית, שיתרון האור מן החושך דווקא, לגלות שגם חושך לא יחשיך ממך, עד שהחושך וההעלם עצמו יאיר ויגלה אלקות, ואכמ"ל בכ"ז.

ובעניננו הרי מי שאין יכול להניח תפילין ללא חציצה, שלרוב הפוסקים הרי הנחת תפילין בחציצה פסולה לגמרי, וא"כ הוא שבור מזה, ולכאוי אין אצלו השראת השכינה, שהשכינה שורה רק במקום שמחה בבחי' עוז וחדוה במקומו, אך האמת שע"י שברון הלב הזה בעצמו מתעלה לגלות גילוי היחוד הנגמור, בבחי' הנבואה דלעתיד שמתגלה במקום החושך, כמו שיעקב אבינו זכה לבחי' ויחי יעקב מעין עוה"ב דווקא בארץ מצרים, וכן הנבואה בתורה על ימות המשיח והנאולה יצאה דווקא מפי בלעם הרשע, שזה גילוי יחוד הנגמור של א"ק, שמגלה שאין שום חציצה בין האדם לאלקיו, ואין דבר שיכול להסתיר ולכסות אלקותו ית'.

ובבחי' זו מובן המעשה דאי' על השר שלום מבעלזא זי"ע שפעם הוצרך מחמת מחלה לאכול ביוהכ"פ, ומעיד עליו בנו שכמעט לא ראה אצלו כזאת שמחה כמו בשעת אכילה זו, ולכאוי הלא קיי"ל דפקו"נ הוא היתר דרחויה ולא הותרה, וא"כ מה מקום

לשמחה גדולה זו, אלא ההסבר כנ"ל שע"י השברון לב שיש לצדיק כשהוא צריך לאכול ביוהכ"פ הרי מתעלה ע"י השבירה הזאת מאצי' לא"ק, ומגלה בזה יחוד הנגמור בבחי' של לעת"ל שאז ימלא שחוק פינו.

בבחי' הגילוי של משיח בן דוד שמעל הגילוי של משיח בן יוסף, שענין גילוי היחוד הרגיל דאצי' שייך למב"י, אך גילוי יחוד הנגמור של א"ק אף בבי"ע שייך למב"ד, כמו דוד המלך שע"י התפילות וההתחזקות מתוך הלב נשבר שהיה רגיל בו (כדברי רבינו ז"ל על זרע דהמע"ה שרגילים בלב נשבר כמו דהע"ה) גילה יחוד הנגמור של א"ק שאין בו שום בחי' מיתה ונפילה בבחי' דוד מלך ישראל חי וקיים.

וזו ההסבר שאצל תלמידי בעש"ט זי"ע היה ענין לפסוק בחל' סירכות הריאה, והיו מקילים ומכשירים בזה, שענין הריאה מרמז על בחי' יחוד קול ודיבור שהוא ענין יחוד קובה"ו, וענין הסירכות מרמז על בחי' פניות ומחשבות זרות שבתורה ותפלה של בני", שנותנים מקום לחיצונים לקטרג ולמצוא בעיות על התפילות של בני" שהם חוץ לזמנם וחוץ למקומם (שמקום התפלה הוא בלב, ולעבדו בכל לבבכם זה תפילה, ותפלה שמחוץ ללב הוא בחי' חוץ למקומו), וע"ז באים הצדיקי אמת ומכשירים הסירכות ואומרים שנקרא עדיין חלק, וכמובן הכל בדרך התורה"ק, ובתכלית הדקדוק עפ"י תורה, שה' פוקח העיניים ומאירם באור

תורתו הק' לאמיתה עד שיוצא רצון האמיתי של הבורא, שרצון האמיתי של הבורא כמה שיותר להקל בענינים הנוגעים ליהוד קובח"ו, וכמו שאמר המהרש"ם על עצמו, שהעולם אומרים עליו שהוא מקיל גדול אך באמת לפי גודל הידיעת התורה"ק שיש לו, הרי היה יכול להקל הרבה יותר, אלא הוא מחמיר ואין משתמש עם כל מה שהיה יכול להתיר.

וזה הענין של גילוי היחוד הגמור המגלה שאין חציצה המפריע ליחוד, נתגלה פה ע"י הרשב"א זי"ע, שהרשב"א היה חידוש, שהיה מבני ספרד ששייך לבחי' החכמה ובכ"ז דרך לימודו הוא בדרך הבינה של בעלי התוס' שמבני אשכנז, והיינו שגילה יחוד החכמה במקום הבינה, וזה בחי' של גילוי היחוד בתוך הבי"ע (כמו בחנוכה שמאיר החכמה במקום הבינה, ויכולים עי"ז להאיר היחוד למטה מעשרה טפחים בבחי' החינוך דלעת"ל).

ואף שסוכ"ס אין השכינה שורה אלא מתוך שמחה, הלא ע"י גילוי יחוד הגמור מתגלה גילוי שמחה האמיתית, וכדברי רבינו ז"ל שבשמך יגילון כל היום הוא ר"ת בכיה, שמחפכים השברון לב והבכיה לבשמך יגילון כל היום, ע"י שגילו גילוי אלקותו ית"ש בתוך הבי"ע, שזהו הדרך של משיח בן דוד מהרה יגלה אכ"ר.

ס"ו: אמר יד ימינו אם עושה כל מלאכתו בשמאל מניח

בשמאלו שהוא ימין של כל אדם וכו' ואם כותב בימינו ושאר כל מעשיו עושה בשמאלו או להיפך י"א שיניח תפילין ביד שתש כח דבעינן יד כהה וי"א שהיד שכותב בה היא החשובה ימין לענין זה וכו'.

הנה מקודם יש להעיר הערה הנוגעת למעשה, שיש אבות שרוצים שילדיהם האיטר יניח תפילין כמו כל אדם בשמאל, ולכן מתאמצים להרגיל אותו לכתוב ביד ימין, אך יש לידע שהדבר עלול להזיק ח"ו למח, וגם עפ"י הלכה אינו כדאי שהרי איטר גמור שמניח תפילין בימין הוא דבר ברור ומוסכם על כל הפוסקים (ובדעת מהר"י צמח עיין להלן), ואילו בשמרגילים את האיטר לכתוב בימינו ושאר המלאכות הלא ממשיך לעשות בשמאלו הלא נכנסים בזה למח' גדולי הפוסקים המובא פה במחבר.

והנה אלה שעושים כן אומרים שרוצים שיניח בשמאל של כל אדם, כדי לצאת דעת המהר"י צמח המובא בשע"ת שסובר שעפ"י קבלה אף איטר יניח תפילין בשמאל של כל אדם, אך יש לידע שדברי המהר"י צמח היא דעת יחידאה, ואין לה מקור מדברי האריז"ל, והיא כנגד כל הפוסקים ואף כנגד סתמות כל המקובלים שלא כתבו חידוש גדול זה, ומה שכתב המהר"י צמח טעמו כמובא בשע"ת שלא לשנות הסדר העליון, הנה יש בזה אריכות, אך נקודת הביאור הוא שאיטר הוא בסוד עלמא

דנוק, וכמו שא"י בדברי רבינו ז"ל (הנ"ל בשיחות הר"ן) שאיטר הוא משבט בנימין שהוא בבחי' עטרת היסוד שבבחי' מלכות, או שהיה בגלגול הקודם שקרן (ספר המידות שם), וע"י השקרים נכנס לבחי' עולם העגולים שהוא בחי' עלמא דנוק' (שאמת הוא בבחי' עולם היושר עלמא דדוכרא, ושקרים בבחי' עולם העיגולים עלמא דנוק', ואכמ"ל). וממילא בנוק' יש הבחי' שעומדת פב"פ מול הז"א ומה שאצלה ימין הוא כנגד שמאל הז"א (וכמו שרואים בסוד הגיד הנשה בחי' זו), וממילא מובן שאיטר שמניח ביד ימין אינו משנה מהסדר העליון, שגם בסדר העליון נמצא ימין בנוק' כנגד שמאל דז"א, ולכן האיטר שהוא מרכבה אל הנוק' צריך להניח בימין שהוא כנגד שמאל של כל אדם.

ס"ז: מקום יש בזרוע להניח שתי תפילין כי העצם הסמוך לבית השחי מחציו עד הקובד"ו הוא מקום הנחת תפילין.

ועיין ביאור"ל תחי' הסימן שהעתיק דעת הגר"א החולק על פסק המחבר והרמ"א וס"ל דאף מחצי עצם ולמעלה כשר כל שיש בו עדיין מבושר תפוח.

הנה המהרנ"ש בספה"ק מצת שימורים כותב שעפ"י הסוד מי שלא מניח

תפילין דרש"י ודר"ת ביחד הוא כאילו שלא הניח תפילין, היות שרש"י ור"ת הם בבחי' חכמה ובינה, שהם תריין רעין דלא מתפרשין, ואצל מקובלים הספרדים נתקבלה ביותר דעתו, וכן היו מתלמידי בעש"ט שבקר"ש הראשונה שאמרו בביתם היו מניחים רש"י ור"ת ביחד.

והנה הגאון רבי עובדיה יוסף שליט"א מקשה ע"ז שאלו שנוהגים כן הרי בדרך כלל א"א לצמצם שלא יעלה התפילין העליונים דרש"י לחצי העליון, ובזה לא יצאו יד"ח תפילין לשיטת המחבר והרמ"א שס"ל שמקום הנחת תפילין הוא רק בחצי התחתון של הזרוע, ואף שהגר"א מקיל בזה הלא הוא דעת יחיד, אמנם התי' הוא עפ"י דא"י לעיל במ"ב סי' כה סקמ"ב בשם הכנה"ג בכללי הפוסקים שהיכא שיש פלוגתא בין הפוסקים דברי קבלה יכריעו, וה"נ בעניננו, שכיון שלמצת שימורים הרי עפ"י סוד יש להניח בדווקא רש"י ור"ת ביחד, א"כ בזה מכריע המח' שבין הפוסקים, שהסוד מכריע כהגר"א כנגד המחבר והרמ"א.

והנה ענין הפנימי בהנ"ל, שמי שעיקר הקשר שלו הוא לחלק הנגלה שבתורה"ק מניח רק תפילין דרש"י, ומי שקשור גם לפנימיות התורה"ק מניח גם ר"ת (יז), ומי שמקושר מאוד לסתרי

יז. והגר"א זי"ע אף שהיה בבחי' מב"י והיה קשור בעיקר לסתרי תורה, בכ"ז הניח רק רש"י, היות שכיון שלא זכינו שיהא בימיו איחוד של יוסף ודוד, נשאר בחי' מב"י בתוך הבור, ולא

תורה עד שאצלו הולך הנגלה והנסתר ביחד מניה רש"י ור"ת ביחד, (וכנ"ל שהיו צדיקים מתלמידי הבעש"ט שביחידות הניחו קודם ביחד לפי בחינתם העצמית ואח"כ בציבור הניחו בנפרד לפי מדרגת הציבור, והיו צדיקים שלא הניחו כלל ביחד ועשו השילוב בין המוחין ע"י כוונות ויהודים).

ס"ח: אורך רצועה של תש"י כדי שתקיף את הזרוע ויקשור ממנה הקשר ותמתח על אצבע אמצעית ויכרוך ממנה על אצבעו ג' כריכות ויקשור, ונוהגין העולם לכרוך על הזרוע ו' או ז' כריכות הגה, ואין לכרוך הרצועה על התיתורא כדי לחזקה על היד.

י"ל שהנה הג' כריכות שעושים על האצבע אחרי הנחת תש"ר מרמזים על הטבעת קידושין שבין ישראל לאביהם שבשמים, שבבחי' התעוררות הגאולה ע"י האיחוד של התרין משיחין, מב"י ומב"ד, ולכן עושים הג' כריכות של התש"י רק אחרי הנחת התש"ר, וכמש"כ לעיל שתש"י בבחי' מלכות – שכינה – פרצוף רחל העולם האצי' היורדת לתחתונים לבי"ע

לברר ולהעלות בירורים וזה בחי' משיח בן יוסף המכין ומברר ומעלה העולם לפני הגאולה שע"י מב"ד, וכמו שיוסף ירד מקודם למצרים להלחם שם בקלי' ערות מצרים, ולהכין הדרך לביאת יעקב ובניו, (ורק אחרי שיוסף נלחם בפועל בקלי' הקשים של מצרים אז ואת יהודה, שבבחי' מב"ד, שלח להורות לפניו גושנה לפתוח ישיבה בנושן וכו', שבזמן הגלות הרי מב"ד הוא בבחי' פרצוף לאה שבעולם האצי' שאין יורדת לבי"ע למקום הקלי', אלא מאיר בעיקר לנשמות דאצי', וה"נ יהודה לא נלחם בפועל עם הקלי' של מצרים אלא רק הכין הישיבה ליעקב לבניו שבבחי' נשמות דאצי'), ותש"ר שכנגד הז"א שפנימיותו בבינה הרי אם הוא ללא תש"י מרמז על פרצוף לאה שהיא דינא קשיא – בינה, וכמש"כ לעיל שע"כ אסור להניח תש"ר ללא תש"י, שפרצוף לאה שבעולם האצי' כשהיא לבדה מורה על בחי' הדין (שזה מרמז על הגאולה בדין קשה כדא"י בנביאים וכו'), אך אחרי שהניחו התש"י ומניחים התש"ר מורה זה על איחוד פרצוף לאה ופרצוף רחל כמו בשב"ק וכמו לעת"ל, ואז נכלל החכמה והבינה ביחד ועולים לכתר המהפך

נתגלה בחינתו וכמו שאמר ע"ע שמרומז בתורה בתיבות "אבן שלמה" שהוא ר"ת אליהו בן שלמה, ורואים ששמו אליהו לא נתגלה רק בר"ת ולא נתגלה בעולם בחינתו העיקרית, ולכן עיקר השפעתו לעולם היה בחיזוק לימוד נגלה דהתורה"ק, מלבד לכמה תלמידים יחידים סגולה שלימד סתרי תורה, וענין הנחת תפילין שהוא מצוה מעשית נקבעת לפי התיקונים שהשפיע למעשה בבי"ע ולא לפי הבחינה שלו בעצמו שהיא נשארה בהעלם, שהיה בעצמו בשלמות מוחין דחכמה בבחי' תפילין דר"ת.

הכל לרחמים (יח), ולכן יש בחי' שעיקר הגאולה תלוי בסוד של תוספת שב"ק, שתוספת שב"ק היא בסוד האיחוד של יוסף ודוד, שיום השישי שבבחי' היסוד כנגד מב"י וכשמכניסים שב"ק שבבחי' מלכות דוד מוקדם בתוך יום השישי הוי איחוד ב' המשיחין כנ"ל וזה מביא לגאולה ברחמים, (ואף התוספת שב"ק של מוצ"ש קשור לענין זה, שעצם ענין התוספת קשור עם יוסף הנקרא ע"ש החוספה, ואדרבא שיש סוד שהגאולה תלויה יותר בתוספת שב"ק של מוצ"ש ק יותר מתוספת של ע"ש, ואכמ"ל).

וזוהו הענין של עשיית הג' כריכות בתש"י שמרמז על הטבעת קידושין אחרי הנחת התש"ר, שמב"ד מקדש ומעלה את מב"י מחכמה לכתר כנ"ל, (והיינו שמב"ד ללא מב"י הוא בבחי' הבינה הנמוך מהחכמה, אך אחרי האיחוד הרי מב"ד ומב"י ביחד עולים לכתר, וכמו שביארנו במקו"א בשם הגר"א זי"ע על התיקו"ז שמב"י ומב"ד מתחלף בהם הערכין של חכמה ובינה, בין ימות החול לשב"ק, שזה מיישב הסתירות שנראה

בענין זה, והיינו כנ"ל, שבימות החול הרי מב"י בבחי' פרצוף רחל שכנגד החכמה – הבל, ומב"ד בבחי' הארת פרצוף לאה שכנגד הבינה – קין, ובשב"ק שמתאחדים הפרצופים הרי נהיה כל בחי' ימות החול שהם ההכנה לשב"ק בבחי' מב"י המכין למב"ד, ואז הוי מב"י בבחי' – הבינה – קין – וכמו שימות החול בכללותם הם בספי' הבינה, ומב"ד, הכולל עמו מב"י בהעלם ולכן נקרא אז דויד עם יו"ד כמבואר במקו"א קשור אז לחכמה וכתר וכמו שבשב"ק עולים לחכמה וכתר, ואכמ"ל יותר).

ובזה מובן ג"כ מדוע כריכות שעל הזרוע אין מעכבים, שהנה אצל מב"י העיקר החכמה והמוחין, ולא ענין הו' המדות, (שזה שייך לספי' הבינה היורדת ללב מקום המדות), אך הג' הכריכות מעכב, שאיחוד ב' המשיחין מעכב, שעיקר הכנעת ישמעאל ועשיו (ימין ושמאל דטומאה), הם ע"י איחוד מב"י ומב"ד (ימין ושמאל דקדושה), וסוד הזה של החשיבות של האיחוד נתגלה דווקא בתש"י, שיוסף הוא היודע בעיקר מהסוד הזה, ובבחי' ויכר יוסף

יח. שמב"י לבד הוא בבחי' החכמה, ובחכמה אין הפיכה גמורה של הרע לטוב, אלא רק בבחי' כולוהו בחכמה אתברירו, שהחכמה מבררת בין טוב לרע, ובלשון בעל התניא נקרא בחי' צדיק שאינו גמור (המתקן רק הרפ"ח ניצו"ק ולא את ל"ב האבן שזה הל"ב ניצו"ק שנשארים מהש"ך דינים, ואכמ"ל), כמו ששכינה – פרצוף רחל – יורדת לבי"ע ומבררת בירורים, ובבחי' זו הוי הגאולה באופן של בירור בין טוב לרע, אך הגאולה שע"י איחוד של ב' המשיחין – חכמה ובינה – העולה לכתר הרי הוא בבחי' הכתר המהפך הרע לטוב, כרת לכתר, בבחי' התשובה של שב"ק שהיא תשובה מאהבה, ותשובה ללא הזכרת החטאים אלא מכח גילוי היחוד הנמור, ואז הוי הגאולה במנוחה בבחי' מנוחת שב"ק.

את אחיו וכו', וכמו שרואים בלקו"מ בתורה ט"ז שמסביר שם את הסוד הזה של שתי המשיחין שכנגד עשיו וישמעאל הרי מפרש זה על מאמר חז"ל ר' יוחנן משתעי וכו', שר' יוחנן הוא ג"כ בבחי' יוסף, שזה היה הענין של שפירו דר' יוחנן המבואר בגמ' שהיה בבחי' שפירו דיוסף וכו', ונקרא יוחנן ע"ש החן, שקשור החן ליוסף כמבואר בתחי' לקו"מ, שיעקב מסר ליוסף את החן בבחי' אלקים יחנך בני, והיו"ד שבתחי' תיבת יוחנן היא בבחי' טיפת החכמה (יו"ד חכמה קדומה) המתגלה ביסוד. (יט)

והנה במה שכתב הרמ"א ואין לכוון הרצועה על התיתורא, עיין בשערי תשובה שיש הרבה סתירות ובלבולים בענין זה האם יש לעשות קשר על התיתורא לכוון בזה היו"ד אל הבית או לא, וי"ל בהקדם הידוע שהמצת שימורים מביא מהאריז"ל להצניע ולהסתיר התש"י שהיא כנגד רחל – שכינה הק' וצריך לשמור עליה שהסמ"א רוצה להתאחו בשכינה הק' בסוד גלות השכינה שמשפעת חיות אף לסמ"א, אמנם בדורינו ידוע מנהג כ"ק האדמו"ר מליובאוויטש זי"ע לגלות התש"י, שהוא זי"ע היה נשמה שירדה לעולם לתקן ולעלות כל הנשמות

החלושות וכל המחזירים בתשובה התחילו מכוחו, וכל עסקו היה בגילוי עצומ"ה ית', ובוזה לתקן כל הבריאה התחתונה, ולכן עסק אף בתיקון הגויים שישמרו ז' מצוות בני נח, וכן לא חשש לדבר על ענין הפנימי שצדיק הוא עצמות אלקות בסוד הקב"ה קראו ליעקב קל שהוא ענין יחוד קובה"ו הקב"ה עם נשמות ישראל באמצעות הצדיק, שזה היה ענינו לגלות ולהוריד לבריאה דברים העליונים ולעשות לו ית' דירה בתחתונים, ולכן גילה התש"י לעורר ולגלות השכינה בעולם בבחי' לעת"ל, ובבחי' הגבוה הזאת אין חשש מהחיצונים בבחי' מה שצדיק גמור מותר לו להתגרות ברשעים בעוה"ז כדא"י בגמ'.

ודומה לזה הוא המח' בענין הנ"ל האם לקשור היו"ד עם התש"י, שהנה בקשירת היוד אל הבית הוי יחוד קובה"ו למטה במקום המלכות, שתש"י כנגד המלכות וכשעושים שם קשר אל היו"ד בגילוי הר"ז יחוד קוב"ה (יו"ד) ושכינתיה (בית התפילין), ולכן היו שפחדו בזה שלעשות יחוד גבוה ברבים הוי פגם, וכל המח' שהיו על צדיקים היה משום שעשו בחי' יחוד בגילוי ולא בתכלית ההסתרה, ולכן היו צדיקים שהניחו את התפילין של יד בהסתרה

יט. ועיקר האיחוד בין התריין משיחין הוא בזמן של ירידה לשניהם, וכמו שהאיחוד בין יוסף ליהודה היה בזמני ירידה שכשיוסף היה בבור אז התאחד עמו יהודה להצילו, ואח"כ כשיהודה היה בסכנה של איבוד עוה"ב שלו, משום הערכות שלו על בנימין, אז התאחד עם יוסף בסוד ויגש אליו יהודה שהוא של איחוד התריין משיחין בסוד אחד באחד יגשו.

תחת הטלית, שבהנחת התש"י עם היוד ממשיכים יחוד קובה"ו וחונקים את הסמ"א (ומי שמונח בשבירה הרי ממש מרגיש יסורים כשמניח התש"י, וזה סימן טוב שבא אליו אור של משיח שחונק את הסמ"א), ולכן הסתירו את זה, (ואלו שלא חששו לזה סוברים כנ"ל שבהנחת תפילין של כל יהודי מתגלה הבחי' הגבוהה של הקב"ה מניח תפילין, שזהו שלימות דהנחת תפילין כדאי' ממוהרנ"ת, באופן שמתגלה בשעת מעשה המצוה הבחי' של ישראל אשר כך אתפאר וישראל וקוב"ה כולו חד וזר לא יתערב בתוכם ובבחי' צדיק גמור שאין חושש מהחיצונים ח"ו ויכול לעשות היחוד בגלוי).

ס"ט: מקום הנחת תפילין של ראש מהתחלת עיקרי השער ממצחו עד סוף המקום שמוחו של תינוק רופס.

הנה אצל כמה צדיקים היה לפעמים בשעת התפילה יורד חלק מהתפילין של ראש קצת על המצח, ולא היו מחזירים תמיד תיכף התפילין למקומם, אלא היו משאירים כן

התפילין לשעה קלה כך, אף שהלא נפסק ברור לכל הפוסקים שצריך שיהיו כל התפילין במקום השערות, ולא יהא אפי' משהו מהתפילין יוצא מתחת שורש מקום יציאת השערות, בכ"ז נהגו כן להשאיר כן התפילין לזמן קטן, היות שהיה הרבה יהודים שנכשלו וירד להם התש"ר על המצח והיה קטרוג גדול עליהם שהס"מ רצה לעשות אותם קרקפתא דלא מנח תפילין, ולכן מסרו הצדיקים נפשם להשאיר ג"כ כך, ובזה יוכרחו בשמים ללמד זכות על ענין זה, והלימוד זכות שיש בענין זה הוא עפ"י שיטה יחידאה דהגן המלך (המובא בשע"ת), שמדייק מרש"י (ע"ז מד:), בענין כתר דדהע"ה, שמספיק שיהא רוב התפילין במקומם, שאף שיש מח' תוס' והרמב"ם האם תורה בשמים (שלתוס' תורה בשמים ולרמב"ם לא) בכ"ז מביא החיד"א שבשואין סנהדרין בודאי התורה בשמים ושם יש כח להכריע לעיתים להקל אף כנגד הפסק מלמטה, וכמו שמביאים הרבה פוסקים דברי השו"ת מן השמים להכרעות במח' הפוסקים. (כ)

כ. ויש להוסיף רמז ששיטה זו דהגן המלך היא בבחי' הכתר בחי' משיח, שמוזה מביא ראיתו, שזהו ענין של משיח למסור הנפש בדרך הצדיקים הנ"ל כדי להציל יהודים שבבחי' פושעי ישראל בגופם ולהכשירם, ולכן בדיעבד כשנפלו התפילין ממקומם גילו הצדיקים לשעה סוד זה, בבחי' מה שיחוד הגמור דא"ק שבבחי' גילוי משיח מתגלה ממצב של בדיעבד כדאי' במקו"א (ובבחי' נוספת המבואר לקמן שעינא חד דעתיק שהופך הכל לטוב (שבבחי' יוסף שבבחי' יסוד דעתיק) נמצא על המצח, הרי יורד התפילין שלא בכוונה לקשר ג"ר דעתיק שמעל הראש של דוד עם יוסף, בסוד יוסף שמקבל מדוד), וזה סוד קשה, ולא כולם מסכימים לסוד הזה, ובזה מובן כמה סיפורים שאכ"מ, אמנם יש לידע שבשמים פוסקים כמו

והנה יש להוסיף לבאר הענין הפנימי במקום שמוחו של תינוק רופס, ויבואר בהקדם מה שביארנו אתמול בשל"ס (פר' פנחס) את הענין של יסוד דעתיק שמונה במצח דאריך. (כא)

והנה לקמן כבר ביארנו (סי' כ"ז ס"י) את ענין הנחת תפילין באמצע הראש, שהוא בבחי' של עינא חדא דעתיק של יוסף הצדיק שבאמצע המצח, מקום של מ"ה החדש שמתקן השבירה וכו'.

אך צריך להבין מה הסוד המבואר פה כנגד מקום של תינוק רופס, ויבואר בהקדם שהנה מקום זה שבאמצע המצח, הוא המקום שמשם יוצא האור של יסוד דעתיק, והנה יסוד דעתיק נקרא "משכיל לאיתן האזרחי", שיש ליסוד דעתיק כח איתן וחזק למשוך אור מהג"ר דעתיק שהוא הרדל"א שהוא בבחי' הכתר שעל הראש במקום הנחת תש"ר, ויסוד דעתיק שבאמצע המצח יש בכוחו החזק למשוך משם האור דהרדל"א.

והנה יש לדעת שיסוד דעתיק מכוון כנגד אות ט', שאות ט' הוא האות שנתן ה' לקין כדכתיב וישם ה' לקין אות לבלתי הכות אותו כל מוצאו, והענין הוא שהנה בשורש קין הרי הוא יותר גדול מהבל, אלא שנפל קין לרציחת הבל, ובאמת יש בחינה פנימית שהבל היה אשם בזה, שהבל היה בפירוד מקין, ולא היה לו הכלים והשמירה של קין עד שנפל להסתכל בשכינה באופן שהיה אסור לו, ונגזר עליו מיתה, שבבחי' גזירת מיתת מב"י, ונתגלגל זה ע"י קין שהלך בדרך הגבורות יותר מדאי ללא ההמתקה, אור החסדים של הבל, עד שנפל ע"י לרציחת הבל (שנגזרה עליו אמנם המיתה וכנ"ל).

והתיקון לכל זה ע"י אות ט' דווקא, שאות ט' הוא מכופף לתוך עצמו בבחי' טובא גניז בגוויה ובוה נסתם הפגם שנפגם בקין, שהנה קין הוא בבחי' הבינה, וזה כנגד אות ב' וכמבואר באות זו, ובאות ב' נפתח ע"י הפגם של קין כל צד השמאלי שלה שנפתח שם פתח גדול שיכול ליכנס

מי שהוא מאוד קדוש שבוה ה' איתו, ולא פוסקים לפי גודל החכמה אלא לפי גודל הקדושה, ואכמ"ל.

כא. שהוא העושה השלום ומקשר ב' ההפכים בבחי' פינחס שכולל אצלו מב"ד ומב"י ביחד (שפ"ג שייך למב"י וח"ס למב"ד והתקשרו ע"י היו"ד שבאמצע וכו') ועי"ז הציל את בני מהחימה שנהייתה ע"י פגם היסוד שע"י בלעם הרשע וכו', שזהו גם הבחי' שנצרכת עכשיו בבחי' גילוי אליהו – פנחס שעושה שלום לפני הגאולה כדי להציל את הבריאה מחבלי משיח ומהחימה שנהייתה רח"ל ע"י פגם היסוד וכו', ואכמ"ל.

שם כל הרעות בבחי' מצפון תפתח הרעה ח"ו.

ובמילים אחרות שהנה בעולמות העליונים הרי בצד צפון יש את היכל הזכות ושם גם יושבים ע"ב הסנהדרין, אך שם יכול ליפול פגמים, שזהו הבחינה שאין מצליחים לדון לכף זכות אחד את השני לגמרי, הן בעוה"ז שלא מצליחים בני" לקיים המצוה של והוי דן את כל האדם לכף זכות בשלמות כרצון ה', שבקיום מצוה זו כראוי היו יכולים לתקן את כל העולם כדברי רבינו ז"ל בתורה דאזמרה הידועה, אך בפועל אין מצליחים בני" לקיים זאת בשלימות, והן בהיכל הזכות שבעולם העליון ששם יושבים הע"ב דיינים העליונים לדון את העולם הרי אין מצליחים להוציא הדין לזכות, וכ"ז מחמת הפגם והפתח פתוח שיש בצד השמאלי של אות ב' היינו בעולם הבחינה ע"י החטא של קין שהרג את הבל.

וע"י פתח זה נכנס עצת בלעם הרשע ימש"ו ומקבל הס"מ רשות להחטיא את ישראל בחטאים חמורים בקדושה, שמצד עצמו לא היה יכול לקבל רשות לזה, וכמו בזמנינו שמכשיל הס"מ את בני" בנסיונות קשים אלו, באופן שיצרם אונסם ללא כח לעמוד נגדו אלא ממש רק בבחי' מסי"נ (וזה בחי' המבואר לקמן שתיקון הפגמים הוא ע"י בחי' מסי"נ וכו'), ולא היה צריך לקבל הס"מ רשות לזה, אלא מחמת הפתח פתוח שבאות ב' בבחי' מצפון תפתח הרעה, ובאמת בכל פעם

שהצדיקים הגדולים גבורי ודייני ארץ נכשלים באיזה דבר הלכה ועושים טעות ובפרט בטעות שנוגע בעניני שרשי התורה, שפונם בג"ר, כמו הטעות של קין שהרג את האור היחוד של הבל ופגם בספי' הבינה ע"י שנפרד מיחוד ה' של אור החכמה, הרי נהיה שוב הפירצה בהיכל הזה של הסנהדרין ונכנס שוב בלעם הרשע וכו', ה"י.

והתיקון לכל זה הוא ע"י אות ט' שטובא גניז בגויה, ובהקדם שהנה כתיב וירא אלקים את האור כי טוב לגנוז וכדאי' בחז"ל שגנוז ה' את האור של ששת ימי בראשית, ואי' מהבעש"ט הק' זי"ע שגנוז בתוך אותיות התורה"ק, והביאור בזה שהנה אות ט' היא שורש תיבת טוב, ותיבת טוב עשויה מג' אותיות ט' – ו – ב', והנה אות ב' שבסוף מילת טוב נפגמה כנ"ל, וזה גרם לפגם באות ו', שהיא בחי' עין החיים בחי' התורה בחי' הז"א וכמבואר באות זו (בקונטרס ביאור האותיות שיצא לעתיד בעז"ה), ובענינו הרי מרמז שע"י שנכנס בלעם הרשע להחטיא את ישראל ע"י הפתח של אות ב' הרי גרם לבני" שלא ילמדו תורה"ק עד שנפלו לבחי' מוות ונפרדו מעין החיים של אות ו', ואז התיקון ע"י שורש ותחילת מילת טוב, שהיא אות ט' שהיא בחי' היסוד דעתיק (וכמש"כ בקונטרס ביאור האותיות שאף שיש הרבה בחי' באותיות וכולם קשורים ומשלימים זל"ז בכ"ז הבחי' העיקרית היא הבחינה של אי"ק, בכ"ר, וכו' שלבחי' זו הרי אות ט' היא בחי' היסוד,

וביארנו כבר שם שכמה שיורדים יותר למטה בבחי' הכלים הרי קשור לאור גבוה יותר, ולמשל אות ח' שבבחי' הכלים הוא בלי דהוד הרי הוא קשור לאור דכתר דאריך, כמבואר שם, ואות ט' שמבחי' הכלים הרי הוא נמוך יותר שהוא בלי דיסוד הרי הוא קשור לאור של ז"ת דעתיק שמתגלה ביסוד דעתיק, שהנה אות ט' עשויה מב' אותיות של כ' וז', שמרמז גם על הבחינה של איחוד כתר מלכות (שכפ' הוא בחי' הכתר וז' בחי' מלכות), ולכא' צ"ב מה הקשר בין הענין של יסוד דעתיק לבחי' של איחוד כתר מלכות, אלא ההסבר שיסוד דעתיק הוא קשור ומאוחד במצחא דאריך, ובהבחנה זו הרי יסוד דעתיק הוא בחי' הכתר ומצחא דאריך שהוא הבחי' הכי גבוהה של אריך הוא המלכות והמקבל מיסוד דעתיק, וזה בחי' איחוד כתר מלכות.

שהנה מצחא דאריך היא בחי' מצח הרצון שהוא שלמות הרצון שרוצה רק מה שהבורא רוצה, ומבחי' אחרת הר"ז בחי' המסי"ג, שזה בחי' כתר דאריך, ולכא' מה הקשר בין ענין המסי"ג לענין של מצח הרצון, וכן איך זה מקושר ומאוחד ליסוד דעתיק, אלא הביאור במשל שראובן רוצה לתת מתנה לשמעון הרי המתנה היא בבחי' הגבולות של שניהם, היינו כפי מה שראובן רוצה להשפיע וכפי מה ששמעון מסכים ורוצה לקבל, אך לפעמים יש ריחוק גדול בין שניהם עד ששמעון המקבל אין מבין ואין רוצה

לקבל את בחי' הטוב שרוצה ראובן לתת לו, ולמשל בעבודה"י שסתם עובדה"י לומדים ומתפללים ועושים מצוות היות שרוצים לקבל דבקות באלקים חיים, שטבע נפש הישראלית לחפש הדבקות הזאת, אך לזה יש בחי' הגבול שכל נשמה יכולה לקבל דרגת הדבקות לפי הדרגה שלה והכלים שלה, ואין יכולה לקבל דרגת דבקות בלי גבול, וזה נגד רצון ה' שרוצה להטיב לבניו רחומיו בלי גבול, ומה העצה לזה, אלא העצה היא בחי' המסי"ג, שכ"ב אוהב הבן והעבד נאמן את הבורא ית' ורוצה לתת לו הנח"ר וההנאה, שיוכל להטיב כרצונו בלי גבול דווקא, שה' מאיר הטבה בבחי' אין סוף ורוצה הש"י להטיב לבניו הטבה אין סופית זו דווקא, אך לסתם בן אדם אין כלים לקבל הטבה זו, היות שכל הרצון לקבל וההשתוקקות לדבקות בהש"י של כל אחד הוא בבחי' כלים מצומצמים ומוגבלים, ולכן צריך בחי' המסי"ג של דהע"ה, בבחי' לדוד אליך ה' נפשי אשא, שמסי"ג זה בחי' בלי גבול, שכ"ב רוצה שיצא לפועל רצון הש"י, ורצון הש"י הוא להטיב בבחי' אין סוף, וכיון שכ"ב רוצה שיצא רצון ה' לפועל ובבחי' השתוקקות במסי"ג למעלה מטעם ודעת להשפיע להש"י הנח"ר שיתקיים רצונו להטיב לנבראיו, הרי בזה מקבל הכח לרצון בלי גבול שעושה בחי' הכלים ללא גבול שע"ז יוכל לקבל הטבה בלי גבול, וזה נקודה אמיתית של המסי"ג שבבחי' אריך, וזה העבודה העמוקה של צדיקים שבבחי' מצח דאריך.

ובחי' זו מאוחדת וקשורה עם הצדיקים שבבחי' יסוד דעתיק, שהם ג"כ עומדים בהבחנה זו, אך מצד העליון, היינו שג"כ נהיים בבחי' בלי גבול אך לא ע"י הרצון לקבל הטבת הבורא בלי גבול, אלא ע"י שנהיים מאוחדים עם עצם הרצון של הש"י להשפיע בלי גבול, שצדיקים דומים ומדמים עצמם לבוראם שכמו שהש"י רוצה להשפיע בלי גבול כך הצדיקים שבבחי' יסוד דעתיק מתאחדים ברצון הזה של הש"י עד שרוצים ג"כ להטיב בלי גבול דווקא, עד שנהיים ג"כ בבחי' בלי גבול, וזה בחי' האיחוד בין יסוד דעתיק שמונח במצחא דאריך, ששניהם מאוחדים זב"ו, ולא משנה אם נכנסים לבחי' זו בדרך של דוד שהוא דרך מסירות נפש בבחי' הגברת כח הרצון לקבל למעלה מכל גבול היות שיודעים שזה רצון ה' להשפיע ללא גבול וזה הנח"ר לפניו דווקא, ומכח הרצון לעשות רצון ה' בתכלית בונים כלים בלי גבול לקבל הטבת הבורא בלי גבול, או שנכנסים לבחי' זו בדרך של יוסף שהוא הדרך של היחוד עם רצון הבורא להשפיע ללא גבול, ששני הבחינות קשורות זל"ז, שבכל אחד בעצמו הרי יש לו בחי' הגוף והנשמה, שבשיוסף מתחיל מלמעלה למטה ומתאחד בנשמתו עם הרצון של הש"י להשפיע שבבחי' יסוד דעתיק הרי נהיה גופו בבחי' כתר דאריך, ונהיה גופו בבחי' כלי המקבל ההטבה האין סופית, וכן דוד כשמגיע מלמטה

למעלה לבחי' כתר דאריך הרי מבחי' החלק אלוך ממעל שלו מתאחד עם יסוד דעתיק.

וב"ז יש לרמז בענין מקום שמוחו של תינוק רופס, שתינוק דקדושה הוא הענין של למעלה מטעם ודעת, שסתם אדם כח הקבלה והרצון להשפיע שלו הוא בבחי' טעם ודעת, אך בתפילין צריכים להתאחד עם המקום הגבוה של יסוד דעתיק שמאוחד עם כתר דאריך שהוא רצון להשפיע ולקבל הטבה אין סופית ללא גבול למעלה מטעם ודעת שרוצה ה' להשפיע לבניו רחומיו, וזה בחי' אוא"ס שגנו ה' בתוך התורה"ק, שזה גילוי הבעש"ט הק' שתורה לשמה הוא לחפש ולחפש האור הגנוז בתוך התורה"ק, שהאור הזה הוא האור של ששת ימי בראשית היינו שמתגלה מה שרצה ה' להטיב בבריאת העולם, שרצה ה' שיתאחדו באוא"ס וליכלל בו ית', או ע"י הרצון האין סופי לקבל הטבת הש"י כרצונו או ע"י האיחוד עם רצון הש"י להשפיע ללא סוף, ולכן כתב הרה"ק ר"א ראטה זי"ע שכל תלמידי בעש"ט הק' עסקו הרבה בענין מסי"ג, שכנ"ל אור הזה שגילה הבעש"ט הק' למצוא את אוא"ס שבתוך התורה"ק הוא בחי' שלמעלה מגדרי העולם ולמעלה ממו"ד וצריך לזה ענין מסי"ג לצאת מגבולות העולם לגלות רצון הש"י שהוא רצון להטיב ללא גבול.

ובזה מובן הא דרך בלוחות השניות יש אות ט' ולא בלוחות

ראשונות, שלוחות ראשונות שבבחי' החכמה לפני השבירה א"צ בהם התיקון דאות ט', אך בלוחות שניות שבבחי' הבינה שנפרצה שניתנו לבנ"י אחרי שנפלו וכו' וזוה צריך התיקון של אות ט', שטובא גניז בגויה שיכול להאיר החכמה בתוך הבינה, שאחרי שנפתחה הבינה ונפרצה צריך לתת לקין מקום טמון שיכנס לאור החיורתא שהוא אוא"ס בלי גבול, שהוא האוא"ס שגנוז בתורה"ק ומתגלה לצדיקים שמחפשים אור זה עד שיפתח להם ואז זוכים לבחי' מסי"נ שמתקן הכל כנ"ל.

והנה אי' מהאר"י הק' שעיקר תיקון התפלה נעשה באמירת לדוד אליך ה' נפשי אשא שבבחי' מסי"נ שאחרי השמו"ע, ובענינו, הביאור הוא שבבריאת העולם כתוב חמש פעמים מילת אור שכנגד חמש חסדים וחמש גבורות, והנה צריך להמתיק החמש גבורות, ועיקר הקושי להמתיק ב' הגבורות האחרונות, שהנה ג' הגלויות הם בבחי' שלש גבורות, אך הקושי העיקרי לתקן גלות הרביעי היות שבו יש ב' גבורות ביחד, שהוא בבחי' עשיו וישמעאל ביחד, ולזה צריך דווקא את הכח של המסי"נ שהוא ענין האיחוד של יסוד דעתיק עם כתר דאריך ביחד כנ"ל שהוא בחי' האיחוד של יוסף ודוד כנ"ל, שהנה יוסף לבד הוא בגימ' שש הויות שמרמז על ג' הויות דחסדים שממתיקים את ג' הויות דגבורות, וזה בחי' אור ישר דהתורה"ק (וזה בחי' של יסוד דעתיק לבד שמתקן תיקונים עצומים

בכל העולמות בסיום דברכת שמו"ע בכוונות של המברך את עמו בשלום אמן, וכנ"ל שזה תיקון דיוסף הצדיק העושה השלום). אך כדי לתקן ב' הויות הנוספים צריך בחי' אור חוזר של מסי"נ שהוא האור שגילה הבעש"ט הק' ליכלל באוא"ס ע"י שמרוב אהבה להשיי מקבלים הרצון להנות את הבורא שיוכל להטיב בלי גבול ומקבלים כלים בלי גבול וזוה יש האיחוד בין יסוד דעתיק לכתר דאריך כנ"ל, וזה בחי' ב' הויות דקדושה ביחד שמתקן את סוף הגלות הרביעי שהיא איחוד ב' הקלי' דעשיו וישמעאל ביחד בבחי' ב' הויות דגבורות ביחד, שע"ז אין מה לעשות להמתיקם, אלא ע"י האיחוד של יסוד דעתיק עם כתר דאריך, בחי' איחוד ב' המשיחין מב"י ומב"ד, שע"ז מקבלים כוחות ללא גבול למעלה מטו"ד שבבחי' מסי"נ וכנ"ל, וזה בחי' המסי"נ של יצחק שאי' בחז"ל שע"י בחי' יצחק יהא קץ הגלות, שיצחק אותיות קץ חיה יחידה, וקשור לבחי' הצחוק דהשור הבר ולויתן דלעת"ל שיתגלה תיכף ומיד ברחמים אמן.

הנה אי' בחז"ל (ב"ב ע"ד ע"ב) שיש בחינה של נחש בריח ונחש עקלתון, שהם שני נחשים זכר ונקבה, והם בחי' המבואר בגמ' בענין הב' לויתן זכר ונקבה שסירס הקב"ה את הזכר והרג את הנקיבה, ויש בזה הרבה סודות אך בענינו קשור עם הענין של איחוד דיסוד דעתיק עם כתר דאריך,

שהנה נחש הנקבה (עקלתון) קאי על תושבע"פ – מלכות, ושם יש הבחי' של הריגת הנקיבה שמכוסה לגמרי בחי' האור האלקי שבתושבע"פ, ונחש הזכר (בריה) קאי על תושב"כ שבבחי' הז"א ובבחי' סודות התורה (שנחשבים ג"כ לתושב"כ) ששם יש רק בחי' סירס את האור, שאין סתום האור לגמרי אלא פתוח קצת אלא שאינו בשלימות, והיינו שהאור האלקי יורד עד היסוד ואח"כ נגזז שם ואין יורד לנוק' – מלכות, ובבחי' מה שאין אנו רואים האור האלקי שבאותיות התורה עצמם, שהאותיות הם בבחי' מלכות ואין אנו מרגישים ורואים בהם אור.

אמנם הרמ"ק זי"ע כותב שעיקר מדרגת הצדיקים הוא שע"י לימוד תורה"ק זוכים בשעת הלימוד לדבקות באור העליון, וכ"כ בסוד יבין ובעזו שזה היה דרך הבעש"ט הק' ותלמידיו הק' אחריו לידבק באו"ם שבאותיות התורה, וזה בבחי' המבואר לעיל שבאות מ' שהיא בחי' היסוד שטובא גניז בגויה שוירא ה' את האור כי טוב לגנוז, והדרך לפתוח את האור הזה, הוא כמבואר בפסוק על אליהו הנביא שנתן ראשו בין ברכיו והתפלל, וכן א"י שבשעת התפלה צריך להיות עיניו למטה, והביאור בזה שהמשיכו את אור האלקי שבבחי' אור החכמה שבעיניים וגילוהו למטה, ובענייננו שבשעת הלימוד יש ללמוד התורה"ק בכזה דבקות והשתוקקות לה' ובחיבור וקשר כ"כ חזק להשיי שבבחי' היסוד

שענינה התקשרות בהשתוקקות ובחוזק ובכוונה להוריד האורות העליונים ולגלותם למטה עד שנבקע המחיצה שבין היסוד למלכות ואז מתגלה אור הלבנונית העליון, שתושבע"פ מקבלת אור אלקי, ובפרט בלימוד מחצות עד התפלה ובשעות הבוקר וכדכתיב וישכם לבן בבוקר, שיש אז יותר סייעתא דשמיא לגלות הלבנונית של אור האלקי שבאותיות, ושלא יהיו האותיות יבשות וחרבות.

וזה בחי' הז' שבצד השמאלי של אות מ' שמרמזת על המל' – תושבע"פ שמקבלת את האור מהכפיפה של צד הימני של אות מ' בבחי' וישם את ראשו בין ברכיו ובבחי' נתן עיניו למטה, ואז נהיה חיים למלכות בסוד חיים שאל ממך שקאי בפשטות על בחי' דוד שמקבל חיים, שבתחי' דוד הוא בבחי' הבי"ע שבבחי' מוות ללא אור אלקי ואח"כ מקבל חיים ואור אלקי של האצי' שבבחי' החכמה, וזה בחי' המבואר בלקו"מ שמביאים אור אחדות הפשוט של האצי' בתוך פעולות המשתנות של הבי"ע, ובזה מחיים את אותיות תושבע"פ ומוזה נמשך ממש תחייה"מ וגאולה ומשיח לעולם, שהכל תלוי בהמשכת וגלוי אור האלקי שבאותיות התורה"ק, וזה גם בחי' איחוד מב"י שבבחי' יסוד דעתיק שבבחי' כתר שמחיה ומאיר לכתר דאריך שבבחי' למלכות שבבחי' מב"ד (שזה בחי' הכ"ף והזי"ן שבאות מ' כנ"ל), וכמו שיהודה היה בנידוי, שבבחי' הרג את הנקבה, מיתת

המלכות, עד שמשרע"ה שלקח את האור של יוסף בבחי' ויקח משה את עצמות יוסף והתפלל עליו והתיר ממנו נדויו.

והיינו שנחש (בגמי' משיח) בריח הזכר בבחי' מב"י מציל מקודם את נחש עקלתון שנותן לו אור ואח"כ מלכות עטרת בעלה שמב"ד חוזר ומציל את מב"י מגזירת המיתה שעליו, ולכן מוזכר אות ט' דווקא בלוחות שניות, שלוחות שניות שבסוד הבינה בבחי' מב"ד צריכים את אות ט' להאירם, (ואח"כ בכח האור הזה שקיבל מציל יהודה גם את כל האחים שכלולים עמו), וזה בחינת יסוד דעתיק שמונח באמצע הראש (שהנו"ה דעתיק באזניים ויסוד דעתיק באמצע המצח) שהוא בחי' הנחש הבריה ומתאחדת שם עם הנחש עקלתון דהנוק' שעלתה לכתר דאריך, ובאמת יש ענין זה גם במקום יותר גבוה שהוא מעל הראש ששם ג"כ יש ענין זה דב' הנחשים והוא בסוד השורה הישרה החלקה שיש באמצע הראש שזה בחי' נחש הבריה ומסביב כל הראש שורה המקיפה כל השערות שהוא נחש העקלתון, שמקום זה שייך כבר להרדל"א (שבאות י') שורש כל התורה ואין שייך זה לאות ט', ולכן הזכרנו ענין הנחשים איך שמופיעים באות ט' וכנ"ל.

ס"י (א): צריך שיהיה הקשר מאחורי הראש למעלה בעורף, ובמ"ב שהוא סוף הגולגולת והוא נגד הפנים ולא כ"כ למטה כנגד הגרון

וטוב שיהיה מונח עיקר הקשר למעלה מן הגומא, ועכ"פ יש ליוזר שלא יהיה אפילו מקצת הקשר מונח במקום פנוי משער וכו'.

הנה בנידון זה במקום הקשר תש"ר יש נידון גדול באחרונים עד אחרוני זמנינו, ונכתוב בקיצור השיטות, שהנה הרמב"ם כותב שמקום הקשר בסוף הגולגולת, אך יש אחרונים שמעתיקים דברי האו"ז תקע"ח שכותב שצריך שיגביהנו להקשר כמה שיוכל, ויש שרצו להתאים שיטת האו"ז עם דברי הרמב"ם שלא יחלקו, והסבירו שגולגולת דהרמב"ם הוא רק במקום המכוסה בבשר, וא"כ סוף הגולגולת דהרמב"ם הוא ג"כ במקום גבוה כהאו"ז, אך כבר יצא ספר שלם (הנקרא עורף מול פנים) להוכיח בראיות חזקות מחז"ל שגולגולת נקרא כל הראש עד הצואר, וא"כ בע"כ צ"ל דהוי מח' בין הרמב"ם להאו"ז, שלהרמב"ם יכול להיות הקשר בכל הגולגולת עד סופו כל מקום שיש שערות ולהאו"ז יגביהנו להקשר כמה שיוכל.

והנה בפשטות הכרעת הפוסקים להלכה נראה כהרמב"ם ולא כהאו"ז, וכן הוא עפ"י קבלה שאי' מהאריז"ל שקשר תש"ר היא כנגד עצם לזו, שהיא כנגד מה הדעת הנקרא בימינו מח הקטן, והעצם לזו מכסה על מח הדעת ונכנסת לפנים ויורדת למטה ואינה בגובה הראש, וכן היה המנהג תמיד, אלא שאדם גדול בדורינו בחיבורו המהור על השו"ע חידש

להגביה הקשר למעלה הרבה, משום שהוא הבין שמש"כ המ"ב שטוב שיהיה מונח עיקר הקשר למעלה מן הגומא, הרי כוונת הגומא היא המקום שבו נכנס הבשר ומכסה העצם, וא"כ הרי יש להניח הקשר מעל מקום זה וא"כ הרי גבוה ביותר וכשיטת האו"ז הנ"ל.

ובפרט חיזק שיטתו להחמיר יותר בענין זה יותר מהמ"ב, עפ"י דברי כמה אחרונים (ספר הגן ודרך משה וחסד לאלפים ושולחן שלמה וכן בא"א בשם מורא מקדש) שחששו הרבה לשיטת האו"ז עד שנמו לומר שהמניח הקשר בגומא לא קיים מצות תפילין, ועפ"י התחילו בזמן האחרון כמה וכמה להגביה הקשר הרבה, אך קשה ע"ז: (א) מנא ליה שהכוונה בהגומא כפירוש הנ"ל. (ב) שהנה השע"ת מביא בשם העמ"ז הטעם שצריך להיות למעלה מן הגומא, משום שבגומא קשה להתפילין להיות מהודקות, ולהפשט הנ"ל בהגומא, א"כ הרי להיפך מהמציאות שבשמוגביהם הקשר מעל העצם הבולט מעל הגומא כפירוש הנ"ל קשה שיהיו התפילין מהודקות על הראש ומונחים ברפיון, וכשהקשר במקום הגומא ידיה מהדקות הרבה יותר טוב. (ג) ששיטתו היפך דברי הרמב"ם שנפסק להלכה שמקום הקשר בסוף הגולגולת.

והנה בספר הנ"ל (עורף מול פנים) רוצה למעון שהמניח הקשר גבוה כ"כ אין יוצא יד"ח תפילין, אך נראה כנ"ל שזהו מח' ראשונים, והמניח במקום גבוה יוצא לשיטת האו"ז הנ"ל, אך בעצם פירוש מקום הגומא נראה שהכוונה גומא בסוף הגולגולת שיש כעין סדק ארוך שמבדיל בין ימין ושמאל דהגולגולת וזהו נקרא גומא, ובה מובן דברי השע"ת בשם העמ"ז שהמניח הקשר למטה בגומא שבה רחבים הרבה ומונחים ברפיון, וע"ז נחלקו האחרונים האם פוסל כשהניחם למטה בגומא הנ"ל, ואף בזה פוסק המ"ב שאין מעכב בדיעבד ורק לכתחילה טוב שיהא עיקר הקשר למעלה מגומא זו, ועיקר הזהירות שלא יהא אפילו מקצת מן הקשר במקום הצואר הפנוי מן השערות, וכן מנהג רוב ישראל.

והביאור הפנימי בזה י"ל שהנה כנ"ל מדברי רבינו האריז"ל הקשר צריך להיות מול מח הדעת, והנה במח הדעת (הנקרא דעת עליון) יש בחי' ג"ר שבו וו"ק שבו, וכמבואר בדרושי סוכות שג"ר דדעת עליון מתתקנים בדיבורי ההקפות של ההושענות וו"ק דדעת עליון מתתקנים במצות סוכה. (כב)

והנה ענין הסוכה אעפ"י שמצד אחד הרי נקראים מקיפי בינה, הרי

כב. וליועדי ח"ן הרי הנ"ר בעצמו מתחלק לג"ר וו"ק, שג"ר דג"ר נתקן בהקפות דהושענא רבא, וו"ק דג"ר בהקפות של כל הימים, וכן הו"ק מתחלק לג"ר וו"ק, שג"ר דו"ק נתקן במצות

גילה הרש"ש שנקראים כן רק בערך דעת תחתון, אך באמת שייך ענין הסוכה לבחי' החכמה, בבחי' חכמה דבינה, בסוד התגלות הראיה העליונה של ה' רועים ונשמות הצדיקים בתוך הסוכה, ובסוד סוכה ברוה"ק, כדאי' מהרה"ק מוהר"פ מקוריץ זי"ע וא"כ שייך הסוכה לבחי' מב"י בערכין לעומת דיבורי ההושענות שבהקפות שהם שייך לבחי' דוד, מלכות פה, ובפרט שהושענות הם בבחי' דיבור בלא דעה כדאי'.

ובזה מובן הא שענין הסוכה שייך לו"ק דדעת וההושענות לג"ר דדעת, בסוד מי בראש בן דוד בראש, וע"כ ההושענות שבסוד דוד שייכים לג"ר, שדוד מגלה מעלת התפלה הפשוטה שלמעלה מהכל, בסוד כתר מלכות, בסוד המבואר מרבינו הלקו"מ (תניא ע"ה) בענין הפשיטות של אדם הגדול שלמעלה מהכל, והיינו שנכנס מקודם בתוך הסוכה ומתקן ו"ק בדעת, שהיא בחי' תפילה ברוה"ק, תפילה שבבחי' יוסף כמובא בלקו"מ תורה ב', שהתפילה מקבלת מבחי' יוסף, שהיא תפילה עם מראות וחזיונות ורוה"ק, שבתפלה זו לוחמים עם עשיו וישמעאל

שמכסים על העיניים וסותמים אותם כדאי' בלקו"מ, אך אחר שזכה הצדיק לבחי' תפילה גבוהה זו הרי זורקה ונכנס מו"ק לג"ר בבחי' דברי הרש"ש מקינון שאחרי כל ההשגות מתפלל אני לדעת זה התינוק, לעלות מחכמה לכתר, ועולה לתמימות ופשיטות הנמור בבחי' פראסטיק הגדול – אדם פשוט הגדול הנ"ל, שהיא בחי' תפילת דוד, תפילת ההושענות, אמירה בלא דעה, אך עיקר מעלת תפילה זו היא בדרך הנ"ל שעולים מחכמה לכתר וחוזרים ומכניסים זאת לתפילה בפשיטות בבחי' יחוד כתר מלכות, ובבחי' המובא בלקו"מ הנ"ל שזהו הדרך לאר"י להתקשר לתורה הנעלמת שבבחי' הכתר עד שתתגלה בתוך אר"י בבחי' יחוד כתר מלכות. (כג)

ונחזור לעניננו, שהנה מנהג רוב ישראל להניח הקשר כשיטת הרמב"ם בסוף הגולגולת, שזה מקום ו"ק דהדעת, שהלא זהו עיקר בחי' הדעת, כמו שכתב רש"י בחומש שדעת זה רוח"ק, והיינו בחי' ההשגות של הדעת, בבחי' החכמה ודרך מב"י כנ"ל (וכמש"כ כמ"פ מר"ד ואלו שהרמב"ם בבחי' החכמה וכו').

סוכה, וו"ק דו"ק בחסדים שנכנסו ביוהכ"פ עד סוכות ושליומות התגלותם ביו"ט א' דסוכות שאז נכנס או"פ הגדול, ואכ"מ.

כג. וכמש"כ במקו"א שעיקר מעלת התם שבספ"מ (במעשה החכם והתם) התגלתה אחרי שזכה להגיע ע"י תמימותו (שהיא בסוד הכניסה דשער המלכות) אל כל החכמות, ואח"כ המשיך להתנהג בתמימות ובפשיטות, שעלה מהחכמה אל הפשיטות דהכתר מלכות וכנ"ל.

אמנם האור זרוע הוא בבחי' מב"ד, שכידוע מהאריז"ל ס"ת דהפסוק אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה המה תיבת עקיבה, שר"ע הוא בסוד מב"ד (ובמקו"א הבאנו שר"ע בבחי' יששכר תורה דמב"ד שתתגלה לעתיד שהיא תורה עמוקה מאוד בסוד קוצי אותיות שעתיד ר"ע לדרוש לעתיד), וע"כ סובר האו"ז להניח הקשר במקום ג"ר דדעת שהיא בחי' דוד, בחי' דבור בלא דעה, בחי' הכתר מלכות דהרדל"א כנ"ל, ונתגלה ונתפרסם שיטה זו בעיקר בדור האחרון הסמוך לגילוי מב"ד שיתגלה בקרוב לאלתר ברחמים אמן.

ס"י (ב): צריך לכוון הקציעה שתהא באמצע כדי שתהא בין העיניים וגם הקשר יהיה באמצע הראש ולא יטה לכאן או לכאן וצריך שיהא המקום שבקשר נראה כעין דל"ת.

הנה בזוהר כתוב שבז"א יש שני עיניים, טוב ורע, ובעתיק יש רק עין אחת, שלית שמאלא בהאי עתיקא, שיוסף הצדיק שהוא מרכבה לבחי' עתיק נאמר בו עלי עין, מלשון יחיד, שיש לו רק עין אחת, שרואה רק טוב, ובבחי' טוב עין הוא יבורך.

אמנם הרמח"ל זי"ע מסביר שגם בעתיק אין חסרון השגה, שבודאי רואה הכל וגם את הרע, אלא שאעפ"כ מרוב וגודל הבהירות ממתיק הכל ועושה הכל ימין, ויש הבחנה שעין

דעתיק הוא באמצע המה, ובסוד של שם מ"ה החדש המתקן השבירה שיוצא מהמה, וכמו שהרמח"ל מפרש שקרן עור פני משה היה שיוצא קרן אור מאמצעות עצם המה שלו, וכן יהיה אצל כל אחד לעת"ל, ומסתבר שלפי ערכין זה מרמזו של עין דעתיק, וזהו הענין שהתפילין הם בבחי' הכתר, בבחי' רהימי המוחין, (שאף שסתם בחי' התפילין הם בבחי' אמא על ברא, הרי הבינה היא הכתר דז"א), שהמוחין יוצאים ובולטים לחוץ כמו כתר, ומי שיש לו התנוצצות הכתר מאיר לו האור של מ"ה החדש שהוא האור היוצא מאמצעות המצח, והוא ממתיק את השמאל לימין, ולכן נקרא שם בין עיניך, שנכללים שם ב' העיניים לעין אחד, שנכלל עין שמאל בעין ימין, ומקבל את הראיה של עין דעתיק שכולא ימין, שהיות שיש התנוצצות של הכתר הרי מקבל בערכין התנוצצות של עין דעתיק שכולא ימינא והיא באמצע וכמו מ"ה החדש וכנ"ל.

ומש"כ המחבר שגם הקשר יהיה באמצע העורף ובזה יהא מול הבית של התש"ר הוא בסוד מש"כ מוהרנ"ת שתש"ר הוא בסוד נקודת הצדיק וקשר תש"ר בסוד נקודת החבר שהוא בבחי' נקודת כלל ישראל, וע"ז נאמר שיש לכוין נקודת החבר מול נקודת הצדיק, שהנה עיקר הגאולה תלוי באיחוד של כלל ישראל, בבחי'

התיקון לשנאת חנם שגרם החורבן, אך הלא א"א היום לייסד ביהמ"ד עבור כל כלל ישראל ואיך יהא איחוד של כלל ישראל, אלא שהנה צדיק אמת הוא קשור לכל ישראל ולכל הבחי' ולכל המדרגות, ולכן כשמקשרים עוד יהודי עם צדיק אמת שבבחי' הכתר הרי בזה מתקשר עם כל ישראל בסוד התכללות והתקשרות ובסוד ריבוי הבתים לרבבי רבבות שנוסף ע"י צירוף של כל אחד נוסף אל הצדיק אמת וכמו שמאריך בזה מוהרנ"ת זי"ע.

ומש"כ המחבר שיהא הקשר בצורת דל"ת, הנה עפ"י קבלה צריך להיות הקשר בצורת מ"ם שהיא שני דלתין. (כד)

וכמו שביסוד דנוק' יש שתי דלתין והם סגורים כדי ללחום עם הקלי' בסוד מ"ם סתומה של ולמרבה המשרה, וכשיהיה הלידה יפתחו הדלתין ויכנס ו' באמצע ויהא מזה בחי' דוד, ואכ"מ,

ובזה מובן שבנגלות התורה היה כבר הלידה ולכן עפ"י נגלה יש שיטות שאומרים לעשות הקשר בצורת דל"ת וכמו אחר הלידה, משא"כ לסודות התורה לא היה עדיין הלידה ולכן עפ"י סוד הולכים עם קשר של מ"ם סתומה לשמור העובר מהחיצונים עד הלידה של סודות התורה בנאולה השלימה בב"א.

סי"א: תפילין של ראש טוב להיותם גלויים ונראים אבל תלמיד בפני רבו אין דרך ארץ לגלות תפילין בפניו, הנה, ונראה לי דעכשיו שאין מניחים אלא בזמן קר"ש ותפלה אפילו תלמיד לפני רבו יכול לגלות אף בשל ראש וכן המנהג שלא לזוהר.

הנה יש ג' בחינות ומדרגות של כתר חכמה ובינה בענין הביטול לאלקות, ודרגת הבינה הוא שמגלה הנאצל את אפסיותו ושפלותו, ובדרך הפרי הארץ זי"ע שהלך בדרך זו

כד. ובאמת יש ראיות חזקות לקשר דצורת ב' דלתין (הנקרא מ"ם) (א) שהמעין בב"י בצורה שמתאר עשיית הקשר יראה שיוצא מזה צורת המ"ם, והב"י רבם של כל הפוסקים (ב) האר"י בפר' תרומה מזכיר ענין דשני דלתים [אך הד"ח זי"ע ועוד, עשו השני דלתין עם רווח אויר בפנים ואינו כמו מ"ם] (ג) בארחות חיים בשם מדרש מסביר שהקשר שבתפילין ש"ר קשור כנגד ד' יסודות דארמ"ע, וזה שייך בקשר המ"ם שיש בו ארבע ריבועים (ד) הרש"ש בח"ב דף כה ע"ב (שער כט פ"ט בהנהגות השמ"ש אות ב') כותב שיש חילוף בתפילין בין ימין לשמאל, שהרצועה שהיתה בימין מתהפכת לשמאל, בבחי' החילוף שיש בין המוחין להמדות (יה עם זה בענין ימין ושמאל), וזה מתקיים בקשר המ"ם, (ואין נראה לתרץ זאת ע"י עשיית שינויים מעצמינו בקשר הדל"ת עד שיצא חילוף זה גם בקשר הדל"ת שאין לחדש כאלו דברים מדעתינו, ורק ללכת בדרכים המקובלים מאבותינו איש מפי איש) (ה) הראיה שכתבנו בסעיף האחרון בהל' תפילין מהרא"ש והשמושא רבא עיי"ש.

(והתעלה לאריך בדרך הבינה), ודרך החכמה הוא שנותנים כל הגדלות למאציל ומבטל אליו הכל ע"י שמגלה שהכל אלקות, אך לא בדרך השפלות אלא בדרך הביטול לאלקות, ודרך הכתר הוא אני ואין כאחד, שכ"כ בטל למאציל בבחי' אין עד שמתגלה דרכו הישות והאני של המאציל, וכדרך הצדיקים הגדולים יחידי הדורות כרבינו הק' הלקו"מ זי"ע ועוד, שדיברו ע"ע בהפלגות ושבחים מופלגים וגבוהים, וביאור הענין דבעלותם לבחי' הכתר הרי היו בפנימיותם בתכלית הביטול הנמור ובבחי' אין ממש עד שהתגלה דרכם בחי' אני העליון כביכול, בבחי' אני הויה אלקיכם, בבחי' מאן פני האדון הויה דא רשב"י. והנה התפילין של ראש הם בסוד ובחי' הכתר (בבחי' שהבינה נותנת לז"א הכתר כאמא על ברה), ולכן לפני רבו יש להסתיר התש"ר, דאין זה דרך ארץ ללכת בדרך הכתר שהוא דרך הישות דקדושה לפני רבו, שכשתלמיד עומד לפני רבו צריך להיות בסוד החכמה היינו בבחי' הביטול ולא בבחי' הכתר, וכמו שמפרש האוהב ישראל זי"ע בשם המגיד מקאזניץ זי"ע את מאמר חז"ל עה"פ לאכל לחם עם חותן משה לפני

האלקים, וכי לפני אלקים אכלו והלא לפני משה אכלו אלא מכאן שהנהנה מסעודה שת"ח מסובין בה כאילו נהנה מזיו השכינה, ולכא' מה הקושיא וכי לפני אלקים אכלו, והלא שויתי ה' לנגדי תמיד הוא כלל גדול במעלות הצדיקים אשר הולכים לפני האלקים כהרמ"א תחי' השו"ע, ומתרץ שם שקושית חז"ל היתה שכיון שאכלו לפני משה והיה עליהם אז מורא רבן א"כ א"א להיות אז עליהן מורא שמים בשלמות וע"ז תירצו שמורא רבן זהו בעצמו מורא שמים ודא ודא אחת היא, וההסבר שע"י שאוכל לפני הצדיק ילמד ממנה הדרך איך אח"כ כשיאכל לבד יוכל לעלות לבחי' הכתר, שהוא שלמות קדושת האכילה שהיא בבחי' צחצחות בחי' הכתר (בבחי' כתר יתנו לך ה' אלקינו שהוא ר"ת אכילה), וחזוין מדבריו הק' שלפני רבו א"א לעמוד בשלמות ההשראה העליונה של הכתר אלא בדווקא במדרגת הביטול של החכמה וכנ"ל, וע"ז קמ"ל הרמ"א שכשעומדים בתפלה יכול לגלות התש"ר, שבתפלה לפני ה' כולם שוים כאחד בבחי' אתם נצבים כולכם לפני ה' ראשיכם וגו' מחוטב עציך וגו' ואז אין פגם כשמגלה דרגת הכתר שלו מול רבו. (כה)

כה. והיום שאין נזהרים אף אחר התפלה לכסות התש"ר לפני רבו י"ל שזה משום שסתם אדם אין רגילות שיניח תפילין בסוד הכתר ואין כ"כ החשש הנ"ל.

סימן כ"ח

דיני חליצת התפילין ובו ג' סעיפים

ע"ז להניח היד על התפילין באמירת ברכות אלו, ובאמרי פנחס מביא בשם הרה"ק הר"ר זושא זי"ע עצה לחשוב שהתפילה עולה למעלה דרך התפילין שמחשבה זו מקשרת בין התפלה להתפילין, שיוכל לחשוב מהתפילין בעת התפלה (וכן יש בחינה דומה שמהתפילה נהיה כתרים לקב"ה והתפילין נקראים ג"כ כתרא דמלכא והיינו שמהתפלה נהיה בחינת התפילין).

והנה מובא בשם הרבי מלובלין זי"ע שגילה בהשגתו הקדושה שאין איסור היסח הדעת בתפילין דר"ת, שלרוב קדושת תפילין דר"ת אין ההיסח הדעת פוגם בהם, (ומובא זאת בהגהות חכמת שלמה להנה"ק ר"ש קלוזנר זי"ע סי' פ"ח בשם המקובלים), וכשגילה רבינו החוזה זי"ע חידוש זה הקשה לו תלמידו הרה"ק מהרצ"ה מזידטשוב זי"ע מדברי הגמ' הנ"ל שאיסור דהיסח הדעת נלמד מק"ו דציץ, ולסברת החוזה הרי פירכתו בצידו דנימא איפכא דדווקא ציץ אסור בהיסח הדעת משום שאין בו אלא הזכרה אחת, אך תפילין שקדושתן יותר גבוהים שיש בהם הרבה הזכרות אין פוגם בהם היסח הדעת, ולא השיב לו החוזה כלום על קושייתו. (כו)

ס"א: חייב אדם למשמש בתפילין בכל שעה שלא יסח דעתו מהם וימשמש בשל יד תחילה וכשיאמר וקשרתם לאות על ירך ימשמש בשל יד וכשיאמר והיו למוטפות בין עיניך ימשמש בשל ראש.

הנה דין זה דאיסור היסח הדעת מתפילין נלמד בגמ' מק"ו מציץ, ומה ציץ שאין בו אלא הזכרה אחת אסור להסח דעת ממנו מכ"ש תפילין שיש בהם הזכרות הרבה.

והזכרנו במקו"א שיש שיטות דמפרשים כפשוטו שיש חיוב זכרון מהתפילין בכל רגע שהם עליו, וזה א' מהטעמים שמיעטו ללכת בתפילין כל היום משום חשש איסור דהיסח הדעת, אמנם בשעת לימוד התורה"ק וכן בשעת תפילת שמו"ע לכו"ע אין חיוב לזכור מהתפילין, (כמובא במ"ב פה ולהלן סי' ל"ח).

ולפי"ז כותב הבן איש חי שהזמן העיקרי שיש לזכור מהתפילין הוא בברכות השחר ובברכות קר"ש, שהלא רוב התפלה הוא מזמורים ופסוקים שהם נחשבים כמו דב"ת שא"צ לזכור אז מהתפילין, ומביא עצה

כו. כידוע דרך הצדיקים שגילו דברים ברוה"ק שעליהם, בדרך ספ"י הכתר והחכמה, שלא

והביאור בזה דהנה כמש"כ כמ"פ הרי תפילין דרש"י הם בבחי' ספירת הבינה ותפילין דר"ת בבחי' ספי' החכמה (לפי ערכין), ובזה מוסבר עומק דברי החוזה, שעיקר איסור היסח הדעת הוא בתפילין דרש"י, שהנה דרך הבינה הוא דרך היגיעה העצמית לעלות מלמטלמ"ע בעבודה"י שלו ולכן בדרך זה צריך להתייגע תמיד להיות דבוק למעלה ולא להסיח דעת לרגע מהדביקות, אך דרך החכמה הוא דרך הביטול ונתינת עצמו להנהגה העליונה שינהיגו בדרך של השראת העליון על התחתון מלמעלה למטה, ובדרך זו אין איסור דהיסח הדעת החמור של היגיעה לזכרון התפילין בכל רגע, אלא שם נוקמים שאיסור דהיסח הדעת הוא שחוק וקלות ראש שהם נחשבים כיציאה מההשראה והביטול של ההנהגה העליונה. (כז)

ובזה מיושב ג"כ הקושיא הנ"ל על ק"ו בגמ' מציין, דהנה הציץ הוא בבחי' תפילין דרש"י שהוא במוחין דבינה. (כח)

ובזה מובן שבמוחין דבינה כמה שיותר גדול הקדושה אסורה היסח הדעת מהדביקות לרגע, וזהו הביאור בק"ו דגמ' דמה ציץ שאין בו אלא הזכרה אחת אסור בהיסח הדעת וכו', וע"ז בא החוזה ברוח קדשו (שרוה"ק הוא מספי' החכמה) וגילה שבתפילין דר"ת שהוא במוחין דחכמה שם יש בחינה הפוכה שכמה שיותר גדולה הקדושה צריך פחות יגיעה דעבודת התחתון וצריך רק לשמור שלא לצאת מהקדושה לשחוק וקלות ראש (ששחוק וק"ר הם בבחי' ישמעאל שיוצא מאברהם, היינו הקל"י שיכולה להשתלשל מבחי' הראיה העליונה שבבחי' מוחין דחכמה), ואין חיוב יגיעה לזכור מהתפילין בכל רגע.

טרחו תמיד לרדת אח"כ לספי' הבינה ולפרש וליישב דבריהם וסמכו על התלמידים שישמעו דבריהם ויעיינו בהם עד שיבינום.

כז. ובזה מיושב שאין בדברי החוזה סתירה לכל הפוסקים שהעתיקו איסור הדעת בסתם ולא חילקו בין רש"י לר"ת, שהפוסקים מדברים מאיסור דהיסח הדעת דשחוק וקלות ראש שזה בודאי נוהג גם בר"ת.

כח. וכמו שכתבנו במקו"א שדרגת הבינה הוא בבחי' גילוי הקדושה בחוץ, וכמו הציץ שהיה שם הויה כתוב בגלוי, ונקראת דרגה זו כבוד ופאר שזה דרגת היש דקדושה וכמו בגדי אהרן שהיו לכבוד ולתפארת, שהבינה מפארת ומקשטת לדרגת אהרן הכהן שהיה בסוד החכמה, וכמש"כ כמ"פ שכן הוא הדרך הראוי שלא יהא ח"ו בחי' ריחוק וסתירה בין החכמה והבינה, אלא אדרבא שיהיה אחד בניהם בבחי' תרין רעין דלא מתפרשין, ואז הבינה מקשטת ומפארת את החכמה.

ובאמת לפ"ז יוצא שסתם בני שאין נזהרים אף בתפילין דרש"י לזכור מהם כל רגע, הרי הם קישרו גם התפילין דרש"י אל מוחין דחכמה (כט) וכמו תפילין דשמוש"ר שהוא כמו תפילין דרש"י ובכ"ז כולל עמו את מח החכמה דר"ת, שבנ"י במנהגייהם קשורים לשורשים גבוהים (ל), וכן הגר"א מקיל כשיטות אלו כמש"כ כמ"פ שהגר"א קשור לרחל הקמנה שקשורה לספי' החכמה, ולכן הניח הגר"א רק תפילין דרש"י, שכנ"ל בדרך זו מגלים אף בתפילין דרש"י את מח החכמה שבהם, כמו בתפילין דשמוש"ר, עד שא"צ לתפילין דר"ת, אך האר"י שחייב להניח ב' זוגי תפילין דרש"י ור"ת שזה בסוד הדרגה של ימות החול שעדיין יש ב' ההבחנות השונות של חכמה ובינה, הרי בדרך ודרגה זו יש חיוב הזהירות בתפילין דרש"י שהם במוחין דבינה לזכור מהתפילין כל רגע, ולכן הזהיר האר"י להחמיר כשיטה זו המחמרת בהיסח הדעת, וסיפר האריז"ל סיפור ע"ז מאחד ששכח מהתפילין לרגע בתפילת

ברוך אלקינו שבראנו לכבודו וכו', והיינו שגילה האר"י את הדרך של מוחין דבינה שבתפילין דרש"י.

ס"ב: תפילין של ראש חולין תחילה משום דכתיב והיו לטוטפות בין עיניך כל זמן שבין עיניך יהיו שתים.

הנה רבינו הרמ"ק זי"ע כותב שאדם שנכשל בחטאים ח"ו הרי בזה מאבד את החיות והמתיקות של התפילה ואין יכול לכוין בתפילתו, שכל התפילה מעורבת במחשבות זרות ללא הרגשת מתיקות קירבת ה' שבתפילה היות שפגם בספי' הבינה שמשם נמשכים סתם התפילות, ובכ"ז עדיין נשאר אצלו המוחין והחיות של התורה"ק שיכול ללמוד ולהרגיש מתיקות התורה"ק, שבסוד ספי' החכמה שלא נפגמה עדיין, ואם נופל יותר ח"ו לעבירות במזיד רח"ל, הרי מאבד ג"כ את מתיקות התורה"ק ואין יכול לעיין בה עד שיכול ליפול שלא יהא יכול לפתוח ספר ה"י. (לא)

כט. וכמש"כ במקו"א שאף שהתפילין הם בבחי' הבינה הרי בשרשם יוצאים מהחכמה שז"ס ב' השי"ן שיש על התפילין של ג' ראשין וד' ראשין, שזה דרגת הבינה היוצאת מהחכמה, ואכמ"ל.

ל. בבחי' כתר מלכות, ובבחי' אבא יסד ברתא, שספי' המלכות מרמזת על סתם בני' הפשוטים הקשורים אל החכמה והכתר בבחי' מסוימת יותר מעובדי השי" שקשורים ביותר לספי' הבינה שנמצאת בימות החול בפירוד מהחכמה, ואכמ"ל.

לא. אך עדיין נשאר היכולת לדבר עם ה' בלשוננו, שנוכר מהשי" ומדבר מעצמו דיבורים לה' בלשון שרגיל בו וכדו' שתפלה כזאת היא שורש התפלה ושורש היהדות, שדביקות זו

וענין זה יש לפרש במדרש הידוע ששאלו אדם החוטא מה תקנתו, וענו יביא קרבן ויתכפר לו, שזה קאי על חטא בשוגג שע"ז העצה להקריב קרבנות, שנשרפים באש העולה למעלה שבבחי' ספי' הבינה וכנ"ל, והיום העצה ע"ז תפילות הקבועות שכנגד הקרבנות, ומי שהזיד עד שהגיע הפגם למקום ספי' החכמה יעסוק בתורה בבחי' דברי חז"ל היה רגיל ללמוד דף א' וכו', וכמו שכותב האבנ"ז בהקדמת ספרו שהעבירות שפוגמים בטיפות החכמה שבמח א"א לתקנם בתשובה רגילה שבלב שבבחי' הבינה אלא ע"י תורה"ק שמחכמה נפקת, וסיום המדרש ששאלו לקב"ה וענה יעשה תשובה, וזה קאי על מי שפגם כ"כ עד שהגיע הפגם לספי' הכתר כגון שעבר על חיובי כריתות במזיד וכדו', וע"ז העצה לעשות תשובה, שזה קאי על תשובה שבסוד הכתר, (ולא על תשובה רגילה שבסוד הבינה), היינו תשובה שמגיעה עד כסא הכבוד ומגלה את האהבה

שאינה תלויה בדבר שבין ישראל לאביהם שבשמים, שבנים אתם לה"א, אתם אפילו שוגגים אפילו מזידים, שבין כך ובין כך קרויים בנים למקום (לב), והיינו תשובה כזאת שעולה מבינה לאריך, ששם יש את גילוי האהבה הגדולה ונהפך שם הכתר לכתר (ויכולים להגיע לתשובה גדולה זו ע"י שפיכת הלב בדיבורים להש"י כדבר איש אל רעהו באהבה רבה שבסוד הכתר וכמש"כ לעיל).

ובנוגע לסעיף דידן, הרי מובן בזה טעם הפנימי שתפילין של יד אפשר להניח ללא תש"ר, ולהיפך א"א, כמש"כ כמ"פ שתש"י בבחי' רחל (חכמה - תורה), ותש"ר בבחי' לאה (בינה - תפילה), וממילא יתכן שאדם שפגם קצת ואיבד את כח התפילה ובכ"ז יש לו עדיין את כח התורה, אך להיפך אין אפשרות, שאין שייך מי שיש לו המוחין הק' של התפילה ולא יהא לו הכח להרגיש מתיקות התורה"ק. (לג)

שבבחי' התבודדות שגילה רבינו ז"ל היא בבחי' ספי' הכתר (כמש"כ במקו"א) שהיא כנגד היחידה שאין הפגמים מגיעים לשם, ורק בעבירות של כריתות במזיד או במינות ואפיקורסות, שייך בחי' כרת מהיחידה וזה אינו מצוי כמש"כ בלקו"מ.

לב. וכשימח ר' מאיר בגמ', שהלכה כמותו בענין זה, שהלא כל הטעם שלא פסקין כר"מ בכולא תלמודא אף שלא היה בדורו כמותו (ובבחי' משיח בן יוסף של אותו הדור), זהו משום שלא ירדו חכמים לסוף דעתו, אך בנוגע למח' זו שאין נוגע לנו להבין אותה, אלא נוגע השאלה רק כלפי מעלה ובכה"ג לא נוגע לנו לפסוק, ולמעלה פוסקים כהגדול שבדור. לג. ובאונס מותר להניח תש"ר לבד שזה מרמז על מי שנאנס כ"כ ביצרו עד שאיבד אף את מוחין דחכמה, שאין לו תש"י, ובוזו יכול לגלות בתש"ר שבבחי' הבינה את שורש הבינה

בהם עצמם התחלקות לחו"ב דבינה, וכמו רש"י ור"ת בתפילין עצמם כמש"כ במקו"א).

והנה מוחין דאימא הם בחי' יחוד דאחור שהוא הכנה למוחין דאבא שהם בחי' יחוד דפנים, שעיקר הקדושה היא מדרגת החכמה שנקראת קודש, שהיא המדרגה של ההסתדר והביטול לאלקות, ורק מוחין דאבא מביאים את הדרגה האמיתית ואת הלידה האמיתית בבחי' יחוד של פב"פ שהיא דרגת האהבה וההשתוות בין עליון לתחתון שמתגלה דווקא ע"י הביטול של מוחין דאבא, אך בכ"ז יש בחינה היום שרוצה ה' שיהא גם הקדמה של יחוד דאמא, שהיא הדרגה של מוחין דאמא שהיא מגלה את הישות דקדושה של התחתון, שזהו ההכנה וההקדמה למוחין דאבא, וזהו בבחי' יפאר ענוים בישועה, שה' רוצה לגלות לחוץ את המדרגה של הצדיקים, ולכן אף שבאמת ה' בעצמו עושה לבדו את כל הישועות שבעולם בכ"ז ה' מוציא את הישועה דרך הצדיק שיהא נראה כאילו הצדיק פעל את הישועה כדי שע"ז יתגלה הפאר והכבוד דקדושה של הצדיק, וזהו יפאר ענוים בישועה, שענוה סתם היא בדרגת הבינה, שהיא בחי' ביטול היש, ושפלות דקדושה הנקראת ענוה, משא"כ בדרגת החכמה אין עוסקים

ס"ג: מנהג החכמים לנשק התפילין בשעת הנחתן ובשעת חליצתן.

הנה כבר הזכרנו (בסי' כה ס"ג) את הביאור לענין ב' השי"ן שיש בתפילין, שין של ג' ראשין ושין של ד' ראשין, שהם ב' מדרגות הנקראים בלשון הקבלה מדרגה ה' ומדרגה ו"ו, שביאור הענין שכשיורד האור העליון להתלבש בלבושי הצל"ם, שלכל אחד מהם יש ב' מדרגות של פנימי ומקיף, הרי כשיורד ומתלבש האור במדרגה ה' אז עדיין החב"ד בבחי' פנימית ואז הם רק ג' מוחין שכנגדם הם השי"ן של ג' ראשין, ואח"כ כשיורד האור יותר למטה ומתגלה יותר לחוץ במדרגה ו"ו אז מתחלק הדעת לב', חסדים וגבורות, ואז הוי שין של ד' ראשין, ועמ"ש שביארנו שב' סוגי החב"ד האלו של ג' ראשין וד' ראשין הם כנגד הג' אבות וחד' אמהות, (שהם גם כנגד הג' מצות וחד' כוסות), והיינו שהם כנגד ההתחלקות של מוחין דאבא ומוחין דאמא, שמוחין דאבא שהם בחינת ביטול לאלקות שמסתיר את כל המציאות ומגלה שהכל אלקות הם כנגד החב"ד הפנימי והמוסתר, ומוחין דאמא שהם בחי' הבינה שהיא ישות דקדושה הם כנגד החב"ד שמתגלה לחוץ (ועיקר התפילין באמת שייכים לבחי' הבינה שהם המוחין שיוצאים ומתגלים לחוץ בבחי' פארך חבוש עליך, אלא שיש

שבאריך, היינו לעלות מהבינה אל הכתר, ובכתר כלול החו"ב ביחד, וממילא כלול בתש"ר אף התש"י, ויכול להניח התש"ר לבד.

בגילוי בענין הענוה, אלא מבטלים כל המציאות ומגלים שהכל אלקות עד שבגילוי אין נראה ענין הענוה, וכדאי מצדיקים ז"ע לפרש הפסוק ומשה עניו מאוד מכל האיש אשר ע"פ האדמה, שמשרע"ה שהיא במדרגת חכמה דאצילות לא היה ניכר בו בגילוי ענין הענוה וכמו שמעו בו קורח ועדתו שטענו ומדוע תתנשאו על קהל ה', ואף אחיו אהרן ומרים הקדושים טענו עליו הגם בנו דיבר ה', מכיון שדרגת החכמה אין עוסקת בביטול היש בגלוי וכנ"ל, וע"ז מעידה התורה ש"והאיש משה עניו מאוד" בסוד הביטול והחכמה יותר "מכל האיש אשר" המה ענוים בגילוי שמשפילים עצמם בבחי' "ע"פ האדמה", וע"ז נאמר שה' יפאר ענוים בישועה, מפאר הצדיקים שבדרגת הבינה בישועה ששולח כביכול על ידם כדי שיתגלה פאר והישות דקדושה של התחתון כנ"ל.

וזהו הבחינה של הנשיקין לתפילין קודם ההנחה, שהוא ענין זיווג דנשיקין שהיא בחי' יחוד דאחור בבחי' הגילוי שהיא ההכנה קודם הנחת תפילין, ששלמות ההנחה היא בסוד היחוד דפנים (כדביארנו בסי' כז ס"ד באיסור דחציצה בתפילין).

וע"ז יש בחינה נוספת ועליונה שגם החכמים שהם כבר במדרגת החכמה מנשקים התפילין, שאף שלבאוי הוי ירידה ממדרגתם למדרגת הבינה שהיא מדרגת הגילוי

והחיצוניות, (ובשלמא לפני ההנחה י"ל כנ"ל שזה בסוד ההקדמה וההכנה ליחוד דפנים היותר עליון שיתגלה בשעת ההנחה, אך בשעת חליצתן שכבר היו בשעת ההנחה במדרגת הכתר והחכמה ואמאי חכמים מנשקין התפילין בשעת החליצה ומראים האהבה בבחי' גילוי שהיא מדרגת הבינה).

אלא ההסבר שהנה בבחי' הכתר בעצמו הנקראת אריך יש ג' בחי' של חיותא נימין ודיקנא, שחיותא הוא העור הלבן של הראש שהוא בבחי' הכתר דכתר, ונימין המה שערות הראש שזה בחי' חכמה דכתר, והדיקנא הוא בחי' הבינה דכתר.

והנה הנימין מתערבים ובוטשים בהדיקנא שזה הבחינה שבכתר יש המקום שהחכמה והבינה בוטשים ומתערבים זה עם זה, והיינו שהצדיק שעלה בהנחת תפילין שלו למדרגת הכתר הרי שם עושה יחוד בין החכמה והבינה שכיון שהוא במדרגת החכמה הרי כשעולה לכתר עולה למקום החכמה דכתר שהוא מקום הנימין כנ"ל ושם יש כח הבטישו עם שורש הבינה שהוא הדיקנא, ומכאן זה יש לו כח להראות אהבה בגלוי כמו במדרגת הבינה היות שהתאחד עם שורש הבינה שהיא הדיקנא שנקראת הדרת פנים זקן בבחי' הגילוי והפאר החיצוני כמו הבינה, ולא שיורד ממדרגתו ח"ו שבשעת ההנחה שהיתה במדרגת החכמה והכתר למדרגת הבינה כמו

תו ים שו"ע הל' תפילין כ"ח החכמה

שהיא למטה (בגרון ובלב), אלא התפילין ולגלות האהבה בגלוי אף שבכתר בעצמו מתאחד עם בחי' שהוא במדרגת החכמה בבחי' מנהג הבינה שבכתר ואז יכול לנשק "החכמים" וכנ"ל. (לד)

לד. ומרומז הענין הנ"ל בסי' כח, שענין מנין כח הוא בבחי' בינה דחכמה דכתר, שאותיות הויה בפשוט שהם ד' אותיות הוא בכתר, ובמלוי שהוא בחי' החכמה הוא י' אותיות, ובמילוי דמילוי שהוא בחי' הבינה הוא כח אותיות.

סימן כ"ט ובו סעיף אחד

ס"א: אין לברך שום ברכה כשחולץ התפילין אפילו כשחולצים ערב שבת בין השמשות.

וביאור הענין עפ"י פנימיות, שהנה באופן כללי תמיד צריך לדעת שיש להתעלות בכל מצב, ואף בזמן שנראה בחיצוניות כירידה, הרי באמת בפנימיות הירידה היא רק עליה, בבחי' עליה מכתר דמדרגה הקודמת לבחי' המלכות של דרגה שעליה, שאף שבחיצוניות נראה כירידה מכתר למלכות אך באמת הוי עליה למדרגה יותר עליונה, וכשיטת התו"ח בזה שאכמ"ל.

והנה כל יום ולילה הרי כשנגמר היום ומתחיל הלילה הרי בחיצוניות זה ירידה ודורמיטא, אך בפנימיות הכניסה ללילה הוא בסוד הכניסה לבחי' המלכות שהיא השער לכניסה לסוד הנבואה בבחי' בזאת (מלכות) יבא אהרן אל הקודש, וכמו שזמן הזיווג הוא בלילה ואין אדם קונה רוב חכמתו אלא בלילה, שהלילה שהיא בסוד המלכות הרי אבא יסד ברתא, שהכניסה לאבא (חכמה) הוא בשער דברתא (מלכות),

וה"נ בעניננו שכמו שכתבנו כמ"פ הרי כללות ענין התפילין הוא בסוד הבינה בבחי' פאר וכו' וכשחולצים התפילין שזה נראה ירידה בחיצוניות לבחי' קבלת עומ"ש פשוטה ללא המוחין העליון של התפילין הרי בפנימיות יש בזה עליה למדרגה יותר גבוהה של חכמה וכתר. (לה)

והנה בכל עליה למדרגת החכמה יש ליזהר שלא לאבד את המוחין של הבינה, שהנה הבינה היא הכלי והשמירה על אור החכמה, שהלא עיקר השבירה היתה בדרגת החכמה, כדאי מהאר"י הק' שהשבירה היא בדרגת העיניים ובדרגת הנקודות שהיא דרגת החכמה, ולכן צריך תמיד שמירה של הבינה, שהיא תשמור על אור החכמה שלא יהא בה ח"ו שבירה, וכמו שמאריך רבינו הלכו"מ זי"ע בספורי מעשיות במעשה דהחכם והתם מהשבירה הגדולה שהיתה לחכם ואת הדרגה הגדולה שזכה אליה התם שהגיע לחכמה אחרי שהיתה לו ההקדמה והשמירה של התמימות, שריבוי אור החכמה ללא שמירה של הבינה זורק ושובר את האדם. (לו)

לה. וכמו שביארנו בסי' כה ס"ג הא דהבעש"ט היה מעורר הענין של התפילין כל היום ע"י הכובע שזה בבחי' דרגת הכתר עיי"ש.

לו. וזהו הבחינה של מגן אברהם שא"י מהכוונות שצריך מגן ושמירה על הבחינה של אברהם

וזהו הענין הפנימי של הברכה של לשמור חוקיו שהיו עושים במערבא בחליצת התפילין בלילה, שהכוונה בזה שכיון שעכשיו יורדים למדרגת המלכות (לילה) שהיא הכניסה למדרגת החכמה, הרי יש ליוהר לשמור בהעלמה את המדרגה הקודמת של הבינה של התפילין כדי שלא יהא שבירה ע"י החכמה, וכמו שנהגו הצדיקים בתחילת הלילה להרבות בלימוד פשטות ונגלות התורה"ק (בסוד לימוד גמ' ותושבע"פ בלילה כדאי בלקו"מ ג') בתור הכנה ושמירה לעליה לסוד החכמה והנבואה בחציו השני של הלילה.

וב"ש בחליצת התפילין לפני שב"ק, שכל השבוע בערך שב"ק נקראת בחי' הבינה לעומת דרגת החכמה והעונג של שב"ק (ושב"ק ג"כ בסוד המלכות שהיא הכניסה להחכמה בסוד בזאת יבא אהרן אל הקודש כנ"ל), הרי ג"כ מי שזוכה לעשות תשובה והכנה ראויה (שבסוד הבינה) לפני שב"ק הרי אצלו השב"ק היא עליה גדולה לעונג החכמה דהראיה העליונה, אך מי שלא עשה ההכנה והתשובה כראוי לפני שב"ק ולא עשה כלי כראוי שבבחי'

הבינה השומרת על אור החכמה, הרי עלול ליפול בשב"ק לנפילה גדולה כנ"ל שעיקר השבירה היא באור החכמה ללא השמירה של הבינה, שעלול ח"ו ליפול בשב"ק לבחי' עונג של התאוה בבחי' עונג דלעו"ז שלעומת עונג דקדושה דשב"ק, בבחי' ישמעאל (אהבה רעה) היוצא מאברהם כנ"ל, ולכן במערבא שהוא מקום הנבואה והחכמה האמיתית, שאין נבואה שורה בשלימות אלא באר"י, ונמצאת אר"י במערב בבחי' המלכות כנ"ל שהכניסה לחכמה הוא בשער המלכות הרי שם עשו ברכה (שברכה היא בסוד הבינה הנקראת ברכה) לשמור חוקיו בחליצת התפילין בלילה ובפרט בליל שב"ק כדי לשמור על דרגת הבינה בשעת העליה אל החכמה, אך ע"ז קמ"ל דלדידן קיי"ל שלילה זמן תפילין ומאיר בהעלמה ענין התפילין גם בלילה ולכן א"צ לברך ברכה (ומספיק לזה נשיקת התפילין בחליצת התפילין, שי"ל בזה שהוא גם בסוד שמירת ענין הבינה אף בשעת העליה לחכמה, וזה השלמה למש"כ בסעיף הקודם שנשיקין אלו הם בסוד הבטישו של הנימין עם הדיקנא, שהטעם בצורך במישו זה כדי לשמור על דרגת הבינה של התפילין על ידי הבטישו וההתקשרות עם שורש הבינה). (לז)

שהיא מדרגת החכמה (אברהם ראה רמה) שלא תפול לבחי' ישמעאל בבחי' ישמעאל מצחק, וההגנה ע"י לימוד התורה"ק בבחי' ליעקב אשר פדה את אברהם, ואכמ"ל.

לז. ומרומז כ"ז בסי' כט, שענין כ"ח הוא ענין הבינה כמש"כ בסוף סי' הקודם, וכ"ט הוא כח עם הכולל, היינו שאף שעולים עכשיו לבחי' הכולל שהיא דרגת אור הפשוט של החכמה והכתר בכ"ז שומרים של אור הבינה שהיא בחי' הכח כנ"ל.

סימן ל'

זמן הנחתן ובו ה' סעיפים

ס"א: זמן הנחתן בבוקר משיראה את חבריו רגיל עמו קצת ברחוק ד' אמות ויכירנו.

הנה יש לידע שכל עניני קשר והיכרות ואהבה שיש בעולם בין אדם לחבירו ומשפחתו וכו' הכל הוא בבחי' משל ודרך לעורר ההיכרות והקשר בין אדם להש"י, שיש בזה הרבה דרגות קשר ואהבה וכדאי' בחז"ל שהקב"ה קורא לכנס"י בכל הכינויים של אהבה אחותי רעייתי אמי וכו' שכ"ז הוא ריבוי מדרגות של קשר ואהבה, ובעניננו הרי יש ג' מדרגות של חבר, שאדם מישראל שלא מכירים כלל ומרגישים חברות עמו רק בסוד כל ישראל חברים בקבלת עומ"ש שציוה על אהבת ישראל הר"ז בחי' מלכות (מדרגת הנפש), וחבר שאין רגילים עמו ונפגשים רק לעיתות רחוקות אך יש כבר גילוי

של אהבה במדות אליו ה"ה בבחי' ז"א (מדרגת רוח), וחבר יותר טוב שרגיל עמו ומכירו בחושך בריחוק ד"א, ה"ה בבחי' בינה (מדרגת נשמה), וחבר שמכיר מאוד ורגיל עמו הרבה שאפילו בחושך יכול להכירו אף מרחוק הוא במדרגת החכמה, ואם מאוחדים באהבת חבר כ"כ עד שמרגישים תמיד שנמצאים איתו אף כשאינו נמצא אצלו, הר"ז מדרגת הכתר, וכל אלו הבחינות הרי הם גם כן נמשל אצל יהודי עם הש"י עד הדרגה של הזוכה להרגיש ללא הפסק איך שהקב"ה עמו איתו ואצלו תמיד שזה דרגת הכתר.

וכתבנו כבר בכ"מ שכללות ענין התפילין חמה בסוד הבינה, ולכן נקראים התפילין פאר שזה מדרגה של המוחין שיוצאים ומתגלים ובולטים לחוץ שזה הבחי' של מוחין דבינה. (לה)

לח. שזה מדרגה וא"ו בלשון קבלה וכמש"כ לעיל, שהוא המקיף של הצ' של צלם, שהוא יותר נמוך ממדרגה ה' שהוא פנימי דצ', שאף שכל' ובמ' הרי המקיפים יותר גדולים מהפנימי אך בצ' הוא להיפך, שהפנימי גדול מהמקיף, וזה ביאור הענין שיש ב' בחינות בשם הק' אהיה, שסתם בחי' שם אהיה הוא בסוד הכתר שיתגלה לעת"ל בבחי' אנא זמין למהוי, ויש בחינה אהיה שבסוד הבינה, (כמו שבחי' התשובה שהיא בחי' הבינה היא בשם אהיה), והביאור בזה שאהיה הוא בסוד אור המקיף ויש בחינה של אור המקיף דכתר העליון, ויש בחינה של אור המקיף דבינה שהוא אור המקיף דאות צ' ומקיף את אור הפנימי דצ' שהוא החכמה (שבשמות עסמ"ב דהויה) הגבוהה ממנה, ונקראת בכ"ז ג"כ בשם אהיה שהוא שם הכתר, שהבינה היא הכתר דז"א, (וכמש"כ כמ"פ עוד בחי', שהבינה דומה בחיצוניות לאריך

וזהו המבואר פה שמיד בבוקר, שהבוקר הוא בבחי' הז"א, הרי כשמכיר את חברו מרחוק ד"א ויכירנו שזה מרמז שקיבל הז"א את המוחין ואור מקיף של הבינה כנ"ל הרי אז הוא זמן הנחת תפילין שהוא מוחין דבינה שהיא הכתר דז"א כאמא על ברה כנ"ל.

ס"ב: אם הניח קודם שתשקע החמה וחשכה עליו אפילו הם עליו כל הלילה מותר ואין מורין בן.

הנה סוד "הלכה ואין מורין בן" התגלה לראשונה בדין דבועל ארמית קנאין פוגעין בו והלכה ואין מורין בן, וביאר בזה השארית ישראל זי"ע שקנאין הם הצדיקים הגדולים תלמידי בעש"ט הק' זי"ע שהם פוגעין בו שאין פגיעה אלא לשון תפילה, שהצדיקים הגדולים שמאיר אצלם אור הכתר של הבעש"ט הק' הם יכולים להפוך כרת לכתר, ולהעלות אפי' כאלו מלוכלכים ושפלים.

שהנה עפ"י נגלה שנגלה הוא המוחין שבבחי' הבינה הרי הביאור של קנאין פוגעים בו קאי על דחיה וריחוק ומלחמה והתרחקות מהרע, אך עפ"י פנימיות התורה"ק שבסוד אור החכמה והכתר הרי יכולים לתקן ולהעלות ולהאיר אף נפש הכי נמוך ולפרש פירוש הנ"ל, שפוגעין בו היינו תפלה עליו להעלותו כנ"ל.

ובענינו, הרי איסור דהנחת תפילין בלילה הוא ג"כ שיש להתרחק מהרע, שלילה הוא זמן הדינים והחושך ושליטת החיצונים, והשכינה הק' יורדת לבי"ע למקום הקלי, ואז אינו זמן של תיקון והארת המוחין הק' של התפילין, וכמו שעפ"י פשטות הרי כשמגיע אחד שהוא רשע וחטא בחטאים המורים הרי אין ליתן לו מוחין קדושים, שאסור ליתן סודות התורה"ק במקומות כאלו, ובכ"ז היו צדיקים מתלמידי בעש"ט הק' כמו הרה"ק מזידיטשוב זי"ע שהגיע אליו רשע גדול לבקש תיקון, ובמקום ליתן לו תעניות וסיגופים או עבודות של ריבוי תפילות כדרכי הצדיקים שבבחי' הבינה הרי אמר לו לגרום הרבה זוה"ק ולחזור אליו עוד שנה, וכשחזר אחרי שנה לא הכירו בכלל וכיבדו כמו צדיק שראה שמאיר פניו כמו צדיק.

והיינו שצדיקים שמאיר אצלם בתוקף אור החכמה יכולים להאירה אף במקום החושך ולהעלות בכח זה הנפש משאול תחתית, שאף שחטאת ובאמת היה הצדיק צריך לומר לך לך ותשב בין תנור לכיריים ואיני רוצה להסתכל עליך ולא להכיר אותך בכ"ז הצדיק האמת מאיר אף לחוטא השפל את אור החכמה ומקרבו באהבה עד שמחזירו בתשובה באהבה ונהיה בבחי' חסיד, שחסיד מעיקרו משמע (כדברי רש"י בסוכה בענין דשמחת בית

דכתר, שעולה הבינה באש הגבורות למעלה כמו בבחי' המסי"נ דאריך דכתר), ואכמ"ל.

השואבה) שהיינו שנהפכים הזדונות לזכויות כאילו לא חטא מימיו ע"י אור החסד והחכמה.

וזהו ביאור הפנימי של הלכה דידן שרק ע"י ההנחה ביום שהוא ענין ההתקשרות לצדיק האמת שבבחי' יום יכולים מבח זה להעלות אף את הלילה ולהמשיך שם מוחין. (לט)

ומבואר פה במ"ב שכיון שאין מורין כן הרי אסור להשאר בהם בלילה ברבים דהוא ג"כ כהוראה, והביאור בזה שאף שיש הענין הנ"ל של עבודת הצדיקים הגדולים שמאירים אף בחושך, הרי זה צריך להיות בהסתר, וכדאי' מהחיד"א בענין שלמה המלך ע"ה ואלף נשיו שרצה בזה להביא את משיח ע"י שהעלה בירורין גבוהים ממקומות הנמוכים (כמו בהיתר דיפ"ת במלחמה כדאי' מהאזה"ח הק') אך נתערב קטרוג ע"ז מכיון שזה אפשר רק לעשות

רק בסתר, וכן זה היה הפגם של קירוב הערב רב ע"י משרע"ה, שבגלוי הרי יש לילחם עם הקלי' עד הסוף ואין ליתן שום כבוד ברבים לסמ"א, ולכן אף הצדיק האמת שיכול ליתן מוחין במקום החושך הר"ז רק ביחיד ולא ברבים, וכמו שפירש כ"ק מסאטמר רב זי"ע שאברהם אבינו עומד ביחידות לפני ה' ואז מעורר רחמים על אנשי סדום להעלותם ולא ברבים. (מ)

והנה הט"ז מביא כאן היתר לישראל בתפילין בלילה בביהמ"ד אף במקום רבים מכיון שליכא חשש בביהמ"ד שילמדו ממנו להניחם בלילה, והעתיקו בשו"ע הרב פה, אך המ"ב לא העתיקו, שהנה ביהמ"ד הוא מקום היחוד ואין שם שליטת החיצונים והקלי', ולכן בביהמ"ד אין כ"כ חשש להראות התפילין בלילה שאין נראה כמו נתינת כבוד לקלי', אך סו"ס

לפ. והאר"י הק' שתיקן החוטאים ע"י תעניות וסיגופים הרי עדיין לא גילה היתר הזה להשאר עם התפילין בלילה, שגילוי האר"י שייך לאור החכמה ולא לבחי' הכתר שהתחיל מזמן הבעש"ט הק', ורק אצל הבעש"ט שהתחיל להאיר אור הכתר הרי כבר כתבנו לעיל סי' כה ס"ג שגילה הבעש"ט אף בכובע את ענין התפילין, וא"כ הרי בכובע הולכים אף בלילה וזה בבחי' המבואר פה שבבחי' הכתר ניתן להפוך אף כרת לכתר ולגלות המוחין הק' של התפילין אף בלילה, ואף בפשטות הרי האר"י הק' חלץ התפילין מיד בשקיעה הראשונה דהנאונים משא"כ תלמידי בעש"ט ברובם לא הקפידו על השקיעה הראשונה דהנאונים ויכלו להשאר עם התפילין עד יותר מאוחר שכבר נראה בחיצוניות כלילה.

מ. וכן היתה הנהגת כ"ק האדמו"ר מסאטמר זי"ע בעצמו, שאחד מגדולי הדור שהוא מתלמידיו של אדמו"ר מסאטמר זי"ע סיפר שהרהר פעם על רבו בזה שמדבר כ"כ בחריפות נגד פריצי הדור שנראה כמו שמקטרג וכו' ובלילה חלם איך שרבו מסאטמר עומד לפני כסא הכבוד ושופך דמעות כמים על כל רשע ורשע מישראל שלא יאבד, והיינו כנ"ל.

לחלצם בשקיעה, אין הכוונה שעפ"י קבלה הוי אחרת מעפ"י הלכה, שכידוע הכלל מהגר"א שאין מח' אמיתית בין הלכה לקבלה, אלא כוונת האר"י שמי שזכה למוחין עליונים של הקבלה הרי הוא יחלוץ התפילין בשקיעה.

וזה כעין דברי הקאמרנער זי"ע שמי שמאיר לו המוחין והאורות של התפילין הרי שלא ילבישם יותר מג' שעות ביום, שא"א בימינו להחזיק המוחין והדבקות יותר מג' שעות, והיינו שאף שמדאו' מצוותן כל היום, בכ"ז אין שייך בדורותינו להרגיש הארת התפילין כל היום, ולכן מי שבין כך לא מרגיש כלל הארת התפילין הרי בשבילו אין חילוק בין ג' שעות לכל היום, וכמו שמניח התפילין שעה אחת יכול להניחם כל היום (אם יכול לזוהר בהיסח הדעת דקלות ראש ומהפחה), אך מי שזוכה להרגיש בגילוי מוחין ואורות דתפילין הרי עדיף שלא יניחם יותר מג' שעות, (ודומיא דכוונת התפילה שכשהיו יכולים לכונן הרי לא היו מתפללים בשעה שלא יכלו לכונן, ובימינו שבין כך אין

בחיצוניות ובפשטות הרי גם בביהמ"ד הוא לילה וזמן של חושך וקלי', ולכן המ"ב שקשור עם הפשט והחיצוניות (בבחי' ספי' המלכות) אין מעתיק היתר זה, אך התניא שקשור עם הפנימיות (בחי' ספי' החכמה) מביא היתר זה. (מא)

ויש להוסיף לפרש מנהג כמה צדיקים להשאר הרבה פעמים עם התפילין בלילה (היינו שמניחים אותם ביום ונשארים עמהם בתוך הלילה), שזה לכאו' נגד מנהג וקפידת האר"י לחלוץ התפילין בשקיעה.

והחסבר י"ל שהנה יש כלל, שכל דבר שנפסק בהלכה הרי הוא מתאים גם עפ"י קבלה, וממילא הלא כיון שעפ"י הלכה פסוקה הרי לילה זמן תפילין הוא, ומי שהניח התפילין ביום ונשאר עמהם בלילה מקיים בכל רגע מצות תפילין, (ואף שאיתא בשו"ע שאין להשאר עמהם בפרהסיא ברבים, מגזירה שיסברו שהניחם בלילה, הרי בביהמ"ד שחבל יודעים ההלכה מותר זה, כדאי' בשו"ע הרב סי' ל' ס"ב), וממילא מוכרחים לומר שמה שהקפיד האר"י

מא. והט"ז אף שהוא בבחי' הבינה הרי כתב ספרו ברוה"ק שהוא בחי' החכמה, ובבחי' בינה דחכמה, וצדיקים פסקו כהט"ז, והתניא כהמג"א שהתניא קשור לקו ימין דהחכמה טפי כהמג"א שבקו ימין, ולכן פוסק ג"כ התניא כהש"ך נגד הט"ז, שגם הש"ך שהיה כהן קשור לקו ימין, והמלאכים שבסוד הבינה קינאו בבעל התניא והיו מזיזים לו התפילין ממקומם, והש"ך התגלה אליו ואמר לו שיפסוק כוונתו והוא יצילו מקנאת המלאכים, וכנ"ל שהש"ך שבסוד החכמה הצילו מקנאת הבינה, וכן אי' מרבינו ז"ל בספר המדות שסגולה לינצל מבלבולים שבאים מאש הבינה ע"י לימוד ש"ך שבסוד החכמה או ע"י אכילת חטה שבסוד החכמה.

מכוונים הרי מחוייבים להתפלל תמיד אף כשאין יכול לבזק.

ובע"ז הוא ענין תפילין בלילה שאף דפסקינן לילה זמן תפילין, הרי עיקר הארת המוחין של התפילין הוא ביום, וממילא מי שזכה למוחין דקבלה ומאיר לו הדבקות של התפילין הרי צריך לחלצם בלילה כשאין יכול לחוש הארת התפילין, משא"כ סתם בנ"א הרי יכולים לנהוג כמבואר בשו"ע שא"צ לחלצם (בהסתר או בביהמ"ד) בלילה אם הניחם ביום, ולפעמים אף צדיקים שזכו למוחין דקבלה הרי בזמנים שהיו בבחי' מוחין דעיבור ובבחי' אדם הפשוט הגדול המובא בלקו"מ הרי יכולים לנהוג כפשטות ההלכה הנפסק בשו"ע ובט"ז ושו"ע הרב ובנ"ל.

ס"ג: היה רוצה לצאת לדרך בהשכמה מניחם וכשיגיע זמנם ימשמש בהם ויברך דליכא למיחש שמא יישן בהם כיון שהשכים ויצא לדרך.

הנה דרך הוא נימ' ס"ג קס"א (או ע"ב קנ"א עה"כ), שהם ב' דרכי התשובה של בקי ברצוא ובקי בשוב כמו שביאר בזה בקדשו רבינו הלקו"מ זי"ע בתורה וא"ו, עיי"ש באריכות.

וע"ז יש פה החידוש שהרוצה ללכת בדרך, שהולך בדרכי התשובה הרי יכול להניח התפילין אף בלילה, שאף שלילה הוא זמן הסתרה וא"א

להמשיך המוחין, בכ"ז בדרך התשובה אפשר להמשיך מוחין אף בזמן ומקום החושך וההסתרה.

וזתו ביאור המשנה אלו הן הגולין בדרך ירידה חייב וברוך עליה פטור: שאם אדם מתעסק בעבודה"י והולך בדרך עליה והס"מ התגבר עליו שמקנא הס"מ בעובדי הש"י ומתגרה בהם בכל הכוחות עד שנכשל בהריגת אדם רח"ל בכ"ז פטור מכיון שהיה בדרך עליה, וה"נ בעניננו שכיון שקם האדם בהשכמה היינו בדרך עליה, שכל עליותיו של משה בהשכמה, וקם האדם להתעסק בדרך התשובה ובדרך הצדיקים שהיו עוסקים בתשובה בבכי ותמרורים על החטאים בהשכמה קודם אור היום וכדאי' בהנהגות האדם מהרר"א זי"ע, אזי אפי' שיש בחי' שנמצא עדיין בחושך והסתרה כדברי הרר"א שיראה מול עיניו כל החטאים כהרים וגבעות עד שנמצא ח"ו בבחי' חושך והסתרה בכ"ז אין חשש בזה ויכול להעלות את החושך הזה וליתן בו אור ומוחין ודבקות בבחי' התפילין, ואין חשש שמא יישן בהם שיפול ח"ו לבחי' עצבות ושינה מחמת שיורד למקום החושך של החטאים, מכיון שהשכים ויצא לדרך, וכדאי' בביאור הבעש"ט זי"ע על קפיטל הודו לה' כי טוב, שמפרש שם הפסוק יעלו שמים ירדו תהומות על הצדיקים שבגלל שרוצים לעלות לשמים הרי בע"כ נהיה אצלם בחי' ירדו תהומות ונפשם ברעה

תתמוגג ובכ"ז מורא לא יעלה על ראשם שע"י שהנשמה הגדולה של הצדיק יורדת לקל' ולתהומות הרי בזה מעלים אח"כ אלפי ניצו"ק עיי"ש.

ס"ד: ברין דהיה בא בדרך ושקעה עליו חמה ותפילין בראשו ומתיירא לחולצן ולנושאן בידו שמא יפלו ממנו הרי התירו לו להניח ידו עליהן ולכסותן בידו, אף שהוא בדרך במקום רבים ויש החשש שמי שיפגע בו ירגיש שיש לו תפילין ויטעה לומר שמותר להניח תפילין בלילה, בכ"ז התירו זה מפני הדחק כדי לשומרן.

וכן התירו ביושב בביהמ"ד בעש"ק ותפילין בראשו וקדש עליו היום וא"א לו להשאיר התפילין שם מפני שבתי מדרשות שלהם היו בשדות והיו שם גנבים ולכן התירו לו לשאת התפילין עליו לביתו ויכסם בידו.

הנה כמו שביארנו בסעיפים הקודמים הרי אין להשאיר בלילה עם התפילין ברה"ר, שאסור להתעסק עם קל' להעלות מהם בירורים באופן שנראה שנותן להם כבוד וכו', (שזה גם הענין הפנימי שאין להסיר או לשנות צורת המלבושים כשהולכים להחזיר בתשובה תינוקות שנשבו ואכמ"ל), ולכן מניחים התפילין (שזה ענין העלאת בירורים ולעשותם מוחין) ברבים רק ביום בזמן הקדושה, ולא בלילה בזמן שלי' הקל' (ותפי' ערבית שבלילה היא רק רשות, שהיא רק הכנה למוחין של היום, ולא מוחין ממש כמו תפילין).

והנה באופן יותר עמוק הרי בכל ענין של עבודה"י פנימית של אהבה ויראה בדרגה גבוהה ברבים יש חשש זה, שהנה מה שה' אוהב בעיקר הוא ענין והצנע לכת עם ה' אלקיך, שבזה אין חשש של אחיות החיצונים של פניות וכו', וכמ"ש הנסתרות לה' אלקינו, שאת עניני עבודה"י הפנימית של אהבה ויראה עילאין שהם כנגד אותיות י-ה של שם הוי"ה שהם בבחי' עלמא דאתכסיא הרי יש להסתירם שלא יהא בהם אחיות החיצונים אלא יהיו רק לה' אלקינו בבחי' בלתי לה' לבדו, (ורק והנגלות שהם כנגד ו-ה של שם הוי"ה בבחי' תורה ומצוות בפועל ממש אותם יש לגלות כדי להשפיע לדורות הבאים בבחי' לנו ולבנינו וכו'), ואחד הסיבות העיקריות שהיו מחלוקות על הצדיקים זהו כשהיה האהבה ויראה עילאין שלהם באופן מגולה שלא יכלו לכסותם כבר, ואז צריך ה' לעשות כיסוי עליהם ע"י המחלוקת, שהמחלוקת היא ג"כ כיסוי, שמכסה את הצדיק שלא יהא אחיזה לחיצונים מהגילוי של האוי"ר שלו, וכמ"ש בלקו"מ (תורה פ"ח), עה"פ המכסה שמים בעבים וכו' ששמים זה איש ומים היינו אהבה ויראה עילאין של הצדיק וכשאין הצדיק יכול לכסותם עושה ה' שיהיו חולקים עליו, וכשיש על הצדיק מחלוקת כבר א"צ לירא מקטרוג החיצונים ויכול לקיים המכין לארץ מטר שיכול כבר להמשיך כל הברכות וכל ההשפעות טובות בגילוי לעולם, עיי"ש.

ועוד כתוב דבר דומה (אך בבחי' יותר נמוכה) בספר חסידים, שכותב שכל אחד שמתחיל להתעסק בעבודת ה' יש עליו מפריעים ומלגלים ואסור לו להסתכל ע"ז וכמו שכתוב בתחי' השו"ע אל יבוש מפני המלעיגים עליו בעבודת ה', וכשיתחזק בעבודתו ולא יפנה לכל המפריעים יגיע לבסוף להיות צדיק אמת, שהטעם שיש מלגלים ומפריעים זה משום שבתחלת העבודה הרי היא מעורבת עם הרבה פניות וזה נותן מקור לאחיות החיצוניים המתלבשים באנשים שמבלבלים אותו ומפריעים לו, שאם היה העבודה"י שלו באמת לא היו אנשי העולם חולקים עליו, אלא מכיון שעדיין עבודתו מעורבת הרי מרגישים העולם את החלק השקר שמעורב בעבודתו ולכן מפריעים לו, אך האמת שצריך לחזקו ולעודדו עד שיתחזק יותר ויותר בעבודתו עד שיתגבר כח הקדושה ויזרוק את כל השקר ולא יהא כבר אחיות החיצוניים בעבודתו, והיינו שבאופן כזה הרי אפילו שבתחילת העבודה יש אחיות החיצוניים בעבודתו בכ"ז אין לו להתבטל ח"ו מהעבודה או להצניע אותה שבוזה יתבטל ממנה לבסוף לגמרי, וכמו שאמרו צדיקים שיש ח"ו בחינה של מתוך לשמה בא לשלא לשמה, שע"י שפוסקים מעבודה"י בגלוי בגלל חששות של פניות וכו' הרי בסוף מתבטלים ח"ו מהעבודה לגמרי, אלא אדרבא שיש לו להוסיף ולהתחזק בעבודתו עד שהאור ידחה את החושך ויתבטלו ממנו

הפניות, וכן יש בחי' זו לפעמים גם אצל הצדיקים שיש להם לעתים עגמת נפש וחלישות הדעת מכל מיני תלאות העולם וכו' עד שיכולים ח"ו ליפול לגמרי מהמוחין והדבקות העילאית שלהם באהבה ויראה פנימיים, ואז מותר להם להתחזק בעבודה"י הפנימית בתוקף אף שע"ז יהא ניכר גם בגלוי כדי שלא יפלו ח"ו מהמוחין לגמרי.

והיינו שיש ב' אופנים שמותר לצדיקים לגלות העבודה הפנימית ולא לחשוש לאחיות החיצוניים או כשיש עליו כבר מחלוקת ויש עליו כבר כיסוי או כשיש חשש שיפלו מהם המוחין עילאין ע"י החשכות והעג"נ וכו', וזה יש לרמז בענינו שמי שהולך בדרך התשובה, שדרך בנימ' ב"פ יבק, בחי' בקי ברצוא ובקי בשוב שהם ב' דרכי התשובה כדאי' בלקו"מ (תורה ל') והגיע הלילה והחשכות ויש חשש שאם יחלוץ התפילין להסתירם בלילה מאחיות החיצוניים אז יפלו ממנו לגמרי שזה מרמזו שעלול לאבד העבודה"י שלו והמוחין עילאין לגמרי אם יסתיר את העבודה"י שלו מרוב החשכות והתגברות העג"נ והמלגלים עליו, וכן במי שהיה בביהמ"ד וקידש עליו שב"ק אך נמצא במקום גנבים שהם מרמזים על בחי' הצדיק שיש עליו חולקים, הרי בזה אין לחוש כבר לאיסור תפילין בלילה שזה החשש לאחיות החיצוניים אלא מותר לו להשאר עם התפילין אף בלילה ברבים במקום אחיות החיצוניים

כנ"ל, אמנם אף בזה יניח ידו עליהם להסתירם, שאף שאי"ז עוזר להסתירם לגמרי (כדחזינן שיש עדיין חשש מהרואים שע"כ הוצרכנו להיתר מיוחד מפני הגנבים וכו'), בכ"ז צריך להסתירם כמה שיכול, והיינו שאף באופנים שמותר לצדיק לגלות עבודתו כדי שלא יפלו המוחין לגמרי וכו' בכ"ז כמה שיכול להסתיר עדיין צריך להסתיר, שסו"ס תמיד נשאר הכלל של הנסתרות לה' אלקינו, ומה ה' א' דורש ממך וכו' והצנע לכת וכו', (וכל ההיתר הנ"ל הוא בחי' דחוייה מפני האונס והדחק ולא הותרה לגמרי).

ס"ה: ויש מי שאומר שאם התפלל תפלת ערבית מבע"י עד שלא הניח תפילין אלו להניחם אח"כ.

הנה היה סיפור אצל רבינו ז"ל שהיה אחד שהיה עושה מופתים ומגלה עתידות, אך לא היה צדיק אמת אלא הכח שלו היה מכח נשמתו בלבד (בבחי' אורות ללא כלים, שיש בזה בחי' השבירה והמיתה), והצדיקים דחו וריחקו אותו ושברו את כוחו לגמרי, ורבינו ז"ל אמר שאי"ז חכמה להפיל ולהרחיק יהודי, וקירב אותו עד שהגביה אותו שוב והכניס אותו לדרגת קדושה וצדקות אמיתית, ואחד מההוראות

שנתן לו רבינו בכדי להעלות אותו שיפסיק להניח תפילין דר"ת. (מב)

שהנה להגביה נשמות נפולות זה עבודה עמוקה, וא' מהדרכים בזה הוא שהנפילה עצמה מגביהה את האדם, וכמו שלפעמים מכניס הש"י את האדם במצב שאנוס ולא יכול לקיים איזה מצוה והצער שיש לו מאונס זה מתקן אותו יותר מקיום המצוה, וכמו שדיברו צדיקים זי"ע מהתקונים העצומים שנפעלו בזמן גזירת חטיפת ילדי ישראל לצבא, שהצער שהיה לחיילים שלא יכלו לקיים המצוות ולחיות כמו יהודים תיקן תיקונים עצומים וגבוהים יותר מהמצוות עצמם. (מג)

וזה עמקות הביאור במעשה דרבינו, שאדם זה שנשבר ונפל והיו צריכים להעלותו, הרי יש דרך להעלותו באופן הנ"ל, שהצער שהיה לו שאינו יכול להניח תפילין דר"ת זה הגביה אותו והחזיר לו המוחין דחכמה בקדושה.

ובנוגע לסעיף דידן הרי מי שהתפלל מעריב באמצע היום, שנמצא בכזה חשכות גדול שהפך מאור היום

מב. ובפשטות היתה הכוונה לרחק ממנו מה החכמה, וכמש"כ במקו"א שחכמה ללא בינה מפילה ושוברת האדם, ורק אחרי שנתן לו רבינו השמירה של הבינה החזיר לו המוחין של החכמה, אך יש בזה יותר עמקות כדלהלן.

מג. וזה דבר שקשה להבין בבחי' דא גזירת אורייתא שרזי התורה וניצו"ק שבויים בתוך הקליפות ומתעלים הניצו"ק ע"י הצער הזה, ואכמ"ל.

ללילה (בבחי' מעשה הנ"ל שנהפך אור החכמה למיתה וחושך) הרי התיקון שלו שיהא אסור להניח תפילין, שזה צער גדול עבורו, והצער מאונס הזה יתקן אותו ויאיר לו שוב את אור היום יותר מהנחת תפילין בפועל.

אך מביא המ"ב שהאחרונים חולקים על דין זה דהמחבר, והיינו שרק המחבר שקשור לספי' החכמה (כמש"כ כמ"פ) יכול להבין סוד עמוק הזה, ולא בדרך המלכות שהיא דרך הפשט שאין מובן שם דרך זו, ובאופן עמוק יותר יש להוסיף שדרך החכמה קשורה לגילוי דיחודא עילאה ושם מובן שאם הקב"ה גורם עכשיו שאין להניח תפילין אז התיקון נהיה כך, וכמו רשב"י במערה שהיה בבחי' ספי' החכמה שחיבר אז הוזה"ק ולא קיים שום מצוה מעשית כמש"כ בעל התניא זי"ע, ואין בזה שום פגם וחסרון שבדרך של יחו"ע יכול ליעשות התיקון ללא שום עשייה מצד התחתון, ונפעל כל התיקונים ע"י הביטול לרצון והנהגת הקב"ה שהנהיג

אותו והביא אותו למצב שאין ביכלתו לקיים המצוות.

אך לסתם אנשים קשה להשיג מוחין אלו דיחו"ע, וכמו סתם אנשים שצריכים לאכול ביוהכ"פ מחמת מחלה הרי סבורים שהפסידו היוהכ"פ ואין משיגים שנפעל אותו תיקון ע"י הצער שלהם מזה (בבחי' ספי' הבינה) או בדרגה יותר גבוהה ע"י הביטול שלהם באהבה להנהגת הקב"ה (בבחי' ספי' החכמה) אך על השר שלום זי"ע (שהיה בסוד החכמה בבחי' מב"י שבדורו כמש"כ במקו"א) איתא שפעם הוצרך לאכול ביוהכ"פ והיה בשמחה עצומה כמו בעת אכילת מצה, שצדיקים משיגים שביטול להנהגת הש"י הוא הדבר הכי גדול, בבחי' יחו"ע שמעל יחו"ת, (והכלל העולה מן הנ"ל בלשון הקבלה, דקיום התומ"צ בפועל מתקן בבחי' הו"ן, והצער מהאונס שאין יכול לקיים המצוה מתקן בבחי' הבינה, והעונג על הביטול להנהגת הש"י מתקן בבחי' החכמה).

סימן ל"א

דין תפילין בשבת ויו"ט

ס"א: בשבת ויו"ט אסור להניח תפילין מפני שהם עצמם אות ואם מניחים בהם אות אחר היה זלזול לאות שלהם.

הנה רבינו הצמח צדק זי"ע הקפיד על אדם מארה"ק שהיה בחו"ל והיה דעתו לחזור, והניח תפילין ביו"ט שני כההלכה הפשוטה, שהצ"צ פסק בזקינו בעל התניא זי"ע שכותב בתחי' שו"ע הרב שעפ"י קבלה יש תמיד להתנהג כמו המקום שנמצא שם, ואף לקולא שלא להניח תפילין. (מד)

ויש להוסיף שאף שהרמ"ק זי"ע מסביר עפ"י סוד את הדין של דעתו לחזור ינהג במקומו, ובעל התניא היה מכבד מאוד את דעת הרמ"ק, עפ"י דברי המגיד שקבלת הרמ"ק וקבלת האר"י שניהם אמת אלא שהאר"י במחצב יותר פנימי, ובמאמרי אדמו"ר הזקן הקצרים כותב שאפשר לפרש דברי הרמ"ק עפ"י יסודות האר"י, שנכללים

דברי הרמ"ק בדברי האר"י שבכלל מאתיים מנה, הרי מסתמא היה לבעל התניא הוכחה מהאר"י להכריע למעשה בזה נגד הרמ"ק, ואי"ז סתירה להסוד שגילה הרמ"ק שבודאי שכל הלכה בתורה"ק בנגלה יש בה סוד פנימי (בבחי' חכמה דבינה), אך למעשה פוסק כהמקובלים שגילו סוד אחר (מבחי' החכמה עצמה) שלסוד זה יש לנהוג תמיד כמקום שנמצא שם. (מה)

והנה ביאור פנימיות ענין זה שאסור להניח אות דתפילין בשב"ק ויו"ט, יש לפרש עפ"י מש"כ הגה"ק מקאמרנא זי"ע בביאור הפנימי של חטא דמקושש עצים, שהיה פגם בדעת שנכנס לחקור ולקושש בין עץ לעץ, לחקור מי יותר חשוב ז"א או נוק', ומסביר בזה הקאמרנער זי"ע שאף שבאמת צריך לדעת מי יותר גדול ממי, וכמש"כ גם החזו"א זי"ע במכתב שזה חלק מהתורה"ק לידע הדרגה האמיתית של כל גדול ואי"ז לה"ר, וכן

מד. וכידוע מש"כ בהוספות לשו"ע הרב שאמר לתלמידו שאף שהפוסקים ס"ל שכשחולקים הפוסקים עם המקובלים יש לנהוג כהפוסקים, הרי המקובלים סוברים שבכה"ג יש לנהוג כהמקובלים, ולכן אף שבשו"ע הרב הועתק דעת הפוסקים בזה הרי למעשה הורה לתלמידו לנהוג כדעת המקובלים, שחסידים נוהגים למעשה כדעת המקובלים.

מה. ואף שחידוש זה מובא בשו"ע הרב בתוך סוגריים, שבזה כותב אחי אדה"ז שזה משום שהיה לו ספק באותו ענין הרי כותב בשער הכולל שכלל זה הוא רק במהדורה הרגילה של שו"ע הרב, ולא בד' סימנים הכפולים שבתחי' שו"ע הרב שהם מהדורא אחרת.

אי' ממוהרנ"ת ורבינו ז"ל שאין להשוות בין הצדיקים הקטנים להצדיקים הגדולים יחידי הדורות ולומר כקורח שכולם קדושים ובתוכם ה', שרצון ה' שידעו שיש חילוקי מדרגות בקדושה עצמה, אמנם מאידך גיסא יש לזהר שלא לבזות ח"ו מדרגת הצדיק הקטן במעלה ולומר שאינה כלום לעומת מדרגת הצדיק הגדול, שאף שזה אמת כידוע שברוחניות כל מדרגות הקטנות בטלות לעומת דרגה הגבוהה מהם בבחי' ורגלי החיות כנגד כולן וכו', הרי בכ"ז מי ביקש ממך להבליט ולהדגיש ענין זה, שבזה אתה פוגם בכבוד הצדיק הקטן וזה אסור, וזה היה בחי' החטא של המקושש עצים, שצדיקים נקראים עצים, כמש"כ בחז"ל עה"פ היש בה עץ.

ובעניננו, הרי קדושת השבת גדולה מקדושת התפילין, ואם יניחו התפילין גם בשב"ק הרי בזה נותנים כבוד לשני הדרגות בשוה, ואסור להשוות בין המדרגות שאסור לכבד הקטנות במקום הגדלות, (וכמו דאיתא באוריה החיתי שהיה מרידה בדהע"ה שכיבד את יואב בפני דוד), ואם יניחו התפילין ללא ברכה וכדו' (כמו שכותבים הפוסקים לעשות כן במקום ספק ובעשיית תנאי וכו') ויגלו בזה שקדושת התפילין פחותה מקדושת השב"ק הוי בזיון ופגם בקדושת התפילין, ולכן בכלל אין מניחים תפילין בשב"ק, ונותנים כבוד לתפילין בנפרד מהכבוד שנותנים לשב"ק ואין מבליטים שינוי

המדרגות שביניהם אף שאין משוים אותם להדיא, וכנ"ל שכן הוא הדרך האמיתי לכבד בנפרד כל צדיק וצדיק אף את הצדיק שבמדרגה הקטנה, אך לא להשוות צדיק הקטן לצדיק הגדול בהדיא שזה אסור, אלא יש מחד גיסא מצוה לפרסם ולהדגיש גודל הפאר והיופי של גדולי צדיקי האמת המופלגים מאוד שבבחי' יחידי הדורות אך מאידך גיסא אסור להבליט ח"ו הקטנות של צדיקים אחרים לעומתם שאת זה צריך להסתיר וכנ"ל.

ס"ב: בחוה"מ ג"כ אסור להניח תפילין מהטעם הזה בעצמו שימי חוה"מ גם הם אות, הגה, וי"א שחוה"מ חייב בתפילין וכן נוהגים בכל גלילות אלו להניחם במועד ולברך עליהם אלא שאין מברכים עליהם בקול רם בביהכנ"ס כמו שאר ימות השנה.

הנה ידוע המעשה המובא בשבחי בעש"ט, שהגה"ק ר"ג מקיטוב זי"ע ראה שניסו הבעש"ט זי"ע אין מניח תפילין בחוה"מ, וזה היה עדיין לפני התגלותו שלא הכיר בגדלותו, ושאלו מדוע אין מניח תפילין, וענה לו הבעש"ט שראה באיזה ספר מוסר באידיש שכותב שהמניח תפילין בחוה"מ חייב מיתה, וצעק עליו הר"ג ע"ז וכשראה שאין מועילים דבריו סיפר זאת לרב דמתא שיוכיחו, וקרא הרב (שהיה בעל מדרגה) להבעש"ט וכשנכנס הבעש"ט לחדר הרב לא נישק המזוזה, וכששאלו הרב ע"ז שלא

נשק המוזהב הוריד הבעש"ט המסוה הרוחני שהיה מונח על פניו לפני התגלותו ונפל על הרב פחד אלוקי שהבין שהוא צדיק נסתר, וביקש הבעש"ט מהרב שלא יגלהו, והסביר לרב שלא נישק המוזהב מפני שהיא פסולה, ואמר הרב לר"ג שלא יתערב במעשי גיסו שכוונתו רצויה ועובד הש"י בתמימות וכו'.

ולבאר עומק המעשה יש להקדים ביאור הפנימי במח' זו האם יש להניח תפילין בחוה"מ, שהנה רבינו המגיד מקאזניץ זי"ע כותב שבשבת ויו"ט א"צ פנים חדשות לאמירת שבע ברכות בסעודת חו"כ, משום שבכל סעודה בשב"ק ויו"ט מתגלה דרגות חדשות של קדושה, והתגלות אלקות זו נחשבת כפנים חדשות, ויש לפרש זאת עפ"י הידוע שכל גילוי של דרגת קדושה מביאה ומגלה עימה נשמות צדיקים (וכמו בסעודת יום שב"ק גילוי דרגת עתיקא וגילוי נשמת אאע"ה וכו') והם נחשבים כפנים חדשות, וכמו בסוכות שמתייחסים לנשמות הצדיקים כמו אל אורחים גשמיים שמזמינים אותם וכו'.

(מו)

והנה רבינו ז"ל כותב במקו"א שאף בראיית פני הצדיק הרי מי שאין לו אמונה בגדלות הצדיק אין נחשב שרואה את הצדיק כשרואה רק את הנוף הגשמי של הצדיק ללא שיראה בעיני שכלו ודעתו גם את גדלות דרגתו הרוחנית של הצדיק.

ובזה מובן גם בענין חוה"מ, שהנה מצד אחד הרי כל יום שיש בו תפילת מוסף יש בו התגלות של נשמת יוסף הצדיק (והצדיקים שקשורים אליו), וא"כ הוי לכא' כמו שבת ויו"ט, אלא שהיות שעל ימי חוה"מ יש בחי' מסוה שמוסתר גדלות הימים שמותרים במלאכה ונראים כמו ימי חול רגילים ע"כ הוי כעין מי שאין מאמין בגדלות הצדיק שאין מקבל ההשפעות מזה, ובזה מובן ביאור הפנימי במח' המחבר והרמ"א, שהמחבר שקשור לאור החכמה יכול יותר בקלות לגלות את האור המוסתר אף בימי חוה"מ, משא"כ הרמ"א שקשור יותר לנגלה ולפשט שהם לבושים החיצוניים המסתירים על אור האלוקי הרי הבחין שלרוב ההמון קשה להאמין ולגלות אור האלקי של חוה"מ וממילא אין מקבלים בימי חוה"מ קדושת ראיית

מו. זה גם ביאור נוסף לפטור של הנחת תפילין בשבת ויו"ט, שגילוי נשמות הצדיקים ממשיך כל האורות של התפילין וכמש"כ רבינו ז"ל בלקו"מ תנינא תורה ע"ב שראיית פני הצדיק ממשיכה כל ההשפעות של חיים כמו שתפילין ממשיך חיים, שראיית פני צדיק אמת מביא השראה של אור הכתר כמו הכתר דתפילין, ומביא בושה ושפלות דקדושה לאדם כמו התפילין.

ובזה י"ל הרמז במעשה הנ"ל, שהנה מוזה משיכה החיים כמו התפילין, שמוזה אותיות זו מוות, וכשפגם הרב בקדושת הבעש"ט משום המסוה שהיה עליו הרי פגם בזה המוזה שלו שהם בבחי' התפילין, שכנ"ל קדושת הצדיק והתפילין והמוזה שוים, ודקדקו עמו מהשמים כחוט השערה לפסול מיד בפועל המוזה שלו. (מוז)

פני הצדיקים שמתגלה בחוה"מ וממילא צריכים לקבל ההשפעה של התפילין, משא"כ הבעש"ט הק' ותלמידיו שהרימו אצל כל ההמון את הענין של אמונת חכמים אפילו בזמן שמוסתרים ואין נראה גדלותם בחוץ הרי בזה נתנו הכח למצוא את אור הצדיקים שבחוה"מ אף שהוא מוסתר וממילא הנהיגו הבעש"ט ותלמידיו שלא להניח תפילין בחוה"מ.

מוז. ובעי"ז אי' מרבינו ז"ל שאמר על הקדושת לוי זי"ע שהוא בבחי' התפילין של הדור, וכשיש פגם בכבודו של הקדו"ל כגון שצריך לנדוד בדרכים הרי יש לבדוק התפילין שלא נפסלו, והיינו כנ"ל.

סימן ל"ב

סדר כתיבת תפילין ובו נ"ב סעיפים

הבכורים, שהחכמה היא ספי' הראשונה מהי"ס בבחי' בכור.

וּפּר' והיה כי יביאך כנגד מַח הַבִּינָה, שוהיה הוא לשון שמחה, ושמחה שייכת לעבודת הבינה שמשלימה את האדם ועי"ז בא שמחה, ששמחה באה משלימות. (מח)

וּפּר' שמע ישראל כנגד הז"א שבבחי' הלב, ששמיעה בליבא תליא, ששמע ישראל היינו התבוננות (ולא שמיעה באוזן) שבבחי' והשבות אל לבבך (שבבחי' דעת תחתון שהוא נשמת הו"ק).

וּפּר' והיה אם שמוע שמרמז על השמחה שבאה אחרי ההתבוננות של השמע, בקיום המצוות בפועל ובמעשה מרמז על בחינת המלכות שהוא כנגד המעשה בפועל (ויש בכ"ז עוד אריכות שאכ"מ).

וְהִנֵּה רִש"י בברכות דף ו' כותב סדר הפרשיות שמע והיה אם שמוע קדש והיה כי יביאך, וכך אנו אומרים גם בלשם יחוד שלפני הנחת תפילין, וזה צ"ע שלכאן אינו לפי שום סדר, לא לסדר תפילין דרש"י ולא לסדר

הנה כמ"כ כמ"פ שספי' המלכות קשורה בחיצוניות לספי' הבינה (ה"א תתאה וה"א עילאה), ובלשון הקבלה בנין חיצוניות המלכות ע"י הבינה, וזה רמז לסימן דידן שעוסק בכתיבת התפילין, שכתובת האותיות קשור לספי' המלכות, שהאותיות הם בדרגת המלכות שהם כלים לגלות כל האורות שבתוכם, ויש בסימן זה ב"ן סעיפים, וכנ"ל שבנין המלכות ע"י הבינה.

ס"א: מצות תפילין שיכתוב ד' פרשיות שהן קדש והיה כי יביאך ופר' שמע ופר' שמע ופר' והיה אם שמוע, הנה, וצריך לכתבם כסדר הזה לכתוב תחלה הקודמת בתורה ואם שינה פסול, ולכתחילה יכתוב של יד קודם של ראש.

הנה ד' הפרשיות הם כידוע כנגד ד' אותיות שם הויה, שהם כנגד י-חכמה ה-בינה ו-ז"א ה-מלכות, שפר' קדש היא כנגד מַח הַחֲכָמָה שנקראת קודש, (שמה החכמה הוא המביא לאדם את האור האלוקי המקדשו), ולכן בפר' זו מדובר על קדושת

מח. ולכן שב"ק שמאיר בו אור החכמה נקרא שבת קודש כנ"ל שקודש הוא בחי' לחכמה, וביו"ט שמאיר בו אור הבינה יש מצות שמחת יו"ט (לעומת מצות העונג שבשב"ק), ואינו נקרא קודש בעצמותו אלא מקרא קודש שקוראים ומזמינים את הקודש, ואכמ"ל.

דר"ת ולא לסדר הנכתב בתוה"ק.
(מט)

והשפת אמת זי"ע תירץ שכך היתה סדר נתינת הפרשיות, שפר' שמע והיה אם שמוע קיבלו בג"י לפני פרשיות דקדש והיה כי יביאך (אף שכתובות בתוה"ק אחריהם), ומביא ע"ז ראייה ממכילתא שאכמ"ל (עיי' בסידור עם פירושי השפ"א שמביאו).

וההסבר הפנימי בזה הוא בהקדם שלפי סדר הזה (של רש"י בברכות) יוצא השם הק' בסדר של "והיה" (ו-שמע, ה-והיה אם שמוע, י-קדש, ה-והיה כי יביאך) ושם הק' "והיה" הוא השם הק' של נתינת צדקה, כמרומו בפסוק "והיה מעשה הצדקה שלום", וכמבואר מהמקובלים שהיד של הנותן שנפשטת לעומת העני היא כנגד אות ו', וה' האצבעות שלה כנגד אות ה', והפרוטה שבתוכה כנגד אות י', וה' אצבעות של העני כנגד אות ה'.

ולבאר הקשר בין הלשם יחוד שלפני הנחת תפילין לבין מצות הצדקה, שבשניהם מסדרים השם הק'

בצירוף של והיה, י"ל שהנה בסדר ירידת האורות מלמעלה למטה אז הסדר הוא כמו בשם הק' י' לפני ה' וכו', שזה הסדר של חו"ב וזו"ן מלמעל"מ, אך כשמתעוררים מלמטה לעשות הכנה לקבל המוחין, בסוד העלאת מ"ן שלפני ירידת המ"ד הרי מזכירים קודם את התחתון לפני העליון בבחי' העלאה מלמטלמ"ע, ולכן מזכירים המדות (הזו"ן שמרומים בו-ה) לפני המוחין (החו"ב שמרומים בי-ה), ולכן בלשם יחוד שלפני הנחת תפילין שזה הכנה והעלאת מ"ן אל התפילין מזכירים הסדר כנ"ל, וכן במצות צדקה שהיא בבחי' הוספה ונדיבות מצד התחתון שזה בבחי' העלאת מ"ן לפעול בזה ירידת ההשפעות והצדקה מלמעלה שז"ס מצות צדקה (ג). ולכן במצות צדקה ג"כ מקדימים המדות להמוחין בסדר דמלמטלמ"ע כנ"ל, וזה גם ההסבר ברש"י בברכות ששם בגמ' מדובר איך שהתפילין שלנו שאנו מתפארים בהם בהש"י מעוררים את התפילין של הקב"ה שיתפאר בנו, שזה ג"כ בחי' העלאת מ"ן להמשיך מ"ד, הרי כותב רש"י הסדר מלמטלמ"ע כנ"ל.

מט. ויש מיישבים באמירת הלשם יחוד, שסדר זה מתאים למה שאומרים שם "שיש בהם יחודו ואחדותו ית"ש ואשר לו הכח והממשלה בעליונים ובתחתונים לעשות בהם כרצונו" שיחודו ואחדותו ית"ש כתוב בפר' שמע והיה אם שמוע (שקשורה לשמע כמו במזוזה), ושיש לו הכח והממשלה התגלה ביצי"מ שכתוב בפר' קדש והיה כי יביאך.

ג. ולכן מצות צדקה היא הכנה טובה לפני עשיית כל מצוה שבעולם כדאי' באריכות בלקו"מ, שכנ"ל סוד הצדקה היא בבחי' העלאת מ"ן לעורר בזה הצדקה וההשפעה העליונה ולכן יכולה הצדקה להעלות מ"ן לכל שפע רוחני שצריך לרדת במצוה שהולכים לעשות.

וזה גם הקשר לסיום ההלכה שיש לכתחילה לכתוב של יד לפני של ראש, שזה בסוד הקדמת נעשה (של יד) לנשמע (של ראש), וזה ג"כ בבחינה הנ"ל של העלאה מלמטה למעלה, שע"י קיום המצוות בפועל מעלה מ"ן ומוריד בזה מלמעלה גילוי ההשגות שבבחי' נשמע.

אמנם עפ"י קבלה יש לכתוב של ראש לפני של יד (ומובא במ"ב בשם י"א), והביאור הפנימי בזה שז"ס דלעת"ל, שהנה בזמן הגלות הרי הסדר נעשה קודם לנשמע אך לעת"ל הסדר נשמע קודם לנעשה, שנעשה קודם לנשמע הוא הסדר של המלאכים כדאי' בחז"ל, שהמלאכים הם בבחי' חיצוניות העולמות בבחי' ספי' הבינה ושם הסדר מלמטלמ"ע שעושים המצוות ועי"ז נמשך גילוי ההשגות, אך לעת"ל יתגלה דרגת נשמות בני' שלמעלה מדרגת המלאכים שבבחי' ספי' החכמה היורדת מלמעלמ"ט ושם הסדר שמתגלה אור ההשגה וזה מביא לקיום המצוה בפועל. (נא)

ובלשון בעל הסולם זי"ע הרי נשמע שקודם לנעשה האסורה הוא שרוצה לקבל האורות וההשגות לעצמו

לקבל מהם תענוגים ורק אחרי התענוג של ההשגה יבא לקיים המצוות וזה אסור, ונשמע שקודם לנעשה של לעת"ל הוא שמקבל האורות רק בכדי להשפיע יותר נח"ר לה', שרוצה להשיג מקודם ההשגה כדי שע"י יקיים המצוה יותר טוב וזה דרגה גבוהה.

והיום א"א בפועל להגיע לדרגה זו, ולכן בקיום המצוה לכו"ע קודמת של יד לשל ראש, ורק בבחי' בכח ובבחי' או"מ שייך להשיג נגיעה בדרגה גבוהה זו (של קבלת האורות רק בכדי להשפיע נח"ר), ולכן עפ"י קבלה, שקבלה קשורה עם גילוי דלעת"ל, ונקראת קבלה שהיא ג"כ בסוד קבלת האורות ע"מ להשפיע נח"ר כנ"ל, הרי בכתיבת התפילין מקדימים של ראש לשל יד לרמוז על בחי' גבוהה דלעת"ל שתתגלה בב"א.

ס"ב: של ראש יכתוב כל אחת בקלף לבדה ושל יד כותבן כולם בקלף אחד.

וההסבר בזה כמש"כ כמ"פ שתש"י היא בסוד המל' ותש"ר בסוד הז"א, ופנימיות נוק' הוא חכמה בסוד ה' בחכמה יסד ארץ (מלכות)

נא. אמנם מה שהקדימו בני' נעשה לנשמע היה שבח גדול להם אז, שהתעלו ממ"ט שערי מומאה לדרגת המלאכים (שלא כמו סתם דרגת אנשי עוה"ז שמקדימים נשמע לנעשה בצורה רעה, שרוצים קודם להבין לפני שמקיימים ואין רוצים לקבל עומ"ש), אך לעת"ל יתעלו בני' יותר ויגיעו לדרגת הנשמות, שאחרי שהקדימו בני' קבלת עומ"ש בעבודת הגלות יזכו לנשמע ולקבל אורות והשגות גבוהים מלמעלה שזה יביא אותם לנעשה ולקיום עבודה"י בפועל באופן המעולה וזה בחי' הטובה של נשמע לפני נעשה כנ"ל.

בבחי' המובא בזוה"ק (ח"ג רמ"ח ע"א) אבא יסד ברתא, ופנימיות הז"א הוא בינה בסוד כונן שמים (ז"א) בתבונה (נב), וכיון שתש"ר פנימיותו בסוד הבינה שהוא סוד הכלים ובבחי' הפירוד ע"כ מתחלקים הפרשיות לד' קלפים בד' בתים, והתש"י שפנימיותה בסוד החכמה שענינה גילוי אור הפשוט ובבחי' הביטול והאיחוד ע"כ הוא בקלף ובית אחד.

ובעי"ז כתב הגר"מ שטרנבוך שליט"א בהקדמת ספרו, על החילוק שבין דרכי הלימוד של בעל הקצות לבעל הכרתי והפלתי, זי"ע, שהקצות דרכו להפריד ומחלק בין ענינים הדומים. והכו"פ דרכו לאחד בין ב' ענינים שונים, וההסבר י"ל ג"כ שהקצות שהיה גדול בתורת הנגלה שבבחי' הבינה דרכו בדרך הפירוד של הבינה, והכו"פ שהיה גדול בקבלה שבסוד החכמה דרכו לגלות נקודת האיחוד ולחבר הענינים בסוד אור החכמה המאחד וכו"ל.

ויש לפרש עפי"ז גם את חידושו הידוע של הגאון בעל צפנת פענח, שמדייק מלשון הפסוק ומלשון הרמב"ם ועוד, שיש חילוק בין מצות תש"י לתש"ר, שבתש"י המצוה היא בשעת ההנחה והקשירה ואח"כ היא רק פעולה נמשכת מרגע ההנחה, כלשון הפסוק וקשרתם לאות על ירך שוה כל המצוה, ובתש"ר המצוה היא מחודשת בכל רגע שמונחים על הראש כלשון הפסוק והיו לטוטפות וכו'.

וההסבר הפנימי בזה עפי"י הנ"ל שתש"י קשור עם אור הפשוט שלפני הבריאה שבבחי' תענוג תמידי ותש"ר קשור עם התוספות קישוט שעשה ה' בבריאה שיהא התחדשות האורות תמיד בבחי' תענוג שאינו תמידי בתוך התענוג תמידי, ולכן בתש"י אין התחדשות בכל רגע במצוה ובתש"ר מתחדש המצוה בכל רגע. (נג)

ס"ג: יכתוב בדיו שחור בין שיש בו מי עפצים וכו' ובביאורו"ל כתב

נב. וכמש"כ במקו"א שזו"ן הוא בבחי' דעת אל החכמה והבינה שמעורב בזו"ן החכמה והבינה, ויש שם חילוף בין החיצוניות אל הפנימיות שהז"א חיצוניותו דומה להחכמה המשפיע לבינה והז"נ הז"א משפיע למל', וכן הז"א הוי יותר חסדים כהחכמה, ובפנימיותו יסודו מהבינה, והמל' להיפך שחיצוניותה דומה להבינה המקבלת מהחכמה שיש בה בחי' הגבורות כהבינה (וה' עילאה וה' תתאה של שם הויה הם הבינה והמל'), ובפנימיותה יסודה מהחכמה, והמשל לזה הוא ענין אב ואם בן ובת שהבן דומה בחיצוניותו לאביו ובכ"ז קשור בפנימיותו יותר לאמו בסוד אשה כי תזריע וילדה זכר, ובת להיפך, ואכמ"ל יותר.

נג. ובלשון אחר שכתבנו הרבה פעמים, שתש"י כנגד ספי' החכמה של מב"י שהוא בחי' אור המנוחה וההשראה של אור האלקי השורה על האדם, ולכן אין בו התחדשות, ותש"ר כנגד

דלרמ"א יש לכתחילה לכתוב בכתב שיכול לימחק.

הנה סוד הכתיבה בדרך כלל היא בסוד הבינה שהיא הכלי לקבל אורות החכמה שמשפיעים בה, כמו אותיות הכתיבה שהם כלים לקבל אור ההשגה שבתוך התיבות, ואמנם כללות התפילין הוא בסוד הבינה שנקראת התפילין בבחי' אמא על ברא, אך הפרשיות של התפילין הם בסוד הוולד שהבינה מולידה שהוא הזו"ן, ולכן אף שעיקר הכתיבה בבינה בכ"ז כתב הפרשיות צריך להיות בסוד המלכות, שקשורה ג"כ לבינה, שהיצוניות המלכות היא דומה לבינה, שהבינה עושה את היצוניות המלכות לשחורה, כביכול, ולכן הדיו שחור, ונכתב הכתב בדיו אותיות יוד בחי' החכמה שיסד את המלכות, (ה' בחכמה יסד ארץ), ולכן צריך לכתחילה שיהא יכול לימחק שג"כ מרמז על המלכות, שדרך המלכות ללכת בקפיצות ללא סדר, וכמו שרואים

אצל הנקבות שהם מרכבה לספי' המלכות הרי בחיצוניות מדברים תמיד על סדר, שבחיצוניות הם בבחי' הבינה שהוא בבחי' הסדר, אך באמת קשה להם לחיות עם סדר וכנ"ל שמלכות אין דרכה בסדר. ורק אחרי הנישואין שאז נהיו מרכבה לבחי' הבינה כמו שנקראים אז אימא אז מקבלות את המוחין של כח הסדר בפועל, (וכשנהיית מעוברת ומינקת מאבדת המוחין, שאז מאירה את מוחין דקמנות ונכנסת לבחי' עברה וזעם בבחי' ירידה שוב לנה"י ולמלכות ואז שוב אין יכולה לסדר).

ובעבודה"י המשל בזה לכח האמונה והתפלה, שהם בסוד המלכות ובכוחם אפשר לקפוץ ולהתעלות בקלות ומהירות במדרגות גבוהות ללא סדר והדרגה, היינו קפיצה ממלכות אל הכתר ללא סדר והדרגה של כל הספי' שבאמצע, ובבחי' הקשר ואיחוד של "כתר מלכות" בבחי' נעוץ סופן בתחילתן (נד), וזהו בחי' של כתב

מב"ד שמגלה בחי' היגיעה בעבודה"י מצד התחתון שמשתוקק ועולה תמיד למעלה ולכן יש בתש"ר התחדשות בכל רגע בבחי' שת"ח אין להם מנוחה שהולכים ועולים תמיד בעלויות גדולות מחיל אל חיל תמיד.

נד. ולכן הנשים שהן בבחי' ספי' המלכות מודים ומברכים לה' שעשני כרצונו, שהם יכולות בקלות לעלות לעולם הרצון, עולם הכתר, בכח המעשה שלהם שנעשה מתוך אמונה תמימה ושלמה, והיום כל הנשמות שבדורינו קשורים לספי' המל' יותר מכל הדורות, שסוף הדורות קשור ביותר לספי' המל' סוף הספי' ולכן דור זה יכול בקלות להתעלות בקפיצה אל הכתר בתפלה ובאמונה, וכמו שיהא בקרוב בגאולה שלימה שיתהפך כל הדור מבחי' עשיה דעשיה מלכות דמלכות לבחי' הכתר בב"א.

שיכול לימחק שמרמז על דבר שאינו קבוע ואין יציב ויכול לקפוץ ממקומו בדרך המלכות כנ"ל, והיינו שאף שהתפילין בכללות נחשבים בסוד הבינה וכאמא על ברא הר"ז רק בחיצוניות, וכדרך המלכות שבחיצוניותה נראית כמו הבינה, אך המוחין הפנימיים של התפילין הם בסוד המלכות הקשורה אל הכתר, שמביאים התפילין על האדם קבלת עול מלכות שמים שמביאה להשראת השכינה, ובבחי' וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך בגילוי לעין כל בב"א.

ס"ד: צריך שלא תדבק שום אות בחברתה אלא כל אות תהיה מוקפת גויל, הגה, ולכתחלה יכתוב כתיבה גסה קצת וכן מצוה ליפותן מבחוץ ומבפנים.

הגה ישראל הוא ר"ת יש שישים ריבוא אותיות לתורה, וכשחסר אות אחת בתורה פסול כל הס"ת, וזה מרמז שכל יהודי צריך להיות מאוחד עם כל נשמות ישראל, וה"נ בתפילין כשחסר אות אחת פסולין, שצריך כל אחד להיות מחובר ומאוחד עם כל יהודי, ובכ"ז יש כאן הדין שכל אות צריכה להיות נפרדת ומוקפת בגויל, וזה בבחי' מה שא"י מהרמ"ק בתומר דבורה בספי' החכמה שיש לה שני פנים, שמצד אחד יש בה פנים הפונים אל הכתר לקבל ממנה האור ומצד שני יש בה פנים הפונים להשפיע למטה לכל הספירות, וכך יהיה אל

האדם שני פנים, אחד שיתבודד עם קונו ולקבל האור מלמעלה מבחי' הכתר, והשני להשפיע לכל אדם ממה שהקב"ה השפיע עליו, והיינו שאף שעיקר העבודה הוא להיות עם יהודים ביחד בכ"ז צריך שיהא לכל אחד זמן שיתבודד עם ה', שסוד ההתבודדות היא הדבקות הנעלית ביותר בבחי' שער החמישים שהוא בחי' הכתר העליון שהוא ענין השראת אלקות על האדם כשמתבודד כראוי עם קונו, וכמו שמפרש הר"א זי"ע את המשנה אין לך אדם שאין לו שעה, שא"א להיות אדם בבחי' "אדמה לעליון" ללא שיהא לו שעה של התבודדות עם קונו, שללא זה אינו נקרא אדם, וזה סוד ענין הקפת גויל לכל אות, שהגויל הוא בסוד אוא"ס הסובב כל עלמין, וכל אות אף שצריכה להיות מאוחדת עם חברותיה מצד אחד, בכ"ז צריכה מצד השני להיות מחוברת ומבודדת רק עם ה' המקיפה מכל צד תמיד, וכדברי הבעש"ט זי"ע שיחשוב תמיד האדם שאוא"ס מקיפו מכל צדדיו והוא מתבודד בתוך אוא"ס המקיפו וכו', והיינו אף שבחיצוניות בהתחלת העבודה יש לעשות ב' העבודות בזמנים נפרדים, ורוב הזמן להיות עם יהודים בצוותא חרא באהבה, ובשעה אחת להתבודד עם קונו, הרי מבח הרגילות בעבודות אלו צריך לזכות שיהיו שניהם נעשים תמיד ביחד, שאף כשיהא ביחד עם יהודים יתבודד במחשבתו תמיד עם אוא"ס המקיפו מכל צד והוא גנוז בתוכו מכל

צדדיו, ואף כשיהא בהתבודדות לבד עם קונו יהא מאוחד בלבו עם כל יהודי ויהא כל תפלותיו בשם כל ישראל בהשתתפות עם צערן של כל ישראל ולשפוך נפשו עליהם בתפילתו, וכמו האותיות שהם בחדא מחתא מאוחדות כולם ביחד ומוקפות כל אחת בגויל שהוא או"א"ס כנ"ל.
(נח)

וענין שיהא הכתיבה גסה קצת רומזת שסוד הכתיבה היא מבינה, שהשם הק' שלה היא שם ס"ג, ומצוה ליפותן מבחוץ ומבפנים, וכנ"ל בסעיף הקודם שאף שחיצוניות הכתיבה היא מבינה שהוא פרצוף לאה, בכ"ז פנימיות הכתיבה קשורה למדת המלכות שהיא נקראת פרצוף רחל הנקראת יפת תואר ויפת מראה, ואכמ"ל.

ס"ה: צריך שיכתוב בימינו אפילו אם הוא שולט בשתי ידיו ואם כתב בשמאל פסולים, ואיטר יד שמאל דידה הוי ימין.

שהנה דרך תלמידי בעש"ט הק' היה לקרב יהודים להש"י ע"י שראו הטוב בכל אחד ולימדו זכות כל יהודי,

ובזה העלו אותו והחזירו אותו בתשובה שלימה, ואף לפעמים שהוצרכו בחיצוניות להראות בחי' של גבורה, הרי את עיקר העבודה עשו בפנימיות ע"י חסד ורחמים, והגבורות שהראו לפעמים מבחוץ היו רק בסוד הבדלה בין הטוב להרע שלפני ההמתקה, וכמו שאמר כ"ק מרן אדמו"ר מסאטמאר זי"ע שאברהם אבינו בגלוי בודאי לחם עם אנשי סדום והזהיר להתרחק מדרכם הרעה והמושחתת אך בשעה שאברהם עודנו עומד לפני ה' בתפילתו ביחידות הרי השתדל בכל כוחו לעורר עליהם רחמים שישארו לחיות כדי שיחזרו בתשובה, וזהו הענין שכתביבת התפילין שהוא עשיית היחוד קובה"ז צריך להיות דווקא בימין בבחי' החסד (שאף שיש נשמות של בינה שתפקידם להעמיד הדת על תלה וללחום עם הרשעים ולשפוך דמם כמים, מ"מ היחוד קובה"ז צריך לעשות דווקא בדרך הצדיקים שבקו החסד והימין) ומי שהוא איטר יד שמאל דידה הוי כימין, שהוא יכול לגלות אהבה ורחמים גם בדרך השמאל וכמו שהיה מעשה אצל הרה"ק ר' חנה מקאלשיץ זי"ע (שהיה צדיק קנאי שבקו השמאל) שניגש ליהודי שמכר בחנותו בשב"ק רח"ל, וניגש אליו ונשקו ואמר

נח. ובזה מובן הענין שצדיקים רצו שיהא נרשמים הקויטלאך על דף ללא שורות, שבקויטל שקורא השמות מתוך הכתב הוא בחי' תפילה במעשה, שלמעלה מתפלה שבדיבור לבד, שבכתיבה יש יותר קיום בבחי' מש"כ במגלת אסתר לקיים את דברי האיגרת הזאת, ולכן רצו שיהיו השמות בתוך דף חלק, שבזה יתפללו וירימו השמות הכתובים בקויטל לרחמים ללא גבול של או"א"ס.

לו שמברך אותו בכל לבו באהבה שישרף החנות שלו וינצל ע"ז מהנסיון הקשה שנכשל בו לחלל שב"ק בפרהסיא, והיינו שאף שהמשיך עליו בחי' של דין שישרף החנות הרי היה הכל בדרך האהבה של הימין, וזה הבחי' ששמאל דידיה הוי ג"כ ימין.

אמנם עפ"י קבלה סובר הבן איש חי שסופר איטר לא יכתוב תפילין שחושש לשיטת המהר"י צמח שסובר שאיטר דינו כסתם אדם בענין הקשירה ומקיש כתיבה לקשירה, ומי שרוצה לחוש לשיטת הבן איש חי עליו לברר על הסופר אם אינו איטר שזה דבר ששכיח ביותר שהסופרים יהיו אטרים (וההסבר למציאות זו עפ"י פנימיות, שכתובה קשור למלכות בחי' הנוק', וממילא יש הרבה סופרים משבט בנימין שהוא יסוד הנוק', והוי זכר שבבחי' נוק', ולכן הוי הפוך ימין ושמאל דידיה, וכמו שהנוק' הפוך ימין ושמאל דידיה כשנמצאת כנגד הו"א). (נו)

ס"ו: א"צ לשרטט כי אם שטה עליונה, ומבאר המ"ב שבזה די כי סתם בני אדם יודעים לאמן ידם לכתוב כל השיטות ישרות אחר שכתבו שיטה עליונה.

הנה גאון הגאונים בעל הצפנת פענח מרגאטשוב זצ"ל מפרש את

הסתירה, שבמקו"א כתוב שהתורה נקראת מורשה קהילת יעקב בבחי' ירושה לכלל ישראל, ובמקו"א אי' בחז"ל שאינה ירושה לך, אלא ההסבר עפ"י דברי חז"ל שאדם עומל על התורה במקום זה והתורה עומלת עליו במקום אחר, שכשרואה התורה שאדם עמל בה מתחננת לפני קונה לימסר אליו במתנה, והיינו שקנין התורה הוא ע"י עיון ועמל, אך אין חיי האדם מספיקים לעיין ולעמול בכל התורה אלא ע"י שעמל ולומד בעיון כמה שיכול מקבל כל התורה בבחי' ירושה ומתנה.

וכן צריך להיות עבודת היהודי בכל יום, לפתוח את עבודת היום מתוך עיון חזק בתורה"ק בעמל ויגיעה עד שיזכה שיפתח לו המעיין האלוקי וינבע מאליו חידו"ת והשגות לכל היום, וזהו הטעם להוראת כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע שתיקן שילמדו כל יום פרק או ג"פ ברמב"ם, ומתוכם ילמדו מקודם הלכה א' בעיון ועמקות, והיינו שבהלכה זו שילמדו בעיון עמוק יפתחו להם שערי ההשגה וההבנה לכל הפרק באופן של מתנה.

וזוהו הענין של שרטוט שורה הראשונה, שהשרטוט הוא בבחי' העמקות ועיון בעמל, ובבחי' חרות על הלוחות, חקיקה בעומק שאינו

נו. וההסבר הפנימי לשיטת הבא"ח שעפ"י קבלה פסול איטר לגמרי, שקבלה שהיא בבחי' החכמה שבקו הימין רוצה יותר שיהא כל היחוד רק באופן של קו ימין לגמרי, ולא ע"י מי שבחיצוניות עושה היחוד באופן של שמאל.

נמחק, ועי"ז מגיעים לבחי' אל תיקרי חרות אלא חירות שאין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה בעמל שנפתחים לו שערי אורה והשגה עד ששאר השורות א"צ כבר לשרטט ונכתבים ביושר בקלות אף ללא עמל השרטוט.

ס"ז: הלמ"מ תפילין על הקלף ולא על הדוכסוסטוס ולא על הגויל, וכותבין על הקלף במקום בשר, ומהו קלף ומהו דוכסוסטוס, העור בשעת עיבודו חולקין אותו לשנים וחלק החיצון שהוא לצד השער נקרא קלף והפנימי הדבוק לבשר נקרא דוכסוסטוס.

הנה עיין בפרי ע"ן חיים בשער החשמל שער מ"א דף פ"ו ע"ד מש"כ לפרש בענין זה עפ"י קבלה, ולבאר מדוע תפילין דווקא על הקלף ומזוזה על דוכסוסטוס, עיי"ש.

אמנם אף אחר הביאור המבואר שם עדיין צ"ב, שהנה בדרך כלל ידוע שהגוף מחולק בעובי לחמשה, עור, בשר, גידין, עצמות, מח שבעצמות, והם כנגד חמש הדרגות של הנרנח"י, עור – נפש, בשר – רוח, גידין – נשמה, עצמות – חיה, מח שבעצמות – יחידה, וחזינן שכל מה שיותר בפנימיות הגוף הוא בדרגה מעולה יותר, וחלק הפנימי משפיע לחלק החיצוני כדבר לנוק', שיחידה משפיע לחיה וכו', ואילו כאן הרי חזינן להיפך שחלק החיצון של העור שהוא בבחי'

הנפש נלקח לתפילין וחלק הפנימי של העור הקרוב לבשר שהוא בבחי' הרוח נלקח למזוזה, והלא תפילין בחינתם יותר גבוהות ממזוזה, וכמובא במחבר בסעיף הבא, שמזוזה היא בבחי' הנוק' ולמטה מהתפילין שבבחי' אמא על ברא כמ"ש כמ"פ.

וי"ל שהנה כידוע נפש ורוח הם בבחי' הזו"ן (נפש – נוק' רוח – ז"א) וכבר כתבנו כמ"פ שבזו"ן יש חילוף בפנימיותם לעומת חיצוניותם, שאף שבחיצוניות נוק' דומה לבינה וז"א לאבא, הרי בבחי' המוחין הפנימיים שלהם הוי להיפך ש"ה' בחכמה יסוד ארץ (מלכות) כונן שמים (ז"א) בתבונה, וכשכותבים על הקלף מגלים בו את המוחין הפנימיים, ובבחינה הפנימית הרי יש בנפש המוחין הגבוהים של החכמה וברוח המוחין הנמוכים יותר של הבינה, ולכן כותבים התפילין על חלק העור החיצון שכנגד הנפש ומזוזה של החלק שדבוק לבשר שכנגד הרוח, לגלות את הפנימיות שבקלף שהוא להיפך מהנראה בחיצוניות.

ועפ"י חסידות הר"ז בבחי' של לעשות לו ית' דירה בתחתונים דווקא, וכמ"ש במקו"א שבחי' התפילין היא בבחי' בית המקדש שהם השראת המוחין לכלל ישראל, ובביהמ"ק מצינו ג"כ שנעשה בביהמ"ק מהחלק הכי פחות בבריאה מחלק הדומם, וע"ז אסור שיא בביהמ"ק (ולעומת המשכן שנעשה בעיקר מצומח וחי) וההסבר שתכלית הבריאה לעשות לו ית' דירה בתחתון

שאינן תחתון למטה ממנה (כ"ז שהוא עדיין בגדר הקדושה לאפוקי מגק"ט שאכמ"ל), וה"נ פרשיות הקדושות שעליהם נכתבים המוחין העליונים והנוראים של התפילין נכתבים דווקא בחלק הכי פחות שבבהמה בחלק החיצון של העור שלה, (שהבהמה עצמה כולה בבחי' נפש (בהמה בנימי' בן-נפש), ועור שלה בבחי' נפש דנפש, ועור החיצון בבחי' נפש דנפש דנפש), ושם דייקא מגלים קדושת שם ה' והשראתו בתחתונים, וכחמשל שכשמימים דבר מרימים אותו מתחתיתו. שע"י שמקדשים את התחתון שאין למטה ממנה מתעלה כל העולם הגשמי להיות לו ית' דירה ומכון לשבתו עולמים בב"א.

ס"ח: טוב להוציא בשפתיו בתחלת העיבוד שהוא מעבדו לשם תפילין.

הנה יש מח' בפוסקים בענין הגילוי הדעת והתנאים שעושים על המעשים, האם הם מועילים לזמן ארוך או רק לאותו היום, ולמשל בענין התנאי שעושים בער"ה על כל המנהגים טובים שעושים שלא יהיו בבחי' נדר הרי מחדש בעל הפרדס שכדאי לומר תנאי זה כל יום לחוש לדעות שאין מועיל תנאי רק לאותו היום, וכן בתנאי שחידש הרה"ק בעל אשל אברהם מבוטשאטש זי"ע בנוגע לכוונת השמות הק' הרי תיקן לאמרו כל יום מחדש, (ומהאזהב ישראל זי"ע אי' שאדון עולם שאומרים לפני שחרית הוא ג"כ כעין גילוי

דעת של כוונת כל השמות הק'), אך בעניננו מהני לומר הכוונה בתחלת מעשה העיבוד, ואף נמשך העיבוד כמה ימים בכ"ז מהני לכו"ע היות שהוא מעשה א' שנמשך ללא הפסק ובזה ודאי שאין הימים מחלקים.

והנה במש"כ המחבר שטוב להוציא האמירה בשפתיו הרי כע"ז איתא בענין ברית מילה שיש לומר בפה זה הכסא של אליהו זל"ט, ואם לא יאמר לא יבא אף שיכוין הכוונות השייכות לזה, משום שהדיבור הוא כלי הממשיך אליו את האור, שבכל עולם יש בחי' הכלי ואפי' בעולם האצי', ובעולם העקודים שמעל האצי' שהוא בחי' עולם הדיבור יש ג"כ עדיין ענין הכלי (והדרך הרגיל הוא לתפוש הכלים באצי' ששם הם בבחי' ריבוי כלים ומתוכם לעלות לגלות יותר למעלה, שנתאווה ה' לדירה בתחתונים היינו בחי' ריבוי הכלים שבכ"ז מאוחדים עדיין באלקות, וזהו בעולם האצי' דווקא, ומ"מ גם בעקודים שהוא עולם הדיבור יש עדיין כלי אחד, ולכן בכה הדיבור אפשר לעשות כלי לתפוש האור), אך מעל עולם העקודים שהם בבחי' עולמות המחשבה שם נעלם הכלי ששם הכלי דק ונעלם ואפשר לתפשו רק בכה עיון וריכוז עמוק, ולכן הנביאים אמרו הנבואה בדיבור דווקא, שנביא הוא מלשון ניב שפתיים שהדיבור הוא הכלי לתפוש בו האור.

אמנם בדיעבד די כוונת הלשמה במחשבה, שאף שבדב"ת יש

מח' אם הרהור בדיבור דמי, הרי כותב בעל התניא שבלימוד בעיון הוי ודאי בלימוד, והיינו כנ"ל שמכח הריכוז העמוק אפשר לתפוש הכלי שיש אף בעולמות הגבוהים, וכאן שנוגע הענין לקדושת ס"ת ותפילין ומזוזות שכל קדושת ישראל תלוי בזה הרי כל מחשבה בזה נחשב כמחשבה חזקה לחומר וגודל הענין, וכעין דאי' לגבי כמה דברים שאין שייך בהם חרטה תוך כדי דיבור היות שלפי חומר הענין שבהם יש תיכף גמירות דעת מוחלטה ללא מקום לשינוי וחרטה, וכן אי' לגבי כוונות יחודי השמות הק' שנחשבים כמעשה ולא כמחשבה, שבדברים קדושים ועליונים שנשרשים בשורש העולמות שהם עולמות המחשבה הרי שם המחשבה בבחי' מעשה, ולכן בדיעבד מהני קידוש הס"ת אף במחשבה.

ס"ט: אם עיבדו גוי להרמב"ם פסול אפי' אמר לו ישראל לעבד לשמו ולהרא"ש כשר אם ישראל עומד על גביו וסייעו, דס"ל לרמב"ם דעכו"ם עושה אדעתיה בנפשיה ואף שאומר העכו"ם שמעבד אדעתיה בישראל אין פיו ולבו שוים משא"כ לרא"ש ציית העכו"ם לישראל לשעה מועמת של רגע נתינתם לסיד.

הנה יש מח' ראשונים האם יש על הגויים הבחי' של השגחה פרטית או רק השגחה כללית, ושיטת הבעש"ט הק' וכל גדולי המקובלים שיש השגח"פ על כל עשב בבריאה, שהלא כל

הבריאה היא מאמיתת המצאו ובידיעת עצמו מהוה כל הבריאה כביכול כלשון הרמב"ם, וא"כ בודאי שאין שייך שיהא שום דבר ללא השגח"פ, והיו צדיקים שהקפידו שלא ללמוד ספרים שכתוב בהם לשונות שכאילו יש רק השגחה כללית, שזה כנגד דעת צדיקי האמת, אמנם באמת אין שום מח' אמיתית ביסודי האמונה, וגם בענין זה אין מח', וכמו שמבואר בהקדמת ספה"ק בית יעקב, שאלו שכתבו שיש רק השגחה כללית כוונתם שאין הגויים וכדו' באיחוד עם אלקות כמו בני".

ויבואר בהקדם הקושיא שמקשים על הא דנתאוו הקב"ה להיות לו דירה בתחתון שאין תחתון למטה הימנו שהוא עוה"ז הגשמי, ולכאז"ל צריך להיות ח"ו השראת השכינה אצל הגויים שהם יותר תחתון מבני", והלא האמת שאת יעקב אהבתי ואת עשיו שנאתי, אלא ההסבר שאף שרצה ה' להיות לו דירה בתחתונים בכ"ז יש מסך והבדלה בין מהרה למומאה, וה' שוכן אמנם בתחתונים אך דווקא בתחתונים שבאיחוד איתו לאפוקי מי שנמצא בפירוד שכך רצונו הפשוט לגלות אהבה רק עד מלכות דאצי' ולא יותר אחרי המסך, והיינו שאף שכל הבריאה תתוקן, ואף הגויים והדצח"מ שבבי"ע שהם בבחי' פירוד יתוקנו, בכ"ז הכל הוא רק ע"י בני' שהם מאוחדים באלקות מכח נשמתם המושרשת באצי' והם מתקנים את כל הבריאה עד שנהיה כל הבריאה בבחי'

לבוש וטפל אליהם, ויתגלה גם בהם אלקות אך לא בכח ומצד עצמם שונפלינו אני ועמך שלנוי אין שום תיקון מצד עצמו שהוא מנ' קליפות הטמאות שנדחים, אלא יתוקנו מכח בנ"י, שכל הבריאה נהיה כלבושים לבנ"י ובנ"י מגלים אלקות בהם, ואכמ"ל, וזהו כוונת הראשונים שאין השגח"פ על הגויים והדצח"מ היינו שהם בבחי' פירוד מאלקות מצד עצמם בגילוי ותיקונם רק ע"י ההשגח"פ שבישראל היינו מכח שיש לבנ"י איחוד באלקות, ואכמ"ל.

והנה הרמב"ם במו"נ ג"כ כותב כהראשונים שיש רק השגחה כללית, והיינו משום שהרמב"ם היה בסוד החכמה (כמש"כ במקו"א) שהוא בבחי' יחוד הגמור, ולכן מדגיש שאצל הגויים אין מתגלה יחוד הגמור באלקות כנ"ל, ולכן גם ס"ל כאן שאין הגויים יכולים לקדש את הס"ת שא"א לגלות היחוד על ידם, שאין אצלם יחוד הגמור, והרא"ש שמצד הבינה מגלה שבודאי שגם הגויים יתוקנו ע"י בנ"י ויכול הגוי ג"כ לגלות לשמה כשישראל מורה לו, שאף שאין אצל הגויים יחוד הגמור של החכמה בכ"ז בודאי שיש בהם בחי' ההשגח"פ והיחוד בהעלם, שהלא כנ"ל בודאי יש השגח"פ של כל עשב ואפילו היום, (ובסוד מה שיש בחי' היחוד"ע בהעלם בתוך בשכמל"ו שאכמ"ל, וכמו שכתבנו כמ"פ שהבינה שבבחי' מב"ד קשורה ליחוד דא"ק הנעלם אף היום בתוך הבי"ע), והרמב"ם שהוא

מבחי' החכמה שענינה אור וגילוי כואב לו שאין מאיר אצלם גילוי היחוד בגילוי ואין מסתפק עם היחוד שבהעלם.

ס"י: כשמסמנין הנקבים במרצע כעין אותיות אעפ"י שנקל לגוי לזייף אין חוששין משום דמרתת הגוי פן יכיר ישראל בטבעת עין.

הנה ענין הצורך בעשיית סימנים לזכירת התורה הוא משום הפגם שיש במדת המלכות, ששולט בה שכחה, וצריך לעשות סימנים כדי לזכור, שהנה כשהנוק' מקבלת את כח הגבורות מהדעת אז יש בה כח הזכרון וא"צ סימנים, ורק כשחסר בה ההשפעה מהדעת משום שפגמו בדעת ע"י פגם ברי"ק הפוגם בדעת, ואז נופלת לשכחה, וכמו שאמרו צדיקים שקדושת ברי"ק מביא זכרון התורה"ק, וכמרומו בפסוק והייתם קדושים לאלקיכם למען תזכרו וגו' ושמור וזכור בדבור אחד נאמרו שכל מי שישנו בשמירה ישנו בזכירה, וזה גם בבחי' שקדושת הברי"ק שבבחי' היסוד משפיעה למלכות כח הזכרון.

ובעניננו הוי ענין הדומה לענין זה, שכשיש פגם במדת המלכות שהוא כח המדמה, הרי "רגליה יורדות מוות" ויש לגויים אחיזה במדת המלכות, ויכולים ג"כ לזייף ולדמות עצמם אלינו ולעשות קלף הדומה כשלנו, ולא נוכל להכיר החילוק משום שיהיו דומים זל"ז, (מחמת שנפל כח

המדמה לדמיון כוזב בחטא עץ הדעת שפגמו בדעת, שהיה נדמה לאשה כי טוב העץ למאכל ובוזה נהיה משטוש ואין ניכר ההבדל הברור בין קדושה לטומאה, וע"ז העצה לעשות סימנים ע"י נקבים, שנקב הוא בחי' חיוזק מדת המלכות דקדושה שנמצאת בנקב החזה ונקראת כלי בבחי' עומק, היינו שיש לעשות הבדלה וסימן וחיוזק לכח המלכות ולעשות הבדלה בין קדושה לטומאה ובין דמיון דקדושה לדמיונות כוזבים שמזייפים העכו"ם לדמות הבליהם אל הקדושה, עד שבחיוזק מדת המלכות בבחי' חיוזק כח המדמה בקדושה בדמיונות קדושים וציורים קדושים של אלוקות כשמות הק' ואורות הק' ובעומק בבחי' נקב וחריטה, ינצלו מזיוף העכו"ם ומדמיונות דהעכו"ם, עד שבחיוזק כח המלכות והדמיון דקדו' יהא מרתת הגוי לזיוף, שמדת המלכות דקדושה כשהיא בתוקפה מפלת אימה ופחד על כל הקלי', שמלך במשפט יעמיד ארץ, עד שיתקיים במהרה התפלה של ר"ה שאז בונים המלכות דקדושה בבחי' לדור ודור המליכו לקל וכו' שע"ז ממשיכים שיתקיים ובכן תן פחדך ה"א על כל מעשיך ואימתך על כל מה שבראת וכו' עד שויעשו כולם אגודה אחרת לעשות רצונך בלב שלם בב"א.

סי"א: עור שעבדו שלא לשמו אם יש תיקון לחזור ולעבדו לשמו יתבאר בטור יור"ד סי' רע"א.

הענין הוא כמו דא' מהאריז"ל שאפשר להעלות התפילות

שהיו ללא כוונה ע"י שמתפלל אח"כ תפילה בכוונה ובוזה מתעלים שאר התפילות, וכ"כ בתניא גם בנוגע ללימוד תורה בסתם בבחי' מלומדה, שאם אח"כ לומד לשמה מעלה תורה זו, וה"נ כאן יכול אח"כ לחזור ולעבד לשמו כמבואר שם ביור"ד, אך ע"ז מרמז המחבר שבאורח חיים אין מופיע עצה זו, שאי"ז דרך ואורח חיים לסמוך ח"ו ע"ז שיכול אח"כ בפעם אחרת להתפלל בכוונה או ללמוד לשמה ולהעלות התפילה והתורה של עכשיו שתהא נעשית ברפיון על סמך זה ח"ו, וכמו שכתבו תלמידי בעש"ט שלימוד באופן של מצות אנשים מלומדה נקרא עבירה, והותר לימוד כזה רק בתור סיוע כשאין יכול ללמוד לשמה, שמתוך זה יבא ללשמה אם משתוקק בפנימיות לבו לבא ללשמה.

והביאור הפנימי והטעם והאופן שאפשר להעלות את כל הלימוד הקודם וכל התפילות הקודמות וכו', הוא עפ"י הכלל הידוע בקבלה שכל פרט כולל את הכל, בחי' שם הויה שבכל דבר, שכולל כל הי"ס, וא"ק ואבי"ע שבכל פרט וכו', ובבחי' שבכל יום חול רגיל יש בהעלם קדושת כל הימים טובים, וכן כל מצוה שנעשית בשלימות יכולה להביא את האדם לעוה"ב בשלימות כידוע דברי הרמב"ם על מאחז"ל רצה הקב"ה לזכות את ישראל וכו', בבחי' תרי"ג מצוות הכלולות בכל מצוה, (אלא שבדרך כלל רק צדיקים הגדולים יכולים לגלות כל מה

שכלול בכל פרט, עד שאצלם נחשב שמקיימים בכל רגע כל התורה כולה, וכדברי רבינו ז"ל שכל מה שעמל בצעירותו בשנים רבות של יגיעה נוראה בעבודה"י עושה הכל עכשיו בכל רגע ויותר מזה עד אין קץ וכו'.

וזו בבחי' מה שא"י בחז"ל שאם בג"י היו אומרים על הים ה' מלך (בסגול) לעולם ועד, היה כבר אז נתקן כל העולם, שה' מלך הוא הבחי' וההשגה הגדולה הזאת לגלות שיש עכשיו בחווה את כל הבחי' וכל הדרגות, בבחי' גילוי העצם שכולל כל המדרגות ובזה נתקן כל העבר, שבהווה כלול כל העבר, ומתגלה שהכל מה', בבחי' הפסוק שבפר' השבוע ממרים הייתם עם ה', שע"י תשובה הגדולה מאהבה מתגלה היחוד הגדול שמהפך העוונות לזכויות עד שמתגלה שגם בשעה שהייתם ממרים הייתם ג"כ עם ה', שהכל מה' ולטובה לגילוי תכלית היחוד, שיתגלה כ"ז תיכף ומיד לאלתר ברחמים אמון.

סי"ב: יהיה הקלף מעור בהמה וחיה ועוף הטחורים אפילו מנבילה וטריפה שלהם אבל לא מעור בהמה וחיה ועוף הטמאים דכתיב למען תהיה תורת ה' בפיה ממין המותר לפיך.

הנה בברייתא במסכת תפילין לא כתוב שעור עוף ג"כ כשר לתפילין, ומקשה ע"ז זקני הרעק"א זי"ע, ומפלפל שאם תתיר שתי שייר קשה מאי שייר דהאי שייר, ואם תתיר

שייר גם דג, והלא זה בעיא בגמ' במס' שבת אם עור דג כשר לתפילין, ותפשוט דכשר מהאי דבע"כ עור דג זהו מה שייר התנא בנוסף לעוף, ונשאר בצ"ע, והגאון הרח"ק שליט"א בביאורו למס' תפילין מביא תירוץ מאדם גדול, שהנה בהמשך בברייתא מובא שעור נבילות ומריפות כשר לתפילין, וע"ז יש לחדש שזה רק בבהמה וחיה ולא בעוף, שיש לומר שרק בבהמה וחיה שהעור נפרד מהבשר ולכן לא חל איסור נוסף על העור ונקרא מותר בפיה, משא"כ בעוף הוא העור חלק מהבשר וחל עליו איסור נוסף וא"א לכתוב עליו תפילין, עכ"ד, וכמובן זה חידוש פלא, שבפשוט גם עור בהמה ועוף דנו"ט נאסר באכילה ובכ"ז מותר לכתוב עליו תפילין, משום שהוא מין המותר בפיה וכדאי' בגמ', וא"כ ה"נ בעור עוף, וכן בשו"ע משמע להלכה שגם עור דעוף דנו"ט כשר לתפילין, ודלא כדבריו.

וי"ל התירוץ על קושי הרעק"א בפשטות, שאין שכיח לכתוב על עור של עוף, ולא כתבה הברייתא דבר שאינו שכיח, והניחה בזה מקום לדורות הבאים להתגדר ולחדש בזה כדברי הגמ' בחולין בכח"ג, וי"ל הסבר פנימי בכלל זה דמקום הניחו לנו אבותינו, שהנה דורות הבאים לעומת דורות הראשונים נחשבים כמו בחי' המלכות אליהם, והדרך של מלכות היא שמתעכבת במקום אחד הרבה זמן וחוזר הרבה פעמים ומכת זה מגלה

חידושים ואורות חדשים שלא נתגלו מקודם, וזה סוד הקובע מקום לתפלתו אלקי אברהם בעזרו שאיתא מהאר"י הק' שמקום הוא בנ"מ' הויה בהכאה, היינו ה' פעמים ה', ו' ופעמים ו' וכו' בנ"מ' מקום, והיינו ע"י שנמצא ומתערב במקום אחד וחוזר שוב ושוב על תפילותיו במקום אחד (היינו על ענין שרוצה לפעול) כמו שכופל ה' פעמים ה' וכו', בזה ממשיך האור והחסד של אלקי אברהם בעזרו, וה"נ בעניינינו ש"מקום" הניחו לו אבותיו, היינו שבדרך המלכות שהיא דרך ההתעכבות במקום אחד ובחזרות מרובות מגלים חידושים ואורות חדשים שלא נגלו בדור של האבות, וכמו שרואים בדורינו בעקבתא דמשיחא שהוא דור שבסוד המלכות דמלכות, עשיה דעשיה, ובכ"ז מתגלים ומתחדשים אורות גדולים שלא נתגלו בדורות קודמים, ובכלים הכי נמוכים מתגלים האורות הכי גדולים. (נז)

והנה בעצם הדין שנבילות וטריפות כשרות לתפילין, הנה בספר קריינא דאיגרתא להגה"ק מסטייפלא זצ"ל התקשה בזה במש"כ בתניא קדישא פל"ז שמפרש שם דין זה דלא הוכשר למלאכת שמים אלא טהורים ומותרים בפ"ך לאפוקי אתרוג ערלה וכדו', ומפרש שם שזה משום שהערלה הוא מנ' קליפות הטמאות לגמרי שאין להם עליה לעולם, והתקשה הסטייפלא

מאי שנא נבילות וטריפות שג"כ אסורות בלאו דאו' ובכ"ז מותר לעשות מהם תפילין, (ועיין בנדון איגרת זו בספר שלם מהג"ר רדב"ו שליט"א שמפלפל בכל דבריו שם בטומ"ד בארוכה), והתי' הפשוט על קושיא זו הוא עפ"י מש"כ האריז"ל שנו"ט הם בבחי' רע שבנוגה, ולכן אף שא"א להעלותם לגמרי בבחי' אכילה, מ"מ יש להם תיקון ועליה לעשות מהם תפילין, ואינם כמו ג' הקליפות הטמאות לגמרי ואכמ"ל.

סי"ג: יהיה הקלף שלם שלא יהא בו נקבים שאין הדיו עובר עליו דהיינו שלא תהא האות נראית בו חלוקה לשנים.

הנה כבר כתבנו לעיל שגויל והחלק שבקלף והוא בבחי' אוא"ס המקיף וסוכ"ע, ובבחי' עולם הכתר, עולם הא"ק, הנקרא לובן העליון, והנה רגלי א"ק יורדים ומשפיעים לעשיה, אך היום יש בהם בחי' נקב, שאף שרגלי א"ק נמצאים כביכול בעשיה בכ"ז יש נקבים ופגמים בעולם העשיה, והיום א"א לתקן עדיין הנקבים האלו בשלמות שא"א עדיין לגלות אלקות בכל דבר שיש בעולם העשיה, שיש הרבה רע שצריך לדחותו וא"א לתקנו להאיר בו אלקות, עד שביום ההוא יעמדו רגליו על הר הזיתים, ואז יבקע ההר ויקומו המתים לתחייה ובלע המות מן הארץ, והיינו שלעת"ל יתגלה

נז. וזה בחי' דבע"ה שהוא ג"כ בבחי' הנפש דנפש בבחי' מלכות דמלכות כנ"ל בסעיף ז'.

הגילוי של רגלי א"ק ("רגליו") בעולם העשיה בגלוי ואז יתוקן כל החסרונות וכל החטאים עד שיבוטל כל המיתה והטומאה בהעולם, ויתגלה אלקות בכל מקום, אך היום א"א לכתוב האותיות על כל נקב אלא על נקב שהדיו עובר עליו, שדיו אותיות יו"ד בבחי' הביטול דעולם האצי' שכנגד אות יו"ד, היינו שהיום אפשר לגלות האלקות רק בבחי' הגילוי של עולם האצי' ולא בבחי' הגילוי של הקוצו של יו"ד שהוא עולם הכתר, שהגילוי של עולם האצי' הוא הבחי' של הביטול לאלקות, היינו שהאלקות יתגלה היום רק בדרך הקדושה והביטול, שרק מי שבטל לה' אז אף כשיש איזה נקב ופגם קטן בעבודתו בכ"ז מכיון שהדיו עובר עליו שבטל לה' בבחי' אך בה' אל תמרודו הרי שורה עליו ועל עבודתו הקדושה העליונה, אך א"א היום לגלות ולהאיר אלקות בנקב שאין הדיו עובר עליו, היינו במקומות ואופנים שרחוקים מהקדושה והביטול לאלקות, שרק לעתיד יוכלו לתקנם ולהאירם.

אמנם בדיעבד לאחר הכתיבה כשר אף בנקב כזה היכא שנשאר בו צורת אות כמובא במ"ב, שלפעמים האדם כותב כתיבה על קלף כשר בבחי' שהוא בטל לה' ועושה רצונו וגלגלו לו מהשמים אח"כ נקב שאין הדיו עובר עליו היינו שיצטרך ויהא מוכרח להודמן במקום הרחוק מהביטול לאלקות, ובה כשר שכיון שמשמים

הביאו אותו שלא בבחירתו הרי נותנים לו משמים הכוחות ומעוררים עליו האורות של גילוי הכתר של לעת"ל שמגלה אלקות בכל מקום, ומקבל הכח שיהא יוכל להאיר אלקות אף במקום הכתר ולגלות שם גילוי הכתר, וזה בתנאי שנשאר שם צורת אות, היינו באופן שאינו נופל ח"ו שם בעצמו לעבי' ולג' קליפות הטמאות שבבחי' הכתר, שבזה פוסל ח"ו את האות הקדושה שלו, ורק כשהוא שומר שם על אות הקדושה שלו אז ממשיך בעבודתו שם גילוי אורות גבוהים דלעת"ל שיתגלו בב"א.

סי"ד: הסופרים הזריזים עושים שלשה מיני קלפים והעור העב יותר לכתוב בו פרשת שמע שהיא קטנה, והדק ממנו לפר' והיה אם שמוע שהיא יותר גדולה, ולפרשיות קדש והיה כי יביאך שהם ארוכות עושים קלף דק מאוד ובה יתמלאו הבתים בשוה וזהו נוי לתפילין.

הנה האר"י הק' אומר שהחטא של אדם הראשון היה שהיה צריך להמשיך כל הד' מוחין של חכמה ובינה וחסדים דדעת וגבורות דדעת, והוא לא המשיך כל המוחין דחכמה אלא דבינה לבד, ולמעשה אנחנו צריכים לתקן החטא הזה, ובעבודה"י ענין החטא הוא שעוסק בעבודה"י רק בבחי' ההתלהבות והאש והיגיעות דבחי' הבינה, ללא ביטול והאחדות עם ה' של החכמה, וזהו בחי' של הפגם של

והייתם כאלקים שהוא ענין גאווה וישות שבא מכח עבודה כזאת.

ועוד אי' מהאר"י הק' בענין הד' שנכנסו לפרדס שמעו כולם הוי' מר"ע, משום שכל אחד הלך רק בדרך אחת, ובאמת צריך ליכנס תמיד בכל הד' דרכים של הד' מוחין, שאף שכל אחד יש דרך ששייכת לשורש נשמתו בכ"ז צריך מכח ובדרך שלו להגיע לכל הדרכים, שצריך להכיר מכח הדרך שלו את כל שאר הדרכים ולהתקשר לכולם ולא לחשוב שמספיק הדרך שלי, שצריך לדעת שכל הדרכים מתקשרים זב"ז ואסור לעשות פירוד ולקצץ בנטיעות, אלא לעלות מכח הדרך שאתה אחוז בה להתקשר ולאחוז בכל סוגי הדרכים והמוחין שבכלל ישראל, וכמו שרבינו הלקו"מ זי"ע זירז ללמוד כל סוגי הספרי קודש ולהכיר כל דרכי עבודה"י, ומבואר בהאר"י הק' שבן זומא נכנס רק בדרך הבינה שהיא דרך גבורות קשות של עבודות החיצוניות ביגיעות ויצא מדעתו, ובן עזאי נכנס רק בדרך

החכמה שהוא דרך של אור חזק ומת, ואחר נכנס בדרך גבורות דדעת וחטא ועשה פירוד וכפירות בדעתו, רח"ל מכולם, ורק ר"ע נכנס בדרך של חסדים דדעת שאחוז בעתיקא ומכח זה זכה ליכנס בשלום ולצאת בשלום ולזכות לרזי דרוין של כל הד' מוחין, ואכמ"ל בכ"ז.

ובעניננו הסופרים הזריזין שהם בבחי' חסדים דדעת (נח). והם משוים כל הד' פרשיות וכמו ר"ע שנכנס והשיג מתוך החסדים דדעת את כל הד' מוחין בשוה, ונכנס בשלום עם כל הדרכים ויצא עי"ז בשלום, וה' יורינו ג"כ דרכו באמת אכ"ר.

ס"ו: במח' הבבלי והירושלמי המובא במחבר האם דין דמוקף גויל הוא רק מבחוץ או אפילו מבפנים, שלבבלי אם ניקב הגויל שבתוך האות כשר דא"צ מוקף גויל מבפנים, ולירושלמי פסול.

הנה הבחי' של ההקפת גויל מרמז על אוא"ם הסובב כל עלמין.

נח. שחסדים דדעת הוא ענין אור החכמה כשמתאחד עם אש הבינה באופן שגובר אור החכמה על אש הבינה ואז נקרא חסדים דדעת, וענין הזריזות בעשיית מעשי המצוות הוא ג"כ מבחי' איחוד ב' היסודות של האויר והאש ולהיפך מעצלות שהוא מיסודות כבדים של המים והעפר, (וכמו המלאכים ש"עושה מלאכים רוחות משרתיו אש לוחט", אלא שאצלם גובר בחי' האש על בחי' הרוח לכן פורחים ומעופפים למעלה, בדרך של גבורות דדעת, ובני"י גבוהים מזה והולכים בדרך של זריזות בעשיית המצוות בפועל שזה ענין של חסדים דדעת), שאויר הוא בבחי' החכמה אותיות אור י', וכשמתאחד אויר זה עם האש של הבינה, שזה בחי' הדעת שמתחברים החכמה והבינה, ובאופן שגובר בחי' אור החכמה על אש הבינה נהיה מזה בחי' הזריזות.

והנה הירושלמי והבבלי הם ב' הבחינות של לאה ורחל, שירושלמי הוא בבחי' פרצוף לאה, שהוא מלכות רבינה, היינו הפשטות (בבחי' מלכות) של ההתבוננות (ונקראת לאה אורות מכוסים), והרי לפי ההתבוננות של לאה הרי אוא"ס הסובב כל עלמין נמצא בכל מקום אף בתוך העולמות, וכמו שמבואר בתניא שאין הכוונה סובב כל עלמין מבחוץ, אלא נקרא סובב משום שאין נתפש בגילוי בפנימיות בהשגתם של העולמות, אך בהעלמה מאיר אור הסוכ"ע בכל מקום, שהצמצום שלא כפשוטו (שרק לבחינת העולמות המקבלים שנסתר מהם האור הסוכ"ע נחשב לצמצום). וע"כ לשיטת הירושלמי צריך הקפת גויל גם מבפנים האותיות וכנ"ל שאף בתוך העולמות מאיר בהעלמה אור א"ס הסובב כל עלמין (וכמש"כ במקו"א שבחי' לאה היא שורש דמב"ד שקשור עם יחוד א"ק שנמצא בתוך הבי"ע).

אך הבבלי הוא בבחי' רחל (הנקראת אורות מגולים בחי' גילוי אור החכמה) היורדת בלילה לבי"ע לברר בירורים, וכמו שהבבלי נעשה בירידה לגלות בבל (ונהיה מזה יתרון האור מן

החושך דווקא שנהיה עי"ז יותר עמוק וכו'), הרי בדרך רחל שהוא דרך הגילוי של החכמה הרי מתחשבים בעיקר בבחי' של הגילוי, ובבחי' של הגילוי הרי גילוי אור הסוכ"ע הוא רק מעל ומחוץ השגת העולמות וע"כ צריך הקפת גויל רק מחוץ לאותיות.

ס"ו: ניקב רגל פנימי של ה"א אפילו לא נשאר ממנו אלא כל שהיא כשר להרא"ש, הנה, אבל שאר פוסקים מצריכים כמלא אות קטנה וחכי הלכתא, ניקב רגל הימיני אם נשתייר ממנה מלא אות קטנה כשר ואם לאו פסול. (נט)

הנה אי' מצדיקים זי"ע שאחרי שמח"ת הוא זמן שיש בחי' נפילה וקטנות לצדיקים, וכמו שרואים שמשליכים אז את הסכך לארץ (ס), אמנם הצדיקים אף כשיש להם ירידה וקטנות בחיצוניות, מ"מ נשארים בעצם במעלתם העצמית לפי בחינתם אלא שלא מצליחים לגלות ולהוציא לפועל את הנקודה שלהם, אך אין שינוי בעצם שלהם, שענינים שתלויים לפי מקום ושורש הנשמה באבי"ע, אין משתנים לפי המצב החיצוני, ולמשל מי שלפי ערך נשמתו הרי הוא בבחי' הא"ק של

נט. א"ה: נאמר אחרי שמח"ת וכמרומו בפנים.

ס. וכמו שיש מעשיות מגדולי הצדיקים כהבעש"ט והקדו"ל זי"ע, שהיו זמנים שנפלו לקטנות עד שבאו תלמידיהם והרימו אותם שוב למדרגתם, והסוד שבזה שצדיק שבבחי' א"ק כשנפול ה"ה נופל לאצי', והתלמידים שבבחי' הבי"ע הרי יש בהם הארה מרגלי א"ק שיורדים לבי"ע, והם יכולים להעלות שוב את רבם לא"ק, ואכ"מ.

הדור ובבחי' צדיק הדור ונמצא אצלו בעיבור נשמת משיח, אזי אפי' כשנמצא במצב של קטנות ונפילה בכ"ז גם אז הוא עדיין צדיק הדור, אלא שבשעת קטנות אין מוציא לפועל תפקידו המיוחד כראוי, ואין יכול להשפיע מאורו, וכדברי הדגמ"א עה"פ ולא יבואו לראות כבלע את הקודש שאין לבא ללמוד מהנהגת הצדיק כשהוא בקטנות.

והנה הרגל השמאלי של אות ה"א מרמזת על נשמת משיח שנמצאת בעיבור אצל ספי' המלכות. שסתם ה"א מרמז על ספי' המלכות (ה"א תתאה שבשם הויה) ורגל השמאלי שבה היא נשמת משיח שנמצאת שם בעיבור, ולפעמים יש בחי' של נקב ברגל זו כנ"ל שיש זמן שיש קטנות ונפילה לצדיק הדור שנמצאת אצלו נשמת משיח בעיבור, וע"ז יש מח' המחבר והרמ"א מה דינו אז, שדעת הרמ"א שצריך שישאר כמלא אות קטנה, וזהו בדרך שפירשו צדיקים עה"פ וראה אם דרך עוצב בי ונחני בדרך עולם, שבזמן של עצבות וקטנות העצה היא ונחני בדרך עולם, היינו להתנהג בפשטות ובאמונה פשוטה ותמימה ושלמה וכמו כל אדם פשוט וכשר מישראל, וכמו דאי' על הקדו"ל זי"ע שבזמן הקטנות שהיתה לו התפלל מתוך סדור קטן בפשטות כמו כל אדם מישראל, שבזמן קטנות אם מתעקש להתנהג שלא לפי מצב זה אלא מגסה להכניס עצמו בכח למוחין דגדלות שנסתלקו ממנו הר"ז סכנה גדולה (כדאי'

מעשה ע"ז מאחד שנפל לשמד עי"ז שאכמ"ל), וכמו שפי' צדיקים את הפסוק והכסיל בחושך הולך, שמתעקש אף בזמן החושך להיות הולך ועולה במדרגות דווקא ובוזה עלול להוסיף נפילה על נפילתו ח"ו, אלא העצה כנ"ל להתחזק באמונה פשוטה ותמה ובשמחת יהדותו ולהתנהג כמו אדם כשר פשוט מישראל, וזהו שיטת הרמ"א שיהא אז בבחי' כמלא אות קטנה כמו כל אדם קטן מישראל, אך לכה"פ ישמור שישאר בבחי' אות כשר כנ"ל.

אך המחבר מביא ששיטת הרא"ש שכשר אפי' כשאין צורת אות ונשאר רק כל שהוא, וזהו בסוד מה שגילה רביה"ק מוהר"ן זי"ע בשמח"ת את התורה (לקו"מ רפב) של אומרה לאלקי בעודי, שאפי' כשמתחיל להסתכל בעצמו ורואה שאין בו שום טוב והוא מלא חטאים אעפ"כ אסור לו לפול מזה רק צריך לחפש ולמצוא בעצמו איזה מעט טוב כי על כל פנים איך שהוא יש לו איזה נקודה טובה ועי"ז שמחפש ומוצא בעצמו עדין מעט טוב עי"ז הוא יוצא באמת מכף חובה לכף זכות ויוכל לשוב בתשובה בבחי' ועוד מעט ואין רשע והתבוננת על מקומו ואיננו, עיי"ש, והיינו שיש צדיקים כמו רבינו זי"ע שקשורים לספי' הבינה (כמו שמאריך הראב"נ בכוכבי אור) שענינה תשובה, וכשצדיק כזה נופל לבחי' מוחין דקטנות הרי הוא בסכנה גדולה, שכיון שרגיל תמיד בתשובה אז היצה"ר מראה לו בשעת

קטנות המוחין איך שהוא מלא חטאים ורואה שאין בו שום טוב ורוצה הבע"ד להפילו עי"ז לעצבות ומ"ש, ואין מספיק לו העצה והדרך הנ"ל של ונחני בדרך עולם להתנהג כמו אדם פשוט, ואז עצתו בדרך "אזמרה" הנ"ל לחפש ולבקש איזה נקודה טובה כדי להחיות את עצמו ולבא לידי שמחה ועי"ז שמחפש ומוצא בעצמו עדיין מעט טוב עי"ז הוא יוצא באמת מכל חובה לכף זכות כנ"ל, (ועיין בהמעשה שבסוף סיפורי מעשיות מהצדיק הגדול שנפל עליו עצבות וכבודות גדול ורצה לשמח עצמו ולהרים עצמו ובכל דבר שרצה לשמח עצמו מצא לו הבע"ד בתוכו עצבות עד שהתחיל לשמח עצמו בשמחת שלא עשני גוי שזה בודאי שמחה גדולה שאין לה שיעור ומכח זה בא לשמחה גדולה כ"כ עד שפרח בעולמות העליונים כמה וכמה אלפים פרסאות. ועי"ש בהמשך המעשה שהראו לו משמים את היקרות והחשיבות של כל תנועה והעתקה שאדם מעתיק וממשיך עצמו להש"י בעוה"ז אפי' פחות מחוט השערה עד שאין כדאי נגד זה כמה וכמה אלפים עולמות ופרסאות בעולמות עליונים, ובוה י"ל שלימדו אותו מהשמים את הכח והחשיבות של כל נקודה טובה, באופן שאף כשהבע"ד מראה עצבות בתוך כל דבר שרואה שגם המצוות והדברים שבקדושה שזכה לעשות ג"כ מלאים פניות ומחשבות זרות ופגמים הרבה, עכ"ז גדול

כח הנקודה טובה שיש בהמצוה כשישמח בה ויחזק עצמו בה להעלותו מכף חובה לכף זכות ובדרך "אזמרה" הנ"ל).

וזוהו שיטת הרא"ש שאפילו לא נשאר אלא כל שהוא כשר, שגם הרא"ש קשור לספי' הבינה, (וכדכתבנו לעיל סי' כה ס"ג בהנהגת הרא"ש עי"ש), וכמרומו גם בשמו אשר, ש"אשר שמנה לחמו" שקשור אשר עם ענין המשנה כדאי' שאשר בן יעקב מוציא מהניהנום את מי שעסק במשניות, שמשניות הם בעולם הבריאה שכנגד ספי' הבינה, ע"כ ג"כ הרא"ש קשור לדרך הנ"ל של אזמרה לאלקי בעודי (כנ"ל שהקשור לספי' הבינה שדרכה תמיד בתשובה נמצא מפי בסכנה בשעת קטנות המוחין וצריך להתחזק ולעשות התשובה בדרך אזמרה הנ"ל).

אמנם ברגל הימני של הה"א לכו"ע צריך שישאר אות קטנה, שרק רגל השמאלי שמרמו על הצדיק שיש בו נשמת משיח בעיבור וכו' ועליו יש מלחמות חזקות מהס"מ וע"כ צריך להתחזק בדרך אזמרה הנ"ל, אך בסתם בן אדם רגיל (שאות ה' מרמו על כנס"י ובספי' המלכות) כשיש לו קטנות באופן הרגיל יש לו להתנהג בדרך של ונחני בדרך עולם בחיזוק אמונה פשוטה וכנ"ל. (סא)

סא. אמנם אף אצל כל אדם יש לפעמים קטנות גדולה שהיא באה בזמן שנכנס אצלו בעיבור הניצוץ משיח שבו, וכדאי' מהבעש"ט חק' שיש לכל אחד מישראל ניצוץ משיח וכו', ובזמן

סמ"ז (א): נפסק אחת מהאותיות אם תינוק שאינו לא חכם ולא טיפש יודע לקרותו כשר ואם לאו פסול, הגה, מיהו אם אנו רואים שלא נשאר צורת האות בתקונו פסול אע"פ שהתינוק קורא אותו כהלכתו, אמנם עיין ביאורו"ל דאף בזה שאנו רואים שלא נשאר צורת האות מהני לכה"פ קריאת התינוק שקראה כהלכתו לענין שיכולים לתקנה ואי"ז נחשב כאינו כסדרן.

הגה יש צדיקים שנפטרו בזמנים ובצורה שכתוב עליהם בחז"ל שאינו סימן טוב כמו מת בעיוב"פ ועוד, אך ע"ז נאמר שעדים עדיפי מסימנים, שאנן סהדי של בני"י שמעידים שהיה אדם זה צדיק עדיף מסימני הגמ', אלא שהיה צריך איזה תיקון לפי מדרגתו ובזה שהיה לו בחי' מיתה שאינה הגונה ותכפר, וסימני הגמ' הוא באדם פשוט שאין יודעים טיבו, ובאדם כזה יש גם סימן של צאו וראו מה הבריות אומרות עליו, שקול המון כקול ש-ד-י, שלהבריות הפשוטות והמון העם יש בחי' של הרגשה והכרה על יהודי כשר (ולא על אדם גדול שבזה אין להם השגה הרבה פעמים), והבריות הפשוטות מרגישות וחשות האמת לפעמים יותר מאדם חכם (היינו סתם חכם בשכל ולא

חכם בחכמה דאצי' שבבחי' רוח"ק ונבואה), שלאדם חכם יש דעות שונות וזה מפריע שיתלבש בו האור האלוקי הפשוט, אך להמון העם התמימים והפשוטים שהם בבחי' תינוק שאינו חכם ואינו טיפש יש הכרה והרגשה על יהודי כשר, ואף כשיש בו איזה נקב וחשש פסלות, ובבחי' הנח להם לישראל אם אינן נביאים בני נביאים הם, (וכמש"כ החזו"א ז"ע באיגרת שלבני"י יש חוש הריח טוב בענין זה).

וע"ז מביא הביאורו"ל שאף באופן שאנו רואים שאין צורת האות ונפסל בכ"ז מהני קריאת התינוק לענין תיקון, שהנה אדם שרוצה להתעלות במעלות הקודש ורוצה לידבק למעלה ונכנס בפנימיות עבודה"י בדבקות, הרי יש הכלל של אין אדם עומד על דב"ת אא"כ נכשל בהם, שסביב רשעים יתהלכון, שמסביב כל מדרגת קדושה יש בחי' שצריך לעבור מקודם דרך היכלי התמורות, וזה דבר עמוק ודק, ולמשל אצל צעירים שמתחילים ללכת בדרכי הצדיקים שיש עליהם הרבה קטרוגים, שאליבא דאמת לא זכו עדיין להגיע לנקודת אמת ויש אחיזת השקר בעבודתם, ומקטרגים ע"ז למעלה וממילא יש להם נפילה, אך האמת היא שבפנימי פנימיות יש אצלם הרצון

זה צריך ג"כ ללכת בחיזוק של אומרה לאלקי בעודי הנ"ל (וזהו עוד ביאור שתורה דאומרה נאמרה בשמח"ת, מלבד ביאור המרומז לעיל שזאת הקדמת רפואה למכה לפני הירידה שאחרי שמח"ת לצדיקים הרי לשאר האנשים נוגע תורה דאומרה לשמח"ת שמתגלה בשמח"ת אצל כל יהודי נקודת היחידה וניצוץ המשיח הפרטי שלו).

להגיע לאמת, ולכן אדרבא שצריך לחזקם ולעודדם וליזהר שלא מלבזות אותם שלא להפילם ח"ו מעבודה"י, וכן הוא תמיד בכל תוספת עליה במעלות הקודש, שמסביב כל עולם קדוש נוסף יש שוב בחי' עולם התמורות, ותמיד יותר בדקות, ואף הצדיקים צריכים לעבור בדרך זו בהעברה בעלמא ולקרוע המסך הזה, שאמת הוא דבר מאוד עמוק וצריך כל החיים לעבוד על אמת, וע"ז נאמר פה שאף באופן שאין נראה צורת אות היינו שנפל למעות ולעולם התמורות, ולמשל כשיוצאים מדרכי ההלכה שזה טעות, וכמו שאמר רבינו הק' הלקו"מ זי"ע שצדיקים שונים שמאחרים זמן התפילה, ואמר עוד רבינו ז"ל שהעולם אומרים שצדיק לא יכול למעות ומי שמועה אינו צדיק ואני אומר שצדיק יכול למעות ועדיין הוא צדיק, שע"ז מהני קריאת התינוק שיכול לתקן הטעות, וכמו שפירשנו שהתינוק הם ההמון העם הפשוט (שאינן אצלם חכמות המדומות המבלבלות) שיש להם הרגשה ומחשבים עובד ה' אמיתי, אף כשעושה טעויות, שבזה מהני קריאת התינוק שיכול לתקן, וכדברי חז"ל אם ראית ת"ח שעבר עבירה אל תהרהר אחריו שבודאי עשה תשובה, וזהו כמו שאמר הר"ק הסבא משפולי זי"ע שזה שיש שדרשו את נח לגנאי זהו ללמד שאף במי שהתורה מעידה עליו איש צדיק תמים בכ"ז יש כאלו שדרשים אותו לגנאי, ואין ללמוד

מזה שאינו צדיק, וכמו שדייק ברש"י שכתב "יש מרבתינו שדרשו אותו לשבח ויש שדרשו אותו לגנאי", שעל כאלו שדרשו לשבח כתב "מרבתינו" ולא על אלו שדרשו לגנאי, היינו שיש ללמוד ולהיות תלמיד רק מדברי השבח שנאמרים על הצדיקים ולא ללמוד כלום מהנהגת הדורשים לגנאי, שיש בזה סודות ואין ללמוד מזה ולהבין הדברים כפשוטן ח"ו, וכמו שכותב רבינו בלקו"מ שאין לשמוע דברי מחלוקת וריבות שבין הצדיקים שיש בזה סודות וכו', וכ"כ הקאמרנער זי"ע על עצמו, שהיה דרכו לפעמים לדבר דיבורי התנגדות על צדיקים שבדורו, וכותב שלא יתייחסו לזה כלל וידעו שיש לו בזה סודות וכוונות עליונות ולא ליקח הדברים ח"ו כפשוטן, ורק כשמשבח ומפאר מגדל כבוד הצדיקים וכבוד ישראל אז יש להבין הדברים כפשוטן.

ועוד ענין בזה, שאף שצריך האדם תמיד לבדוק עצמו כל רגע מטעויות וצריך לחזור תמיד בתשובה, בכ"ז מאידך גיסא הרי כל זמן ששם ישראל נקרא עליו ורוצה לעבוד את הש"י אז צריך לידע שהש"י מתפאר בו ובעבודתו, וצריך להסתכל כך הן על עצמו והן על כל אחד מישראל, ולראות איך ששם ה' נקרא על כל יהודי מישראל, ואף כשנראה פסול באות הרי צדיק האמת שבבחי' הכתר שהוא בבחי' התינוק האמיתי שאינו חכם (מספ"י החכמה) ולא מיפס (מספ"י

ישראל בתשובה שלימה באהבה
בב"א.

ס"ז: הא דמכשרינן כשנפסק אות
דווקא כשנכתב בכשרות
ואח"כ נפסק, ובמ"ב (סקנ"ד) דהטעם
דכשר דלא בעינן מוקף גויל רק בעת
הכתיבה, אמנם בעינן נגיעת האותיות
זל"ז אפילו אם יודע בבירור שנעשה
לאחר הכתיבה ג"כ פסול, דאין
מחלקים בנגיעה אם לא הוקף בעת
הכתיבה או אח"כ.

הנה הכלל הוא שעין הדעת טוב ורע
מחזה ולמטה במקום ההרגשה,
ששם נהיה אחיות טו"ר, והיינו
שכשלומדים ומתפללים כראוי אז
בתחי' המשכת האור הרי כולו אלקות
ובבחי' עין החיים, ורק כשמגיע האור
למטה למקום החזה שנגש הרגשה
בחזק' אז נהיה שם הרגשת היש ויש
לסט"א אחיזה, אך באמת אין נפסלת
העבודה משום כך, שזה כבר פגם
מחטא עה"ד ולא של זה האדם, שכיון
שהאדם התחיל העבודה בפנימיות
ובשורש של עין החיים, שהתכוין
באמת להש"י, אזי אפילו שמצטרף
אח"כ למטה הצטרפות של עה"ד אין
נפסל בזה, שהוא כבר כבש את
הנקודה ותפש את עין החיים בשורש
לפני שירד אל עה"ד של הרגשת היש,
שאם אדה"ר היה עושה כן לאכול מעין
החיים לפני עה"ד היה תיקון לעה"ד וכל
הפגם היה שאכל בתחלה מעה"ד, ואי'
בלקו"מ שיש בחינה נוספת שמכניסים
משמים פניה דקה לצדיק בעבודתו

הבינה שסכלות מתחלף עם שכלות)
וכמבואר בסיפוי"מ בענין היניק שלא
התחיל לחיות שהוא צדיק האמת,
שאין בו השינויים מצד המלך זקן
וכסיל שמביא זקנה על האדם, ולכן
נקרא תינוק, הרי צדיק זה תמיד קורא
האות של כל יהודי כהלכתו, ואף
כשאין נראה בו צורת אות, וכמו
שאמר רבינו הלקו"מ זי"ע על הקדושת
לוי זי"ע שהיה בבחי' הפאר והתפילין
של הדור, היות שהסתכל תמיד על
הפאר של כל יהודי, וגילה איך שה'
מתפאר בכל יהודי, בבחי' שישראל
הם התפילין של הקב"ה בדכתיב
ישראל אשר בך אתפאר וכדברי הגמ'
על שבחי ישראל שהם תפילין
דקודב"ה, וזהו דרך האמיתי להסתכל
על כל יהודי שהוא חלק אלוך ממעל
ממש ושם הויה נקרא ומאיר עליו, ומי
שחושב תמיד כך על כל יהודי (בבחי'
איסור היסח הדעת מהתפילין) מניח את
התפילין של הקב"ה בתוך ראשו
ובבחי' תפילין שבראש, ובדרך זה
מתקנים כל יהודי אף שנפסל מצורת
אות, בכ"ז ע"י שהתינוק האמיתי
שהוא צדיק האמת וההולכים בדרכו
קוראים אותו כהלכתו בזה מכניסים
לו הרהורי תשובה עד שיתקן כל
מעשיו באופן שיתפכו לזכויות
ובאופן שאינו נחשב שלא כסדרן
וכאלו שלא היה מקודם בסדר, אלא
נתגלה ונהפך הכל לזכויות ממש,
בכח הצדיקי האמת שידיהם
מלוכלכות בדם לטהר אישה לבעלה
ולדון הכל ליזכות ולהחזיר כל בני

בע"כ, שמכח זה יש לעולם השפעות של עושר וכבוד הנצרכים להם בבחי' משמאלה עושר וכבוד עיי"ש.

וזהו כמבואר פה שאם בתחלת כתיבת האות היה מוקף גויל שהיה דבוק באלקות באוא"ס הסוכ"ע, אזי אפי' שנפסק אח"כ אינו פסול היות שבשורש היה דבוק מתחלה בגויל וכבר היה מקודם בבחי' עין החיים, וכמובן אי"ז היתר לכתחילה, שאין היתר ליכנס לכתחלה לשלא לשמה אף באופן שבתחי' עבודתו היה לשמה, אלא שאם אירע כן אינו נפסל, אך אם נגע אות בחבירתה היינו שנפל לבחי' גסה שלא לשמה שהיא בחי' ע"מ לקנמר ולהתנאות ולפגוע ביהודי אחר וכדו' שזה בחי' נגיעה באות השני, בזה לא מהני מה שתחי' כוונתו היה לש"ש ונפסל בכך וצריך תיקון.

סי"ז: אם נפלה טפת דיו לתוך האות ואינה ניכרת האות אין תקנה לגרור הדיו ועי' כך יהיה ניכר האות דהוי חק תוכות וכו', ובמ"ב (סקס"ז) דדינא דשו"ע הוא רק כשנשתנה האות ונתבטל עיי"ז כתיבה הראשונה אבל אם לא נשתנה צורת האות יכול למחוק טיפת הדיו.

והיינו כמו שנתבאר לעיל בסי"א שאפשר לחזור ולתקן כשיש בחי' של דיבוק בעלמא, והיינו שהיה בלימוד פניות וכדו' אפשר לחזור ללמוד לשמה ולתקן ולהעלות הלימוד, אך אם יש פסול גמור עד שנשתנה

האות, כגון שהיה הלימוד לקנמר ח"ו (או להתנאות בו שהוא ג"כ עבירה של גאווה, ואינו כמו להתכבד שמותר לשיטת התוס', ואף בלהתכבד יש רוב ראשונים שסוברים שהוי איסור, ולדידהו שלא לשמה המותר הוא רק לשכר ועונש משמים, וכמו שהאריך בזה ביסוד העבודה), הרי בזה אין מועיל תיקון בעלמא, וצריך לכתוב מחדש, היינו לעשות תשובה שלימה שהוא פעולה חדשה בקדושה, וזה מתקן אף החטא ונהפך לזכות, וכמו שמסביר בתניא ענין דתשובה מאהבה הופכת זדונות לזכויות, היות שמתקרב לה' ביתר שאת וביתר צמאון מחמת החושך וההסתרה שהיה לו מקודם עיי' החטא בבחי' צמאה לך נפשי בארץ ציה ועיף בלי מים, ומכח זה נהיה פעולה ודרגה חדשה ומעולה יותר בקדושה עיי' החטא וזה מהפך החטא לזכות.

ועמקות ההבנה הוא שלתיקון החטאים הקלים כפניות ומחשבות זרות וכדו' מספיק גילוי היחוד ראצילות בחי' משיח בן יוסף, ומספיק לזה מחיקה בעלמא שבבחי' מנוחה – בחי' החכמה, אך לתיקון החטאים הגמורים צריך גילוי היחוד דמשיח בן דוד שמאיר בבי"ע, וגילוי דמב"ד הוא בתחילה בדרך הבינה שהוא דרך בעבודה ויגיעה ולכן צריך כתיבה מחדש בסוד הבינה. שהוא בחי' לאה החושקת ביגיעות ועבודות.

ובזה יש דרך ממוצעת המובא פה במ"ב שלפעמים א"צ מחיקה

ג"כ נחשב ליגיעה ועבודה, אך זה יגיעה ועבודה בענין היחוד, ועולים בדרך זו בבחי' הדעת העולה לכתר ולא"ק שיתקן את הבי"ע כולו, בסוד משה הוא גואל ראשון הוא גואל אחרון במהרה יבא וינאלינו אכי"ר.

סי"ח: מ"ם פתוחה שנדבק פתיחתה ונסתמה אין מועיל לגרור הדבק ולפותחה משום דהוי כחק תוכות וכו'.

הנה הכלל שהרבה יותר קשה לעלות אל בחי' הרדל"א (שהיא בחי' העליונה שבכתר) בדרך החכמה מאשר בדרך הבינה, ויש בזה כמה הסברים וההסבר הפשוט לזה שברדל"א יש יותר חלקים מספ' הבינה מאשר מספ' החכמה (ועיין לעיל סי' כו ס"ב מש"כ עוד בזה), ובזה גם מוסבר מדוע בעל התניא בכל ספרו הק' לא הזכיר את ענין של ספ' הכתר, ואילו רבינו זי"ע בלקו"מ מדבר הרבה מספ' הכתר, שהיות שבעל התניא הולך בדרך דספ' החכמה קשה לגלות בדרך זו את שלימות ספ' הכתר (ומשייך בחי' המסי"נ לספ' החכמה ע"ש בפ"ח) משא"כ רבינו זי"ע שהלך וגילה בדרך הבינה כמש"כ הראב"ן.

ובזה מובן שהדרך של חק תוכות הוא דרך של חכמה ומנוחה שנעשה האות מאליו, ולכן פסול דרך זה בכתיבת התפילין שצריכה לגלות סוד הכתר, משא"כ כשכותב ומתייגע

לגמרי וכתיבה מחדש, אלא שמספיק מעשה קטן שנחשב לפעולה חדשה ובזה נחשב לכתיבה מחדש, וזה בסוד מה שמובא במחברת הקודש שיש בחי' משיח הנקרא יוסף בן דוד, שהוא בחי' משרע"ה שמאחד יוסף ודוד, בבחי' שוקד על דלתות יום ויום, שמאריך בד' באחד עד שפותח בזה את המ"ם סתומה של ולמרבח המשרה, ונהיה מהמ"ם שני דלתין של יוסף ודוד ביחד, בסוד הכתר הכולל חו"ב ביחד, וזה הענין של גואל ראשון הוא גואל אחרון, שגואל בנימ' מ"ם, שענין הגאולה תלוי בפתיחת המ"ם סתומה הנ"ל, וגאולת פסח שבבחי' גאולה דמשרע"ה מתחילה היום מגאולה דפורים שהוא גאולה דמרדכי הצדיק, שהוא הצדיק האמת שמגלה רזין דרזין איך לבא מיוסף לדוד, ופותח המ"ם סתומה בכח של וחרב פיפיות בידם, חרב של שני פיות שנאמר על קרשעה"מ, שמחלקים בחרב את המ"ם ופותחים שני הפיות ושני דרכי היחוד של יוסף ודוד, שיוסף מגלה יחוד דאצי' ודוד מגלה יחוד דבי"ע, ומוסיפים ו' המקשר, שלוקח יוסף את המקיפים של דוד, וזה בחי' יוסף בן דוד שהוא בסוד האריכות באחד דקר"ש, שבזה שמאריך באחד נחשב כפעולה חדשה ונחשב כמו יגיעה של מעשה מחדש, שמצד אחד מוענים הצדיקים שבבחי' לאה שהעיקר הוא יגיעה ועבודה, ומצד שני צודק יוסף הצדיק שהעיקר הוא גילוי היחוד, וע"ז ההכרעה כדעת המחברם, שמאריך ומתייגע בגילוי היחוד שזה

בעצמו על כל אות בבחי' ספי' הבינה יכול לגלות בזה אור הכתר. (סב)

סי"ט: בתחילת הכתיבה יאמר בפיו אני כותב לשם קדושת תפילין, ומהני זה הכוונה בראש ותחילת הכתיבה לכל הפרשיות וכו'.

שהעיקר תלוי בראש ובצדיק הדור, שאם הוא מתוקן בשלימות נהיה כל הדור מתוקן ממילא, וכמו שמשרע"ה הציל את כל הדור ע"י שהוא היה מתוקן בשלימות, וכדאיתא מהאריז"ל שיש בחינה שאין בעתיק השלמות שצריך לו, שזכר דעתיק מכתר דמ"ה, ונוק' דעתיק מה' ראשונות דמלכות דכתר דב"ן שאין מתאימים לגמרי, ואכמ"ל בביאור ענין זה, אלא הביאור בעניננו שאין לצדיק הדור שבבחי' העתיק של הדור השלמות שצריך אליו, שאין לו שלמות האור של כל התורה כולה כפי שמתאים לפי דרגתו, ולכן כל הדור בגלות ואין גאולה ה"י. ואנו מתפללים אבינו מלכינו הרם קרן משיחך שהוא בחי' ראש הדור וממילא עי"ז יהא הרמת קרן ישראל עמך בב"א.

ס"ב: צריך לדקדק בחסירות ויתרות שאם חסר או יתר אות אחת פסולים, ובמ"ב שאפי' קוצו של יו"ד חסר מעכב.

הנה בני ספרד לא נוהגים לעשות באות יוד את הקוץ הנקרא קוץ דר"ת (הקוץ שיורד מראש דאות יוד למטה), וס"ל שגוף היו"ד הוא בחי' הקוץ השני, וההסבר הפנימי י"ל שהנה קוץ העליון שביו"ד הוא כנגד החכמה (שמקבלת מהכתר), קוץ התחתון דר"ת הוא כנגד ספי' הבינה, ורגל ימין דהאות היא כנגד הדעת (לפי שיטת המהרצ"ה מזידיטשוב זי"ע), אך בני ספרד שקשורים חזק עם ספי' החכמה (כמש"כ במקו"א) אין רוצים שיהא הבינה נפרד מהחכמה, וכוללים הבינה והחכמה ביחד בגוף האות (וכמו שנוהגים בני ספרד להניח רש"י ור"ת ביחד).

והנה בעצם דין חסר או יתר, הנה הר"ז קשור לסוד דעשתי עשר, שהוא בבחי' כל המוסיף גורע, ששתי עשר הם בקדושה, וכנגד י"ב פרצופי אצילות וי"ב שבטים, ועשתי הוא בתוספת אות ע' ונגרע בזה להיות אחד עשרה, והרמז הפנימי בזה הוא על כאלו בנ"א שיש להם פגם ומעות בהסתכלות העין שלהם, שמסתכלים בעין רעה על הצדיקים והיראים, ואילו על הפושעים והרשעים מסתכלים בעין טובה, וזהו שהוסיפו העין במקום שצריך לגרוע וגרעו במקום הקודש, שהניחו עינם (אות ע') שלא כראוי בשתי עשר שבטים להוסיף עליהם גם את הפושעים וערב

סב. וכמו שאמר האר"י הק' למהרח"ו שהעולם קיים בזכות אביו של המהרח"ו שהיה סופר סת"ם בקדושה גדולה להמשיך בכתיבתו את אור הכתר לעולם, שאף שכתובה היא בבינה מ"מ יכולים לעורר על ידה אור הכתר כנ"ל

רב, ובזה פגמו וגרעו בקודש, שפוסלים את הצדיקים וזה בחי' כל המוסף גורע שבהוספה על הקדושה את מי שא"צ להוסיף נופלים לקלי' (שי"א הוא בסוד הקליפות שבמנין י"א, כדאי' בכונות הקטורת).

ועיין בביאור הל' שמביא מח' בהוסיף אות אחת מן הצד באופן שאינה מחוברת לשום תיבה, שהנוב"י מקיל בזה והמהרש"ל מחמיר בזה.

וי"ל שהנה המהרח"ו כותב שיש לאהוב את כל העולם בתור בריאה של הקב"ה, אך מצד שני צריך שנאה לרע ולקלי', וזה דבר דק, שהגויים הם מגה"ט, וצריך שנאה לחלק הקלי' שבהם, ואהבה בתור בריאה של הקב"ה בבחי' חביב אדם שנברא בצלם וכו', ולכן אם התוספת אות היא בתוך הפרשה היינו שמשוים הקלי' שבבחי' מותרות אל הקדושה, שיש אהבה שוה ח"ו לישראל ולגויים, ודאי נפסל, ובאות נוספת מן הצד, מח' הנוב"י והמהרש"ל, שהנוב"י שקשור ליהודה כשם ספרו, שהולך בדרך של משיח בן דוד, שיתקן את הגרים, וכמו רבי יהודה שלימד זכות על הרומיים, ולכן מסתכל על חלק התיקון שיהא אף בגויים (וכמו שמב"ד יגלה יחוד הגמור דא"ק ויתקן הבי"ע כולו) ומהרש"ל שנקרא שלמה שבבחי' החכמה (ובבחי' מב"י, שבחכמה אתברירו, שחכמה בבחי' יחוד דאצי' שאין מתקן עדיין הבי"ע) וכמו בזמן שלמה שלא קיבלו גויים להיות גרים בימי שלמה, ודוחה אותם ואין

מתקנם, עד זמן התיקון שע"י מב"ד בב"א.

סכ"א: כל פרשה אחר שיכתבנה יקראנה היטב בכוונה ודקדוק פעמיים ושלש.

הנה ענין חזרת הפרשה ב' וג' פעמים אחר הכתיבה מלבד טעם הפשוט שהוא כדי לבדוק שאין שם איזה פסול, הרי יש בזה גם כוונה פנימית להוסיף קדושה לאותיות שכתב, וכמו שאיתא לגבי כתיבת האותיות עם הכוונות, שבזוה"ק איתא שתפילין שנכתבו ללא כוונות השמות הק' הם פסולים, והדברי חיים זי"ע כותב שכמעט אין בדורינו סופר שיכול לבוין כל הכוונות המבוארות בזוה"ק, אלא שעיקר הקפידא הוא לכתוב את האותיות לפי החלוקה המבוארת בזוה"ק (שכל אות מורכבת מכמה חלקים ויש לכתוב לפי החלוקה והסדר שמבואר בזוה"ק), וע"ז מוסיף בנו הגה"ק משינאווא זי"ע שצדיק שיכול לבוין הכוונות יכול להוסיף קדושת הכוונות אל האותיות אף אחר שנכתבו כבר ע"י שיכוין להמשיך ולהכניס בהם קדושת הכוונות שמכוין, וה"נ בעניננו שכשחוזר כמה פעמים וקורא מה שכתב בכוונה ודקדוק מוסיף בזה על קדושת האותיות, וכע"ז איתא לגבי חזרה של תיבות בתפילה שאי' ממרן הבעש"ט זי"ע שאין לחזור על שום תיבה בתפילה שוב, שכשחוזרו מראה שסובר שבפעם הא' לא היה קדושה ואלקות בתיבה שאמר וזה חסרון ופגם באמונה

האמיתית שבכל תיבה בתפלה בכל דרגה שהיא יש אלקות וקדושה. (סג)

אמנם אי' ע"ז מהבני יששכר עצה שאף לבעש"ט מותר לחזור באופן שכוונתו להוסיף קדושה על קדושה, והיינו שאין חוזר מפני שסובר שבפעם הא' היה ריק מקדושה, אלא שהיות שיש ריבוי דרגות במדרגות הקדושה רוצה להוסיף תוספת קדושה בתיבות שחוזר, ובזה שפיר דמי. (סד)

ויש לציין כאן בדרך אנב שבכתיבת האותיות בסת"ם ממשיכים ומגלים קדושה גבוהה וגילוי אלקות בעולם, ולא מבעיא בכתיבת שם הק' הויה, שנחשב בבחי' מסוימת כמו שקיים כל התורה, שכל התורה היא לגלות גילוי שם הויה בעולם, שבשם הויה כלול כל הגילוי אלקות שצריך לגלות בעולם, אלא בכל כתיבת אותיות הק' שבסת"ם מורידים אור וגילוי אלקות גדול בעולם, ויותר מזה, שאף בכל כתיבת חדו"ת יש הבחינה הזאת, ובפרט אם מכוין להתקשר בכתיבתו עם הסופרים הק' האמיתיים

הכותבים הסת"ם בקדושה וטהרה, ועי"ז מביא בכתיבת חדו"ת שלו אורות גבוהים של גילוי אלקות לעולם, ויש לידע זאת ולהתחזק להרבות בכתיבת חדו"ת הק' ככל האפשר, ובכוונה טהורה זו להביא אור וגילוי אלקות בעולם, אכ"ר.

סכ"ב: טוב לנסות הקולמוס קודם שיתחיל לכתוב הפרשה שלא יהא עליו דיו יותר מדאי ויפסיד, וכן יזהר קודם שיכתוב כל שם לקרות כל מה שכתב וכו'. (סה)

הנה הגה"ק הר"ר העשיל מקראקא זי"ע נהג לבדוק הקולמוס באופן שכותב תיבת עמלק ומוחקו כדי לקיים מחה תמחה זכר עמלק, (וכמעט שלא נשאר לנו דב"ת מהגה"ק הנ"ל, וכידוע המעשה שבזה, ויש ענין לומר ולהזכיר הנהגה זו בשמו).

ויש בזה רמז פנימי, שהנהגה כשרוצים להתחיל לכתוב ולעשות יחוד הרי בכל יחוד יש בתחלה אחיזה החיצונים שמסביב, וע"כ יש להתחיל הכתיבה בתיבת עמלק ולמחקה, ובזה

סג. והגה"ק מקאמרנא זי"ע בספרו שולחן המהור פוסק עפ"י דברי הבעש"ט חידושים גדולים שלא בדברי שאר הפוסקים, עיי"ש

סד. והר"ז עצה לחוש לדברי הגה"ק מקאמרנא זי"ע הנ"ל, ולצאת גם ידי שיטות הפוסקים, היינו שבאופן שצריך לחזור בתפלה כגון בלא כיון בפותח את ידיך או בשכח יעלה ויבוא, יכוין בחזרה שהיא אינה משום שפסול אצלו פעם הא' אלא שרוצה להוסיף קדושה בפעם הב'.

סה. א"ה: נלמד ביום ז' חשון יום שאלת הגשמים כמרומו בפנים ההלכה.

מפרידים הרע ויכולים לעשות היחוד כראוי, וכמו שאי' לפרש הפסוק לא תירא לביתה משלג כי כל ביתה לבוש שנים, שאל תקרי שנים אלא שניים, ששלג הוא בנימ' ג"פ מילת אלף, כנגד הנפילה של הג' האלפין שעמלק גורם, וע"ז נאמר שלא תירא לביתה מזה כי חוזרים על היחוד שוב ובפעם הב' כבר אין אחיזה לעמלק, וזהו גם ביאור הפנימי להא שהרוצה שיהיו בניו זכרים יבעול וישנה, וזהו גם הענין של גדול יום הגשמים כדאי' בחז"ל, שפירשו צדיקים שיש בחינה דקאי על יום ז' חשון שמתחילים לשאול בו הגשמים, שהנה בשמע"צ שמתחילים להזכיר משיב הרוח ומוריד הגשם הרי יש אז יחוד גדול, אך יש אחיזה ביחוד זה שהכל יודעים מזה, שהוא יו"ט גדול ומפורסם, אך יום ז' חשון נראה כמו יום רגיל בחיצוניות ועפ"י הלכה אומרים בו תחנון כמו כל יום חול, ונעשה ביום זה יחוד הב' שהוא יחוד נעלם מאוד שאין עושים ממנו עסק, ועי"ז אין אחיזה לשום דבר זר ביחוד קדוש זה.

הנשמה עם האור האלקי ששוכן בתוך אותיות התורה"ק, שהחזרה פותחת ומגלה לאדם את אור השכינה והאלקות שבתורה"ק, ולכן עיקר ההצלחה בלימוד הוא ע"י החזרות, שההצלחה הכי גדולה היא ע"י הדבקות עם השכינה הק', וזהו מה שאי' מצדיקים שענין החזרה הוא גם סגולה לקבל על ידה חלקים אחרים שבתורה"ק שלא חזר כראוי, שע"י שהתקשר עם השכינה הק' נותנת לו השכינה הק' במתנה את שאר חלקי התורה"ק שלא הספיק לחזור, והנאון מוילנא זי"ע בחר את תלמידיו ע"י שבחן האם יש להם אהבה וחשק שהולך וגובר לחזור שוב ושוב את דברי התורה"ק שבזה סימן שמקושרים עם גילוי האלקות שישנה בתורה"ק, וכן תלמיד הגר"א הגאון ר' זלמן זצ"ל (אחי הגר"ח מוואליזין זצ"ל), היה דרכו לחזור על כל דב"ת שלמד חזרות רבות מאוד עד שקיבל את כל התורה"ק במתנה, שידע ממש את כל חלקי התורה"ק חז"ל וראשונים בע"פ.

וזהו הענין הפנימי שלפני שכותבים שם הקדוש, שכנ"ל בסעיף הקודם הר"ז גילוי קדושה גבוהה, בבחי' קיום כל התורה, הרי בואת יבא אהרן אל הקודש, שהכח ליכנס לקדושה גבוהה כזאת בבחי' קודש הקדשים הוא רק ע"י חיבור עם השכינה הק' הנקראת "זאת", וזה ע"י שיחזור שוב על מה שכתב עד הנה ובכח חזרה זו יתחבר עם השכינה הק' שבתוך האותיות

וכן כמה שכתב המחבר לחזור על כל מה שכתב לפני כתיבת כל שם הק', הרי מלבד טעם הפשוט שבזה (שאם ימצא טעות אחר כתיבת השם הק') לא יהא אפשר לתקן ויצטרך לגנוז הפרשה משום איסור מחיקת השם), הרי יש בזה גם רמז פנימי, שהנה ענין החזרה הוא שבזה נהיה חיבור אל השכינה הק', שע"י שחזור שוב ושוב מתקשרת

שכתב, ומכאן זה יוכל לכתוב שם הויה הק', ולהאיר ולחבר שם הויה בארנות (שכינה הק'), ביחודא שלים בב"א.

סכ"ג: אם מצא שחסר אות אחת אין לו תקנה שא"כ היו כתובים שלא בסדרן ופסולים משום דכתיב והיו בהוייתן יהו.

הנה עפ"י קבלה יש ב' יחודים, יחוד חיצוני הנקרא יחוד דאחו', שהוא הכנה ליחוד האמיתי יחוד בעצם הנקרא יחוד דפנים, ובפשטות הקבלה הרי יחוד דאחו' הוא במוחין דבינה ויחוד דפנים הוא במוחין דחכמה, אך בעומק הקבלה הרי יחוד דאחו' הוא במוחין דחכמה ויחוד דפנים הוא בבחי' הכתר.

ויש לדעת שיש סוד שכשמיגיעים לדרגה דכתר אז יש הבחינה של ישת חושך סתרו וענן וערפל סביביו, שנעלם מהאדם האור האלוקי שבבחי' החכמה, ומרגיש עצמו כאילו נזרק מהיכל המלך, ואז צריך האדם להתחזק ולהאמין שאין הדבר כן כמו שמרגיש ונראה לו הדבר בחיצוניות, אלא אדרבא שעכשיו נכנס למקום

גבוה שבו מקבל דבקות עצם (סו), ובענינו שהנה הסופר שכותב הפרשיות ומאיר לו אור ההצלחה בעבודת הקודש שלו הר"ז בבחי' אור החכמה שמאיר אליו, אך כשהסופר כתב ועמל הרבה שעות ופתאום מוצא שחיסר אות ונפסל כל הפרשיות באופן שא"א לתקנם, אז הוא מקבל שברון לב ורוצה לעזוב את כל הסופרות, אך האמת הוא שעכשיו נדבק בעצם אלקות.

ופנימיות הענין הוא שיש לידע ולהאמין תמיד שה' רק מטיב לנבראיו כל הזמן ללא שום הפסקה בסוד אור העליון השופע ללא הפסק ואינו תלוי במעשה התחתונים, וממילא כשנהיה מצב של ריחוק והסתרה בחיצוניות זהו רק משום שה' רוצה להטיב ביתר שאת ולהעלות את האדם לבחי' הכתר, וזהו מרומז בסעיף זה שכשנפסל הפרשה אז אין לו תקנה, שאין הוא בסוד "החכמה מאין תמצא" דספי' הכתר (שממנה יוצאת ספי' החכמה) נקראת אין, וזה תקנתו ליכנס בסוד האין והכתר, ובוזה מתגלה אצלו אז הניצוץ משיח שיש בו, בבחי' היחידה הפרטית שבנפשו, וכן אצל

סו. ובבחי' המבואר בלקו"מ (ח"ב ב"ב), בענין סוד "איה", שקדושה הגבוהה נעלמת וצריך להתפלל ולבקש איה מקום כבודו, שאנו יודעים ומאמינים שהש"י נמצא סמוך אלינו בכל עת, אף בזמן של הסתרה וחושך, ובבחי' מלא כל הארץ כבודו וע"ז אנו מתפללים ומבקשים איה מקום כבודו הנסתר ממנו, ובבקשה וחיפוש זה מתגלה לנו שאדרבא שבזמן זה שהיה בחושך ובהסתרה והתחזק לחפש ולבקש משם את ה' אז בזה זכה לדבקות היותר עליונה שבבחי' הכתר, עיי"ש

כל אדם כשנפסל אצלו התפילין, שהפסיק ממנו הדביקות, ופוסלים אותו ומדברים עליו ושוברים אותו, אז דייקא יכול לגלות את הדבקות העצם שמאיר אצלו, כמו שדוד המלך ע"ה זכה להיות רגל רביעי שבמרכבה בזמן שנזרק מירושלים ונזרק בחיצוניות מכל העולמות, ואז דייקא כשקיבל הכל באמונה ואהבה ואמר "ה' אמר לו קלל" אז דייקא זכה לדבקות עצם, בבחי' פנים בפנים, ולעלות לבחי' הרדל"א, ולקבל השראה עצמית שבבחי' הכתר להיות מורכב באלקות, ואז נתגלה שמה שהיה נראה כמו שנזרק מלמעלה הר"ז היה בבחי' יחוד דבמישו שהוא הכנה ליחוד הגבוה בפנים בפנים שעולה ומקבל בחי' הנשיקין, בגילוי אורות גבוהים ומחודשים ותוספת הצלחה וברכה, וכמו דא' מהצמח צדק זי"ע שאחרי שהיה אצל האדם שריפה רח"ל ואיבד ביתו ונכסיו ומקבל היסורים באהבה ובאמונה ובביטול, אז זוכה אח"כ לעשירות דקדושה ולריבוי השפעות טובות בגילוי אור פני ה' ברחמים וחסדים עליונים שמבחי' הכתר שיתגלה אלינו בב"א.

סכ"ד: מותר לכתוב על מקום הגרר ועל מקום המחק אפילו אזכרה.

הנה היה מעשה אצל מרן בעל הד"ח זי"ע שאמרו לו שהוא צדיק הדור ונכנס לדביקות לזמן רב ולבסוף נענה שהוא בגדר בעל תשובה של הדור,

שענין צדיק ובעל תשובה הוא בבחי' שם מ"ה ושם ב"ן, שצדיק הדור הוא בבחי' שם מ"ה (ובבחי' משיח בן יוסף) ובע"ת הוא בבחי' שם ב"ן (ובבחי' משיח בן דוד), ולכן יש דעה בגמ' שצדיק יותר גדול מבע"ת כמו ששם מ"ה גבוה משם ב"ן, אך קיי"ל שבע"ת גדול מצדיק, היות שהב"ן עולה לשם ס"ג ומשם לבחי' אריך שבכתר, (משא"כ שם מ"ה אף שעולה לע"ב ולעתיק שבכתר אי"ז בגילוי אלא בהעלם), וזהו הענין של כתיבה על המחק שמותר אף לכתחילה, שבא ללמד שענין של בעל תשובה אינו ענין של בדיעבד הפחות מבחי' של צדיק, אך זה בתנאי שימחק לגמרי עד שלא ישאר שום רושם הינו שיעשה תשובה שלימה עד שלא ישאר שום רושם מהחטא, וכדאי' מצדיקים זי"ע על הא דא' שלא יאמר האדם אי אפשר בבשר חזיר אלא יאמר אפשר אלא שאבי שבשמים גזר עלי, שזהו רק בחטא שלא חטא עדיין מעולם, אך כשנכשל ח"ו בחטא צריך לעשות תשובה עד שיבא לבחי' מאיסה בחטא בבחי' צרור את המדיינים והכיתם אותם (עיין באוה"ח הק' שם) ולבחי' שנאת הרע עד שלא ישאר שום רע מהחטא ואז כשר אף לכתחילה ובבחי' במקום שבע"ת עומדים וכו', וה' ישים חלקינו עמהם אכ"ר.

הנה כתבנו במקו"א בענין ראש שושילתא קדישא בעל השר שלום מבעלזא זי"ע שהיה בבחי' המב"י, וכשמו שלום שם היסוד, ויש

לבאר יותר, שהנה מובא בספר דברי חנה ח"ב פכ"א שהשר שלום אמר ע"ע שהוא מבחי' הטוב שבקין, ולכא' קשה לפי"ז מהמובא שהנהגתו היתה לשלשל הטלית מהכתפיים להורידם על הידיים, שהלא אי' מרבינו בעל התניא זי"ע (שמייסד דבריו עפ"י דברי רבינו האר"י באהבת עולם) שנשמות של קין מעלים הטלית על הכתפיים, לעשות היכר חילוק ב' הכתפיים, שנשמות קין שבבחי' בינה שענינה עשיית הכלים והפירוד רוצים להדגיש ענין החלוקה של ב' הכתפיים ימין ושמאל, ורק נשמות שמבחי' הבל שבבחי' היחוד של החכמה משלשלים הטלית למטה לכסות החלוקה דימין ושמאל באור היחוד, וא"כ לכא' קשה כנ"ל על הנהגת הש"ש שהיה מבחי' קין ובכ"ז שלשל הטלית למטה.

וי"ל ההסבר בזה עפ"י מה שהעיד ע"ע שתיקן עצמו עד בחי' אדרה"ר קודם החטא, וא"כ זה גופא קמ"ל שאף שבעצם שרשו מבחי' הפירוד והבינה של קין, הרי תיקן כ"כ בחי' קין עד שגילה הטוב שבקין, היינו חכמה דבינה, ותיקן פגם פירוד הגבורות ע"י אור החכמה, וכמו שנהג ג"כ כ"ק מוהר"א זי"ע ללכת בדרך הבדידות העליון שבסוד החכמה בבחי' בד קודש ילבש, ובזה יש לבאר מה שבבעלזא היה עסק גדול אצל האדמו"רים מספה"ק ברית מנוחה, שתמיד היה עובר בירושה בגורל מאדמו"ר לאדמו"ר וכו',

שספה"ק זה הוא ג"כ בבחי' זו עצמה של חכמה דבינה, כידוע שכל הספר הוא בחי' הקבלה של עולם הבריאה שכנגד הבינה, ובזה מתבאר ג"כ מה שהשר שלום היה האדמו"ר הראשון מתלמידי בעש"ט שהחליף מבגדי לבן בשב"ק לבגדים שחורים מבריקים וחדש שהיות שהם נוצצים ומבריקים נחשבים ג"כ כבגדי לבן, ובבחי' הנ"ל שהמתיק הגבורות דקין והאירם באור היחוד של החכמה, עד שגם הבינה האירה כהחכמה, והיה קפידא בבעלזא שהאדמו"רים יהיו רבנים ויפסקו בשאלות וכו' (וכמו שקוראים אצלם לאדמו"ר בשם רב) בבחי' הנ"ל להמתיק בחי' הרבנים שהמה בבחי' דיני לאה כמ"ש"כ במקו"א ולהפכם לאור היחוד של רחל, (ומביא הש"ש בספרו דברי שלום את ספר חיי עוה"ב מהר"א אבולעפיא זי"ע לספר זה קשור לשם ע"ב דהחכמה הממתיק הגבורות דהבינה וכמו שמביא הש"ש בספרו הרבה חדו"ת על שם ע"ב), וזה הבחינה שהיה נראה בעלזא בחיצוניות בבחי' גבורות וקפידות רבות ובבחי' הנגלה, ונוהגים לפסוק כהט"ז שבבחי' הבינה, ובכ"ז בפנימיות הפכו הכל לנסתר ולחכמה.

וזה יש לרמוז ג"כ בהלכה דידן שאפשר לכתוב הזכרה על מקום הגרר ועל מקום המחק בבחי' שאפשר להעלות בחי' הרציחה והפירוד דקין ולהמתיקה לגמרי לבחי' טוב שבקין ולגלות בה אור האלקות והיחוד של החכמה, עד

עתידה פרס שתפול ביד רומי וזה גזירת מלך, ומסיימת הגמ' שם שאין בן דוד בא עד שתפשוט מלכות רומי הרשעה בכל העולם כולו תשעה חרשים, ומסייעת הגמ' לשיטת רב מדברי הברייתא שמשמע שהבי קי"ל.

וזקיני הר"ר יהונתן זי"ע מדייק (בספ"ק יערוך דבש) מלשון הגמ' שזה גזירת מלך ואין בן דוד בא וכו' שהיינו אף שמישיח יהא מוכן כבר לבא בכ"ז צריך מקודם להתקיים ענין זה, ודברי זקיני בודאי נכתבו ברוח"ק, אך ידוע שענין מלחמה זו בין פרס לרומי הוא הענין של מלחמת גוג ומגוג שתהיה בין ישמעאל לאדום, והלא על ענין מלחמת גוג ומגוג ידוע מהרבה צדיקים זי"ע שאמרו שלא תהיה המלחמה כפשוטה בגשמיות ח"ו, אלא כל הענינים יתקיימו ברוחניות הענינים, וכדאי מהר"א זי"ע שביטל חבלי משיח, וכן אי' כע"ז מהבעש"ט ורבינו ז"ל זי"ע, ומעורר הרבה צדיקים, ומהחידושי הרי"ם זי"ע איתא שמלחמת גוג ומגוג היא המלחמה והקושי שיהא לומר קר"ש כתקונה ולקיים מצות יחוד ה' כדבעי, וכמו שהבאנו במקו"א שמישיח צדקינו ילחום אם האומות בכח יחודיו הקדושים ולא במלחמה גשמית וכו', וה"נ בעניננו י"ל כן.

ובהקדם דהנה כתיב כי יפתח איש בור ונפל שמה שור או

שיחא בבחי' צדיק ובבחי' מב"י, וזה בחי' אחרת ממש"כ לעיל על מרן בעל הד"ח זי"ע, ששם פירשנו זאת בבחי' בע"ת ובבחי' שם ב"ן ובבחי' מב"ד, אך כאן פירשנוהו בבחי' שם ס"ג שנהפך לע"ב דס"ג, ובחי' צדיק ובבחי' מב"י, שהם ב' דרכים להמתיק בחי' קין או בבחי' בע"ת ובבחי' עבודת התפילה וכו' בבחי' המב"ד, או בבחי' גילוי חכמה דבינה, בגילוי הסודות של הבינה, בבחי' ספ"ק ברי"מ כנ"ל, בבחי' המב"י, ויה"ר שנזכה לאיחוד ב' ההבחנות, בבחי' איחוד המשיחין ועלו מושיעים בהר ציון וגו' בב"א.

סכ"ה (א): כל אות שהיא כתובה שלא כתקנה ואין צורתה עליה כגון נגע רגל האלף בגג האל"ף או פני האל"ף בפנים בגג שתחתיה או שהיה רגל הה"א או רגל הקו"ף נוגעים וכו' פסולים. (סז)

הנה איתא כי יום כ"ג סיון הוא יום שלוח האגרות שניות לבטל גזירת המן (מגילת אסתר), ומאידך מובא בשו"ע הל' תענית שהוא יום שראוי להתענות שבטלו בו הביכורים מלעלות לירושלים בימי ירבעם בן נבט.

ולבאר הענין והקשר בין ב' הענינים, יש להקדים דברי הגמ' במס' יומא פ"א (י). דאיתא שם אמר רב

סז. א"ה: נאמר ביום כ"ג סיון, ומבואר עניינו בפנים.

חמור, ואי' בחז"ל ששור וחמור מרמזים על מב"י ומב"ד ואצל שניהם יש בחי' הנפילה בגלות, ובבחי' ירידת יוסף למצרים וירידת יהודה מאחיו.

אמנם עיקר סכנת המיתה ע"י הנפילה הוא אצל מב"י, וכמו שהיו במשך הדורות נשמות גבוהות שבבחי' מב"י ונפלו ומתו ממדרגתם, וראשיתם ועיקרם הוא ירבעם בן נבט שהיה בבחי' המב"י שבדורו, שהיה גדול בחכמה מכל חכמי ישראל שדומים עליו כעשבי השדה וכו', וכמו שעיקר השבירה בעולמות העליונים היתה בעולם הנקודים שהוא השבירה באורות העינים שהם בבחי' אור החכמה של מב"י, שאור גבוה ללא כלים נופל ונשבר ומת, משא"כ נפילת מב"ד שבבחי' שבירת כלי הבינה קל יותר לתקן, (ובבחי' מה שהתשובה מעולם הבינה ומי שבבחי' הבינה קרוב לענין התשובה ומתקן הנפילות יותר ממי שבבחי' החכמה).

והנה כתבנו במקו"א בארוכה שמב"י ומב"ד לוחמים בקלי' של ישמעאל (פרס) ועשיו (רומי), ומזה מובן שבשיש נפילות המשיחין יש התגברות טומאת עשיו וישמעאל.

ובעניננו שירבעם בן נבט שהיה מב"י שנפל, ופגם בבחי' החכמה שאסר לעלות ביכורים לירושלים, שביכורים היא בחי' החכמה שהיא הבכורה די"ס, ועי"ז נגרם חורבן

ביהמ"ק ע"י מלכות רומי שנתחזקה בנפילת מב"י ומב"ד הלוחמים כנגדם.

והתיקון של ירבעם בן נבט הוא ע"י ספר הזוה"ק, שכל חכמת הקבלה הוא תיקון של ספי' החכמה בבחי' תיקון מב"י שנפל, ובפרט שכדאי' בחז"ל הרי אחיה השילוני סייע בטעות לירבעם בן נבט כדאי' המעשה בארוכה, והרשב"י ע"ה היה הגלגול של אחיה השילוני ובא לתקן זאת.

וזה הבחינה למעליותא שיש ביום כ"ג סיון, שמרדכי הצדיק שהוא בבחי' יסוד אבא שבבחי' מב"י שמגלה סודות התורה, מתקן המב"י שנפל של ירבעם בן נבט, ולפני ביאת המשיח צריך ג"כ לגמור התיקון הזה של המב"י שנפל, וזה הבחינה למעליותא שיש בגזירת מלך שעתידה רומי לשלוט על פרס ט' חודשים, שהנה המלאה החרבה כתיב כשזה קם זה נופל, שבנפילת טומאת פרס לפני מלכות רומי מרומז התגברות כח הקדושה של מב"י הלוחם עם ישמעאל לפני הגאולה.

ובבחי' סוד הפורים, שקריאת המגילה של פורים היא במקום קריאת הלל שבכל יו"ט, שהלל הוא בבחי' קדושת דוד, שהמזמורים שאומרים בהלל המה מתהילים דדהע"ה, אך בפורים שנהיה הנס ע"י מרדכי שבבחי' יסוד אבא – חכמה – מב"י – הרי קריאת מגילת אסתר שהיא בבחי' גילוי סודות התורה המוסתרים היא תמורת אמירת הלל, וה"נ לפני ביאת המשיח

יש גזירת מלך לתקן כל הפגמים ע"י שיוסף מעל דוד מ' חדשים, שט' חדשים אלו כנגד מ' תיקוני ז"א (וכמו המרגלים שפגמו במ' תקוני ז"א וכו'), ולכן הנאולה תלוי בסוד הפורים ובגילוי סודות התורה, שבבחי' גילוי מב"י שזה הכנה לגילוי מב"ד. (סח)

והאריז"ל היה צריך לגלות סודות התורה ולהורידם עד למטה בעולם העשיה בפועל הגמור, בבחי' מה שהיה צריך להכניס כל הסודות בתוך בחי' עבודה"י ובתוך בחי' לימוד הנגלה וההלכה, ולא זכינו ולא גמר האריז"ל זאת ולכן אין עדיין את הנאולה, וע"ז באו הבעש"ט ורביז"ל לגמור להוריד סודות התורה בפועל הגמור בבחי' דרכי עבודה"י ובתוך הנגלה וההלכה, ובבחי' ספה"ק לקומי הלכות שציוה רביז"ל למוהרנ"ת לכתוב ולחדש בהלכה עפ"י הקדמותיו הנוראים שבבחי' תורה דעתיקא וכו' ולהכניס הרזי דרזין בתוך בחי' ההלכה והנגלה, ועי"ז יוכלו לפתוח את הקשר של תפילין של ראש, שהוא בבחי' המ"ם סתומה של ולמרבה המשרה שבתוכה יש את נשמת משיח בן דוד הסתום שם ללא

מוחין וללא פרשיות, וע"י גילוי המוחין והסודות של בחי' מב"י יוכלו לפתוח ולגלות את הסתימה הזאת ולהוציא העובר שבתוכה בגילוי נשמת מב"ד. (סט)

ונחזור לסעיף דידן שמיירי בב' אותיות שנכנסו אחד לתוך השני ונפסלו עי"ז, הנה כידוע מדברי חז"ל כל שורש הנפילה של ירבעם בן נבט היה ע"י הקנאה ברחבעם בן שלמה שהיו שניהם מלכים ביחד, והיה הבחינה שנכנסו אחד לתוך השני וזה מביא לשורש הקנאה והפירוד, שירבעם לקח ממלכות דוד עשר שבטים ורחבעם רצה לילחם ע"ז וכו' (וזה נסיון גדול אף אצל צדיקים שכש אחד מרגיש שהשני נכנס בגבול שלו עוקר זה ממנו כל הישוב הדעת שלו, וכדאי מרבניו האריז"ל שכשיש שני נשמות שיונקים משורש אחד הר"ז גורם לשנאה ביניהם, שמרגיש כל אחד שהשני נכנס לגבול שלו, מלבד אם משיגים המה זאת ברוה"ק ששניהם משורש אחד ואז נהיה ביניהם אהבה גדולה), וזה בחינת הפגם של ירבעם ורחבעם שנהיה ביניהם בחי' הקנאה והכניסה אחד לגבול חברו ובמקום לתקן ולהעמיד כל אחד

סח. וכמו שא"י מרביז"ל (לקו"מ ח"ב ע"ד) דהיום כל ההתחלות הם מפורים, כי בחי' מב"י מכינה לפסח שהיא בחי' הנאולה השלימה ע"י מב"ד.

סט. שהוא מקודם בבחי' עצמות הבי"ע, שבבחי' דיני לאה שבבחי' מוות, ובבחי' בר נפלי שאין לדוד חיים כלל עד שקיבל שנותיו מאדה"ר שהוא עתיק השורשי שורש דמב"י שנתן לו חיים וכמש"כ כ"ז במקו"א בשם בעל התניא ז"ע.

על מקומו נפל ירבעם עי"ז לאסור כלל העליה לרגל שרצה בזה להרחיק האותיות ולהפרידם, אך לא עשה זאת בדרך תיקון של הפרדה הראויה (שנשארים סמוכים זל"ז ומתאחדים בצורה הראויה), ודרך האמיתי של התיקון הוא בדרך מדרכי הצדיק שגילה מגילת אסתר וגילה סודות התורה, (והורידם מדרכי הצדיק לעולם המעשה בפועל, ובבחי' מה שבמגילת אסתר מכוסים כל הסודות והשמות הק' ומלוכשים בלבושי הבי"ע בתכלית, שזה בחי' גילוי שיורד לעשיה, בבחי' מש"כ לעיל שהאריז"ל היה צריך לגמור גילוי הסודות ולהורידם בפועל הגמור בתוך לבושי הנגלה והעשיה), בבחי' ליהודים היתה אורה זו תורה, ועי"ז העמיד כל דבר על מקומו, בבחי' חיבור ב' המשיחין שבבחי' קדושת מדרכי ואסתר, שלחמו בקדושתם ביחד נגד טומאת המן ועמלק שיניקתו היתה מעשיו וישמעאל ביחד, והכניעו טומאתו הגדולה שבבחי' שער הנו"ן דטומאה ע"י גילוי רזי רזין שבבחי' שער הנו"ן דקדושה, וכן תהיה לנו אורה ושמחה וששון ויקר בתיקון דמב"י ומב"ד שיתגלו תיכף ומיד ברחמים פשוטים לאלתר אמן.

סכ"ה (ב): להפריד האותיות הדבוקות אחר שכתב לפנייהם שפיר דמי דכיון שהאות צורתה עליה כשמפרידה מחבירתה לא הוי ככותב וכו' שאעפ"י שכתב לפנייהם יכול לחזור ולתקנם

דכיון צורת האות היתה ניכרת ליכא משום כתבן שלא כסדר.

הנה הענין הזה של ב' אותיות כשרות שנוגעות אחד בשני ובוה נפסלים, וצריך להפרידם ובוה מתכשרים ואין בזה בחי' פסול של שלא כסדרן, מרמז על הבחי' הגבוהה המבוארת בספח"ק לקו"מ (תורה ס"ה) שמגלה שם שיש שדה ושם גדלים אילנות ועשבים יפים ונאים מאוד וגודל יקר יופי השדה וגדוליו א"א לספר אשרי עין ראתה זאת, ואילנות ועשבים הם בחי' נשמות קדושות הגדלים שם, ויש בחי' של "בעל השדה" שהוא איש תקיף וגבור חיל וצדיק גדול מאוד ומופלג במעלה מאוד מאוד שע"י גדלותו ומעלתו עושה פעולות השדה כמו שצריך, ומשגיח ומשתדל תמיד להשקות האילנות לגדלם ובשאר תקוני השדה, וכותב שם שצריך להרחיק האילנות זה מזה הרחקה הראוי שלא יכחיש אחד את חברו, כי לפעמים צריך להראות למקורב גדול הרחקה גדולה כדי שלא יכחיש את חברו (עי"ש המשך בארוכה).

והיינו שהצדיק מתעסק לעשות חלוקה שלא יתערבו האורות עד שיגעו זב"ז ויפסלו, וכמו שהיה המעשה אצל רבינו המגיד הגדול זי"ע שאמר בגילוי מלמעלה לבעל התניא זי"ע שלא לעלות לארה"ק ביחד עם הרה"ק הרמ"מ מויטעפסק זי"ע, שהיה מאוד קשה זאת לבעל התניא וכידוע המעשה בארוכה, אך אז היה הבחינה שהיו

להחזיר לצדיק המוחין הק', וכמו שמביא כמה מעשיות בזה.

אך יש לידע שזה רק אם התלמיד עומד לפני הצדיק בביטול ובהרגשת שפלותו כנגד הצדיק, שאפילו האדם הכי קטן אם עומד בביטול לצדיק מחזק בזה את הצדיק, אך אם התלמיד ניגש אל הצדיק בישות, שחושב שהצדיק צריך אותו שהוא מחזק את הצדיק, הרי בזה אדרבא, שבוטש את הצדיק בזה, שחושב שהוא יותר גדול מהצדיק, וע"ז איתא בזה"ק ובנביאי אל תרעו, שאין להיות בבחינת רע (ריש צרויה) וחבר אל הצדיקים שבבחי' נביאים, אלא העבודה הוא לעמוד לפני הצדיק בבחי' והרגשת עפר ואפר ובוז מרים המוחין הק' של הצדיק בבחי' התנשאות דקדושה של הצדיקי אמת שבבחי' יוסף הצדיק (ואמנם יש יוצא מן הכלל כשהצדיק מתנהג ומתגלה בתור חבר שרוצה הצדיק לגלות סוד הידידות ואהבה, אך גם אז יש להשאיר הרגשת היראה בהעלמה לכה"פ), וצריך לזהר בזה שאש קטן יכול ליכבות ליד אש גדול של הצדיק, אם אין התלמיד נזהר לעמוד באימה ויראה, (שאימה ויראה עושה בחי' הריחוק מאש הגדולה של הצדיק, שלא יהא האש הקטן של התלמיד כ"כ קרוב לאש הגדולה של הצדיק עד שיכבה ח"ו ע"ז).

וכן היה מעשה אצל מרן הד"ח זי"ע וחבירו הר"ש מקאמינקא זי"ע שלמדו חברותא בהיותם תלמידים של הרה"ק מראפשיץ זי"ע ולא הצליחו

צריכים אז להפריד בין האותיות שלא יהיה נגיעה ביניהם ואז יוכלו לעשות היחוד, והיו צריכים להפריד בין הרמ"מ והר"א מקאליסק זי"ע שהיו בבחי' דוד לבעל התניא שבבחי' יוסף, והדעת הוזה לעשות פירוד לשם יחוד שייך רק לבעל השדה, שידוע מה נקרא נגיעה ומה נקרא אחדות, ועוסק בעל השדה בשלום האמיתי, ואין עוסק אף פעם ח"ו בבחי' פירוד, שגם כשנראה שעושה פירוד וריחוק הכל לצורך ובבחי' יחוד שמעמיד כל אחד למקומו, ולא כמו שקורח רצה לעשות אחדות ויחודים שלא בזמנם ולהשוות לויים לכהנים, ובוזה עשה מחלוקת עד שכל מח' נקרא ע"ש קורח, ומשרע"ה בעל השדה הפריד וחילק שלויים נפרדים ומפלים להכהנים, וזה תכלית האחדות, בבחי' עשיית ותיקון כלים דהבינה (שבבחי' הלויים), המתאחדים ומקשמים לאורות דהחכמה דהכהנים ע"י שמשמשים אותם ונלוים עליהם וע"ז מתאחדים באחדות האמיתי, וכמו שיתגלה השלום המופלג אין קץ דלעתיד ע"י בעל השדה האמיתי משה גואל ראשון גואל אחרון שיתגלה ויבא בב"א.

סכ"ו: אם אותיות של שם דבוקות יכול להפרידם.

הנה ידוע מש"כ הקאמארנער זי"ע בכמה מקומות שלפעמים כשיש לצדיק סילוק המוחין יכול אפי' תלמיד קטן שעומד לפניו בביטול ואימה

בלימודם ביחד, ושאלו את רבם הק' ע"ז, ואמר להם שהתורה צריכה תמיד לעבור בצורת של נתינה מרב לתלמיד, ואצלם היו שניהם בבחי' שוה שלא היה א' יותר מחבירו והיה חסר בבחי' של רב ותלמיד ולכן אינם מצליחים בלימודם, אלא נתן להם עצה שיחליטו שיום א' יהא אחד מהם הרב והשני יכנע אליו כמו תלמיד ולמחרת יעשו להיפך.

וענין זה מרומז בסעיף דידן שאין להדביק אותיות השם הק', שהנה כל אות בשם הק' משפיעה לאות הבאה אחריה (יוד להא וכו'), והוא כמו רב ותלמיד שאסור לדבקם, שאין להתנהג לרב כמו אל חבר, וע"ז החידוש שבכ"ז יכול להפרידם ואין בו משום איסור מחיקה, שאף שמעה התלמיד שהתקרב כ"כ לרבו כמו חבר, בכ"ז אפשר לתקן זה בתיקון קל, היות שסו"ם כוונת התלמיד לטובה להתקרב לרבו, אלא שהגביר האהבה עד ששכח מהיראה, ומכיון שאהבה גדולה מיראה והרי יש לתלמיד את האהבה החזקה לרבו הרי בכלל מאתיים מנה, ואפשר לתקן אצל

התלמיד בקלות את בחי' היראה שחסרה לו ולהכשירו בזה.

סכ"ז: בדין דאותיות ותיבות שקפץ הדיו מהקלף ונשאר ממשות דיו אלא שנקלף שחרות העליון ונשאר אדום שמביא בזה המ"ב מח' הפמ"ג והחת"ס, שלפמ"ג פסול, ולחת"ס כשר שהרי נכתב בדיו וכך דרכו של רוב דיו לכשיוקין יבהה מראיתו ויתהפך קצת לאדמדם וכשר, אך אם נשתנה לאדום ממש או אפילו רק לאדמומית אלא שנשתנה מיד לאחר הכתיבה שנראה שאינו מחמת יושן וע"כ יש חסרון בעיקר הכתיבה ופסול מעיקרא.

הנה כתבנו לעיל (ס"ג) שסוד הכתיבה הוא בעיקר בסוד הבינה ולא בסוד מלכות. (ע)

והנה אי' מהאר"י ששערות דנוק' מתייחסים כביכול לצבע אדום (ע"ש הגבורות ששולטים בנוק') ושערות דו"א לצבע שחור (שאף שבדרך כלל הרי ז"א הוא יותר רחמים לעומת הנוק', הרי בענין השערות יש בז"א יותר גבורות, וכמו

ע. שאף שבין בינה ובין מלכות הם בחינת הכלים לאור המתלבש בתוכם, שזה ענין אותיות הכתיבה מ"מ כתיבת הסת"ם צריך להיות בסוד כלים לאור החכמה, והיינו שאף שבסדר השנת"א הרגיל הרי סתם אותיות בסוד המלכות בכ"ז אורייתא דמחכמה נפקת וצריכה להביא את האדם לביטול אל האור העליון צריכים לכתוב האותיות בסוד הבינה שיהיו האותיות כלים לאור החכמה האלוקי שישרה בתוכם משום שהלא אין אנו כותבים הטעמים והנקודות (שהם כנגד החכמה והבינה בתוך הס"ת, וכותבים רק התנין והאותיות) (שהם כנגד הז"א והנוק') וע"כ יש לכה"פ לכותבם באופן שיהא מרומז בהם באופן פנימי ענין החו"ב.

שנראה גם מאדם התחתון, שיותר חמור עפ"י קבלה גידול שערות דוכר שמעוררים דינים, מבשערות דנוק, ואכמ"ל).

והנה כתבנו כמ"פ שפנימיות הו"א הוא בינה (בסוד אשה כי תזריע וילדה זכר וכוונן שמים בתבונה), וזוה מובן הסוד לכתיבה בשחור דווקא, שכשכותבים בשחור מרמזים בזה על פנימיות הו"א שהוא הבינה, משא"כ בכתב אדום שפסול, שזה מרמז על כתיבה בסוד המלכות כנ"ל.

אך אם מחמת היושן נתהפך קצת לאדמומית הרי בזה מח' הפמ"ג והחת"ס, שהנה ידוע שכל דבר כלול מהדבר שכנגדו בסוד נוק' שבזכר (הנקרא ב"ן דמ"ה), והנה ידוע שהחת"ס היה בבחי' הדעת, (כשמו משה שבסוד הדעת) (עא), ובהסתכלות של הדעת הרי נקלט ההתכללות של הצד ההפכי (שהלא דעת בעצמה כוללת ההפכים של חסדים וגבורות), וע"כ מובן בדעת שאף שנתגלה מראה אדמומית אין נפסל אלא אמרינן שזה רק בחי' הנוק' של הו"א עצמו, ולא השתנה עי"ז מז"א לנוק', משא"כ הפמ"ג שהיה מקושר לבחי' יסוד ומלכות כמרומז בשמו יוסף

תאומים (כדאי' מהגר"א שמרומז בחי' האדם גם בשם משפחתו) והלכה כמותו בכל מקום כמו שאמרו הצדיקים עליו, שהיה מקושר ביותר אל השכינה הק'-מלכות, הלכה - אותיות הכלה, הרי לימודו מצד אחד בעמקות ועיון גדול ובכניסה לכל הפרטים (בבחי' היסוד), אך מצד שני נוטה תמיד לפשט ובהירות גדול (בבחי' המלכות), ואין בחיבוריו עניני הפלפול ובחריפות (בהיפך מפשטות הפשט) שבסוד הבינה, וכן לא עניני הברקות והמצאות שבסוד החכמה, אלא כנ"ל עיון ועמקות בפשט ובהירות, הרי עפ"י דרך הפשטות והבהירות הרי כשנהפך הדיו לאדמומית נתהפך מבחי' זכר לבחי' הנוק', (ולא אמרינן שזה רק הנוק' שבזכר) ולכן פסול. (עב)

סכ"ח: יש לזהר שלא יכנס ראש הלמד באויר הח"א או החי"ת אפילו בלא נגיעה.

הנה נשמות שיש להם שייכות חזקה לספי' הבינה הרי יש להם כוחות של יגיעה, ויכולים להתייגע הרבה בעבודה"י וזוכים עי"ז ללמוד ולעשות הרבה בתורה ומצוות, אך הם צריכים

עא. ולכן בכל חיבוריו אין מקיל ואין מחמיר אלא מכריע, וכן חיבוריו הם בכל מקצועות התורה ובכל אופני הפרד"ס בבחי' הדעת, שבדעת חדרים ימלאו, שאין נמנית הדעת מהי"ס אך כוללת כולם שהיא חיצונית הכתר וממוזגת החו"ב והיא פנימיות הו"ק.

עב. ומובא בהקשר זה המעשה מאדמו"ר מזודמשקא וצ"ל שלקה בבריאותו והוצרכו לקחתו לבית הרפואה, וכשהיה שם נתגלה אליו בחלום שהסיבה לכך הוא משום שיש בבית מדרשו ס"ת שקפץ הדיו מהאותיות, ומיד הורה להחזירו הביתה ולתקן ס"ת ההוא וחזר לבריאותו.

ליזהר שלא ליכשל ח"ו בגאווה על האחרים שאין יכולים לעשות כמותם, שאם יודעים האמת שכל מה שיכולים לעשות זהו רק מרחמי ה' ומסודות הנעלמים של הבורא (מדוע נותן לו דייקא יותר סייעתא דשמיא להצליח) הרי בודאי לא יהא לו טענות והרגשת זלזול על האחרים שאין עושים כמוהו, וכל ההרגשות של הטענות והזלזול ח"ו וכדו' על הזולת נובע מהקלי' של כוחי ועוצם ידי וכו' שזהו פגם הגדול של גאווה ח"י.

וזה הענין של דואג ואחיתופל שהיו גדולים מאוד בלימוד התורה"ק שהיו נשמות גדולות של בינה, כדאי' שהיה להם ג' מאות פלפולים במגדל הפורח באויר (ובפרט שהיו קשורים גם עם שאול שהיה בבחי' חכמה, וממילא השתמשו עם כח היגיעה של הבינה ללימוד התורה"ק בבחי' ידיעת והשגת התורה"ק) ובזה גדלו בלימוד (וכדאי' במקובלים שמגדל הפורח באויר מרמז על האות למ"ד שהוא אות הפורחת ועולה למעלה, שאות למ"ד מרמז על בחי' הגדלות בלימוד).

אך הפסול שלהם נהיה בבחי' הנ"ל שנפלו לבחי' היש של הבינה בבחי' כוחי ועוצם ידי ונפרדו מהביטול ואור העליון שבבחי' החכמה, וחלקו עי"ז על דוד המלך שהיה בבחי'

השפלות דקדושה בבחי' ואנכי תולעת ולא איש בבחי' מלכות דלית לה מגרמה כלום, (ומקושרת המלכות גם אל ביטול דהחכמה בסוד אבא יסד ברתא), ובזה נדחו ח"י.

וזהו מרומז בהלכה דידן שיש ליזהר שלא יכנס הלמ"ד (שבסוד כח של גדלות הלימוד) באויר הה"א (שבסוד המלכות דל"ל מגרמה כלום שהיא נקראת ה"א בבחי' הבלא דלית בה ממשות) או החי"ת (שבסוד החכמה – הביטול לאור האלוקי), והיינו בזהירות הנ"ל שלא ליפול ח"ו מריבוי הלימוד לבחי' היש והגאווה והרגשת כוחי ועוצם ידי, שהסימן שנפל לזה הוא שנכנס לתוך אות השניה, היינו שפוסל יהודים אחרים וטוען טענות אליהם. (עג)

סכ"ט: בדין דאם הפרשיות שגורות בפיו מותר לכותבם בע"פ ואם אין שגורות בפיו צריך לכותבם מתוך הכתב.

הנה אי' בלקוטי מוהר"ן (תורה קצ"ב) שאם חוזרים מאמר מאה ואחד פעמים זוכים לבחי' של ראית בעל השמועה כנגדו, והנה אי' בספה"ק לפרש מאמר הירושלמי שלעולם יראה האדם כאילו בעל השמועה עומד כנגדו, שיש בחי' שבעל השמועה קאי

עג. ומרומז גם שנכנס הלמ"ד לתוך האותיות שעומדים בשורה שעליו, היינו שהיהודים שעליהם יש לו הטענות הם באמת גדולים וגבוהים ממנו ועומדים מעליו, אלא שאינם מתנשאים ומתנאים לנובה כמותו.

שגורות הרי צריך להסתכל בעיניו על אותיות הקדושות שהולך לכתוב, שהאותיות הם הכלים שמגלים האור האלקי, וע"י שמסתכל בהם בעיניו הגשמיות מתעורר גם בנשמתו בחי' של דבקות של ראיית פני אלקים חיים כביכול.

ס"ל: בדין דאינו רשאי לכתוב אא"כ יודע לקרות.

הנה צדיקים זי"ע הקפידו שלא לספר מעשה מצדיקים אא"כ יש להם שייכות לאותה הבחינה, בבחי' שהם בעצמם נהיו בעל המעשה, וכן בענין לחקות תנועות הצדיקים שזוהרו בזה חסידים ואנשי מעשה כדאיתא ע"ז בנוע"א שזה בחי' של לא תעשה לך פסל כל תמונה, ורק אם מקבל נגיעה בבחי' העבודה הפנימית של הצדיק שמוזה נהיה תנועות החיצוניות מותר לעשות כמותם (עד), וזה הפנימיות שלא יכתוב אא"כ יכול לקרות שיכול ליכנס לפנימיות האור בעצמו ואז יכול לכתוב ולהשפיע.

סל"א: במח' המחבר והאחרונים במעתיק וכותב בתוך הכתב האם צריך להוציא התיבות בפה קודם שיכתבם, שלמחבר

על הקב"ה, היינו שיראה בלימוד ששכינה עומדת כנגדו שהקב"ה יושב ושונה עמו וכנגדו, וא"כ ה"נ י"ל בדברי הלקו"מ הנ"ל שכשאדם בקי באיזה דב"ת בע"פ הרי זוכה שבדב"ת זה יזכה לראות בעל השמועה כנגדו, היינו שיוזכה להגיע בדב"ת זה לדבקות בבחינת ראיית פני אלקים חיים, שזה עיקר הדבקות, כשזוכים לדבקות שבבחי' ראייה כביכול, שע"י חזרה הרבה דבקים בשכינה הק', כמ"ש"כ במקו"א שחזרה היא בסוד המלכות שעל ידה נדבקים בשכינה הק', וממילא אפשר להגיע ע"י ריבוי חזרות לדבקות השכינה בבחי' ראייה וכנ"ל שהוא עיקר הדבקות.

והנה ענין התפילין הוא הדבקות בה' כדאי' בספה"ק שתפילין מלשון נפתולי אלקים נפתלי שפרש"י שהוא מלשון צמיד פתיל חבורים מאת המקום נתחברתי וכו', ובבחי' וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך, וע"כ בכתיבת התפילין שאז ממשיכים האור של הדבקות שצריך לבא ע"י התפילין צריך הכותב להיות מקושר לבחי' הראיה, וע"כ אם שגורות הפרשיות בפיו הר"ז בבחי' הראיה האלקית כנ"ל שע"י ידיעת דב"ת בע"פ זוכים לדבקות שבבחי' ראייה, ואם אין

עד. וזה גם היה הענין שצדיקים כשסיפרו מעשיות מצדיקים שינו פרטים לפי הבחינה שהיו צריכים לעורר ולפי המדרגה שאחזו בשעת הסיפור, ופעם אמר לי הרה"ק ר"י מפאשורסק זי"ע שצדיקים דרכם לשנות פרטים כשמספרים סיפורי צדיקים אך אמר על עצמו שהוא אינו משנה, והנבאי שנוכח שם נענה שגם הוא דרכו לשנות, וצחק כמסכים.

בשגורות בפיו א"צ והרבה אחרונים חלקו ופסקו דבכל גווי צריך להוציא התיבה מפיו קודם שיכתבנה.

הנה מעם הפנימי של דעת האחרונים מביא המ"ב בשם הב"ח כדי שתהא קדושת הבל קריאת כל תיבה ותיבה היוצא מפיו הקורא נמשכת על האותיות שכותב, והיינו שצריך שיהא הקדושה שלימה במחשבה ובדיבור ובמעשה הכתיבה.

ודעת המחבר י"ל עפ"י מה שאיתא בלקו"מ שכל דבר שמעיינים בו יוצא באופן ממילא הבל דק מהפה אף שאינו מורגש, ונחשב לדיבור וכמו שא"י בהל' ברכת התורה (סי' מו סעיף ג' וד') שלשיטת המחבר א"צ לברך ברה"ת על הרהור, ובכ"ז צריך לברך כשכותב דברי תורה, וי"ל הטעם שכיון שכותב הרי בע"כ מעיין וחושב חזק, וממילא יוצא בע"כ הבל דק מהפה כנ"ל, ועדיף מהרהור קלוש דלא עביר מיד. (עה)

סל"ב: בדין דצריך להניח גויל חלק מעל ומתחת האותיות ובמ"ב (ס"ק ק"מ) הביא דיש אומרים שמלבד השיעור הרגיל המבואר במחבר (שהוא כדי כתיבת למ"ד מלמעלה וכ"ף ונו"ן מלמעלה), הרי יש להניח עוד גויל

כדי חצי ציפורן, ומסיים המ"ב שזה רק לכתחילה.

הנה כבר כתבנו שענין הגויל המקיף את האותיות הוא בבחי' אוא"ם שסובב כל עלמין, (ואמנם גם בקריאת קויטלאך ע"י צדיקים זי"ע, היו כאלו שראו הכל בחלק החלק שמסביב אותיות השמות, שכמו שבאדם הגשמי הרי עיקר החלק אלקות של נשמתו מקיפה את גופו בבחי' מקיף שחיה יחידה הם מקיפים לאדם מבחוץ, וה"נ בכתובת שם האדם מתגלה בחלק שמסביב לאותיות המקיפים שלו).

והביאור הפנימי בענינו י"ל שהוספה זו של חצי ציפורן הוא כדי שיהא ניכר ההיקף גויל, ולכן אין זה מעכב ורק לכתחילה, דהא באמת הענין של האוא"ם הסובב"ע הוא דבר הנעלם מהשגה בגילוי להתחתון, שע"כ נקרא בשם סובב, וכלשון התניא (פמ"ח) "ואין הפירוש סובב ומקיף מלמעלה בבחי' מקום ח"ו כי לא שייך כלל בחי' מקום ברוחניות, אלא ר"ל סובב ומקיף מלמעלה לענין בחי' גילוי השפעה וכו' שאינה בבחי' גילוי אלא בהסתר והעלם ואין העולמות משיגים אותה וכו', אף שמלא כל הארץ כבודו והיינו אור אין סוף ב"ה כמ"ש הלא את השמים ואת הארץ אני מלא נאום ה'

עה. וכן ראו בדורינו אצל כ"ק אדמו"ר מבוהוש זי"ע שבזקנתו הרי כשהיה מיוחד היחודים היה יוצאים השמות הק' מפיו, באופן שהיה ניכר שאין מתכוין להוציאם בפה אלא שמרוב דבקותו ועינו בשמות הק' היו יוצאים מפיו הק' ממילא וכנ"ל.

אעפ"כ נקרא סובב עליה אף שהיא בתוכה ממש מאחר שאין השפעתו מתגלית בה וכו' עיי"ש באריכות ורק לכתחילה יש להשאיר חצי ציפורן להראות ולגלות שאנו מאמינים בזה, אך אין מעכב שהלא באמת ענין זה אינו ניכר ואינו מתגלה לנו כנ"ל.

סל"ג: בדין דיעשה השורות שוות שלא יצאו אותיות מחוץ לשיטה, ולפחות יזהר שלא יכתוב ג' אותיות חוץ לשיטה, ועיין מ"ב ס"ק קמ"ח שביו"ד פוסק המחבר כרמב"ם שלא יכתוב רוב התיבה מחוץ לשיטה.

הנה בעבודה"י צריך לזהר שלא להתבלט, שזה הבחי' המבואר פה בהלכה שלא יצאו מחוץ לשיטה, וכדאי' בחז"ל הכלל שלא ישנה אדם מהמנהג שלא יהא עומד בין היושבים ויושב בין העומדים, וכ"ש בעבודה"י צריך לזהר מבליטות, (וכ"כ החזו"א בהדרכה לבחורים שיש לזהר שלא להיות בולט ושונה מהאחרים), ואחד מהסברים הפנימיים בזה שהנה ידוע מש"כ הנוע"א (פרשת דברים) שיש עולם גבוה הנקרא "בשם כל ישראל" שאין מגיע שם שום פגם וחסרון, וכל יחיד צריך לעשות עבודתו בהתכללות הכלל ובה

עולה עבודתו לעולם זה (שהוא בחי' עולם הכתר - א"ק), אך כשמשנה מהציבור יכול ח"ו להיות נידון לבד ולא להתכלל עם הכלל. (עו)

אמנם לכל כלל יש יוצא מן הכלל, שלפעמים יש בחי' של איזה ענין רוחני שמרגיש וחש עובדה"י בפנימיות לבו שענין זה נחוץ ונצרך לחיות נפשו וזהו תיקונו הפרטי, (ולפעמים זה מחמת גלגולים קודמים), ואז הרי בענין זה הרי הוא מקושר למעלה בקשר פרטי של נשמתו, שכל אחד בנקודה המיוחדת שלו הרי הוא בבחי' צדיק, ובה יש לפעמים מקום להקל אף לשנות מהכלל, וכנ"ל בצדיקים, (אך זה אין שייך בתחי' העבודה, וכנ"ל מהזהרת החזו"א לבחורים, ורק אחרי שזוכה האדם ע"י ריבוי עבודה"י לבחי' גילוי מנשמתו שייך הנ"ל), וזהו כמבואר פה בהלכה שלכה"פ יזהר שלא יהא ג' אותיות (שהם בחי' חזקה) או רוב התיבה מחוץ לשיטה, והיינו שאף כשיש איזה דבר פרטי שצריך לשנות מהכלל, אך לכה"פ שלא יהא רגיל ומוחזק בכך לשנות מהאחרים וכן שברוב עניניו לא יהא שונה מהאחרים, והש"י יורינו דרכו באמת אכ"ר.

עו. וכדאי' בזוה"ק על הא ששאל אלישע את האשה השונמית האם יש לך צורך שאדבר בשבילך עם המלך, שזה היה בר"ה ושאל אותה האם צריכה שיעורר עליה רחמים אצל הש"י, וע"ז ענתה לו השונמית בתוך עמי אני יושבת, שלא רצתה להזכר בלחוד למעלה, ואפילו לא ע"י אלישע הנביא אלא העדיפה להיות כלולה עם כל הציבור, עיי"ש.

סל"ד: ב' אותיות שהם תיבה אחת לא יכתוב חוץ לשיטה.

הנה יש שיטה בראשונים שכל התיבות בלה"ק הרי שורש התיבה הוא תמיד ב' אותיות, (ואף בתיבות שנראה שהשורש שלהם הם ג' אותיות הרי סוברים שרק ב' הם אותיות עיקרים בשורש), וההסבר הפנימי לזה הוא ששורש אותיות התורה הוא מעולם המלבוש, שהוא השורש לכ"ב אותיות התורה, ועולם עליון וגבוה זה נעשה מרל"א שערים, שכל שער הוא צירוף של ב' אותיות (והיינו שכ"ב אותיות התורה מצרפים כל א' עם כל האותיות האחרות ומוזה נהיה רל"א שערים), ורואים שבשורש כל השרשים כל תיבה היא רק בת ב' אותיות, (והמגיד מקאזניץ זי"ע מבאר בזה שהוא ענין של יחוד "נתיב ושביל" נתיב בחי חכמה ושביל בחי בינה, ואכמ"ל).

אמנם אף שבעולם הגבוה והעליון הנ"ל הרי יש רק בחינה ב' אותיות, הרי אח"כ יש הבחי' של שבירה ותיקון שמזה נהיה הענין של ג' קוין, ומזה נשתלשל שיש ריבוי תיבות ששורשם בגלוי הוא יותר מב' אותיות, שאחרי השבירה ותיקון הרי צריך דווקא שיהא יותר משני אותיות, שאחרי שנפרדים בשבירה ב' האותיות א' לימין וא' לשמאל, צריך שיהא בחי' של אות נוספת בבחי' קו האמצעי המאחדם, ורק בעולם העליון שם אין הב' נפרדים כלל ומתאחדים בעצם.

וזה בחי' עולם המלבוש ששם יש בחי' של קדושת מנין י"א, שבדרך כלל בעולמות הרוחניים הרי י"א מרמז על בחי' של פירוד, שכאילו אין מתאחד האוא"ס עם הי"ס ח"ו, ומרמז על בחי' הסמ"א ששם יש י"א כתרי דמסאבותא שכנגדם יש ענין הי"א עניני הקטורת לבטלם, שענין הסמ"א הוא שאין מתאחדים ואין מתבטלים להאוא"ס שבתוכם ועושים עצמם כנפרדים, אך בעולם המלבוש יש ענין של קדושת מנין י"א, ששם מתחלקים הכ"ב האותיות לב"פ י"א אותיות ונארגים עי"ז למלבוש הק' וכו', והיינו כנ"ל שבעולם עליון הזה אין שום בחי' של פירוד, שאף דבר שנראה כאילו הוא פירוד שם נכלל כולו ביחוד, וכן הוא בענין ב' אותיות, שאף שאח"כ חלוקה של ב' מראה על פירוד של ימין ושמאל שם נכלל הכל ביחוד גמור, ואכמ"ל, ונבוא לעניננו, שהנה תיבה שכולה היא רק ב' אותיות נמשכת מעולם המלבוש, ששם מתאחדים ב' אותיות אף ללא קו אמצעי המאחדם, (ובבחי' התיקון דלעת"ל שיתאחדו הב' משיחין שהם ב' הפכים ויתאחדו לעין אחד כמבואר בהפסרת פר' ויגש, ואכמ"ל), ולכן אף שתמיד מותר לכתוב ב' אותיות מחוץ לשיטה, שזוהו מציאות הבריאה שיש פירוד בב' אותיות של ימין ושמאל שמזה נהיה השבירה וציאה מהסדר, אך בתיבה של ב' אותיות שם אסור להוציאם מהשיטה, שבתיבה זו שנמשכת בגלוי מעולם המלבוש שם

אין בחי' השבירה והיציאה מחוץ להסדר אלא נכללת ומיוחדת בתוך היחוד השלם. (עז)

סל"ה: אותיות השם צריך שיהיו כולם בתוך הדף ולא יצא מהם כלל חוץ לדף. (עח)

הנה אי' בגמ' (יומא לה.) על אחד שהיה מכניס ד' קולמסין בד' אצבעותיו וכותב שם הויה בבת אחת, ומשמע שם שזה ענין ומעלה לעשות כן (מדגיגוהו על שלא רצה ללמד איך עושים זאת), וצ"ב מה המעלה בזה, אלא שהנה ענין הזמן נהיה מהשינוי שיש בבריאה, שאם השמש והגלגלים לא היו זזים ממקומם ולא היה ענין השינויים של יום ולילה הרי גם לא היה מושג הזמן, וכל מושג הזמן הוא מחמת הצמצום וההסתרה והריחוקים מהבורא, שזה גורם ענין השינוי, שבדבר פשוט אין שינוי, ובוה מפרש בלקוטי מוהר"ן (ח"ב ס"א) הא שיאמר ה' למשיח צדקינו אני היום ילדתיך, שאחר שעבר על משיח כל מה שעבר מיום בריאת העולם וסבל מה שסבל עם כל זה מחמת גודל מדרגתו והפלגת עוצם מעלת שכלו שיגדל אז מאוד מאוד יהיה כל הזמן שעבר עליו מיום בריאת העולם עד אותו הזמן כולו אין ואפס ממש ויהיה ממש כאילו נולד

היום, עיי"ש בארוכה, והיינו כנ"ל שיתגלה אז האור פשוט שלמעלה משינויים שמבטל בחינת הזמן ובבחי' אני הויה לא שנית, ששם הויה השורשי מרמז על בחי' יחודא עילאה שהוא בחי' אוא"ס הפשוט שלמעלה מכל השינויים, וזה היה המעלה בכתיבת שם הויה בב"א שמתגלה בכעין מה הבחינה ששם הויה הוא למעלה מבחי' הזמן ומתגלה הבחי' של אני הויה לא שנית.

וזה גם הביאור בעניננו ששם הויה (וכן שאר שמות הק' שכולם מגלים ג"כ שם הויה) מרמז על יחוד השלם שאין שום הסתרה, ולכן אסור לכתוב השם הק' מחוץ לשורה, שענין חוץ לשורה הוא הבחי' של הפירוד וההסתרה וירידה למקום נמוך שמחוץ לגבול הקדושה, אך בשם הויה הק' אין בחי' הסתרות אלא הכל טוב בבחי' לעת"ל כשיהא השם שלם שיהא רק ברכת הטוב והמטיב.

ויש והנה ידוע המעשה בהספר הק' אור החיים, מהמדפיס בשם אשר שהשמיט מהספר (פר' ראה א, ה) את המילים "משיח ה' שמו חיים" שרימז בוה כידוע על עצמו, והראה לו הרה"ק מוהר"פ מקאריץ זי"ע שבדברי רש"י

עז. ומרמז סודות גבוהים אלו בסעיף ל"ד שזה רמז שכשהשכינה הק' יורדת לדלות, למקומות הכי נמוכים כמו שנפלה בעו"ה בעקבתא דמשיחא לשער הנו"ן וכו' הרי עי"ז יזכו להתהפכות של קום בתולת ישראל לשער הנו"ן דקדושה לעולם המלבוש כתר הכללי, בב"א.

עת. א"ה: נלמד ביומא דהילולא דאור החיים הק' ובנזכר בפנים.

עה"פ אמן אמן אם מאיש זה אם מאיש
אחר נדפס במקום תיבת "אחר" תיבת
"אשר". (עט)

ואמנם יש שהקשו סתירה מדברי
האזה"ח הק' עצמו שכותב
שם שהורתו ולידתו של מלך המשיח
הוא בארץ ישראל, והלא האזה"ח הק'
לא נולד באר"י, ולכן רצו לומר
שמשיח ה' שמו חיים התכוין להגדירה
פאלג'י וצ"ל וכו', אך האמת ידוע
שהכוונה היתה על עצמו, וכדברי מרן
הבעש"ט זי"ע שהיתה באזה"ח הק' רוח
דוד וכו' וכידוע המעשה בארוכה
שרצה הבעש"ט לעלות לאר"י כדי
ליפגש עמו וכו', וא"כ שוב יקשה
סתירה הג"ל ממה שכותב שהמשיח
הורתו ולידתו באר"י.

וי"ל בזה עפ"י מה דמקובל בין חסידי
רבינו ז"ל שיש בחינה שאפי' מי
שנולד עם גוף פגום ה"י יכול לקבל
גוף נקי חדש ע"י השתטחות על ציון
רביז"ל, שציון צדיק האמת הוא בבחי'
קדושת ארץ ישראל כדאי' בלקו"מ,
ועל אר"י איתא שהיא ארץ אוכלת
יושביה, עד שאפשר ליכנס על ציון
רביז"ל לבחי' עיבור ולהוולד מחדש
בגוף ובנפש ולקבל גוף חדש נקי מגן
עדן, וזה סוד גדול שאכמ"ל.

וה"נ י"ל על רבינו האזה"ח הק'
שכשזכה ליכנס לאר"י התקשר
כ"כ בקדושת ארה"ק עד שזכה
להתעבר ולהוולד מחדש באר"י,
שנהיה בבחי' הויה חדשה ע"י שנכנס
מחדש לבחי' ביטול הגמור כמו עובר
שאוכל מה שאמו אוכלת וכו' עד
שנהיה מציאות חדשה שכל הויה שלו
הוא התהוות של גילוי אלקות.

וזה יש לרמוז בהלכה דידן שאותיות
השם צריכים להיות כולם בתוך
השיטה, שבדרך כלל בסתם אדם הרי
יש חילוקים בין קדושת גופו לקדושת
נפשו וקדושת נשמתו וכו', אך מי
שזכה שפשט גופו דממשכא דחויא
לגמרי עד שהתעבר ונולד מחדש
בבחי' התהוות אלקות וביחוד אלקות
הרי כולו נכלל בתוך השיטה ואין
יוצא כלל מחוץ לשיטה שאין שייך
לומר חסרון במי שנכלל לגמרי
בהש"י, ויה"ר שיהיה חלקינו עמהם
אכ"ר.

סל"ו: במח' הרמב"ם והרא"ש בענין
פרשיות פתוחות וסתומות
(עיין ההלכה בארוכה ובשו"ע הרב כאן).
והנפ"מ שיוצא לפ"ז בכתובת התפילין
בפרשיות דשמע והיה אם שמוע. (פ)

עט. וחלק זה של המעשה הוא מפורסם ונדפסו לאחרונה צילומים מב' הדפים של דפוס הנ"ל,
אך יש להוסיף מה ששמעתי מכ"ק אדמו"ר הפני מנחם וצ"ל שסיפר לי שראה גם משניות
מס' סוטה שהודפס בדפוס זה וגם שם סיבבו משמים שיחתום שוב את שמו מאיש "אשר",
בבחי' שלח ידיו בשלומיו (לבזות הצדיקים הר"ז סימן) שחילל בריתו ה"י.
פ. הנה סעיף זה (סל"ו) מרמוז על הל"ו צדיקים הנסתרים שיש בכל דור שמקבלים פני

כתיב אצל דוד המלך (ש"א כ"ד): ויך לב דוד אותעל אשר כרת את כנף אשר לשאול. דהנה בדרך כלל הדרך של דוד לפסוק ספקותיו ע"י בירור בהלכה, (ובבחי' זה' איתו שהלכה כמותו שנאמר על דוד), ודרכי הצדיקים שבבחי' יוסף פושטים ספקותיהם עפ"י רוח"ק, אך במעשה זה של דוד שהסתפק האם להרוג את שאול לא היה לו אפשרות להכריע ספק זה ע"י בירור בהלכה, ואז היה צריך ליכנס בדרך של יוסף שהוא הדרך של בירור ע"י הרגשה בלב, שהנה באורות מקיפים של דוד מאיר האור של יוסף, שהוא אור החכמה, ואורות מקיפים אלו מאירים בפנימיות הלב והחליט לפשוט הספק ע"י שיתחיל לגשת לפגוע קצת בכבוד שאול שיחתוך קצת מכנף בגדו, ואז יראה שאם לבו נוקפו מזה הר"ז סימן שאי"ז דבר טוב, ובאמת כשהחליט בתחילה שלא להרוג את שאול הרי בזה בעצמו נתחזק אצלו ביתר שאת האור של יוסף (ששאול מבנימין כמו יוסף מבני רחל), ונתחזק אצלו המדרגת רוח"ק וקיבל בחי' לב דוד להרגיש ביתר שאת המקיפים דיוסף בתוך לבו, עד שויך לב דוד אותו, שאדרבא התחרט אפילו על התיבת כנף מעיל שאול, אך

מעבירה זו דחתיכת כנף המעיל נהיה זכות שנפשט אצלו בבירור הספק עי"ז, וא"כ היה לחטא זה בחי' של עליה, ואז קיבל דהע"ה ביתר זאת הכח להעלות ירידות ונפילות, שאפי' כשנפלים לבי"ע הרי יש לדוד הכח לגלות יחוד הגמור של א"ק שמאיר אף בבי"ע, וזה בעצמו ההתכללות של דוד עם הל"ו צדיקים נסתרים, שדוד הוא משבט יהודה שדרך עבודתו בגלוי בבחי' קידש ש"ש בגלוי, ולצדיקים נסתרים יש הכח לגלות אלקות אף בהסתר ואף בזמן של הסתרה, שהם מקבלים פני שכינה בכל יום היינו בכל עת מהכ"ח עיתים, ואפילו בזמני הסתרה, שיודעים להמתיק הקטנות והחושך וההסתרה ולגלות שם אלקות, וכמו יוסף בבית האסורים ובמצרים וכו' ששבר ההסתרה וגילה שם האלקות בכל מקום שה' איתו וכו', ובמעשה זה שנכלל דוד עם יוסף קיבל דוד הכח הזה ביתר שאת עד שיכול דוד לשבור אף ההסתרה דבי"ע ולגלות שם יחוד הגמור דא"ק.

והנה יש לדעת שבכל כתיבת פרשיות שהם בחי' של התגלות אלקות ע"י האותיות, הרי יש בין פרשה

השכינה הק' בכל יום ומשיגים השגת אלקות, ול"ו צדיקים הנסתרים הם בבחי' יוסף הצדיק שקידש ש"ש בסתר (ונקרא צדיק ע"ש קדושתו במדת היסוד שהוא ענין קדושה נסתרת), ול"ו צדיקים אלו מקושרים עם ס' ל"ב שהוא ענין הלב, שהוא שייך לבחי' של דוד, שבינא ליבא, ויש בסעיף זה התכללות של יוסף ודוד כמו שנבאר בעז"ה.

לפרשה גויל חלק, ולפעמים הוא בדרך של פרשה פתוחה ולפעמים בדרך של פרשה סתומה.

ואחד מהרמזים בפתוחה וסתומה הוא הענין של הגאולה שלימה (שאו יתגלה אוא"ם בבחי' הגויל החלק שבין פרשה לפרשה), ויש בזה ב' דרכים, בעתה שהוא הדרך של יוסף, ואחישנה שהוא הדרך של דוד.

שהנה הצדיקים שבבחי' דוד ובבחי' בינה-ליבא, מרגישים מאוד בלבם את צער השכינה בכללות ואת צרות ישראל בפרטות, ואין יכולים לסבול ורוצים שהגאולה תבא תיכף ממש בבחי' אחישנה. ויוסף הוא יותר מופשט מענין ההרגשה של העולם, שמרגיש בעיקר את היחוד האלוקי, שבבחי' האצילות, ומכח זה יש לו תמיד בחי' אור ועונג אלוקי, וכמו יוסף שאף במצרים היה תמיד איש מצליח וכו' ומכח זה יכול להתבטל להנהגת ה' ולהמתין לקץ של בעיתה.

וידוע המעשה בארוכה עם הרה"ק הרמ"מ מרימנוב זי"ע והרה"ק הר"נ מראפשיץ זי"ע, שהרמ"מ שהיה נקרא מנחם בבחי' מב"ד רצה להביא תיכף את הגאולה, והר"נ מראפשיץ, שהיה בסוד החכמה בבחי' יוסף לא הסכים לזה ועיכב זאת, וכן רבינו מוהר"ן זי"ע שלח שליח להצדיקים האלו שרצו להביא אז הגאולה ומנעם מזה, שרבינו ז"ל שהיה כלול מיוסף ודוד ביחד בבחי' משרע"ה סובר

שצריך שיהא דווקא בעתה אחישנה ביחד, וכמו שא"י גם מהגר"א זי"ע שבכה בכיות גדולות שהדרך הנכונה היא דווקא בעתה אחישנה ביחד, שהוא הגאולה שע"י יוסף ודוד ביחד.

שהנה כשהגאולה באה בסוד של אחישנה לבד בסוד דוד שמביא את הגאולה בכח מלמטה לפני זמנה הרי אם אין ישראל צדיקים אז באה גאולה זו באופן של צרות רבות ומלחמות גוג ומגוג כמו שאמר אז הרמ"מ שילכו עד העקביים בדם הרונים, עד שנאמר ע"ז "ייתי ולא ייחמיניה", ומאידך הדרך של בעיתה לבד הרי סו"ס מי יכול לסבול לחכות כ"כ הרבה זמן עד זמן הקץ של בעתה, ולכן צריך הסוד של בעיתה אחישנה ביחד, שהוא הדרך של כתר הכולל חכמה ובינה ביחד, בבחי' נמנע הנמנעות, בבחי' מתינות בזריות, בלי גבול בגבול, כמו מי שזוכה ללמוד בעיון גדול ובעמקות ובכ"ז מבין הכל ברגע אחד, שזה הבחי' של חו"ב ביחד, שמביאים את האור של בעתה באופן של מהירות של אחישנה וזהו כשהגאולה באה ע"י איחוד יוסף ודוד, ואז הגאולה באה בסוד של למעני למעני אעשה ברחמים גדולים (שבבחי' הכתר) אקבצך בב"א.

ונתחיל לבאר דיני הסעיף, שהנה קדש והיה כי יביאך בודאי הם פתוחות, ומובדלות זו מזו, שהם ב' המוחין של החכמה והבינה, וכל אחד פרשה לעצמה, אך הנידון בסעיף זה

בענין שמע והיה אם שמוע שבאמת שניהם הם בחי' הדעת שמתחלק לב' חסדים וגבורות, ובזה הרי מצד אחד יש סברא שלא לחלקם ולהפרידם, שהם מה אחד דדעת, וכמו בד' כוסות של פסח שאין להפסיק מה"ט בין כוס ג' לכוס ד', ומאידך בתפילין הם ב' פרשיות נפרדות, ולכן יש לכה"פ לעשות שיהא סתומה ביניהם להראות שהם קשורים זל"ז, (וכמו בתורה שוהיה אם שמוע פ' סתומה).

והנה הרמב"ם אומר שאם עשה ב' הפרשיות אלו פתוחה פסול, שהרמב"ם שבסוד החכמה, שמבני ספרד, שחכמה קשורה להיחוד (שיחוד הוא רק בכח החכמה ולא בבינה), ורוצה לאחד החו"ג, והרמ"א והב"ח והרש"ל שבסוד הבינה מכשירים בדיעבד, שסוברים שאף שכשנראה פירוד בכ"ז כשר ומספיק יחוד בהעלמה, שהבינה מרגישה הכח של יחוד הגמור של א"ק שמאיר אף בבי"ע במקום הפירוד, (והט"ז סובר כאן כהרמב"ם וזה חידוש, שבדרך כלל הט"ז הולך בדרך הבינה, ויבואר לקמן).

והנה לכתחילה לכו"ע צריך לעשות שיהא הפרשה סתומה, וצריך אמנם שיהא קצת הפסק בין הפרשיות לכו"ע שאסור לחבר החו"ג לגמרי, שזה בחי' כלאיים, וכמו שא"י ממוהרנ"ת שאסור לערב הידיעה והבחירה וכו', אלא צריך לעשות קצת פירוד לגלות הבחי' של כל אחד, ובכ"ז שיהא קשר ואיחוד ביניהם ע"י הסתומה.

ובזה יש תמיד ד' דרכים איך עושים פרשה סתומה, דרך א' שהיא דרך שטובה לכו"ע הוא שמתחילים השורה בגמר פרשה הקודמת ועושים הפסק ט' אותיות ואח"כ מתחילים בשורה זו עצמה פרשה הבאה, ואז יש שוויון גמור בין פרשה שסיימו לפרשה שהתחילו שניהם באותו שורה וביניהם ט' אותיות חלק, שהוא האוא"ס שבאמצע שעושה שלום ואיחוד בין ב' הבחינות של ימין ושמאל (שנרמזים בב' הפרשיות שבשורה זו מימין ומשמאל) בהפסק של ט' אותיות שהוא רמז לספי' היסוד, שיש בספי' היסוד את הענין של שלום, ועושה בהפסק כזה שלום בין ב' הקוים כנ"ל, וזהו סתומה הראויה לדברי הכל שעושה שלום בין יוסף לדוד בתכלית בבחי' ב' מלכים בכתר אחד כראוי. אך כאן בתפילין בחיבור של שמע והיה אם שמוע א"א לעשות כן, שהלא צריך שיהא והיה אם שמוע בפרשה נפרדת ולא בשורה א' עם שמע.

ובזה ישנן ב' השיטות הרמב"ם והרא"ש, שהם בבחי' החכמה והבינה כמ"ש כמ"פ.

ויש ב' דרכים שלרמב"ם הוי סתומה ולרא"ש לא, ודרך א' להיפך שלרא"ש הוי סתומה ולרמב"ם לא, והכלל שהחכמה מקושרת יותר להיחוד מהבינה, אך מאידך הבינה קשורה יותר ליחוד הגמור של א"ק שהוא יחוד בהעלמה, וכמ"ש כמ"פ זאת.

ולכן אם עשה פרשה סתומה באופן שסיים הפרשה שלא בסוף השורה והשאיר ט' אותיות וכן אם תחילת פרשה הבאה לא התחיל בראש השיטה והשאיר חלק, הרי לרא"ש אין ניכר כ"כ החיבור בין הפרשיות בזה שאינם באותו שורה, אך להרמב"ם שקשור יותר ליחוד דאצי" הרי מספיק גילוי והיכר זה ליקרא שיש יחוד בין הפרשיות.

ויש אופן הפוך, שהשאיר שיטה שלימה פנויה בין הפרשיות, וללא חלק ט' אותיות בשורות הכתובות, הרי להרמב"ם אין מתגלה כאן יחוד שאדרבא יש כאן פירוד של שורה שלימה, שחכמה שהיא בבחי' הראיה אין רואה בכה"ג בחי' של חיבור ואיחוד, אך הרא"ש שקשור עם היחוד דהעלמה והולך בדרך ההתבוננות הרי מגלה שיש כאן יחוד בהעלמה מצד ההתבוננות, שמוען הרא"ש שהשיטה הריקה מוכיחה שיש קשר בין הפרשיות שהלא בסתם הפסק וריות אין עושים שורה שלימה ריקה ומדוע כאן יש שורה שלימה ריקה אלא ששורה זו באה לגלות הקשר שיש בהעלמה בין הפרשיות, ונעשה מהפירוד עצמו יחוד, בבחי' יחוד הגמור שעושה מפירוד דהבי"ע בחי' היחוד.

וה"נ בנידון דידן בחיבור ויחוד דחסדים דדעת עם גבורות דדעת שהוא יחוד שקשור עם הגאולה, וע"ז יש שני שיטות הנ"ל, דרך הרא"ש שהיא דרך הבינה שדרכה ללכת

בקצוות, היינו או גילוי היחוד בתכלית בהשוואה אחת, וכאן שא"א זאת הרי יש לגלות היחוד ע"י הפירוד של השיטה שלימה ריקה, שזה מוכיח עפ"י עמקות שבודאי שיש קשר ואיחוד נעלם, שהלא לא יתכן שיהא באמת הפרדה בין החסדים דדעת להגבורות דדעת שהם מח אחד, אלא בע"כ שהפירוד עצמו מוכיח שיש כאן יחוד וקשר נעלם וכנ"ל.

ולרמב"ם שבסוד החכמה עושים היחוד בדרך החכמה שיראה היחוד בגלוי ע"י שאין מתחיל פרשת והיה בתחי' השיטה, שאף שאינו יחוד גמור כ"כ שמשווה לגמרי בין ימין לשמאל, בכ"ז הרמב"ם עושה כאן היחוד בבחי' קו אמצעי שמכריע בין הקצוות, וזה מספיק ליחוד.

והעולם נוהגים כהרמב"ם, שהוא בבחי' החכמה, שבדרך כלל ענין היחוד הרגיל שייך לעולם האצילות שבבחי' החכמה.

וכאן יש חידוש של הט"ז, שהט"ז מחדש שיש דרך שיהא כשר בין להרמב"ם ובין להרא"ש, ע"י שיסיים פרשת שמע בפחות מט' אותיות חלק בסוף השורה ויתחיל פרשת והיה אם שמוע גם בחלק בתחי' השורה, וזה הוי פתוחה לכו"ע, שלרמב"ם הרי מספיק מה שמתחיל והיה אם שמוע לא בתחי' השורה, ומחדש הט"ז שאף להרא"ש מכיון שיש בשני המקומות קצת חלק פחות מט'

אותיות (אף בשניהם ביחד) בזה מאוד ניכר החיבור היות שאין ביניהם הפסקה של ט' אותיות, והנקודה הפנימית בשיטתו, שאף שאין מחוברים הפרשיות והשיטות בפועל, שכל אחד הולך בשיטתו בכ"ז הוי יחוד, ולא מביא לרמב"ם שמספיק קצת יחוד, אלא אפי' לרא"ש שמצריך יחוד גמור בפועל הרי כאן שכל אחד מעביר קצת על מדותיו בגלל השני, שמשאיר קצת חלק פחות מט' אותיות בגלל השני, בזה נהיה יחוד גמור ביניהם (שט' אותיות מורה על התגלות גמורה שיש לכל התגלות גמורה ט' מדות (מלבד המלכות) וכאן כל אחד ויתר על התגלות גמורה מצידו למען השני ובזה בעצמו נהיה יחוד גמור אף להרא"ש.

ודרך זו נתגלה כאן ע"י הט"ז, שנקרא דוד ועלה כאן דוד לשרשו בכתר שבאריך, שכנ"ל כמ"פ קל לעלות לכתר בדרך דוד יותר מדרך דיוסף, וגילה כאן דרך להשוות החכמה והבינה דהרמב"ם והרא"ש ע"י אור הכתר דאריך.

ובעל התניא לא קיבל עצת הט"ז, שבעל התניא שאחוז בחכמה רצה ללכת בדרך הרמב"ם שהיא דרך החכמה, ובסוף ימיו של בעל התניא גילה דרך חדשה לעשות ג"כ פשרה בין הרמב"ם להרא"ש, והיינו שעלה התניא בסוף ימיו לשורש החכמה שהוא בעתיק שבכתר, שג"כ משה ומחבר החכמה והבינה, אלא שעתיק

נוטה בעיקר להחכמה ואין מתייחס לבינה אלא קצת, שבדרך זו של בעל התניא אין יוצא לגמרי ידי דעת הרא"ש, אלא הולך בדרך הרמב"ם אלא שבמקום שיהא פסול להרא"ש מחמת שתי סיבות חושש להרא"ש קצת ומוריד פסול אחד (שאכמ"ל בזה בביאור הדבר בגולה וכמו שתמחו ע"ז הפוסקים), שדרך דעתיק היא בבחי' תורה דעתיקא סתימאה שהיא בחי' תורה דלעת"ל שאין מובן תורה זו היום, ואין מובן דרך זה בשכל של היום שהוא שכל של הגלות בבחי' הבינה, ומובן דרך זו עפ"י הסוד בבחי' המוחין דלעת"ל, (ולכן בעיקר נהגו כהתניא הסופרים שבירושלים עיה"ק, שמאיר בה אור דלעת"ל, ובכל העולם נהגו כהט"ז) וגם ע"ז איתא שבסוף הדבר לא נתברר לגמרי שיטתו בזה, שזו בחי' ספיקות דעתיק שלא נדע דברים אלו איך שיהיו עד שיהיו בהתגלות תרין משיחין ברחמים גדולים בב"א.

סל"ז: עור הבתים צריך להיות מעור בחמה חיה, ועוף טהורים, ואפילו מנבילה או טריפה שלהם, דכתיב למען תהיה תורת ה' בפיו מן המותר בפיו.

הנה הסמייפלר זצ"ל בספרו קריינא דאיגרתא התקשה בהלכה זו במש"כ רבינו בעל התניא ז"ע בתניא פל"ז, שמפרש שם הטעם הפנימי של הדין דטהורים ומותרים בפיו, שזה משום שהמצוות ממשיכים גילוי אוא"ם

מלמעלה למטה להתלבש בגשמיות עוה"ז בדבר שהיה תחילה תחת ממשלת קליפת נוגה ומקבל חיותה ממנה, ולכן בעיני דווקא מותרים בפיך שהם בחי' קליפת נוגה לאפוקי אתרוג ערלה שאסור באכילה ופסול שהוא משלש קליפות הטמאות לגמרי שאין להם עליה לעולם וכו' עיי"ש.

והקשה והלא נבילות וטריפות גם אסורים באכילה כמו ערלה, וא"כ גם הם לכא' מג' קליפות הטמאות, ובכ"ז כשרים לעשות מהם תפילין.

אך התירוץ הוא שנבילות וטריפות של בהמות הטהורות הם בבחי' רע שבנוגה שאף שהוא רע ואיסור בכ"ז יש להם עליה ותיקון לעת"ל, ולכן מותר לעשות מהם תפילין, שבמצוות ממשיכים אור דלעת"ל כמו שמאריך שם בתניא.

ויש עוד להוסיף בביאור ענין זה, על פי מש"כ המגיד מקאזניץ זי"ע שתפילין באים לקדש את הגוף, שהגוף הוא בחי' המלבוש אל הנשמה, ומהתפילין שהוא לבוש הקדוש ונמשך כביכול מקדושת עולם המלבוש (שזה טעם נוסף להנחת התפילין אחר הטלית שבסוד עולם המלבוש, ואכמ"ל) נמשך קדושה אל לבוש הגוף ומתקנו,

(ומחדש שם דבר פלא שבשב"ק מתקדש הגוף מקדושת המלבושים שמלבישים לכבוד שב"ק), ובזה מומתק מה שתפילין כשרות מנו"ט, שהם מרע שבנוגה, שהלא גם בגוף האדם הישראלי יש הבחי' של רע שבנוגה (בכל תאוות היתר שלא לש"ש) שצריכה תיקון והתקדשות בכח התפילין הק'.

סל"ח: יעשה ד' בתים מעור אחד לשל ראש, ובית אחד לשל יד.

כבר ביארנו במקו"א שתפילין של יד היא בבחי' המלכות שפנימיותה היא חכמה, בסוד אבא יסד ברתא, וחכמה היא בבחי' אור אחד פשוט וע"כ תש"י בבית אחד, ותש"ר הוא בבחי' הז"א שפנימיותו בספי' הבינה שהיא בבחי' הכלי לאור החכמה שמגלה בחי' הפרטים והחלוקה וע"כ הוא בד' בתים.

ויש להוסיף טעם פנימי למה שנהגו ישראל בדורות האחרונים לחבר

הד' בתים בדבק (פא), שהנה בדורות האחרונים שמתקרבים לתיקון דלעת"ל שאז יחזור להאיר אור החכמה והיחוד (במקום הנהגת הדינים שמתעריץ מבינה בזמן הגלות), הרי התחילו בנ"י להאיר אור החכמה בתוך הבינה, שהכניסו דבק בתפילין של ראש שהוא בבחי' הבינה לחבר הבתים כאחד כמו בתפילין של יד, והכניסו מוחין

פא. שיש בזה אריכות בפוסקים שאכמ"ל, וכמובן א"א לפסוק עפ"י טעמים פנימיים, שהטעמים הפנימיים הם שורשים בעולמות עליונים, אך תורה לא בשמים, ואכמ"ל.

דחכמה בתוך הבינה, וזה גם הענין שהתפשט הנחת תפילין דרבינו תם בדורות האחרונים, שתפילין דר"ת הוא גם בבחי' הארת חכמה בבינה, כמ"ש במקו"א שתפילין בכללות הוא בסוד הבינה, ותפילין דר"ת מאירים בהם בחי' החכמה, (והגר"א לא הניח תפילין דר"ת, שהוא בעצמו היה בבחי' חכמה דבינה, בבחי' חכמה דימות החול, בבחי' משיח בן יוסף לפני איחודו עם מב"ד, ולכן הרגיש גם בתפילין של רש"י הארה של חכמה דבינה, ולא הוצרך לתפילין דר"ת).

ונעתיק כאן (דרך אגב שהזכרנו שהגר"א זי"ע היה בבחי' מב"י) מש"כ במקו"א מענין המח' של הגר"א זי"ע נגד החסידות, והביאור עפ"י הנ"ל שהגר"א היה בחי' משיח בן יוסף (וכדאי מתלמידי הגר"א, וכן מקובל ממהרי"ל דיסקין), ואחד מהתפקידים של משיח בן יוסף הוא להלחם עם קליפת הערב רב שמתגברת לפני הגאולה, וקליפת הערב רב היא קליפת ההשכלה שהתחיל שורשה בשנים אלו, ובאמת חסידות היא הזלע"ז של קליפת ההשכלה, שקל"י הע"ר של ההשכלה שייך לשער הנו"ן של הטומאה, בחי' קליפת עמלק הנקראת "ראשית גויים" (וכדאי באוה"ח הק' פר' שמות שלפני הגאולה יהא התגברות שער הנו"ן של הטומאה), ולכן עסקו המשכילים ימ"ש להפיץ חכמות טמאות היוצאות משער הנו"ן דטומאה (כמו שלהבדיל בזלע"ז הרי חכמה דקדושה יוצאת מספי' הכתר

דקדושה), וחסידות הוא הקדמת רפואה למכה, שחסידות היא גילוי ה"יחידה", שהיא בחי' גילוי הכתר, שער הנו"ן דקדושה, וגילתה החסידות ההשכלות דקדושה של גילוי אלקות בחב"ד שזה הרפואה לקליפת ההשכלה, והיינו שהגר"א השייך לבחי' מב"י שזה בחי' ספירת החכמה כדלהלן, הרי ספירת החכמה דוחה את חכמה דטומאה באופן של מלחמה, שענין הבירור בין טוב לרע שייך לספירת החכמה, ש"כולהו בחכמה אתברירו", ולכן הגר"א הוצרך לילחם נגד קל"י הע"ר, אך גילוי החסידות השייכת למשיח בן דוד – ספירת המלכות – הנעוצה סופן בתחילתן בספירת הכתר – מרפא את המחלה של חכמה דטומאה, באופן של תיקון ורפואה, ע"י שמפיץ חכמה דקדושה, וכמו משיח בן דוד שכשהוא בשלמות תיקוני המלכות שלו ומקבל מכתר וכו' אזי מתקן את העולם ללא מלחמות שכל ענין החבלי משיח והמלחמות שלפני הגאולה שייך לבחי' משיח בן יוסף כשהוא לא נכלל עם משיח בן דוד, ואכ"מ.

ונחלף בעוונותינו להגר"א "בין אויב לאוהב", בין חסידות להשכלה, ולכן אמרו צדיקים שאם היה רואה הגר"א את תואר פני בעל התניא זי"ע היה מיד חוזר בו מכל המח', שמיד היה רואה שאי"ז קליפת הע"ר, ובאמת בדורות שאחרי הגר"א לחמו תלמידי הגר"א (ר' יצחק מוואלאזין זצ"ל) ביחד עם הצמח צדק זי"ע נגד קליפת

ההשכלה, שהיא קליפת הע"ר האמיתית.

ויש בחינה שאם היו הגר"א ובעל התניא נפגשים היה נהיה איחוד של ב' משיחין, משיח בן יוסף ומשיח בן דוד, והיה מתעורר הנאולה שלימה, שתורת החסידות שייך לגילוי משיח בן דוד, (ובעל התניא היה בן אחר בן למהר"ל מפראג שהיה בן אחר בן לדוד המלך), ולכן התחזק השטן למנוע הפגישה ביניהם.

ובאמת הרי מלחמתו של הגר"א זי"ע היה מלחמה קדושה, שנשאה פירות ותוצאות טובות בהכנעת קליפת הע"ר לדורות, שאף שבחיצוניות היה נראה שנלחם הגר"א נגד החסידות, הרי הקדושה של מלחמה זו יצאה לפועל להכניע את קליפת הע"ר, וכמו שאמר רבינו הק' מוהר"ן זי"ע, שבאמת אין עליו שום חולק, שאלו שחלקו עליו ציירו להם דמות דמיונית מסויימת ועליה הם חולקים, אך עליו עצמו אין שום חולק, וה"נ הגר"א לא חלק לעולם על החסידות אלא על קליפת הע"ר, אלא שסבר שקליפת הע"ר מצויירת בדמות של חסידות, אך באמת לא חלק לעולם על החסידות.

וביתר ביאור, בחי' משיח בן יוסף שייך לספירת החכמה, ומשיח בן דוד שייך לספירת הבינה, ולכן הגר"א שהיה בבחי' מב"י הרי עיקר עסקו היה בתורת הנסתר הקשור לחכמה, ובעל התניא זכה לכתוב השו"ע

הרב בנגלה ובהלכה השייך לבינה (שהגר"א לא קיבל רשות משמים לזה כמו שכתבו בניו בהקדמת פירוש הגר"א על השו"ע), וכמו שיש גם גירסא בשם הדברי חיים זי"ע שהגר"א היה יותר גדול מבעל התניא בנסתר, ובעל התניא היה יותר גדול מהגר"א בחלק הנגלה, (אמנם גילוי החסידות שעל ידי בעל התניא שייך לבחי' היחידה, ענין הכתר, בחי' רזין דרזין, שאף שבחי' הקבלה והסוד בחי' רזי התורה שייך לספירת החכמה, ולא לספירת הבינה, אך לעלות לכתר – בחי' היחידה – בחי' רזין דרזין, זה יותר קל ע"י ספירת הבינה, שפנימיות בינה היא באריך, שהיא בחי' הנהגת וגילוי הכתר, אך פנימיות החכמה היא בעתיק, שהיא הבחי' מכתר שא"א לגלות שהיא נעתקת ומובדלת מהתחתונים).

ואין להקשות ממה שבמציאות נראה, שאלו הקשורים עם הגר"א לא עסקו בתורת הנסתר, והחסידים עסקו הרבה בתורת הנסתר, שהנה באמת אחרי שלא נהיה האיחוד בין תרין המשיחין, ונהיה בחי' השבירה במשיח בן יוסף, הרי כל הקשורים עם הגר"א התרחקו מלימוד הנסתר, שהנה בחי' הגר"א הרי עיקר עסקו היה בתורת הנסתר, ולימוד לגדולי תלמידיו (כהנפש החיים והרמ"מ משקלוב ועוד) את תורת הנסתר, אך אחרי פטירתו הפסיקו ממשיכי דרכו מלימוד תורת הנסתר, שהנה כשלא נהיה איחוד בין ב' המשיחין נהיה בחי' מיתת מב"י, ובזה נופל בחי' יוסף ויוצא מאצילות לבי"ע,

ולכן גם התפילין צריכות להיות בריבוע.

ויש להוסיף עפ"י זה (דמרובע מרמז על כתר דעולם המלבוש) ביאור בהא דכל אמה מרובע יש בו אמה ותרי חומשי באלכסונא, דהנה המקובלים התייגעו להבין מש"כ באריז"ל בכ"מ שימין דז"א הוא כנגד ימין דנוק', ושואלים שאינו מתאים לפי המשל ממצאות בגשמיות שכשני בג"א עומדים אחד מול השני (פב"פ או אב"א) יהא ימין דאחד כנגד שמאל השני, ואף שאין לגשם בעליונים שהכל אורות רוחניים שאין לנו בהם שום השגה, בכ"ז הקישו עפ"י דברי הרש"ש בכ"מ שכותב שאף שכל המדובר בקבלה הם דברים רוחניים בכ"ז צריכים הדברים להתאים עפ"י

ואצי' הוא בחינת קבלה, ובי"ע הוא בחי' נגלה, ולכן אף ששורש הגר"א ותלמידיו בבחי' חכמה הרי מכיון שירדו לבי"ע התחילו לעסוק בעיקר בנגלה, אמנם מכיון שסו"ס שרשם בחכמה הרי לימודם בנגלה הוא באופן של למדנות וכו', שזה בחי' סוד שבנגלה. (פב)

סל"ט: תפילין בין של ראש בין של יד ה"למ"מ שיהיו מרובעות וכו'.

י"ל רמז עפ"י מש"כ (בסעיף ל"ז) בשם המגיד מקאזניץ שיש בתפילין הארה וקדושה מקדושת עולם המלבוש, שהוא כתר הכללי של כל העולמות, ובו מובן מעם לענין הריבוע, שהצמצום שעשה ה' הוא בבחי' עיגולא, ועולם המלבוש שעשה ה' בתוך הצמצום נקרא ריבועא מגו עיגולא,

פב. ואז עבר גם ענין המב"י והחכמה לתלמידי הבעש"ט הק', ונהפך רבינו בעה"ת לבחי' החכמה לעומת שאר תלמידי הבעש"ט הק', וכמש"כ בזה גן בספרינו שארית יעקב עמ"ס מגילה עמוד קמ"א ואילך באריכות, עיי"ש, ואצל החסידים הוא להיפך, שבאמת שורשם מבחי' בינה הקשור עם לימוד הנגלה, אמנם מכיון שהם לא יצאו מאצי', (שבחי' המיתה היא במב"י, ולא במב"ד), הרי קשורים לקבלה, מכיון שאצי' היא קבלה, אלא שאת הקבלה בעצמה לומדים באופן של נגלה שבסוד, היינו שרוב החסידים לומדים הקבלה באופן של עבודה"י (שעבודה"י היא בבחי' הבינה), מלבד בחב"ד שנהפכו לבחי' החכמה וכנ"ל.

וזה שיש מימרות מצדיקים מגדולי החסידות זי"ע שהגדילו מעלות תלמידי הבעש"ט מעל הגר"א זי"ע קשור לסוד הנ"ל, שבהיות הגר"א שייך לבחי' משיח בן יוסף וגילוי החסידות לבחי' משיח בן דוד, הרי יש ענין וצורך להורות שבגילוי "בן דוד בראש" (אף שבחללם הרי משיח בן יוסף – בחי' יסוד משפיע למב"ד, בחי' עתיק מעל לאריך, וכמו שיוסף מלך לפני יהודה, ושאל מלך לפני דוד, שזה גם סוד מה שאמר ה' מקודם לירבעם בן נבט "חזור בך ואני ואתה ובן ישי נטייל בג"ע", שאם היה ירבעם חוזר בתשובה היה נהיה משיח בן יוסף הקודם למב"ד כנ"ל, אך בגילוי הוא בן דוד בראש כנ"ל).

המשל הגשמי, אלא ביארו הענין בסוד האלכסונות, שלפעמים האורות זזים והולכים באלכסון, וכמו במשל בגוף האדם בגשמיות שמח הימין משפיע לחלק השמאלי שבגוף האדם וכו' וה"נ יש בחי' ביחוד דיו"ן ששפע אור הימין דו"א עובר באלכסון ומגיע לימין דנוק'.

ויש להבין מה הענין בסוד האלכסון, אלא י"ל הביאור שהנה בדרך כלל יחוד בין בחי' ימין לבחי' שמאל הוא כמו היחוד דחו"ב שהוא בכח הדעת הממוצע ביניהם, (וכמו גם ביחוד דאש ומים שע"י אור שממוצע ביניהם), אמנם אף בגשמיות רואים שמח הדעת (הנקרא היום "המח הקטן" שמאחורי הראש במקום קשר תש"ר) הרי אף שמבחי' מסוימת יש לו חשיבות יותר מב' המוחות דחו"ב שעיקר הנהגת האדם על ידו בכ"ז הרי הוא קטן משניהם, וכן הוא עפ"י האמת שאף שהדעת חשוב מבחי' מסוימת מהחו"ב שכולל את שניהם וממוזגם באופן שנהיה ההנהגה הראויה, בכ"ז הלא הדעת הוא רק ו"ק דחכמה וו"ק דבינה, וחסר בו הג"ר של שניהם.

אלא היחוד האמיתי הוא בבחי' הכתר שהוא חזק יותר מהחו"ב ביחד ומייחדם באופן ששניהם נשארים בשלימות ובכ"ז מתאחדים ביחד לגמרי ע"י אור הפשוט של הכתר שמתבטלים שניהם לעומתו לגמרי עד שיכולים להתאחד בשלימות ללא חסרון באחד מהם.

וזה יש לרמוז בענין דיחוד באלכסון, שהנה יחוד דפכ"פ הוא ימין מול שמאל ואז הימין גובר על השמאל ונחשב שהשמאל מתבטל לימין, וא"כ אין נחשב יחוד שלם, היות שיש חסרון באחד מהם, ולכן יש הבחי' של יחוד באלכסון ובוזה הוי היחוד ימין עם ימין וא"צ אחד להתבטל ולהתחסר מפני השני ובכ"ז מתאחדים בכח תוספת אור חדש וגבוה המאחדם, ומשוה אותם זל"ז ובבחי' מש"כ בכ"מ בענין ב' החיצויות שבכתר דאריך שמשוה הצורות זל"ז ומבטל החילוק בין עליון לתחתון (בגלוי).

וזה בחי' ב' הפיאות דימין ושמאל שדומים זל"ז בשוה, שגם השמאל דומה לגמרי לימין ללא שום ביטול אחד לשני, שז"ס הויה הויה שלפני י"ג מדות הרחמים, שהי"ג מדה"ר הם כנגד י"ג תיקוני הזקן אך השורש שלהם מתחיל מהויה הויה שלפני היגמה"ר שכנגד ב' הפיאות, שהשם הק' של ב' הפיאות הם מצפץ מצפץ ששם קדוש זה בגימ' ברחמים, שלא יחוד והשוואה זו צריך בחי' אב הרחמים, בבחי' ויגולו רחמך על מדותך שכ"כ גובר החשק והחמימות וההתלהטות (שהיא בחי' רחמים) אל היחוד העליון (שנקראת "אב" בחינת אבא – שהוא אור דהיחוד) עד שנהיה בחי' כי נכמרו רחמיו שהביא ליחוד דיוסף ויהודה (אלא ששם היה קודם הזמן בבחי' אחישנה לבד אך הגאולה שלימה יהא בבחי' אחישנה שבתוך הבעיתה ע"י בחי' כי נכמרו רחמיו,

ס"מ: עור הבתים מצוה לעשותו שחור וכו' ובמ"ב דמשמע שאינו לעיכובא בדיעבד, ויש פוסקים דס"ל דהוא הלמ"מ ולעיכובא הוא אפילו בדיעבד.

י"ל בזה בהקדם לשון התקוני זוהר (תיקון ע') הידוע ש"כתר עילאה אע"ג דאיהו אור קדמון אור צח ואור מצוחצח איהו אוכם קדם עילת העילות, וכל נהורין דתליין מיניה אתמר בהון קווצותיו תלתלים שחורות כעורב, לית נהורא קיימא קמי נהוריה דכלהו נהורין אתחשכאן קמיה וכו' עיי"ש.

ובזה י"ל דהנה הבתים של התפילין הם נמשכים מעולם המלבוש, כתר הכללי של כל העולמות כנ"ל מהמגיד מקאזנין זי"ע, ולכו"ע יש לעשותם לכתחילה שחור לרמז שאף כתר הכי עליון בכ"ז אוכם הוא ושחור קדם מאצילו עילת העילות, אלא שלמחבר ס"ל שכיון שסו"ס כתר עילאה הוא אור צח ואור מצוחצח הרי בדיעבד אין השחרית מעכב בו, לרמז בזה שאינו שחרות אמיתי ח"ו שהכתר הוא אור שאין כדוגמתו, ורק ברצועות מעכב השחרות לכו"ע, שהרצועה מרמז על ההשגה שיוורד לתחתונים, ולתחתונים צריך ומעכב להדגיש האמונה הנ"ל "דכולהו נהורין אתחשכאן קמיה", ולידע שמציאות הספירות הם מחודשות ואינם חלק מעצמותו ית' ח"ו אלא שאחר שהאצילם והתלבש בהם אור א"ס אחר הצמצומים וכו' הרי בטלות בתכלית שמתאחדות עמו

שמכח הרחמים הגדולים והחשק הגדול אל היחוד (כמו שילפינן ענין זה משכם בן חמור ששכם בר"ת שם כבוד מלכותו בבחי' יחוד ומחוק האש של היחוד את החשק לגילוי היחוד של היחוד"ע) משוים העליון אל התחתון בגלוי בשלימות, בבחי' גילוי עצם אלקות השוה ומשוה גדול וקטן, בבחי' שאף המאור הקטן דלבנה נקרא שני מאורות הגדולים בדיוק כמו החמה, ואדרבא שמלכות עטרת בעלה, ובבחי' מש"כ במקו"א בענין אות ח' שהוא בבחי' יחוד דחצוצרות שני חצאי צורות בשוה בבחי' כתר דאריך, שהח' עשוי מוא"ו ומזיין ביחד (שוא"ו וזי"ן הם בחי' יחוד ז"א ונוק') ושם באות ח' הרי נחשב כמו שהזיין גובר על הואו שעיקר החשיבות של הח' הוא בזיין שבו (שעליו מונח הכתר דהתג) בבחי' מלכות עטרת בעלה (אלא שאח"כ משתנה באות ט' שכנגד כתר דעתיק כמש"כ שם).

ויש להוסיף כאן שי"ל ששורש ענין זה דכתר דאריך מתחיל להתגלות בהכתר הכי עליון דעולם המלבוש שהוא בבחי' מרובע שיש בו ענין ב' האלכסונות ויכול לאחד החו"ב בשלימות ללא גרעון באחד מהם, אלא באופן ששלמות הימין מתגלה בימין דחבירו ושלמות השמאל מתגלה בשמאל דחבירו, וזה בחי' תרי חומשי שמרמזים על ב' ההי"ן בשלמות, וזה בחי' התפילין שהם מרובעים ומרמזים על אור הכתר של עולם המלבוש שיתגלה דלעת"ל בב"א.

כביכול ואינן נפרדות ח"ו, וכמו שהאריך בזה הרמ"ק בספר אלימה ובשומר אמונים הקדמון (דף יט) ועוד, ואכמ"ל, אך בבית עצמו אף שלמעשה יש לעשותו שחור כדי להראות ולגלות האמונה כנ"ל בכ"ז אין מעכב זה, שהבית מרמז על אור הכתר איך שהוא כלפי עצמו שבוה ס"ל למחבר שכיון שסו"ס הרי אור הכתר בעצמו הוא אור צח ומצוחצח שאין כדוגמתו ולכן אין השחרות מעכב בו כנ"ל.

אך הרצועות שהם בבחי' נצח והוד, בבחי' ההמשכה למטה, הם ודאי צריכים להיות שחורות, בבחי' לאה מלכות דבינה, שכדי לנצח ולגמור התיקונים להורידם לעולם המעשה, צריך הכח והאש של הבינה.

ויש להוסיף עוד ביאור עמוק בענין זה, שהנה אי' מהאר"י הק' ביחוד דחירותא נימין דיקנא, שבינה דעתיק מחוץ לראש אריך ובוטש ומתנוצץ כנגד יסוד דעתיק שנמצאת במצחא דאריך, ועי"ז מתעוררים רחמים גדולים, עיי"ש.

והביאור בזה בבחי' מב"י ומב"ד, הוא כמש"כ כמ"פ שמב"י בבחי' אור פנימי, ומב"ד בבחי' אור מקיף, ובבחי' הנ"ל או"מ דמב"ד שבבחי' בינה דעתיק שנמצא בחוץ בבחי' או"מ, בוטש ומשפיע ליסוד דעתיק שבבחי' או"פ שבבחי' מב"י, היינו שמב"ד משפיע למב"י.

והענין הוא, שעיקר תכלית עבודה"י הוא לזכות להיות מרכבה

לשכינה הק' בבחי' אהל שכן באדם, ולעשות מהגוף בחי' הביהמ"ק כדכתיב ושכנתי בתוכם, עד שהרגלים מתקדשים בקדושת החצר שבו המזבח החיצון וכיור וכו', ואמצע הגוף מתקדש בקדושת ההיכל שבו המזורה והשולחן ומזבח הפנימי, והראש מתקדש בקדושת קודש הקדשים שבו הארון וב' הכרובים שעליו, (ואכמ"ל בכ"ז), ומבין ב' הכרובים יצא אש, שאם היה הכהן גדול כשר היתה האש מכבדת אותו ושומרת אותו, ואם לאו היתה שורפתו וכו', ובענינו הכוונה על אש דבינה דעתיק שבבחי' מב"ד שמתנוצץ על הכ"ג (שבבחי' שורש החכמה שבבחי' יסוד דעתיק שבבחי' או"פ דמב"י), ושומרת אותו.

ובהרחבת הביאור ועמקותו, יש לומר שענין יסוד דעתיק הוא תענוג עצמות היחוד, בבחי' מב"י במדרגה מאוד גבוהה עד שרואה את כל העולם בבחי' לבנונית ואור ללא שום הסתרה בעולם, עד שנהפך הנגע לעונג, וכדאי' שיש ע"ב מיני נגעים טמאים, ושורשם למעלה הוא שם ע"ב השורשי שהופך הכל לעונג וללבן, בבחי' כולו הפן לבן טהור הוא, בבחי' ביטול במציאות לגמרי, ובמדרגה זו אין הצדיק במדרגת ענוה אלא בבחי' ביטול במציאות לגמרי.

שהנה בדרך כלל מייחסים מעלת הענוה אל מדרגת הבינה שלמטה מהחכמה, והיינו שהבינה היא בבחי' הרגשת היש, אך הצדיקים

שבמדרגת הבינה לוחמים עם הרגשת היש ומבטלים את עצמם כל הזמן וזה נקרא ענוה (ובחי' "לאה" מלכות דבינה הוא שאף שאין בכוחם לילחם ולבטל את הרגשת היש, בכ"ז מצטערים על הרגשת הנאווה שיודעים שאי"ז רצון הבורא, ומכח הרגשת החסרון שמרגישים בעצמם שיש להם הנאווה, הרי זה בעצמו מכניע אותם לדעת שפלותם שיודעים שהנאווה תועבת ה' וכו' וזה בעצמו מכניס גם אותם ומקשרם לבחי' ודרגת הענוה).

אך מדרגת החכמה היא הביטול במציאות ע"י גילוי יחוד ה' ואין מרגישים כלל מציאות עצמם שבבחי' הרגשת היש, אך כשעולה החכמה לשרשו שבעתיק שם בטל כ"כ במציאות לגמרי עד שמתגלה דרכו היש האמיתי שהוא ה"אני" של הבורא, ואז בבחי' גבוהה זו מתנהגים הצדיקים הגבוהים שבבחי' משיח בן יוסף בבחי' המלוכה של יוסף, שרצה שישתחוו לו האחים הק' וכו', ובבחי' רבינו ז"ל שדיבר הרבה מגדולתו לגלות בזה יש האמיתי של אני ה', וזה בחי' גילוי דיסוד דעתיק.

אך ע"ז יש החידוש והבחינה של בינה דעתיק שבוטש על יסוד דעתיק, שהנה משרע"ה היה עניו מכל האדם שעל פני האדמה, (ובדרך כלל אנו רגילים לפרש זאת שהיה הגילוי שלו בבחי'

כתר דאריך שורש הבינה שמתחת יסוד דעתיק שורש החכמה, אך כאן נתפרש באופן חדש כדלהלן), שי"ל שענוה דמשרע"ה הוא בבחי' האש דהבינה דעתיק שבוטש ביסוד דעתיק, והיינו שהבינה בשורשה הגבוה שבעתיק שמחוץ לגוף דאריך, ומגלה את האין הנמור של הנאצל כלפי המאציל, וזה בבחי' מה שהאריז"ל לא רצה לדבר מגדולתו ורק המהרח"ו הבין ממנו קצת רמזים על גודל מדרגותיו הנוראות, ולכאן' והלא האריז"ל היה ג"כ בבחי' יוסף שמדבר מגדולתו וכו', אלא שרצה האריז"ל לגמור כבר התיקון השלם בחייו ולגלות כבר את אור המב"ד שמציל את המב"י ממיתה, וכמו שביקש ממהרח"ו שיתפלל על מב"י שלא ימות, שהתברר אח"כ שהיתה כוונתו על עצמו, שאם היה האריז"ל חי עוד ב' שנים (עד שנת של"ה) היה גומר להוריד את כל אור החכמה בתוך כלי הבינה ובלבושי עבודה"י ובתוך לימוד הנגלה וההלכה, עד שהיה מביא את הנאולה, כדאי' בעמק המלך, ולכן לא רצה לדבר מגדולתו כדי להמשיך אש דבינה דעתיק שבבחי' הענוה שבבחי' המב"ד שמצילה ושומרת על המב"י שבבחי' יסוד דעתיק כנ"ל, אך לא זכינו ואירע מה שאירע בבחי' הפירוד של מהרח"ו שבבחי' המב"ד מרבו האריז"ל שבבחי' המב"י עד שנסתלק האריז"ל וכו'. (פג)

פג. וע"ז שמעתי מהגה"צ ר"ג קעניג זצ"ל עה"פ לא תירא לביתה משלג כי כל ביתה לבוש

ובן בחי' בינה דעתיק הנ"ל הוא גילוי של אש התשובה והבושה והפחד, שאף הצדיקים הגדולים שזכו כבר לגלות הלבנונית העליון, ולהפוך כל הע"ב נגעים לע"ב השורשי ועונג העליון הנ"ל, שלכאור' במדרגה גבוהה זו אין שייך ענין הענוה והתשובה והבושה כ"ב, אך בכ"ז עסקו הצדיקים הגדולים כל הזמן בתשובה ובענוה ובבושה בבחי' הנ"ל שמאיר עליהם האש היוצא מבין ב' הכרובים של הבינה דעתיק שבוטשת בהם.

והיינו שהארון וב' הכרובים הוא בחי' כח"ב דאריך, ובתוך הארון היה ספר התורה של משרע"ה שבבחי' ז"ת דעתיק שמלוּבש ברישא באריך, אך מבין שני הכרובים יצא האש של בינה דעתיק הנ"ל שזה שמר על הכהן גדול כנ"ל, שהכהן גדול נכלל במאציל, וכדברי הגמ' ביומא (נב.) שנכנס הכ"ג מצד עצמו ללא בושה לקוה"ק, ומסבירה הגמ' שזה משום שחביבין ישראל שא"צ לשליח, ודברי רש"י שם קצ"ב, ומפרש זקני החת"ס זי"ע שאם היה הכהן גדול שליח של בני ישראל הרי צריך ליכנס בבושה, אך מכיון

שחביבין ישראל שא"צ לשליח, וא"כ בע"כ הכ"ג אינו שליח דידן אלא שליח דרחמנא, שהשי"ת קורא לו ליכנס לפני ולפנים, וא"כ א"צ ליכנס בבושה אלא יכול ליכנס ישר לקוה"ק כדברי הגמ' שם.

והחסבר הפנימי בזה כנ"ל, שהכח"ג שבבחי' חכמה עולה אז לשרשו שבבחי' יסוד דעתיק עד שנכלל במאציל, וא"צ מצד עצמו ליכנס בבושה, אך בכ"ז יוצאת אש מבין ב' הכרובים לשמור עליו, שהוא האש של בינה דעתיק שמביאה אותו לעסוק בתשובה ובענוה ובבושה לפני המאציל אף כשנמצא מצד עצמו במקום לבנונית העליון, וסיהר כבר כל המראות נגעים, אעפ"כ עוסק בתשובה ובענוה בבחי' התנוצצות של מב"ד על מב"י, שזה למעלה מהשנה, אלא בבחי' הצחוק דלעת"ל, עולמות של צחוק, שזה דרך בעבודה ומין רוח"ק שלמעלה משכל והשנה, שאף שהכל בבחי' לובן העליון ובבחי' עונג העליון, בכ"ז עוסקים הצדיקים הגדולים בכל רגע בענוה ותשובה שזהו רצון ה', וה' נהנה ומקבל נח"ר מזה.

שנים, שאין להתייראות מהנפילה והמיתה של מב"י שהיתה בשנת שלג בפטירת רבינו האריז"ל, כי כל ביתה לבוש שנים, אל תקרי שנים אלא שניים, שהמה רבינו הבעש"ט זי"ע ורבינו הנמ"ח זי"ע שבאו לגמור כל תיקונים הנ"ל, בבחי' מש"כ במקו"א שהבעש"ט בבחי' המב"ד בבחי' בינה דעתיק שמתנוצץ ובוטש ושומר על יסוד דעתיק שבבחי' המב"י ומצילו עד שאין בו בחי' המיתה בבחי' דברי רביז"ל שישאר בינינו והאש שלו תוקד עד ביאת המשיח נצחתי ואנצח נמרתי ואגמור בב"א.

ובבחי' זו מתבאר ב' הדיעות בשחרות דהבתים, שמצד אחד הרי המוחין של התפילין הם המוחין של כל העולמות עד הדרגה העליונה של לבנונית העליון של שורש החכמה שבעתיק שכולו הפך לבן, וא"כ באמת כולו לבן, אלא שבכ"ז למעשה צובעים הבתים בשחור ונותנים להם מבוהין פנים של שחור לרמז על האש של הבינה דעתיק שמחוץ להמוחין שבטשים ושומרים על המוחין העליונים כנ"ל שהם בבחי' שחרות, בבחי' ענוה ותשובה, ובזה נחלקו האם זה הלכה למשה מסיני, שסתם הלכה למשה מסיני היא בבחי' כלת משה בבחי' לאה, בבחי' הבינה שלמטה מהחכמה, וכמו השחרות דרצונות שהם בודאי הלמ"מ בסוד הבינה שנצרכים את כוחה בירידה לבחי' הנצח וההוד לתקן למטה בעולם המעשה, אך השחרות דהבתים יש שם"ל שאינה הלל"מ, שאינה בתור שחרות דהבינה הרגילה, ויש שם"ל שהיא הלמ"מ בסוד ענוה דמשרע"ה שהיא ענוה דבינה דעתיק שבטש ושומר על המוחין העליונים, בבחי' משה גואל ראשון גואל אחרון שכולל ב' המשיחין (ובן דוד בראש, בבחי' הרדל"א והענוה שבראשו שבבחי' או"מ דדוד שמציל ושומר על הז"ת דעתיק דיוסף שמתחתיו), שיתגלה ויבא לגאלינו גאולה עולם ברחמים פשוטים תיכף ומיד לאלתר אמן.

ולחבין הבחי' הנ"ל של ההתפארות והשבח שהיה רבינו הק'

מוהר"ן זי"ע משבח א"ע, ומה הענין בזה, ובפרט צ"ב העובדא שבמציאות הרי ראו אצל העובדי ה' הגדולים שבין חסידי ברסלב בכל הדורות שלא היה להם בעולםם אלא עבודה"י בלבד, ובכ"ז עסקו בענין זה לפרסם שבחי רבינו המופלגים וכו', וסברו שזה ענין גדול בעבודה"י וגילוי אלקות.

וההסבר בזה שנשמות ישראל הם מרכבה לגלות אלקות, שכל מדרגה של גילוי אלקות מתגלה דווקא ע"י נשמות ישראל, ובעיקר הרי הנשמות מחולקות לב' בחי' של גילוי אלקות, של ז"א ומלכות, שז"ס ואתם הדבקים בהו"ה (בחי' ז"א) אלקיכם (מלכות), בבחי' יוסף (ז"א) ודוד (מלכות), והנה רוב בנ"י שייכים יותר לבחי' מלכות (שסתם כנס"י נקראת בשם "מלכות", ולכן נקראים בנ"י ע"ש יהודה (יהודים) שיהודה הוא שורש המלכות, וענין המלכות הוא מלכות ה', באופן שאנו לית לן מעצמינו כלום, אלא הכל בכח ה' השופע בנו, בבחי' מלכות דלית לה מגרמה כלום, אלא מגלה ספירת המלכות את כל המדות האלקיות, ולכן בנ"י בדרך כלל לא מדגישים את מעלתם אלא אדרבא כל מעלתם שמבטלים את עצמם לאלקות, ומגלים מלכות שמים.

אך יש נשמות גדולות שתפקידם להיות מרכבה לבחי' הז"א, הנקרא בעיקר ע"ש ספירת התפארת, היינו שהם צריכים להיות מרכבה לגלות את ה"גאות לבש" שיש למעלה,

ואת בחי' ההתפארות שיש למעלה
בנשמות ישראל (בבחי' ישראל אשר בכ
אתפאר בסוד ספירת התפארת), ונשמות
אלו הם שייכים לבחי' מלכות יוסף,
שהתפאר לפני השבטים שכולם
ישתחוו לו והוא ימלוך עליהם, שיוסף
הוא מרכבה לגלות הענין של הז"א,
והנשמות ישראל צריכים להשתחוות לו
כדי ליכלל בו ולקבל ממנו ג"כ המדרגה
הזאת, (שז"ס שמישה בן דוד מקבל כוחו
ממשיח בן יוסף).

ובאמת מי שמרכבה לענין זה הרי הוא
בתכלית הביטול לה', שכל
ההתפארות שמתפאר בעצמו הרי אין
בזה שום הרגשת עצמו בתור מציאות
נפרדת ח"ו, אלא שכולו בטל כ"כ
לאלקות עד שמגלה מעלת נשמתו
הכלולה באלקות, ועי"ז מגלה גילוי
אלקות של ספי' הז"א (תפארת), ולכן מי
ששומע מהצדיק דברי ההתפארות
שמתפאר בעצמו ומקבלם באמונת
חכמים ללא הרהורים וקושיות על
הצדיק ח"ו, אזי נכלל בגילוי האלקות
של הצדיק ומקבל הארה גדולה של
ספירת הז"א, ומקבל עי"ז דבקות גדולה
בה' (שעיקר הדבקות שייך לספירת הז"א,
שבבחי' הלב, ואכ"מ).

ובעיקר מקבל תוספת חיזוק גדול
בעבודתו, שמרגיש שה'
מתפאר בו ובעבודתו, שהרגשה זו
נובעת מה שהתקשר לגילוי הנ"ל
שגילה הצדיק את בחי' ה"ישראל אשר
בך אתפאר" וזה מציל ומעלה אותו

מכל הירידות, (שבהרגשת הביטול לבד
שיש בספירת המלכות, הרי יש בחי' של
"רגליה יורדות מוות" שיש חשש שמרוב
ביטול שמבטל את עצמו, לא ירגיש את
חשיבות עבודתו וחשיבות נשמתו וכו',
משא"כ כשמתקשר לצדיקי האמת שהם
מרכבה לבחי' התפארת כנ"ל).

ולכן נקרא יוסף ע"ש "יוסף ה' לי בן
אחר", שכל התשוקה של יוסף
לקרב עוד ועוד נשמות של בני' ולגלות
בהם שהם בחי' בנים למקום, (שבבחי'
ז"א נקראים ישראל בנים למקום, משא"כ
בספירת המלכות נקראים בני' עבדים,
שהרי אין מלכות על בנים, אלא על
עבדים), ולכן רצה יוסף שכל השבטים
ישתחוו לו ויכללו בו, וכך יהיה לעת"ל
כדאי' בהפטרה של פר' ויגש שה' יאחד
את עין יהודה עם עין יוסף ויכללו
כאחד, ועי"ז שיעין יהודה יוכלל לעין יוסף
הרי יתגלה המעלה של עין יהודה מעל
עין יוסף, שז"ס שאחר שמישה בן דוד
נכלל במשיח בן יוסף הרי נהיה עיקר
ההנהגה בגילוי עי"ז משיח בן דוד (ורק
בהעלם נשאר תמיד מב"י יותר גבוה
ומשפיע תמיד בהעלם למב"ד, וכמו שעתיק
גבוה בהעלמה מאריך, ובכ"ז בגילוי
ההנהגה בפועל הוא דווקא עי"ז אריך,
ואכמ"ל).

סמ"א: אורך ורוחב הבתים וגובהן
אין לו שיעור ובמ"ב דנכון
לחוש לדברי הגאונים (שמושא רבא)
שסוברים שלכתחילה לא יעשה אותן
קטנים מאצבעיים על אצבעיים.

דשמוש"ר שהם תפילין רגילים דרש"י אלא גודלם אצבעיים על אצבעיים התגלה ע"י רבינו מוהר"ו זי"ע שהיה התלמיד העיקרי של רבינו האר"י ז"ל, והיה בבחי' הבינה (אל אור החכמה של רבינו האר"י ז"ל), ודרך הב' של הרמ"ע מפאנו התגלה ע"י ה"ר ישראל סרוג זי"ע שהיה תלמיד של האר"י ז"ל בבחי' החכמה, ולכן מדבר מעולמות יותר גבוהים ממה שדיבר המהר"ו, ולכן לשונו שונה מלשון המהר"ו שאכמ"ל, (אמנם התלמיד העיקרי הוא מהר"ו, שתלמיד אמיתי הוא מי שבבחי' הבינה דווקא, שהבינה יכולה לעשות הכלים והאותיות לאור החכמה של הרב כדבעי).

והביאור הפנימי בב' שיטות אלו, שהנה כנ"ל הרי תפילין דשמוש"ר כוללים חו"ב ביחד, ובבחי' משה רבינו שכולל ב' המשיחין דמב"י (חכמה) ומב"ד (בינה) ביחד, אלא שבבחי' משה רבינו ע"ה בעצמו יש ב' בחינות, בחי' משרע"ה שבבחי' "מה שהיה" בגאולת מצרים ובחי' משרע"ה "מה שיהיה" בגאולה הקרובה בב"א, וכמש"כ כמ"פ שבכתר יש ב' דרגות של אריך ותיק, שכוללים אצלם החו"ב ביחד, אלא שאריך דומה יותר לבינה ותיק דומה יותר לחכמה, וה"נ

והביאור הפנימי בשיעור דשמושא רבא דאצבעיים על אצבעיים הוא עפ"י ביאור האר"י (להבנת רוב המקובלים) על דברי חז"ל שיש מקום בראש להניח ב' תפילין, דקאי על תפילין דרש"י ודר"ת ביחד, שהם בחי' חכמה ובינה, והנה תפילין דשמושא רבא הם תפילין שכנגד ספי' הכתר, וכדכתב הבני יששכר שרק גדול הדור יניחם, ולכן הם שיעור גדול של ב' אצבעות לרמזו שהם כוללים בתוכם ב' המוחין של חכמה ובינה, ובפרט אנו בני אשכנז שברובם אין מניחים רש"י ור"ת ביחד, אלא מניחים כל אחד לחוד, שבוה יש בחי' של חשש פירוד בין חכמה ובינה ח"ו ע"כ נוהגים לחוש לכה"פ לגודל של אצבעיים שמרמזו כנ"ל על הכתר המאחד חכמה ובינה. (פד)

והנה יש עוד דרך בתפילין דשמושא רבא, והוא דרך הרמ"ע מפאנו זי"ע, שסובר שתפילין דשמוש"ר הכוונה שיהיו הפרשיות מימין המניח ולא מימין הקורא, (ועמש"כ לקמן סעיף מ"ו מש"כ בזה).

והנה ב' הביאורים בתפילין דשמו"ר, נובעים מב' הדרכים של חכמה ובינה, שפירוש הא' בתפילין

פד. ואלו שנוהגים להניח ב' זוגות קמנות דרש"י ור"ת ביחד הרי יכולים לצאת ידי שיטת השמושא רבא והראב"ד ע"י שיניחו אח"כ תפילין דרש"י ור"ת רגילים, כל אחד בנפרד, ותפילין דרש"י יהא נחשב להם כשמוש"ר, ודר"ת יהא נחשב כראב"ד, (וכך יכול להניחם אף שאינו גדול הדור שסו"ס מניח תפילין רגילים שמניחים כולם ואכמ"ל).

בענינו שבגאולת מצרים התגלה משרע"ה יותר בצורה של אריך, שדומה לבינה שענינה ענוה דקדושה, ובבחי' ומשה עניו מכל האיש אשר על פני האדמה, ובבחי' אש העולה למעלה שעלה למרום ובבחי' פרישות ולחם לא אכל ומים לא שתה וכו', אך לעת"ל יתגלה משרע"ה יותר בבחי' עתיק (ואף שבדאי עתיק כוללת אצלה מדרגת אריך בשלימות אך הגילוי וההנהגה שיראה יותר יהא בבחי' עתיק שדומה לחכמה בבחי' הרוממות של מלך המשיח שירום ונשא וגבה וכו', ואכמ"ל), ואף שבדאי שגם משרע"ה דלעתיד יקרא ע"ש דוד ששייך לספי' הבינה, וכמו שנשבע ה' לדוד שהנאולה דווקא בבחינתו, בכ"ז לעת"ל יהא בבחי' דויד עם יוד, ובבחי' שלמה בן דוד, וכמשי"כ הרמב"ם שהמשיח דווקא מזרע שלמה בן דוד, וכמו שמבקשים "בן דוד" עבדך יבא ויגאלינו, ששלמה בן דוד ע"ה היה בבחי' משרע"ה דלעת"ל, ששיקק הגילוי שלו היה בבחי' החכמה ובבחי' ז"ת דעתיק שדומה לחכמה, אלא שהיה קשור בתכלית לדוד אביו, שכל החכמה שלו יצאה והתגלתה ע"י שהיה קשור בשורש אל הג"ר דעתיק שדומה לבינה של דוד אביו, ואכמ"ל בכ"ז.

ובענינו, הרי תפילין דשמוש"ר לשיטת המהרח"ו מרמזים על משרע"ה של "מה שהיה" שבבחי' אריך, ולכן תפילין אלו הם ממש בשיטת רש"י אלא שרק גדולים כפליים

שכוללים אצלם בחי' ר"ת, שאריך דומה לבינה, שבינה כשהיא מתוקנת בשלמותה עולה לאריך, ואז כוללת איתה את החכמה דר"ת, אלא שזה בצורת חיצוניות דרש"י, וכמשי"כ במקו"א על תהילים דדהע"ה שיאצ"ט שלו בחג מ"ת שע"י משרע"ה, שדוד המלך הגיע לכתר דאריך ולכן תורתו דומה לתפלה, וכן התורה דמ"ת דומה לתפלה בעמידה לפני ה' פנים בפנים, והיינו שהבינה (תפלה) בשלמותה כוללת איתה כל החכמה (תורה) אלא שנשאר עדיין סו"ס צורה החיצונית של הבינה (תפילה) כמו בתהילים ובפנים בפנים של מ"ת.

ובלויבאוויטש נזהגים כל החסידים להניח תפילין אלו, היות שהם עוסקים בקירוב הנאולה ע"י הפצת מעיינות החסידות כדברי משיח לבעש"ט הק' זי"ע שהנאולה תלויה בהפצת מעיינותיו חוצה, ולכן מניחים תפילין דרש"י גדולים אצבעיים על אצבעיים (לפי שיטת הגר"ח נאה זצ"ל שס"ל כוותיה), שזה תפילין דכתר דאריך, שהוא אור דהנאולה דמצרים שהיא הכנה והתחלה דהנאולה דלעתיד.

וע"ז יש עוד ב' תפילין, והם תפילין דשמוש"ר דשיטת הרמ"ע מפאנו הנ"ל, ועוד תפילין דהראב"ד, שתפילין דראב"ד הם תפילין דר"ת גדול אצבעיים על אצבעיים, וב' תפילין אלו קשורים למשרע"ה דלעת"ל שיהא בגילוי בחי' עתיק, אלא שבעתיק

בעצמו יש ב' דרגות של ז"ת דעתיק וג"ר דעתיק, שהם כנגד בחי' יוסף (ז"ת דעתיק) ודוד (ג"ר דעתיק), אלא שאף שאצל משרע"ה דלעתיד יהיו שניהם בגוף אחד, ראש וגוף, בכ"ז ההכנה לזה שע"י הנחת התפילין היום בזמן הגלות הם בב' תפילין נפרדים, וכמו שיש ב' משיחין בגופים נפרדים של מב"י ומב"ד שמכינים ומכשירים הדרך לגילוי דמשרע"ה דלעת"ל שגואל ראשון הוא גואל אחרון.

והיינו דתפילין דראב"ד שהם כמו תפילין דר"ת ורק שהם גדולים כפליים הם בבחי' ז"ת דעתיק שדומה לחכמה, ורק שהיא חכמה בשלמותה עד שכוללת אצלה גם את כל הבינה, ותפילין דשמוש"ר דהרמ"ע מפאנו שהיא כמו תפילין דרש"י אלא שהפרשיות מימין המניה זהו בבחי' הג"ר דעתיק שהוא דומה ג"כ לבינה, בבחי' אש העולה למעלה, בבחינת תכלית הידיעה שלא נדע (שג"ר דעתיק הוא הרישא דלא אתיידע), ובבחי' יחודא עילאה בחריפות, היינו שהחריפות של הבינה כשעולה לרדל"א מחזקת ומגלה את היחוד"ע בתכלית ובבחי' הא דאי" בחז"ל שהגאולה השלימה תהיה ברחמים דווקא על ידי הלימוד זכות וסנגוריא דיצחק אבינו ע"ה, שיצחק שבבחי' גבורות הק' בחזק של הבינה יכול לילחם עם כל הדינים והגבורות הרעות ולהמתיקם, ולגלות הרחמים הפשוטים והעליונים בתכלית בבחי' יחוד"ע בתכלית.

וזה בחי' גילוי מרן הבעש"ט זי"ע שהיתה בבחי' זו דהרדל"א בבחי' שם הק' ככה, שהוא ר"ת כתר כל הכתרים שמרמו לדרגה זו דהרדל"א, וכמו שכתבנו שם שנשמות של בחי' קין – בינה כמו הבעש"ט (שהיתה לו נשמת מהרח"ו זי"ע כמש"כ הקאמרנער זי"ע בביאור דברי האר"י הק' למהרח"ו לך כל חמדת ישראל, שהכוונה שיש אצלך את נשמת הבעש"ט, שמהרח"ו היה בבחי' קין-בינה – ר"ע וכמו שאמר לו האר"יז"ל, והיה צריך להיות מב"ד אם היינו זוכים, ובחי' זו התגלתה אצל הבעש"ט) יכולים לעלות אל הרדל"א יותר בקלות מנשמות שבבחי' הבל מכמה וכמה טעמים, ורבינו ז"ל ג"כ המשיך בדרך זו, שגם רבינו ז"ל קשור לבחי' קין-בינה כמו שהאריך הראב"נ בכוכבי אור, אלא שזכה עוד להוריד דרגה זו דהרדל"א ולהכניסו לתוך המלכות בבחי' יחוד כתר מלכות, בבחי' מה שזכה ליכנס לאר"י שבבחי' מלכות, ולקבל במתנה ענין של ר"ה שהוא ענין של כתר מלכות, שביחוד זה של כתר מלכות (הנקרא בלשון הרמח"ל יחוד רישא וסיפא) תלוי עיקר הגאולה.

והנה רבינו ז"ל מכנה ענין זה דרדל"א בשם "מחלוקת לשם שמים" (עיין לקו"מ ג"ו), שמשא הוא ר"ת מחלוקת ש'מאי ה'לל, ואף שלכאוי' הרדל"א הוא תכלית היחוד האין סופי בבחי' השלום המופלג שיתגלה לעת"ל, בכ"ז נקרא זאת בשם מחלוקת לשם

שמים, ולא בשם שלום, משום שסתם שלום רגילים לקרוא שכל אחד נשאר בדרגה שלו ובכ"ז משלימים זה עם זה, ומסכימים שיהיו שניהם ביחד וכל אחד יגלה את הדרגה והבחינה שלו ויחזק בזה גם את דרגת חבירו, וזה אמנם דרגה גבוהה של שלום שאחד משלים את חבירו, אך דרגה זו היא דרגה של משרע"ה של "מה שהיה" שהוא בבחי' כתר דאריך, ששם יש בחי' של חצוצרות, שני חצאי צורות שוים שאחד משלים את חבירו, אך דרגה דהרדל"א הוא שנלחם בחריפות על גילוי דרגה הכי גבוהה וכופה את כולם לעלות לדרגה גבוהה זו, בבחי' מה שאמר משיח להבעש"ט "ויוכלו לעשות יחודים ועליות כמוך" דייקא, וכן רבינו ז"ל רצה שיהיו כולם בבחי' "כמוני ממש", שלא הסתפקו צדיקים המופלגים יחידי הדורות שבבחי' התחלת משרע"ה דלעתיד, שכל הבריאה וכל העולם יהיו מקושרים סתם עם אלקות, וכל אחד ישאר בדרגה שלו, אלא חולקים בחריפות על היחו"ת הפשוטה שעושה בחי' הדרגות והחלוקות, אלא השתמשו עם הכח של היחו"ת והבינה רק להגביר חריפות המלחמה על גילוי היחו"ע בשלימות, שבגילוי היחו"ע בשלימות יזכו כל ישראל ליחודים ועליות כמוך ממש ולהיות כמוני ממש (ואף שישאר תמיד בחי' היחו"ת שבהעלם בתוך היחו"ע, כמו שאף בשמע ישראל שבבחי' יחו"ע יש בהעלם את בחי' היחו"ת, שמבחי' זו יחא בהעלם חילוקי דרגות וכו', בכ"ז בבחי' זו

הרי אין זה גורע משלימות גילוי היחו"ע אלא מוסיף קישוט ויופי להיחו"ע בבחי' התוספת דתענוג שאינו תמידי שמתחדש בכל רגע ומחזק את התענוג התמידי, ואכמ"ל).

ומכח מחלוקת לשם שמים זאת נהיה משה דלעת"ל גואל ראשון הוא גואל אחרון שסוכ"ס ינצח במלחמתו הקדושה הזאת וכל העולם יתהפך לדעת האמת של יחוד האלוקי בתכלית גילוי היחו"ע שבבחי' הרדל"א ואז יתגלה השלום האמיתי והמופלג דלעת"ל ברחמים גדולים תיכף ומיד ולאחר ממש אמן.

סמ"ב: שי"ן של תפילין הלמ"מ וכו' אחד מימינו ואחד משמאלו וכו'.

הנה בצירוף שני השינין נהיה תיבת שש (מלשון שש ועירה, שבסדר העבודה ביוהכ"פ, היינו מלשון ששון ושמחה), וי"ל רמז בזה שהדרך ליכנס לקדושת דבקות התפילין, ולבחי' קדושת כתר דעולם המלבוש ולקדש עי"ז מלבוש ק"ג דהגוף כנ"ל, הכל הוא ע"י ששון ושמחה, שששון ושמחה ישיגו וגם יגון ואנחה, שמניסים ומבריחים הזו"ן דהסמ"א הנקראים יגון ואנחה ע"י השמחה באלקות, ולכן העלאת וקידוש הגוף הוא בשמחה דווקא שיכול להעלות אף הדבר הנמוך ביותר, וכמרומו ענין זה גם ברמב"ם במצות עונה שצריכה להיות מתוך שמחה, שרק עי"ז יכול להיות המצוה בשלמות

הקדושה, ולכן ששון זה מילה שע"י ששון זוכים לקדושת המילה, וזהו דרך הצדיקים לעלות כל יום ממדרגה למדרגה בתוספת דבקות והשראת אלקות ע"י הוספה וריבוי של השמחה באלקות.

ולבאר הענין ביתר ביאור יש להקדים מה שאמר הגר"א זי"ע שדרשתו שידרוש בג"ע אחרי פטירתו מהעולם הוא על הגמ' בסוכה (מח): דהנהו תרי מיני חד שמיה ששון וחד שמיה שמחה וכו', עיי"ש, וכן אמר ע"ע שאילו לא בא לעולם אלא להשיג סוד גמ' זו דיו, וודאי שיש בזה סודי סודות ורזין דרזין, אך יש לפתוח קצת פתח הבנה בענין זה, עפ"י הידוע שהגר"א עסק הרבה בענין דתריין המשיחין, שגילה בענין זה הרבה סודות התורה, ובעניננו הרי ששון ושמחה מרמזים לתריין המשיחין, שששון בבחי' מב"י שעבודתו על גילוי אורות אלקיים, ושמחה ענינה הרגשת השלימות וזה בחי' מב"ד שעבודתו על ענין השלימות.

והמשל בזה שכשאדם אוכל סעודה הרי מרגיש עונג ואור, וזה אינו נקרא שמחה אלא ששון, וכשאדם נהיה אדם השלם ויוצא מכלל פלג גופא זה נקרא שמחה (וכן בכל לידת ילד וכד' מביא בחי' השלמה ונקרא שמחה, ועושים סעודת מצוה בשמחה להשלים בחי' הששון לבחי' השמחה בבחי' איחוד המשיחין).

והנה בכח הששון והשמחה אפשר ללחום עם היגון והאנחה,

ובדכתיב ששון ושמחה ישיגו ונסו יגון ואנחה, והביאור בזה שיגון ואנחה הם בחי' קלי' דעשיו וישמעאל שהם בחי' ס"מ ונוק' דיליה, שהנה קלי' ישמעאל היא חסד דקלי', בבחי' אור ועונג דקלי', וזה בחי' הנוק' דסמ"א שנקראת ע"ש היללה כידוע שאור ועונג דקלי' מביאים אח"כ לאנחה ויללה, שהאור שנופל ונשבר מביא לבחי' מיתה אנחה ויללה, וכמו באכילת עץ הדעת שהביאה למיתה וזה בחי' אנחה, וקלי' עשיו הוא בבחי' שלמות דקלי', שזה בחי' תאות ממון, שכל ענין דתאות ממון שמביא לאדם הרגשת חשיבות ויישות ושליומות, שמרגיש שיכול לקנות ולהשיג כל מה שרוצה ומקבל הרגשה של אדם השלם וזה בחי' יגון שתאות ממון מביא לעצבות ויגון של דאגות וכו'.

הנה מב"י ומב"ד לוחמים נגד קלי' עשיו וישמעאל, ובענין זה יש חידוש שכל אחד לוחם בכח שלו נגד הקלי' שלוחמת עם חברו, והיינו בבחי' מה שמב"ד מציל את מב"י מהמיתה, ומב"י שבבחי' רחל של ימות החול מתקן את דיני מב"ד שהם עצם הבי"ע שנקראים דיני לאה שבבחי' מוות, ומב"י יורד לתוך הבי"ע לתקנם בבחי' רגליה יורדות מוות.

והביאור בהבחנה הנ"ל שהתחלנו בה, שהנה תאות אכילה היא התאוה של בחי' ישמעאל, שמתאוה לקחת אורות ועונג לעצמו, והנה בדרך של מב"י לוחמים עם תאות

אכילה, ע"י אור אלוקי של יחודים והתגלות אלקות, אך עדיין יש סכנת המיתנה בדרך זו שיש עדיין חשש שיפול לתענוג דסט"א ולאור ועונג דהקלי'.

וע"ב כותב מוהרנ"ת זי"ע שבזמן האכילה יש להשתמש עם הכח והסיוע של מב"ד שמציל את מב"י, והיינו בכח הבינה שהיא כח של אש שעושה מלחמה עם הרע והקלי', וכן צריך להשתמש בכח אש הבינה שמביאה לתשובה בבחי' עשיית תשובה לפני האוכל, ובעיקר צריך את כח הבינה שמביאה שמחה והרגשת שלימות דקדושה, היינו שישמח בשעת האכילה בהשי"ת וביהדותו בבחי' ישמח ישראל בעושיו, ובכח השמחה בהשי"ת והישות דקדושה של בחי' הבינה שומרים על אור האלוקי דמב"י שלא יפול לבחי' אור ועונג דקלי'.

ובן בקיום מצות עונה כדי שתהיה בשלימות הקדושה וללא נפילת אור ועונג שתיתן אחיזה ח"ו, הרי כותב הרמב"ם שצריכה להיות מתוך שמחה, ששמחה כנ"ל היא בבחי' שלמות של דבקות אלקות ששומר ומציל שלא יפול האור ח"ו.

ובן מב"י עוזר למב"ד, שהקלי' שלוחמת במב"ד הוא בענין

הישות דקלי' שכוללת כל עניני ההגשמה ועשיית כלי דקלי', בבחי' כעס ורציחה דועל חרבך תחיה, ובבחי' פירוד שמרגיש חזק את בחי' הישות דקלי' שלוחמת עם בחי' היש דקדושה של הבינה, ובוזה עוזר מב"י למב"ד, שגילוי היחוד והעונג וההכרה שהכל אלקות בבחי' האור האלקי דמב"י מסייע לנצח הישות דהסט"א של עשיו (וכן תאות ממון שהיא כנ"ל קלי' דעשיו נכנע בגילוי היחוד האלקי, שתאות ממון הוא בבחי' ע"ז ואנפין חשוכין של הסתרת האמונה ומתבטל בפני גילוי אור האלוקי של יחוד ה').

וזוה הביאור הפנימי של ש"ש ועירה דם השעיר ודם הפר שבעבודת יוהכ"פ, שש בר"ת הוא ששון שמחה, היינו חיבור ב' המשיחין שיוהכ"פ הוא בבחי' עוה"ב (שאין בו לא אכילה ולא שתיה וכו') ובבחי' שער הנו"ן של מ"י מטהר אתכם, שבבחי' כתר הכוללת ב' המשיחין שבבחי' חו"ב, וזה התגלה בחיבור דפר ושעיר, שפר שבגמי' מנצפ"ך שכנגד דיני הבינה שבבחי' מב"ד, ושעיר כנגד החכמה שבבחי' מב"י, וע"י חיבור הדמים נהיה בחי' ש"ש שהוא ר"ת ש'שון ש'מחה. (פה)

וזוה גם מה דא"י שבפורים ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר

פה. וזה שצדיקים זי"ע הסבירו ענין הש"ש ועירה בבחי' חיבור הכ"ג עם בני", שהכ"ג שבבחי' יוסף שמכפר על הפגמים של בני" ומוביא פר לתקן הפר דינים, ובני" מביאים שעיר כדי לתקן מה שפגמו בבחי' יוסף כנ"ל שזה שורש כל החטאים, בבחי' פירוד כנס"י מקוב"ה (שיוסף

שפורים הוא ג"כ התגלות הכתר דעתיק (שיותר מהתגלות כתר דאריך שביהכ"פ) ממילא יש בה התכללות של ששון ושמחה, וכדברי חז"ל ששון זה מילה בבחי' קדושת היסוד דמב"י (וכנ"ל שששון הוא העונג והאור דקדושה), ושמחה זה יו"ט שהימים טובים הם בבחי' שלמות הבינה, שכל יו"ט מביא שלמות אחרת, ולכן יש בימים טובים מצות ושמחה בהנך כנ"ל ששמחה היא מהשגת השלימות (לעומת מצות עונג שבת, ששבת בבחי' המנוחה והחכמה של יחוד ה' שבבחי' עונג ואור). (פו)

וזוהו הענין של ב' השינין שבתפילין, שהם ג"כ כנגד ב' המשיחין, וכמש"כ במקו"א ששין של ג' ראשין שמימין הוא בבחי' מב"י ושין של ד'

ראשין שמשמאל בבחי' מב"ד וע"י צירוף שניהם זוכים למוחין הקדושים בשלמות ולהשראת השכינה ולבנין ביהמ"ק השלישי שכנגד בחי' יעקב שבבחי' הדעת הכולל החו"ב ביחד ועולה עי"ז לכתר ולכן הוא דווקא יהא בית הנצחי שירד ויבא מן השמים ויתגלה בב"א.

סמ"ג: הרי"ן של שין דהיינו חודה למטה יגיע עד מקום התפר, הנה, וכן היו"ד שבשין צריך ליגע למטה בשולי השי"ן, ובמ"ב (ס"ק קצה) דיש מהגדולים שמחלקין בין שי"ן הימיני להשמאלי, שבשמאלי אדרבא ידקדק שלא יגעו היו"ד"ן בשולי השי"ן למטה, אבל המג"א פסק דאין לחלק וכו'.

הצדיק מרכבה לקוב"ה, וכשמתערכים ב' הבחי' ביחד נהיה בחי' איחוד המשיחין יוסף ויהודה וכנ"ל.

פו. אמנם גם בהיו"ט בעצמם שבכללותם הם בבחי' הבינה, של שמחת השגת השלימות, הרי נחלקים ג"כ לג', בבחי' השגת השלימות של חב"ד, וכדאי בלקו"מ ח"ב תורה א', ובה גם מבחינים ענין הנ"ל שכל בחי' בקדושה לוחמת עם קל' של חבירו, וכדאי בלקו"מ שם, שפסח הוא בבחי' אור החסד והחכמה דימין והוא מבטל קל' ממון שהיא הקל' דעשיו של השמאל, וסוכות הוא בבחי' מקיפי הבינה של בחי' שמאל דקדושה (שנהיים מעבודת התשובה דיוהכ"פ) ומבטלים בה תאות אכילה שהיא לקיחת אור ועונג לעצמו בבחי' הקל' דישמעאל דימין, ושבעות שבסוד הדעת והכתר שבקו אמצעי (שבו קיבלנו תורה שבבחי' קו אמצעי ע"י משרע"ה שבסוד הדעת) מבטל תאות ניאוף בבחי' אל תגשו וכו', שכוללת אצלה גם אור ועונג וגם שלימות של אחדות, ובכח אור הכתר דשבעות בבחי' יום החמישים, ובבחי' יחוד בועז ורות שהוליד את דוד שזכה לשלימות דכתר דאריך מבטלים איחוד דב' הקל' דעשיו וישמעאל שהיא קל' דעמלק וערב רב וכו', (ויש הבחנה אחרת ששבעות כנגד יצחק-בינה, וסוכות כנגד יעקב – דעת, אך כאן כתבנו לפי ההבחנה שמבוארת בלקו"מ הנ"ל, ואכמ"ל).

הנה ענין הורדת השי"ן עד למטה בקרקעית התפילין י"ל דמרמוז על הגילוי אלקות שמתגלה ע"י שם שדי הק' שבתפילין שדי באלקותי לכל בריה, הרי צריך שיתגלה עד למטה מעשרה טפחים בפועל ובגילוי אף במקומות הנמוכים לעשות לו ית' דירה בתחתונים בארץ הזאת הגשמית בב"א.

ובמחלוקת האם יש לחבר היודין בשין השמאלי בשולי השי"ן למטה, הנה טעם הסוברים שאין לחברם דס"ל דבשי"ן של ד' ראשין הכוונה שיש שין חקוק בעומק, והיינו שמבלימים שין של ד' ראשין רק בכדי שיהא חקוק בתוכן שי"ן של ג' ראשים שהוא העיקר, וע"כ ס"ל דאין לחבר היודין למטה בכדי שיהא שי"ן שלם חקוק בתוכם.

אך יש להעיר שעפ"י ביאור האר"י בענין השי"ן של ד' ראשין שהוא בדווקא ד' בבחי' חכמה ובינה ומח הדעת המתחלקים לב' והוי ביחד ד' וכו', הרי חזינן דס"ל דהעיקר הוא השי"ן הבולט של ד' הראשים ולא השי"ן החקוק של הג' ראשים, וממילא יש לחבר היודין לשולי השי"ן למטה וכפסק המחבר.

והביאור הפנימי בזה, הוא עפ"י מש"כ בכ"מ ששי"ן של ג' ראשים הוא כנגד מב"י, ושי"ן של ד' ראשין כנגד מב"ד (וסימנך ד' ראשין בחי' דלתין שבדוד), שג' ראשין הם כנגד אור

המקיף דחכמה – יוסף שאז הוא רק בבחי' חב"ד, ורק אחרי שנכנס או"מ לאו"פ דבינה – דוד אז מתחלק הדעת לחו"ג.

והנה הכלל הוא שאחרי חטא עה"ד ע"י אשת אדה"ר הרי נהיית חוה בבחי' פרצוף לאה של עולם האצ"י, ומאז נהיה הכלל שלאה אין יורדת לבי"ע, אלא רחל יורדת לבי"ע לתקנה, והיינו שפרצוף לאה שהיא מלכות דבינה בבחי' שכינה עילאה היא בבחי' הז"א שאין יוצא מאצ"י, ורק שכינה תתאה שבבחי' רחל יוצאת מאצ"י בבחי' רגליה יורדות מוות לתקן הבי"ע.

אמנם באמת אי' מבעל התניא זי"ע שעצמות הבי"ע שהם בבחי' מוות ופירוד מאלקות, הם בעצמם עצמות נשמת לאה ששלט בה הגז"ד מוות מחמת חטא עה"ד, ופרצוף לאה שבעולם האצ"י היא רק הארה בעלמא, ופרצוף ורחל יורדת לתוך דיני לאה של הבי"ע לתקנה כמו שיוסף ירד למצרים לתקנה ולהכין הדרך עי"ז אח"כ לאחיו שיבואו אחריו.

וזוהו הביאור הפנימי לטעם הסוברים ששי"ן של ד' ראשים שכנגד בחי' מב"ד לאה אין יורדת השי"ן עד למטה וכנ"ל שלאה אין יורדת לבי"ע, שכנ"ל בתחי' הסעיף הירידה למטה מרמות על תיקון הבי"ע, אך המג"א שהוא היה בבחי' חכמה דבינה, כמש"כ כמ"פ שהמג"א בקו ימין כשמו אברהם, ומביא הרבה בספרו את כתבי האר"י ל

סמ"ד: הלכה למשה מסיני שיכרוך עליה שער בהמה או חיה הטהורים, ונהגו שיהיה שער של עגל, ובמ"ב הביא הטעם כדי שיזכור מעשה עגל ולא יחטא וגם כדי לכפר על עוון זה.

הנה אם בני" לא היו חוטאים בעגל הרי כל התורה היתה ניתנת בבחי' הלכה למשה מסיני, וכדאי' בגמ' נדרים שכל ענין הפלפול שבתורה לא ניתנה לבני" אלא למשרע"ה, ולימוד התורה של בני" היה צריך להיות בבחי' הלכות פסוקות כמו הלמ"מ, וביתר ביאור הרי ללא חטא העגל היו בני" נשארים בבחי' נביאים וכבקשות ורצון משרע"ה ומי יתן כל עם ה' נביאים, שכל דבר היו מבררים רצון ה' ע"י גילוי ברור מלמעלה שבבחי' הלמ"מ, וללא

(בבחי' חכמה דבינה לגלות הסוד בתוך ההלכה שבבחי' בינה) בחי' רחל דלאה שיש בה התכללות והתקשרות עם פרצוף רחל עד שיכולים לתקן נשמות הנמוכות של הבי"ע גם בדרך הבינה, (ובבחי' מב"י דמב"ד וכמובא במקו"א עפ"י התו"ח שמתקשר עם בחי' מב"י ומקבל עי"ז הכח לרדת ג"כ לבי"ע כמו פרצוף רחל ולתקנה ללא שינוק מזה, וכן ס"ל לפמ"ג ולברכי יוסף שנקראו שניהם יוסף וחיבורם על ההלכה הוא בבחי' הנ"ל דיוסף דדוד, מב"י דמב"ד, רחל דלאה), ואדרבא, שאחרי שנתקנת הבינה – פרצוף לאה שבבחי' מב"ד – הרי עיקר הכח לתקן הבי"ע ולהצילה משער הנו"ן ולגלות בה יחוד א"ק המתקן אף את שער הנו"ן היינו שהופך "נחש" ל"משיח", והוא דווקא בכח המב"ד שיתגלה ויבא במהרה בימינו אמן. (פז)

פז. והנה לעולם מצינו ב' בחי' צדיקים בכל דור ודור שהם בחי' מב"י ומב"ד, ויובן לדוגמא השוני בין ב' הצדיקים כ"ק הגה"ק מקלויזנבורג זי"ע ואדמו"ר מלויבאוויטש זי"ע (א"ה: נאמר ביום הארצי"ט של כ"ק אדמו"ר מקלויזנבורג זי"ע שעלה למרומים בגמר ימי השבעה של כ"ק אדמו"ר מלויבאוויטש זי"ע), שדרך שדרך אדמו"ר מלויבאוויטש היה לרדת לבחי' הבי"ע ואל המקומות הנמוכים בעולם ולשלוח לשם שלוחים שיעשו בעלי תשובה וכו', וזה בדרך החכמה – מב"י – רחל – שיורדת לבי"ע לתקנה, ודרך אדמו"ר מקלויזנבורג שהיה נכד מרן הד"ח זי"ע שבבחי' דרך הבינה – מב"ד – לאה, היה לומר שאין רוצה ואין יכול להתעסק לתקן העולם אלא רוצה לעסוק רק עם חסידים יראים ושלמים שלומדים לכה"פ כל יום דף גמ' ותוס' וכו', וכנ"ל שנשמות של לאה ובינה מפחדות מלרדת לבי"ע (ואף כשיורדת לפעמים לאה לבי"ע אי"ז לברר בירורים שזה מסוכן עבורם אלא למעמים אחרים, וכמובא במקובלים ואכ"מ), וכבר כתבנו במקו"א בשם המאור עינים זי"ע שמביא בשם הבעש"ט הק' שיש בכל יהודי ניצוץ משיח, ובכללות מתחלקים כל בני" לב' הבחינות דמב"י ומב"ד, (אף שכל אחד כלול משניהם, אך מתחלק לבחי' גילוי והעלם כמובא), ומובן לפ"ז שכל החילוקים בדרכי עבודה של צדיקים נמשכים מבחי' מב"י ומב"ד, ואכמ"ל.

צורך בריבוי פלפול ושקלא וטריא וכו' שהיא דרך קשה ומלאה ספיקות ואי בהירות ונופלת בה מחלוקת וטעויות, אלא שכיון שבנ"י חטאו בעגל הרי זה גרם אח"כ למשרע"ה ליכשל בחטא במי מריבה שהכה לסלע, שבבחי' הוצאת תורה בכח בבחי' פלפול (וכדאי בלקו"מ) שזה מנע כניסת משרע"ה לארץ ולכן אין לנו היום את התורה הזו של כלת משה שבסוד הלמ"מ שבבחי' נועם שבבחי' תורה דעתיקא בבחי' תורה של אר"י, אלא תורה שבבחי' ריב בבחי' מקל חובלים שהיא תורה של הגלות, שע"י טירחא ועיון ופלפול ומחלוקת בלבד.

והנה אי' מצדיקים זי"ע לפרש הפסוק ולא שתו איש עדיו עליו שנאמר אחרי חטא העגל, שבפסוק זה מרומז יסוד עצום, שנוגע לתיקון כל החטאים שבעולם, שהנה אי' מהאר"י הק'. שכל חטא שבעולם הרי ע"י החטא יש מקודם פגם בשם הויה, אך זה אינו עיקר הפגם, אלא שאחרי סילוק הארת שם הויה שע"י החטא, שמסתלק מהאדם אור ה' והדעת הפנימי דקדושה שבבחי' שם הויה, ונשאר אצלו רק הארת שם אהיה (שהוא בחי' אורות המקיפים שבבחי' הכתרים) ואז באה הסט"א ומסתיר את אלופו של עולם מהאדם ומפיל את האדם לצער ועג"נ ועצבות ומזה יונק הס"מ חיות וכח, שמוצץ עי"ז דם האדם, ששם אהיה בריבוע (א, אה, אהי, אהיה) הוא בגימ' מ"ה כמו שם הויה במילוי מה (יוד הא ואו הא), וע"י הפגם שבשם

הויה מסתלק הארת אות א' משם אהיה, שאות א' הוא בצורת ו' ושני יודין בגימ' כו' שזה שם הויה, וא"כ האלף של שם אהיה קשורה עם שם הויה ומסתלקת הארתה בסילוק הארת שם הויה, ואז נשאר משם אהיה רק הגימ' של דם, שזה בחי' הדינים ששורים על האדם ע"י החטא בבחי' אם יהיו חטאיכם כשני, שמביאים על האדם עצבות ומרה שחורה ומזה יונק הסט"א כוחו וזה עיקר הפגם של החטא, וכמאמר צדיקים זי"ע שכל חטא שהיצה"ר מכשיל האדם אין כוונתו כ"כ אל החטא אלא עיקר רצונו וכוונתו אל העצבות והחושך שמביא לאדם אחרי החטא שזה עיקר הפגם ומזה בעיקר מתחזק כח הסט"א.

וצדיקים זי"ע הרבה האריכו בענין זה שע"כ עיקר העבודה אחרי כשלון בחטא ח"ו להתחזק באמונה ובקירבת ה' ואהבתו, שזה עיקר התשובה לשוב אל ה'. כדי לסתום ולמנוע לכה"פ הפגם השני, ואמנם זה קשה להרגיש אהבת ה' ולהתחזק באמונה וקירבת ה' אחרי שנכשלו בחטא ולכן צריך להקדים לכה"פ להרהר בתשובה שבזה כבר נקרא צדיק גמור ואז יוכל תיכף לדבר דיבורי קירבה להי"ת בלשונו העצמית (בבחי' הקשר העצמי בין יהודי לאביו שבשמים שאין מניע אליה הפגם וכמש"כ במקו"א) ולא לעסוק בסמוך לחטא (לפני שהחזיר לעצמו הדעת הפנימית שבבחי' שם הויה) בענין המרירות והחרטה היות שבודאי

בסמוך לחטא תהא אז החרטה באופן של עצבות וחושך שתיתן היניקה לסט"א כנ"ל.

בקלות ולצאת מכף חובה לכף זכות לגמרי, עיי"ש באריכות.

ובנ"י אחרי חטא העגל אם היו הולכים בדרך זה ולא היו נותנים לסט"א להפיל אותם בעצבות ומ"ש אלא היו מחזקים בחי' שם אהיה שלהם שלא ליתן לסט"א לינוק משם, היינו שהיו שמים עליהם הכתרים (שהם העדיים שקיבלו במ"ת שהם אורות המקיפים שנרמזים בשם אהיה) וזהו ע"י שהיו מתחזקים בדרך של אומרה לאלקי בעודי שזה ג"כ נרמז במילת "עדיו", שהלא היה להם הרבה לשמוח שסו"ס לא נכשלו ממש בעגל, שרק הערב רב עבדו ממש לעגל ומתו, ורוב בני נכשלו רק שלא מיחו בידם וכו', והיה להם להגדיל ולהרבות השמחה במעט טוב הזה ובזה היו מתקנים החטא בקלות.

אך מכיון שלא שתו איש עדיו עליו שלא התחזקו בדרך אומרה לאלקי בעודי, ואדרבא שנפלו לבחי' "ויתאבלו" של עצבות ומרה שחורה, ונתנו לסט"א הרבה חיות וכח לינוק מהם, וע"כ הוצרכו לדרך ארוכה של תיקון על חטא העגל וכו'.

ויש להוסיף טעם פנימי מדוע בחטא העגל היה קשה במיוחד לבנ"י להתחזק אחר הנפילה, שכנ"ל הלא אם מתחזקים ואין נופלים לעצבות ומ"ש אחר הנפילה בחטא יכולים לתקן החטא בקל, ובסוד שהמקיפים דאיהם מתקנים את האו"פ דההויות, שו"ס

והחולך בדרך זה מתקן כל חטא בקלות ובמהירות, משא"כ אם נפל כבר לפגם השני שנפל לעצבות וחושך וריחוק מאהבת ה' ע"י החטא וינק הסט"א הרבה כח וחיות ע"י החטא שאז צריך אח"כ לתשובה ארוכה, ובזה פירשו צדיקים זי"ע הפסוק ולא שתו איש עדיו עליו, עפ"י מש"כ רבינו ז"ל בתורה הידועה של אומרה לאלקי בעודי (תורה רפ"ב – "שהזהיר מאוד רבינו ז"ל לילך עם התורה הזאת כי הוא יסוד גדול לכל מי שרוצה להתקרב להשי"ת לבל יאבד עולמו לגמרי חי"ו" כמש"כ מוהרנ"ת על תורה זו, שלא מצינו כזאת בכל הלוק"מ לשון כזה), שצריך האדם תמיד לחפש ולבקש בעצמו בכל פעם נקודות טובות שעיי"ז יחיה וישמח את עצמו ויוכל להתפלל ולזמר ולהודות לה' ולצפות לישועה ולחיות ולשמח את עצמו ולינצל עיי"ז מהעצבות והמ"ש שמפיל עליו הס"מ, וזה בחי' אומרה לאלקי בעודי – בעודי דיקא היינו על ידי בחינת העוד שלי שאני מוצא בעצמי בחי' עוד מעט ואין רשע ע"י אותה הנקודה אוכל לזמר ולהודות לה', ובזה זוכים לתקן הכל בקלות בבחי' ועוד מעט ואין רשע שע"י שמוצא מעט טוב ששם אינו רשע ומחיה ומשמח א"ע בזה ומגדיל שמחתו בכל נקודה ונקודה טובה מקדושת ישראל שמוצא בעצמו עדיין אז זוכה עיי"ז לתשובה שלימה

ובחי' הא' שמב"ד שבבחי' או"מ מציל את מב"י שבבחי' או"פ וכמבואר בכ"מ, וא"כ קצ"ב על דור דעה שלא הלכו בדרך הזה לתקן חטא העגל בקל.

אך י"ל שבחטא העגל היה קשה ביותר התיקון משום הכלל של אין קטגור נעשה סניגור, שהנה כתיב לא יהיה לך אלהים אחרים על פני, והביאור הפנימי בזה, שעולם האצילות נקרא פני ה' ששם מתגלה כל הספירות והמידות האלקיות שמאחדות עמו ית' ומגלות אותו ית', אך עולמות הבי"ע הם לבושים על עולם האצו', בבחי' מה שבאדם התחתון יש ג' לבושים של מחדומ"ע שהם לבושי הנפש, (וכמבואר בארוכה בשיעורינו על התניא ונדפסו בים החכמה תשס"ו), והם עדיין נפרדים בגילוי מאלקות, שרק בעולם האצו' מתאחדים הספי' בגילוי באו"ם בבחי' איהו וחיוהי וגרמוהי חד בהון, אך הבי"ע בגילוי הם בפירוד מהש"י, שהבי"ע בבחי' גבול וצמצום והסתר על אלקות, ורק מצידו ית' שגם חושך לא יחשיך ממך וכו' הרי הכל בטל לגמרי אליו ית' שכוליה קמיה לא חשיב וכו', ואנו מיחדים שמו ית' שמאמינים שאתה הוא עד משנברא העולם ללא שום שינוי וכו', אך בכ"ז זה רק בבחי' האמונה ביחו"ע הסותר ומבטל כל המציאות הגשמית כפי שנראית לעינינו, אך כל זמן שלא הוריד ה' המסך המבדיל בין

האצו' להבי"ע שאנו רואים בעינינו את הבי"ע בבחי' גבול וצמצום הרי אסור לנו באיסור ע"ז ליתן כבוד אלוהי לכל דבר שאנו רואים מהבי"ע.

ובאמת יש בזה ב' מדרגות, שכל עניני העולם שתחת ממשלת קליפת נוגה אסור ליתן להם שום כבוד, שאין שורה עליהם בגילוי שום קדושה אלקית, אך חפצי קדושה של תומ"צ כס"ת ותפילין וכו' צריך לכבד ששורה עליהם קדושה אלקית בגילוי, וכמו בביהמ"ק ששרתה שם השכינה, אך בכ"ז צריך לידע שסו"ם אין הקדושה האלקית מאוחדת עם החפץ הקדושה, אלא החפץ הקדושה הוא בבחי' כלי ששורה עליו קדושה אך ללא התאחדות עם הקדושה, שהלא אסור לעבוד לספר תורה ולתפילין ח"ו ואסור לכבדם בכבוד אלוהי ח"ו, שהלא סו"ם נשאר החפץ בבחי' גבול וצמצום ולא נתאחד בגילוי עם בחי' הא"ם, אלא שיש לכבדם מפני הקדושה האלקית ששורה עליהם, כמו שעל ביהמ"ק אי' בחז"ל לא מן המקדש אתה ירא אלא ממי שציוה על כבודו, וה"נ בצדיק שנהיה גופו מרכבה להשכינה צריך ליתן לו כבוד, שעיקר השראת השכינה היא אצל צדיקי הדור (פח), אך כמובן גם בזה אסור לטעות ח"ו וכנ"ל, שהלא גם הצדיק לא התאחד בגילוי עם בחי' הא"ם, שהוא

פח. וכן אי' מהגר"א זי"ע שגם בקברי צדיקים יש השראת השכינה (ובפרט בקבר רחל) ומי

עדיין בגילוי בבחי' גבול ואסור ליתן לו ח"ו כבוד אלקי.

וזהו לא יהיה לך אלהים אחרים על פני שלא ליתן כבוד אלקי לכל מה שרואים בהבי"ע שהוא בבחי' על פני, אך בני' בחטא העגל נכשלו ע"י הערב רב ליתן כבוד אלקי לחפץ מחפצי הבי"ע שהם בבחי' לבושים על האצי' כנ"ל, וכיון שפגמו בסוד הלבושים שביבדו לבושים שלא כהוגן לא יכלו לתקן ע"י הלבושים הק' של אורות המקיפים של שם אהיה, שאין קטגור נעשה סניגור, והיה קשה להם להתחזק להיות בשמחה.

וע"כ נתן להם ה' צווי המשכן לתקן את חטא העגל, להורות להם שאנו אין יכולים לקדש הבי"ע, בבחי' איחוד באלקות על ידי הבי"ע ח"ו, אלא אנו יכולים היום רק להיות משכן ומרכבה לשכינתו הק' כנ"ל, וכן ענין התפילין הק' שהם ג"כ מתקנים את חטא העגל כבסעיף דידן משום שהם גם בבחי' בנין המוחין והשראת אלקות עלינו בבחי' וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך וגו'.

וב"ז יש לרמוז בהלכה דידן, שהנה הפרשיות הק' של התפילין הוא בבחי' הדבקות של שם הויה, בבחי' וראו כל עמי הארץ כי שם הויה נקרא עליך וצריך לכוון על הדעת והמוחין הק' של הפרשיות שערות, שהם בבחי' אורות מקיפים של שם אהיה, והשערות האלו נהנו שיהיו מעגל לכפר על עוון העגל, שכנ"ל עיקר הפגם של העגל הוא ע"י האחיזה בשם אהיה שנהפך לדם (וכמרומז בסעיף זה שהוא סעיף ד"ם), ע"י שלא התחזקו בחשיבות של כל שיערה ושיערה של נקודות טובות שלא נכשלו עדיין, וע"י שאנו מחשיבים היום את השערות, בבחי' החיזוק והשמחה בכל שיערה ושיערה של טוב שיש בנו, הרי בזה אנו מתקנים את חטא העגל, ומחזירים אנו עלינו את הכתרים שנסתלקו מאיתנו בחטא העגל, שזוכים אנו ע"י השערות לכתרים של התפילין שהם בבחי' הכתרים של מ"ת, ולהשראת השכינה עלינו ביתר שאת שיתגלה בקרוב בב"א. (פט)

סמ"ה: יתן כל פרשה בבית שלה שתהא זקופה מעומד בביתה.

שאינן זוכה למצוא ולהרגיש קדושת הצדיקים החיים ילך לקברי צדיקים לבקש רחמים שיתפללו עליו שירגיש קדושת הצדיקים, שיוד העליון מאיר ליוד התחתון ואכמ"ל.

פט. ולתשלום הענין נספר כאן על הרה"ק הלב שמחה זי"ע (א"ה: הלכה זו נלמדה ביום ז' תמוז יארצייט הרה"ק הלב שמחה זי"ע), אשר הוא זצ"ל הלך חזק בדרך זו, שלא הרשה לעצמו ליכנס לצער, שבידוע היה בעל יסורים גדולים כל ימיו (ממעמים גבוהים שמסודות אלו קינו שאכמ"ל), ובכ"ז היה תמיד בשמחה וכשמו הק', וזה היה ע"י שלא הרשה להכניס

ובביאורה ל' דאין לחוש לדעת רבינו תם שפוסק שיהיו הפרשיות דווקא בשכיבה.

הביטול דהחכמה, כמו ששמו"ע שהוא באצילות – חכמה – צריכה להיות בעמידה.

הנה הענין של סעיף זה מרמז על יחוד חכמה ובינה, שסי' לב מרמז על ליבא בינה וסעיף מ"ה מרמז על בחי' ונחנו מה שהוא בחי' הביטול של החכמה, שיש להעלות העבודת ה' שהיא בבחי' הבינה ליבא, בבחי' עבודה שבלב, בבחי' היש דקדושה ולהעלותה אל הביטול לאלקות שבמוחין בבחי' האין של החכמה, וזה שלמות עבודה"י, וזה גם הטעם שפסקינן בסעיף זה שכשמכניסים הפרשיות לתפילין יש להכניסם באופן שיהיו האותיות בעמידה, שענין האותיות הוא ענין היש דקדושה שכל אות מגלה תוספת התחכמות בקדושה (ובסוד דטנת"א שאותיות כנגד ספי' המלכות – יש דקדושה) אכן צריכים להיות בעמידה, שעמידה הוא בבחי'

ובשיטת רבינו תם י"ל שכיון שכולו היה בבחי' חכמה כידוע מסדר הפרשיות של תפילין דר"ת שהוא מוחין דחכמה הרי הוא בבחי' מה שידוע מעשיות מצדיקים שהיו בדרגת ביטול גבוהה מאוד שהוכרחו להתנהג ולדבר קצת בישות כביכול, כדי שיוכלו להשאר ולהחזיק בהאי עלמא, וה"נ ר"ת שהתפילין שלו הוא בסוד החכמה הרי מעמיד הפרשיות בשכיבה שהיא בסוד הבינה מטעם הנ"ל כדי שלא ישאר רק בביטול ויוכל לרדת לעבודה"י שבבחי' הבינה.

וזהו כמו שא"י באריכות בספה"ק יושר דברי אמת, וכן א"י ממוהרנ"ת זי"ע, בביאור המדרש מה ראה קרח לחלוק על משה פרה אדומה ראה,

למח שלו מחשבה של עצבות וצער, שאסר ע"ע מחשבות כאלו כמו מחשבות ע"ז (שבאמת מחשבת עצבות הוא בבחי' מחשבת ע"ז שהעצבות הוא מהסתרת פני ה' ומשכחת האמונה), וחיוק עצמו כל ימיו בקיום שויתי ה' לנגדי תמיד ובזכירת שילוב ב' השמות הק' של הויה אדנות, היינו בדרך של חיוק האמונה והדבקות ביחו"ע ויחו"ת ומכת זה זכה ללב מלא שמחה באלקים חיים כל ימיו ולהשראת השכינה ודבקות גדולה וכדאי' ש"לב שמחה" בגימ' שכינה, בבחי' הדבקות והשראת השכינה של התפילין הק', וזה נקודה גדולה בעבודה, שכל אחד יכול לדבר ולומר תהא בשמחה, אך לא כל אחד זוכה לדעת הדרך הזאת שלא ליתן להכניס למח מחשבה של עצבות, ושלא לחשוב כלל מדברים המצערים שעוברים על כל אדם בגו"ר (והיה הלב שמחה שכן של הרה"צ ר' אשר פריינד זי"ע שהיו שניהם צדיקים בשלימות שהיה לו ג"כ הרבה עבודה בנקודה זו של חיוק האמונה ולא להרשות למח לחשוב מדברים המצערים והיו שניהם בבחי' לאה, אלא שהלב שמחה בבחי' רחל דלאה וה"ר אשר לאה דלאה, ואכמ"ל, זכותם יגן עלינו ועכ"י).

שהנה אי' מהבעש"ט הק' זי"ע לבאר ענין פרה אדומה שמטהרת טמאים ומטמאה טהורים דקאי על ענין הגאווה, שמטהרת טמאים שיתחילו העבודה"י בבחי' שלא לשמה ועי"ז יטהרו, אך מטמאת טהורים שכבר בדרגת לשמה והם נטמאים ע"י כל שהוא גאווה, וקורח ראה אצל משה ענין הגאווה וכמו שאמר לו ומדוע תתנשא, והרי ידע שמשרע"ה טהור, ולכן סבר שנטמא ע"י הגאווה בבחי' מטמאת טהורים, אך האמת הוא כנ"ל שצדיקים שהיו כ"כ בבחי' ביטול בבחי' ומשה עניו מאוד כו' הוצרכו להגביה את עצמם בבחי' גאווה כביכול כדי שלא יתבטלו במציאות ויסתלקו מהעולם, וכמו שכותב הקאמרנער זי"ע על הרה"ק ר"מ מפשאורסק זי"ע שהיה מדבר כל היום על עצמו ומספר ממדרגותיו הגבוהים וכו' ומטעם הנ"ל.

(צ)

סמ"ו: ראש הפרשה יהיה מונח לצד ימין הקורא.

הנה ידוע שיש תפילין דשמושא רבא שס"ל שהפרשיות לימין המניח, ויש קבלה שתפילין אלו שייכות רק לצדיקי הדור ולא לסתם אדם, וההסבר

עפ"י דברי הרש"ש דף לד ע"ד שמיישב את הקושיא המובא ברמ"א סי' קז ס"ב, שמקשה שם על הדין דמי שבא לו רוק באמצע שמו"ע וא"א לו שלא לרוק ואינו יכול להבליעו בכסותו הרי זורק לשמאלו ולא לימינו, שמוזה משמע שבשמו"ע נמצאת השכינה בימין האדם, ואילו בס"י קנ"ג אי' לגבי הכריעות שבעושה שלום שאחרי שמו"ע שכורע קודם לצד שמאלו משום שהמתפלל רואה כאילו שכינה מול פניו ושמאל האדם הוא צד ימין של השכינה, והוי סתירה בין ההלכות (ועיי"ש ברמ"א ובמ"ב מה שמיישבים), ולהרש"ש התירוץ הוא שבשמו"ע עולה האדם למדרגת האצילות ואז נהיה בבחי' גבוהה שגופו נהיה מרכבה לשכינה, ולכן בתוך שמו"ע הוי ימין האדם כימין השכינה ולכן עדיף לירוק לשמאלו, משא"כ כשגמר שמו"ע ויוצא מאצילות הרי נעמדת השכינה מולו ולכן כורע קודם לשמאלו לימין השכינה, וה"נ בעניננו שסתם האדם ממשיך עליו בהנחת תפילין שתעמוד השכינה כנגדו, ולכן הפרשיות מימין הקורא, שהקב"ה שכנגדו קוראם, וצדיקי הדור שזוכים להיות מרכבה

צ. וזה טעם הפשוט, מלבד סוד הפנימי שכתבנו במקו"א שצדיקים הגבוהים שהגיעו לבחי' הכתר עד שהגיע לאין הגמור הרי נהיו צינור לגלות יש האמיתי של הבורא שמתגלה בדרגת הכתר, וכל ההתפארות וההתנשאות שלהם הוא בבחי' הגאווה והגדולה לחי העולמים, שנהיו מרכבה לגלות גדלות הש"י ששורה עליהם בבחי' מרכבה לספי"ה הו"א – תפארת, שאחזו בעתיקא בבחי' מאן פני האדון דא רשב"י, ומגלים את בחי' "אני" והייש האמיתי של אני ה' אלקיכם ויהי חלקינו עמהם אמן.

ממש לשכינה הם מניחים תפילין דשמושא רבא שהם לימין המניח שאצלם השכינה נמצאת איתם בצורתם ולא רק כנגדם ולכן גם השכינה כשקוראת הפרשיות מתחילה מימין שלהם כנ"ל.

סמ"ז: אם כתב כל הד' פרשיות (של תפילין של ראש) בקלף אחד כשרים אפילו אין ריוח ביניהם ובלבד שיחא חוט או משיחה בין כל בית ובית, של יד כותב הב' פרשיות בקלף אחד וכו' ואם כתבן (של יד) של ארבעה קלפים והניחם בד' בתים יצא והוא שיטלה עור על הד' בתים שיחיו נראים כבית אחד.

הנה מוהרנ"ת זי"ע כותב בלקוה"ל שתפילין של ראש מרמזים על בחי' הצדיק המשפיע המוחין דקדושה אל האדם, ותפילין של יד מרמזים על בחי' נקודת הקדושה המוטמנת בלב האדם עצמו (ובלשון מוהרנ"ת שיש ג' נקודות שצריכים אל האדם להיות קשור בהם, נקודת הצדיק, נקודת החבר, נקודת עצמו, וכנגדם הם תש"ר, הדל"ת שמאחורי תש"ר, ותש"י, ומאריך בזה בדרושים נפלאים).

והנה כותב מוהרנ"ת במקו"א שיעקר שלמות האדם בעבודה"י כשזוכה למצוא צדיק האמת שמלמד בישיבה לתלמידים, ומצטרף גם הוא לישיבת ותלמידי הצדיק, אך בכ"ז א"א לחכות ולא לעסוק ח"ו בעבודה"י עד שימצא זאת, שאם אין אני לי מי לי,

שעד שימצא הצדיק ותלמידיו יכול לעבור זמן טובא, וכן אף אחר שימצאם ג"כ לא יוכל להיות עמם תמיד, ולכן אסור להתבטל ולהתרפות מעבודה"י עד אז, אלא יש להתפלל לה' שימצא רבי צדיק אמת שיש לו גם תלמידים הגונים להצטרף ולהכלל עמם, ובזה בעצמו שמבקש זאת ומתגעגע לזה מקבל קשר פנימי בלב לצדיק ותלמידיו אף שעדיין נמצא לבד ומרחוק.

וזה יש לרמוז בדין דתש"ר שעשאו בצורה של התש"י, שכנ"ל בתש"ר נרמז ענין נקודת הצדיק ונקודת החבר כנ"ל, ובזה ההלכה שבדיעבד אם עשאו בצורה של התש"י בקלף א', היינו שיש לו בגילוי רק הנקודת עצמו שנמצא לבד (שכנגדה התש"י) בכ"ז כשר באופן שעושה היכר של חוט ומשיחה להתקשר לבחי' תש"ר, היינו שלכה"פ מבקש ומחפש ומתקשר בלב לנקודת הצדיק והחבר ובזה נכלל בהם.

וכן הדין בענין ד' פרשיות דתש"ר שעשאו בקלף אחד כשרין ובלבד שיחא חוט או משיחה בין כל בית ובית, שהנה כשמגיעים לצדיק האמת יש ב' מדרגות, בתחלה ובסוף, שבתחלה אין להסתכל על כל הסובבים את הצדיק, אלא יש רק להתעורר בבחי' כללות מעבודת ה' של כולם ביחד, ולא להתבונן בפרטי עבודת ה' של כל אחד ואחד שזה מבלבל למתחיל בעבודה"י, אלא יש לומר כמו שאמר התם שבסיפוי"מ וזה

מעשה שלי וזה מעשה שלו" וזה הבחינה שעושה כל הפרשיות בקלף אחד, אך אח"כ כשמקבל כבר המוחין של הצדיק ואז נכלל באלקות, אז רואה בכל יהודי ההתפארות הפרטי שמתפאר בו ה', ואז יש לו שמחה גדולה והנאה לגלות בכל אחד ואחד ההתפארות הפרטית שמתפארת עמו השכינה הק', וכמו שבתש"ר מתחלקים הבתים ונפרדים.

ובתחלה שאין יכול עדיין להתקשר בשלימות לצדיק, ואין יכול לגלות ההתפארות הפרטית שמתפאר ה' בעבודת כל אחד ואחד, אז לכה"פ עליו לעשות סימן שמראה שלכה"פ היה רוצה מצידו לראות ההתפארות שמתפאר ה' עם כל יהודי אלא שאין יכול משום שזה מבלבל אותו, ואז כשעשה הסימן כשר אפי' אם למעשה חושב על ההתפארות האלקית רק באופן כללי על אלקות וזה הענין של עשיית חוט או משיכה להראות שבעצם הבתים נפרדים, שיש בכל אחד ואחד מישראל התפארות פרטית שמתפאר עמו השי"ת במיוחד ובנפרד כמו שיתגלה בקרוב בב"א.

סמ"ח: אם צפה הבתים בזהב או בעור בהמה טמאה פסולים.

הנה ברש"י במס' מגילה כתב הטעם לפסול בזהב משום דבעינן מן המותר בפיק, וחזינן מזה חידוש שאף שאין איסור באכילת זהב אלא שבמציאות אינו בר אכילה ג"כ הוי חסרון מן המותר בפיק, אמנם יש

לפרש שיש אפשרות לאכילת קצת זהב כגון במרדדו לפסין דקין אלא שהוי סכנה והוי באיסור דונשמרתם, ומזה יש להביא ראיה לדברי הגרי"ש אלישיב שליט"א שחידש עפ"י דברי המג"א שיש דין דמן המותר בפיק בכל המצוות א"כ אין להדליק נרות חנוכה בשמנים שיש סכנה באכילתם, ואכמ"ל.

וברמז הפנימי בענין זה י"ל עפ"י דא"י שלעת"ל יפסקו הלכה כב"ש, וההסבר בזה כדא"י בספה"ק ויקהל משה שהיום חסדים מעל הגבורות, אך לעת"ל שימתקו הגבורות הרי יהיו הגבורות הממותקות מעל החסדים, שהחסדים הם בבחי' ספי' החכמה, וגבורות ממותקות הם בבחי' הכתר הכולל ב' הפכים כאחד, (וכדא"י בחז"ל שהגאולה תלויה ביצחק דווקא שהוא שקשור לכח הדין ויש בכוחו להוריד הדינים והקטרוגים מעל בני' ויפעול את הגאולה באופן של מיתוק הגבורות שבו עולים לכתר מלכות של הגאולה שלימה), וזה ענין המעלה והיוקר שיש לזהב מעל הכסף, שכסף הוא נוטה ללבן בחי' החכמה והחסדים, וזהב שנוטה לאדום מרמז על גבורות ממותקות שעדיפי מחסדים כנ"ל, אך סו"ס יש לידע שהיום עדיין החסדים מעל הגבורות, ואין ללכת היום עדיין בבחי' של גבורות שאין בכוחנו להמתיק, ומי שמצפה התפילין בזהב מרמז שרוצה כבר עכשיו מוחין דלעת"ל לפני הזמן, שזה א"א ופסול.

וזה גם הענין של עור בהמה טמאה שפסול, שלעת"ל יתבטלו כל הטומאות וכדאי בחז"ל על החזיר שעתיד הקב"ה להחזירה לנו וכן כל הבהמות הטמאות יתבטלו מהם טומאתם, שבבריאת העולם לא היה חיות ובהמות טמאות ורק ע"י הטא אדה"ר נתקלקל הבריאה ונכנס בחיות ובהמות טמאה, ולעת"ל שיתוקן הטא אדה"ר הרי עולם כמנהגו נוהג, כמו שמבאר המהר"ל שהיינו כמנהגו בשעת בריאתו ע"י הקב"ה (ואינו שינוי בתורה ח"ו כמו שכתבו במפרשים שיחזרו להם סימני טהרה שנתן הכתוב), ומי שמצפה התפילין בעור בהמה טמאה זה משום שדוחק הקץ לפני הזמן בכח וזה איסור ופסול, וכשרים התפילין רק בעור בהמה טהורה, שדרך הבהמות הטהורות ללכת בהכנעה, וכך יש להביא את הגאולה בהכנעה ובבקשת רחמים רבים ובתחנונים אובילים בב"א.

סמ"ט: הלכה למשה מסיני שיהיו תפילין נתפרים בנדי בהמה ויהיה טהורים וטוב לתפור בנדי שור, ובמ"ב שלוקחים הגידים מעקב הבהמה שהם לבנים וכו'.

לפני הגאולה משתדלים ב' הקליפות הטמאות דעשיו וישמעאל להתגבר ח"ו, וב' המשיחין לוחמים

איתם ומובא בספה"ק אור הגנוז מר' יהודה לייב מאניפולי זי"ע, שב' הקליפות דעשיו וישמעאל מרומזים במשנה דהכלב והגדי שקפצו מהנג, שנג זה ר"ת "גדולה גבורה" היינו חסד וגבורה, שכנגד אברהם ויצחק, ומהם יצאו וקפצו מהקדושה הכלב והגדי, שהם ישמעאל ועשיו, שהכלב הוא בבחינת קליפת ישמעאל בחי' אהבות רעות ונפולות בפגם היסוד רח"ל, שהוא קפץ מקדושת אהבה הקדושה של בחי' החסד של אאע"ה, וגדי הוא כנגד קליפת גדיא"ל שהוא קליפת עשיו, שהוא פגם דועל חרבך תחיה בסוד גבורות טמאות של כעס ושנאה ומחלוקת ורציחה שיצא מגבורה הקדושה של יצחק אע"ה.

והנה ב' המשיחין, מב"י ומב"ד הם הלוחמים כנגד ב' הקליפות דישמעאל ועשיו (וכמו שכתבנו לעיל סי' כ"ז ס"א), שמשיח בן יוסף שהוא בבחי' תיקון היסוד הוא לוחם עם קליפה של ישמעאל שכנגד הקדושה (צא), ועדיין צריך ללחום ולהכניע את קליפת עשיו שקררו את האמונה מבנ"י, שהנה אף שקל"י עשיו היא כנ"ל בטומאת כעס ורציחה וכו', הרי באחרית הימים נהיה עשיו בבחי' עמלק, שזה ע"י שנהיה קירוב ואיחוד בין קליפת עשיו לקליפת ישמעאל ומתוכם יוצא קליפת עמלק,

צא. עיין בחי"מ שכשרבינו הלקו"מ זי"ע היה באר"י התחיל להכניע השר של ישמעאל, ופעל בזה שיוכלו יהודים להתחיל לבא ולעלות לארדה"ק, שרבינו התחיל אז העבודה של מב"י שמכניע קליפת ישמעאל, וכמו שעיקר עסקו לתקן בנ"י בתיקון הכללי תיקון היסוד.

לינצל מהמן הצילה מכלב נפשי, שהכלב כשנכלל עם טומאת עשיו נהיה בבחי' מלחמה וקירור של האמונה, שכלב הוא בנימ' ב"ן, שהוא השם של אמונה הק', והכלב עמלק לוחם נגד האמונה הק', עד שיבואו ויתאחדו ב' המשיחין מב"י ומב"ד ויעלו בהר ציון לשפוט את הר עשיו, שהאיחוד של ב' המשיחין יכול ללחום ולהכניע את האיחוד של עשיו וישמעאל, ומב"י יכניע ויתקן את פגם הקדושה ומב"ד יכניע ויתקן את פגם האמונה הק', בבחי' תיקון היסוד ותיקון המלכות.

ונחזור לעניננו, שתפילין נקראים פאר, שהם בבחי' תיקון המוחין שנפגמו ע"י פגם היסוד, וע"י תיקון היסוד חוזר להאיר על האדם היופי והחן והפאר של קדושת יוסף הצדיק, ומתגלה ע"י התפילין הפאר של היהודי, שחזרת אליו קדושתו ע"י התפילין, וגם נהיה מתוקן אצל האדם האמונה הק' (שפגם היסוד רח"ל מרחיק את האדם מבהירות האמונה הק') שע"י חזרת השכינה הק' לשרות על האדם, בבחי' וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך, שזה סוד ב' התפילין תש"י

שעשיו נשא את מחלת בת ישמעאל לו לאשה ונהיה קירוב בין ב' הקליפות, ויצא מעשיו קל' עמלק, שאף שקל' עשיו היא ענין של ועל חרבך תהיה בכ"ז הרי הוא מוותר על הבחי' שלו כדי להתכלל עם הטומאה של בני ישמעאל ג"כ, בבחי' איחוד לרשעים רע לעולם, ובזה נהיה בחי' טומאת קליפת עמלק, שהיא הקל' של אשר קרך, ובבחי' טומאת קרי בפגם הקדושה, (שהיא פגם דישמעאל) וכן בבחי' מקרה וכפירה בהאמונה הק' שבזה הוי רציחה רוחנית לבנ"י, שיותר קשה מרציחה גשמית, בבחי' גדול המחטאו יותר מההורגו, שע"י שמקררים ועוקרים בנ"י מהאמונה שהיא ראש ושורש היהדות הרי הוי רציחה רוחנית, הגרועה מרציחה גשמית (שרציחה היא קליפת עשיו). (צב)

וקליפת הגדי של עשיו הרי כשנכללת עם טומאת ישמעאל פוגמת ג"כ בקדושת היסוד, בבחי' שגדי אותיות גיד כנ"ל שאשר קרך בבחי' טומאה וקרי, ומקבלת את טומאת הכלב של ישמעאל וכדחזי' שעמלק נקרא כלב כמו שהתפללה אסתר

צב. וכמו בדורינו שהנוצרים ימש"ו שמבני עשיו התקרבו לבני ישמעאל, ונהיה על ידם קירור גדול לבנ"י מהאמונה, בבחי' אשר קרך, וגרמו התבוללות עצומה למליוני בנ"י ונאבד ע"י חלקים מבנ"י יותר ממספר שש המליון שנהרגו ע"י בני עשיו במלחמה"ע, ובבחי' גדול המחטאו וכו', ונסתרת רשתם שעושים עצמם כמלכות של חסד (שזה מכח הקל' של חסד דטומאה שקיבלו מהתחברות לקירוב עם ישמעאל חסד דקליפה), וכדאי' בחז"ל שעשיו דומה לחזיר שמראה טלפיו הכשרים ואומר שהוא כשר, וכן עשיו מתיישב בג"ע עד שהקב"ה מוציאו משם, ואכמ"ל.

ותש"ר, שכנגד ב' המשיחין מב"י ומב"ד כמש"כ בסימנים הקודמים.

ולכן יש לתפור התפילין בגידין של שור, שהתפילין מתקנים תיקון הגיד דקדושה, שהוא תיקון הברי"ק, ע"י מב"י שנקרא שור (בכור שורו הדר לו), וכן מתקנים התפילין את פגם וקירור האמונה שהוא הטומאה של קלי' עמלק שיוצאת מעשיו שקליפתה היא קלי' הגדי כנ"ל, ולוקחים הגידין מהעקב של הבהמה, שתריין המשיחין נקראים בסוד ב' הרגליים, ובבחי' נצח והוד, שמגיעים בסוף הגלות בעקבתא דמשיחא ופועלים ביחד לגמור הגלות עד שוהיתה לה' המלוכה, בב"א.

ס"נ: אין לקנות גידין מאינם יהודים משום דחיישינן שמא של בהמה טמאה הם.

הנה מצוי היום אצל הרבה אנשים ונשים חרדים שמחפשים עצות ודרכים ליפטר מריבוי תאות אכילה או שאר הרגלים רעים, והולכים ללמוד עצות מאנשים שמלמדים דרכים וחכמות שמגיעים מהגויים, ויש ספק גדול האם מותר זאת, שאמונה הוא דבר עמוק ויש סכנה גדולה כשלומדים ומקבלים עצות וחכמות ממקורות שאינם קדושים שעלול להזיק לאמונה

ח"ו, ויש להתרחק מזה כמו מחשש סם המות ה", שכל זמן שאין רבנים גדולי הדור שחקרו ונכנסו בענין זה להתירו בפירוש, הרי יש לאסור זאת, ואנו שאלנו כמה רבנים ולא ידעו לומר בודאי שמותר, שדבר זה הוא ענין דק, ובגוים בעצמם זה נידון וספק האם קשורים חכמות אלו לאמונה ודת, ואפילו שזה רק ספק יש לחוש בענינים הנוגעים לאמונה שהם יותר חמורים מסתם ספק דאו' לחומרא, וזהו הרמז שאין לקנות הגידין לעשיית התפילין (שהם בנין המוחין והדבקות והאמונה של בני הק'), מאינם יהודים, אף שלא ידעינן בהם פסול בודאי בכ"ז יש לנו לחשוש שמא של בהמה (בנימי) ב"ן ענין האמונה) טמאה הם, שאולי נתערב בחכמות שלהם ענין של אמונות טמאות ה' יצילינו ויזכינו לאמונה טהורה ושמורה מכל מיני פגם, אכ"ר.

סנ"א: יתפור שלשה תפירות בכל צד וכו' ויש מי שאומר שי"ב תפירות אלו יהיו בחוט אחד.

הנה ידוע שי"ב השבטים מרמזים על בחי' י"ב גבולי אלכסון שבעולם האצילות, שהספי' מתקשרות באלכסון א' עם השני בסוד הדעת המקשר כולם ונהיים אחד (בנימי י"ג), בבחי' משרע"ה שהוא בסוד הדעת העליון (צג), שסוד

צג. שמונת הדעת במצחא דאריך לפי האריז"ל ובסוד הציץ, ומשם שורש משרע"ה, שמתלבש בכל נקודה מהט"ז נקודות שיש בכל ספירה שביחד הם ש"ע נהורין, ובכל נקודה מהם מתלבש בחי' הדעת של משרע"ה (עיין סוף הקדמת השערים של בעל הלשם) ומאיר

הדעת הוא סוד החיבור והתקשרות בבחי' וידע אדם וכו', וזהו ענין החוט האחד שתופרין בו את י"ב התפירות ובוה מקושרים כל המוחין של התפילין ביחד, ויכולים המוחין להאיר כראוי, וזהו תיקון חטא אדה"ר שלא קישר כל המוחין ביחד, וכן תיקון של הפגם של אלו שנכנסו לפרדס שלא קישרו כל המוחין כאחד, (כמבואר לעיל סעיף י"ד).

והרה"ק ר"צ הכהן זי"ע כותב שאדם שיש לו אהבת ישראל באמת, מקבל כוחות מהשמים לענות לאנשים עצות אמיתיות בבחי' אורים ותומים, שהיו בי"ב אבנים שהיו על לב אהרן, וזכה לזה אהרן הכהן ע"ה מרוב אהבת ישראל שהיתה בלבו שהיה "אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבריות ומקרבן לתורה" וכמבואר בתניא שבריות הוא כינוי לאלו שאין להם שום מעלה רק שהם ברואיו של הקב"ה ואהרן אהבם וקירבם והעלה אותם לתורה בבחי' בהעלותך את הנרות, בבחי' שושבינא דמטרוניתא, וזה בחי' שמשא ואהרן שקולים, ששניהם מקשרים י"ב השבטים, משרע"ה בבחי' הדעת ואהרן הכהן בבחי' הלב.

וזהו כפי מש"כ במקו"א שמשא ואהרן הם בבחי' מב"י ומב"ד

בשלמותם, (וכדאי' בתרגום יונתן עה"פ שני שדייך וכו'), שמב"י שבבחי' החכמה שמלמעמל"ט בשלמותו הוא בבחי' משרע"ה שושבינא דמלכא, ומב"ד שבבחי' הבינה שמלמעמל"ע בשלמותו הוא בבחי' אהרן הכהן שושבינא דמטרוניתא, ובוה מובן טפי הקשר בין אהרן הכהן ללב שהוא בינה ליבא, והמלך לב העם (שסתם מלך שממלכי בית דוד שבבחי' הבינה), שמרגיש המלך בלבו את מה שנעשה אצל כל העם, כמאמר מרן הבעש"ט הק' זי"ע על דברי שמואל הנביא כשאמר לו הש"י ללכת למשוח את דוד למלך, ואמר להש"י ואיך אלך ושמע שאול והרגני, ולכאוי קשה האם אין יכול ללכת בצנעא, וכן מהו איך אלך, והלא עיקר הסכנה בחזרה אתר שמשח את דוד, ומבאר הבעש"ט שלפני משיחת דוד כשהיה שאול עדיין המלך הרי היה לבו לב העם, והיה מרגיש בלבו כל הנעשה אצל העם, וממילא שאל שמואל איך אלך ושמע שאול (ששמיעה מלשון כי שומע יוסף, שמבין ומרגיש בלב), אך בחזרה שכבר נמשח דוד לא ידע יותר שאול מהנעשה אצל העם.

והיינו שמי שאוהב את בני ישראל באמת בלבו וזכה לבחי' חו"ב שבלב, שכמו שיש חו"ב במוחין שבראש כך יש חו"ב שבלב, וכמו שבאורים ותומים היו שמות הק' של

מקודם בתרי צדדי הפנים במקום הפנוי ללא השערות, בסוד תיקון "ואמת", שהוא תיקון דמשרע"ה, ואח"כ מאיר לכל הי"ב גבולי אלכסון ומקשר כולם כאחד.

ע"ב ומ"ב, שהם השמות הק' של חכמה ובינה, היינו ראייה אלקית והרגשה אלקית בתוך הלב, שבזה רואה ומרגיש בלבו כל מה שנעשה אצל כל הי"ב שבטי קה, בבחי' אהרן הכהן ע"ה.

ובאמת מבואר בנוע"א שאף הצדיקים שבבחי' משרע"ה שמקושרים בדעתם למעלה בכל העולמות העליונים, בכ"ז צריכים גם לרדת ללב, להרגיש ולראות בלבם מצב בנ"י למטה בעוה"ז, שמשרע"ה נקרא מלך "ויהי בישורון מלך", שלבו לב העם, בבחי' ויגדל משה ויצא אל אחיו, ובבחי' שיש איסור להניח תש"ר ללא תש"י, היינו שאסור להיות מונח רק במוחין והשגות אלקות שבמח העליונים

ללא הקשר והחיבור עם הלב שבבחי' המלך לב העם, וכחמעשה הידוע מהאדמו"ר האמצעי זי"ע שהיה מונח וישקוע בהתפשטות הגשמיים וברבקות אלקי ובהתבוננות בעמקות המוחין עד שלא שמע קול בכיית התינוק שלו שנפל מהעריסה, וירד אביו הק' בעל התניא זי"ע מקומה העליונה והוכיחו ע"ז שאף בהתבוננות המוחין הכי גדולה צריכים לשמוע קול תינוק הבוכה ובבחי' גילוי יחוד א"ק שלמעלה ולמטה כאחד, ובבחי' משה ואהרן שקולים כאחד, שבבחי' איחוד ב' המשיחין מב"י ומב"ד (מח ולב) שיתאחדו ויתגלו ויבואו לגאול את ישראל בבחי' נחית כצאן עמך ביד משה ואהרן תיכף ומיד ולאחר ברחמים פשוטים אמץ. (צד)

צד. ובזמנינו ישנה חכמה זרה הנקראת "מח אחד" שאסורה לדעתנו מאיסור דקוסם, (עיין מה שכתבנו בזאת בספר זה), וי"ל רמז ששמה מורה ומרמז עליה שהיא מבחי' של מח אחד, ללא איחוד המוחין של חכמה ובינה, בבחי' טומאת הפלגשים שהיה אצלם שמות ודרכים שלימדם אברהם אבינו, אך מכיון שלא היה בשלמות המוחין אלא בבחי' "פלג שם" הר"ז טומאה ואיסור, וה"נ ענין הנ"ל היא בבחי' השימוש בנפש לבד, שהנפש נקרא שד, היות שהוא רק חצי ולא נשלם ברוחניות, והנפש בבחי' מל' שמקושר אל הבינה ולכן התשובות הם ע"י הגידין שהם בסוד הבינה, (בסוד דעור – מלכות, בשר – ז"א, גידין – בינה), וכדי להבין היטב עומק הסוגיא ולהכריע בנידון צריך לשאול אצל גדול שבדור שבקי הן בנגלה בתורה (שבבחי' הבינה) והן בנסתר דתורה (שבבחי' החכמה) שבזה עולה לבחי' הכתר ואז יכול לרדת לעומק סוגיא ונדון זה ויתברר לו האיסור שבדבר (וכמו שיש מגדולי רבני ומורי דורינו שבקיאים בנגלה ובנסתר תמים כאחד וס"ל בתוקף לאיסור), וכמו הסנהדרין שהם היו בזמן ששלטו טומאות אלו של קסמים וע"ז בעולם והם היו צריכים להכריע בשאלות אלו, הרי היו צריכים להיות גדולים בנגלה ובנסתר, שבשאלות כאלו שנוגעים לבחי' האמונה שבבחי' הכתר (כדברי הוזה"ק שפגם הקוסמים ודומיהם קשור עם פגם ע"ז) א"א להכריע אלא ע"י הארה מספ"י הכתר, ששם שורש האמונה, והארת הכתר מתגלה בעיקר ע"י האיחוד של חכמה ובינה בבחי' הדעת שהוא חיצוניות

סנ"ב: יכנים הרצועה תוך המעברתא ויעשה קשר כמין דל"ת בשל ראש וכמין יו"ד בשל יד להשלים אותיות שד"י עם השין שבשל ראש.

לכא' צ"ב מדוע עושים בתפילין רק שם שד"י ולא שם הויה הגבוה יותר, והביאור הוא שהנה יש שני דרכי גילוי יחוד ה', דרגת יחודא עילאה שהיא מרומזת בשם הויה, ודרגת יחודא תתאה שמרומזת בשם שד"י, וזהו כדברי ה' למשרע"ה שלאבות הק' אברהם יצחק ויעקב נגליתי בשם שד"י שאני מנהיג את הכל ולא נכרתי במידה אמיתית שלי שהיא בשם הויה בבחי' גילוי יחו"ע המגלה שהכל הוא אלקות.

והנה לכא' אם יש דרגה הגבוהה של גילוי היחו"ע מדוע צריך את דרגת היחו"ת, ומדוע אין מספיק אמירת שמע ישראל וגו' שהיא דרגת גילוי יחו"ע, ומוסיפים עוד את דרגת בשכמל"ו שהיא דרגת היחו"ת, ויש בזה הרבה סודות ועמקות, ואחד מגדולי ההבחנות שבזה, שע"י גילוי היחו"ת רואים את הפאר והיופי והחן

של כל יהודי מבני ישראל, שמצד הגילוי של יחו"ע שהכל אלקות אין מתגלה היופי של כל פרט ושל כל יהודי מבנ"י שהרי ביחו"ע אין שום פרט אלא הכל הוא אלקות, וע"י גילוי היחו"ת שכלול בתוך היחו"ע מתגלה ההנאה שיש להש"י מכל נקודה פרטית ומיוחדת של כל יהודי, שלכל אחד יש פאר ויופי וכן מיוחד לעצמו, וזהו עבודת הצדיקים שאחר שמגלים דרגת היחו"ע יורדים ליחו"ת ומשלימים בזה גילוי היחוד, שזהו השלימות של העבודה בגילוי היחו"ת שאחר היחו"ע.

(צה)

וזוהו הטעם שהתפילין בפנימיות יש בהם כא' פעמים שם הויה, שכ"א בגימ' אהיה, שהויה ואהיה הם בסוד המוחין האמיתיים של חו"ב המגלים את היחו"ע שהכל אלקות, ומזה יוצא לחוץ שם שד"י, שהוא בבחי' יחו"ת שמגלה שדי באלקותי לכל בריה, ומגלה הפאר והיופי והחן של כל יהודי מישראל, בבחי' וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך (דקאי על שם שד"י שנראה מבחוץ), וכמו הרה"ק בעל הקדושת לוי זי"ע שבפנימיות היה דבוק

הכתר, ויה"ר שנזכה לגילוי דעת האמת של צדיק האמת שבבחי' משרע"ה שבבחי' הדעת שיקשר בשלמות את החכמה והבינה ומכאן זה יקשר את כל הי"ב שבמים כאחד, ויגאלינו גאולת עולם ובבחי' גואל ראשון הוא גואל אחרון שיתגלה ויבא בב"א.

צה. וכמאמר אדמו"ר האמצעי על המגיד הגדול ממעזריטש זי"ע שזה היה בחינתו לגלות היחו"ת אחר גילוי היחו"ע של הבעש"ט זי"ע, וכן הוא ג"כ (באופן אחר) אצל רבינו הק' הלקו"מ זי"ע שהמשיך גילוי היחו"ע של הבעש"ט בתוך היחו"ת של עבודה"י ואכמ"ל.

ים

פנימיות ההלכה

החכמה

תקן

בדרגת היחודא עילאה, ומכח זה יצא
וגילה בחיצוניות עבודת היחוד"ת לגלות
הפאר והיופי והחן של כל יהודי,
וכדברי הגמ' שע"י שבנ"י מניחים
התפילין שבהם כתוב שמע ישראל
ה"א ה' אחד בבחי' גילוי היחוד"ע
מעוררים בזה מלמעלה שהש"י יאמר

אתם עשיתם אותי חטיבה אחת בעולם
ואני אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם
ומגלה הש"י הפאר שיש לו עם כל
יהודי בבחי' ישראל אשר בכך אתפאר,
ונהיה יחוד קוב"ה ושכינתיה ביחודא
שלים בגילוי היחוד"ע והיחוד"ת כאחד
בב"א.

סימן ל"ג

דין תיקוני תפילין ודין הרצועות ובו ה' סעיפים

הדבקות בהשי"ת שבאה ע"י לימוד התורה כשנלמדת בכוונה הרצויה להתקרב על ידה להשי"ת, תתקן את כל הפגמים, וכמו שאמר רבינו הלכו"מ זי"ע למוהרנ"ת זי"ע שאפילו כאלו שפגמו רח"ל בבחי' היסוד ונפלו למקומות הנמוכים וכו' הרי ע"י שיקבלו עליהם חיוב ועול לימוד התורה בקביעות גמורה כך וכך כל יום תוציאם התורה"ק מכל המקומות, ותמה ע"ז מוהרנ"ת וענה לו רבינו שהלא ספי' תפארת גבוהה מעל ספי' היסוד ויכולה התפארת לתקן את היסוד וכנ"ל, וה"נ בעניננו שאפי' שהבאנו לעיל מדברי המוהרש"ב זי"ע שפגם בקדושת עיניים הר"ז עושה נקב שדרכה יוצאת כל הקדושה, בכ"ז יש לדעת חיזוק למי שעדיין אין מצליח לשמור עיניו כדבעי שמתגבר עליו רח"ל הס"מ להכשילו וכו' אזי עצתו שיתחזק לאחוז בעמוד התורה בכל עזו ללמוד בכל רגע שיכול ובאופן שיהא מוקף בכל הזמן במוחין הק' של התורה"ק עד שהתורה"ק תחזירו למוטב ותסתום לו הנקב שנפגם אצלו בפגם היסוד, וזהו הרמז בנקב שיש בתוך הבתים בין בית לבית, שנקב בתפילין הוא רמז על נקב שבא ע"י פגם בקדושת היסוד, כמוש"כ במקו"א

ס"א: אם נתקלקל עור של שני בתים מבתי הראש זה אצל זה אם התפילין ישנים פסולים ואם הם חדשים כשרים כל זמן שעור מושב הבתים קיים, ובמ"ב (סק"ו) דבעינן שיהא שלימין מכל הצדדים דלא מכשרינן אלא מה שנקרע מבפנים בין בית לבית אבל הצדדים צריכין להיות שלמין.

הנה כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב מליובאוויטש זי"ע כותב שיש כאלו שלומדים ועוסקים בתורת הנגלה והחסידות ועוסקים בעבודה"י, אך רח"ל אין שומרים עיניהם כראוי בקדושה, ועי"ז עושים בנפשם בחי' נקב שיוצא דרכו כל הקדושה שקונים ע"י תורתם ועבודתם ה"י.

אמנם יש בחי' אחרת מצדיקים זי"ע שפירשו עה"פ יוסף איננו ושמעון איננו ואת בנימין תקחו עלי היו כולנה, שכשיש לאדם פגם היסוד רח"ל שבבחי' יוסף איננו, וכן יש לו פגם באמונת צדיקים שהוא בבחי' שמעון איננו שמרמז על שמיעת קול הצדיק (צו), ועי"ז העצה ואת בנימין תקחו שהוא הכח של התורה שניתנה בימין ועי"ז עלי היו כולנה שיעקב אבינו שבבחי' התפארת שזה בחי'

צו. וכן מרמז על חסרון ופגם בכח התפלה שמרמז ג"כ בשמעון שנקרא ע"ש כי שמע ה' וגו'.

שהתפילין הק' הם תיקון היסוד – תיקון הכללי (עיין סי' לו ס"א), אך מבחין בדופן החיצון אין נקב שזה הבחי' שהתורה מקיפה אותו מכל צד ובוה כשר, שהתורה"ק מכשירתו להיות צדיק וכו', אך כשיש נקב בבית החיצון היינו שאינו מוקף לגמרי במוחין של התורה"ק שיש נקבים בקביעת עיתים וסדרי הלימוד שלו וממילא יש נקבים בשמירה של התורה"ק שמסביבו, או שניקב התפילין של יד (כמ"ב סק"ב) שזה רמז שפגם ביסוד כ"כ עד שנפגמה אצלו רח"ל האמונה, כידוע שפגם היסוד פוגם באמונה, בזה צריך לתקן הנקבים, היינו שאין מספיק בכה"ג לימוד התורה לבד, אלא צריך דוקא עסק התורה בצירוף תיקוני התשובה, היינו לעסוק בתורה"ק מתוך תשובה, שהרבה אנשים לא זכו לההבטחה של המאור שבה יחזירו למוטב משום שלא היה התורה"ק בהתמדה כראוי או שהיה אצלם פגם באמונה, ולכן צריך דוקא כח התורה בצירוף כח התשובה שלפני הלימוד, וכדברי צדיקים זי"ע שע"י התשובה שלפני הלימוד יוצא מכלל הבחי' של ולרשע אמר אלוקים מה לך לספר חוקי, שבהרהור תשובה נקרא כבר צדיק אף שלא תיקן לגמרי מעשיו בפועל, ואז התורה שלומד עם

התשובה בודאי תחזירנו בכל אופן למוטב ותתקן הכל לאיתנו הראשון, אכ"ר.

ס"ב: אם נפסקו תפירות התפילין להרמב"ם אם היו שתי התפירות זו בצד זו או שנפסקו ג' תפירות אפילו זו שלא כנגד זו הרי אלו פסולים, במה דברים אמורים בישנים אבל בחדשים כ"ז שעור מושב הבתים קיים כשרים וכו', הגה, וי"א דבחדשים פסולים ובישנים כשרים.

הנה רבינו ז"ל מסביר בלקו"מ שיש ג' מוחין של חכמה בינה ודעת שהם מחיצות הפרוסות ושומרות ומוציאות את האדם מהתאוות, שהנה יש ג' תאוות כלליות והם תאות אכילה, תאות ממון, תאות ניאוף (צז). וכנגדם יש ג' המועדים של פסח שבועות וסוכות, שהם מצילים את האדם ומתקנים אותו מג' התאוות, וכן בכל יום בפרטות בונים ג' המחיצות של המוחין הפרוסות כנגד ג' התאוות בג' התפילות הקבועות שבכל יום, שתפילת שחרית שתיקנה אברהם (שבסוד הימין – החכמה – חסד, שכנגד חג הפסח) מצילה מתאוות ממון (שכסף הוא מלשון כסופין ואהבה בחי' החכמה), ומנחה שתיקנה יצחק (שבסוד השמאל

צז. שהר"ת של ג' התאוות הם אמ"ן – בבחי' כל העונה אמן בכל כוחו פותחים לו שערי ג"ע שיכול לינצל ע"י עניית אמן וחיוזק האמונה בכל כוחו מכל התאוות הנ"ל שהם בבחי' הגיהנום, וכן מרמז על עיר אומן שבה נמצא ציון רבינו זי"ע (שהוא כנגד אות הו"ו הנוספת) שיכול רבינו הק' להוציא את האדם מג' התאוות הכלליות הנ"ל.

והבינה שכנגד חג השבועות) מצילה מתאות אכילה (שאכילה היא בסוד החיצוניות בחי' הבינה), ומעריב שתיקנה יעקב (שבסוד קו אמצעי בחי' מח הדעת שכנגד חג הסוכות) מציל את האדם מתאות ניאוף (שהיא פגם היסוד שבקו אמצעי הפגם בדעת). (צח)

והנה עיקר הכח של המוחין להציל את האדם הוא ע"י ההתקשרות והחיבור בין ג' המוחין, וכמו שהארכנו לעיל (סעיף יד) בענין הד' שנכנסו לפרדס, (צט), וזהו הענין והרמז של תפירות שבבתי התפילין שתופרים ומחברים ד' הפרשיות שבתפילין שהם כנגד ג' המוחין של החב"ד (שהדעת

מתחלק לחסדים דדעת וגבורות דדעת, וכמו שתפילת מעריב שכנגד יעקב שבבחי' הדעת מתחלק למעריב ולקרשהמ"ט, ותיקון חצות מתחלק לתיקון רחל ולתיקון לאה, ואכמ"ל). והנה ענין התקשרות המוחין קאי גם על הענין לקשר כל עניני עבודה"י זל"ז, ולא להסתפק בחיזוק ותיקון ענין ומדה אחת לבדה אלא צריך תמיד השגחה ודקדוק על כל עניני עבודה"י שיהיו כולם באופן של עליה כללית ובאופן שאחד מעלה ומשפיע על חברו, (וכדאי' מגדולי המוסר שמי שאבר אחד בגופו גדול אצלו משאר האברים הוי בעל מום ופסול לעבודה בביתמ"ק, שה"נ במי שעוסק להגדיל רק ענין אחד בעבודה"י

צח. ויש בחינות אחרות בענין זה, וכגון ששבועות בבחי' קו אמצעי וסוכות בקו השמאלי, וכן בתאות אכילה וממון, שאכילה בקו ימין וממון בקו שמאל, ויש ביאורים עמוקים לבאר איך שכל הבחי' נכונות, ואכמ"ל, וכאן כתבנו להבחי' המבוארת בלקו"מ. ויש כעין סתירה בדברי רבינו ז"ל בענין תאות ניאוף וממון מה גרוע יותר, שבמקו"א משמע מדברי רבינו שהתאווה הכי גרועה היא תאות ניאוף שהיא התאווה הכללית שיש בה כל הטומאה של כל הע' אומות ובה עיקר נסיון האדם בעולם וכו', ובמקו"א כותב רבינו ז"ל שעל הנופל בתאות ניאוף צועקת השכינה ע' קלין (בבחי' ע' קולות שצועקת היולדת) ועל הנופל בתאות ממון צועקת השכינה בכפליים ק"מ קלין קלני מראשי קלני מזרועי, שממון בגימ' ק"מ, וכן בסיפורי מעשיות במעשה הנורא של הבעל תפילה מוכח ברור שתאות ממון היא התאווה הגרועה ביותר, והחסבר והתירוץ לזה שמצד חומר החטא הרי חמור יותר הפגמים בתאות ניאוף רח"ל, אך מצד הקושי להוציא האדם מתוך התאווה שנפל אליה, הרי בזה הכי גרוע תאות ממון, שממנה הכי קשה להוציא ולהציל את הנופל לתוכה, כנראה מהסיפור בסיפור"מ ולכן צועקת השכינה ק"מ קלין על הנופל לתאות הממון ה"י.

צט. בבחי' שיאיר מתפלה אחת לחבירתה, שיאיר מהחיזוק והאור שהאיר לו בתפלת שחרית אל תפילת מנחה ומעריב, בבחי' להזהיר גדולים על הקטנים, וכן תפילת מעריב (וקרשהמ"ט ותיקו"ח שקשורים עמה) יהיו הכנה והתחלה לתפילת השחרית, באופן שמתקשרים התפילות ביחד ובוה הוי שלימות בנין המוחין.

לחוד ואין מתעלה בכללות בכל עניני עבודה"י). וזהו הבחינה של קריעה בין התפרים המקשרים בין הבתים, היינו שיש פירוד והבדלה בין המוחין, ואין מאיר ומשפיע התעלות מענין אחד על חבירו, וע"ז יש הענין של חדשים וישנים שמרמז על עובדי ה' צעירים ומתחילים ועובדי ה' הבאים בימים, ויש בזה ב' צדדים, שיש צד לומר שבהתחלת עבודה"י קשה לעבוד על הכל ולכן מותר להתחיל להניח דגש על ענין אחד ומתוך ענין זה יוסיף אח"כ עוד ועוד לעבוד בכל הענינים, ויש צד להיפך שבתחילת העבודה הרי קשה לדעת איפה צריך להיות עיקר העבודה ומה צריך במיוחד תיקון אצלו ואיפה מונח ההצלחה המיוחדת והפרטית שלו.

ולכן בתחלה צריך להשתדל ולהתחזק בכל עניני עבודה"י עד שמתוך כך ימצא הנקודה הפרטית המיוחדת שבה צריך להיות עיקר עבודתו, וזהו ב' השיטות דהמחבר והרמ"א, שהמחבר שבבחי' החכמה שהיא הדרגה של יוסף הצדיק (ובשמו דהמחבר) הנקרא והוא נער, משום שחכמה ענינה המנוחה שבאה ע"י ההשגה שהכל הוא אלקות בבחי' יחו"ע, ומנוחה אלקית זו היא משאירה את האדם בבחי' נער, שזקנה באה ע"י ריבוי שינויים וריבוי התנועה, ולכן למחבר כשר בחדשים שס"ל שאצל נער וצעיר אין נפסל כשאין התקשרות המוחין מכיון שלהשגת ענין החכמה

שהיא היחו"ע שהכל היא אלקות א"צ כ"כ התקשרות כל המוחין בפרטות, שגילוי שהכל היא אלקות היא נקודה א' ואינה בבחי' הריבוי, משא"כ בישנים שלפי המחבר מרמזים על בחי' הזקנה שהיא ספי' הבינה שנעשית מריבוי פרטים בבחי' תנועה ושינוי המביא זקנה, שם מעכב איחוד המוחין והפיכתו לבחינת אחדות, היינו, שלא יבא ח"ו מתוך ריבוי הפרטים לשכחת נקודה הפנימית של יחוד ודביקות בה' המאחדת ומעלה כל העבודה, והרמ"א שהוא בבחי' הבינה שדרכה לעלות לכתר (כמש"כ כמ"פ שבחי' אריך שבכתר שהיא בבחי' כח הרצון וההשתוקקות דומה וקשורה לספי' הבינה שענינה אש העולה למעלה).

וזה בחינת זקנה דקדושה, שספי' הכתר נקראת בשם זקן מלא רחמים, שספי' הכתר כוללת ינקות וזקנות ביחד, בבחי' הבעטליר העיור שבסיפוי"מ שהיה זקן מאוד ויניק מאוד, עיי"ש, ולכן מכשיר הרמ"א בישנים אף שאין מקשרים המוחין, היות שבבחי' הכתר נכללים ממילא המוחין כאחד, שהארת הכתר כוללת בהארה כל שהוא ממנה את כל האורות (כדאי' מהאר"י הק' שע"י קבלת מסי"ג בד' מיתות ב"ד שהוא ענין הארת הכתר נחשב כמו כל היחודים), אך סיים הרמ"א שיש להחמיר בין בחדשים בין בישנים, שלכתח"י בשניהם יש לאחד המוחין, שבחדשים (היינו בספי' החכמה) אין נחשב לאיחוד גמור, שאף שהיא

תפילין של ראש, שהוא מקום מח הדעת ששם עמידת פרצוף לאה.

ובזה גם יש לפרש הטעם למנהג העולם לצבוע שחור מבחוץ ולבן מבפנים, כמו הכלל שפנימיות לאה היא בבחי' רחל, וע"ז י"ל שאף לשימת הרמב"ם שיש לצבוע בשחור מב' הצדדים, הרי בכ"ז מרמזים גם על ענין של פנימיות רחל שבתוך הלאה ע"י שאין הצבע השחור חודר לפנים העור אלא צובעים שחור מב' הצדדים ללא שיחדור הדיו לפנים, אך בדרך שעושים היום שחודר הדיו לתוך העור הרי לכאורה אין נשאר רמז לענין שפנימיות לאה היא בסוד רחל, שהכוונה בזה שבפנימיות כל העבודה והיגיעה בריבוי פרטי עבודה"י שזה דרך לאה צריך להיות נקודת יחוד ה' של רחל.

וביתר ביאור, שהנה אי' מהאריו"ל במאמרי רשב"י שיש בחינה שלאה מעל רחל, שאף שמצד השני הרי לאה רק הארה בעלמא כמש"כ כמ"פ ורחל פרצוף אמיתי, בכ"ז הרי כשרחל יורדת לבי"ע מתארכת לאה במקום רחל ומקבלת מעלות רחל, שז"ס שרחל נמצאת תחת המטה ומוסרת הסימנים ללאה, וכשלאה יש לה מעלות רחל נקראת כלת משה, שז"ס מה שדיברו אהרן ומרים במשרע"ה כי אשה כושית לקח, על שפרש מאשתו, שמענו שפרישות הוא דרך של לאה והלא דרך האמיתי הוא לתקן ולהרים הגשמיות שבבחי' עבודת ודרך רחל, ולא ידעו שכשיש ללאה מעלות רחל, הרי אין

מחשבה אחת שהכל אלקות בכ"ז אינה בבחי' איחוד הפרטים שאין ניכר במחשבה זו כל הפרטים, ובישנים אף שיכולים לרמז להכתר כנ"ל ששם יש איחוד המוחין, מ"מ היות שאין כל אחד זוכה לעלות מהבינה להכתר, ונשאר רק בבחי' זקנה לבדה, בבחי' מח הבינה לבד, ולא עולה לכתר ממנה, (כנ"ל שע"י ריבוי הפרטים והשינויים והיגיעות שבבחי' הבינה נהיה בחי' הזקנה) וצריך שיהא איחוד המוחין בבחי' לקשר כל הפרטים והעבודות לנקודת האחדות והיחוד של החכמה המגלה שהכל היא אלקות, כמו שיתגלה בקרוב לעינינו בב"א.

ס"ג: הלכה למשה מסיני שיהיו הרצועות שחורות מבחוץ אבל מצד פנים יעשה מאיזה צבע שירצה, ועיין במ"ב שלהרמב"ם יש להשחירן גם מצד פנים אך אין נוהגין כן.

אמנם בזמן האחרון התחילו רבים לנהוג כשיטה זו שיהיו שחורות מבחוץ ומבפנים, שכן הוא ג"כ עפ"י קבלה, אמנם הדרך שבה נוהגים להשחיר הרצועות מב' הצדדים הוא ע"י ששורים הרצועות בתוך דיו עד שחודר השחורות בכל עומק פנים הרצועה, ושמעתי ממקובל אחד להעיר שיתכן שיש ענין עפ"י קבלה שלא לעשות בדרך זו, שהנה הכלל הוא ששחור בבחי' בינה, פרצוף לאה, ולבן הוא בבחי' חכמה, פרצוף רחל, והרצועות צריך שיהיו שחורות משום שהם בסוד לאה, שיוצאות ממול מקום קשר

הפרישה בבחי' סיגוף, בבחי' שחרות בבחי' אשה כושית, אלא זה כמו שהבעש"ט הק' שכח לאכול כל השבוע מרוב דביקות ואור אלוקי, שמרוב חיות הארת אלקות אין סובל הגשמיות, בבחי' ישקני מנשיקות פיהו כי טובים דודיך מיין, שמרוב אור אלוקי אין סובל הגשמיות (ק), והנה שחרות דרצועות הוא בסוד לאה, ופנימיות הרצועות יכול להיות לבן מעיקר הדין לרמוז שאין מדברים מסתם לאה, אלא מלאה דכלת משה שיש בה מעלות רחל – לבן, ואף להרמב"ם שסובר שיהא שחור מב' הצדדים הרי י"ל כנ"ל שבכ"ז בפנימיות נשאר לבן כנ"ל, וע"ז צ"ל התירוץ שגם בזמנינו ששורים הרצועות בדיו נשאר בכ"ז משהו לבן בפנים בפנימי פנימיות.

ס"ד: טוב שישחירם ישראל לשמן ולא אינו יהודי, ובמ"ב (סקפ"ב) שבדיעבד כשר להמחבר אפילו השחירן שלא לשמן, והרמ"א בהנהגה חולק דס"ל דברצועות מעכב השחרותן לשמן אפילו בדיעבד ורק בעור הבתים אין מעכב השחרות.

הנה הרצועות הם בבחי' הבינה, כמש"כ בסעיף הקודם, שלכן צריכים להיות שחורים, בבחי' היגיעה והעבודה שבבחי' דרך אש הבינה. (קא) והנה מעלת דרך אש הבינה היא שיש בה יותר בגלוי את ענין הלשמה יותר מבחינת דרך החכמה, שענין היגיעה בעבודה בבחי' אש העולה למעלה הרי זה ענין של אשה ריח ניחוח

ק. אמנם בכ"ז זהו רק מדרגת הנשיקין שהתגלה במ"ת שלכן פרשו כל ישראל במ"ת, ומשרע"ה נשאר במדרגה זו אז, אך לעת"ל יתגלה מדרגה יותר גדולה בבחי' משה דלעתיד שיגלה יחוד הגמור דא"ק שמתקן הבי"ע בבחי' ממו רגלין ברגלין, רגלי א"ק ורגלי עשיה שוים, גילוי עצמות אלקות כביכול, עד שיתגלה בחי' שנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים דווקא, ואכמ"ל.

קא. אמנם י"ל בבחינה מסוימת שאף שמתחילים הרצועות ממול הקשר תפילין של ראש שהוא מקום הלאה, בכ"ז מתהפכים הרצועות ועולים אח"כ לבחי' אור החכמה דרחל, שהלא מתהפכים הרצועות מאחורי הגוף שהוא בבחי' הבינה בחי' אחור לצד הפנים של הגוף שהוא בבחי' החכמה, בבחי' חכמת אדם תאיר פניו, וביותר עמקות אחורי האדם הוא בסוד חכמה ופני האדם הם בסוד הכתר, שבאחורי האדם רואים בעיקר את חלק העצמות שהם בסוד החכמה, ע"פ הכלל עור – נפש, בשר – ז"א, גידין – בינה, עצמות – חכמה. ואילו בפנים עצמן רואים יותר את בחי' הבשר והגידים שלהם בבחי' הו"א והבינה, וכשהם עולים ונשלמים בבחי' גילוי המוחין שבהם עולים לכתר, שז"א אחוז בעתיקא (עתיק שבכתר) ובינה עולה לאריך שבכתר, ואכמ"ל, אך בפשטות מרמזים הרצועות על בחי' הבינה, שהלא בדרך כלל רואים בפנים יותר את הבשר שבבחי' הבינה, וא"כ הרצועות שנהפכים מאחורי הראש ששם מקום העצמות לפנים הוי ירידה מחכמה אל הבינה.

לעשות נח"ר לה', יותר מבחי' עבודת גילוי היחוד שמביאה למנוחה אלקית שיש בזה יותר אור ועונג.

ובזה י"ל הטעם הפנימי למח' האם בעינן כוונת לשמה בהדיא בהשחרת הרצועות, שיש סברא שכיון שהשחרת הרצועות, הוא בסוד הבינה בבחי' היגיעה בהעבודה"י שמאיר בה בתוקף ענין הלשמה, הרי אף ללא כוונה לשמה במיוחד כשר, וזה סברת המחבר שסובר שהרצועות הם ממש בבחי' הבינה וכמו בתי התפילין שבסוד הבינה (שנקראים התפילין בבחי' אמא על ברה), ולכן כשרים אף הרצועות שלא לשמה, כמו בצביעת הבתים שלא לשמה שכשר, שמכיון שמהות הבינה היא בבחי' לשמה נעשים ממילא מאליו בבחי' לשמה, אך להרמ"א סוד הרצועות אינם כמו התפילין שבסוד הבינה עצמה, אלא הרצועות הם רק בסוד פרצוף לאה שהוא מלכות דבינה לבד, שאינה כ"כ בבחי' הלשמה, ולכן מעכב בהם כוונה לשמה. (קב)

ס"ה: אם נפסקה הרצועה יש מתירים לתפור מצד פנים דווקא.

שהנה כתבנו לעיל ס"ג שחיצוניות הרצועות בסוד לאה, שהיא בבחי' נגלה דתורה, ופנימיות הרצועות

הם בבחי' פרצוף רחל שהוא בחי' גילוי יחוד ה' בבחי' סתרי תורה, ולכן בנקרעה הרצועה כשר לתקן רק בתפירה מצד פנים, שמצד התורה הנגלית אין תקנה גמורה לחוטא כדאי בחז"ל ששאלו לתורה נפש החומאת מה תהא עליה ונתנה דרך התיקון של הקרבת קרבן (שזה רק תיקון של חטאים בשוגג וכו'), ולא נתנה התורה את דרך התיקון של התשובה, ורק מצד פנים שהוא בבחי' גילוי יחוד ה' ובבחי' פנימיות התורה שמגלה את אור ה' המוסתר בתורה, שם אפשר לתקן לגמרי כמו שענה ה' שנפש החומאת תעשה תשובה בבחי' תשובה מאהבה שהופכת הכל לזכויות.

והא דמבואר פה בסעיף (במ"ב סקכ"ט) ששיעור אורך רצועה של ראש הוא מימין עד הטבור ומשמאל עד החזה, ולכא' איפכא מסתברא שימין חשוב מהשמאל וא"כ מדוע נכנסים אורות דרצועה דימין במקום יותר נמוך מרצועה בשמאל (שהאורות נכנסים במקום ששם מתהדקים להגוף כדאי שיכניסו סוף הרצועה בתוך האיזור), אלא ההסבר עפ"י שיטת האר"י שיש לעשות קשר דתפילין של ראש בצורת מ"ם באופן שיהא חילוף מימין לשמאל, וא"כ הרצועה דשמאל בשורש היא

קב. שהרמ"א שהוא בעצמו בסוד הבינה כמש"כ בכ"מ, מחמיר יותר בענין הלשמה, שמעכב כוונת לשמה ברצועות ואינה נחשב כלשמה בעצם, וכמו שאלו שעבודתם היא בעיקר בענין הלשמה הר"ז עבודה ללא סוף שתמיד יש מקום לומר שעבודה הקודמת אינה לשמה ולהתעלות שיהא יותר ויותר בלתי לה' לבדו.

רצועה ימנית למעלה בראש, ולכן היא גבוהה מרצועה הימנית.

ובענין החזה והטבור הנה היו צדיקים שהיו חוגרים איזור וגרטל עבה שיקף את כל המקום מהחזה עד הטבור, וכן היה האבנט של הכהנים בביהמ"ק, וכן הוא בפנימיות בגוף האדם שיש מסך בין אברים העליונים של הנשימה לאברים התחתונים של האכילה, ומסך זה הולך בשיפוע מהחזה עד הטבור, ומי שהולך באיזור כזה מרמז שיש לו קשר לב' המקיפים של חיה ויחידה הקשורים אל הטבור והחזה, וכדאי' בספרי האדמו"ר האמצעי זי"ע, ומי שאין הולך באבנט כלל מראה שאין לו קשר עם אורות המקיפים של חיה ויחידה, ויש לו רק אורות הפנימיים של נפש רוח נשמה (אמנם יש כאלו שיש להם האבנט ברוחניות), שבבחי המקיפים האלו של חיה ויחידה המאירים לאדם אור גבוה יש בכח היהודי להפסיק בין לבו לערוה, היינו לפנות לבו להתרומם מכל עניני השפלות, שלכן מברכים על האיזור אזור ישראל בגבורה, שרק לישראל יש הכח והגבורה להפסיק בין לבם לערוה ולפנות הלב מכל שמץ רע המסלק השכינה מהלב, עד שיהא הלב מרכבה לשכינה כדכתיב ושכנתי בתוכם בב"א.

ויש להוסיף ביאור בכל הנ"ל (נאמר לאחר זמן) ולקשר ג' הענינים המבוארים בסעיף זה לאחד.

ובהקדמ שהנה עיקר חיוב הגזרת האבנט הוא בשעת תפילת שמו"ע, וההסבר עפ"י הידוע בביאור

מאמר חז"ל ודע לפני מי אתה עומד, שמ"י מרמז על ספי הבינה (מי בגימ' נון – ג' שערי בינה), אך בשעת שמו"ע שהוא בבחי' עולם האצילות צריך לעלות אל בחי' "לפני מי" היינו לבחי' הביטול והמנוחה וההשראת אלקות של ספי' החכמה שלפני ומעל ספי' הבינה, ולכן דווקא בשמו"ע צריך לאזור הגרטל, שאור החכמה הוא אור מקיף הנקרא "מקיף דחיה" ולכן צריך אליו גרטל שהוא בחי' סובב ומקיף, שיעורר בחי' המקיף דחיה, ולסתם אדם מספיק מקיף דחיה, אך צדיקים שבבחי' כהנים שהמה בבחי' אור החכמה תמיד וא"כ בשמו"ע צריכים לעלות אל בחי' הכתר שבבחי' מקיף הגדול דיחידה, וע"כ הלבישו גרטל עבה שעולה וגבוה עד החזה שמרמז על מקיף הגבוה של היחידה.

ויש לקשר כ"ז לענין שפתחנו בו בענין רצועה דימין ושמאל שמתהפכים, שהנה להנ"ל יוצא שרצועה ימין יוצא ממח שמאל דהבינה וממילא מרמז על הז"א ששרשו בבינה בסוד כונן שמים (ז"א) בתבונה, ולכן רצועה דימין קשורה אל החזה שמרמז על מקיף דיחידה, שדרך הז"א להיות קשור אל הכתר בבחי' דברי הוזה"ק "ז"א אחיד בעתיקא", ורצועה השמאלית שיוצאת ממח הימין מרמזת על הנוק' ששרשה בחכמה (בסוד ה' בחכמה יסד ארץ – מלכות), ולכן מגיעה לטבור שמרמזת למקיף הנמוך דחכמה כנ"ל.

ויש להוסיף הקשר למה שפתחנו בסעיף זה שעיקר התיקון החמאים ע"י

סתרי תורה, דהנה אף שכתבנו שצדיקים הולכים עם גרמל עבה, בכ"ז עיקר תיקוני הדור הם ע"י צדיקים הגנוזים – צדיקים הנסתרים – שמקבלים פני שכינה בכל עת, היינו שזוכים לבחי' גילוי עצמות אלקות ללא לבושים, שזה דבר שא"א להסביר ורק צדיקי הדור הגנוזים שבבחי' עתיק – שנעתקים ונעלמים מהעולם מבינים זאת, והם הולכים בגרמל רגיל ובלבושים רגילים, וההסבר עפ"י דברי הגמ' שחכמים שבחו"ל מצוינים ומיוחדים בלבושם וחכמים שבארץ ישראל הולכים בבגדים פשוטים, וההסבר שבחי' אר"י הוא בחי' העצם לעומת חו"ל שהנהגתה בבחי' הסתר ולבוש.

ואמנם יש בחינה שאף הצדיקים שבאר"י הרי כשקשורים לבחי' הנהגת העולם, שענין הנהגת העולם אינה עצם אלא ענין התגלות אז יש להם בחי' בגדים מצוינים, אך הם בבחי' עצמם א"צ ללבושים ואין

מקפידים עליהם כלל כמוש"כ רבינו ז"ל בסיפוי"מ במעשה דבעל תפילה שלא היה מקפיד כלל על לבושים, שהבעל תפלה האמיתי הוא בבחי' צדיק הגנוז, (וכמש"כ רבינו במעשה דמלך שלא היה לו בנים שהלכו לחפש צדיק גנוז שיתפלל) (קג). ורק הקשורים אליהם שרוצים לגלות בחי' ההנהגה שלהם מתקנים בחי' הלבושים של הצדיק שיהיו כדבעי, שהצדיקים הנסתרים בעצמם מקבלים הרז דעתיקא סתימאה בכל יום שהוא אור עצם ללא לבוש כביכול (קד), וכנ"ל שעיקר תיקון הבריאה ע"י צדיקים אלו שזוכים לגילוי אור פני ה' בבחי' גילוי עצמות אלקות בבחי' זה קלי ואנוהו ובבחי' הנה אלקינו זה קיוינו לו כו', בגילוי תורה דעתיקא סתימאה שתתגלה בתורה חדשה מאתי תצא שבבחי' אור העצם ללא לבושים כביכול, שיתגלה תיכף ברחמים גדולים אמן.

קג. וכן רבינו ז"ל בעצמו שהיה בחי' בעל התפלה האמיתי הרי היה אצלו ב' ההבחנות שבחו"ל בהנהגתו היה מקפיד על לבושו וכשנסע לאר"י שבבחי' העצם הלך עם בגדים קרועים ופחותים וכו', וכן בנסיעותיו הטמירות והנעלמות שהיה נפגש אז עם צדיקים הגנוזים שבדור שינה לבושו לאדם פשוט וכנ"ל.

קד. ואף שלעיל כתבנו שז"א דאחיד בעתיקא קשור לענין הגרמל עד החזה, הרי באמת ז"א ששרשו בבינה קשור בעיקר לכתר דאריך, כמש"כ הרבה פעמים שהבינה בשלמותו עולה לכתר דאריך, אלא שאריך נקרא ג"כ אחיד בעתיקא היות שאריך ועתיק מאוחדים לגמרי ואריך מלביש על עתיק, אך המבואר פה שעתיק הוא בחי' אור עצם ללא לבוש קאי על בחי' עתיק בעצמו ללא לבוש דאריך, בבחי' עצמות אלקות מצד עצמו, וכ"ז הם דבריו שאין מובנים בשכל וא"א להסבירם כנ"ל.

סימן ל"ד

סדר הנחת הפרשיות בתפילין
והמהדרים אשר להם ב' זוגות תפילין ובו ד' סעיפים

ס"א: סדר הנחתן בבתים לרש"י
והרמב"ם וכו' ולרבינו תם וכו'
ומנהג העולם כרש"י והרמב"ם.

הנה יש נידון לפרש איך התחיל
המחלוקת בין רש"י והרמב"ם
לר"ת, והלא מצות התפילין היה אצל
כל רבבות אלפי בני ישראל ממתן
תורה בדור המדבר ללא הפסק דור
אחר דור, ואיך נפל בדבר זה מחלוקת,
ופעם שאלו את מרן בעל הדברי חיים
זי"ע שאלה זו ונכנס לדביקות גדולה
ואח"כ ענה שבדור המדבר הניחו ב'
הזוגות דרש"י ור"ת, וכדברי האריז"ל
שמקום יש בראש להניח ב' תפילין
היינו דרש"י ודר"ת.

אך הנה"ק מקאמרנא זי"ע מאריך
בספרו שולחן הטהור שאף
לשיטת האר"י אין הכוונה להניח ב'
הזוגות ביחד בתור ודאות של שניהם
ביחד (כמו שהבינו בדברי האריז"ל הרבה
מקובלים), אלא רק תפילין אחד בתור
ודאי, והשני בתור ספק ובתנאי, וא"כ

דברי הקאמרנער זי"ע נראים סותרים
לדברי מרן הד"ח זי"ע (שהרי בדור
המדבר לא היה מקום לספק, וא"כ לשיטת
הקאמרנער אין מקום להניח ב' הזוגות
בדור המדבר).

אך יש ליישב, שהנה בדור המדבר
היו ב' דורות, דור דיוצאי מצרים
ודור דבאי הארץ, וב' דורות אלו הם
ב' פרצופים, דדור יוצאי מצרים היו
בבחי' פרצוף דלאה, וכדאי' שעל כן
לא יכלו ליכנס ליכנס עם משה רבינו
לארץ ישראל, שאר"י היא בבחי'
פרצוף רחל (עץ חיים שער לב דף לו
ע"ד).

ודור באי הארץ היו בבחי' פרצוף
רחל, ובזה אתא שפיר קבלת
הד"ח שדור המדבר הניחו שניהם, היינו
דדור יוצ"מ הניחו רש"י שהיא בבחי'
לאה, ודור דבאי הארץ הניחו ר"ת
שהיא בבחי' רחל, ומזה נהיה אח"כ
הספק והמח' לשאר הדורות כמאן
יניחו. (קה)

קה. ובנידון זה דאר"י הוא בבחי' פרצוף רחל, הנה יש בזה סתירה בדברי האר"י, וכמו
שחקשה הסתירה בזה האופת שלמה באוצרות חיים דף נג. ובעל התניא זי"ע מתרץ הסתירה
שבגלות הרי אר"י בבחי' לאה, ובזמן התיקון הרי היא בבחי' רחל, וזהו מש"כ האריז"ל
שמשרע"ה ודור המדבר לא היו יכולים ליכנס לאר"י משום שאם היה נכנסים לאר"י היתה

אמנם לכאור' עדיין מיושב, שהלא מתשובת הדברי חיים שקישר דבריו לדברי האריז"ל שמקום יש בראש להניח ב' תפילין היינו דרש"י ור"ת, משמע שלהד"ח הניחו בדור המדבר ב' התפילין ביחד, ושוב אינו מתאים עם שיטת הקאמרנער שסובר שאין שייך להניח ב' התפילין ביחד רק כשיש ספק ולא בדור המדבר שמשמע"ה עמהם ואין מקום לספק.

ויבואר בהקדם ביאור הפנימי בשיטת הדברי חיים הידועה, שסובר

שא"צ לדקדק על התפילין שיהיו בדיוק באמצע הראש, היות שמביא ראשונים שסוברים שמקום יש בראש להניח ב' תפילין אינו רק באורך, אלא גם ברוחב הראש (קו), (ועיין בתשובת כ"ק הדברי יואל זי"ע שהאריך לבאר שיטת הדברי חיים ואכמ"ל).

והנה אף להד"ח שמקום יש בראש קאי גם ארוחב, הלא בודאי שאין להניח למעשה ב' התפילין ברוחב אלא באורך דווקא, וכמו שנהג הד"ח בעצמו להניח ב' התפילין ביחד

נהיית אר"י בבחי' רחל, ואילו דור המדבר היה עדיין בבחי' לאה, והיינו שאם היה נכנס משרע"ה ודור המדבר לאר"י מיד ביציאה ממצרים וללא החטאים, היתה כניסה זו בבחי' תיקון השלם ואז אר"י היתה נהיית בבחי' רחל הגדולה שכוללת אצלה בחי' לאה, אך מכיון שהיה בחי' החטאים, הרי בזה נגרם שאף שהיה מתחיל התיקון דאר"י בכניסה לארץ, והיתה אר"י מתהפכת מבחי' לאה לבחי' רחל, בכ"ז לא היתה נהיית עדיין בבחי' רחל הגדולה שכוללת בחי' לאה, אלא רק בבחי' רחל הקטנה שאינה מתאימה למשרע"ה ודור המדבר.

אמנם יש להוסיף שאף שכתבנו שבזמן הגלות בחי' אר"י היא בבחי' לאה, בכ"ז בדור האחרון שמתחילה התנוצצות משיח מתחילה אר"י לקבל התנוצצות בחי' פרצוף רחל, וכמו שרואים שבדורות הקודמים לא היה באר"י הצלחה לאדמור"ם ומנהיגים שהיו בארה"ק בעניות ודחקות, שזה בחי' לאה, בחי' ענוה ושפלות, ובדור האחרון יש הצלחה למנהיגים באר"י, שזה בחי' רחל, בחי' יוסף הצדיק שמלך במצרים, אך בכ"ז יש גם בחי' למעלותא בהא דאר"י בגלות בעיקר בבחי' לאה וכמו שיש לשון מצדיקים זי"ע שהצדיקים הגדולים שנמצאים בארה"ק בזמן הגלות משיגים השגת דרגת הכתר יותר בקלות מבזמן ביהמ"ק, שכיון שהיום מאיר באר"י בעיקר בחי' לאה, אפשר להשיג בחי' הכתר יותר בקלות מבזמן ביהמ"ק, שלאה שהיא מלכות דבינה דומה בחיצוניותה וקשורה מפי לאריך דכתר.

קו. ומסיק לפי"ז שלא ליכשל בהסתכלות במראה בבדיקת מקום התפילין שיהיו באמצע, ויש להוסיף שאף הרוצה לחוש שיהיו באמצע ממש הרי אי"ז היתר להחמיר בזה באופן שיביא לידי קולא של הסתכלות במראה, שכידוע מצדיקים זי"ע שהחמירו בזה מאוד שמסלק צלם אלוקים מהאדם וכו', שמדין תורה מספיק בזה הברור ע"י מישוש באצבעות או ע"י שישאל אדם אחר.

לפני התפילה באורך ולא ברוחב, וא"כ צ"ב מה הכוונה שיש מקום בראש ברוחב ולמעשה אף אחד בעולם אין מניח ב' התפילין ברוחב.

ולבאר כ"ז יש להקדים דבר הידוע שכל אורך הוא בבחי' חכמה (שיורדת ונמשכת מלמעלה למטה בבחי' אורך) וכל רוחב בבחי' בינה (שמתרחבת באריכות הביאור וההבנה).

והנה בודאי שלמעשה אין אף אחד בעולם שמניח ב' התפילין דרש"י ור"ת ברוחב, וההסבר הפנימי לזה שהלא ענין הנחת ב' התפילין ביחד הוא ענין ההתקשרות דחו"ב, והלא אין יחוד במוחין דבינה שענינה פירוד וכלים, אלא כל יחוד צריך להיות דווקא במוחין דחכמה שענינה אור היחוד (שכידוע שזה בחי' חטא ע"ז הדעת, של עשיית יחוד בימות החול ששולט בו מוחין דבינה ולא המתין לעשות היחוד בשב"ק ששולט בו מוחין דחכמה וכו'), ולכן אין שייך להניח בפועל דרש"י ור"ת ביחד בבחי' רוחב אלא דווקא בבחי' אורך.

אלא שמרן הד"ח שהוא בעצמו היה בבחי' מב"ד שבדורו ובבחי' דרגת הבינה, גילה כאן סוד עמוק שמבואר ברש"י בהרבה מקומות (וכגון בנה"ש דף מו.), שבעצם אין דרגה בעולם שאין כלולה מחו"ב. שאף בינה עצמה מורכבת בהעלם מחו"ב, וכידוע מסוד ד"התכללות והתקשרות", שכל מה שיכולים לקשר בין מדרגה למדרגה זהו

רק משום שכל מדרגה בעצמה כלולה מב' המדרגות, ועי"ז יכול להיות התקשרות בין בחינות שנראות הפכיות היות שבאמת כל דרגה כלולה ועשויה מב' הבחינות.

וזה מה שגילה הדברי חיים, שאף שבפועל הרי נעשה היחוד בין דרש"י לר"ת בבחי' אורך דווקא, בכ"ז זה שיכולים לקשר החו"ב בבחי' אורך, זהו משום שבכח ובהעלם הרי יש גם היחוד ברוחב, שאף שהרוחב הוא בבחי' הבינה ששם אין יחוד בפועל, מ"מ הלא גם הבינה כוללת אצלה בכח ובהעלם את בחי' החכמה, שלכן יש מקום בכח להניח ב' התפילין ברוחב מכח החכמה שבבינה, ומשום שיש בבחי' הבינה ג"כ הכח דהחכמה המאחד הרי מכח זה יכולים לאחד החו"ב בפועל בבחי' אורך, שכנ"ל אם החו"ב היו ב' בחינות שונות לגמרי לא היה ניתן לאחדם, ורק משום שבהעלם יש גם בבינה את כח החכמה הרי מכח זה אפשר לאחד החו"ב בגילוי ובפועל בדרך החכמה באורך.

ובזה גם מיושב סתירה הנ"ל בין הד"ח להקאמרנער, שאמנם הרי בדור המדבר שלא היה מקום לספק לא הניחו ב' התפילין ביחד כלל וכדברי הקאמרנער, אלא כמו שביארנו לעיל בתשובת הד"ח שדור המדבר הניחו שניהם, היינו שדור יוצ"מ הניחו תפילין דרש"י ודור באי הארץ הניחו תפילין דר"ת, ובכ"ז הוצרך הד"ח לציין ע"ז את דברי האריז"ל שמקום יש בראש להניח

ב' תפילין היינו דרש"י ודר"ת בכדי להסביר ענין זה בעצמו, שלכא' צ"ב הענין איך נהיה דבר זה שכל הדור דיוצ"מ היו בבחי' לאה וכל דור באי הארץ היו בבחי' רחל, שזה נראה דבר פלא, שבדרך כלל כל אחד מוליד בדומה לו, וכאן כולם הולידו בחי' שנראית הפוכה מהם, אלא הביאור עפ"י הנ"ל שבאמת לאה ורחל אינם בחי' הפוכות, שהלא מקום יש בראש להניח שניהם, בין באורך בין ברוחב לשיטת הד"ח הנ"ל, וא"כ באמת אינם בחי' הפוכות כלל, ורק השינוי בצורת הגילוי, שכל בחי' כוללת בחי' א' בגילוי ובחי' האחרת בהעלם, וא"כ אחד משלים השני שנהיים ביחד פרצוף אחד שלם, עד שהיה יכול הד"ח לענות שדור המדבר הניחו שניהם, שאף שבפועל הרי התחלק לב' דורות כנ"ל מ"מ ב' הדורות ביחד נקראים פרצוף אחד שלם של דור המדבר שאחד משלים את חברו, והיינו שכמו שבענין הרוחב הרי אף שמקום יש בראש מ"מ בפועל אין מניחים ברוחב ב' התפילין, ונאמר הבחי' של מקום יש בראש רק כדי ליתן הכח לאחד החו"ב כנ"ל, הרי ה"נ מה שענה הד"ח שמקום יש בראש לדור המדבר אין הכוונה שבפועל הניחו בדור המדבר שניהם ביחד, אלא שמחמת בחינה זו דמקום יש בראש בכח היו יכולים לאחד ב' הדורות דיוצ"מ באי הארץ לדור אחד

שלם שכח איחוד זה נובע מחמת שיש בכל בחי' בעצמה ב' הבחינות בכח ובהעלם.

ויד"ר שיתגלה תיכף איחוד זה בין לאה דלאה ורחל דרחל (כדאי' הבחי' בתו"ח) שהוא בחי' האיחוד בין יוסף ליהודה בבחי' כי הנה המלכים נועדו עברו יחדיו ואחד באחד יגשו והיו לאחדים בידך (שמרמוז על אור הכתר שבאות ד' שמאחד יוסף ודוד שבר"ת יד), וכנ"ל שבאמת אינם בחינות הפכיות כלל ואדרבא שאחד משלים את חברו ומביא כל אחד את חברו לתכלית שצריך השני להגיע אליה ובבחי' אהבה רבה (שבהיפך מהפירוד והמח' ושנאת חנם שהביאה לחורבן ביהמ"ק) שתביא את הנאולה השלימה ברחמים פשוטים תיכף ומיד לאלתר ממש אמן.

ס"ב: ירא שמים יצא ידי שניהם ויעשה שתי זוגות תפילין ויניח שניהם.

י"ל ששייך ענין דהנחת תפילין דרבינו תם לירא שמים דווקא (קז), שלשון "ירא שמים" מרמז על בחי' היראה הנכונה שהיא היראה המקושרת ונובעת מתוך אהבה כביאור הרמ"ק בתומר דבורה שירא להתפרד מאהבה ומהחשק שחשק הקב"ה בו, ודרגה זו נקראת ירא שמים, ש"שמים" הוא כינוי לספי' הו"א, שהמל' היא בבחי' יראה

קז. ולא נקט לשון יותר מתאימה כמו שבכדי לצאת מידי הספק דאו' דלחומרא, וכדו'.

והז"א בבחי' דכר – חסדים – אהבה, וא"כ ירא שמים הוא מי שיש לו התכללות ב' הקוים של ימין ושמאל, ונכנס עי"ז לקו אמצעי, וממילא יש לו הכח לחבר ולייחד ולהניח ב' התפילין דרש"י ור"ת, שהוא ענין חיבור דחכמה ובינה, בכח קו האמצעי דדעת המאחדם.

אך מי שאין לו דרגת דירא שמים, אלא יראה סתם (בבחי' המלכות לבד) שרוצה להחמיר ולחוש לספק, הרי יראה לבד היא בקו שמאל, ולכן בדרגה דיראה סתם מניח תפילין דרש"י שהיא בקו שמאל דהבינה, וכן אפילו מי שיש לו גם אהבה אך לא בא לדרגת ירא שמים (היינו שיביא אותו האהבה אל היראה שבאה מחמת האהבה, שירא שלא לפגום ע"י חטא את האהבה) ג"כ הוא רק בדרגה דתפילין דרש"י, שאף שיש לו בחי' אהבה שבקו הימין, מ"מ היות שאין לו השלמות דהתכללות דב' הקוים נחשב שדרגתו הוא בקו השמאל, (שקו השמאל מורה על בחי' חסרון השלמות), ורק ירא שמים שיש לו ההתכללות של ב' הקוים דאהבה ויראה יכול לעלות בדרך קו האמצעי ולקשר בין חכמה ובינה.

וכפירושו של זקני מרן החת"ס זי"ע עה"פ מי יודע עוז אפך וכיראתך עברתך, שעוז אפך קאי על תורה (עוז) שלמדתי באף, וזה בחי' של קו שמאל, וכיראתך עברתך קאי על קו השמאל שבבחי' האף הנ"ל כשנכללת בימין, שיראתך קאי על היראה שיש

לקב"ה כביכול, שירא שבנ"י לא יחטאו ויפגמו באהבה, והיינו יראה שמחמת אהבה, וכשיש לאדם בחי' יראה כזו, יראה שמחמת אהבה, ועוסק בחיבור ב' הקוים בימי ספירת העומר המרומזים ב"למנות ימינו כן הודע" (דעת הוא ג"כ ענין חיבור הקוים), הרי בזה זוכה בשבועות לעלות לכתר ולקבל מחדש עשרת הדברות שבבחי' הכתר (שיש בהם כת"ר אותיות, ומתחילות באות א' שכנגד הכתר), וזהו ונביא לבב חכמה, ש"לבב חכמה" הוא בחי' הכתר שהיא פנימיות החכמה, כדאי' שבחי' היחידה מאירה בפנימיות הלב.

ובאמת בהרבה מקומות נהגו שבחור לא מניח תפילין דרבינו תם, היות שבדרך כלל מגיל י"ג עד גיל כ' יש רק מוחין דבינה, בבחינת נשמה, ורק בגיל כ' מתחיל להאיר אור מקיף דחיה בחי' החכמה, ואז יכול לעסוק ולייחד ב' המוחין דחו"ב, ובכמה מקומות נהגו להניח ר"ת מהבר מצוה היות שהיו מקושרים למוחין דחכמה יותר מוקדם, כמו הגה"ק מקאמארנא זי"ע שסובר שיש ללמוד קבלה עם הילדים מגיל ט' ואילך, ועי"ז בא לילדים מוחין דחיה תיכף כבר מצוה, וכן בחב"ד שלומדים תורת החסידות עם הילדים, וכן בברסלב שמחנכים את הילדים הרבה על ענין גודל התקשרות לגדולי צדיקי האמת יחידי הדורות שבבחי' הכתר, ובוה מקבלים במקומות הנ"ל אור מקיף דחיה תיכף כבר מצוה, ולכן במקומות אלו מניחים ר"ת מיד

בבר מצוה, והיו מקומות (כמו אצל משפחת אבוחצירא) שאם הילד או הבחור התעורר מרצונו לבד לבקש להניח תפילין דר"ת קנו עבורו התפילין, שזה שהתעורר לבקש זאת מורה שקיבל המקיף דחיה, ובפרט כשמבקש זאת אף שזה נגד סביבתו וחביריו, שזה מורה ביתר שאת שקיבל אור מקיף דחיה, שהחכמה תעזו לאדם, שאור החכמה מביא לאדם עזות דקדושה שלא להתייחס לסובבים אותו, שמי שיש לו רק מוחין דבינה מתחשב הרבה עם המציאות הסובבת אותו, שבינה רואה הרבה את המציאות החיצונית של הבריאה (קח). וחכמה רואה את החיות והאור הרוחני שמחיה את העולם, בבחי' איזהו חכם הרואה את הנולד, שפי' בתניא דקאי שרואה תמיד את לידת העולם מאין ליש ע"י השפע והאור האלוקי שנובע בו תמיד, וממילא אין מתחשב כ"כ במציאות החיצונית של הסובבים אותו, אלא מתנהג לפי אור העליון השופע בו ומחיהו שבבחי' החכמה תחיה את בעליה.

והש"ע שהוא בבחי' ספי' הבינה מתחיל עם הלכה זו שאל יתבייש מפני המלעיגים עליו בעבודת ה' שהוא בחי' עזות דקדושה שנובעת מספי' החכמה, לרמוז שע"י הארת החכמה יוכל לשמור כל הש"ע, וכל דיני התורה בעזו ותוקף כרצון ה', אכ"ר.

ס"ג: לא יעשה כן אלא מי שמוחזק ומפורסם בחסידות.

הנה חסידות הוא האור של חכמה (שחכמה בקו ימין, קו החסד), ולכן רק המוחזק בחסידות יניח תפילין דר"ת שהוא מוחין דחכמה.

אמנם מזמן הבעש"ט זי"ע התחיל להאיר בכללות הבריאה אור החכמה, שאף שכבר התחיל להתנוצץ אור החכמה מזמן האריז"ל, אך עדיין לא היה זה בכללות הבריאה עד זמן הבעש"ט, ולכן מזמן זה הונהג הנחת ר"ת בעולם עד שאין בזה חשש יוהרא כמש"כ האחרונים.

ובבחי' זו גם מוסבר מה דאי' מהקאמרנער זי"ע שכותב שתלמידי בעש"ט זי"ע לא נהגו לומר בתפילין הפרשיות דקדש והיה כי יביאך, ומציין ע"ז שכן איתא בתוספתא דשמע והיה אם שמוע בשינון ואין קדש והיה כי יביאך בשינון.

ופנימיות הענין שפרשיות דקדש והרי כי יביאך הם מוחין דחו"ב, וכשהחו"ב נכללים כאחד ובטל הבינה להחכמה נחשב הכל לחכמה, ולכן אינם בשינון שאור החכמה מאיר אור יחוד ה' במוחין באופן של מנוחה ללא היגיעה של הדיבור שהוא בבחי' הבינה, (משא"כ שמע והיה אם שמוע בשינון שהם בבחי' החו"ג שבדעת,

קח. בבחי' שבריות העולם מתחילה באות ב' ד"בראשית" שמרמז על ספי' הבינה.

שבערכין הם בבחי' המדות לעומת המוחין דהחור"ב כשנכללים ביחד).

פשוט יכול להאיר בחי' הרדל"א בגילוי). (קט)

ורבינו מוהר"ן ז"ל אמר שמקנא באיש פשוט אחד שהיה דרכו להרבות מאוד באמירות קדושות של תהילים ומעמדות ותפילות משערי ציון וכו' (אף שבבחי' אחת אמר רבינו ז"ל שאין מקנא כבר בשום צדיק בעולם, ונמצא בבחי' של בקנאו את קנאתי כדאי בלקו"מ, בכ"ז באיש פשוט זה קינא כדלהלן) שבדרך החכמה שהיא אור של מנוחה אלקית קשה לומר הרבה תפילות וכו', ורבינו ז"ל עלה מספירת הבינה לספי' הכתר, ובספי' הכתר יכולים לומר הרבה, ולכן היה יכול רבינו לומר הרבה תפילות ותחינות וכו', ובכ"ז קינא באיש פשוט שהוא, שאצל איש פשוט זה היה ריבוי האמירה בסוד מלכות האמיתי המונח ברדל"א, ורבינו אף שג"כ היה ברדל"א בכ"ז לא היה זאת בגילוי, שא"כ היה נהיה בגילוי משיח, (משא"כ אצל איש

ועצה טובה קמ"ל לפ"ז, שיש בחינה שהרוצה לקבוע סדר לריבוי אמירות דקדושה, הרי עצתו שיקבע סדר זה כשנמצא במצב של קטנות ועיבור המוחין כמו בסוף היום, או כשקם משנתו בבוקר ולא היה ער מחצות, (שבשעת הקימה המח צלול וטוב לעיון והבנת התוה"ק שמבחי' ספי' הבינה, וטוב זמן זה גם לריבוי אמירות דקדושה שג"כ קשור לספי' הבינה, אך אין בזמן זה את אור ההשראה של החכמה שמביאה לחידו"ת והשגות). וכנ"ל שכשמאיר אור הגדלות של החכמה זה מביא מנוחה אלקית על האדם וקשה להרבות אז בריבוי אמירות דקדושה שמצד הבינה, וכמו שנהגו גם בישיבות הק' לקבוע זמן ללימוד הבקאות אחת"צ שהוא זמן הקטנות. (קי)

ס"ד: לא יניח ב' הזוגות בבית אחד שהאחד מהם הוא חול ואסור

קט. ובכלל לא היה רשות לרבינו ז"ל לגלות התורה שלו בגילוי בבחי' הכתר, שגם זה בחי' גילוי משיח, אלא הורידם בלבוש הבינה, שדומה לכתר, שבינה דומה לאריך.

קי. אמנם יש בחינות נוספות בענינים אלו שאכמ"ל, ודורשי ה' יבינו כל, שהשי"ת קרוב ונמצא ושוכן בלבבות דורשיו, ומאיר להם הסדר והדרך המיוחדת לכל אחד בלימודיו, בבחי' לעולם ילמוד אדם מה שלבו חפץ, דקאי על פנימיות הנשמה ששוכנת בלב האדם הדורש את קירבת ה' עד שמתמלא הלב בחיות ואור אלקי של הנשמה שמדריכה אותו בענינים כגון אלו שמשתנים מאדם לאדם ומזמן לזמן, וע"י שירבה האדם בישיבה בלימוד בשקידה כפי יכלתו בחשק ושמחה ויבקש רחמים ממי שהחכמה שלו בודאי יצליח בדרכו שיורחו ה', וכדברי חז"ל הידועים, שישגי וימצא חלקו המיוחד בתורה"ק בכל חלקיה (כמובן מדברי הגר"א) אכ"ר.

להניחו בכיס תפילין, ועיין במ"ב שאם נזדמן שהוציא כיס של ר"ת תחלה יעבירם כי לדידן רש"י עיקר ולא הוי בזה אין מעבירין על המצוות.

אך עפ"י קבלה יש גם בזה איסור דאין מעבירים על המצוות, וכן להיפך בענין דטלית ותפילין שעפ"י הלכה אם נזדמן לפניו תפילין לפני הטלית יניחם מקודם הטלית ועפ"י קבלה יש צורך להקדים הטלית לפני התפילין, והעצה בזה הוא לעשות הפסק והיסח הדעת כגון שילך ללמוד, ואח"כ יגש שוב לקיום המצוה בסדר הראוי.

והנה פנימיות ההלכה שאין לערבב הכיסין דרש"י ור"ת הוא בסוד הבחירה והידיעה, וכמו שכותב מוהרנ"ת זי"ע שלפני שנכשלו בחטא יש להדגיש ענין הבחירה ליוזר מכל רע ולבחור בטוב, וכשנפלו ונכשלו בחטא והיצה"ר רוצה לשבור האדם ולהפילו לעצבות ולמרה שחורה ולנפילות נוספות וכו', אז עצתו להרהר בתשובה ובזה מתעלה לסוד הידיעה שמעל הבחירה וכו', וענין הידיעה והבחירה הוא בבחי' החכמה (ידיעה) והבינה (בחירה), (שהם בחי' ב' הכיסין דר"ת ורש"י) וכדאי' שאדה"ר לפני החטא היתה כל בחירתו לבחור בהידיעה, ולהתבטל כל הזמן בביטול לאלוקים חיים, ורק אחרי

החטא נפל למוחין דבינה וירד לבחי' הבחירה הנמורה הפחותה.

וזה סוד שאין לערבב הכיסין, שאין להשתמש בבחי' הידיעה לפני החטא ח"ו, ואין להשתמש בבחי' הבחירה לאחר החטא (יותר ממה שנצרך לחובת התשובה, שלענין מצות התשובה הרי נמצא עדיין לפני קיום מצות התשובה וצריך להשתמש בבחי' הבחירה, אך לגבי העצבות וכו' שהוא ענין ששייך מחמת העבר הרי בזה יש להשתמש רק בידיעה וכנ"ל).

והא דאם מיוחד הכיס לשניהם מותר להניח בו שניהם, זה בסוד הכתר, שמדרגת הכתר מסדר שאף שיהיו שניהם ביחד לא יהיה סתירה ביניהם, וכמו ששמעתי לפרש הא דבמקומו של ר' אליעזר הגדול היו כורתים עצים בשבת למכשירי מילה, שר' אליעזר היה בבחי' הכתר, וכדאי' שקינא בו משרע"ה, שמשה שהיה ביסוד אבא בבחי' החכמה, בבחי' מן המים (חכמה היורדת מלמעלמ"ט) משיתיהו, קינא בבחי' ר"א שהיה בסוד הכתר כדאי' שיש כ"א פעמים השם של ר' אליעזר במס' פרה, שכ"א הוא בנימ' אהיה בחי' אורות המקיפים של הכתר שמטהרים מטומאת מת והופכים מיתה לחיים כרת לכתר, (קיא), ולכן היה יכול ר"א

קיא. שר' אליעזר היה בבחי' חכמה דבינה, שהיה גלגול של ראובן שבבחי' הראיה, ומאידך אליעזר בבחי' שי"ח הנבורות של הש"ך דינים כדאי' מהאריז"ל ובבחי' הבינה, ומכח התכללות זו היה יכול לעלות לכתר.

לגלות יחוד הגמור אפי' בתוך הבי"ע
ובבחי' הכתר.

שהנה הא דמילה דוחה שבת, איתא
בספרי חסידות חב"ד שהוא
בסוד יחוד הגמור דא"ק שדוחה את
יחוד דשב"ק שהוא היחוד דכללות
התורה שבבחי' אצילות, אך בזה
ההלכה שרק המילה עצמה דוחה
שב"ק ולא מכשירי מילה, שמכשירי
מילה הוא בבחי' מה שמלכות א"ק
מאיר אף בתוך הבי"ע, אך לגלות את
זה צריך את הכח של הכתר, וכמו
שהיו צדיקים גבוהים שהיו בבחי' זו

דהכתר ודברו מסוד הידיעה אף על
לפני החטא, שבכתר אי"ז סתירה
לבחירה, ובחי' גבוהה זו אינה שייכת
אצלינו, שזה בחי' מה שהחרימו
חכמים לר"א שאכמ"ל, אלא שאצל
צדיקים שבבחי' דלעת"ל בבחי' הכתר
יש התנוצצות מענין זה, ומתחילים
הצדיקים הגבוהים להאיר ההתנוצצות
של הגילוי מלכות דא"ק (שהוא בחי'
כיס דא"ק הכולל החו"ב כאחד וכמו
בהלכה דידן שמיחדים כיס אחד לרש"י
ור"ת ביחד) שיגלה את היחוד הגמור
אף בתוך הבי"ע ובוזה יתקן עולם
במלכות שדי בב"א.

סימן ל"ח

דין מנין השיטין ובו סעיף א'

ס"א: נהגו במנין השיטין לכתוב בשל יד שבעה שיטין בכל פרשה ובשל ראש ד' שיטין ואם שינה לא פסל.

הנה כמש"כ כמ"פ תש"י הם בבחי' ספי' המלכות נוק' ותש"ר כנגד ספי' הז"א.

והנה כתבנו כמ"פ הסוד של ה' בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה, שהמל' (ארץ) משתוקקת ומקבל חיות בפנימיות מאור החכמה, והז"א (שמים) משתוקק ומקבל חיות בפנימיות מאור הבינה. (קיב)

והנה בחכמה ובינה יש כלל שכשנהיים פרצוף אחד שלם (היינו שמחלקים הי"ס לשניהם ביחד) הרי מייחסים לחכמה השבע ספירות של כחב"ד וחג"ת, ולבינה הד' ספירות של נהי"ם, (ואכמ"ל בהסבר הפנימי של ענין

זה), אך לעניננו מובן עפ"ז שהתש"י שהיא ספי' המל' הרי היא מתקשרת בפנימיות לאור החכמה שיש בה ז' ספירות וע"כ עושים בתש"י ז' שיטות, ותש"ר שהיא ספי' הז"א שמתקשר בפנימיות לאור הבינה שיש בה ד' ספירות כותבים בד' שיטות. (קיג)

ועפ"י חסידות יש לבאר עפ"י מש"כ רבינו בלקו"מ (תורה כ"א), עה"פ בהעלותך את הנרות, שיש לאדם להאיר את שבעת הנרות שלו שהם הפה והעיניים והאזניים והחוטם (ע"י יר"ש שהוא בחי' חוטם) ועי"ז זוכה לשפע אלוקי שיאיר לו פני המנורה, שהמנורה זה המח שיאיר למוחו הרוח"ק והשפע אלוקי, בבחי' מקיפים קדושים שאין נכנסים בפנימיות המח, היות שהשכל והשפע האלוקי הנ"ל הוא גדול עד למאוד שאין המח יכול לסבלו אלא השכל הקדוש הזה מקיף את המח

קיב. ובבחי' אשה כי תזריע וילדה זכר וכו' והמשל הגשמי לזה מהבת שקשורה בפנימיותה לאביה וכו'.

קיג. ועיין עוד הסבר בענין זה בדברי רבינו האר"י בשער הכוונות דף ח' שמבאר שלז"א יש ד' מקיפים ולמלכות ז' מקיפים, שלנוק' מאיר גם המקיפים של הז"א, ויש עוד בחינה שהג' מוחין פנימיים של הז"א והד' מקיפים של הז"א נהיים מקיפים לנוק', והיינו שיש ב' שורשים של ז' מקיפים לנוק', שיש מקיפים של ל"מ שהם מקיפים גבוהים יותר מפנימיים והם בעצמם הם ז' מקיפים, ויש עוד בחינה של ד' מקיפים שיותר נמוכים מפנימיים, והם מצטרפים אל הג' הפנימיים, ואכמ"ל.

מבחוץ והשכל הפנימי מקבל חיותו מהמקיף הזה.

וזה בחי' סוכה, שסוכה הוא בחי' שסכה ברוח הקודש, כי רוח הקודש הוא שפע אלוקי, שהוא רוח חכמה הבא מקודש, וסוכה הזאת בא על ידי שבעה עננים, היינו בחי' שבעת הנרות הנ"ל, שעל ידם משיג פני המנורה היינו השפע האלוקי וממשיך שם רביז"ל שזה בחינת המקיפים שעושים בחופה, וכן זהו בחי' שבעת ימי המשתה שעושים אחרי החופה שעל ידם יכנסו המקיפים לפנים, וכן זהו בחי' שבעה ימי אבילות ל"ע כדי שיעלה נשמת הנפטר להשיג אורות המקיפים ע"י שבעת ימי האבילות.

ומבאר שם רבינו הפסוק שאול ואנשיו עוטרין אל דוד, שאורות המקיפים הם שייכים לבחי' שאול שבבחי' משיח בן יוסף, והם מקיפים בבחי' כתר ועטרה לבחי' של דוד, שהיום המקיפים של היחוד"ע שבבחי' הידיעה, עטרה וכתר להיחוד"ע שבבחי' הבחירה, ולעת"ל ישיגו היחוד"ע ויכנסו המקיפים לפנים, כדכתיב צדיקים יושבים ועטרתיהם בראשיהם ולא מעל ראשיהם, ואז יצאו מגדר אנושי ויעלו לגדר מלאך ויבטל הבחירה הפחותה של היום ויחזרו להבחירה העליונה והקדושה של לפני חטא עה"ד, וזהו אור ורוה"ק דבחי' דלעת"ל כשנכנס אור המקיף דמב"י לתוך אור הפנימי דמב"ד, וממשיך שם

שלפעמים המוחין והשפע האלוקי הוא בהעלם בבחי' עיבור, ואז יפה צעקה לאדם בין בתפלה בין בתורה, כמו היולדת שצועקת שבעים קלין כדי להוליד, וזה גם בחי' הז' קלין שאמר דוד בהבו לה' בני אלים בבחי' הקול מעורר הכוונה והמוחין, עיי"ש בארוכה.

והיינו שצריכים להכניס אורות המקיפים לתוך הפנימיים, בבחי' הכנסת הידיעה לתוך הבחירה, וזהו הרוה"ק והאור דלעתיד, שעיי"ז נהיה הלידה דהגילויים דלעת"ל. והיינו שיחוד"ע מצד עצמו הוא אור פשוט ויחוד"ת מצד"ע הוא בחי' קבלת עול, בבחי' לימוד התורה ותפלה וקיום מצוות בקבעו"ש ללא שום חידושים, וכשמכניסים אור הפשוט דיחוד"ע לתוך היחוד"ת נהיה מזה הולדת חרדו"ת והשגת אלקות בהתחדשות, שאף שהיחוד"ע מצד עצמו הוא אור פשוט אך כשמתחבר עם היחוד"ת נהיה מזה חרדו"ת והשגות.

וזה בבחי' בזאת יבא אהרן אל הקודש, שהתפילין של יד שהיא בבחי' המלכות (רחל – מב"י) שנקראת "זאת", היא קשורה אל אור החכמה הנקרא קודש, והיא בכוחה להביא אל הז"א שבבחי' התש"ר (מב"ד) את הרוה"ק של הז' מקיפים, שהז"א מצד עצמו אין לו ז' מקיפים, ואין לו כח להכניס בעצמו את הז' מקיפים, ויכול להשיג רק ד' מקיפים, והנוק' גורם ומביא השפע האלוקי לז"א (שמקיפים האמיתיים הם הל"מ או חיבור הג' פנימיים

תקכת ים שו"ע הל' תפילין ל"ח החכמה

והד' מקיפים שביחד הם ז', אך מכח הז"א הד' וכ"ש שאין מאיר לו המ"ס, ורק
אין איחוד, ויש לו רק חיצוניות החיה, היינו התש"י שקשורה אל החכמה והיחוד
מקיף דל' שזה ד', ואין מאיר לו פנימיות יכול להשלים המקיפים להז"א. (קיד)

קיד. וזה יש לרמז בס' ל"ה שמרמז על הפסוק הלה' תגמלו זאת, ותרנומו עם דקבילו
אורייתא ולא חכימו שכשקבלו בנ"י את התורה התקשרו אז לאורות המקיפים של החכמה
ונבואה בבחי' השפע האלוקי הנ"ל, ועי"ז זכו במ"ת להיות בבחי' אני אמרתי אלקים אתם
כנ"ל שעי"ז יוצאים בנדר אנושי, וזוכים לצאת מהבחירה הפחותה שנהיית ע"י חטא עה"ד,
ואח"כ כשחטאו בעגל נפלו שוב אל הבחירה הפחותה בבחי' עם נבל ולא חכם.

סימן ל"ו

דקדוק כתיבתן ובו ג' סעיפים (קטו)

שום מחיצה בינו לאלקיו ויכול לקבל פני השכינה בכל יום.

וזה יש לרמוז בסעיף דידן שכתובה תמה הוא בבחי' הפיכת המיתה שיש בעולם מ"מת" ל"תם", שהמיתה שיש בעולם מורה על חסרון השלימות שבעולם שאינו מתוקן עדיין שאין מאיר בו אור האלוקי בגילוי עד שיש בעולם שורש הרע של קנאה וכו' שמביא את הרקב עצמות והמיתה, אך הצדיקים שמקושרים עם השכינה (שמרומזת באות ה' של תמה) ממשיכים גילוי יחוד ה' עד תחתית העשיה ובזה בטל המיתה ונהפך לשלימות של תם, וזה גם בחי' שלא תשתנה שום אות אחת מהם ולא תדמה לחברתה, שכנ"ל בחי' המיתה באה לעולם בעיקר מקלי' הקנאה (שנתקנא הנחש באדם וקין שהתקנא והרג וכו') שקלי' הקנאה היא הקלי' הקשה ביותר שכנגד עולם העשיה, אך מי שיודע דעת האמת שכל אדם הוא בבחי' יחיד שבשבילו לבד נברא העולם, ויש עמו במיוחד השגחה פרטית מיוחדת והכל לטובתו הכי

ס"א: צריך לדקדק בכתיבת האותיות שלא תשתנה צורת שום אות אחת מהן ולא תדמה לחברתה, הנה, ולכתחילה יכתוב בכתיבה תמה וכו'.

הנה סימן ל"ו מרמוז על ל"ו הצדיקים הנסתרים שמקבלים פני שכינה בכל יום, והיינו שבכל מצב ומצב מגלים אלקות ואף בזמן שנראה הסתר פנים ח"ו מגלים הפנימיות הנסתרת שהכל רחמים גדולים אין קץ, ובסוד הלבנונית העליונה שמתגלה בשבועות שהכל לבן, ואין שום הסתר ודינים, וזה שער הנו"ן שמתגלה במקוה של שבועות שהוא דעת גדול שמגלה שהכל בבחי' מימי החסדים העליונים והכל טוב, ולכן נקראים צדיקים באמת, וכמו שא"י מרבינו בעל הסולם זי"ע שצדיק זהו מי שמצדיק את בוראו לגמרי ורואה תמיד שה' רק מטיב תמיד לכל אחד, שכל דבר שאין מרגישים בו הטבת הבורא הוי מחיצה בין היהודי לאלקיו, ומי שזוכה לראות תמיד בכל דבר רק הטבת הבורא אין

קטו. א"ה: נלמד ערב שבועות תשס"ו.

גדולה בדקדוק, הרי בזה מקבל הכח להלחם ולבטל את קלי' הקנאה, וז"ש שלא תדמה אות אחת לחברתה, שכל יהודי הוא אות מיוחד בס"ת, ואין אות נוגעת בחברתה בבחי' אין אדם נוגע במוכן לחבירו, ובכל אות תלוי שלמות כל קדושת הס"ת, שאין חילוק בין אם חסר בס"ת אות מפר' שמע (שמרמו על יהודי שניכר בגלוי גדלותו וקדושתו) לבין אם חסר איזה אות מאחות לוטן תמנע וכדו', שלכל אות בתורה"ק יש אותה חשיבות לפני הש"י בשוה, וה"נ בבחי' דרגת נקודת הפנימית של היחידה של כל יהודי שכולם שוים בחביבותם לפני הקב"ה, ובוזה אפשר לזכות לבטל את קלי' הקנאה ולהפוך ממת לתם בתיקון השלם שיתגלה בב"א.

ס"ב: כל אות צריכה להיות גולם אחד וכו'. (קמ"ז)

הנה גלם (חסר) בגימ' חכמה, וצריכים האותיות להיות גלם אחד בסוד האחדות של אור החכמה, ובבחי' חכים בבינה.

ובעל הסולם זי"ע מגלה בזה סודות גדולים, שמסופה של החכמה

עצמה ממנה נהיה הבינה, ובבחי' גילויי הבעש"ט בעמקות סודות התורה"ק שלימד שיחו"ע ויחו"ת אינם גילוי אלקות שונים ונפרדים, אלא בבחי' מש"כ האריז"ל בענין אורות וכלים, שהכלים נהיו מאור העב והגם, ומפרשים בזה שהיינו מעיבוי וכפילות האור נהיה הכלי, שאור העב מרמו על שם ע"ב שהוא בעצמו אור, וכשנכפל האור נהיה בחי' חושך בבחי' ריבוי אחר ריבוי למעט, וה"נ בענינו ש"גלם" בגימ' חכמה, וכן "אחד" מרמו על החכמה שהוא אור פשוט של אחדות, ומכפילות האור של "גולם אחד" נהיה הכתב שהוא כלי הבינה, (שהאותיות הם כלי הבינה לאורות החכמה שבתוכם).

והיינו שבינה נבראת ונוצרת ומתחילה ממצב של חכמה להראות שאינה מציאות נפרדת אלא אור החכמה בעצמה נכפל ונהיה בינה. (ק"ז)

וסוד זה קשור לסוד הגדול של ספיה"ע שאסור בגילוח השערות היות שמאיר אז אור החיורתא והנימין העליונים, ועפ"י ספה"ק מחברת הקודש הרי הנימין הם כלי, ובכ"ז יש איחוד אור

קמ"ז. א"ה: הלכה זו נלמדה אחרי עשיית פיאות לילד כמרומז בפנים.

ק"ז. וידוע מה שדנו במפרשים על החושך האם היא בריאה בפ"ע או רק סילוק האור, והוכיחו מלשון הפסוק ובורא חושך שהיא בריאה בפ"ע ולא סילוק האור, אך להנ"ל מובן דעת הראשונים שסוברים שאינה בריאה בפ"ע, שאף שאמנם איננה רק מסילוק האור וכלשון הפסוק הנ"ל ובורא חושך, מ"מ בריאת החושך היתה מתוך יצירת וכפילות האור עצמו ולא בריאה נוספת וחדשה בפ"ע וכנ"ל.

החירותא והנימין, וההסבר כנ"ל שכל הפירוד של הכלים הוא רק לגלות היחוד של האור ביתר שאת, שאין אהבה אלא בשנים, והאור הוא בבחי' אור פשוט של יחוד באופן שאין שייך בחי' האהבה, ולכן מגלים בחי' פירוד של הכלים כדי שעי"ז יהא איחוד באהבה, שאהבה בנימ' אחד, שהאהבה שבבחי' האחדות של הנפרדים יוצאת ומשתלשלת מאור האחדות הפשוט שנפרדה כדי להוסיף תוספת קישוט באחדות, שמתגלה שאין הפירוד מפריע לאחדות ואדרבא מתחזק האחדות ונכפל באיחוד הנפרדים באהבה, וזהו תיקון הנימין שיהיו כלי לאור החירותא, בבחי' רשבי' שתיקן את הפירוד שהיה אצל תלמידיו ר"ע, שר"ע היה בסוד הקוצי אותיות שהם כנגד הנימין ואצל תלמידיו נהיה מזה פירוד שלא הלכו בסוד האהבה, אלא הגבירו היראה יותר מהאהבה, עד שהנימין לא היו כלי לאור החירותא עד שהביא למיתת תלמידיו ר"ע, שימי ספיה"ע הם ימי התגברות אור החכמה, ואז יש סכנה למי שאין לו האהבה של החכמה, וכמו

אדם זקן שנושרים לו השערות היות שגובר אצלו אור החכמה ומפיל את הנימין שהם בבחי' הכלים והצמצומים, אך מי שיש לו ריבוי האהבה אזי ימי ספיה"ע הם ימים מעולים וטובים אצלו. (קיה)

ס"ג: צריך לתייג שעטנ"ז ג"ץ והסופרים נהגו לתייג אותיות אחרות ואם לא תייג אפילו שעטנ"ז ג"ץ לא פסל.

הנה עפ"י קבלה מצינו ב' שיטות בזה שחכמי המערב כתבו להרש"ש שאין לעשות התנים בשאר האותיות והסכים עמם הרש"ש, אך התו"ח כותב שבין ריסי עיניו דהרש"ש הבין שרק מתוך ענותנותו הסכים עמם ובאמת ס"ל לתייג שאר האותיות.

וצ"ב הענין מה שורש הפנימי של ב' הדעות.

ויבואר בהקדם מש"כ במקו"א (לקמן סי' ל"ט ס"ז) שיש ענין של ש"ך דינים וענין של רפ"ח דינים, שאת הרפ"ח דינים (שהם בחי' הרפ"ח ניצו"ק)

קיה. והארכנו במקו"א בענין כוונות ויחודים בימי ספיה"ע שתלויה במח' המקובלים, והבאנו מרבינו בעל הסולם זי"ע שבמח' שבפנימיות התוה"ק הלכה כיחיד נגד רבים, ובענינינו הכוונה כצדיק האמת הבעש"ט זי"ע שמכריע את האמת לאמיתה, שהצדיק האמת שבבחי' יחיד הקשור עם יחידו של עולם הוא הקובע בענינים של פנימיות התוה"ק, שקשורים עם אור היחידה, וא"כ יוצא שהלכה כהתורת חכם שאפשר לכוין בימי הספיה"ע שכן גם הוא דעת הבעש"ט הק' ותלמידיו זי"ע, ויש לנידון זה קשר לנידון הנ"ל ואכמ"ל יותר (אך אמנם בכ"ז ההוראה למעשה בפועל בענין זה שאם מרגיש משיכה מצד הנשמה לכוין הרי שיכוין, ואם מרגיש חשש ופחד לא יכוין).

אנו צריכים להעלות, אך נשאר ל"ב דינים שהם בבחי' לב האבן שצריך הש"י בעצמו לבא ולתקנם.

והנה התנין שעל כל האותיות הם בסוד הכתרים, שמתקנים השבירות והנפילות שבעולם וכמו שכתבנו כמ"פ שבכח גילוי הכתר לגמרי אפשר לתקן השבירה הכי גדולה, ולהפוך מכרת לכתר, שזה בסוד העלאת הש"ך דינים לגמרי כמו לעת"ל, וע"ז יש השאלה כמה יכולים אנחנו להמשיך היום את אור הכתר כדי לתקן השבירות והדינים שבעולם, שבידוע מהאר"י הק' שיש הרבה בחי' של שבירה, ז"ת דאצי' שנשברו ונפלו לבי"ע, אחוריים דאז"א שנפלו ממקומם לסוף אצילות, אחוריים דנה"י דכתר שנפגמו, (ואכמ"ל בכ"ז ונתבאר בשיעורינו באוצ"ח באריכות), שהנה ג' התנים של אותיות שעמנ"ז ג"ץ הם בכדי לתקן השבירה הכי תחתונה של ז"ת דאצי' שנפלו מאצי', שזה מרמז כנגד פגמים של עבירות בפועל שבבחי' ספי' המלכות, והתג אחד שיש על אותיות בד"ק חי"ה הם כנגד הנפילה של אחוריים דאז"א שנפלו לסוף אצי', שזה בחי' פגמים במדות ובאוי"ר ודבקות שבבחי' ספי' הז"א, אך שורש הכי גבוה של הפגם הוא באחוריים דנה"י דכתר שנפגמו שהוא בחי' פגם במוחין של האמונה ששם הוא פגם דק וקשה לתקנו.

ויש לציין עוד בזה מש"כ רבינו המגיד מקאזניץ זי"ע בענין זה, שהנה

האריז"ל כותב שגם השם הק' היוצא מתיבות אנא בכח וכו' שהוא שם הק' של מ"ב, קשור לתיקון שבירות הנ"ל, והיינו שהשם הק' היוצא משורה הראשונה של אנא בכח וכו' (אבג יתצ) מתקן את השבירה שהיתה בז"ת שנפלו לבי"ע, והשם הק' שיוצא משורה השניה של קבל רינת וכו' (קרע שמן) מתקן את הנפילה של או"א שנפלו לסוף אצי', וע"ז מוסיף הקאזניצ'ער מגיד זי"ע שעפי"ז מובן שהשם הק' שיוצא משורה הג' של נא גיבור דורשי יחודך (נגד יכש) מתקן את שורש הכי גבוה של הפגם באחוריים דנה"י דכתר הנ"ל.

ומוסיף עוד לבאר בזה, שהשם הנ"ל הוא בנימ' "מים שלנו" שמכניסים בתוך המצה, ועוד צירוף שם זה מרמז על "נגדי כבוד שמים" (כ"ש הוא ר"ת כבוד שמים), וההסבר בזה שעי' התיקון הגבוה בשורש המוחין שנפגמו אפשר לזכות לקיים שויתי ה' לנגדי תמיד, שהוא יסוד התורה שזה בחי' נגדי כבוד שמים, וכנ"ל שתיקון זה דאחוריים דכתר זהו תיקון האמונה, וע"י שנתקנת האמונה אצל האדם בשלימות יכול לזכות לקיים שויתי ה' לנגדי תמיד.

והקשר לענין מים שלנו הוא עפ"י מה שמבואר באריכות בספרי קבלה וחסידות, שהמצה היא מיכלא דמהימנותא, שמביאה המצה את המוחין הק' של האמונה לאדם, אלא שבאמונה עצמה יש ב' בחי' של גילוי היחוד, יחוד, שמתגלה בשמע ישראל

וכו' שמגלה שהכל הוא אלקות ואפס זולתו, ויחוו"ת שמתגלה בבשכמל"ו, שהיחוו"ת נותנת הכח לקיים שויתי ה' לנגדי תמיד, שהלא בבחי' היחוו"ע שיודעים שמצד העליון בהעלמה הרי אפס זולתו אין יכולים לקיים בחי' עמידה לנוכח כביכול לפני ה' בבחי' לנגדי בבחי' פנים בפנים, שזה שייך רק אחרי בחי' הצמצום שעשה ה' בהתגלות שלו אלינו, ודרך הצמצום הזה שהוא בבחי' היחוו"ת שמגלה שאף אחרי הצמצום שכלפינו בכ"ז מלכותו בכל משלה וה' הוא אחד בשליטה וכו' שזה בבחי' גילוי דרגה מצומצמת של גילוי אלקות שבבחי' גילוי השכינה הרי בזה שייך לקיים שויתי ה' לנגדי תמיד, בבחי' שכינה כנגדו ובבחי' זה קלי ואנוהו שהתגלה בשש"פ, מראה באצבע ואומר זה בבחי' גילוי מצומצם של אלקות שבבחי' יחוו"ת שהתגלה אחרי גילוי היחוו"ע שביום א' דפסח, וזהו שנקראת המצה "מצת מצוה", וכן בתורה כתיב לפעמים מצת עם וא"ו ולפעמים חסר וא"ו, שהמצה ללא ואו שהוא בבחי' הביטול לאלקות (שאינה תופחת המצה) מורה על האמונה ביחוו"ע שמקבלים ע"י המצה, ומצה עם ואו מורה על האמונה ביחוו"ת שמקבלים מהמצה, שהוא"ו הוא כנגד אות ואו שבשם הויה שהוא כנגד הז"א, שגילוי הז"א הוא עיקר בחי' גילוי היחוו"ת בבחי' זה קלי ואנוהו, שהז"א דאצי" היא הדרגה שבה מתגלה איחוד הגבול בבלי גבול, שמצד א' הז"א הוא גילוי כוחות

אלקות של המדות חג"ת נה"י שמדות הם ענין של מנין וגבול, אך בז"א דאצי" מאוחדים המדות עם הש"י שלמעלה מכל גבול בבחי' איהו וגרמוהי וחיוהי חד בהון, וע"כ הוא"ו שבשם הויה שכנגד הז"א שנכנס למצה מביא אותנו שנוכל לקיים מצות שויתי ה' לנגדי תמיד ולהרגיש שעומדים נגד ה' לנוכח פכ"פ כביכול, (ואף שבאמת השכינה מרומזת יותר בה"א אחרונה של שם הויה, בכ"ז היות שהשכינה יורדת לבי"ע בבחי' רגליה יורדות מוות להחיותם, ויש עליה בחי' גלות השכינה וכו', לכן עיקר קיום מצות שויתי ה' לנגדי הוא על בחי' דרגת האלקות שמתגלה בבחי' הז"א שאין יוצא מאצי" ואין נפרד כלל מהאיחוד עם הש"י).

והנה לקבל מוחין עמוקים אלו שלא יהא סתירה אצל האדם בנפשו בין האמונה של יחוו"ע שאפס זולתו בבחי' בלי גבול להאמונה ביחוו"ת שמצדינו יש צמצום ויש גילוי אלקות של בחי' הגבול שמתאחד עם הבלי גבול וכו', שהם מוחים עמוקים שנעלמים היום בבחי' הפסוק "ימים רבים לישראל ללא אלקי אמת" שאמת מורה על הוא"ו הנ"ל שכנגד יעקב שבבחי' אמת, וזה עיקר תיקון הבריאה לחיות ביחוו"ע ויחוו"ת ביחד. (שבכח איחוד זה לוחמים עם ב' ראשי הקלי' דעשיו וישמעאל שהם שורשי כל הטומאות של כל האומות וחיותם השורשי מפגם הנ"ל של ההפרדה בין היחוו"ע להיחוו"ת כמו שהארכנו במקו"א), ולזה צריך לתקן את

ומביא לגאולה לתחיית המתים. (ק"ט)
ותיקון גבוה זה נהיה ע"י התנין של
שאר האותיות כנ"ל, ולכן
נחלקו בזה המקובלים, האם אנו יכולים
לתקנם היום ע"י התנין של שאר
האותיות או שתיתקן פגם זה קשור עם
התיקון של ל"ב האבן שזה אין שייך לנו
אלא להש"י, שישלח את מב"ד
שבבחינת ר"ע שידרוש קוצי אותיות
אלו ויתקן בזה את השבירה הכי עליונה
שבזה יתקן אף שער הנו"ן ממש ויהפוך
הנחש למשיח במהרה בימינו אמן. (קכ)

הנפילה של אחוריים דנה"י דכתר
שנפגמו שפגם גבוה זה הוא הגורם שאין
לנו בהירות האמונה בב' הבחי' של
יחו"ע ויחו"ת באופן שיהיו מאוחדים
ביחד כדבעי ללא סתירה ביניהם, ורק
ע"י התיקון בשורש הפגם הנ"ל נוכל
לזכות לשלימות האמונה ולקיים
בשלימות שוית' ה' לננדי תמיד ביחד
עם הביטול הנמור של כל המציאות
מכל ההגבלות לבחי' אור הפשוט
שקודם הצמצום שבבחי' היחו"ע, ותיקון
זה מתקן את הש"ך דינים בשלימות

ק"ט. שעפ"י קבלה בתוך עצמות המתים יש את הש"ך דינים וכשנתקנם יבא הגאולה ויקומו
המתים לתחיה וכמו בגאולה ראשונה של מצרים שע"י אכילת המצה שמביאה לתיקון הנ"ל
זכה משה ליקח עצמות יוסף עמו ומכח זה הוציאנו ממצרים, שלקחת עצמות יוסף עמו מורה
ע"ז שקיבל הכח לתקן הש"ך דינים שבעצמות, ובפרט שיוסף נקרא נער שזה בגימ' ש"ך
והיינו שקיבל משרע"ה הכח לתקן השבירה הכי הגדולה שיש בהבי"ע, שזה גם הבחי' של
אכילת מרור בליל פסח שבגימ' מות, היינו שע"י אכילת המצה והביטול לאלקות מתקנים
את המיתה.

קכ. והנה פאה בגימ' אלקים, וזה שורש השורשים של הש"ך דינים, והפיאות שהם מעוררים
את הרחמים הגדולים של ה' ה' שלפני ה"ג מדות הרחמים, שהם מעוררים שם הק' מצפ"ן
שהוא בגימ' ברחמים, וגם מקשרים הפיאות בין הרחמים של הנימין והשערות העליונים לבין
הרחמים של י"ג מדות הרחמים ובבחי' כתר מלכות בראשו, שהפיאות הם מלכות דנימין
וכתר לי"ג מדות הרחמים הרי הם יעוררו בחי' תיקון הש"ך דינים (שהשערות הם בחי' דינים
וצמצומים), ויביאו גילוי דיהו"ע ויחו"ת ביחד בבחי' ב' המשיחין מב"י ומב"ד שיהיו ב' מלכים
בכתר אחד בשוה וכמו ב' הפיאות שעומדים א' מול השני בשוה ויביאו את הגאולה השלימה
וברחמים גדולים אקבעך בב"א.

סימן ל"ז

זמן הנחת תפילין ובו ג' סעיפים

ס"א: גדול שכר מצות תפילין וכל מי שאינו מניחם הוא בכלל פושעי ישראל בגופו.

הנה אדמו"ר האמצעי זי"ע כותב בהקדמת אחד מספריו, שכמו שמי שלא מניח תפילין הוא פושע ישראל בגופו, כך מי שלא מתבונן במוחין הק' שכתובים בתוך התפילין שהם המוחין של יחוד ה' ואהבתו הרי הוא בכלל פושע ישראל בגופו (שיותר חמור בבחי' מסוימת ופנימית).

ובאמת זמן המיוחד ומסוגל להתבוננות ביחוד ה' הוא בעת התפלה, שאז יורדים ומאירים המוחין החדשים שצריכים להתגלות ביום זה, משא"כ קדושת התפילין המה מהמוחין הק' של האדם ביום הקודם (קבא). וכדאי בלקו"מ שקדושת התפילין נהיית מקדושת הברי"ק, שגלחמים עם המחשבות שאינם קדושים ועומדים בנסיון, ומזה יוצא אור שמאיר לחוץ, שנכנס להתפילין הק' כמו במעשה דר' נתן צוציתא שהאיר עליו עמוד של אור משום שעמד בנסיון בקדושה, וכן כל יום יוצא אור

מהקדושה ומשמירת המוחין של יום הקודם וזה בחי' קדושת התפילין של היום, (וכמש"כ כמ"פ בלשון הקבלה שהתפילין הם מוחין הבוקעים ויוצאים לחוץ והיינו כנ"ל), ובה מובן שמי שאין מתבונן בתפלה ביחוד ה' הרי בבחי' מסוימת מפסיד יותר ממי שלא הניח תפילין יום זה, כי התפילין שביום זה הם משיירי המוחין של אתמול, אך האור והמוחין שיורדים בתפילה הם עיקר המוחין החדשים שיורדים ליום זה מחדש, וזה ביאור בדברי האדמו"ר האמצעי שזה יותר חמור מקרקפתא דלא מניח תפילין, ועיין בסעיף הבא המשך בענין זה.

והנה שכר הנחת תפילין מובא פה במ"ב שמאריך ימים ואין אש של גיהנום שולט בו וכל עוונותיו נמחלים, ומובטח לו שהוא בן עוה"ב, והביאור בכ"ז כמש"כ רבינו ז"ל בלקו"מ שתפילין הוא תיקון הברי"ק, וכמש"כ לעיל שנהיה התפילין מקדושת המחשבה וכו', ותיקון הברי"ק הוא תיקוה"כ שמתקן כל החטאים כמש"כ בלקו"מ, וכל הגאולה

קבא. וזהו הטעם להניח תפילין לנער בר מצוה בפ"א אצל צדיק מכיון שאין לנער שיירי מוחין מאתמול שהיה עדיין ילד, וע"כ צריך להתקשר לצדיק ולקבל מהמוחין שלו להאיר אור התפילין בפעם הראשונה.

ס"ב: מצוותן להיותם עליו כל היום אבל מפני שצריכים גוף נקי שלא יפיה בהם ושלא יסיח דעתו מהם ואין כל אדם יכול לזוהר בהם נהגו שלא להניחם כל היום ומ"מ צריך כל אדם לזוהר בהם להיותם עליו בשעת קר"ש ותפלה.

הנה הקאמרנער זי"ע כותב ע"ע שאין יכול לישאר עם התפילין יותר מג' שעות, (וכ"כ על רבינו האר"י), היות שהרגיש בהם כזה אור נורא ועצום עד שלא היה יכול לסבול כזה אור חזק לכל היום, אך אעפ"כ היו הרבה צדיקים גדולים בדורות האחרונים שהניחו תפילין כל היום, ואולי משום שלפי שורש נשמתם היו יכולים לסבול אור התפילין לפי בחינתם, שכל רגע הוא מצוה עצומה בפ"ע, (אם יכולים לזוהר בגוף נקי ומהיחס הדעת).

והנה הא שבשעת קר"ש ותפלה צריך בדווקא שיהיו עם התפילין לכאוי צ"ב עפ"י עומק הענין, שהנה כמש"כ בסעיף הקודם הרי בקר"ש ותפלה מאיר על האדם המוחין החדשים והעליונים של יום זה, שזה לכאוי דרנה יותר עליונה מהתפילין שמאיר בהם שיירי המוחין של אתמול, וא"כ אמאי צריך בקר"ש ובתפלה צירוף התפילין.

ובעין קושיא זו הקשה הרה"ק מרוזין זי"ע בילדותו לבעל התניא זי"ע, שכיון שאומרים שמע ישראל ה"א ה' אחד שזה דרגת יחוד הנבונה, אמאי

תלויה בתיקון הברי"ק, וכדאי' בזוה"ק שהנאולה באלף השישי שכנגד ספי' היסוד, ובבחי' "בווין תתקטר" כדאי' מצדיקים, וכשזוכה להגיע לקדושת ברי"ק הרי זוכה לידבק בהשי"ת שזה תכלית התורה"ק, שז"ס התפילין, וממילא כל עונותיו נמחלים כדאי' על השומר שבת כהלכתו שנמחלים כל עונותיו, שדבקות ביחוד ה' מתקן כל החטאים, וזוכה לחיים שעיקר החיים הוא לצאת מהשקר של הבריאה ולזכות לגילוי יחוד ה' שאתה הוא עד שלא נברא העולם אתה הוא משנברא העולם, וגילוי דעת האמת הזה מבטל המיתה ששולטת בעלמא דשיקרא, וכמו בעיר לוז שדיברו רק אמת ולא מתו שם, ומרומז זה במנין הסימן שהוא סי' לז, שהוא ר"ת של אותו החטא הידוע, וכשמתקנים חטא זה נמשך דעת האמת של יחוד ה' שהוא מרומז באות ו' של שם הויה שכנגד יעקב מדת האמת, ונהיה מזה תיבת לוז שאין שולטת שם המיתה כנ"ל, ואין אש של גיהנום שולטת בו שאין לו שייכות עם היצה"ר המר והמרור הזה שהוא ממש אש של גיהנום, ומובטח לו שהוא בן עוה"ב ובבחי' עולמך תראה בחיך בבחי' כימי השמים על הארץ, ולכ"ז זוכים ע"י תיקון הברי"ק ע"י הזהירות בקדושת התפילין שנקראים יקר שהופכים מ"קרי" ל"יקר" ע"י שמתקנים פגם המוחין בגילוי המוחין הק' של יחוד ה', ויה"ר שנזכה כולנו לכל זה ולתיקון הכללי של כל הבריאה בב"א.

צריך לרדת ולהוסיף אח"כ בשכמל"ו שהיא דרגת יחוו"ת הנמוכה ממנה, ויש בזה אריכות והרבה סודות ונבאר קצת.

שהנה לפני הבריאה האיר אוא"ס בבחי' בלי גבול, ואח"כ בבריאת העולם עשה ה' הרבה צמצומים ומאיר אורות קטנים בגבול, וגם בזה צ"ב מדוע צריך אורות בגבול ומדוע אין מספיק אור הבלי גבול, אלא א' מעיקרי הביאורים העמוקים בזה שגילוי הגבול עושה תוספת קישוט באור הבלי גבול שיהא יותר בלי גבול מסתם בלי גבול, בבחי' ומעין גילוי ה"מאור" שמעל גילוי האור, שה' מגלה בחי' הגבול ואח"כ מאחד הבלי גבול עם הגבול ועי"ז נהיה תוספת בבלי גבול שנהיה יותר התגלות יחו"ע היינו גילוי עצמות האוא"ס. (קכב)

שנהיה אור התפלה בבחי' גילוי עצמות אלקות שיותר מגילוי אור הבלי גבול.

וזוה בבחי' המבואר באריכות בספרי חסידות חב"ד (ובקיצור בתניא באנה"ק) שלעת"ל יתגלה דרך הגוף יותר גילוי של עצמות אלקות מהגילוי שיתגלה ע"י הנשמה, והיינו כנ"ל שהגבול מביא לגילוי עצמות אלקות שיותר מגילוי האור שע"י הנשמה.

ובזה מובן ביאור נוסף פנימי מדוע עיקר חובת התפילין דווקא בשעת קר"ש ותפלה, שהלא כל היום מגלים התפילין רק את אור המוגבל של שיירי המוחין של אתמול, ורק בצירוף אורות החדשים שיורדים בקר"ש ותפלה יש צורך גדול בתפילין שיהפכו התפילין את האורות החדשים לגילוי עצמות אלקות. (קכג)

ובענינו הרי התפלה מביאה מוחין וחדשים שהם בבחי' אור בלי גבול, והתפילין שהם משיירי מוחין של אתמול נחשבים כאורות בגבול, וע"ז החידוש שהגבול עושה תוספת קישוט באור הבלי גבול שיורד בתפלה,

ובענין זה מובן הא דעיקר הגאולה קרויה ע"ש דוד, שלכא"ו קשה שהלא אנו יודעים שיוסף הוא בבחי' אור החכמה ודוד כנגד כלי הבינה, ולכא"ו אור החכמה יותר חשוב וגבוה מהכלי דבינה, ובפרט לפי מש"כ

קכב. שבערכין יכולים לכנותו עצמות ממש לעומת האוא"ס שמקודם, וכמו בכל מדרגה יותר גבוהה לעומת המדרגה שמתחתה, וכ"ז הם דברים עמוקים שלמעלה מטעם ודעת שבשכל האנושי הרגיל ואכמ"ל.

קכג. וזה גם ביאור לגודל המעלה ללימוד תורה"ק עם תפילין, וכמש"כ במקו"א בשם הראשית חכמה, שנחשב לתורה לשמה, ומהאר"י הק' א"י שמסוגל זאת להשנות וכו', וההסבר כנ"ל שהתפילין מחזקים ומוסיפים קישוט לאורות הבלי גבול שיורדים בעסק התורה"ק שיתעלו לדרגות גילוי עצמות אלקות.

רווחא שמעתתא ביתר שאת, שסתם ביטול יחו"ת ליחו"ע הוי בגדר שלום, אך ע"י בחי' המח' כביכול מחדד היחו"ת להיחו"ע כמו ר"ל שחידד לר' יוחנן עד שמתגלה היחו"ע ביתר שאת, ולכן נקרא הכל ע"ש דוד שמכח הפלוגתא שלו בתחילה שלוחם בחיצוניות כביכול נגד בחי' הבלי גבול של יחודי ורזי התורה של יוסף בזה נהיה יותר התגלות עצמות אלקות שזה העיקר.

ובלשון קצת יותר פשוטה, שסתם יחודים שגילה האר"י הק' הם יחודים של אור החכמה שיורד ומאיר מלמעלה למטה ושורה על האדם, אך בן דוד יגלה דרך חדש ביחודים, שהם יחודים של תשובה העולה מלמטה למעלה, שמישיח בן דוד יחזיר בתשובה אף צדיקים גמורים ע"י שיגלה דרך חדשה של תשובה ביחודים, ולא כסתם היחודים של יוסף שהם בבחי' ביטול דחכמה לבד, אלא יגלה משיח יחודים שמביאים לתשובה השלימה בבחי' הגילוי של עצמות אלקות. (קבד)

במקו"א שלעת"ל שוחט הלוי"ת את שור הבר שזה מרמז שהצדיק שבבחי' עלמא דאתכסיא כמו הלוי"ת שבים, שהוא הצדיק שבדרגת יוסף שמכוסה עבודתו ביחודים קדושים כל הזמן, שאין נראית עבודתו זו בחיצוניות, והוא גובר על שור הבר שהוא הצדיק שעבודתו מגולה בחוץ במצוות מעשיות ובעבודות רבות שבבחי' דוד, וא"כ צ"ב מדוע סו"ס עיקר הגאולה קרויה ע"ש דוד דווקא, אלא הביאור עפ"י הנ"ל, שכל היחודים של יוסף הם בבחי' אור הבלי גבול, אך כשיוסף גובר על דוד עד שנכנס היו"ד דיוסף לתוך דוד, ונקרא דוד, והיינו שנכנס האור הבלי גבול של היחודים של יוסף לתוך הגבול של ספי' המלכות והבינה של דוד, הרי נהיה עי"ז עיקר החידוש, שהגבול מעלה עי"ז את האור הבלי גבול לגילוי עצמות אלקות כנ"ל.

וזה בסוד דעת של משרע"ה שהוא ר"ת מחלוקת הלל ושמאי, ודווקא מתוך בחי' המחלוקת מתגלה היחוד ביתר שאת, שאחד מחדד את חבירו, כמו במח' דר' יוחנן ור"ל שע"ז היה

קבד. וזה בחי' התיקוה"כ שגילה רבינו ז"ל, שהשם של תיקוה"כ הוא שם הויה שעולה מלמטה למעלה, והאיר והביא רבינו ז"ל דרך התשובה ע"י גילוי שם ויחוד זה, שזה התחלה ומעומה מגילוי דמשיח צדקינו.

א"ה: הלכה זו נלמדה ביום כ"ח ניסן הילולא דיהושע בן נון ויום פטירת הגה"ק ר"מ הלב"שטאם זי"ע ולפיכך נעתיק כאן בסמיכות דבר לכבודם:

והנה היום בא השמש בצהריים בפטירתו הפתאומית של הגה"צ מגדולי הרבנים והמרביצי תורה וההוראה שבדור האחרון מו"ר ר"מ הלב"שטאם זצ"ל, שהיה בבחי' רבם של רבנים,

הנה"ק מקאמרנא זי"ע מזהיר שלא להניחם קודם יום הבר מצוה.

והביאור במח' זו, שהנה עפ"י קבלה אין להניח תפילין אלא כשיש שלימות כל המוחין וזה רק בבר מצוה, שא"א להאיר האור של התפילין לפני שיש הכלי לקבלם, שזה פגם גדול (כמו שכותב הרש"ש זי"ע לגבי כוונות בימי ספיה"ע) שזה בבחי' אור ללא כלי שיש בו יניקה לחיצו' ובבחי' חטא הידוע ר"ל.

ס"ג: קטן היודע לשמור תפילין בטהרה שלא יישן ושלא יפיה בהם חייב אביו לקנות לו תפילין לחנכו, הנה, וי"א דהאי קטן דווקא שהוא בן י"ג שנים ויום אחד.

הנה במח' זו דהמחבר והרמ"א נחלקו ג"כ המנהגים בין תלמידי בעש"ט זי"ע, שנשיאי חב"ד היו מניחים התפילין הרבה קודם הבר מצוה, ואילו

שמאות רבנים שמשמשים ברבנות בפועל קיבלו אצלו ההוראה והשימוש, והנה כמש"כ כמ"פ ענין ההלכה שייך לבחי' דהע"ה שהלכה כמותו בכל מקום, ואמנם הוא זצ"ל היה נז"נ לרבינו הקדוש בעל הד"ח מצאנו זי"ע שהוא היה בבחי' מב"ד שבדורו כידוע גודל עבודתו בקודש ביגיעה שבבחי' הבינה ורוב רבני הדורות הם מתלמידיו ותלמידי תלמידיו, והנה כידוע בשעת פטירת צדיק מתעלית כל עבודתו ומגיעה לשלימות שלה, ובענינינו הרי בחי' הלכה הוא בחי' הגבול, וכשהצדיק נסתלק עולה עבודתו שבבחי' הגבול ונכללת באו"ס בבחי' בלי גבול, ובזה מעורר יחוד הגדול בין גבול לבלי גבול, שהוא היחוד שבין דוד ליוסף, שבה מתגלה גילוי עצמות אלקות כנ"ל, ובפרט ששמו היה משה שקשור ליחוד דב' המשיחין כמש"כ לעיל שמש"ה ר"ת מחלוקת הלל שמאי, וכן יומיים לפני הסתלקותו של הנה"צ הנ"ל נסתלק הנה"ק מסאטמר זי"ע שג"כ היה נכד של בעל הד"ח זי"ע וג"כ היה קרוי בשם משה, וגם מלבד גודל צדקותיו וקדושתו ועבודתו היה גדול בהוראה ובהלכה והיה נשיא של כל רבני העדה החרדית (ועפ"י הידוע מספה"ק שכל נשמות ישראל מתחלקות לבחי' יוסף ודוד, וכן ענין מב"י ומב"ד שייך אצל כל יהודי ויהודי לפי בחינתו, הרי י"ל ששניהם היו בבחי' דוד, אלא שכמש"כ במקו"א בשם התו"ח הרי יש בחי' של דוד דוד ובחי' של יוסף דוד, וכמו החילוק בין יהודה ליששכר כמש"כ במקו"א, ודו"ק), ושניהם נסתלקו ביומא דהילולא של יהושע בן נון שכידוע בשו"ע יש שני דעות ביומא דהילולא דידיה, כו ניסן או כח ניסן, ואלו ואלו דא"ח שבב' הימים האלו מאיר אור דיהושע בן נון, שהיה בבחי' יוסף בן דוד, בבחי' מב"י הכלול עם מב"ד כמו משרע"ה רבו, שמצד א' היה משבט יוסף אך בן נון מרמז שנכלל בדוד, שנו"ן מרמז על מלכות שבבחי' דוד כמש"כ ברש"י עה"פ לפני שמש ינון שמו, וכדאי' שנמשל יהושע לפני לבנה שזה בחי' דוד, והוא הלוחם עם עמלק בכח איחוד זה, ויה"ר שיתעורר זכות כל הצדיקים האלו לעורר יחוד הגבוה בלי גבול שיתאחד בגבול, יוסף שיתאחד בדוד, שבבחי' יחוד זה יגמר הנצחון על העמלק ויתגלה גילוי עצמות אלקות ויקומו כל הצדיקים לתחייה"מ תיכף בקרוב ממש אמן.

שכתבנו בכ"מ, שהרמ"א הוא בבחי' בינה העולה לכתר, (ובזה גם יובן דעת הקאמרנער זי"ע שסובר שאין להניחם קודם הזמן, אף שגם הוא היה קשור ביותר לאור החכמה, וג"כ סובר שיש ללמוד עם ילדים מגיל תשע קבלה כידוע).

שהנה הנה"ק הרמ"מ משקלוב זי"ע כותב שעיקר הגילוי של הכתר שיתגלה לעת"ל הוא שיוכלו לקיים כל מצוה בתכלית כל הדקדוקים והצמצומים ועימם ביחד בתכלית גילוי ההשגות והסודות והיחודים, שזהו איחוד השלם של החכמה והבינה, שזה בחי' הכתר, שבאופן זה מוסיף הגבול של הבינה תוספת קישוט באור הבלי גבול של החכמה, (וכמו שכתבנו בסעיף הקודם), וזה יותר גבוה מסתם דרגת אור הבלי גבול שבתוך הגבול, ששם הכוונה שהבלי גבול מעלה את הגבול לבחי' בלי גבול כמו קודם הבריאה. אך באופן דלעת"ל הוא להיפך שהגבול מעלה ומקשט את הבלי גבול לדרגת עצמות אלקות, (וכמש"כ שם שלעת"ל הגוף יפרנס וישפיע אל הנשמה), ובדרגה זו הרי יש להניח התפילין דווקא בזמן העיקרי שלהם שהוא הגבול של בן י"ג שנה ויום א', ועי"ז יתגלה בתכלית השלימות גילוי עצמות אלקות בב"א.

ובזה יש החידוש של שיטת המחבר וכן נהגו נשיאי חב"ד, שהיות שהמחבר ונשיאי חב"ד קשורים הרבה לאור החכמה הרי היו יכולים להמשיך אור הבלי גבול לתוך הגבול, שהנה עפ"י פשטות דברי חז"ל קמן היודע לשמור תפילין שחייב בתפילין הוא קמן ממש הפחות מי"ג שנה, והפשטות שבדברי חז"ל הוא בסוד הגבול, ובזה יש הסוד מהאריז"ל שאין להניחם קודם י"ג שנה, אך יש כלל שכל עניני האריז"ל אין מעכב כ"כ הפעולה החיצונית של הדברים ועיקר הקובע הוא נקודה הפנימית ואור הבלי גבול של הסוד שלהם, ומי שקשור הרבה לאור החכמה יכול להמשיך את אור הפנימי של הסוד אפי' לתוך הגבול של הפשט (וכמו במשל פשוט שמי שיודע הרבה קבלה יכול להכניס ביאורי קבלה בתוך כל הלכה וגמ' שעפ"י פשט, היינו שיכול להכניס האור הבלי"ג לתוך כל גבול, ולכן היו יכולים להניח תפילין בגיל מוקדם כפשטות דברי חז"ל ובאופן שלא יסתור בפנימיות לדברי האריז"ל. (קבה)

אך הרמ"א שבבחי' ספירת הבינה שקשור דווקא לסוד הגבול והזמן סובר שאין להקדים ההנחה קודם הזמן.

אמנם יש לפרש שיטת הרמ"א באופן שמתאים גם לפי הכלל

קבה. וכמש"כ במקו"א (סי' לד ס"ג) שהיות שלומדים אצלם חסידות עם הילדים נמשך לילדים המוחין לפני הזמן הרגיל בסתם ילדים.

סימן ל"ח

דין מי הם החייבים בתפילין והפטורים ובו י"ג סעיפים

ענין הסוד הוא דבר פנימי שקשור לבחי' הפנימיות של עבודה"י אלא יוצא מכל סוד הוראה והדרכה בהחב"ד והחג"ת של עבודה"י, היינו בהמוחין והמדות של הדחילו ורחימו, שצריכה כל מצוה וכל עבודה"י ליעשות בדו"ר, וכל תוספת וחיוזק בדו"ר במוחין ובלב, מעלה את מדרגת העבודה"י לבחי' ומדרגה יותר מעולה עד אין סוף מדרגות, וע"ז נאמר הנ"ל שכל סוד בקבלה צריך לבא לבחי' דעת היינו להתקשר ולהועיל בענין עבודה"י.

ובעניננו הרי סוד הצמצום נוגע בעבודה"י, שבין כל מדרגה למדרגה יש פתח שהוא נקודה אמצעית לעלות דרכו ממדרגה למדרגה, והפתח הוא בחי' הצמצום, שהנה רבות מחשבות בלב איש, שבכל בחינה ומדרגה יש רבוי מחשבות, וכשרוצים להתעלות למדרגה יותר גבוהה צריכים לצמצם כל המחשבות ולסלקם וליכנס ולהצטמצם למחשבה אחת בלבד, ובימינו נקרא זה ענין הריכוז, ומתוך הריכוז והצמצום למחשבה אחת עולים מלמטה למעלה, שכל צמצום וריכוז המחשבות לתוך מחשבה אחת הוא פתח לעולם ומדרגה

ס"א: חולה מעיים פטור מתפילין, ובמ"ב משום דתפילין בעי גוף נקי, הנה, אבל שאר חולה אם מצטער בחליו ואין דעתו מיושב עליו פטור ואם לאו חייב.

הנה יסוד הדבר הוא עפ"י דברי המגיד הגדול זי"ע שמבאר שכמו שבתחילת בריאת העולמות עשה ה' צמצום כדאי' בתחי' כתבי האריז"ל, וכן בין עולם לעולם יש בחי' הצמצום, הרי ה"נ שייך ענין זה בעבודה"י של כל יהודי שרוצה להתעלות ממדרגה למדרגה ממטה למעלה, שכמו שיש ענין הצמצום בהשתלשלות העולמות מלמעלה למטה ה"נ יש ענין הצמצום בכל העליות של האדם במדרגות מלמטה למעלה.

שזהו כלל בכל חכמת הקבלה, שכל שורה בכתבי האריז"ל יש בה סודות הרבה לאלפים ורבבות מצד בחי' החכמה והבינה של כל דבר, אך העיקר הוא בחינת הדעת, ובחי' הדעת הוא שיש קשר בין כל סוד וסוד לעבודה"י, ולאו דווקא בעבודה"י שבבחי' הנה"י, היינו מעשה בפועל החיצוני הנמור, שזה אין מוכרח שיצא מכל סוד נפ"מ בפעולה החיצונית של העבודה"י, (שהלא מהות

גבוהה יותר, וזהו עבודה ולא דבר פשוט. (קבו)

והנה עולמות התחתונים נקראים גוף שאינו נקי שהם מלאים קליפות וטומאות והסתרות, וענין התפילין הוא הדבקות בעולמות העליונים ע"י התבוננות במוחין האלקיים של יהוד ה' ואהבתו ושליטתו בעליונים ותחתונים הכתובים בפרשיות הק' של התפילין, וע"ז נאמר שתפילין בעי גוף נקי, היינו שכדי לזכות לדבקות צריכים מח נקי מכל הטומאות והקליפות של עולם התחתון, שכדי לזכות לדבקות צריך לצאת מהמקום שאינו נקי שהוא זה העולם למקום נקי, היינו לנקות המח מכל ריבוי המחשבות המורדות של זה העולם שהם כולם בבחי' קלי', וע"ז מוסיף הרמ"א שצריך גם דעתו מיושבת עליו, שדעת הוא ענין הריכוז והצמצום, שמה הדעת הוא מח הקטן שמאחורי הראש במקום קשר תפילין של ראש שמקצר ומיישב ומחבר מח החכמה ומח הבינה, בבחי' יסוד אבא ויסוד אמא, המתאחדים ומתרכזים לבחי' צמצום

במהשבה חזקה אחת כנ"ל, ומי שאין דעתו מיושבת עליו ג"כ אין יכול לזכות לדבקות הפנימית הגבוהה של התפילין. (קבו)

ס"ב: מי שברי לו שאינו יכול להתפלל בלא הפחה מוטב שיעבור זמן התפלה ממה שיתפלל בלא גוף נקי.

הנה היו צדיקים זי"ע שדחו זמן התפלה כשלא היה להם המוחין הק' שמתאימים להם לפי גודל מדרגתם, ונסמכו על הלכה זו שכמו שמותר לדחות זמן התפלה בעבור גוף נקי ה"נ מותר לדחות זמן התפלה עבור מח ולב נקיים (שלדבקות התפלה בעינין מח ולב נקיים כמו שנצרך להתפילין גוף נקי).

והנה הבני יששכר זי"ע כותב נגד דרך זו, שאי"ז דרך לרבים ח"ו, שעבור סתם אנשים יש סכנה גדולה בדרך זו כמובן, אלא עליהם להכין עצמם כפי יכולתם לפני זמן התפלה בכל מיני ההכנות שיכולים אך לא ידחו ח"ו עבור זה זמן התפלה, אלא דרך הנ"ל שייך רק לצדיקי הדור שבבחי'

קבו. וזהו א' מהענינים של שמות הק' והיחודים שגילה האר"י הק' לעלות על ידם בעולמות העליונים, שכל שם קדוש הוא בבחי' ריכוז וסיכום של הרבה מחשבות לתוך מחשבה קדושה אחת שהיא בבחי' התמצית של כל ריבוי המחשבות.

קבו. והנחת תפילין שלנו היא בבחי' דרגת קבלת עומ"ש בפשטות (שהיא בחי' הדעת בקטנות), ובבחי' ספי' המל' שהיא השער לה', עד שנזכה לפתיחת השערים ולבחי' צדיקים יבואו בו, ולעלות דרכה להנחת התפילין בדרגה הראויה הגבוהה והשלימה ולהיות מרכבה בשלימות לשם ה' הנקרא עלינו אכ"ר.

רשב"י וחביריו שאצלם כשאין להם המוחין הק' שלהם הוי אצלם ממש כמו חולי מעיים שמותר להם לדחות זמן תפילה, אך לא למי שאף פעם אין זוכה לדבקות אמיתית והתפשטות הגשמיות וישוב הדעת אמיתי (המבואר בסעיף הקודם) בתפילתו, שהוא בודאי אסור לו לאחר זמן התפילה, עכ"ד הבני יששכר. (קבח)

והיתר זה דהצדיקים י"ל שמרומז במילת מי שברי לו שאינו יכול להתפלל בלא הפחה, שבר"י אותיות רשב"י, שצדיקים שבבחי' רשב"י הם אין יכולים להתפלל בלא להרגיש בתפילתם את החיבור והדבקות לקל חי שבבחי' ויפח באפיו נשמת חיים, ולכן הם מוטב להם שיעבור זמן התפילה וכו'.

ויש להוסיף ביאור בענין זה, שהנה בודאי שצדיקים הגדולים האלו דבוקים תמיד למעלה, ואין אצלם הפרעה מענין גוף שאין נקי, שהם דבוקים בבוכ"ע אף בבית הכסא עצמו, ובבחי' הדבקות בבחי' סובב כל עלמין וכמבואר בחכמת שלמה סי' פ"ח בשם המקובלים שאיסור הרהור בביהכ"ס הוא רק בדברי תורה, אך

לא מענין מציאות ה' שזה מותר בכל מקום, אך לא בדרך מחשבות של אותיות, כמו אותיות של שם הוי"ה, שזה אסור בבית הכסא, שזהו דרך התורה להגיע לדבקות ע"י אותיות, אלא ההיתר הוא במחשבה מופשטת על מציאות הבורא ויחודו שזה ממצוות התמידיות ללא הפסק כלל, וא"כ צדיקים אלו הלא בודאי היה להם דבקות בהש"י בכל מצב ובכל עת, ואיך דחו זמן התפלה עבור ענין המוחין הק', אלא הביאור שהנה יש בחי' הבל וקין, שהוא בחי' אורות (הבל) וכלים (קין), וענין התפלה הוא ליחד אורות וכלים, ולכן התפלה צריכה להיות בדיבור דווקא ואין מספיק הכוונה והמחשבה בלב, שהדיבור הוא בבחי' הכלים לאורות, בבחי' יחוד קול ודיבור, יחוד נשמה וגוף, יחוד קובה"ו, והצדיקים הגדולים הרי מצד נשמתם היו דבוקים תמיד למעלה באור הסוכ"ע, אך בבחי' הגוף שלהם שהגוף קשור למצב של העולם החיצוני ששרויים בו, הרי בזה יש בחי' של גוף שאינו נקי, ואז לא היו יכולים להתפלל ולקשר האורות לכלים בזמן התפלה, וזה מרומז בתיבת גוף "נקי" שהיא תיקון "קין",

קבח. ואין דרך הצדיקים הנ"ל סתירה לדברי רבינו ז"ל שאמר שצדיקים שונים שמאחרים זמן התפילה, שכוונת רבינו ז"ל היתה לצדיקים שדוחים זמן התפילה באופן שסוברים שכן הוא עדיף מלכתחילה, כדי להרבות יותר ויותר בהכנה וכו', ולאפוקי מאופן הנ"ל דקאי על אופן שהצדיקים הם בבחי' חולי מעיים וכו' האנוסים ופטורים מזמן תפילה מדין דאונס רחמנא פמריה, אך אין עושים מזה הוראה ודרך רצויה לכתחילה ח"ו.

וכנ"ל שעיקר הצורך בגוף נקי הוא לתיקון בחי' קין.

ס"ג: נשים ועבדים פטורים מתפילין מפני שהוא מצות עשה שהזמן גרמא, הגה ואם הנשים רוצין להתחמיר על עצמן מוחין בידן.

הנה אי' בחז"ל על מיכל בת שאול שהניחה תפילין ולא מיחו בה חכמים, ועיין בב"י שהקשה מזה על דברי הכל בו המובא ברמ"א הנ"ל שמוחין בידן, ועיי"ש מה שמתרין.

והביאור הפנימי בזה, שהנה מיכל בת שאול היתה אשת דהע"ה והיא היתה צריכה לקשר ולעשות שלום בין מלכות שאול (בחי' יוסף) למלכות דוד (בחי' יהודה), אמנם היא נכשלה וצחקה על הריקוד של דהע"ה, ובזה נפגמה ולא יכלה לעשות תפקידה הזה.

והביאור בזה, עפ"י המובא בסיפורי מעשיות מרבינו ז"ל בהמעשה הנורא מהו' בעטלערס, שהצדיק השישי הוא בבחי' ידיים והצדיק השביעי הוא בבחי' רגליים, וב' הצדיקים האלו הם משיח בן יוסף (שכנגד יום השישי בחי' היסוד) שקשור לבחינת הידיים, ומשיח בן דוד (שכנגד יום השביעי בחי' מלכות) שקשור לבחי' הרגליים, ויש בזה הרבה סודות לבאר ענין זה, אך בעניננו מובן מה שצחקה מיכל על ריקוד דהע"ה, שאצל שאול

לא היה בחי' הריקוד הרגליים אלא בחי' כנגן המנגן שהוא ע"י הידיים בכלי שיר.

והנה בחי' דוד בתחילה היא בסוד בינא ליבא, ודרגה זו היא למטה מדרגת שאול שהיא מדרגת החכמה, וכמו שרגליים הם למטה מהידיים, ולכן כשראתה מיכל את ריקוד דוד לא החשיבה את זה שסברה שדרגת אביה שבסוד החכמה והידיים גבוהה מדרך דהע"ה שבסוד הבינה והרגליים.

אך האמת שאם היתה מחשיבה את עבודת דהע"ה הרי בזה היתה מאחדת דרגת החכמה שלה לדרגת הבינה של דהע"ה ובזה היתה מעלה את ריקוד דהע"ה מבחי' הבינה לבחי' הכתר, ואז היתה מקבלת השפעות טובות מדהע"ה כמו שכתר משפיע לחכמה, שכתר נהיה מאיחוד חו"ב, וכיון שלא זכתה לזה הרי לא היה לה בן מדהע"ה, שמכיון שהחזיקה עצמה מעל דהע"ה הרי אינה בבחי' נוק' לדהע"ה אלא בבחי' דוכרא אליו שהיא גבוהה ממנו ומשפעת לו, וא"כ אין יכולה להוליד ממנו, ולכן היתה מניחה תפילין מכיון שהיתה בבחי' דוכרא, בחי' חכמה המשפיע לנוק', ואינה כסתם נשים שמקבלים המוחין של התפילין מבעליהן, היות שהיא לא היתה בחי' מקבל מדהע"ה כנ"ל, ולכן לא מיחו בה חכמים שבסוד החכמה, והבינו שדרגתה ג"כ בבחי' החכמה שבבחי' דוכרא ויכולה להניח תפילין.

אמנם אי' שבעת פטירתה זכתה לבן מדהע"ה, וכדאי' מענין של ויעל משה אל הר נבו שבשעת פטירת הצדיק זוכה להגיע לשלמות דרגתו בבחי' נוי' בן, שער הנון שבבחי' הכתר, וע"כ בשעת פטירתה זכתה להשלים תפקידה להתקשר בדהע"ה ולאחר החו"ב שבבחי' הכתר, וממילא נהיית בחי' נוק' לדהע"ה (כנ"ל שדרגת החכמה שלה נהיה בחי' מקבל לדרגת הכתר שמשפיע בה דהע"ה) והיתה יכולה להוליד ממנו בן. (קכט)

ס"ד: המניח תפילין צריך לזוהר מהרהור תאות אשה, הגה, ואם א"א לו בלא הרהורים מוטב שלא להניחם.

לכא' צ"ב הלשון המניח תפילין צריך לזוהר וכו', והלא תמיד צריך לזוהר בזה שזה לאו דא' של ולא תתורו וכו', והו"ל למחבר לומר כלשון הרמ"א כלשון שלילה שמי שא"א לו בלא הרהורים לא יניחם. (קל)

וי"ל עפ"י פנימיות עפ"י דאיתא מהמקובלים שעיקר הגאולה

תלויה בפתיחת המ"ם סתומה שבתוכה "ולסרבה המשרה", שיש לפתוח מ"ם זו לשני דלתי"ן שהם ארבע ווי"ן כנגד הד' שצריכים להודות, שבתחילה היתה המ"ם סתומה כמו מצב של עובר הסגור במעי אמו, ואח"כ כשנפתח ונולד העובר בשלום הרי נהיה מזה הודאה למקום בבחי' הד' שצריכים להודות, ומבאר הרמח"ל זי"ע (בספרו אדיר במרום על הוזה"ק מאמר תאיב למחמי) ענין זה בעבודה"י של כל יהודי, שהנה כשיהודי נמצא בצער ועג"נ ושולטים עליו הפ"ר דינים וה' גבורות של מנצפ"ך, הרי הוא כמו מ"ם סתומה שסגור בתוך עצמו ואין יכול לפתוח לבו באהבה ליהודי אחר, וממילא אין יכול להאיר בו אורות הגאולה שתלויה באהבת ישראל, ומי שמתחיל לפתוח המ"ם סתומה שפותח את הסגירות של עצמו ונפתח לבו לאהוב את יהודים אחרים הרי מתחיל להאיר אצלו אורות הגאולה שלומד ומתפלל עם אהבה לכלל ישראל, וזהו תחי' עולם התיקון, שהנה עולם השבירה נהיה מהרצון של אנא אמלוד, שכל אחד חשב רק על עצמו ולא חשב על האחר, וזה מביא שבירה וסתימה בבחי' המ"ם סתומה

קכט. והרה"ח רממ"ק שליט"א הוסיף תוספת קישוט לענין זה, שרואים דבר פלא שהשם מיכל ניתן בין לאנשים ובין לנשים, וההסבר כנ"ל שמיכל בת שאול היתה בתחילה בבחי' דוכרא ואח"כ בשעת פטירתה נהיית בבחי' נוקבא, וע"כ כולם יכולים להקרא על שמה.

קל. ועפ"י נגלה היה מקום לתרין ע"פ שיטת החזו"א (המובא בספרינו מי הדעת על הלכות קדושה) שאיסור דולא תתורו היא וכו', וע"כ קמ"ל דבהנחת תפילין יש לזוהר יותר וכו', אך הבאנו שם שבעל התניא וכן הגר"מ פיינשטיין זצ"ל חולקים ואוסרים תמיד וכו' ואכמ"ל.

כולם כמו נשמה אחת גדולה בריבוי כלים ובריבוי גופים. (קלא)

הנ"ל, וזהו עולם הנקודים שהיתה בו השבירה.

והנה המניה תפילין מעורר סוד הכתר, כדאי בפתח אליהו שהתפילין בבחי' כתר המלך, (שהוא הכתר שעל רישיה דז"א כביכול), וממילא ע"י הנחת תפילין נפתח בחי' אור הנאולה שתלויה בכתר, ונפתחים אורות גדולים של אהבה (קלב), וכידוע שכשנפתח עולם האהבה הרי צריך שמירה שלא יהא מזה ח"ו יניקה לחיצונים לאהבות רעות (בבחי' ישמעאל שיצא מאברהם – אהבה דקלי' מאהבה דקדושה), ולכן המניחים תפילין צריכים לזהר ביתר שאת מאהבות רעות, שהיות שנפתח עולם האהבה ונכנס לעולם היחוד יש לזהר שלא יהא ח"ו אחיזה לחי' מזה.

ואח"כ כשנכנס בו שמחה ואהבה לכלל ישראל הפותחת סגירותו עד שחושב על הזולת ולא רק על עצמו זהו תחילת התיקון בבחי' עולם הברודים.

ואח"כ יש דרגה השלימה שמקבל כזה אהבה וחשק ותאווה לאהבת ישראל עד שרוצה ליכלל כולו בנשמות כלל ישראל, וזהו עולם העקודים, הנקרא בלשון חסידות חב"ד "אורות דתוהו בעולם דתיקון" שהיא עולם התיקון, שעולם העקודים הוא שכל האורות נכללים באחד כמו אדה"ר לפני החטא שהיו אצלו כל נשמות ישראל בגוף אחד, וכע"ז כשיעלו בני' לדרגה זו יהיו כ"כ מאוחדים שיהיו

קלא. ויש דרגה יותר גבוהה ועמוקה, שהיא הפתיחה האמיתית של המ"ם, שנחיה הפתיחה והאהבה וההתכללות גדולה כ"כ עד שעבודת השני נחשב ממש כמו עבודה שלי, שאני א"צ לעשות כלום אלא שע"י האהבה וההתכללות בשני נחשב כל עבודת השני לעבודה שלי ובדרגה זו אין תשוקה להשני שנכללים כ"כ באין סוף עד שיש אחדות עמוקה בין יהודי לחבירו כאחד ממש וא"א לחלק לב' הבחנות, והוי יותר אחדות מאיחוד הגוף והראש שהם סו"ם ב' הבחנות, משא"כ בהנ"ל הוי אחד ממש, ואכמ"ל. ולתוספת קישוט, נכתוב פה רמז בענין זה, שיש בתורה"ק האות מ"ם סתומה רבבה ותרכ"ד פעמים, שזה רמז שבתוך המ"ם סתומה יש את אור הכתר שכולל כל הי"ם, וזה מרומז בעשר האלפים, אך הכל בסתימו בבחי' תדר"ך שהוא יחוד דהכאה בחי' אהור, וכן תרכ"ד הוא ריבוע דעסמ"ב, שריבוע אותיות עיבור, היינו שעסמ"ב שהוא כללות התורה"ק מונח שם בעיבור.

קלב. שהנאולה תלויה באהבה רבה, וכדאי מהבעש"ט הק' זי"ע, שקאי בין על אהבת ישראל שמבטלת שורש הגלות של השנאת חנם, ובין על אהבת ה' (שתלויים זב"ז) שמעוררת ומגלה האהבה לבני' כמים הפנים אל הפנים, ובבחי' ומביא גואל לבני' בניהם למען שמו באהבה.

ובענין זה מבואר הטעם להנהגת כ"ק אדמו"ר הר"א מפשרוארסק זי"ע שאמר שמנהג העולם למנות הז' כריכות של התפילין בתיבות "ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום", שהלא תפילין ענינם העיקרי היא הדבקות בהשי"ת, מלשון נפתולי אלקים נפתלתי, אך הוא נוהג למנותם בתיבות "והוי דן את כל האדם לכף זכות", ולכאורה צ"ב מה הקשר בין תיבות אלו לענין התפילין, אך בהנ"ל מבואר שהתפילין פותחים את עולם היחוד ואהבת ישראל עד שיהא יכול לדון הכל לכף זכות, שא"א לדון לכ"ז באמת אלא רק בכח אהבת ישראל אמיתית (קלג), ובזה מובן גם מדוע נקראים התפילין "כנפי יונה" כמובא בגמ', שהנה היונים מיוחדים בענין הקשר והאהבה בין כל אחד לבן זוגו כדאי' במפרשים בשיר השירים עד"פ עיניך יונים, והתפילין הק' פותחים את האהבה הק' הזאת, ולכן בשבת אין להניח תפילין, כדאי' המשל ע"ז משני אוהבים שיש לכל אחד תמונה של חבירו לעורר ולשמור את האהבה שבינם, אך כשנפגשים ביחד אין מסתכלים על התמונה ומסלקים אותה, וה"נ בימות החול שיש בחי' ריחוק ומחיצה כביכול בין ישראל לאביהם שבשמים הרי מניחים כל

אחד התפילין שהם בחי' תמונת השני, שישראל מניחים התפילין הק' שנכתב בהם יחוד ה' והקב"ה מניח כביכול תפילין שנכתב בו פאר ושבח ישראל כדברי הגמ', אך בשב"ק כשנפגשים ומתאחדים קוב"ה ושכינתיה ויורדים המסכים המבדילים אזי מסלקים התמונה שהיא התפילין הק' שא"צ להם כבר בכדי לעורר את האהבה, שהשבת בעצמה פותחת את האהבה בשלימות כדברי הרה"ק העט"צ זי"ע ששבת בגימ' "אהבה בכל לב אהבה בכל נפש אהבה בכל מאוד", ויה"ר שנזכה לפתיחת האהבה רבה בשלימות וליום שכולו שבת ביחוד קוב"ה ושכינתיה ביחודא שלים בב"א.

ס"ה: אבל ביום ראשון אסור להניח תפילין מכאן ואילך חייב אפילו באו פנים חדשות.

הנה ידועים דברי האבני נזר זי"ע שאומר שאבל זה ר"ת איך ב'ין ל'וסטיג (אני שמח), ובפשטות כוונת האבני"ז הוא לדברי רש"י בסוכה שמחלק בין אנינות לאבילות, שאנינות הוא צער בלב, ואבילות היא רק דין על ההנהגה החיצונית במעשה ואין באבילות חיוב צער פנימי בלב, ולכן חייב האבל בכל המצוות ואין נפטר

קלג. וכחמעשה הידוע מתלמידי הבעש"ט זי"ע שניסו ללמד כף זכות על ישראל ללא אהבת ישראל בשלימות (לפי דרגתם הגבוהה) ואמר להם הבעש"ט הק' שעוררו בזה קטרוג ח"ו, והמשיל משל ע"ז שאבמ"ל.

ע"י צערו ממצוות מדין דעוסק במצוה וכו'.

אך יש להוסיף משמעות פנימית בדברי האבנ"ז, בהקדם דברי האריז"ל שגילה לאיש סודו שזכה לכל מדרגותיו ע"י שמחה של מצוה, וכמובא בדבריו בארוכה בתחי' שער המצוות וזל"ק ש"השורש שהכל נשען עליו הוא שבעשיית המצוה אל יחשוב שהיא עליו כמשא וממהר להסירם מעליו אלא יחשוב בשכלו כאילו בעשיתו אותה המצוה ירויח אלף אלפים דינרי זהב ויהיה שמח בעשותו אותה המצוה בשמחה שאין לה קץ מלב ומנפש ובחשק גדול כאילו ממש נותנים לו אלף אלפים דינרי זהב אם יעשה אותה מצוה, וז"ס הפ' תחת אשר לא עבדת את ה"א בשמחה ובטוב לבב מרוב כל, וז"ס רב ברונא דחד יומא סמך גאולה לתפלה ולא קא פסק חוכא מפומיה כל ההוא יומא, וזה יורה על היות אמונת בטחונו בבורא ית' בתכלית האחרון יותר משאם היה השכר מזומן לפניו בפועל, וכפי גודל שמחתו באמת ובטוב לבב הפנימי כך יזכה לקבל אור עליון, ואם יתמיד בזה אין ספק שישרה עליו רוח הקודש, וענין זה נוהג בקיום כל המצוות כולם בין בעת שעוסק בתורה שיהיה בחשק גדול נמרץ בהתלהבות עצום כאילו עומד לפני המלך ומשרת לפניו בחשק גדול למצוא חן בעיניו לקבל ממנו מעלה יתירה וגדולה עכל"ק (והעתקנום לרוב חביבותם ונחיצותם), ומבאר בזה

בעל התניא זי"ע שבשמחת המצוות פותחים את אור והשראת ספי' הכתר שהוא האור של להתענג על ה' בשמחה גדולה בבחי' ישמח ישראל בעושיו, "ישמח" אותיות משיח, שהשמחה בהש"י ממשיכה אורות דלעת"ל, וממילא השראת הכתר מביאה לאדם את אור החכמה והרוח הקודש.

והנה מוהרנ"ת זי"ע מבאר שבאבילות על אדם כשר מישראל מעוררים ג"כ האור הזה, בבחי' נהפך לאבל מחולינו, שאותו האור והשראת הכתר שזכו אליו בני' בזמן ביהמ"ק ע"י המחול בתוף וכינור בביהמ"ק זוכים אליו היום ע"י האבל על ביהמ"ק, שהאבל הוא בסוד ההשתוקקות לגאולה, ופותחים בהשתוקקות זו ג"כ את אור הכתר, בבחי' עתיק ואריך שבכתר, שעתיק הוא בסוד העונג על ה' ואריך בסוד ההשתוקקות לאור ה', ועתיק ואריך קשורים זל"ז, וה"נ בכל אבל על כל אדם כשר שהוא ענף מהתאבלות על הגלות בכלל כמו שמנחמים האבל שינוחם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים, הרי ממשיכים באבילות אורות מהכתר.

וז"ס המובא פה במ"ב שהתפילין הם פאר ואין נאה לתת פאר תחת אפר, היינו כנ"ל שפאר הוא בבחי' כתר דעתיק להתענג על ה', ואפר הוא בבחי' כתר דאריך להשתוקק לה', וביום הראשון דהאבילות (שהוא מדאו"א

להמשיך אור דעתיקא אלא רק כתר דאריך וההשתוקקות לה', וז"ס דברי האבנ"ז הנ"ל שאבל הוא ר"ת איך בין לוסטיג, שהאבילות וההשתוקקות לנחמה ממשיכה אור הכתר כמו שנמשך אור הכתר ע"י השמחה כנ"ל, בבחי' כל המתאבל על ירושלים זוכה (תיכף בשעת האבל כדאי) ורואה בשמחתה במהרה אכ"ר.

ס"ו: בתשעה באב חייבין בתפילין.

הנה כידוע המנהג ברוב העולם כמובא בשו"ע הל' ת"ב להניח התפילין בת"ב במנחה ולא בשחרית, אך המקובלים נהגו להניחם בשחרית כרגיל, והחסבר עפ"י דברי הגמ' (חגיגה ה:) בישוב הסתירה האם יש ענין של בכיה והספד למעלה או לא, ומתרצת הגמ' הא בבתי גוואי והא בבתי בראי, ולפי' רבינו חננאל שם הכוונה שבפנימיות עוז וחדוה במקומו, וכל ההספד והבכיה היא רק בבתי בראי בחיצוניות, ולכן אלו הקשורים עם

פנימיות התורה"ק הקשורה עם בתי גוואי מגלים שאפי' בת"ב עוז וחדוה במקומו, ותמיד יש המוחין בשלימות. (קלד)

והיינו שאצל סתם אדם ההנחת תפילין שלו הם בבחי' הבינה כמש"כ כמ"פ, שזה בחי' החיצוניות ששם יש האבל והחורבן, ומניחים התפילין רק במנחה שהתחיל התיקון בלידת משיח וכו', אך המקובלים שקשורים לפנימיות התורה"ק ולבתי גוואי מגלים בתפילין בחי' פנימיות המוחין בבחי' נקודת האמונה והיחוד ששם אין חורבן, וכמאמר בעל התניא זי"ע שלרשב"י לא נחרב ביהמ"ק, שהיו לרשב"י מוחין האלקיים שהאירו בזמן ביהמ"ק, וע"ד מה שאמר הרה"ק ר"ש מקרלין זי"ע שאת הכל אפשר לקחת ממנו חוץ מהאלקות שבלבו, שבנקודת האמונה והיחוד אין חורבן, בבחי' מה שמצאו האויבים את הכרובים מעורין זב"ז בשעת החורבן ובבחי' שלא זזה השכינה מכותל

קלד. ואמנם יש מצדיקי הדור שאין יכולים לומר הקינות בת"ב אלא רק אומרים מגילת איכה שיש בה בהעלם אורות דלעת"ל, היות שצדיקים אלו הם נשמות שקשורות כבר לעולם התיקון דלעת"ל ונהפך כבר אצלם הקינות לתיקון, ואין יכולים לומר הקינות איך שהם בחיצוניות בבחי' אבל, ושאני מגילת איכה שהלא היא נאמרה בנבואה ואין נבואה שורה אלא מתוך שמחה, ובע"כ שהנביא שאמרה היה בשמחה מחמת האורות שמוטמנים בה וממילא יכול כל אחד לאמרה, משא"כ הקינות שנתחברו בזמן חושך הגלות ומתוך הספד ובכי ואבל קשה לנשמות הנ"ל לאומרם, אך א"א ללמוד מהנהגתם שסתם אדם הרי יזכה לבא לתיקון דווקא ע"י אמירת הקינות, וכידוע דברי הרה"ק מוהר"פ מקאריץ זי"ע שכשמתיישבים על הארץ בת"ב הוי עת רצון נפלא מאוד משום שמתתפים בפועל עם צער השכינה, וה"נ בזה.

המערבי, (וכן נשארה אבן השתיה של קוה"ק, וארון הברית שממון במחילה שתחת קוה"ק שבנאה שלמה המלך ע"ה וקידשה במיוחד לכך), ומכ"ז רואים שאין שולט החורבן בנקודות העמוקות והפנימיות.

ויש בנ"א שבאים ומתלוננים ומצטערים על שסובלים צער ועג"נ מזה ששוכחים לימודם ונשברים מזה, ואני רגיל לומר להם שהעיקר לזכור שמע ישראל ה"א ה' אחד, שלא לשכוח נקודת האמונה והיחוד, שורש כל התורה, לחיות באמונה ובמורה אני לפניך וכו', והרי גם הצער והעג"נ שסובלים משכחה הר"ז בהשגח"פ ולתקן נפשם, וצריכים לקבל יסורים אלו באהבה, ולשמוח שהמלך העליון מתעסק בו לתקן נפשו, ושאינו כהנחש שנוזק מאת פניו ית' ונותנים לו כל צרכיו, אלא הוא יהודי בנו של ממ"ה הקב"ה שסובל ג"כ מגזירת ואנכי אסתר וכו'. (קלה)

ס"ז: חתן ושושבינו וכל בני חופה פטורין משום דשכיח שכרות וקלות ראש.

ויש לבאר באופן של מעליותא שע"י שמחה הק' של חו"כ זוכים לעלות בקלות לעולם השכרות העליון של פורים שהוא עולם הרדל"א, ששם פטורים מתפילין היות ששם זוכה האדם לתפילין האמיתיים שהם תפילין הפנימיים שיותר גבוהים מהתפילין החיצוניים, וכמו הרשב"י במערה שכותב בעל התניא זי"ע שכל אותם השנים לא הניח תפילין ולא קיים שום מצוה מעשית, אלא היה דבוק בדביקות עילאה במוחין עילאין בשורש העליון שבזה נפטר מקיום המצוות בפועל בחיצוניות, בבחי' דברי חז"ל שמצוות בטלות לעת"ל שהכוונה ג"כ כנ"ל שיקיימו המצוות בסוד היחודים העליונים וכמו האבות הק' שקיימו כל התורה באופן זה, ובבחי' מה שחתן ר"ת חטאתי נגדי תמיד, שכשזוכים לעלות בשמחת חו"כ לעולם השכרות מתהפכים הזדונות לזכויות, וזה למעלה מהדביקות של התפילין שהם הדביקות שע"י הזכויות והמצוות, אך בחי' גבוהה זו שהיא בבחי' דבקות העצם ההופך הזדונות לזכויות היא בסוד כיצד מרקדין לפני

קלה. והרה"ק ר' הלל מפאריטש זי"ע היה לומד מאמרי חסידות בת"ב, וההסבר הפנימי בהיתר זה הוא עפ"י הנ"ל שחסידות עוסקת בענין גילוי היחוד והאמונה ושם לא שולטת החורבן, אמנם כמובן שאסור לפסוק עפ"י טעמים פנימיים, ולכל דבר שיש טעם אמיתי עפ"י פנימיות צריך להיות גם טעם אמיתי עפ"י פשט, ורק כשיודעים גם טעם האמיתי עפ"י שעפ"י הפשט אפשר לפסוק כן, וכן גם בענין ההיתר הנ"ל דר"ה פאריטשער זי"ע הרי יש גם היתר אמיתי עפ"י פשט כמו שהביאו הפוסקים מהמאירי שמותר ללמוד בת"ב דברי מוסר שמישרים הלב ומחזירים האדם בתשובה וה"נ בזה.

הכלה להרים אף החטא לפני הכלה להשכינה הק', וע"י שמחת חו"כ שקשורה ליחוד קובה"ו דלעת"ל, אפשר לזכות למעין זה, וכהמעשה מהרה"ק הרר"ז מאניפולי זי"ע שזכה פעם ע"י ריקודים לפני הכלה לדבקות כזו במשך ג' ימים וג' לילות שהיה דבוק בתכלית כל התורה שהיא ובו תדבק מעין לעת"ל, וכן היה אצל הרה"ק ר"א הגדול מקארלין זי"ע שהיה שרוי בדבקות כזו ורצו חבריו להקיצו להניח תפילין ולא הניחם רבם המגיד הגדול זי"ע באמרו להם שהוא עמור בתפילין דקודב"ה, (ומשום מעשה זה כותב ע"ע לשונות חריפים בצוואתו הק') זי"ע ועב"י אמין.

ס"ח: כותבי תפילין ומוזוות הם ותגריהם ותגרי תגריהם וכל העוסקים במלאכת שמים פטורים מהנחת תפילין כל היום זולת בשעת קר"ש ותפלה, הגה, ואם היו צריכים לעשות מלאכתן בשעת קר"ש ותפלה אז פטורין מקר"ש ותפלה ותפילין דכל העוסק במצוה פטור ממצוה אחרת וכו'.

הגה יש ספר הנקרא שו"ת בשמים ראש, ונחלקו בו זקני מרן הרעק"א ומרן החת"ס זי"ע, שהרעק"א מחזיקן שהוא מרבינו הרא"ש ופוסק כוותיה בכמה דינים (וכן מעתיק בשד"ח כמה אחרונים שהחזיקו כן), והחת"ס סובר שהוא מזויף ואינו מהרא"ש ומכנהו בשם כזבי הראש, שאינו מהראשונים אלא מאחד מאחרוני אותו

הדור שרצה שיתקבלו דבריו ונתלה באילן גדול (ונסמך על ההיתר המובא בגמ' פסחים קיב בזה).

ואחד מהחידושים המופיעים בספר זה נוגע לסעיף דידן, שמחדש שם שאחד הכותב ספר או אחד העוסק בלימוד הקבלה פטור מקר"ש ותפלה, בק"ו מסעיף דידן שאם תגרי תפילין ומוזוות הצריכים לעשות מלאכתם בשעת קר"ש ותפלה פטורים מקר"ש ותפלה הרי ק"ו הכותב ספר שהוא כמלמד תורה לכל ישראל או העוסק בקבלה שהוא בבחי' עוסק במעשה מרכבה שפטור משאר מצוות, ואף שודאי שאין שום היתר בעולם לנהוג למעשה ח"ו כדבריו מ"מ ניתן ללמוד מדבריו גודל החשיבות של כתיבת ספר ולימוד הקבלה.

והנה צ"ב הענין, שהרעק"א יקבל דברי ספר זה כאחד מהראשונים, והחת"ס יקרא לו כזבי הרא"ש שזה דבר הנראה תמוה.

וי"ל שהנה זקני החת"ס זי"ע קשור לספי' הדעת שהוא בקו האמצעי בבחי' קו האמת, ואמנם יש הרבה ראיות שספר זה מזויף ואינו אמיתי, אלא שזקני הרעק"א זי"ע גילה כאן בחינה יותר עמוקה.

שהנה יש בחי' תורה של רשב"י שבבחי' משיח בן יוסף בבחי' עולם האצילות שכנגד ספי' החכמה, ויש תורה של רבי עקיבא רבו דרשב"י

שהיה נשמת יששכר בן יעקב מבני
לאה שבבחי' משיח בן דוד שמגלה
עולם הכתר, עולם א"ק. (קלו)

שהנה אי' מהאר"י הק' על דברי הגמ'
שר"ע דורש קוצי אותיות, דקאי
על התנין שיש על אותיות שעטנז גין,
שהם האותיות המרמזים על השבירה,
ור"ע מתקן את השבירה ע"י שמגלה את
היחוד הגבוה של א"ק שמתקן אף את
השבירה ואת שער הנו"ן.

שהנה יוסף הצדיק ג"כ היה בתוך
הבור ובבית פוטיפר ובערות
הארץ של מצרים וביטל כל ההסתרות
וגילה שם אלקות, אך בכ"ז לא היה
אצל יוסף נפילה וירידה אמיתית
שאדרכא עמד בכל הנסיונות, וא"כ
נחשב הכל לבחי' תיקון מ"ט שערי
טומאה, ולא תיקון שער הנו"ן, אך אצל
יהודה כתוב "וירד יהודה" שהיה אצלו
בחי' ירידה אמיתית ממש (לפי גודל
מדרגתו), שאצל צדיק ירידה אמיתית
היא בבחי' שער הנו"ן לפי ערכין,
ויהודה התגבר והתחזק להתחיל
מחדש קיום התורה"ק המתחלת בקיום
מצות פ"ו (כדאי' מהרה"ק הר"ב
מפרשיסחא זי"ע) ומתוך ההתחזקות
בירידה זו הוליד אורו של משיח,

שמשיח יתקן אף את שער הנו"ן
ויהפוך ויתקן את הנחש בעצמו (שנחש
בנימ' משיח שנתקן הנחש על ידו), וזה
החידוש של מב"ד (יהודה) מעל מב"י
(יוסף), והפעולה הזאת נתגלתה בפועל
ע"י יהודה אך התורה שיש על ענין זה
נתגלתה ע"י יששכר בן לאה וע"י ר"ע
שהיתה לו נשמת יששכר, וכן לעת"ל
ידרוש ר"ע קבלת האותיות ויתקן בזה
את שער הנו"ן ממש, ויפתח את הנו"ן
של הנחש לאותיות מי (שהם בנימ' נ')
ומזה נהיה תיבת משיח, כשמתהפך
אות נ' ל"מי", וכדאי' מרבינו הר"ר א'
מליזענסק זי"ע עה"פ מי יתן מציון
ישועת ישראל, שתלויה ישועת ישראל
בהפיכת הנ' למ"י, והביאור בזה שאות
נו"ן מרמז על ספי' המלכות כפרש"י
עה"פ לפני שמש ינון שמו שפרש"י
לשון מלכות, ויש לפתוח מלכות זו
ולחלקה לאותיות מ"י שמרמז על יסוד
מלכות, שהנה הכח של מב"ד שבבחי'
המלכות לתקן שער הנו"ן הוא ע"י
שמתאחד עם בחי' המב"י שבבחי'
היסוד שמתקן עד שער הנו"ן, (וכמו
שיהודה התאחד עם יוסף להצילו מהבור
ואח"כ בכח זה הגיע למדרגת וירד יהודה
לתקן שער הנו"ן) שבכח ההתאחדות הזו
מתחלק שער הנו"ן למ"י שהוא ר"ת

קלו. שאף שמב"ד הוא מיהודה ולא מיששכר, הרי מבואר מהתו"ח שיש בחי' רחל ולאה
שברחל וזה בחי' מב"י ומב"ד של מב"י, (וכמו למשל הרמח"ל ותלמידו הר"ד ואל"י זי"ע שהם
בבחי' מב"י ומב"ד של מב"י), וכן רחל ולאה שבלאה היינו מב"י ומב"ד של מב"ד, ובענינינו
הרי יששכר ויהודה הם בחי' מב"י ומב"ד של מב"ד היינו תורה ותפלה שבמב"ד, שהתורה
של מב"ד מתגלה ע"י מב"י שבו (יששכר) והעבודה בפועל ע"י המב"ד עצמו (יהודה), ואכמ"ל.

יסוד מלכות ונהיה מזה אותיות משיח
בנ"ל.

ונחזור לענינו שרעק"א שהיה קרוי
ע"ש ר"ע, גילה כאן הסוד של
מב"ד שמתקן אף את שער הנו"ן, שהנה
אף שנראה שהאמת שספר זה מזויה
ואינו מהרא"ש בכ"ז מכיון שהנהגת ה'
היתה שיתגלה ספר זה ע"ש הרא"ש הרי
בכח גילוי השגחת הש"י אפשר להפוך
את הנחש עצמו למשיח, שהוא הגילוי
של מב"ד בנ"ל, שהנהגת הש"י גבוה
יותר מכל תפישת בנ"א ובבחי' שער
הנו"ן דקדושה, פלא עליון שיכול להפוך
ולתקן אף את הנחש ולהפכו למשיח
בב"א.

ס"ט: מצטער שאין דעתו מיושבת
עליו ונכונה פטור מפני שאסור
להסיח דעתו מהם.

הנה צ"ב שהנה ה' ברא העולם להטיב
לברואיו, וה' עושה רק טוב לבניו
רחומיו, ואיך יתבאר הענין פה שלא רק
שישרוי בצער ועג"נ אלא אף אסרוהו
בהנחת תפילין, ואיזה מהלך הוא זה,
וזה פלא.

וההסבר הפנימי בזה הוא שיש עולם
הנקרא עולם השבירה שהוא
בשם ב"ן, ועולם התיקון בשם מ"ה
החדש, ויש בזה הרבה סודות, ובענינו
הרי השבירה היא בשם ב"ן ספי'
המלכות היות שיש בה בפנימיות האור
של החכמה שהיא האור של מב"י שיש
בו בחי' המיתה, והתיקון ע"י שם מ"ה

שיש בו בפנימיות אור הבינה שהיא
האור של מב"ד שמציל את מב"י
מהמיתה.

והנה התיקון של שם מ"ה היה ע"י
שעשה השי"ת ריבוי כלים,
שהשבירה היתה ע"י אורות מרובים
וכלים מועטים, בבחי' מב"י שהוא אור
גדול ללא כלים מספיקים לגדול אורו,
ומב"ד עושה ריבוי כלים לאור של מב"י
ובזה מצילו.

והנה יש לדעת שלאח (דוד) ורחל (יוסף)
הם גם בסוד מחשבה ומעשה,
שלאח היא עלמא דאתכסיא בסוד
המחשבה ורחל עלמא דאתגליא בסוד
המעשה והדיבור, היורדים ומתגלים
בפועל למטה, ולפעמים רוצה האדם
לעשות מצוות גדולות ונאנס ולא נגמר
למעשה ואז הקב"ה מצרף המחשבה
למעשה, ומדוע עושה ה' כן שלא מצליח
האדם לגמור רצונו הטוב למעשה והלא
תמיד רצון ה' להטיב ולזכות את
ישראל, אלא הביאור שאף שיש
מעליותא במעשה בפועל שנהיה דירה
בתחתונים וזה הדרך של רחל – מעשה
בפועל, בכ"ז לפעמים צריך שישארו
האורות רק בסוד מחשבה שהיא זיווג
דלאח ללא זיווג דרחל, משום שיועד
הש"י שאם יהא הזיווג דרחל בירידת
האור למטה ממש באתגליא יהא בבחי'
ריבוי אור ויהא בזה אחיזה ובחי' מיתה
ח"ו, ולכן מונע הש"י את האדם
מהצלחת המצוה בפועל ונשאר האור
רק בבחי' מחשבה בבחי' זיווג דלאח
בסוד מב"ד, וזה מכשיר את הדרך,

שמב"ד מתפלל על מב"י שלא ימות, היינו שהזיווג דלאה מכשיר את הדרך לעשות אח"כ הזיווג דרחל במעשה בפועל.

ובעניננו, הרי אם אדם מצטער ואין לו ישוב הדעת שיש בו אחיזת החיצונים המבלבלים את דעתו, וא"א לו לעשות היחוד דתפילין בפועל שהוא היחוד דרחל, אך מכיון שהלא בודאי שרוצה להניח תפילין הרי נעשה המצוה בסוד מב"ד, וזה הכנה שאח"כ יהא היחוד בפועל עם שמירה ע"י האורות של לאה ללא אחיזה מהסט"א, ולכן אסור להצטער מכזה מקרה שיש לדעת שעשה המצוה בסוד מב"ד. (קלז)

ויש להוסיף שכל זיווג פועל קודם את סוד העיבור שלפני הלידה, שעיבור הוא בסוד אימא, וזה בחינת שא"א להגיע לשום לידה אלא ע"י הקדמת העיבור.

וה"נ בעניננו שלאה היא מלכות דאימא, וא"א להגיע ללידה לפני הזיווג דמחשבה שבבחי' לאה

שזה בחינת הדרך של לאה בסוד דוד שלא עושה כביכול בעצמו כלום אלא כל העשיה שלו להחזיר הכל לה' ומתפלל על סייעתא דשמיא לגמרי לגמרי, שמתפלל שיעשה ה' הכל ולא אנהנו, ודרך דלאה היא הכנה לדרך דרחל שהיא דרך החכמה שעושה בעצמה עם ביטול הגמור לה', שאף שגמר הזיווג היא בדרך של רחל כמש"כ כמ"פ שיחוד דפכ"פ השלם הוא בדרך החכמה דווקא, בכ"ז ההכנה לזה הוא העליה לעיבור דאימא בדרך דלאה, מלכות דאמא, שעושים הכל מקודם במחשבה ובתפילות לה' שיעשה הוא הכל, וזהו ההכנה הכי גדולה שכל התיקונים יעשו אח"כ בפועל למעשה באופן הכי טוב ומעולה, אכ"ר.

ויש להוסיף בענין הנ"ל דעבודת היחודים נחשבים כמעשים, ולהסמיך לזה מה שהעירו מדברי הגמ' במס' ר"ה (לב:), ששיטת ר' יוסי היא שג' פסוקי היחוד של שמע ישראל וגו', ואתה הראת לדעת וגו', וידעת היום והשבות אל לבבך כי הויה הוא האלקים וגו', נחשבים למצות אמירת פסוקי

קלז. ואע"פ שרחל היא בחינת המעשה, והלא עיקר דרך רחל היא ביחודים שנראה בחי' מחשבה, אלא פירושו של דבר הוא שיחודים הוי ממש כמעשה שפועלים היחודים בעולמות העליונים פעולות ממש כמו שפועלים המצוות מעשיות, משא"כ דרך לאה היא במחשבות מצוה סתם (שהם בבחינת מצוות שבמחשבה שאינם נחשבים כמצוות במעשה ממש) וכדאי' מהגר"א ז"ע בהיכלות לפרש הא דבעינן שיהא מעשיו מרובים מחכמתו, ש"מעשיו" היינו הכוונות והיחודים לפעול בהם התיקונים העליונים, שהם צריכים להיות מרובים מחכמתו והשגותיו של האדם.

מלכויות, והכי קיי"ל, (ודלא כשיטת ר' יהודה שם החולק), והיינו שר' יוסי שבבחי' מב"י מחדש שעבודת היחוד נחשב כקיום מצוה שבמעשה ממש שבבחי' מלכות.

שבהעלמה גדולה הרי קוצי שערות דאריך נותן הכאה במקום זה, עד שיתגלה ויפתח הסתימה הזאת בבחי' גילוי מב"ד שמלאה, ואכמ"ל בסודות אלו.

אך יש לידע שבבחי' עבודת היחודים עצמם שבבחי' פרצוף רחל, יש ג"כ בחי' לאה ורחל, וכמו שהבאנו במקו"א בשם התו"ח ענין דרחל ולאה שברחל, והיינו שהדרך האמיתי ביחודים הוא כשהם בבחי' התפשטות הגשמיות, וזה בחי' דרך רחל האמיתי שנחשבים היחודים כמעשים ממש, ולאפוקי מדרך לאה ביחודים שהיא דרך של אותיות המחשבה לבד, שהם בבחי' הרהור לא עבד מידי שאין עושה פעולות אמיתיות.

והביאור באופן של עבודה"י, שאף שלכתחילה יש לבטל ולהשפיל בחי' עבודה הנ"ל דבחי' לאה, שהיא מחשבות היחודים ללא דביקות אמת וללא התפשטות הגשמיות, וכמו שביטלו זאת המקובלים האמיתיים ואמרו דזה לא עבוד מידי, שחותמו של הקב"ה אמת, ושקר אין לו שום פנים ושום עמידה וקיום למעלה, וע"כ יש לומר האמת שבחי' זו של המחשבות גרידא אין פועלת למעלה פעולות אמיתיות, ומי שחושב שע"י שמסתכל בשמות הק' במחשבות יבשות פועל למעלה הר"ז שקר, אך אח"כ בכ"ז יש הבחינה שתלמידי בעש"ט הק' חיזקו ועודדו דרך זו של מחשבות בשמות הק' וביחודים, וזה באופן שעושים כן בבחינה של תפילה, שכל יהודי יכול להתפלל שיוכה לדביקות האמת, וא"כ כשיודעים האמת שהמחשבות של השמות הק' והיחודים באופן של מחשבות יבשות אין פועלים, הרי עי"ז מתעוררים לכוונם באופן של תפילה, ומבקשים מהש"י שיפתח הדרך האמיתי של הכוונות והיחודים, עד שסוכ"ס זוכים שנפתח הסתימו וזוכים לכיון הכוונות באופן האמיתי.

אך בכ"ז הרי תלמידי בעש"ט זי"ע (מוהר"פ מקאריין זי"ע ועוד) לא ביטלו בחי' זו דלאה, שהנה אף שרחל חשובה מכמה וכמה בחינות, ובפרט שיש בחי' שיש אחיזת הקלי' גדולה בבחי' לאה (וכדאי' שבחמא עה"ד נפגמה הרבה בחינת לאה ונאחו בה הקלי', ואכמ"ל בסודות אלו), אך אעפ"כ מחמת שסו"ס קדמה לאה לרחל, הרי יש בחינה שלאה מעל רחל, וזה שיתגלה לעתיד בפתחת הקשר תפילין של ראש, ששם עמידת פרצוף לאה, וסתום שם נשמת מב"ד ללא פרשיות וללא מוחין, שזה בחי' המבוארת לעיל בבחי' אותיות המחשבה שלא עבדו מידי כביכול, ובכ"ז הרי יש סוד

אחרון תיכף ומיד ולא לתר ברחמים
אמן.

וכיון שהזכרנו ענין היחודים והכוונות
נוסיף מש"כ במקו"א בענין מה
שרבינו ז"ל אסר להתפלל עם יחודים,
כמבואר בלקו"מ (תנינא ק"כ), וכמבואר
שם שרק לצדיקים גדולים נאמרו
היחודים, שאצלם כל היחודים הם
כפירוש המילות, אך יש לידע
שהזהרת רבינו נאמרו לעובדי ה'
כראוי שאצלם הרי ללא היחודים
יתפללו המה כראוי בכל לבם ונפשם,
והיחודים שהם למעלה ממדרגתם לא
יוכלו לעשות בכל לבם, וע"כ עדיף
שיתפללו בפשטות בכל לבם מאשר
שיתפללו ביחודים ללא רעותא דליבא.
אך יש בחי' שלאנשים כערכינו
שמוחם ולבם מלא במחשבות זרות
ובלבולים ואינם בדרגה להתרכז
בפירוש המלות שיהא כראוי בכל
לבם, אזי לפעמים ישנם כאלו שיש
להם משיכה לעניני היחודים וזה תופש
את מוחם ומוציא אותם מהמחשבות
והטרדות של עוה"ז, ולהם יש היתר
להתפלל עם יחודים שאצלם הרי
להיפך שכשיתפללו בפשטות אין
נמשכים לכיון בכל לבם בתפלה, וע"י
המחשבות הקדושות של אלקות של
היחודים הק' שלוה נפשם נמשכת הרי
בכח זה יוכלו להתפלל יותר עם כוונת
הלב וריכוז המח, ואי"ז משום מעלתם
אלא להיפך מחמת קטנותם ושפלותם
הרי מותר להם להציל את עצמם ע"י
הכח והרוחניות של היחודים שהם

וב"ז קשור להמבואר בלקו"מ (תנינא
פה) בענין עצם לזו שיש בעורף
אדם, שממנו יתחדש בנין הגוף בשעת
תחית המתים וזהו עיקר נחמותינו,
בבחי' "נחמו נחמו" שבגמטריה
"קדקוד" שהוא בחינת עורף, שיעקב
קראו בית קל, שדרך לזו נכנסים לבית
קל, והיא בחינת לאה שעל ידה נתבנה
הגוף, ומסיים שם רביז"ל שבשביל שכל
כוונתו של יעקב היה בשביל רחל נאמר
בבני רחל דהיינו יוסף ולקדקד נזיר
אחיו, לרמוז שעל ידי בחינת לאה שהיא
ראשונה יכול לבא לבחינת רחל,
עיי"ש, ויש לפרש דברי רביז"ל בבחינה
הנ"ל, שעיקר הנחמה של בני' היא
שהלאה תתהפך לרחל ביתר שאת,
ובבחינה הנ"ל שאף שהיום הקשר של
תש"ר שבסוד לאה הוא סתום ללא
פרשיות וללא מוחין שבבחי' עבודת
המחשבות היבשות, שבבחי' וירד
יהודה מאחיו, בכ"ז קרא יעקב ללזו בית
קל, בבחי' דרך התפלה של יהודה
שעיי"ז סוכ"ס יפתחו את הסתימה הזאת
ויבואו דרך עבודת המחשבות
להדבקות האמיתית, בבחי' גאולה
פרטית של האדם, וכן תלוי הגאולה
הכללית בפתיחה הזאת של המ"ם
הסתומה של הקשר תש"ר ויתגלה שם
כל שורש האור, בהוצאת נשמת מב"ד
שהיה מקודם בבחי' בר נפלי ובבחי'
עצמות הבי"ע, ובבחי' דיני לאה
שבבחי' מוות ופירוד מאלקות, ואח"כ
בגילוי ופתיחה זו יתגלה בב"ע גילוי
עצמות אלקות כביכול, בגאולה
השלימה ע"י משה גואל ראשון גואל

קצת יזכרו אותם מהחשבות שלהם ויאירו להם קצת אור אלוקי. (קלח)

ובמקו"א ביארנו כוונת רבינו שיהא הכוונות כפירוש המילות, שעיקר ענין פירוש המילות עפ"י פנימיות הוא שיגלו מילות התפילה את מציאות ה' לנוכח המתפלל, בבחי' שיויתי ה' וכו' ובבחי' פנים בפנים, וכידוע מהגר"ח מבריסק על הרמב"ם שזה כוונה המעכבת בברכה א' דשמו"ע שעומד הוא לפני המלך, וכן הכוונות מותרים רק למי שהכוונות מסייעים לו לגילוי אלקות והכרת ה' לנוכח, לאפוקי ממי שהכוונות הם באופן של לימוד וחישוב של מספרים וכו', שזה אינו נקרא תפלה אלא לימוד, שלומד במקום להתפלל, משא"כ הזוכה שהכוונות יגלו לו מציאות ה' וגילוי אלקות הרי זוכה בזה לעשות מתורות תפילות שמגלה מענין הכוונות והיחודים שזה ענין של תורה ומגלה מתוכו את הכרת ה' לנוכח שזה ענין התפלה וכו', ויש עוד בחינה נוספת

שישנם כאלו שמתפללים בסידור עם כוונות רק בכדי להזכיר תמיד לעצמם שהיו צדיקים גדולים שזכו להתפלל כראוי עם הכוונות, (שהיו אצלם הכוונות כפירוש המילות, וכו"ל), ולהתקשר עמם עי"ז, ובתור תפילה ורצון והשתוקקות להתקרב לדרכי הצדיקים, שיהי חלקינו עמהם, אכ"ר.

וזוה בחי' קלי' ישמעאל ועשיו, שהנה ישמעאל יצא מאברהם אע"ה שהיה בקו ימין (חסד), ועשיו יצא מיצחק אע"ה שהיה בקו שמאל (גבורה), וכלל ישראל להבדיל יצאו מיעקב אע"ה שהיה בהתכללות ב' הקוים.

והנה הענין של יחודא עילאה ויחודא תתאה מחולק ג"כ לימין ושמאל, שענין יחודא עילאה לקו ימין, ויחודא תתאה לקו שמאל, והנה אמיתות ושלמות האמונה הוא דווקא באמונה של יחודא עילאה ויחודא תתאה, שז"ס מה שבנ"י אומרים ב' פסוקי היחוד של שמע ישראל כו' ובשכמל"ו, ששמע ישראל כו' הוא ענין יחודא עילאה ובשכמל"ו

קלח. ויש להסמיך לזה סיפור שראיתי בצעירותי, שהגיע אחד חופשי גמור לקהילה החרדית ורצה והשתוקק באש קודש שילמדו אותו יהדות שרוצה לחזור בתשובה שלימה וכו', וסיפר שקיבל ההתעוררות והאש קודש ע"י שמצא ספר יחודים מהר" אברהם אבולאפיה, ועשה היחודים המבוארים שם (שזה ודאי איסור גמור לאדם כמוהו לבוין יחודים אך מעשה שהיה כך היה), ומזה נכנס בקרבו אש קודש ורצון והשתוקקות לחזור בתשובה, ורואים מזה כח היחודים הק' לזכך ולהאיר אף החשבות הכי גדול, ואף שפשוט שאין ללמוד מכך היתר ללמד יחודים למי שאין שומר תומ"צ ח"ו, אך יש לראות מכאן שלאנשים כערכינו שומרי תומ"צ ונוהרים ומשתדלים בקדושת היסוד וכו', הרי יכולים היחודים הק' להציל אותנו מהחשבות והמי המבול של העוה"ז וכו'.

הוא ענין יחודי, אך שורש הקליפות הנ"ל מתהווה מחסרון אמונה האמיתית, והיינו ששורש קלי' ישמעאל נובע מאמונה ביחוד לבד, קו ימין לבד, ומזה נשתלשל אח"כ שביטלו התורה והמצוות, שכל ענין התומ"צ לא שייך לפי יחוד לבד, שכל ההגבלות והדינים זה רק לפי ענין יחודי שענינו הוא שעשה ה' צמצום והסתר על אלקות בבחי' הגילוי לתחתון, וע"ז יש ענין העבודה של התומ"צ לגלות שוב האלקות אף בתוך הצמצום וההעלם וכו', וכן מזה נובע הבחינה שמגשימים הישמעאלים ימשי"ו את האלקות, שכיוון שיוודעים רק מיחודי שהכל אלקות וא"כ לשיטתם הטמאה הרי כל מציאות הגשמית והמוגבלת של עוה"ז היא אלקות, ובזה מגשימים האלקות רח"ל, שאין יודעים האמת של יחודי שאחרי הצמצום הרי כל מה שנראה לענינו בבי"ע מציאות של גשם וגבול הרי לפי ההסתכלות של התחתון (שהיא הסתכלות שעשה ה' שנסתכל ונראה כן ואינה רק דמיון בעלמא) הרי כל מה שאנו רואים בעוה"ז הוא נפרד מאלקות בגילוי (ורק בהעלמה ומצד ההסתכלות של העליון הכל הוא אלקות), וממילא לפי ההסבר של יחודי אין מגשימים ח"ו האלקות.

ושורש קליפת עשיו היא מיחודי ללא יחודי היינו קו שמאל לבד, היינו שיוודעים רק מציאות של הבורא עולם איך שמתגלה בבריאה וללא אמונה באור אין סוף שלית מחשבה

תפישא ביה כלל, וזה מה שהביאם לעבודה זרה גמורה לעשות אלקות מאדם ימשי"ו, ובזה גם מובן שע"כ הישמעאלים ימשי"ו בחרו להם תחליף ליום השבת את יום השישי שהוא מצד ימין (לפני שב"ק), והנוצרים ימשי"ו את יום ראשון שהוא מצד שמאל (אחרי שב"ק), ובני"י להבדיל ביום האמצעי בשבת קודש בסוד קו האמצעי הכולל ב' הקוים.

עוד מובן שלכן אצל הישמעאלים ימשי"ו מצוי טומאת הכישוף ושמות טומאה שזה משתלשל מספי' החכמה דקדושה, שחכמה שבצד ימין היא השורש לחכמת הקבלה הקדושה, ומזה משתלשל להבדיל הכישוף ושמות הטומאה, ואצל הנוצרים ימשי"ו התפשט בדורות האחרונים טומאת ההשכלה והמדע ומציאת חידושי הבריאה וכו' וזה משתלשל מספי' הבינה הקדושה, שהיא חכמת התורה בנגלה בשכליים וחקירות והבנות קדושות, ומזה השתלשל בטומאה השכלה ובינה דטומאה.

עוד מובן שע"כ הנוצרים כותבים משמאל לימין, שמגבירים בזה קו השמאל והישמעאלים מימין לשמאל, (ואף שגם להבדיל בני"י כותבים מימין לשמאל, הר"ז משום שכיון שלא שייך לכתוב אלא בא' מב' הדרכים, או מימין לשמאל או משמאל לימין, הרי אף שבני"י כוללים ב' הקוים, הרי בכ"ז תמיד מגבירים הימין על השמאל, אמנם למשל בענין שם הספר שעל הכריכה הרי אצל

בנ"י כותבים שם הספר באמצע הכריכה, לרמוז שבנ"י הם בקו אמצעי, ולהבדיל מהגויים שכותבים שם הספר בצדדי הכריכה, בני עשוי בצד שמאל ובני ישמעאל בצד ימין, ולפי כל הנ"ל מובן שאחד מהדרכים העיקריות להכניע קליפות הטמאות הנ"ל הוא ע"י האמונה האמיתית ביהו"ע ויהו"ת, ובלימוד הספדה"ק שמסבירים ענין האמונה הנ"ל של יהו"ע ויהו"ת, ועי' גילוי היחוד האמיתי (ש"תתן אמת ליעקב", שאמת נקרא רק בהתכללות של ב' הקיום של ימין ושמאל ביחד) הרי נזכה לראות בתפארת עוֹזך ("תפארת – מדת יעקב אע"ה) ועי"ז נזכה להעביר גילולים מן הארץ וכו' בב"א.

ס"י: הקורא בתורה פטור מהנחת תפילין כל היום זולת בשעת קר"ש ותפלה. (קלט)

הנה הרה"ק מראפשיץ זי"ע שהיה "יחיד בדורו בחכמה אלקית" ככתוב על מצבתו הקדושה כותב בספרו זרע קודש פר' תרומה (דף ע"ח) שאף שיש הרבה דרכי תשובה מ"מ הדרך הכי מעולה היא ע"י התורה כדברי חז"ל שמי שחטא ילמוד יותר מרגילותו היה רגיל ללמוד דף אחד

ילמוד שני דפים וכו', וממשיך שם שעיקר החסידות היא לימוד התורה"ק בהתמדה, שאיזהו חסיד המתחסד עם קונו, שנדבק בקונו ע"י התורה שאורייתא וקוב"ה כולוהו חד עיי"ש, ובאמת אי' כעיי"ז מהאר"י הק' בספר עולת תמיד (דף קיד בדפוס אשלג) שלימוד התורה"ק בדו"ר לשמה משלים ומאיר שם ההוי"ה בשלימות ונקרא תשובה שלימה, עיי"ש.

והנה התפילין נקראים "אמא על ברה", היינו שמאירים התפילין הק' על האדם את אור הבינה שנקראת אמא, ובינה מאירה לאדם את אור התשובה (קמ), וענין התשובה שייך ביותר לדוד המלך ע"ה כדברי חז"ל שהקים דוד עולה של תשובה וכדברי רבינו ז"ל בלקו"מ (ח"ב עג) שע"י אמירת תהילים אפילו מי שאין לו שום התעוררות לתשובה מתעורר לעשות תשובה, וזהו בחי' עולה של תשובה, היינו כמו עול שמדריך הבהמה למקום הראוי שלא ברצונה כך התהילים מעורר האדם לתשובה אף שלא היה לו שום התעוררות מצד עצמו לזה, וגם זוכה ע"י התהילים למצוא השער והאות של התשובה המיוחד לו ולפתוח השער, עיי"ש בארוכה.

קלט. א"ה: נלמד בי"א אייר יאצ"ט הרה"ק מראפשיץ זי"ע.

קמ. שזהו אחד מהטעמים להוראת כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע בשנת תשכ"ז להניח תפילין לכל הרחוקים עדיין מתומ"צ וכו' ועי"ז נמשך אור גדול של תשובה לעולם, שהתחיל מאז ענין הקירוב רחוקים בצורה חזקה.

וע"ז קמ"ל האריז"ל והרה"ק מראפשיץ זי"ע, שבכ"ז יש בחינה גבוהה שעיקר התשובה היא ע"י תורה, ויש לבאר דבריהם הק' עפ"י עומק הקבלה, בהקדם מה דאי' במקובלים ששורש התורה היא מעולם המלבוש שהוא הכתר הכללי של כל העולמות, ושם המקור לכ"ב אותיות התורה שנארגים שם ונהיה מהם עולם המלבוש, וע"ז נאמר שהתורה"ק היא שעשועי המלך ומשחקת לפניו בכל עת וקדמה לעולם תתקע"ד דורות, שכ"ז קאי על עולם המלבוש שורש התורה"ק.

ואי' עוד שעולם המלבוש היה נראה למשל כמו מלבוש מרובע כמו ט"ג, בצורת מ"ם סופית, והקב"ה קיפלו כביכול באמצע, והרמח"ל זי"ע מבאר שהקיפול היה באלכסון, שנהיה מכת הקיפול כמו משולש כפול, שזה בחי' של ב' דלתי"ן והקיפול שבאמצע הוא כמו אות וא"ו, וביחד הוי דוד, והיינו השורש לתשובה שנקראת דוד כנ"ל, וא"כ יוצא שאף שבין תורה ובין תשובה קדמו לעולם (שעולם המלבוש קודם לעולם הרבה דורות כנ"ל), אך בזה גופא התורה קדמה לתשובה, ששורש התורה מעולם המלבוש שלפני הקיפול, ושורש התשובה מהקיפול, והתורה שורש להתשובה, וע"כ דרך

התשובה הכי מעולה היא ע"י התורה באופן שהתורה תוליד את התשובה כמו שבשורש כל השורשים המלבוש קודם ושורש להקיפול כנ"ל.

וז"הו ביאור פנימי בהלכה דידן שהעוסק בתורה פטור מתפילין, שתפילין מאירים את אור הבינה והתשובה, ושורש התורה קשור מעל שורש התשובה, וע"ז מביא המ"ב מהגר"א שזה דווקא במי שתורתו אומנתו כרשב"י וחבריו, שהם זכו בתורתם להתקשר בשורש הכי עליון של התורה כנ"ל שמעל שורש התשובה, אך מי שתורתו בדרגה נמוכה הרי אדרבא עדיף שילמוד עם תפילין (אם יש ביכולתו ליהרר בנוף נקי), שהתפילין יאירו לו את אור התשובה והתשובה תרים ותגביה את דרגת תורתו, וכדאי' בהקדמת ספה"ק ראשית חכמה שלימוד עם תפילין הוי בחי' של תורה לשמה, עיי"ש בארוכה, והאריז"ל ותלמידי בעש"ט הק' זי"ע היו בבחי' רשב"י וחבריו, וע"כ היו פטורים מתפילין בשעת תורתם, ובמשך היום (שלא בשעת לימוד) חששו לשיטות המחמירים בדין דהיסח הדעת וקשה לעמוד בזה, ובזמן הלימוד אף שאז אין איסור היסח הדעת מ"מ אז פטורים מתפילין כנ"ל. (קמא)

קמא. וזה הסבר נוסף למה שלא הניחו הצדיקים תפילין כל היום מלבד ההסבר שאי' מהקאמרנער זי"ע שצדיקים שמאיר אצלם בתוקף אור התפילין אין יכולים לסבול תוקף

והנה הרה"ק האשל אברהם זי"ע מסתפק לחדש שאולי כמו שיש דין שאין להפסיק בהנחת התפילין בין תש"י לתש"ר ה"נ בחליצתן כן, ושאר פוסקים לא הביאו דין זה, ולכא"צ"ב סברת הא"א, והלא מקור איסור ההפסק הוא מהפסוק והיו למוטפות וכו' דקאי על שעת ההנחה ולא שעת החליצה.

וי"ל באופן פנימי עפ"י הנ"ל שהנה הרה"ק הנ"ל שהיה מתלמידי בעש"ט זי"ע שתורתם אומנתם כנ"ל, הרי החליצת תפילין אינו ירידה מהמוחין הק' של התפילין כמו אצל סתם אדם, אלא חולץ התפילין ועולה ללימוד התורה"ק שהוא שורש התפילין כנ"ל, והוא עליה מבינה לכתר (ובעין שנתבאר לעיל סי' כ"ה ס"ג בהנהגת הבעש"ט הק' זי"ע שהיה מעורר סוד התפילין כל היום ע"י הכובע), ובלשון המתבאר בסעיף זה הוי עליה מקיפול המלבוש לעולם המלבוש שלפני הקיפול, וא"כ אצלו היתה החליצה בסוד הויה ולא בבחי' חליצה סתם אלא שבחליצתו עולה למקור ושורש הויה התפילין שהיא התורה"ק וע"כ האיר אצלו ספק (ובבחי' ספיקות הרדל"א שלפי ערכין קשור למקום הגבוה דידן) שאולי אסור להפסיק גם בחליצה בין תש"ר לתש"י, משא"כ שאר פוסקים שמדברים לפי דרגת סתם אדם לא מביאים דין זה.

סי"א: לא יחלוץ תפילין בפני רבו אלא יפנה לצד אחר מפני אימתו ויחלוץ שלא בפניו.

הנה רבינו ז"ל בלקו"מ (ח"א תורה י"ז) מבאר ענין תפילין דקוב"ה שהם ההתפארות של הש"י שמתפאר בישראל כמאחז"ל דכתיב בהו ומי כעמך ישראל וכו', כי כל העולם כולו לא נברא אלא בשביל ישראל שנקראו ראשית שעלו במחשבה תחלה, דהיינו שהש"י צפה ההתפארות והשעשועים שיקבל מישראל ובשביל זה ברא העולם, וכן פרטי הבריאה הוא בשביל פרטי ההתפארות של ישראל, כי יש בכל אחד ואחד מישראל התפארות בפרטיות, ואפילו בפחות שבישראל כל זמן ששם ישראל נקרא עליו יש בו התפארות פרטי, ויש לפעמים שאיזה פחות שבישראל עושה נענוע עם הפאה שלו והש"י יש לו התפארות גדול מזה, והצדיק מחפש ומבקש תמיד למצוא התפארות זו שהש"י מתפאר בישראל בפרטות מכל אחד וע"י שהצדיק מוצא ומגלה התפארות זו ומתגלה בחי' על ישראל גאותו נהיה עי"ז בחי' ועוזו בשחקים שמתגלה בחי' התפילין דקוב"ה שהם עוז לישראל וכו', עיי"ש בארוכה.

והנה ענין הזה הוא סוד בחי' התבטלות לכל יהודי ויהודי,

והזק האור הרבה זמן וע"כ אין יכולים לישראל בהם כל היום.

שמכיון שיודע שיש בכל יהודי התפארות מיוחדת ופרטית שמתפאר ה' עמו דווקא מה שאין התפארות מיוחדת זו אצל אף אחד בעולם, זה מביא להתבטלות לפני כל יהודי, אף להפחות שבישראל וכנ"ל.

ומבואר שם בלקו"מ שענין זה מגלה היראה, דהיינו ליראה מלפניו יתברך, שע"י שמתגלה ההתפארות שיש להש"י בעמו הרי מתגלה בחי' המלוכה של הש"י, שאין מלך בלא עם, וכיון שהש"י מתפאר ורוצה בעמו מתגלה בחי' המלוכה של הש"י על עמו, והתגלות המלוכה מביאה את היראה מלפניו ית', כמו ביום הולדת המלך שלובש המלך בגדי התפארות ומגלה בחי' המלכות שלו אז נתגלה היראה ממנו יותר ויותר בעת שרואים בעין גדולת המלך והנהגת חילותיו וכו'.

והנה אי' מצדיקים לפרש מאמר חז"ל ומורא רבך כמורא שמים, שלפעמים אדם סובר בנפשו שיש לו יראת שמים וביטול להש"י, ובאמת יתכן שהכל טעות וקליפת נוגה, והסימן על יראה אמיתית מהש"י הוא כפי מה שבטל ומתיירא מרבו, ששם אין כ"כ אפשרות להטעות את עצמו במדרגת

היראה וההכנעה והביטול שיש לו לרבו, וזהו בירור וסימן לאדם מצבו ביראת הש"י, וכשרואה שפגום ביראת רבו צריך לחזור בתשובה ולתקן היר"ש שלו.

ובזה מובן מדוע דווקא בתפילין מוצאים הידור מיוחד זה במורא רבו שאין לחלצן בפני רבו, שפגם בכבוד רבו הוי פגם בקדושת התפילין, כנ"ל שענין התפילין הוא לגלות ההתפארות שיש להש"י בעמו שזה מביא היראה מהש"י, ומי שאין לו מורא מרבו הרי בע"כ שפגום בהיראה מהש"י, ומדה טובה מרובה שע"י שנוהרים בהביטול והמורא לרבו זוכים לקדושת התפילין, לביטול לכל יהודי ולמורא שמים. (קמב)

סי"ב: היה צריך לתפילין ומזוזה ואין ידו משגת לקנות שניהם תפילין קודמין, ובמ"ב מביא ממג"א דלדידן שאין מניחים תפילין רק בשעת קר"ש ותפלה ואפשר לשאול מחבירו תפילין לזמן קצר לקר"ש ותפלה הרי מזוזה קודמת לתפילין דא"א לשאול מזוזה לתמידות.

הנה הל' תפילין מופיעים בשו"ע או"ח והל' מזוזה בשו"ע יו"ד, ואורח

קמב. וכן אפשר להתחיל מאחד משלשתם, איפה שיכול לתפוש, כמו בכל דברים המקושרים זל"ז שהם כמו עיגול, שהתחלה הוא איפה שיכול האדם לתפוש וזה יגרור אחריו כל מה שקשור לזה, וה"נ בענינינו, מורא שמים, ומורא הרב, וביטול לכל יהודי שקשורים זל"ז כנ"ל.

חיים הוא בסוד חכמה שנקראת חיה, בבחי' החכמה תחיה בעליה, ויורה דעה בבחי' דעת כשמה (שהרבנים מקבלים בשו"ע יו"ד הכח להכריע ולפסוק שאלות שבסוד הדעת, ולכן גם אלו שעוסקים בעבודת היחודים הק' מועיל להם לימוד שו"ע יו"ד לחזק כחם ביחודים, שליחד יהודים צריך כח הדעת).

והנה בין תפילין ובין מזוזה מביאים חיים לאדם, וכמו שנהוג כשאחד חולה שבודקים התפילין והמזוזות שלו, שעל תפילין נאמר ה' עליהם יחיו, וכן מזוזה היא אותיות זו מוות.

וע"ז השאלה מי להקדים למי, ובפשטות קודם התפילין כביאור המ"ב שקדושת תפילין למעלה מקדושת מזוזה, והיינו כנ"ל שתפילין לעומת מזוזה היא כחכמה לעומת דעת, ועיקר הקדושה היא בבחי' החכמה הנקראת קודש, וחכמה קודמת לדעת שאין דעת ללא חכמה, אך ע"ז יש החידוש שתפילין אפשר בשאלה ומזוזה א"א בשאלה, שחכמה שייך לקבל מאחר בבחי' איזהו חכם הלומד מכל אדם, משא"כ דעת שהוא כח ההתקשרות שמקשר המוחין להמדות ולהרגש שלו זה א"א בשאלה, שאף שאפשר ללמוד הדרך להגיע לזה מאחר, אך סו"ס כל אחד צריך לעבוד בעצמו על הדעת וההרגש שלו וא"א לקבל הדעת מאחר, שעבודת ההשבה אל הלב היא העבודה העיקרית שדורש ה' מהאדם

בבחי' רחמנא לבא בעי ואם אין אני לי מי לי, ולכן מטעם זה מזוזה לדידן קודמת לתפילין.

ויש להוסיף עוד עפ"י מש"כ בכן איש חי עה"פ בפר' השבוע והיה עקב תשמעון, שעקב קאי על הדעת, שהוא עקב וסוף המוחין, והעיקר הוא הדעת, וכמו שרואים בלימוד התורה שהעיקר הוא הזכרון וההתקשרות ללימוד שלומד, וכן בפנימיות עיקר חשיבות לימוד התורה"ק כפי מה שמתקשר בלימודו להרגיש קדושת התורה ולידבק על ידה בהשי"ת, שכ"ז תלוי בבחי' הדעת.

שהנה עמלק עשה פירוד בין שם י-ה לו-ה, שעשה ערלה על הלב שאין נותן להוריד ההשגות של החו"ב שבבחי' י-ה ולהשיבם אל הלב, שע"ז יבואו ההשגות לידי מעשה בפועל במחדומ"ע, שיהיו הכל כרצון בוכ"ע. וצריך למחות את זכר עמלק וזהו בכח הדעת, דע את אלקי אביך ועבדהו, שהיא התקשרות בחזק ובהתמדה להמוחין עד שיורדים ומתקשרים המוחין להמדות שבלב, בבחי' שהדעת היא פנימיות המדות נשמת הו"ק, וזה בחי' וא"ו של שם הויה שהוא בבחי' הו"ק - ז"א, אך בפנימיותו הוא בחי' הדעת שיורדת כנחל איתן מלמעלה למטה, בצורת אות ו', ויורדת בדעת בכח חזק מאוד, איתן מלשון חזק, עד שמתקשרת עם בחי' המעשה בפועל במחדומ"ע שבבחי' ה' תתאה, שהיא השכינה הק', והצדיקים מקושרים

להשכינה ומרגישים אותה בכל מחדומ"ע שלהם ע"י שהורידו המוחין של החו"ב בכח הדעת אל המדות עד שהתקשרו והרגישו השכינה בפועל.
(קמג)

ובענינו, הרי התפילין הם בבחי' המוחין הק', ובבחי' החכמה העליונה שמביאה חיים בסוד ה' עליהם יחיו, והמזוזה שבשליש העליון מקום עמידת הנוק' היא בבחי' הנוק' בעצמה, (והתפילין של יד היא מוחין דהנוק'), ולכן למעשה אף שהתפילין המה יותר קדושים מהמזוזה, הרי העיקר הוא ההרגשה וההתקשרות אל השכינה הק' בבחי' הנ"ל של והשבות אל לבבך, ודע את אלקי אביך ועבדהו, וע"כ למעשה שבבחי' הפועל ממש שבבחי' השכינה, הרי לדידן קודמים המזוזה לתפילין, להוריד ההשגות לבפועל ממש למטה למקום השכינה הק' ולמחות בפועל ממש זכרו של עמלק (העושה המסך המבדיל ומפריד בין השגת המוחין להמדות והמעשים) במהרה תיכף ומיד אמן.

סי"ג: מנודה ומצורע אסורים להניח תפילין, ובמ"ב מביא מהש"ך ביו"ד ועוד פוסקים שפוסקים להיפך,

ומביאור הגר"א משמע שצריכים אפילו לברך על הנחתן.

הנה אי' מהאר"י הק' שמצורע מסתלק מוחין דחכמה, ולכן חשוב כמת, שהחכמה תחיה בעליה, וכן מנודה ג"כ מתחסר לו ממת החכמה שלו ולכן יכול למות מהנידוי, ובזה מובן הטעם שבשו"ע או"ח נפסק שאסורים להניח תפילין, וכנ"ל בסעיף הקודם ששו"ע או"ח הוא בסוד החכמה, והמנודים והמצורעים שנסתלק מהם אור מח החכמה אין להם להניח תפילין, שהתפילין הם דווקא ע"י שלימות ד' המוחין (של חו"ב וחו"ג דדעת).

משא"כ בשו"ע יו"ד שבבחי' הדעת מתחדש הענין של כח התשובה שיכולה להשלים ולתקן אף את מח החכמה שנחסרה, שהנה כשאדם נפל ונהיה מנודה ומצורע הרי נשבר לבו מזה ובזה מתעורר לתשובה, ומתחזק בזה כח הבינה, עד שמצטרף כח הבינה שנתחזקה להרשימו דמח החכמה שנשארה אצלם, ומכאן נולד בחי' הדעת שנבנה מחו"ב, וזה טעם לכל היסורים שיש לאדם למובתו להביאו לדעת ולתשובה בבחי' וידעת

קמג. ודברנו מזה באריכות בסוד ניקוד של שם הויה שהוא ניקוד מוצא שהוא בגימ' ס"ו, ובסוד המסוה של משרע"ה שבבחי' הדעת, שמסוה הוא שם הויה דמ"ה עם הניקוד דדעת שעולה ס"ו, ואכמ"ל בכ"ז.

ים פנימיות ההלכה החכמה תקסה

היום והשבות אל לבבך בבחי' ולבבו יבין ושב, ו"בדעת הדרים ימלאו" שכח הדעת יכול להשלים ולתקן את מח החכמה שנחסר לאדם, ולכן בשו"ע יו"ד שענינה דעת נפסק שחייבים להניח תפילין, (ולהגד"א שקשור לרחל הקטנה שנבנית ג"כ מהדעת חייבים אף לברך עליהן). (קמ"ד)

קמ"ד. וידועה הנהגתו הקדושה של הרה"ק מוהר"א מבעלזא זי"ע (א"ה): נאמר ביום היארצייט של הרה"ק מוהר"א במעלזא זי"ע) הרי יש לקשר ההלכה להנהגתו הק' הידועה לראות רק הטוב אצל כל יהודי אף במצב הכי שפל שבבחי' מנוודה ומצורע, שהצדיקי אמת המה בבחי' אהרן הכהן (כשמו הק') שדרך הכהונה היא דרך החכמה, דרך הימין, ללמד זכות ולאחוב ולראות פנימיות הטוב שאצל כל יהודי (עד שגילהרה"ק הנ"ל האמת לאמיתה שאין היהודי מחלל שב"ק, שהחילול שב"ק אינו מחלק היהודי שבו, אלא מניצוץ גוי שנכנס בו ואונסו וכמו שדייקו מדברי המוהרנ"ת זי"ע, ובהמעשה הידוע בזה), וכרבינו הש"ך שהיה כהן ופוסק ג"כ שמנוודה ומצורע יניחו תפילין, שגם המה דבוקים בהשי"ת ושם ה' עליהם, (וכן סובר הגר"א זי"ע שהיה בבחי' רחל, בחי' החסדים, קו הימין כמשי"כ בארוכה במקו"א) וכן נראה שנוטה המ"ב להכריע הלכה למעשה (כדבריו בהקדמת המ"ב בענין הברעה) שהיה ג"כ כהן בקו הימין והחסד להכריע את כל המצורעים והמנודים לכף זכות ולגלות נקודת האמונה והדבקות הפנימית שלהם בהשי"ת עד שיתקנו עי"ז את כל פגמיהם החיצונים וכמו שיתגלה בקרוב בב"א.

סימן ל"ט

מי הם הכשרים לכתוב תפילין ולקנות מהם ובו י' סעיפים

ס"א: תפילין שכתבן עבד או אשה או קטן אפילו הגיע לחינוך או כותי או מומר לעבודת גילולים או מוסר לאנסין פסולים משום דכתיב וקשרתם וכתבתם כל שאינו בקשירה או אינו מאמין בה אינו בכתיבה.

קצ"ב הענין והלשון של "אינו מאמין בה", שמשמע שההדגשה במיוחד על שאינו מאמין בקשירה, והלא הכותים והמומרים פרקו כל עומ"ש מעליהם ואינן מאמינים בכללות כל המצוות, והו"ל לכתוב כל שאינו קושר תפילין שזהו עיקר ההדגשה ולא חוסר האמונה במצות קשירה.

וי"ל ביאור פנימי עפ"י דברי רבינו הרמח"ל זי"ע שכותב שקשר התפילין הוא בסוד נקודת האמונה, שקשר בכלל הוא בבחי' התקשרות שזה נקודת היסוד שענינה התקשרות, וקשר התפילין הוא התקשרות לאמונה, שרוצים ומתקשרים אל האמונה ורוצים שתתגלה האמונה בעולם, וממילא הוי בקשר התפילין חיבור יסוד ומלכות, יסוד (התקשרות) ומלכות (אמונה), וזה מרומז במילת קשר שהוא בגימ' שש, שמרמז על חיבור ז"א ונוק', בבחי' חיבור מב"י ומב"ד, שבשניהם יש בחי' שי"ן, היינו ענין ג' קוין של חח"ן בג"ה דת"י שבכל אחד, והחיבור שמחבר את

שניהם הוא ע"י נקודת האמונה, ששניהם עוסקים בתיקון השכינה ובגילוי האמונה ויחוד ה' בעולם, וזהו בחי' חיבור היסודות שמאחדים ביניהם, שיסוד הוא ענין התקשרות בתענוג, ובענין האמונה ויחוד ה' יש איחוד בין ב' הבחי' של מב"י ומב"ד, שעיקר התענוג של שניהם הוא תיקון השכינה וגילוי האמונה ויחוד ה' בעולם, שזה התכלית של כל העבודה"י, וזהו רצון ה' שיוצא לפועל מכל ריבוי פרטי עבודה"י שבהם יש ריבוי חילוקים ודרגות, אך בפועל שיוצא מכולם חוזר הכל לאיחוד, וכמאמר העולם שאף שיש חילוקים בין נוסח אשכנז לספרד בהקדמת הודו או ברוך שאמר אך ביהי כבוד ה' לעולם מתאחדים ומשתווים הנוסחאות.

ובזה מובן ההדגשה על אמונה בקשירה דייקא, שכל ענין הקשירה הוא התקשרות לאמונה, וממילא הוי האמונה בה עצם המצוה, ולכן מדגישים הלשון מאמין בה דייקא שזהו כל ענינה כנ"ל.

ס"ב: כל שפסול לכתבן פסול בכל תקון עשייתן.

י"ל בהקדם דברי רבינו ז"ל בלקו"מ (ח"א תורה ל"ד) באריכות, בענין התיקון לכל החרפות ששוברים את לבו

של אדם, שהתיקון הוא על ידי שמקשר את לבו להנקודה השייך ללבו בעת הזאת ועי"ז נתבטל החרפה השורה על לבו, ומבאר שם שכל השבירות שיש לאדם הם בלבו בבחי' חרפה שברה לבי, והתיקון אליהם הם ע"י שמקשר לבו לג' נקודות שבהם אין שבירה, והם נקודת הצדיק היינו לקבל מצדיק הדור שבבחי' יוסף ומשה שהוא נקודת כלליות נשמות ישראל, וכן לקבל כל אחד מחבירו ע"י שמדבר עם חבירו ביראת שמים בכוונה לקבל מהנקודה הטובה שיש בחבירו יותר ממנו כמש"כ ומקבלין דין מן דין, והנקודה הזאת של חבירו הוא בבחי' צדיק לעומתו, וכן צריך כל אחד לדבר בינו לבין קונו כדי שיאיר נקודת הקדושה של עצמו ע"י הדיבורים שמדבר בינו לבין קונו ויאירו לתוך לבבו ויסירו ממנו הערלת לב, ועי"ז ג' הבחינות האלו של הארת הג' נקודות של נקודת הצדיק ונקודת החבר ונקודת עצמו לתוך לבו יתבטלו כל החרפות והשבירות השוכרים ליבו ויזכה לתיקון שלם.

ועי"ז ש' שמפרש בזה את דברי האריז"ל שכותב שבשעת שבירת הכלים שהיתה בבריאת העולמות נפל כלי החסד דאצי' לבינה דבריא, ואור החסד דאצי' נפל ליסוד דאצילות, והנה הלומד כתבי האריז"ל בפשטות אין מבחין שמונה בדברים אלו דרך התיקון אל השבירה, אך רבינו ז"ל פוקח עינינו לראות שבעצם צורת השבירה מונח התיקון של

השבירה, שהנה מבאר שם שכלי החסד שנפל לבינה דבריא הוא בחי' האהבות רעות שנופלות על הלב – שנקרא בינה – ושוברות את הלב, אך התיקון לזה הוא ע"י שאור החסד נשאר ביסוד דאצילות, ואצי' הוא עולם התיקון, שאצילות הוא עולם החכמה, הנקראת נקודה, שחכמה היא בבחי' נקודת ההברקה של אור האלוקי בבחי' כח מה, והתיקון של השבירה של כלי החסד שנפלה לבינה דבריא היא שמקשרים הבינה אל נקודת החכמה, שהיא אור החסד שנמצא ביסוד דאצילות הנ"ל, והיינו שמקשרים הלב אל ג' נקודות הנ"ל שכולם הם בבחי' נקודת החכמה ואור החסד שנשאר באצילות, והנקודה הזאת מתקנת השבירה שיש בלב.

ועי"ז ש' שמבאר שזה הבחינה של יוסף שנמשך מחכמה ובינה כמש"כ עליו אין גבון וחכם כמוך, ולכן הניקוד של ספי' היסוד הוא הניקוד מלאפום שהוא וא"ו ונקודה בתוכה, שהנקודה היא נקודת החכמה, והוא"ו היא בחי' הבינה שנמשכת כמו נחל, ונקודת החכמה שבתוכה מתקנת אותה.

ועי"ז ש' שענין זה הוא כללות כל התורה, שעשרת הדברות ארכן וא"ו ורחבן וא"ו והם בעצמם הם דברות היינו נקודת הי' דחכמה שמאיר ומתקן את הוא"ו דבינה, וכן התורה שהיא בבחי' נקודת החכמה שנקראת ראשית חכמה מתקנת את העולם שבבחי' ואו שנבראת בששת

ימי בראשית, וכן הצדיק שבבחי' יוסף שבבחי' נקודת החכמה מתקן את כל ישראל שבבחי' ואו שהם בבחי' תומכין ושוקיים ורגליים לתורה ולצדיק, ע"י שמאיר בהם בפיו הק' שמלא אלקות בבחי' מלאפום, מלא פום, שהפה של הצדיק מלא מאלקות ובוה יוסף הוא השליט ששולט על כל נשמות ישראל ע"י שמחזירם בתשובה ע"י השפע האלוקי שמשפיע להם בפה שלו שמלא אלקות.

ויש להוסיף, שיש בחי' שהצדיק הוא בבחי' נקודת היוד וכל אחד עצמו וחבריו הם בבחי' הו' לעומת הצדיק, שאות ו' במילוי ו' מרמז עליו וחביריו, וי"ל שלפעמים יש סוד שהצדיק הרבי ותלמידיו מתפללים ומתאחדים בכזה אהבה בבחי' האהבה שהיתה אצל רשב"י ותלמידיו שאמר רשב"י להם אנן בחביבותא תליא מילתא עד שניתוסף ע"ז אורך ורוחב ליוד והוא, בבחי' ימין ושמאל לכל אחד, ונהיה מזה עוד שני ההין, ובוה נהיה שם הויה שלם, וזהו שלימות התיקון בבחי' סוד חיבור יוסף ודוד, שדוד הוא בחינת כלי המקבל דלית לה מגרמה כלום, ומרומז בחי' דוד בהא תתאה והא עילאה שהם בחי' כלים המקבלים את נקודת ה' דחכמה ואת הוא"ו דבינה, וע"י חיזוק האהבה בין היוד דהצדיק להתלמידים שבבחי' וא"ו עד שנהיה אצלם בחי' אהבה של השתוות בבחי' כמוני ממש, כמו שראו אצל רשב"י ותלמידיו שהיתה אצלם כזאת אהבה עד

שהתלמידים דיברו בפני ובאמצע דברי רבם כדאי' רבות בזוה"ק, אזי ע"י אהבה גדולה זו בין היו"ד והוא"ו נוסף ההתפשטות לאורך ורוחב שמשלימה את הב' הההי"ן של דוד, ונהיה מזה שם הויה שלם בבחי' תיקון השלם.

וזה ביאור הפנימי בסעיף דידן שמי שפסול לכתובה פסול לכל תיקון עשיית תפילין, שמי שאין יכול לכתוב זהו משום שחרפה שברה לבו שהכתיבה היא בכח הבינה שעושה כלים לאור החכמה, וכמו הכתיבה שעושה אותיות וכלים לאור החכמה, וע"י שחוטא האדם ונופל לאהבות רעות בבחי' שבירת כלי החסד שנופל אל הבינה ושובר הלב אזי אין יכול לכתוב, וממילא אין יכול לתקן את כל תיקוני התפילין, עד שיקשר שוב הבינה להחכמה, ויתחבר ויתבטל לאור החסד שנשאר ביסוד באצילות כנ"ל, ואז יקבל מחדש כח הכתיבה ובוה יהא יכול לעשות כל תיקוני התפילין עד התיקון השלם של גילוי שם הויה בשלימות כנ"ל, בבחי' וראו כל עמי הארץ כי שם הויה נקרא עליך בב"א.

ס"ג: גר שחזר לדתו מחמת יראה כשר לכתוב תפילין ובמ"ב שאף שבאמת היה לו למסור נפשו על אמונת ה' מ"מ לא יצא מכלל ישראל ע"ז כיון שהיה באונס.

הנה אי' שיש ב' מיני גרים, הנקראים בחי' עש"ק ובחי' מוצש"ק, שבאופן כללי הלא נפשות הגויים הם

מג' קליפות הטמאות, וגרים סתם הם בבחי' קליפת נוגה שעולה לקדושה, וכמו הטעימה של מאכלי שבת בעש"ק שהיא בסוד קליפת נוגה שמתעלה לקדושה קלה, אך אינה ממש קדושה גמורה ולכן המצוה היא בטעימה בעלמא, וזה בחי' גרים שאומרים עליהם שהם חוסים "תחת" כנפי השכינה, ולא כמו ישראל שמעל כנפי השכינה.

אך יש גרים שהתגיירו בכוונת אמת לאמיתה עד שזכו להתהפך לקדושה גמורה, והם בבחי' סעודת מלוה דמלכא, שהיא סעודת דהע"ה בבחי' משיח המתקן לגמרי את ק"ג והופכו לקדושה גמורה עד שנהיה סעודה זו סעודת מצוה גמורה, שבבחי' מסוימת מעולה סעודת מלוה דמלכא אף מסעודות דשב"ק, וכידוע מצדיקים זי"ע שהפליגו מגודל קדושתה והישועות הגדולות שפעלו בה, וכמו דהע"ה בעצמו שנולד מרות המואביה שהיא היתה גיורת כזאת שתקנה הק"ג לגמרי לקדושה גמורה עד שזכתה שגולדה ממנה מלכות משיח שיהפך הנחש למשיח, וגרים אלו הם בבחי' מסוימת מעל ישראל ובבחי' מלכות עטרת בעלה שיתגלה לעת"ל (קמה). וכמובא בספר חסידים ובאיגרות הרמב"ם שיש בחינה כזאת, שגרים

יותר אהובים להש"י מישראל, (אף שהעירו שצ"ב הפסוקים והראיה שמביא ע"ז הס"ח שהרי גם בישראל כתוב אהבתי אתכם וכו', ואכמ"ל), וכמו שמוצ"ש"ק בבחי' מסוימת מעל שב"ק, כדאי רמז ע"ז שבשב"ק אומרים אתה קדשת בבחי' חכמה הנקראת קודש, ובמוצ"ש"ק אומרים אתה חוננתנו שזה בחי' החיתון דלעת"ל שבסוד הכתר, שאם מתקנים הנוגה לגמרי עד שנוגה כאור תהיה הרי יש יתרון האור הבא מן החושך דווקא כמעלת הזוהב שהיא בחי' גבורות ממותקות מעל הכסף שהוא בחי' החסדים.

והנה בסעיף דידן שהגר חזר לסורו הרי סופו מוכיח על תחילתו שאינו מבחי' הגרים המעולים, אלא בבחי' גרים הפחותים הנ"ל. והו"א שמכיון שחזר לסורו נפסל לגמרי ואינו כשר לכתובת תפילין, וע"ז קמ"ל האמת של "לא תירא לביתה משלג כי כל ביתה לבוש שנים" שאי' מצדיקים זי"ע ששלג מרמז על הנפילות והקריירות שנופלים מעבודת הש"י, ומרמזו עפ"י סוד בתיבת של"ג שהוא בגימ' ג"פ אלף שקאי על נפילת ג' האלפין ממלואי קס"א קמ"ג קנ"א של שם הק' אהיה, שמרמז על נפילת העובד הש"י לבחי' מיתה בעבודתו ח"ו, שהאלפין שבמלואי אהיה מרמזים על בחי'

קמה. ובהגר צדק הידוע מוילנא שהפליג הגר"א ממעלתו, וזכה שקברו יהא צמוד לקבר הגר"א וגדל אילן אחד לסכך על שניהם בבחי' מלכות עטרת בעלה.

החכמה שמחיה את הבינה, ששם הק' אהיה הוא השם של בינה והאלפין שבתוכה מרמזים על חכמה דבינה (חכמה ספי' א' מהי"ס) שמחיה את הבינה, בסוד והחכמה תחיה את בעליה, ונפילת הג' אלפין של החכמה מהבינה גורמת למיתת ונפילת הבינה בבחי' ימותו ולא בחכמה, וע"ז קמ"ל הפסוק שלא תירא לביתה משלג כי כל ביתה לבוש שנים, אל תקרי שנים (שין קמוצה ונון בחיריק) אלא שנים (שין בשו"א ונון בפתח) כדרשת חז"ל עה"פ, שו"ס שבע יפול צדיק וקם, שאין יראים מהנפילות היות שחוזרים ומנסים שוב ושוב עד שזוכים ל"וקם" ואין נרתעים משום נפילה, שיודעים שכן הוא הדרך להגיע לכל מדרגה ע"י ריבוי הנפילות והמכשולות ללא שנעצרים על ידיהם אלא ממשיכים לנסות שוב ושוב עד שזוכים לכל מדרגה שצריכים להגיע אליה.

וכדברי רבינו הנועם אלימלך הידועים על הכהן גדול ש"וכבר אמר אנא ה' ונשמע קולו" שצריך הרבה הרבה להתחנן לפני ה' אנא ה' שיקרבהו לעבודתו באמת עד שזוכים שיהא ונשמע קולו וליכנס לפני ולפנים, וכן מפרש בעל התולדות ז"ע עה"פ ואלה בני ישראל הבאים מצרימה, שבנ"י קאי על הצדיקים שהם בדרגת ישראל

המעולה, וגם להם יש ירידות ונפילות אלא שהם כל הזמן בבחי' "הבאים" שמתחילים כל הזמן בהתחדשות חדשה ובוה זוכים לכל המדרגות, משא"כ את יעקב איש וביתו באו, שנשמות הנמוכות שבבחי' עקביים הרי הם מתיישנים בעבודה"י, והכניסה לעבודה"י הוא אצלם בבחי' עבר ולא בהתחדשות תמידית, וסוברים שע"י שנכשלו בעבירה וכדו' נגמר כבר ההצלחה של היום, שכבר ניסה היום להתחיל טוב ולא הצליח וממילא נופל בדעתו וכו', וצדיקים האריכו והדגישו הרבה בדברי חיזוק והדרכה על ענין הזה וכדברי רבינו ז"ל שכל הצדיקים עברו רבבות מכשולות ונפילות וכו' וכל מה שזכו הוא רק ע"י שקיבלו ע"ע שלא יתרפו בשום אופן ולא יבהלו משום ירידה ונפילה שבעולם אלא יעשו תמיד תשובה ויתחדשו ויתחילו מחדש ביתר שאת ויתר עוז עד שזכו לקנות המדרגה בבחי' קנין גמור ואז התחילו להשתוקק ולעבוד על מדרגה נעלית ממנה וכו', וזה גם הרמז בסעיף זה שאף גר החלוש הזה שנכשל בנקודת המסי"נ על האמונה וחזר לסורו להיות כגוי רח"ל שהתגבר עליו עמלק הרשע והכשילו כ"כ בכ"ז היות שסו"ס רוצה להיות יהודי נשאר כשר אצלו נקודת הדביקות של התפילין ונקרא בר קשירה שכשר לכתוב תפילין. (קמו)

קמו. ואף שהמ"ב מביא שהפוסקים חולקים על היתר זה, הר"ז בסוד הדחיה החיצונית

ס"ד: תפילין שכתבם אפיקורוס
 ישרפו וי"א יגנוזו ובביאור"ל
 מאריך שאפיקורוס דידן היינו מי
 שאדוק בע"ז, לאפוקי אפיקורוס שאינו
 מאמין בדברי חז"ל שאף שלענינים
 אחרים גם הוא בכלל אפיקורוס אבל
 לא לענין זה דישאר משום דכתיב לא
 תעשון כן לה"א, שאסור לאבד כתבי
 הקודש, אלא צריך לגנוז פרשיותיו
 עיי"ש בארוכה.

הנה איתא במס' שבת (לא). במעשה
 דהגר שבא להתנייר לפני שמאי
 ואמר לו שמאמין רק בתורה שבכתב
 ולא בתורה שבע"פ ושיגירו ע"מ
 שילמדו תושב"כ וגער בו שמאי, והלל
 קבלו וגייירו, ומפרש רש"י שם שסמך
 הלל על חכמתו שירגילונו לקבל עליו גם
 תושבע"פ, דלא דמיא הא למי שרוצה
 להתנייר ולקבל עליו כל התורה חוץ
 מדבר אחד שאין מקבלים אותו "שלא
 היה כופר בתורה שבעל פה אלא שלא
 היה מאמין שהיא מפי הגבורה והלל
 הובטח שאחר שילמדנו יסמוך עליו,
 עכ"ד רש"י, ולכאן צ"ב דבריו שמכיוון
 שאין מאמין שתושבע"פ היא מפי

הגבורה מדוע לא הוי ככופר
 בתושבע"פ והלא אי ברמב"ם בעיקר
 הח' שמעיקרי האמונה שכל התורה
 המצויה בידינו בין תושב"כ ובין
 תושבע"פ היא הנתונה למשרע"ה
 מסיני, (ועיין רש"י בתחילת פרק חלק
 לגבי תחיית המתים עיי"ש, וכ"ש בנידון
 דידן).

והנאון ר' משה פיינשטיין זצוק"ל
 נדחק מחמת קושיא זו שלא
 גייירו ממש, אלא התיר לעצמו ללמוד
 איתו תורה ואינו באיסור ללמוד תורה
 לגוי שבזה נסמך על מה שיתנייר עיי"ז
 אח"כ, אך אי"ז במשמעות הגמ'
 ופרש"י, ויל"ע איך לפרש היתר דהלל
 עפ"י פשטות הנגלה, ומ"מ בפשטות
 הרי שמאי נהג כהלכה שאין מקבלין
 אותו, והלל עשה פלפול שלא עפ"י
 הפשט לקבל אותו, והחסבר הפנימי
 בזה שה' נותן רוח"ק לצדיקי אמת
 לפלפל בדיני התורה"ק ולחדש בה
 אופנים שיוכלו לתקן על ידם את
 הבריאה, ואף באופן שאינו מתאים
 עפ"י פשטות התורה"ק רוצה ה' שיעשו
 פלפול ויחדשו עפ"י י"ג מדות שהתורה

שמדחים אותו בבחי' "חזן מאחר", שדוחים כביכול מי שנכשל בחטאים חמורים, אך זה
 גופא הנסיון והבירור שלו להתגבר על הדחיה החיצונית הזאת ולגלות נקודת הפנימיות
 שהיא לא נפסלה, וכשיטת המחבר, בסוד אלו ואלו דא"ח, אלא זה בחיצוניות וזה בפנימיות,
 שאם יתחזק ויטען טענותיו לפני ב"ד שבאמת רוצה להניח תפילין אלא שהוא אנוס, ויגלה
 רצון הפנימי שלו בפיו וכו' הרי בזה גם הפוסקים החולקים בודאי יודו לשיטת המחבר שהוי
 בר קשירה, וכמשמעות דברי המ"ב והביאור"ל לעיל ס"א, וא"כ שיטת הפוסקים הפוסלים
 אותו הוא כדי שיתגלה עיי"ז נקודה הפנימית שלו שמכשירה אותו וכנ"ל.

נדרשת בהם דרכים חדשים של רחמים לקרב בהם להש"י, שהי"ג מדות שהתורה נדרשת בהם הם כנגד הי"ג מדות של רחמים, וכן נתגלה ענין כזה בדורינו ע"י מרן החזו"א זי"ע שחידש חידוש עצום בדיון תינוק שנשבה, שבימינו היות שאין רוה"ק נפוץ ונתגברו התאוות וכו' הרי כל הפורקי עול אף אלו שנמצאים בין יהודים שומרי תומ"צ ויודעים מהתורה"ק וכו' בכ"ז דינם כולם כתינוק שנשבה, וזהו כח התורה"ק שאין לתאר, שהלא כבר מזמן חורבן הבית אין רוה"ק נפוץ בישראל, ובכ"ז במשך כל הדורות של הראשונים והאחרונים לא היה שום פוסק שחידש היתר כזה, שהיתר זה נוגע לקולות גדולות בכל דיני תורה"ק לצרפם למנין וכו', ובפרט שיש שסומכים על היתר זה אף לגבי לחלל שבת עליהם להצילם, אלא הביאור כנ"ל שרצון ה' בדור האחרון היה לתקנם ולהעלותם ולא לדחותם, ע"כ הכנים ה' בחי' רוה"ק בגדול הדור לחדש כן אף ללא שום מקור וראיה, אלא בכח התורה"ק שלו, ובנ"י בטלים לגדולי ישראל שמגלה ה' רצונו דרכם, אף כשרואים שאין שום מקור לדבריהם, וכדברי החזו"א על הוראות המ"ב שהם כהוראות היוצאות מסנהדרין שבלשכת הגזית.

ובן הוא בנוגע לענינו, שהביאנו"ל כותב שנראה לו פשוט שאף מי שאין מאמין בדברי חז"ל שדינו כאפיקורס לשאר דברים בכ"ז לא לגבי

שריפת התפילין שכתב, שכיון שנוגע ענין זה בנקודה הפנימית של הדבקות של היהודי אין רוצים לפסלו לגמרי ורוצים להראות שבפנימיות יש לו אמונה ודביקות בבוכ"ע, והמחבר מביא דעה יותר מקילה שאף אפיקורס האדוק לעבודה זרה ממש בכ"ז מחפשים קולות שלא לשרוף פרשיותיו אלא לגנום, להראות שאף שבגלוי הוא אפיקורס גמור ועובר ע"ז בכ"ז יגנוז פרשיותיו להראות שגם בו גנוז נקודה פנימית של אמונה שתתגלה לעת"ל בב"א.

ס"ה: נמצאו ביד אפיקורס ואין ידוע מי כתבם יגנוז, ובמ"ב שאין לשרפן מספק שמא הוא כתבן דהלא כתיב לא תעשון כן לה' אלקיכם.

הנה בס"ת שאין ידוע אם כתבן אפיקורס מחדש זקני הרעק"א זי"ע עצה להכשירם ע"י שיבדקו באותיות האחרונות של הס"ת שמנהג ישראל לכתבן ע"י אנשים שאינם מומחים בכתיבת סת"ם וממילא יוצאים האותיות באופן משונה משאר האותיות שבס"ת, ואם רואים שבס"ת זה הוא כן הר"ז סימן שיהודי מאמין הנוהג במנהגי ישראל הקדושים כתבן וכשרים.

וידוע מליצת כ"ק הפני מנחם זצ"ל ע"ז "מנהג ישראל תורה" שע"י מנהג ישראל הזה נתכשר הס"ת, ובאמת זהו ענין פלא, שהנה בכל הס"ת מהדרים בכל ההידורים ומדקדקים בכל אות

שתהא מהודרת בתכלית ההידור, ולקראת סיום הס"ת מוזמינים להדיא אנשים שאינם מומחים בכתיבת הסת"ם ועי"ז יוצאים אותיות שאינם מהודרים כ"כ, ובפשטות עפ"י נגלה זה גורע מההידור של כל הס"ת, וההסבר הפנימי בזה עפ"י מאמר הרבי מלובלין זי"ע עה"פ לא תעשון כן לה' אלקיכם, שהנה עובדי הש"י רגילים לסדר לעצמם תכניות וסדר היום לתפלה ולימוד וכו', אך החווה זי"ע כתב בסדר היום הוספה של ב' תיבות "ולפעמים להיפך", שהדרגה האמיתית היא שאחרי כל הסדר היום והתכניות שמסדר העבודה"י לעצמו הרי יודע אח"כ למסור עצמו להש"י, ולדעת שאם הש"י מנהיגו אחרת ממה שחשב הר"ז יותר מעולה וגבוה מכל הסדר שסידר לעצמו, וזה פירש החווה זי"ע בהפסוק לא תעשון כן לה"א, שלא לעשות עבודה"י בבחינה שיהא כך דווקא כמו שסידר לעצמו, אלא לידע לימסר להנהגת הש"י בשמחה ואהבה שזה גבוה מהכל, וז"ס הענין של מנהג ישראל הנ"ל בסיום הס"ת, שאחרי שהשתדלו בכל כתיבת הס"ת להדר כפי האפשר ביכולת האדם, מגיעים לדרגה שמבינים שהדרגה הכי גבוהה לימסר להנהגת הש"י, ודעת הגבוהה הזאת מתגלית רק ע"י שהשתדלו מקודם להדר בתכלית בכל כתיבת הס"ת אז מתגלה הדעת דיחוד א"ק שמגלה יחודו ית' באופן שמשיגים שההידור הכי גדול למסור עצמו להנהגת הש"י, שזה בחי' כתר כל

הכתרים שגילה הבעש"ט הק' שהיא הבחירה הגבוהה שבבחי' הבחירה שלפני חטא אדה"ר, שכל הבחירה היא לבחור בתכלית בהידיעה ובהנהגת הש"י, וזה דרגה גבוהה מאוד שצריכים לכתוב מקודם ס"ת שלם בתכלית ההידור עד שמגלים בסוף הס"ת את הדרגה הזו שקשורה עם תחי' התורה, בבחי' הבחירה שלפני החטא כנ"ל ובבחי' נעוץ סופו בתחילתו, סוף התורה לתחילת התורה, ומנהג זה מכשיר את כל הס"ת כפסק הרעק"א הנ"ל, שזה תכלית כל התורה"ק להגיע לבסוף להשגה ודרגה גבוהה זו של בחי' כתר כל הכתרים הנ"ל.

והרה"ק כ"ק הר"י מפאשווארסק זי"ע אמר לי פעם שהוא באמת היה מאוד רוצה להתפלל שחרית כל יום מוקדם, אך הש"י מנהיג אותו בצורה שצריך להתפלל מאוחר, וממילא הוא שמח ומרוצה מזה, ובשעתו כשאמר לי זאת לא הבנתי דבריו איך אפשר לשמוח כשרוצים להתפלל מוקדם ולמעשה מתפללים כ"כ מאוחר, שזה נראה כ"כ בדיעבד. ואף שאונס רחמנא פטריה בכ"ז לשמחה זו מה עושה והלא אונס כמאן דעביד לא אמרינן, וזה קשה להשיג, אך זאת האמת שאדם גדול שמהדר בכל דבר עד הסוף ורואה שבדבר אחד ה' מנהיג אותו בצורה שלא יוכל להדר לכתחילה ויצטרך לסמוך על היתרים של בדיעבד, הרי ע"י הידוריו בכל

התורה זוכה להגיע לדרגה גבוהה שמשגיג באמת שהנהגת הש"י עמו הוא הדבר הגבוה ביותר עד ששמה בהנהגת הש"י הזאת.

ובענינו הרי תפילין שנמצאו ביד אפיקורס הרי בפשטות יש חזקה שמה שתחת ידי אדם שלו הוא, ולכאוף היה הו"א לומר שמסתמא דינם ככתבן אפיקורס (שמסתמא הוא עצמו כתבו או שנתנו לכתוב לאחר כמותו שכל אחד דבק במינו) וצריך לשרפן אך ע"ז יש הפסוק של לא תעשון כן לה"א (שמיניה ילפינן האיסור דשריפת כתבי הקודש), שיש סוד שהש"י מנהיג עולמו לא כפי ההבנה הפשוטה כנ"ל, וממילא יתכן שהנהיג הש"י שיהא תחת ידי האפיקורס תפילין קדושים וכשרים, וצריך לנגזן שאף שא"א להשתמש בהם בפועל, שיחוד זה דא"ק אין מתגלה בפועל כהיום מ"מ נגזים בבחי' אור הגנוז שיתגלה לעת"ל בגילוי יחוד דא"ק שיתקן את כל הבריאה בב"א.

ס"ו: נמצאו ביד אינו יהודי ואין ידוע מי כתבן כשרים. (קמז)

הנה בעל הדגל מחנה אפרים זי"ע כותב שיש הרבה מיני דרכים בעבודה"י, ולפעמים א"א לעבור את הש"י במעשה ובדיבור ואז העבודה היא במחשבה, במחשבות קדושות להש"י שזה עבודה גדולה וחשובה.

וכן מספר עוד הדגמ"א על עצמו שבצעירותו היה מתמיד גדול בתורה"ק ועדיין לא הבין דרך זקינו הבעש"ט הק' ופעם לקח אותו זקינו הק' לטייל עמו ושאלו הבעש"ט בנוגע לכמה מתמידים גדולים בתורה"ק מה אומר עליהם, וענה לו הדגמ"א שהם מתמידים בלימוד התורה"ק, ואמר לו הבעש"ט הנה גם אני רוצה להיות מתמיד אך הלא צריך לעבוד את הש"י, עכד"ק, ואמנם האמת היא שהמתמידים האמיתיים הם דווקא הצדיקי אמת, וכמו שאמר מרן בעל הד"ח זי"ע שהצדיקי אמת הם באמת הוגים בתורה"ק יומם ולילה ללא שום רגע הפסק והסחת דעת כל שהיא מהתורה"ק, אלא שבחיצוניות אין נראה כן, שהעולם מבין שמתמיד הוא מי שיושב שעות רבות רצופות בלימוד הגמ' ללא הפסק, אך הצדיקי אמת יודעים שדבקות בהש"י ובתורה"ק אין מצומצם רק בלימוד חיצוני של הגמ', אלא צריך לעבוד את הש"י, ולהיות דבוק בפנימיות המח והלב בהתורה"ק בלי שום היסח הדעת ח"ו ולקיים והגית בו יומם ולילה כפשוטו ממש אף בשעת אכילה שיחה ושינה וכו', ויהי חלקינו עמהם.

ובבחי' זו אי' מכ"ק אדמו"ר מסלונים זצ"ל בעל הנתיבות שלום, ביאור על מאמר חז"ל כל המענג את השבת זוכה לנחלה בלי מצרים, שמי שאצלו מצומצם עבודת ודבקות הש"י

קמז. א"ה: נלמד ב"ז אייר יאצ"ט בעל הדגל מחנה אפרים זי"ע.

רק לעת הלימוד והתפלה בלבד, הרי יש לו הרבה מיצרים בעבודה"י שלו, שאי אפשר תמיד ללמוד ולהתפלל בחיצוניות כפשוטו, אך המענג את השבת שקיבל דרך העבודה של עשיית דברי נשמות בקדושה ובהתענגות על האמונה שבבחי" שב"ק, הרי זוכה לנחלה בלי מיצרים, שאין שום מיצרים בעבודה"י שלו, ויכול כל המעל"ע לעסוק בעבודה"י ללא הפסקה לרגע, ומדה כנגד מדה זוכה עי"ז גם להרחבה בכל עניניו שיהיו ללא שום מיצרים, וכמו יעקב אבינו ע"ה שזכה לנחלה בלי מיצרים, שאף שחלקו עשיו ויעקב נחלת ב' עולמים, עוה"ז לעשיו ועוה"ב ליעקב, הרי יעאע"ה קיבל גם את העוה"ז ע"י שעשה מכל עניני עוה"ז עבודה"י, והוי כל העוה"ז שלו בבחי" של עוה"ב, בבחי" עולמך תראה בחיך, כימי השמים על הארץ.

וזה יש לרמוז בהלכה דידן שהמוצא תפילין או ס"ת ביד אינו יהודי, שס"ת ותפילין הם בסוד יעאע"ה, צדיק האמת, שכולו שקוע בסוד הדבקות בהש"י ובהתוה"ק, בבחי" ספי" התפארת שהיא בחי" הדבקות בהש"י ובהתוה"ק, הרי אף כשנמצא ביד אינו יהודי, היינו שנראה הצדיק בחיצוניות ללא שום יהדות שאין עוסק בגילוי בשום עבודה"י, הרי באמת כשרים, שאף שנראה לפעמים

שהצדיקים אין עוסקים בכלום הרי האמת שתמיד הם עוסקים בעבודות גדולות במחשבות ויחודים קדושים וכדו', שנחשבים ללימוד התורה"ק וקיום המצוות ביחד כדאי מרבינו האריז"ל, וכהמעשה הידוע מהשואל ומשיב זי"ע שהגיע להרה"ק הר"מ מפרמישלאן זי"ע ומצאו יושב ללא לימוד, ונענה הרה"ק לעומתו במאמר חז"ל אם ראית ת"ח עובר עבירה אל תהרהר אחריו שמא עשה תשובה, ובאיזה עבירה עסקינן ששייך במיוחד לת"ח, אלא זה קאי על עבירה של ביטול תורה, שאתה רואה ת"ח שכביכול נכשל בביטול תורה ואין לומד, הרי אל תהרהר אחריו, שמא בזמן זה שנראה בטל עוסק בעבודת התשובה שקודמת ללימוד, וזה בחי" דברי חז"ל כל השירים קודש ושיר השירים קודש קדשים, וכמו שמבאר רבינו ז"ל שבשיר השירים אין נראה הקדושה בגלוי כמו בשאר ספרי שהע"ה שנראה בהם היראת שמים והמוסר והקדושה בגלוי, ועי"ז קמ"ל שקדושה המוסתרת של הצדיקי אמת היא בחי" קודש קדשים, ויה"ר שיהא חלקינו עמהם אכי"ר.

ס"ז: אין לוקחין תפילין ומזוזות וספרים מן הכותים יותר מכדי דמיהן הרבה כדי שלא להרגיל לנגבן ולגזלן. (קמח)

קמח. א"ה: הלכה זו והבאה נלמדו בל"ג בעומר הילולא דרשב"י.

השנה שהיה צריך להשיג, עיי"ש באריכות).

אך לעת"ל יהא בחי' אז ימלא שחוק פיננו, בסוד לויתן זה יצרת לשחק בו, שהנה הלויתן ושור הבר הם בסוד הג"ר והו"ק, שהלויתן שמוסתר בתוך הים מרמז על בחי' המוחין העליונים של הג"ר המוסתרים, ושור הבר שמתגלה בתוקף גבורתו לעין כל מרמז על בחי' הו"ק המגולים.

וע"ז יתגלה לעת"ל שכל מה שרצו הצדיקים לקיים מצוות או להשיג השגות אזי אפילו באופן שלא עלתה בידם בשלימות, הרי אף שהיה חסרון בבחי' הגילוי בעוה"ז שבבחי' הו"ק בבחי' שור הבר, הרי יתגלה לעת"ל שמכל הרצונות והמחשבות של הצדיקים נפעלו היחודים והתיקונים בשלימות בסוד הג"ר, בעולמות העליונים המכוסים שבבחינת הלויתן, ואף שבעוה"ז לא הרגישו הצדיקים בשלימות השמחה והאור של המצוה שרצו לעשות זהו משום שהעוה"ז הוא בבחינת הו"ק ששם לא נשלם המצוה ואין שמחה שלימה כשאין שלימות, אך לעת"ל יתגלה הג"ר הגובר על הו"ק בבחי' הלויתן ששוחט את שור הבר, שהג"ר הרבה יותר חזק מהו"ק, ויתגלה בג"ר היחוד השלם שנעשה שם מהרצונות הק' של הצדיקים (וצדיקים שמאיר בהם אף עכשיו אור הג"ר דלעת"ל, צוחקים כבר עכשיו משמחה על היחודים שיתגלו לעת"ל שהם בשלימות הגמור אף שלא זכו להוציא רצונם לפועל).

הנה האור של רשב"י הוא האור דג"ר דעתיק שהאיר בששת ימי בראשית מסוף העולם ועד סופו, ונגנז האור ביסוד, ומהבעש"ט הק' איתא שנגנז בתורה"ק ועתיד להתגלות לצדיקים שימצאו האור בתורה"ק, שזה מה דאי' בחז"ל שנגנז האור לצדיקים לעתיד לבא.

והנה אי' בחז"ל שלעת"ל יהא סעודה של שור הבר ולויתן, ומובא שם שיהא בחי' של שחוק בענין זה, וכלשון הפסוק לויתן זה יצרת לשחק בו, ומסביר בזה הרמ"ע מפאנו זי"ע שהנה יש הבדלים בין צחוק לשמחה, ואחד מההבדלים ששמחה הוא לאדם שנשלמה השגת חפצו ורצונו, ומרגיש ההשלמה שמביאה לשמחה, וצחוק שייך אף באדם שלא קיבל עדיין חפצו ורצונו אלא שנתבשר בשורה טובה שעתיד רצונו להתמלאות, וכמו אברהם אע"ה שצחק בשמיעת הבשורה על לידת יצחק, ומתרגם התרגום וחדו, ונקראת שמחה זו בשם צחוק, משום שהיא שמחה על העתיד לבא.

וצריך לדעת שהצדיקים הולכים הרבה פעמים בלב נשבר משום שרוצים לקיים איזה מצוה גדולה הנצרכת להם לפי השגתם לתיקון נשמתם, ויש להם מניעות ע"ז, והלב נשבר שלהם מסייע לשבור כל המניעות וההסתרות והקטרוגים עד שזוכים לפעול ולהשיג מה שהיו צריכים, (וכדאי' בחיי מוהר"ן על דרך רבינו ז"ל שהיה רגיל בלב נשבר לפני כל

ויש לפרש בענין זה ב' מעשיות מצדיקים זי"ע. מעשה שהיתה מגיפה בעיר מז'בוז' בזמן הרה"ק הר"ר ברוך זי"ע, והבינו החסידים שהרבי אינו מצליח לבטל הגזירה משום ששרוי בשברון לב מהגזירה ואינו יכול להיות בשמחה שיחזק כוחו לבטל הגזירה, ושלחו את ברחן החצר הר"ר הרשעלע מארסטפולי לשמחו, ונכנס לרבי ובישר בשמחה שכבר נפסקה המגיפה ואפשר כבר לשמוח ושאלו הרבי והלא אני רואה מחלון הבית לוויה ואיך אפשר לשמוח, וענה לו שלוויה זו היא שסוחבים הנפטר מבית העלמין בחזרה לביתו לקום לתחייה, וצחק הר"ר ברוך ונעצרה המגיפה.

וההסבר בזה שכל הזמן ניסה הר"ר ברוך לעצור את המגיפה ביחודיו הק', אך כל היחודים פעלו רק בסוד הג"ר ולא התגלו בפועל בעוה"ז שבסוד הו"ק ורק ע"י הצחוק שמקושר עם הצחוק דליותן שבבחי' הג"ר נתגלו פעולת היחודים ונעצרה המגיפה.

מעשה מהרה"ק הרר"ב מפשיסחא זי"ע שעמד עם קבוצת אנשים ליד חוף הים וראו מרחוק יהודי אחד טובע בים ולא היה להם היכולת להצילו וכולם עמדו אובדי עצה, וצעק לו הרה"ק שישלח דרישת שלום משמו להליותן, ונהיה צחוק בין האנשים ומיד מצא הטובע איזה קרש לתפוש בו וניצל, וההסבר כנ"ל שעשה מקודם יחודים ותפילות להצילו והם פעלו בעולמות הג"ר וע"י שעשה הצחוק

והזכיר את הליותן גילה בזה את הג"ר העליונים והמשיכם לעוה"ז וממילא באה והתגלתה התיקון והישועה שנפעלה שם.

והנה הגר"א זי"ע מבאר שליותן זה בגימ' ת"ק (עה"כ), שהנה יש בחי' הנקראת "אלף הרים שבנונה" שצריכים לתקנם, והם מרומזים בשם הק' אלקים במילוי בריבוע שהוא בגימ' אלף, ומתחלקים אלף הרים הנ"ל לב' הכתפיים, שכת"ף בגימ' ת"ק, (והשם אלקים הק' הנ"ל מתפשט בכתפיים ומתקנים אותם, ואכ"מ), והנה בזה יש חידוש שהאדם אין יכול לתקן הנוגה עד הסוף אלא עליו רק להשתדל בכל כוחו ויכלתו וכשעושה כל אשר ביכלתו אז ה' גומר בעדו ומביאו לשלימות הקדושה, וכדאי' בענין הש"ך דינים (שהם מל"ב אלקים שבמעש"ב) שצריכים לתקנם ולהמתיקם, אך מתוכם אפשר לנו להעלות רק הרפ"ח ניצו"ק, שהם בחי' רפ"ח דינים מהש"ך, ונשאר ל"ב דינים, שהם בבחי' לב האבן, שהקב"ה בעצמו יבא לתקנם כדכתיב והסירותי את לב האבן מבשרכם, ול"ב האבן הוזה קשור לגמר האלף הרים הנ"ל, שהנה כנ"ל הם מתחלקים לפעמיים ת"ק, ומתוכם אנו יכולים לתקן רק בחי' של תצ"ט, ונשאר א' מכל כת"ף שהקב"ה יבא לתקן, וב' אלו שנשארו מהאלף הרים הם בחי' הלב האבן שמתקן ה', וכמרומו באות אל"ף שאם מחלקים אות א' באמצע הו'

האלכסונית, ומחלקים אותה לשנים (בבחי' השנים שנשארו מהאלף הנ"ל) הרי יוצא מאות א' פעמיים אותיות יוד ווא"ו, (יוד וואו בחצי העליון ויוד וואו בחצי התחתון) ובנימ' הוו לב', רמז לל"ב האבן הנ"ל.

וההסבר לכל זה, שהאדם צריך לידע שאין בכוחו ויכולתו למחות את היצה"ר שלו שהוא העמלק והסט"א עד הסוף, שאם האדם מחזיק עצמו שיכול בכוחו להלחם עם היצה"ר עד הסוף הרי בזה גורם שמתחזק עליו הס"מ להפילו לגמרי ח"ו, וכידוע כמה מעשיות מצדיקים ע"ז שהזהירם הס"מ שאם יתחזקו כנגדו בענין מסוים הרי ילחם כנגדם עד הסוף וצדיקים אמנם נזהרו מזה, אלא המלחמה עם היצה"ר היא בבחי' ויחלוש יהושע את עמלק, היינו להתחיל המלחמה עם היצה"ר שלו ולהחלישו, ובזה שגלחם עם היצה"ר והעמלק שלו כפי יכולתו אף שידע שאין בכוחו לגמור המלחמה, ומרים ראשו כלפי מעלה להש"י שיגמור עבורו המלחמה, בזה מבטיח ה' שיגמור סו"ס בעדו כהבטחת ה' שמלחמה לה' בעמלק, עד שיקויים כי מחה אמהה את זכר עמלק מתחת השמים. והנה כ"ז מרומז בסעיף דידן שהגויים תפשו הסת"ם הק', ש"סתם" בגימ' ת"ק, שמרמז על הת"ק מת"ק הרים של הנוגה שיש להעלותם אל הקדושה, אך בזה יש ההזהרה שאין החובה תמיד לפדותן מהגויים בכל מחיר, שלפעמים עי"ז יתחזקו הגויים

יותר לגנבן ולגזולן, והיינו כנ"ל שהאדם א"צ לגמור תיכף המלחמה, בבחי' לויתן שהוא בגימ' ת"ק, שאם ירצה תיכף לגמור המלחמה עד הסוף תכף, הרי ח"ו יתחזק הס"מ נגדו, אלא מכיון שרוצים היהודים לפדותם ונאנסו ואין יכולים לפדותן הרי בזה נפעל כבר התיקון והיחוד בבחי' הג"ר דלעת"ל, ואף שעכשיו בעוה"ז לא נפדה עדיין הסת"ם, שזה בחי' החסרון שיש בו"ק בעוה"ז כנ"ל בתחי' הסעיף, הרי עלינו להסתפק בהתחלת התיקון של הרצון לפדותם שזה מה שביכולתנו לעשות עכשיו, ולדעת שבה כבר נפעל כל היהודים והתיקונים בשלימות בג"ר העליון, בבחי' הלויתן שבגימ' ת"ק כנ"ל, ששם בעולם של הלויתן שהוא עלמא דאתכסיא, עולמות הג"ר שם נהיה מתוקן תכף ע"י הרצון שלנו כל הת"ק הרים שבנוגה, ואף שלמטה בעוה"ז עדיין יש החסרון שנמצא עדיין הסת"ם שבגימ' ת"ק ביד הגויים, הרי אנו שמחים וצוחקים כבר עכשיו על הידיעה שאנו יודעים שסו"ס יגמור ה' בעדינו ויתגבר הג"ר על הו"ק, בבחי' שחיטת הלויתן להשור הבר, עד שיוכלל הו"ק בתוך הג"ר, ויתגלה האמת שלית רעותא טבא דאתאביד, וכל רצון טוב של כל יהודי פעל פעולתו בשלימות הגמור, בבחי' הקב"ה מצרפה למעשה, שהקב"ה יגמור בעדינו לטובה וישחוט להשור הבר בסנפירי הלויתן ויסיר לב האבן מבשרינו ויתן לנו לב בשר בב"א.

ס"ח: אין נקחין אלא מן המומחה שבקי בחסירות ויתירות.

הנה הרבי הרש"ב זי"ע מאריך (במאמרו על הילולא דרשב"י) לבאר מעלת הנשמות מעל מעלת המלאכים, שהמלאכים נקראים עומדים והנשמות מהלכים, והמלאכים הם בבחי' השגת הגבול באלקות והנשמות משיגים השגות בלי גבול, עיי"ש.

ואמנם הנשמות מכיון שהם בבחי' מהלכים הרי יש אצלם עליות וירידות, בבחי' כשהם עולים וכו', ולכן יש אצל הנשמות מעלת ומדרגת התשובה, שהיא למעלה ממעלת צדיקים גמורים, שלפי ערכין הרי המלאכים שאין אצלם בחי' ירידות ונפילות הם בבחי' צ"ג, אך הנשמות שיש אצלם נפילות וירידות מכח היותם מהלכים הרי הם במדרגת בעלי תשובה, שכל ירידה ונפילה של כל נשמה מתהפכת ומתעלה אח"כ ע"י התשובה השלימה שיזכו אליה כל ישראל.

ואמנם לפעמים יש עובדי ה' גדולים שהם תמיד בבחינת מדרגת אחת ללא נפילות וירידות, אך לפעמים יש בחינה שאי"ז מוכיח על מעלתם אלא שכל עבודתם היא רק בבחי' עבודת המלאכים, שהוא המחצב החיצוני ששם העבודה בבחי' צ"ג וכנ"ל ללא נפילות וירידות, ואין עבודתם בבחי' עבודת הנשמות שהיא במחצב הפנימי, שבעבודת הנשמות הרי

העבודה היא בדרך של בע"ת היינו בדרך של עליות וירידות הנהפכים ג"כ לעליות ע"י התשובה כנ"ל.

ואמנם יש מדרגה גבוהה בעבודת הנשמות, שזוכים להגיע למדרגת ובחי' שב"ק, ששם אין יותר נפילות וירידות, אלא רק מהלכים תמיד בעליות מדרגה לדרגה, וכמבואר בלקו"מ שמדרגת ימי החול היא מדרגת פעמים טהור ופעמים טמא וכו' ומדרגת שב"ק היא מדרגת המנוחה ללא ירידות ונפילות וכו'.

והנה ג' המדרגות המבוארות עד עתה הם הנקראים בלשון הקבלה (לפי ערכין), מדרגת הזו"ן (בחי' עבודת המלאכים), מדרגת הבינה (בחי' עבודת ימי החול שפעמים טהור ופעמים טמא ומתעלה ע"י התשובה), מדרגת החכמה (בחי' המנוחה של שב"ק), ואח"כ יש המדרגה של הכתר, והנה בכתר עצמו יש ב' בחינות של אריך ועתיק, שאריך הוא השורש להבינה, ועתיק הוא השורש להחכמה, והנה הדרך של הצדיקים שבבחי' אריך היא כמו הדרך של הרה"ק הרמ"מ מויטפסק זי"ע בעל הפרי הארץ שהיה חותם תמיד "השפל באמת", שכל עבודתו היתה בשפלות וענוה והכנעה עד הסוף, נגד כל אחד מישראל, ובבחי' מ"ת שהיתה ע"י משרע"ה שוהאיש משה עניו מאוד מכל האיש אשר ע"פ האדמה, אמנם מובא שהמגיד הגדול זי"ע אמר לתלמידו הר"ר מענדעלע זי"ע הנ"ל, שכל אחד בעולם שאתה מכיר ורואה תדע שאתה

יותר גדול ממנו, ולכאוי זה פלא, אלא הביאור שהמגיד זי"ע רצה לפעול אצל תלמידו ולהעלותו ממדרגת אריך למדרגת עתיק, שעתיק היא מדרגת יש דקדושה, שהיא דרגת רשב"י ודרגת ל"ג בעומר, וכמו שמצינו הרבה איך שהיה רשב"י משבח עצמו בשבחים עצומים, כגון בגמ' סוכה שאמר שאם שנים הם אני ובני הם ובמקו"א בחז"ל יש הוספה שרשב"י סיים שאם אחד הוא אני שנאמר וצדיק יסוד עולם. (קמט)

ובאמת העולם נמשכים יותר לגילוי דאריך של ענוה ושפלות שהוא דרגה המובנת לרוב העולם, ואין נמשכים למדרגת עתיק שהיא דרגה גבוהה ונעתיקת ונעלמת השייכת יותר ליחיד סגולה, וכמו שהיה אצל רבותינו האבני נזר והשפת אמת זי"ע, שלהשפ"א נסעו אלפי חסידים, ולהאבנ"ז היה רק קומץ קטן של חסידים בני עליה גדולים, ופעם שאלו לא' מגדולי חסידי האבנ"ז מדוע אין נוסע להשפ"א כמו כל אלפי החסידים,

וענה, (באופן של דברי צחות), שאם יסע להשפ"א הרי בזה עושה את שניהם לשקרנים, שהנה השפ"א היה טוען על עצמו שאינו במדרגת רבי וכו' בבחי' ענוה דקדושה, והאבני נזר היה מתנהג בישות דקדושה והחזיק עצמו במדרגת רבי, וא"כ כשנוסע לאבנ"ז הרי עושה את שניהם לדוברי אמת, אך כשיסע להשפ"א יעשה את שניהם לשקרנים, והיינו כנ"ל שהאבנ"ז שהיתה עיקר עבודתו בענין התורה"ק בבחי' מב"י גילה דרגת עתיק שורש דמב"י שהיא דרגה דיש דקדושה, והשפ"א שהיתה עיקר עבודתו בענין התפלה בבחי' מב"ד גילה דרגת אריך שורש דמב"ד שהיא דרגת השפלות דקדושה.

ובעניננו, הרי מי שמחפש לקנות תפילין שהיא התפילין, הרי אין ניקחים אלא מן המומחה, שהתפילין נקראים פאר, שהם מרמזים על הצדיק האמת הגבוה שבבחי' עתיק, בחי' קודש הקודשים, שהוא הפאר והיופי והחן של כל העולמות, והוא בקי בחסירות

קמט. ואף שמדרגת משרע"ה עצמו היא מדרגת ג"ר דעתיק, וודאי שכולל משרע"ה את כל המדרגות שמשם כולל ב' המשיחין, בבחי' ולא ידע איש וגו', שהם כנגד מדרגת עתיק ואריך, בב"ז עיקר הגילוי של משרע"ה לכל ישראל היה בבחי' אריך, ורשב"י שהיה ג"כ נשמת משרע"ה בא לגלות אח"כ ליחיד סגולה בני חבורתו הק' את מדרגת עתיק שהיא מדרגת יש דקדושה כנ"ל, שעתיק מתגלה אחרי אריך, שכנ"ל הרי קודם כל צריך לגלות סוד הענוה שללא זה אין שום קדושה, ואח"כ אפשר לעלות ולגלות מדרגה יותר גדולה של עתיק שהיא באמת השורש דאריך, וזה בחי' שמצד אחד הוי ל"ג בעומר שורש לשבועות, כנ"ל שעתיק שורש לאריך, אלא שבזמן התגלה שבועות לפני ל"ג בעומר, שמצד הגילוי הרי קודם יש לגלות מדרגת הענוה של אריך לפני גילוי היש דקדושה דעתיק כנ"ל.

ויתירות, שיודע ללכת וליכנס בב' המדרגות של ישות ועניויות, בבחי' רצוא ושוב, שעתיק כולל גם את אריך, שבכלל מאתיים מנה, (משא"כ מי שבמדרגת אריך אין לו עדיין דרגת עתיק), שמי שהוא במדרגת עתיק הרי הוא בבחי' משרע"ה ורשב"י שכוללים אצלם באמת את ב' המדרגות של עתיק ואריך, מב"י ומב"ד, בבחי' ב' התפילין של יד ושל ראש כמבואר לעיל כמ"פ, ולכן קניית התפילין שכוללים ב' המדרגות דווקא אצל הצדיק הגדול המומחה בב' המדרגות הנ"ל, בבחי' אדונינו הרשב"י, והצדיקים הגדולים יחידי הדורות שקשורים עמו, שבבחי' ג"ר דעתיק, שהם יתקנו ויפטרו את העולם מן הדין, ויעלו את הפאר של בני' שהם התפילין של הקב"ה, ונקרא שם הוי"ה על כל יהודי ויהודי, ויביאו את הגאולה השלימה ברחמים פשוטים תיכף ומיד אמן.

ס"ט: לקח ממי שאינו מומחה צריך לבדקו, לקח ממנו ק' קציצות בודק מהם ג' קציצות שתיים של ראש ואחת של יד או שתיים של יד ואחת של ראש אם מצאן כשרים הוחזק זה האיש והרי כולם כשרים ואין השאר

צריך בדיקה וכו', המוכר תפילין ואמר שהיו של אדם גדול נאמן ואינם צריכין בדיקה. (קנ)

כלל הדבר הוא, שהנה לעתיד יאיר אור העליון כמו קודם הבריאה, אור אין סוף, ובאמת אוא"ס א"א להשיג אלא דרך הזו"ן, והזו"ן הם סוד של ג' קוים (קנא), שהזו"ן הוא בבחי' ימין שמאל ואמצע, שהזו"א (חסדים) בימין והנוק' (גבורות) בשמאל והחיבור שביניהם הוא סוד האמצע, ולפעמים החיבור הולך באופן שגובר הימין והוי כמו שנים לז"א ואחד לנוק' ולפעמים להיפך, וזה יסוד הזוה"ק כמש"כ בעל הסולם זי"ע שכל הזוה"ק מדבר על סוד הג' קוים.

ובעניננו, הרי המאה קציצות מרמזים על אור הפשוט, ובאמת א"צ בדיקה בהם, אלא שא"א להניח הק' קציצות רק ע"י הבדיקה של ג' קציצות, שאמנם התכלית הוא לתפוש בסוד האין סוף, שהדביקות הוא בא"ס, אלא שא"א ליכנס לאוא"ס רק ע"י הג' קוים של הזו"ן, שע"י שנדבקים בזו"ן נדבקים בא"ס, בבחי' שזו"ן הוא א"ס וא"ס הוא זו"ן כנ"ל מהרש"ש, וזהו הענין של בדיקת ג' הקציצות, שלמעשה הרי הוא רוצה להניח כל הק' קציצות היינו

קנ. א"ה סעיף זה והבא נלמדו בדרך להילולא דרשב"י במירון.

קנא. וכדא"י ברש"ש דף ל"ד שזו"ן הוא עתיק ועתיק היא זו"ן, ואכמ"ל בסוד עמוק זה שקשור לכל הקבלה, בבחי' גילוי ענין וצורך הכוונות בשמות הק' ובעשר ספירות לידבק על ידם דווקא באוא"ס, בידוע כ"ז לידעי ח"ן, ואכמ"מ.

לתפוש באור הפשוט, וא"א זה רק ע"י
הבדיקת ג' קציעות, שהם בחי' הזו"ן,
שבזה יש לפעמים ב' של ראש וא' של
יד ולפעמים להיפך כנ"ל, ובה מבואר
הדין שלפעמים יש נביא שיש לו כבר
הזו"ן בשלימות, היינו שיש לו שלימות
התורה ואז הוא יכול לפעמים לצאת
בהוראת שעה מדיני התורה ע"י נבואה,
שנכנס לאור הפשוט ויש לו רשות ע"ז
מהתורה, שהתורה מצוה לשמוע לנביא
כשמבטל מצוה בהוראת שעה, והיינו
שהזו"ן (בחי' התורה) בעצמו מוציא אותו
מהגבלה ומכניסה אותו לאור הפשוט
המבטלת המצוה לפעמים, וזהו סיום
ההלכה שאדם גדול נאמן וא"צ בדיקה,
וכמש"כ הבני יששכר באדם גדול
שמתנהג בכל דבר עפ"י התורה, ויש
איזה פעולה שבזה אין מבינים איך
ליישב זאת עפ"י התורה, הרי בזה יש
לדונו לכף זכות באופן הנ"ל, שפעולה
זו שעובר הרי היא בבחי' היתר דנבואה
בהוראת שעה שהרי אינו מתיר תמיד
לכל העולם לעשות כמוהו (ובבחי'
רשב"י במערה שלא קיים כל המצוות
מעשיות והיה בבחי' של נביא בהוראת
שעה).

וזהו התיקון שמתחיל להתגלות
בשבוע של ל"ג בעומר,
שמתחיל להאיר בו אור המדות שהם
בבחי' הזו"ן, שעד שבוע זה היה
התיקון במוחין, שהוא בבחי' "לא
אדם הוא להתנחם" וא"א להמתיק שם
הדינים ומעכשיו שמתגלה סוד הזו"ן
בבחי' גילוי סודות התורה של

הרשב"י (וכנ"ל שגילוי מציאות וענין
העשר ספירות לעומת ידיעת מציאות
השי"ת בפשטות הוא בחי' גילוי הזו"ן,
ואכמ"ל), ובה אפשר להמתיק כל
הדינים ולפטור כל העולם מן הדין
שבספרא הדין ספר הזוהר יפקן
מגלותא ברחמי תיכף ומיד לאלתר,
אמן.

ונעתיק כאן מש"כ במקו"א בביאור
מה שמוצאים בזוה"ק שהיה
חביבות ואהבה גדולה בין החבריא
דרשב"י שנקראים כולם חברים, מה
שלא מצינו כוונתה בש"ס (שנקראים
בני הישיבה בשם תלמידים וכו'),
והחסבר שבמקום שלומדים קבלה
מתגלה אור החכמה שהוא התחלת
גילוי היחוד של הכתר, שלפי גילוי זה
הרי יש הבחי' של אורות העיגולים,
אור הסוכ"ע המשוה קטן כגדול, ואין
כ"כ ניכר הענין של רב ותלמידים,
אלא בבחי' שכולם חברים, שאף
שבהעלמה ודאי צריך לישראל תמיד
הענין של גדול וקטן, שרק כך יש
השראת השכינה, בהתכללות של
אורות היושר ג"כ, ולא כמו קורח
שאמר כי כל העדה כולם קדושים
וכו' ורצה לבטל הענין של גדול וקטן,
אך בכ"ז עפ"י גילוי החכמה הרי
מתגלה בעיקר הגילוי של אורות
העיגולים שבבחי' הסוכ"ע בשוה,
והאורות דיושר שבבחי' ממכ"ע
(העושים חילוק בין עליון לתחתון)
נמצאים יותר בהסתר ובהעלמה, ולכן
מוצאים בזוה"ק הענין של פתח ר'

אלעזר וכן שאר בני החבריא שכולם דיברו בפני רבם ר"ש, שזה בעין איסור לדבר בפני רבו, אלא כנ"ל ששם האיר בגילוי ענין ההשוואה וענין החברים וכו', אך במקומות שלומדים רק נגלה הרי שם שולט יותר אורות הבינה המחלקת בין עליון לתחתון, ולכן שם נקראים כולם תלמידים לרב וכו'.

אך יש לידע שהרוצה להגביר לגמרי אורות העיגולים (השואת עליון לתחתון), הרי לבסוף נהיה להיפך ממש, וכמו שראינו בדור האחרון אצל טומאת הקומנסטים ימש"ו, ששורש טומאתם התחיל שדרשו שצריך להשוות את כולם ולבטל החילוק בין התושבים שיש עשירים ויש עניים, והם רצו להשוות בין כולם וכו', ולבסוף נהיה להיפך שאצלם התגבר ביותר ענין העליון מעל התחתון שראשי המדינה שלטו בכח ואכזריות על כל התושבים בדיכוי נורא מעל כל התושבים וכו', וכן מצינו שורש וענין זה בתורה"ק (להבדיל בין טומאה לטהרה), אצל קורח וכו"ל, שבתחלה דרש לבטל לגמרי ענין הכ"ג וכו' שאמר שכל העדה כולם קדושים ומדוע תתנשאו על קהל ה', ואח"כ רצה בעצמו להיות כ"ג, ועוד רצה לעשות עוד שלש מאות מקטירי קטורת וכו', ולכאוף הלא לשיטתו אין מקום לחלק בין בנ"י שכולם שמעו על הר סיני אנכי ולא יהיה לך וכו', ומה מקום לחלק בין אחד לשני, אלא ההסבר בזה כנ"ל, שאורות העיגולים

יכולים להתגלות דווקא דרך אורות דיושר, ובמילים פשוטות שדווקא שכשיש עליון אמיתי שהוא מעל כולם וכולם מתבטלים אליו, הרי הוא יכול לגלות את החשיבות של כל אחד ואחד, ולגלות בהם את סוד ההשוואה, שלכל אחד יש מעלה, וכל אחד במעלתו המיוחדת הרי הוא כמו העליון, וכמו משרע"ה שגילה לכל אחד מבנ"י איך שכולם בנים למקום וכל אחד מבנ"י חביב לה' כבן יחיד וכו', משום שא"א לעלות מיד לאורות הגבוהים של העיגולים, שזה אור הסוכ"ע, אלא ע"י שכל אחד במקומו מתדבק לצדיק העליון שהוא דבוק לה' גם לבחי' הסוכ"ע, הרי בזה מתגלה גם בתחתון בחי' זו ומתגלה גם אצלו הסוכ"ע, וכ"ז קשור לענין המתבאר לעיל בסעיף, הבחינה שא"א להשיג האוא"ם אלא ע"י הזו"ן, וה"נ א"א להשיג הדבקות בבחי' האוא"ם אלא ע"י הדבקות בצדיק שהוא מרכבה לשכינה.

ס"י: תפילין שהוחזקו בכשרות אינם צריכים בדיקה לעולם ואם אינו מניחן אלא לפרקים צריכים בדיקה פעמיים בשבוע.

כלל הדבר עפ"י הסוד שמובא מהגר"ח מוואלז'ין זי"ע, שהאדם הלומד בהתמדה גדולה כל הזמן הרי נחשב לימודו כלימוד לשמה, שהקביעות הגדולה שבבחי' נצחיות מעלה התורה לאלקות, ומנצחת ומבטלת כל הקלי'

הכל באופן של מנוחה ללא מלחמה.
(קנג)

והפניות וכו' (ובבחי' שנצח אחוז בעתיק
שאכמ"ל). (קנב)

ובעניננו הרי מי שמניח התפילין
בקביעות א"צ ליכנס לדרך
הבדיקה, שדרך הבדיקה הוא דרך
הו"ק, אך הצדיק שמונח במדרגת הג"ר
הרי א"צ ליכנס לדרך הבדיקה שהיא
בחי' המלחמה, אלא מספיק שמרגיש
שהכל הוא אלקות, שיש מדרגה
הנקראת קדושה נצחית, להיות דבוק
באור הפשוט ובעולם הנצח, ומי שדבוק
שם כל עבודתו היא רק הדביקות וזה
כולל כל הקדושה.

משא"כ בהולך שלא בקביעות
בתפילין הרי צריך
בדיקה פעמיים בשבע שנים, וי"ל
שזה בחי' רצוא ושוב, שהם בחי' ב'
דרכי התשובה כמבואר בלקו"מ
(תורה ו').

וכן בענין קדושת האכילה הרי מובא
בספרי אדמו"רי איז'ביצא זי"ע
שמי ששקוע כל הזמן בדביקות ה'
ביחודים וכו' הרי א"צ לעשות מלחמה
בשעת אכילתו שלא להתגשם וכו',
שמכיון ששקוע כל הזמן בדביקות ה'
הרי היות שנוהר גם בשעת האכילה
שלא להסיח דעת מאלקות בזה מתעלה
כל הגשמיים, שכל המלחמה עם הרע
זה רק למי שעדיין בבחי' הו"ק, אך מי
שדבוק כל הזמן בהשי"ת שהוא בבחי'
הג"ר אצלו אין העבודה באופן של
מלחמה, אלא עבודתו שלא להסיח
דעת מהדביקות (והסימן למי שנמצא
בדרגה זו הוא שנהנה לחשוב על מציאות
השי"ת ועל היחודים שבאכילה הרבה יותר
ממה שנהנה גופו מהאוכל, והר"ז סימן
שבאמת נמצא בדרגת הג"ר ואז מתעלה

קנב. וכמו שמסביר החפ"ן חיים זי"ע על רשב"י וחבריו שפטורים מתפלה היות שתורתם
אומנתם, דהוי לתורה שלהם עי"ז קדושה אחרת לגמרי מסתם תורה, בבחי' קדושה קבועה
ונצחית, וקדושה כזאת יותר גבוהה מתפלה משא"כ סתם תורה.

קנג. ובבחי' השינוי שבין מדרגת החכמה למדרגת הבינה שהם לפי ערכין בחי' ג"ר וו"ק
ואכמ"ל.

סימן מ'

דין איך לנהוג בקדושת התפילין

ס"א: אסור לתלות תפילין בין בבתים בין ברצועות אבל מותר לתלותן בכיסן. (קנ"ד)

והצילו, וודאי שיש בענין זה רזין דרזין ונבאר קצת.

ובהקדם דברי האר"י הק' עה"פ ומבחר שלישי טובעו בים סוף, שזה מרמז על בחי' הנפילה והטעות שהיתה לירבעם בן נבט, ששאל את הקב"ה מי בראש ואמר לו ה' בן דוד בראש וסירב לזה ועי"ז נדחה לגמרי, שהנה לירבעם בן נבט היתה נשמה גבוהה וכל החכמים נדמים לפניו כעשבי השדה והיה בבחי' המשיח בן יוסף של אותו הדור, ונדחה משום שלא רצה ליכנע ולהודות שבן דוד בראש, וזה מרומז בהפסוק הנ"ל של ומבחר שלישי טובעו בים סוף, שיש בזה ב' שני פירושים ששניהם מרמזים להנ"ל, שהנה מקום הפלוגתא בין לאה (שורש למב"ד) לרחל (שורש למב"י) הוא בתפארת דז"א ששם שלישי העליון שייך ללאה וב' שלישי שייכים לרחל (ויש בזה הרבה סודות וביאורים שאכ"מ ונתבארו בשיעורינו על האוצ"ח בסייע"ד), ולפירוש א' שלישי העליון של לאה

הנה ידוע המעשה הנורא בויכוח הגדול שהיה בין הרה"ק הרמ"מ מרימנוב זי"ע להרה"ק הר"נ מרופשיץ זי"ע בענין הבאת הגאולה, שהרה"ק מרימנוב רצה להביא את הגאולה אפילו שיהא עי"ז הגאולה באופן של מלחמות והריגות, וכמו שהתבטא שברצונו להביא את הגאולה אפי' אם עי"ז יצטרכו לבוסס הרגליים בדם הרונים עד הברכיים, והרה"ק מרופשיץ זי"ע חלק עי"ז והמליץ עי"ז לשליש ולרביע לא שמענו שאין אנו רוצים לשמוע מהגאולה אם עי"ז ינזק יהודי אחד לשליש ולרביע צפורן (קנ"ה), וכידוע המושך המעשה בארוכה שהסתכן עי"ז הרה"ק מראפשיץ וברח להמגיד מקאזניץ זי"ע ונכנס בתוך מיטת המגיד ואמר שאין יוצא משם עד שיושיעו המגיד מקפידת הרה"ק מרימנוב, ואמנם נתן לו המגיד עצה

קנ"ד. א"ה: גלמוד ביום ל"ד לעומר יאצ"ט הרה"ק הרמ"מ מרימנוב זי"ע.

קנ"ה. וזהו בבחי' מש"כ במקו"א (בשם ספה"ק ויקה"מ), המח' בין התנא ר"ע לתלמידו הרשב"י, שהרשב"י תיקן בזה את ר"ע רבו, שהעדיף דרך המסי"נ בפועל, כמו שהצטער כל ימיו עי"ז מתי יבא לידי וכו' והרשב"י תיקן שיהא המסי"נ באופן של יחודים ומנוחה ולא בפועל ח"ו.

נקרא מבחר שלישי, שה' בחר בדוד דווקא להיות בראש, ולכן החולק על השליש המובחר שהוא השליש העליון דלאה שבחר בו ה' נדחה ונמנע בים סוף כשאין מסכימים ליכנע לרצון ה' שבן דוד דווקא יהא בראש כנ"ל.

ולפירוש ב' שלישי רחל נקראים מבחר שלישי, שבאמת רחל היא המובחרת (שנקראת עקרת הבית שרצה בה יעא"ק ואף בני לאה מודים בזה כדאי' ברש"י עה"ת) ובכ"ז טובעו בים סוף כשאין מסכימים בני רחל ליכנע לרצון ה' שבן דוד שמלאה יהא בראש כנ"ל.

אמנם יש לידע שכל הפלוגתא בין לאה לרחל הוא רק במקום הנ"ל (תפארת דז"א) שזה בחינה הנקראת ישסו"ת בלשון הקבלה (שהיא ספירת הבינה) שהיא דרגה של ימות החול אך במקומות יותר גבוהים מתאחדים ונהיה הכל בבחי' דוד שזה דרגת שב"ק שהכל נקרא ע"ש דוד – מלכות, אלא גם בזה יש מדרגות, וכמה שהמקום יותר גבוה נהיה האיחוד יותר חזק, ולמשל באו"א – (חכמה) נכללת לאה ברחל, ואח"כ באריך נקרא הכל רחל הגדולה אך זה באופן של לאה, והמשל בזה בעבודה"י הוא בענין תורה ותפילה, שיש בחי' שהתפלה (שהיא

בחי' לאה) נעשית באופן של יחודים עליונים כתפילת הצדיקים, והיחודים הם בחי' תורה שהיא בחי' רחל, וא"כ הוי בחי' האיחוד של או"א שמקבלת לאה פני רחל דהיינו שמקבלת התפלה צורה של תורה (קנו), ויש דרגה שהתורה נלמדת בצורה של תפלה היינו בדבקות ובהרגשת עמידה לפני ה' שזה דרגת התפלה, וזה הבחינה של מ"ת בשבועות שהיא דרגת אריך, שהיתה מ"ת באימה ויראה ברתת ובזיע ובעמידה לפני ה' פנים בפנים שזה דרגת התפלה, וגם דהע"ה זכה לכתר דאריך ולכן התהילים שחיבר הוא תורה בצורת תפילה ודבקות ודיבור לה' פב"פ שהוא דרגת התפלה, וזהו כנ"ל שמצד א' הוי רחל הגדולה ובאופן של לאה, היינו תורה במצב של גדלות התורה, שדרגה הגדולה בתורה היא כשנלמדת בצורה של לאה היינו בדבקות של לפני ה' פב"פ, ובדרגה דאריך יש הענין של חצוצרות שהוא רמז על ב' חצאי צורות שוים, שזה קאי גם על לאה ורחל שמתאחדים ומשתוים זל"ז כנ"ל, ויותר גבוה מזה הוא הדרגה הנקראת עתיק יומין, שהיא הדרגה המתגלית בל"ג בעומר ובפורים ולעת"ל, שהוא הדרגה ששם יש האיחוד הגמור בין ב' הבחינות, ששם נקרא הכל ע"ש הימין, שלית שמאלא

קנו. וזה בחי' הדרגה של מוסף של שב"ק שכל התפלה בנויה על פסוקי התורה של המוספין שאנו מתפללים לקיומם, שתפלה על קיום התורה יש לה דרגת התורה כמו שמאריך בזה מוהרנ"ת זי"ע.

בהאי עתיקא, ושם מתגלה שהכל הוא אור, שאף הכלי הוא בבחי' אור אלא שהוא אור כפול ומעובה עד שנראה ככלי אך בעצם הכל אור (קנז), שלא כמו בדרגות יותר נמוכות שבחי' רחל היא בחי' אור החכמה ובחי' לאה היא בחי' כלי הבינה, אך בעתיק מתגלה האמת שהכל הוא אור, שהכלי עצמו נעשה מריבוי ועיבוי האור, וכדאי מהאריז"ל שהכלים נהיו מאור הגם והעב, היינו מעיבוי וכפילות האור. (קנח)

ושם בעתיק יש חידוש שאין בכל הדרגות שאחריו, שהנה בכל הדרגות הכלל הוא שאור המקיף יותר חזק מאור הפנימי, ובעתיק אור הפנימי יותר חזק מאור המקיף, ויש בזה ביאורים ארוכים שאכמ"ל, אך לעניננו הרמז בזה על רחל ולאה, מב"י ומב"ד, שאור הפנימי הוא האור של מב"י שהוא אור החכמה היורדת מלמעלמ"ט, ואור המקיף הוא האור של מב"ד שהוא אש הבינה המשתוקק ועולה מלמטלמ"ע, (ובלשון הקבלה המקיפים מלובשים על העיגולים העולים מלמטלמ"ע, ואכ"מ), ותמיד גובר המקיף על הפנימי

בבחי' מי בראש בן דוד בראש, אך בעתיק הלא מתגלה שהכל הוא בחי' אור שזה בחי' ודרגת מב"י ולכן שם גובר אור הפנימי שהוא בחי' אור החכמה דמב"י שבבחי' ימין על אור המקיף שהוא בחי' אש העולה מלמטלמ"ע שבבחי' שמאל, שלית שמאלא בהאי עתיקא ונכלל השמאל בהימין, וממילא נכלל בחי' האש של אור המקיף שהוא בחי' שמאלא שבבחי' דוד, ובטל לאור הפנימי שהוא אור החכמה של יוסף שבבחי' ימין, ובעבודה"י יש להמשיך ענין זה לענין יחודים קדושים שמחזירים האדם בתשובה ומתקנים מעשיו, שהנה בדרך דדוד העיקר הוא תשובה ותיקון המעשים, ובדרך של יוסף העיקר הוא גילוי יחודים קדושים המגלים יחוד ה', ובעתיק מתאחדים שניהם שמתגלים יחודים קדושים גבוהים מאוד שמחזירים את כולם בתשובה, אמנם מאידך גיסא ודאי שגם בעתיק יש הענין של בן דוד בראש, שענין זה הוא שזה בכל הדרגות ובכל המקומות, שז"ס הענין דעתיק גופא מחולק לרדל"א הנקרא ג"ר דעתיק ולז"ת דעתיק, שהרדל"א הוא בבחי' אי ידיעה

קנז. ולכן בזמנים אלו דל"ג בעומר ופורים ולעת"ל מתגלים סודות ורזי התורה דווקא דרך סעודות ותענוגים גשמיים, שהוא בחי' איחוד אורות וכלים, רוחניות וגשמיות, באופן שמתגלה שגם הגשמיות הוא רוחניות, כנ"ל שהכלים הם ג"כ אורות, ואדרבא שהם אורות גבוהים וכפולים.

קנח. וכחמשל שרואים לזה בימינו בחידושי המדע שגילה שחומר ואנרגיה הם אחד, ואפשר להפוך חומר לאנרגיה ולהיפך, שכל החומר נעשה מריכוז של אנרגיה, שאכמ"ל בזה.

שבבחי' בינה – דוד – העולה מלמטלמ"ע ומבטל כל הידיעות בבחי' תכלית הידיעה שנדע שלא נדע", וגוף דעתיק בבחי' ז"ת דעתיק הוא בבחי' יוסף כנ"ל שנובר שם אור החכמה ונכלל הכל בימין, ובעתיק הוי דוד ויוסף בבחי' גוף אחד ממש, שהג"ר והו"ק דעתיק הם פרצוף אחד, וכמו דא"י מצדיקים שיש דרגה גבוהה של איחוד ב' המשיחים שבבחי' משרע"ה ששני המשיחין בגוף אחד, והיינו כמו בעתיק. (קנט)

ונחזור לעניננו, במעשה הנ"ל מהרה"ק מרימנוב והרה"ק מרופשיץ זי"ע, שהנה הרה"ק מרימנוב בדורו היה בבחי' משיח בן דוד כשמו מנחם, והנה מב"ד קשור מאוד לצער השכינה וצער ישראל, ואינו יכול לסבול הצער הזה וע"כ רוצה תיכף להביא את הגאולה, ואף שיהא בדרך מלחמות והריגות, וכמו כשיש לאדם מחלה ממארת רח"ל הרי מסכים ורוצה שינתחוהו ויכרתו ממנו החלקים הממאירים, וה"נ כל

ישראל כמו גוף אחד, ומי שמרגיש בצער הגוף החולה רוצה תיכף בניתוח מכאיב שיכרות כל הרע כדי לתקן את הגוף, וה"נ המלחמות וההריגות הם בבחי' הניתוח המכאיב המרפא את כנס"י, אך הרה"ק מרופשיץ זי"ע שהיה "יחיד בדורו בחכמת אלקות" ככתוב על מצבתו שהאיר אצלו אור החכמה שבבחי' משיח בן יוסף, ומשיח בן יוסף קשור בעיקר אל עונג האלוקי של יחוד ה' ולכן מתבטל להנהגת הש"י ואין דוחק את הקץ בכח, ובפרט שדרך החכמה רצונה במנוחה ועונג אלוקי ואין הפצה במלחמות ח"ו. (קס)

והנה מכיון שחלק הרה"ק מרופשיץ על הרה"ק מרימנוב, הרי היה עלול בזה לאבד את עולמו ח"ו, בבחי' ירבעם בן נבט שאיבד עולמו כשחלק על בן דוד, וכדי להציל את עצמו ברח להמגיד מקאזניץ זי"ע, שהמגיד היה בדרגת עתיק של אותו הדור, והאיר אצלו האור של מב"י בשלימות, וכנ"ל שבעתיק גובר אור הפנימי דמב"י על

קנט. ומהרמח"ל זי"ע אי' שע"י איחוד ב' המשיחין שבדרגה היותר נמוכה המחולקים עדיין לב' גופים, יביאו ויגלו יחדיו את הדרגה הגבוהה של משרע"ה שהוא איחוד ב' משיחין בגוף אחד והוא יהיה הגואל האחרון האמיתי בבחי' גואל ראשון הוא גואל אחרון, וכמש"כ במקו"א על פי התרגום יונתן בשח"ש, שע"י האיחוד הנ"ל מתהפכים המב"י והמב"ד להיות בבחי' משה ואהרן השקולים כאחד, שכל אחד מהם כולל אצלו ב' המשיחין ואכמ"ל.

קס. ורק משיח בן דוד הקשור אל הכתר בבחי' כתר מלכות, נעוץ סופן בתחילתן, בבחי' מי בראש בן דוד בראש, ששם מתאחדים ההפכים, יכול לגלות הרחמים של הגאולה מתוך תוקף הדין של מלחמות והריגות, אך בדרך החכמה דמב"י אין חפצים אלא בחסדים מגולים (ויש בזה סתירות, וכמו בכל הענינים דמב"י ומב"ד שמתחלפים ההבחנות בכל דרגה, ואכמ"ל).

אור המקיף דמב"ד (קסא), ולכן ברח הרה"ק מראפשיץ להמגיד ונכנס לתוך מיטת המגיד, שמיטת המגיד מרמז על בחי' הכיסוי שיש על מדרגת ז"ת דעתיק, שהוא מדרגת אריך המכסה על מדרגת ז"ת דעתיק, וכשנכנס לתוך מיטת המגיד התכוין להתקשר לז"ת דעתיק המלוכש בתוך האריך, ובז"ת דעתיק גובר אור הפנימי דמב"י על אור המקיף דמב"ד, שאף שגם בעתיק הרי בן דוד בראש מ"מ סו"ס עיקר הגילוי של עתיק הוא בז"ת דעתיק שהוא כמו הדרך של יוסף, אלא שבכ"ז מתבטל הז"ת דעתיק לרדל"א, שזה כמו שאמר המגיד להרה"ק מראפשיץ עצה איך לינצל מקפידת הרה"ק מרימנוב ע"י פעולה של ביטול להרה"ק מרימנוב (שאכמ"ל), והיינו שהנהגת העתיק היא כמו דרך החכמה אלא זה נעשה בביטול ואיחוד לרדל"א שבראש שהוא בן דוד שבראש. (קסב)

וכל זה יש לפרש ברמז בסעיף דידן (היות שסעיף זה נלמד בהשגח"פ היום בדרך הלימוד של הלכות אלו), שכמש"כ כמ"פ הרי התפילין הם בעיקר בסוד הבינה, בחי' פאר, שזה בחי' דהע"ה (בסוד הקשר בין ה"א עילאה – בינה לה"א תתאה – מלכות), וע"ז ההוהרה שאסור לתלות התפילין, וכדברי הגמ' שהתולה תפילין יתלו חייו, שהחולק ח"ו על דהע"ה הרי מאבד עולמו כמו ירבעם בן נבט כנ"ל, אך ע"ז העצה של יתלו בכיסן, שהוא עצתו הק' של הרה"ק מראפשיץ ולהגביר אור החכמה שלו מעל הבינה דהרה"ק מרימנוב ע"י שנכנס לתוך מיטת המגיד, שכנ"ל הרי הכיסוי מרמז על האריך שורש דדוד שמכסה על ז"ת דעתיק, ושם במקום גבוה זה של ז"ת דעתיק גובר אור הפנימי דיוסף על או"מ דדוד כנ"ל ובאופן שבגילוי ההנהגה הוא כרצון החכמה, אך

קסא. וכידוע שהרה"א זי"ע חילק לתלמידיו כוחותיו הק', ולהרמ"מ מרימנוב נתן את הנשמה שבמוחו, שזה בחי' תפילין של ראש, כנ"ל שכן דוד בראש, בבחי' מב"ד, ולהמגיד מקאזניץ את לבו הק' שזה בחי' תפילין של יד שכנגד הלב, שזה מרמז על שלימות של מב"י כשעולה עד שרשו שבעתיק שאז מקומו כנגד הלב, שהיחידה (שבבחי' עתיק) מאירה בפנימיות הלב, אך מב"י שנמצא עדיין בדרגת החכמה ולא במדרגת עתיק מקומו בעיניים, וזה הוריש הרה"א להחוזה מלובלין זי"ע שממנו קיבל זאת תלמידו הרה"ק מראפשיץ וכנ"ל.

קסב. וז"ס הפסוק (ויקרא כה) דודו או בן דודו יגאלנו, שדודו הוא בחי' ג"ר דעתיק שהוא דוד שבראש, דוד (שכתוב בתורה חסר) אותיות דוד, ובן דודו הוא ז"ת דעתיק, ואף שהם ב' בחינות בכ"ז שם בעתיק אין פלוגתא ביניהם שהכל גוף אחד, בבחי' ראש וגוף, וממילא שם אין היזק לבחי' מב"י מבחי' מב"ד שבראש.

בביטול ואיחוד גמור לבן דוד שבראש שמתאחדים שם לגמרי באופן שנהיה שם הכל אחד בגילוי הרחמים הפשוטים והעצומים האין סופיים דעתיקא שיתגלו בב"א.

ס"ב: בית שיש בו תפילין אסור לשמש בו ממתו עד שיוציאם וכו'.

הנה לפי פשט הענין נראה הטעם של חיוב הוצאת התפילין הוא משום שאין ראוי לעשות דבר שאינו קדוש כ"כ לפני התפילין הק', אך האמת עפ"י פנימיות התורה"ק, שהטעם הוא להיפך, כדאי שבקודש הקדשים ששם היה הארון שעליו הכרובים המרמזים על יחוד קובה"ו הרי אסור לאדם ליכנס לשם, שאין להכניס ריבוי במקום היחוד, וספר קודש או התפילין מרמזים על ריבוי קדושה, שכל ספר מגלה קדושת נשמת המחבר, וכמו שנמצא שם נשמת המחבר בפועל, וכדאי מהנהגת זקני הרעק"א זי"ע שהיה מבקש כל לילה מחילה מכל הספרים שבביתו שלא למדם באותו היום, שזה בחי' פגיעה עבור נשמות המחברים, וכן אי' מזקני הר"ר יהונתן זי"ע שהפוסק הלכה ללא עיון בספרים הוי כמורה הלכה בפני רבותיו, שספר הוי בחי' כמו רבי חי, שנשמת הצדיק בתוך

דבריו שבספרו בבחי' אנא נפשי כתבית יהבית, וסוד היחוד שהוא שורש נשמות ישראל היא הקדושה הכי גבוהה בבחי' כהן גדול לפני ולפנים, בבחי' כל השירים קודש ושיר השירים קודש קודשים, ואסור לערב בקדושה זו קדושות אחרות, ששלום בית הוא בסוד אחדות הפשוט שמעל כל ריבוי הקדושות, שא"א לעשות שלום ואיחוד בין ב' הפכים אלא בגילוי אור הפשוט שגבוה מעל שניהם שהוא מאחדם, בבחי' איש ואשה זכו שכינה עמהם, והוא בסוד גילוי אור הפשוט המאחד ההפכים, ולכן אין להרבות שם בבחי' ריבוי קדושות, וז"ס ימחה שמי על המים כדי להמיל שלום בין איש לאשתו, ששמות הק' ותיבות התורה"ק הם בסוד התגלות הספ"י הק', ושלום בית מגלה אור הפשוט שמעליהם. (קסג)

וסוד זה מרומז בפר' בהר בדבר רש"י עה"פ יהיו לך ימי שבע וגו' שכותב רש"י שם "ופשוטו של מקרא יעלה לך חשבון שנות השמיטות למספר מ"ט" ומסביר בזה הרה"ק הרי"א מזידטשוב זי"ע עפ"י קבלה, שהנה השמטה והיובל הם בבחי' ירידה לספירת המלכות, וזה נראה כמו ירידה, וכן כשיצאו בני ממצרים ללכת לאר"י הרי נראה כמו ירידה,

קסג. בבחי' המבואר בקבלה שיחוד דו"ן הוא בכח יחוד דא"א שהוא בכח גילוי הכתר דאריך המאחדם, וכמו בסוד דכוס של ברכה שב' ידי הנותן הכוס וב' ידי המקבל הכוס הם בבחי' ד' ידי או"א ואח"כ מתאחדים ביד ימין בלבד שהוא ימין דאריך המאחדם, ואכמ"ל.

שהלא אי' מהאריז"ל שמקום ארץ מצרים (בבחי' משל לנוף האדם שהוא עולם קטן) הוא במקום קשר של ראש שבגובה הראש, ומקום ארץ ישראל הוא למטה בנקב החזה, וא"כ נראה כמו ירידה, אך האמת שע"י הירידה לאר"י שבבחי' המלכות זוכים לעלות על ידה למקום הכי גבוה למקום היחוד בבחי' נעוץ סופן בתחילתן, כתר מלכות, וא"כ הוי עליה ולא ירידה, וזה הרמז בדברי רש"י שאף שהשמיטה והיובל הם התקשרות לבחי' המלכות בכ"ז עפ"י "פשוטו של מקרא" שהוא סוד הכתר שהוא אור הפשוט הרי "יעלה לך חשבון וגו'" שמתעלה החשבון שהוא בחי' ספי' המלכות עד הכתר בגילוי היחוד שמתגלה ע"י הירידה למלכות, וה"נ בעניננו הרי נראה הוצאת הספרים והתפילין הק' כמו ירידה, אך האמת שע"י הירידה בקדושה לבחי' המלכות עולים למדרגת הכתר, שכח היחוד הוא בכח ואור הדעת המיוחד היחודים, שדעת הוא חיצוניות הכתר, וע"י היחוד בקדושה זוכים להשראת אור העליון

שבבחי' הכתר, שמעורר ומקרב את יחוד קוביה"ו בגילוי אור הכתר בב"א. ס"ג: אפילו להניח בכלי תוך כלי אסור להניחם תחת מרגלותיו וכן אסור להניחם תחת מראשותיו כנגד ראשו וכו' ואם אשתו עמו צריך כלי בתוך כלי.

הנה במה שמוזכר בסעיף דידן להניח תפילין מראשותיו שלא כנגד ראשו שמותר, הנה ידוע מנהג ישראל להניח ספה"ק נוע"א תחת כר היולדת או חולה לשמירה, ולכא"ז זה פלא, שהנה במס' תפילין איתא שאין להניח תפילין על חולה, וביותר, שהרי בגמ' סנהדרין איתא שהקורא פסוק על המכה לרפאותה, כגון שקורא ויקרא ה' אל משה לחולה אין לו חלק לעוה"ב. (קסד)

ואף שבגמ' שם אי' שרוקק כשאומר הפסוק, הרי נפסק בשו"ע שהרקיקה לאו דווקא, אלא שכן היה המנהג לירוק כשאומרים לחש, אך האיסור הוא עצם אמירת פסוק מהתורה בתור לחש לרפאות בה חולי,

קסד. ובדרך אגב יש לבאר מדוע נקטה הגמ' פסוק זה דווקא למשל, עפ"י הא שכותב הדגמ"א בשם זקינו מרן הבעש"ט זי"ע שכל הרפואות שבעולם נרמזים באל"ף זעירא של תיבת ויקרא, ומשם המשיך הבעש"ט הק' את כל הרפואות שלו, וההסבר בזה מבאר הנה"ק מקאמרנא זי"ע עפ"י דברי האריז"ל שחולה בגימ' מ"ט, והרפואה לכל החולאים באה משער הנו"ן שמתקן שורש כל המחלות, ובזה מובן שהרפואות נמצאים באלף זעירא שהיא מרמזת על האלף העליון המכוסה של שער הנו"ן שמשם נמשכה הקריאה למשרע"ה ומשם נמשכים כל הרפואות.

וכמו שכותב הרמב"ם שהתורה לא ניתנה לרפואות גשמיות.

ואמנם רבינו חננאל והמאירי כותבים שהאיסור הוא רק שקורא הפסוק בדרך לחש ולא לשם מצות ת"ת, אך מי שמכוין לקיים מצות ת"ת אלא שרוצה להביא ע"י התורה כל ההשפעות הטובות אין בזה כל חשש, אך בדרך הנ"ל ליקח ספר קדוש ולהניחו לישועה ללא לימוד בו הר"ז צ"ע, ואינו דבר פשוט, וכן הכותב פסוק בתור קמיע לשמירה וכדו' הר"ז ג"כ בכלל השאלה דהאיסור הנ"ל (ומוקיני החת"ס זי"ע מקובל קמיע נגד עצבות ושיגעון איש מפי איש עד יהושע בן נון לכתוב מזוזה בצירוף שם א-ל עם כל תיבה, אך בזה אין חשש לכו"ע שאין כאן פסוק שלם היות שיש הפסק בין תיבה לתיבה). אך כלל ישראל מקיל בזה וצ"ל שסומכים על הדעה שלשם שמירה מותר ורק לשם רפואה אסור, וכן יש מקילים בנשיאת מזוזה לשם שמירה ומביאים ראיה ממה ששלח רבינו הקדוש מזוזה לארמבן שהיה גוי ואמר לו שיהא המזוזה לשמירה, והיינו שהמזוזה היא שמירה כמו שהיא אף ללא קיום

המצוה לקבעה בדלת, ומה שכותב הרמב"ם בחריפות נגד זה, הוא רק במוסיף על המזוזה שבפתחו שמות קודש וכו' לשם שמירה וקמיע שזה אסור, שעושה מצות ה' רק כמו קמיע בעלמא, אך אין איסור לדידהו בנשיאת מזוזה לשמירה (וכן מביאין ראיה להיתר מתו"ט במס' כלים על דין דקנה שמכניסים בו מזוזה לשאתו עמו לשמירה עיי"ש), ואכמ"ל בכל דינים אלו ובאנו רק לעורר שאין כ"ז דבר פשוט ויש לשאול רב מובהק איך ההכרעה למעשה בכל כה"ג. (קסה)

וניכנס להסבר הפנימי בסעיף זה, בהקדם המעשה מהרה"ק הר"מ ממשרנובעל זי"ע (קסו) עם רבינו בעל התניא זי"ע, שהיו מחותנים ובסעודת החתונה בירך בעל התניא שיזכו לכל טוב בגשמיות ורוחניות, ושאלו הר"מ ע"ז שמקדים גשמיות לרוחניות, והביא לו בעל התניא ראיה ע"ז מדברי יעקב אבינו ע"ה שג"כ הקדים ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש ורק אח"כ סיים והיה ה' לי לאלקים, וצ"ב עומק הענין.

וכן היה מעשה דומה שתירץ בעל התניא עצמו עפ"י הנהגת יעקב

קסה. ועיין מה שכתבנו בנידון כעין זה בספרינו ים החכמה תשס"ז עמ' ל"ט בנוגע לגבי לשאול עצה מן התורה היינו לפתוח ספר ולברוק התשובה לפי מה שכתוב שם, ועיי"ש מקורות להתיר זאת אלא שהוספנו שיותר טוב שיתפלל ע"ז לפני כן כדי לצאת ידי השיטות שמותר רק בצירוף תפילה עיי"ש.

קסו. א"ה: נאמר ביומא דהילולא דיליה.

אע"ה, שאחרי שיצא בעה"ת מהמאסר בפטרבורג ביקר אצל הר"ק הר"ב ממעזבוז זי"ע, ושאל אותו הר"ב מדוע היה צריך לעבור את כל יסורי המאסר וכו' והלא היה יכול להעביר ידיו על פניו ובזה לבטל כל הגזירה, והיינו שהיה צריך לעשות כוונת יחוד הקדוש דנימין חירותא ודיקנא ובזה להמתיק ולבטל הגזירה בשורש, וענה לו בעה"ת שהלך בדרך של יעקב אע"ה שהיה ג"כ יכול לינצל מעשיו ע"י יחוד הנ"ל ולא היה צריך לברוח מעשיו ולשלוח אח"כ מנחה ובכ"ז לא השתמש יעאע"ה עם דרך זה וכו'.

וההסבר בתשובת בעל התניא לשאלות הצדיקים הנ"ל יובן בהקדם מעשה שלישי מבעל התניא, שכשלקחו אותו הגויים למאסר והעבירו אותו בדרך הנהר בספינה, ובאמצע הדרך ביקש בעה"ת שיעצרו את הספינה בנסיעתה היות שרוצה לקדש את הלבנה בעמידה, וכמובן לא התייחסו לבקשתו, ואמר להם שאם לא יעצרו את הספינה אז יעצור הוא בעצמו את הספינה בכוחו, וכך עשה שנעצרה הספינה ולא הצליחו להמשיך בנסיעה, אך לא קידש בעה"ת הלבנה אז, אלא אמר להם שישחרר הספינה מעצירתה אם יבטיחו לו שיעצרו אח"כ את

הספינה כשיבקש זאת שוב מהם, וכך הוה שהמשיכה הספינה בנסיעה וביקש מהם לעצור עבורו ועצרו לו וקידש הלבנה. ולכאן צ"ב מדוע לא קידש הלבנה כשעצר הוא את הספינה ומדוע רצה דווקא שהם יעצרו עבורו.

אלא ההסבר בכל ג' מעשיות הנ"ל הוא עפ"י מש"כ כמ"פ שבעה"ת קשור לדרך החכמה שהוא הדרך של מב"י שהיא דרך רחל, ודרך רחל הוא להעדיף המשכת ישועה בדרך הטבע, שכשנמשכת הישועה בתוך גדרי העולם הגשמי והטבעי הרי בזה נהיה תיקון לקליפת הנונה של העולם (קסז), ודרך דלאה בבחי' מב"ד שרוצה שיהא הכל בדרך גילוי של נס דווקא, ובמילים אחרות מב"ד רוצה שיהא הכל ללא מעשי התחתונים אלא בשידוד המערכות באופן שמתגלה יד ה' משום שחושש שאם יתערב פעולת התחתונים יהא חשש נפילה לקלי' של כוחי ועוצם ידי וכו', וזה כמו שביקש חזקיה המלך מה' שאני יושן על מיטתי ואתה הורג את סנחריב וחילוליו, שחושש שאם יהא הישועה באופן רגיל של מלחמה יהא אחיזה לקלי' דכוחי ועוצם ידי וכו', משא"כ מב"י שרגיל בדרך החכמה של ראיית אלקות אין אצלו חשש זה ויכול לעשות בעצמו

קסז. שבזה מתגלה תכלית הכוונה של נתאזה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים דווקא, וכמו הישועה של פורים שהיתה ע"י מרדכי היהודי שהוא יסוד אבא בחי' דרך החכמה, ונמשכה כל הישועה בתוך גדרי העולם ללא שום נס היוצא מגדר הטבע ובזה מתגלה יותר שהכל הוא אלקות ואף הנהגת הטבע.

פעולות טבעיות ללא חשש היות שעושה הכל בביטול גמור להש"י בדרך החכמה שהיא דרך ביטול במציאות (לעומת דרך הבינה של לאה שהיא ביטול היש ולא ביטול במציאות).

ובזה מובן מה שבעל התניא הביא ראייה לשיטתו ודרכו מדרך דיעקב אבינו ע"ה, שאף שיעקב אבינו היה בדרגת קו אמצעי הכולל ב' הדרכים וכמו שרואים שנשא ב' נשותיו דרחל ולאה, בכ"ז מצד עצמו הרי רצה יותר ברחל וכו', והיינו שהעדיף לכתחילה דרך החכמה אלא שהנהגת הש"י הביאה אותו ליכנס ג"כ לדרך דלאה. (קסח)

ובזה מובן שאלת הצדיקים הנ"ל לבעה"ת, שבעל התניא שבירך והקדים גשמיים לרוחניות הר"ז בבחי' רחל שחפצה בתיקון בדרך הטבע (שע"י) שיהא השפעות טובות בגשמיים ליהודים יוכלו לשבת על התורה והעבודה במנוחה ולהתעלות ברוחניות), שבדרך זה נכלל הנוגה בקדושה, שמתעלה הגשמיים לרוחניות עד שכל הטבע יגלה אלקות. והרה"ק ממשרנובעל שהקדים רוחניות לגשמיים נהד בבחי' תיקון באופן של למעלה מהטבע (שע"י שבנ"י יתפללו

בדביקות ויתעלו בעבודה"י יומשך כל ההשפעות הגשמיים ובאופן שיהא ניכר בגלוי שכל ההשפעות בגשמיים נמשכים ע"י הרוחניות וזה יותר גילוי אלקות מדרך של בעה"ת, אך מאידך בדרך דבעה"ת ניכר יותר שהטבע נופא הוא אלקות, שע"י שיהא השפעות טובות לבנ"י בעצם הנהגת הטבע לעוזרם בעבודת הש"י יהא ניכר טפי שכל הנהגת טבע העולם הוא רק לצורך עבודה"י).

וכן מובן שאלת הרה"ק הר"ב זי"ע שהיה דרכו בחריפות בבחי' דיני לאה, והעדיף שיהא הישועה בדרך לאה של נס למעלה מהטבע, וכנ"ל.

ומובן גם הטעם שרצה בעל התניא לקדש הלבנה ע"י עצירת הספינה בדרך הטבע, שבוזה מתגלה גילוי אלקות בתוך גדרי העולם עצמם בבחי' דירה בתחתונים וכנ"ל. (קסט)

אמנם כמובן כל ענין הנ"ל שייך רק ללאה ורחל דימות החול, כשאין עדיין איחוד השלם ביניהם וכמש"כ כמ"פ שאז לאה אין יוצאת מאצי' משא"כ רחל יורדת לבי"ע וכו', משא"כ אחר האיחוד שבבחי' שב"ק אין שייך ענין הנ"ל, שבמקום האיחוד

קסח. וכמש"כ במקו"א שהנהגת הש"י היא ע"י פרצוף א"ק והכתר, שלמעלה מדרגת החכמה, וזה בחי' בן דוד בראש, שדרגת א"ק היא בחי' התיקון השלם בחי' שער הנו"ן, ואכמ"ל.

קסט. והקדים עצירת הספינה בדרך נס בהכרח בתור הכנה והכשר שיהא יוכל אח"כ לעשות המצוה בתוך גדרי הטבע ולגלות אלקות בתחתונים.

הרי מתגלה הסוד של חצוצרות שני חצאי צורות שקשור לסוד של מהה"ש, שקשור לסוד של יסוד דעתיק שמתגלה במצח באריך, ומחלק הראש לב' חלקים דנצח והוד, בחי' מב"י ומב"ד, ומאחדם, ולמטה מקשר היסוד בין ב' הנקבים דיסוד של זרע קודש ומים עכורים, שהיסוד עולה ויורד בכל הקומה שלימה ועושה שלום, וכמו חוט השדרה שנמשך מהמח עד למטה, והיינו שהיסוד מקשר בין הימין להשמאל ועושה שיהא הכל מצד הימין, וכמו במקום הכי גבוה שהוא יסוד דעתיק שמונח במצחא דאריך, ולית שמאלא בהאי עתיקא, שנכלל השמאל לגמרי בימין עד שאין עליו שם שמאל, והיינו שמצחא דאריך הוא בחי' רעוא דרעוין שזה נהיה כשהבינה עולה לאריך בשלימות, ואז יש בתוכו יסוד דעתיק, היינו שהתענוג הפנימי על אלקות נמצא בתוך הרצון החזק דרעוא דרעוין ועי"ז יש בכוחו לעמוד ברצונות מופלגים כאלו ללא שיפול וישבר וכו', שהענוג הפנימי על אלקות שהיא דרגת יוסף היא נותנת כח להרצונות המופלגים שבבחי' דוד, והיינו שנכלל הדרך דמב"ד בדרך דמב"י, ובבחי' המ"ם של ולמרבה המשרה שנפתחת ע"י הנקודה של יוסף שבתוכה, ובבחי' מש"כ במקו"א בביאור שחיטת הלוי'תן להשור הבר ואכמ"ל בכ"ז, אלא נזכיר רק בחי' העבודה"י שיש בענין זה, שהנה בדרך דוד למטה שבבחי' הבינה חפצים בריבוי יגיעות וטירחות בעבודה"י, ובדרך דיוסף חפצים יותר

בגילוי היחוד שבאה ע"י מנוחה אלקית, אך כשנכלל דוד ביוסף הרי נהיה להיפך שדוד מגלה יחוד דא"ק שהוא יחוד גבוה יותר, שאומר שצריך לעשות כל העבודות כדי להוסיף תוספת קישוט בגילוי היחוד, שיתגלה אור היחוד מתוך בחי' החושך, שאף שבחיצוניות נראה שאנו עושים פעולות ועבודות הרי מגלה בפנימיות את האמת שה' עושה הכל, וזה בחי' רחל הגדולה של מוסף שב"ק שהיא בפני לאה, כמש"כ כמ"פ, ואכמ"ל יותר.

ונחזור לסעיף דידן, הנה ביארנו בסעיף הקודם טעם האיסור להניח תפילין במקום היחוד, שהוא משום דהיחוד הוא בבחי' אור אחדות הפשוט ואין לערב ריבוי קדושות בתוך אור הפשוט, אך עפ"י הנ"ל יש להוסיף, שהנה גילוי אור הפשוט הוא הבחי' של גילוי של מב"י שמגלה סוד היחוד ומגלה אור הפשוט כמו קודם הבריאה, אך כשדוד נכלל עם יוסף הרי מוסיף בגילוי היחוד תוספת קישוט עד שמתגלה שאין הריבוי סתירה אל האחדות, וז"ס כלי בתוך כלי שמותר, שהנה כלי מרמז על בחי' דוד-מלכות כמש"כ כמ"פ, והנה כשכופלים תיבת דוד ב"פ (היינו כל אות נכפלת בה בעצמה ב"פ, ד כפול ד כפול ד, ו כפול ו כפול ו' וכו') נהיה מזה תיבת משה (עה"כ הכללי המאחד הכל) שמשנה הוא הגואל ראשון שכלל את ב' המשיחין, מב"י ומב"ד, שמשנה ר"ת מחלוקת הלל ושמאי ומאחדם.

והיינו שכשמתגלה שהכלי דבינה אינו סתירה לאור החכמה אלא אדרבא שהכלי של הבינה נהיה מעיבוי וכפילות אור החכמה (וכמש"כ זה לעיל סי' לו ס"ב), היינו שמתגלה אור היחוד דיוסף בתוספת קישוט ע"י הריבוי דהכלים של הבינה של דוד, הרי מתגלה שאין הריבוי סתירה להיחוד אלא להיפך שמחזק הריבוי את היחוד ביתר שאת, ולכן בכלי בתוך כלי שזה מרמז על הדרגה של דוד כשהגיע לשלמותו שנכלל ביוסף מותר להניח התפילין והספרי קודש במקום היחוד שאין כבר סתירה בין ריבוי הקדושות לאור היחוד הפשוט כמו שיתגלה לעתיד באיחוד ב' המשיחין ע"י משרע"ה המאחדם בב"א.

ס"ד: אשתו עמו במטה ואינו רוצה לשמש מיקרי אין אשתו עמו, ובמ"ב בשם הט"ז החולק ואוסר בזה.

הנה יסוד הדבר נתבאר כמ"פ שהמחבר שבבחי' חכמה מחשיב רק גילוי אור היחוד שהוא בחי' יחוד דאצי, ורק זה נחשב אצלו ליחוד, בבחי' יחוד דרחל שהוא יחוד בפועל, (כמש"כ לעיל סי' לח ס"ט באריכות) משא"כ הט"ז שקשור לדרך דלאה כשמו דוד, מחשיב גם את היחוד בכח ולכן אוסר באופן דסעיף דין, ובאופן של מעליותא הרי הט"ז מרמז גם על דוד בשלמותו, שאז מגלה דוד היחוד דא"ק שמגלה היחוד אף במקום הפירוד דבי"ע, ולכן מחשיב הט"ז זאת ליחוד אף כשאין רוצה ביחוד.

וביותר עומק הרי בעולם האצי' מתגלים אורות וספי' האלקיים בבחי' גילוי מלכות השי"ת, ויש דין במלך שאין לראותו ללא לבוש, וז"ס שאין להשיג בבחי' האצי' השגת אלקות ללא לבושי התורה"ק ושמות הק' שזה פגם של הכל שהציץ בשכינה ומת, אלא צריך בחי' כיסוי ולבוש כביכול, אך יש בחי' יותר עליונה של גילוי עצם אלקות שבבחי' מדרגת יחוד א"ק שמתגלה במשל דמצוה השורשית והראשונה של התורה"ק שמגלה יחוד העליון, שבבחי' דבקות עצם בבורא ושם אין בחי' הסתרת אלקות, (וכמו שרואים במשל שיוציא ויתן כתובה) וזה בחי' יחודים קדושים שבבחי' הכתר שמגלים אור העצם כביכול ללא לבושי התורה"ק, אלא שבזה בעצמו יש ב' מדרגות של אריך (המלוכש בז"ת דעתיק) ושל עתיק עצמו (בבחי' ג"ר דעתיק), שבבחי' אריך נקרא הכל אין אשתו עמו, וכמו משרע"ה של "מה שהיה" שהיה בבחי' פרישה, שלית שמאלא בהאי עתיקא (שקאי על ז"ת דעתיק שמלביש עליו אריך) שלא מזכירים שם בחי' הנוק, אך יותר גבוה מזה הוא בחי' הרדל"א שיתגלה לעתיד במשה של "מה שיהיה" כשיתגלה משרע"ה בבחי' משיח שהיא נקראת עולם השכחה, שמגלה אלקות אף בבי"ע (בבחי' מה שרגלי א"ק מתקנים הבי"ע). ובענייננו הרי המחבר שעולה לעולם האצי' שבבחי' החכמה ומשם עולה לז"ת דעתיק ששם אין בחי' הנוק' ונחשב כאין אשתו עמו, ולהט"ז

שבבחי' הבינה שעולה בקלות לרדל"א שהוא עולם השכחה בבחי' החשש של שמא ישכח, ששם יש יחוד, (וידו"ק והבן כי א"א לבאר ולהאריך).

ס"ה: להניחם במטה כנגד צדו דינן בתחת מרגלותיו.

הנה אי' בחז"ל שבלוחות הראשונות לא נאמר אות ט', ובלוחות השניות יש אות ט', והביאור הפנימי בזה הוא שהנה אות ח' עשויה מצירוף של ב' אותיות ו' וז' (לכתב האר"י) או שני אותיות ז' (לכתב הב"י), והיינו שאות ח' שמרמז על דרגת עוה"ב שלמעלה מהנהגת ז' ימי הבנין של עוה"ז הרי שם מתגלה האיחוד של מב"י ומב"ד, ולכתב האר"י מתגלה האיחוד ע"י ו' וז', שו' הוא מב"י שכנגד ספי' השיטית של היסוד, וז' הוא מב"ד שכנגד ספי' השביעית של המלכות, ובאות ח' מתאחדים שניהם בבחי' של שני חצאי צורות שוות שמתאחדים, וזה דרגת הבינה שכשהיא בשלימותה היא

בדרגת אריך ששם יש הבחי' של הצוצרות – שני חצאי צורות כמש"כ כמ"פ.

אך מעל דרגת אריך יש דרגת עתיק, שכנגדה היא אות ט', שהנה באות ח' אף שיש איחוד הרי סו"ס מחולקים הבחי' לימין ושמאל, שניכר שהם ב' אותיות שעומדים א' בימין וא' משמאל ומתאחדות, אך בדרגת עתיק מסתירים לגמרי את השמאל עד שנכלל הכל בימין בבחי' לית שמאלא בהאי עתיקא (קע), ויש להוסיף כאן רמז עמוק בצורת אות ט', עפ"י דברי הרש"ש דף לג ע"ד, שמבאר ענין דבאמירת עושה שלום פונים ומתכופפים לשמאל שהוא ימין השכינה, שזהו משום שיוצאים אז מהיחוד של שמו"ע שבבחי' מרכבה לשכינה ולכן מהפך שמאל האדם לימין השכינה וכו' וה"נ י"ל באות ט' שהאור אלקי נגזר ונסתם בה הרי נתהפך בחי' הכלים מבחי' האור, וזה הטעם שבאות ט' שצד הימין שלה (מבחי' הכלי) מתכופפת לצד שמאל שלה. (קעא)

קע. וכמבואר בביאור האותיות על אות ט' שהוא ענין של טובא גניז בגניה דקאי על אוא"ס שנגזר ביסוד ובאותיות התורה"ק, עיי"ש באריכות, שזה בחי' אורות העיגולים שאין בהם ימין ושמאל, שמתקנים את הנחש עקלתון – מלכות דוד וכמבואר שם.

קעא. שזה בבחי' עין אחת שבעתיק, שהוא בחי' יוסף הצדיק בשלמותו שכנגד אות הט' שכולל הכל בימין, וכמרומו בכן פורת עלי עין, בחי' עין אחת בלבד, וזה דרך ספה"ק הברית מנוחה להביא הגאולה ממקום גבוה זה דווקא, וכן היה רצון רבינו ז"ל והבעש"ט הק' זי"ע ורבינו ז"ל להביא את הגאולה בדרך דעתיק שהופך הכל לימין, באופן שנמתקים כל המלחמות והחבלי משיח (ונהפכים לבחי' מלחמתה של תורה שניתנה בימין), שזה יותר גבוה מדרך דאריך שיש שני חצאי צורות שוות דימין ושמאל, ואכמ"ל בסודות גבוהים אלו.

וזה ביאור הפנימי של חסרון אות ט' בלוחות ראשונות, שלוחות ראשונות נתגלו בדרגת אריך וכמש"כ כמ"פ שזה בחי' שתי הלחם של שבועות, ובבחי' דרגת תהילים (של דהע"ה שהילולא ידיה בשבועות) שמאחדת תורה ותפלה לשני חצאי צורות שוות, והיינו שהיתה מ"ת בעמידה לפני ה' פב"פ שזה דרגת התפלה, והיתה נעלמת במ"ת עדיין בחי' אות ט' שהיא בחי' דעתיק שנעתקת ונעלמת, אך בלוחות השניות שניתנו ביוהכ"פ שהיא כנגד דרגת בעלי תשובה שמעל דרגת צדיקים גמורים, הרי נתגלה אות ט' שמהפך השמאל לימין כמו בע"ת גמור שהופך זדונות לזכויות, ואף שבפשטות לוחות שניות למטה מלוחות ראשונות שהם בדרגת הבינה, וכמו יוהכ"פ של זמן הגלות שהוא בעיניו ובצום שבבחי' הבינה, הרי לעת"ל יתעלה יוהכ"פ ויהא כמו פורים כדאי' בתקו"ז, היינו שיתעלה מבינה לרדל"א, (וכמש"כ בס"י כ"ו ס"א באריכות עיי"ש). שהרדל"א הוא ג"ר דעתיק ששם נהפך הכל לימין.

(קעב)

ונחזור לסעיף דידן, שז"ס החילוק בין מראשותיו למרגלותיו,

שבמרגלותיו אסור אפי' בכלי תוך כלי ובמראשותיו מותר, שהנה ביארנו בס"ג טעם הפנימי בהיתר בכלי בתוך כלי שזה בבחי' משרע"ה שהיא דרגת איחוד הגמור בין התרין משיחין, ודרגת משרע"ה בשלמותו הוא דרגת הרדל"א בבחי' שמשרע"ה בשעת פטירתו עלה להר נבו – נון בו – שמרמוז על שער הנון העליון של הרדל"א ולכן לא ידע איש את קבורתו היות שנכלל ברדל"א, והנה התפילין בכללות הם בבחי' הבינה שהיא דרגת דוד, וכשרוצים להניחם בכלי בתוך כלי ולהעלות דוד למקום הרדל"א, שהוא המקום הכי גבוה של דוד שהוא בבחי' בן דוד בראש, הרי יש להעמיד התפילין דווקא במראשותיו ולא מצידו או במרגלותיו, שכנ"ל כשמגיע דוד ליכלל ביוסף עד שמגיע לבחי' משרע"ה, הרי צריך ליוהר בתכלית בקדושתו הגבוהה ולהעמידו בראש דווקא בבחי' מי בראש בן דוד בראש בב"א.

ס"ו: שכח ושמש מטתו בתפילין לא יאחזו לא בבתים ולא ברצועות עד שיטול ידיו מפני שהידיים עסקניות הם ושמא נגעו במקום המינופת.

קעב. והיינו שדהע"ה בשלמותו הוא בדרגת אריך (בבחי' תורה ותפלה שוים), ויוסף הצדיק בשלימותו הוא בדרגת עתיק שהופך הכל לימין (בבחי' שהתפלה שלו ביחודים גבוהים שזה בחי' התורה), אך בעתיק גופיה הרי שוב עומד בחי' דוד מעל בחי' יוסף ובבחי' מי בראש בן דוד בראש, שזה הרמז באות י' הקטנה ונעלמת שבבחי' הרדל"א, שמעל אות ט' דיוסף וכמש"כ בתחי' הסימן שהג"ר דעתיק שהוא הרדל"א שייך לדוד, והו"ת דעתיק ליוסף, עיי"ש.

הנה בסעיף הבא בראה קרי בתפילין מקילים יותר שמותר לאחוז ברצועות, ולכא' זה תמוה עפ"י פנימיות, שהלא בודאי טומאה דקרי יותר חמורה מטומאה שע"י מצוה דיחוד, וא"כ איפכא מסתברא.

ויבאר בהקדם דברי מוהרנ"ת זי"ע שעיקר תיקון היסוד הוא ע"י שמולידים עוד יהודי, שזה תיקון היסוד מיניה וביה, ובפרט נגמר התיקון היסוד בשעת הברית מילה, שגמר כניסת הנשמה הוא במילה, ולכא' צ"ב גם בזה שאם לידת יהודי הוא תיקון היסוד הכי גדול מדוע יש אז טומאת לידה וכו'.

וההסבר בזה עפ"י מש"כ האריז"ל שדייקא בשעת תיקונים הכי גבוהים הרי יש הסתרה עליהם בחיצוניות, וכמו בלידת נשמת משיח ממעשה לומ', ויהודה ותמר, וכן אמר דהע"ה ע"ע שבחטא יחמתני אמי כדאי' בחז"ל שגם אצל ישי אבי דוד היה בחי' של הסתרה ובלבול בלידת דוד, וה"נ בעניננו שהקדושה הכי גדולה היא לידת עוד יהודי, וכדאי' מהרה"ק מקאצק זי"ע שבשעת הלידה הוי עת רצון גדול שאפשר לפעול בה ישועות גדולות, אך בחיצוניות יש הסתרה של טומאת לידה, שצריך להסתיר הקדושה שלא יהא אחיזה ותפיסה בה, ובפרט מתגלה קדושת הלידה בשעת הברית שאז מתגלה יסוד דא"ק שכולל את כל עולם התיקון, ויותר גבוה מקדושת שב"ק

שהוא יחוד דאצילות, וכ"ז הוא הדרך של יהודה שבחיצוניות נראה ש"וירד יהודה" ובפנימיות מוליד אז אורו של משיח, והכלל בזה שאדם שבטל לרצון הבורא ועושה פעולה בסוד התבטלות לרצון הבורא ונראה לו שבפעול יצא מזה היפך התיקון, הרי האמת שעשה תיקון כ"כ גדול, בבחי' תיקון דא"ק שצריך להיות מוסתר שלא יהא אחיזה בו, ורק אח"כ מתגלה גודל הקדושה שהיתה בפעולה שעשה.

והנה בסעיף דידן ששכח ועשה יחוד עם התפילין הרי הנה בפשטות יש בזה פגם בקדושת התפילין, אך כבר כתבנו לעיל בס"ג שבשורש הגבוה של הג"ר דעתיק שבבחי' הרדל"א שמתאחדים שם יוסף ודוד ביחד בתכלית, הרי שם אין מפריע ריבוי הקדושות ליחוד הפשוט ואדרבא שיתרון אור הפשוט מן החושך וכמש"כ שם, וזה בבחי' מש"כ כאן שהקדושה הכי גבוהה מוסתרת בהעלמות וכיסויים, והנה בחי' הגבוהה של ג"ר דעתיק קשורה עם סוד השכחה, וכמו שנקרא הרדל"א בחי' שלא נדע, וכן רואים מכוונות של זית שקשה לשכחה שאי' מהאריז"ל שמי שמכוין באכילת זיתים כוונות קדושות מסוימות הרי אדרבא זוכה למוחין קדושים גבוהים באכילת הזיתים, והיינו שהזיתים בגלוי מורים על בחי' של שכחה שאינה טובה, אך ע"י הכוונות אפשר לגלות בה שכחה דקדושה דהרדל"א, שהוא שכחה מהמציאות דחיוו דהאי עלמא

וכו', וה"נ בעניננו שרצה האדם לעשות מצוה גבוהה של היחוד ויצא מזה בחיצוניות פגם בקדושת התפילין ע"י השכחה שלו, הרי יש לגלות ששכחה זו קשורה עם השכחה של הרדל"א שהיא קדושה הכי גבוהה, ובזה יתגלה שאף הפגם החיצוני הוא רק בתור כיסוי על הקדושה הגבוהה שלא יהא בה אחיזה, והנה בחי' הידיים מרמז על ז"ת דעתיק שמלובש בתוך האריך שהוא נקרא בבחי' הידיים דעתיק, ולכן אסור לו לחלוץ התפילין בידיים אלא יש לגלות בחי' הגבוהה של ג"ר דעתיק שלמעלה מז"ת דעתיק, ונהפך השכחה לבחי' השכחה דהרדל"א ומתגלה שאינו פגם, וכנ"ל שבמקום גבוה זה דהרדל"א אין ריבוי הקדושה שבבחי' דוד סותרת לגילוי היחוד הפשוט, שהרדל"א שהוא היחוד הכי גבוה הוא בבחי' דוד דווקא בבחי' בן דוד בראש, והרדל"א הוא תחי' גילוי א"ק שהופך ומתקן הפגם ומגלה שכל הפגמים והירידות הם תיקונים ועליות וכמו שיתגלה בקרוב בב"א.

ס"ז: ישן בהם וראה קרי לא יאחוז בבתים אלא יאחוז ברצועה ומסיר אותם, הגה עד שיקנה הקרי מעליו ויטול ידיו.

הגה כתב רבינו האריז"ל שסוד הבתים דהתפילין נהיים ע"י שיורדים קוצי שערות דאריך ומכים בעורף בז"א במקום קשר של תפילין של ראש ששם עמידת פרצוף לאה והכאה זו דוחפת

את המוחין הפנימיים שיצאו לחוץ ונעשה מהם הבתים של התפילין.

ולבאר זה בלשון פשוט במשל, שהנה לפעמים יש ב' אנשים ששומעים איזה דב"ת מהחכם ושניהם הבינו מה ששמעו, אך אחד יכול לחזור על הדברים ששמע ולבארם לאחרים במילים חדשים ובאופן ולבוש שונה ממה ששמע, והשני אין יכול לחזור ולבאר מה ששמע במשלים ולבושים חדשים ורק יכול לחזור על המילים ששמע כמו שהם, וההסבר בזה שמי שקלט רק את ההבנה השכלית הקרה של הדברים אין יכול להוציא את הדברים בלבושים חדשים, אך מי שקיבל וקלט מהחכם את אש הפנימי שבתוך השכל של הדברים שזה בחי' עצם הנשמה של הדבר הוא יכול לגלות את הדברים ולהוציאם בלבושים חדשים, וזהו הבחינה המבוארת בדברי האריז"ל הנ"ל שהאש של אריך הוא אש שאין נותן למוחין והשכל לישון אלא האש של אריך שהוא נשמת המוחין מכה בשכל הפנימי עד שמוציאה אותו לחוץ ומגלה אותו שנהיה מהמוחין הפנימיים מוחין מגולים שבבחי' וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך וכו'.

ולפי מש"כ כמ"פ הרי המוחין הפנימיים שהיו מקודם בבחי' מנוחה ובבחי' שכל קר הם בבחי' מבי' שהולך בדרך החכמה והביטול ואח"כ כשמכה עליו אש דאריך ונהפך המוחין הפנימיים למוחין חיצוניים ומגולים

הוא בבחי' שנהפך המב"י למב"ד.
(קעג)

ובענינו, הרי יש להקדים מש"כ רבינו ז"ל בלקו"מ שמי שפגם בברי"ק הרי עי"ז נכנס לאזנו המחלוקת שבין הצדיקים ואין יכול לאחד ביניהם במוחו, מכיון שפגם ביסוד שמאחד ועושה שלום. (קעד)

ולענינו הרי ב' רצועות התפילין מרמזים על נו"ה שהם כנגד מב"י ומב"ד, וברצועות הם נפרדים ולא מאוחדים, משא"כ בבתים ששם הם מאוחדים וכנ"ל שהבתים נהיו מהמוחין הפנימיים שבבחי' מב"י שנדחקו ויצאו לחוץ ונהיו בבחי' מב"ד, וא"כ בבתים מאוחדים המב"י והמב"ד שהמב"ד

בעצמו מקושר בפנימיות למב"י, ועי"ז ההלכה שמי שנממא בטומאה זו ונפגם אצלו הברי"ק הרי עכשיו אין יכול לתפוש בבתים ששם יש האיחוד בין הצדיקים אלא תופש עכשיו רק ברצועות, שנראה לו הפירוד שבין הצדיקים, שכל הפירודים שבין הצדיקים הם בסוד ההתחלקות לימין ושמאל כמו ב' הרצועות, ומוסיף הרמ"א שיש אצלו הפגם עד שיקנה הקרי מעליו שבבחי' תיקון הברי"ק ויטול ידיו שע"י תיקון הברי"ק יתאחדו אצלו שוב הצדיקים שבבחי' יוסף דוד ר"ת י"ד, שביחוד זה יקבל שוב את הרשות לאחוז הבתים שנהיים מהאיחוד כנ"ל, וכמו שע"י היחוד דב' המשיחין נזכה לבנין הבתי מקדש בב"א. (קעה)

קעג. במקו"א כותב האריז"ל שענין זה הוא בסוד הפסוק שימיני כחותם על לבך כי עזה כמוות אהבה קשה כשאל קנאה, ויש בזה הרבה סודות, אך בחי' אחת בזה הוא שהמוחין הפנימיים שבבחי' החכמה ובבחי' מב"י שהם גם כנגד תש"י שהם כחותם כנגד הלב הרי הם גילוי בדרך איחוד ואהבה, ומוחין דהבינה שמתגלים בחוץ בתש"ר הם מתגלים בהכאה הנ"ל דאריך שהוא בסוד קשה כשאל קנאה, שזה קנאה שמקנא שרוצה לאשתאבא בגופא דמלכא, שמרגיש מב"ד חסרון הנאצל ורוצה ליכלל בעצמות אלקות, בבחי' מש"כ רבינו ז"ל עה"פ בקנאו את קנאתי שמקנא בקב"ה כביכול, וקנאה זו היא בסוד לחיותם ברעב שמקבל החיות והמוחין דקדושה ע"י רעב וצמאון זה, וזה דרך דאריך שורש דמב"ד שבתש"ר, ואכמ"ל.

קעד. ועיי"ש שכותב רביז"ל שתיקונו הוא בזה בעצמו שלא ישמע למחלוקת שבין הצדיקים, וידע שכל המחלוקת הוא רק כדי לנסות אותו האם יקבל המח' כפשוטה או שיבין שהכל הוא מוסר ותוכחה בשבילו על שפגם בברי"ק.

קעה. ויש להוסיף (אגב מה שהזכרנו ענין המח' שבין צדיקים), שבענין זה של מחלוקת שבין צדיקים א"א ללמוד מהנהגת הצדיקי אמת, שאין לנו שום השגה בענינים אלו, ואפילו לא לספר הסיפורים שיש בענינים אלו, שמכיון שאין אנו תופשים הענין הרי נהיה מפרסום

ס"ח: הנכנס לסעודת קבע חולצין ומניחם על השולחן עד זמן ברכה וחוזר ומניחן, אבל לאכילת ארעי א"צ לחולצין.

הנה במ"ת היה הפגם של ויחזו את האלקים ויאכלו וישתו, היינו שרצו להשיג דרגה יותר גבוהה באלקות שמתגלה ע"י אכילה ושתייה בקדושה, שזה דרגת ז"ת דעתיק, וכמו בסעודת השור הבר והלויתן ויין המשומר דלעת"ל שיתגלו הסודות ע"י האכילה והשתייה, אך היה פגם כי עדיין לא היה הזמן לזה (וכמש"כ כמ"פ שמ"ת היה בדרגת כתר דאריך ולא דעתיק), עד

שיתגלה תורה דעתיקא סתימאה בתורה חדשה מאתי תצא דלעת"ל.

והנה רביז"ל מבאר בלקו"מ (תורה ד-ט), שמשרע"ה נתבטל

בפטירתו ברעוא דרעוין ברצון אין סוף, עד שולא ידע איש את פטירתו שאפי' הוא בעצמו לא ידע כי נתבטל לגבי אין סוף בבחי' הרדל"א, דתכלית הידיעה שנדע שלא נדע, וכ"ז היה בפטירתו, אבל בודאי גם בחייו היה לו התפשטות הגשמיות והיה מדבק את עצמו באור אין סוף, אלא שבחייו היה הדבקות בבחינת רצוא ושוב, שקודם נפתח לו אוא"ס והאיר לו בדבקות גדול בבחינת

ענינים אלו ביזוי לכבוד הצדיק, וכידוע בכל הדורות שאלו שהתערבו במחלוקות שבין הצדיקים לא יצאו נקי רח"ל, ולמשל במחלוקת ממרן הד"ח זי"ע נגד צדיקי בית רוזין זי"ע, שאף שהד"ח אמר בפירוש שאין לו בזה כוונות וסודות אלא חולק עליהם כפשוטו וכו', הרי בכ"ז הגאון המהרש"ם זי"ע כותב שידוע לו שהיה להד"ח סודות עליונים ולא סבר כפשוטו ח"ו וכו' (אלא שזה היה צריך להיות מוסתר, ולכן היה אומר הד"ח שאין לו סודות וכו'), וכן ידוע בהרבה מחלוקות שבין צדיקים, וכ"כ הקאמרנער זי"ע שידעו כלל זה שכשומעים ממנו דיבורים נגד אחרים הרי יש בזה כוונות וסודות וכו' ומביא בעצמו מעשה ע"ז מה שדיבר פעם על צדיק אחר משום שרצה לקרוע ממנו גזר דינו שיפטר וכו', וכן בספרי רבינו מוהר"ן זי"ע יש כמה מאמרים בענין זה, והכלל שהם סודות עמוקים, ששורשם בשבירה שלפני בריאת העולם, ועוד הרבה סודות.

ואין לתמוה שאין יתכן שאף שיש בספרי רבינו ז"ל מאמרים שיוצא מהם שלא להתערב במחלוקת שבין צדיקים, הרי בכ"ז כשהיה מח' בין רבינו מוהר"ן ומוהרנ"ת זי"ע עם קדושי עליון וכו' או כשהיה מח' בין גדולי ברסלב בעצמם (שזה גם נכלל במח' שבין הצדיקים), הרי הרבה מחסידי ברסלב קיבלו הדברים כפשוטם, ולא קיימו דברי רבינו ז"ל שאין להבין הדברים כפשוטם, אלא ההסבר עפ"י דברי הרמב"ן בחילוק שבין אמונה לבטחון, שאמונה הוא בהשקפה במח, ובטחון הוא למעשה בפועל בהרגשת הלב, ששם עיקר הברור והנסיון, וה"נ בענינינו, שאף שידעו מאמרי רבינו ז"ל במח, הרי כשבא לידי מעשה בפועל יש נסיון קשה וכו', ובפרט שעיקר התגברות הס"מ הוא על ענין זה שהחריב בית מקדשינו ועדיין מרקד בינינו וכו', וה' ברחמיו יעשה שלום עלינו וכו'.

רצוא, לדבק א"ע באוא"ס בבחי' ולא ידע איש שאפילו הוא בעצמו אינו יודע מעצמו, וזה בחינת רצוא שלמעלה מהדעת, בבחי' ולא ידע, ואח"כ שב לדעתו בבחי' ושוב ואז הוא יודע מאחדות האין סוף וטובו.

ועיין עוד בלקו"מ בתורה כ"ד-ח', שהשגת האוא"ס הוא בדרך מטי ולא מטי, שהמוחין רודפין להשיג האוא"ס, אך יש כח בשכל של אדם ליישב ולסדר את המה והדעת לבל יהרוס לצאת חוץ מן הגבול, וע"י שני בחינות אלו של הרדיפה והמעכב מבטשין ומכים המוחין ועי"ז נעשה תשעה היכלין רוחניים לאוא"ס, והם נקראים בזה"ק תשע היכלין דלאו אינון נהורין ולא רוחין ולא נשמתין ולית מאן דקיימא בהו ולא מתדבקין ולא מתיידעין, וזה בחינת והשביע בצחצחות נפשך, כי אורות אלו הם הצחצחות, עי"ש שמסיים "אשרי מי שזוכה שירדוף מחשבתו להשיג השגות אלו אעפ"י שאין ביכולת השכל להשיג אותם כי לא מתדבקין ולא ידיעין", עי"ש בארוכה.

ועיין עוד בתורה ס"ה, שע"ז נהיה בחי' התחדשות התורה, שזה הסימן לאדם שזוכה לביטול אמיתי באוא"ס שאח"כ כששב מהביטול הרי מהרשימו של הביטול זוכה לחידושי תורה, עי"ש בארוכה.

והנה מוהרנ"ת זי"ע מסביר בזה סוד הפסוק ברח לך דודי דומה

לצבי, שהצבי כשבורח מסובב פניו לאחור, וזה בחי' שאפי' כששבים מהביטול נשארים בפנים כלפי הביטול, שזה עבודת הצדיקים תמיד להתבטל קודם באוא"ס בבחי' ולא ידע, ואח"כ כששבים משם הרי נשאר בחי' הט' היכלין דצחצחות באופן דמטי ולא מטי שנקראים מהירו, שמוזה נהיה דבקות התורה.

והביאור בזה כמש"כ כמ"פ, שז"ס היחוד השורשי דלאה ורחל במקום הכי גבוה שבסוד עתיק, שהביטול לאוא"ס בבחי' ולא ידע הוא בבחי' הג"ר דעתיק שנקרא רדל"א שהוא בחי' לאה, ומזה משתלשל החזרה והרשימו שהוא ז"ת דעתיק שבבחי' רחל שהיא ההשגת אלקות והתורה דעתיקא שמתגלית אחרי הביטול לאוא"ס.

ובאמת שם אין נחשב לב' מדרגות אלא למדרגה אחת, וזה בסוד הריח, שהחוטם הוא מאחד בין העיניים שבבחי' החכמה לאוזן שבבחי' הבינה ונהיה מהם חוטם אחד (וז"ס שז"א אחיד בעתיקא שהחוטם בבחי' ז"א והוא בדרגת איחוד דעתיק ואכמ"ל), ולכן נקראים הט' היכלין דצחצחות הנ"ל בשם ריח, כמאן דארח ריחא, שמשיגים אוא"ס הראשון בבחי' ריח כביכול, שזה דרגת משיח דמורח ודאין.

והסדר בזה הוא שבתפלה שהיא בבחי' לאה יש להתבטל

באוא"ס לגמרי בבחי' הרדל"א, וכמש"כ כמ"פ שהרדל"א הוא בבחי' לאה, שבן דוד בראש, ואחרי התפלה שיוורדים מהביטול דהג"ר דעתיק להחדו"ת שמתחדשים עי"ז שבבחי' הזו"ת דעתיק, הרי בדרגה גבוהה זו יש מעלה כשמתגלים החידושים בסעודת מצוה, שכנ"ל תורה דעתיקא קשורה עם אכילה ושתיה גשמית, שזו"ת דעתיק הוא בדרך דתענוגים בקדושה כנ"ל.

ובזה מובן הלכה דידן שאסור לאכול סעודת קבע בתפילין, שתפילין בכללותה הוא בסוד אמא על ברה שהוא ספי' הבינה – לאה, שדרכה בעבודה ולא בתענוגים, ולכן עיקר זמן התפילין הוא בתפלה, וכנ"ל שבתפלה זוכים

להגיע לבחי' הרדל"א שקשורה ללאה, בבחי' בן דוד בראש וכנ"ל, אך בסעודה שהיא הדרך דז"ת דעתיק חולצים התפילין, היינו ירידה בבחי' ושוב מהג"ר דעתיק אל הז"ת דעתיק, אך בסעודת ארעי א"צ לחלצן, שסעודת ארעי היא בבחי' מטי ולא מטי ובמדרגת הצחצחות וכמו הריח שהוא עונג שכלי, המאחד בין עונג דהראיה שבבחי' החכמה לבין עבודת השמיעה שבבחי' הבינה עד שיכול להיות העונג דהאכילה ארעית שבבחי' ההשגות אלקות של ז"ת דעתיק ביחד עם הדבקות של התפילין של הג"ר דעתיק, ע"י האיחוד דב' המשיחין שבבחי' החוטם דמורה ודאין שיתגלו בב"א.

סימן מ"א

דין הנושא משאוי איך ינהג בתפילין ובו סעיף אחד

הנושא משאוי על ראשו חולץ תפילין של ראש עד שיסיר המשאוי ואפילו מטפחתו אסור להניח על הראש שיש בו תפילין אבל דבר שדרכו ליתן בראשו כגון כובע או מצנפת מותר, הגה, ואפ"ה אם הוא משאוי כבד ד' קבין והתפילין נדחקות צריך להסירן.

הנה רואים במציאות שיש אנשים שקשה להם לשאת הכובע על ראשם (או קשה להם לכסות הראש עם הטלית גדול), ויש אנשים שאדריבא אין חפצים להסיר הכובע מראשם, וההסבר בזה שמי שקשור עם המקיפים שלו שבבחי' היחידה שבבחי' הכתר חפץ בכובע על הראש, ומי שיש איזה ניתוק בינו לבין אור המקיף דיחידה או שיש ניתוק בינו לבין כלי היחידה שכלי דיחידה הוא ספי' המלכות, וכגון שאין לו שלום בית בינו לאשתו, שהיא בבחי' ספי' המלכות, או שאין לו בית קבוע לגור בו (שהבית הגשמי הוא ג"כ הכלי לאור היחידה), הרי הוא אינו סובל הכובע על ראשו שמרמז למקיף דיחידה (שהבגדים בכלל קשורים למקיף דחיה וכיסוי הגדול שעל הראש קשור למקיף דיחידה).

והנה התפילין נקראים ג"כ כתר דמלכא שהם ג"כ בבחי' אור

המקיף לאדם כמו הלבושים והכובע, שאורות המקיפים הם בבחי' כתר לאורות הפנימיים, ובלשון הקבלה נקרא שהתפילין הם יוצאים ונעמדים במקום הל' דהצל"ם, שבמקום הל' דצל"ם הוא כתר דהצ' דצלם, והיינו דהצ' דהצל"ם בחי' הנר"נ, והל' דצלם הוא מרמז למקיף דחיה, והמ' דצלם הוא מרמז למקיף דיחידה, והתפילין שהם בבחי' לבושים קדושים לאדם הם בבחי' כתר להצ', אך יותר גבוה מהם הוא אור החיה והיחידה עצמם, שהתפילין בשורשם הם מוחין פנימיים שבבחי' הנר"נ אלא שבוקעים ויוצאים לחוץ ונכנסים למקום המקיפים, למקום הל"מ, אך אינם כהמקיפים בעצמם (אף שמצד אחד אמנם יש להם מעלה מעל החיה והיחידה שאכ"מ).

וז"ס שהנושא משאוי או מטפחת או דבר הדוחק התפילין על הראש צריך לסלק התפילין, שזה רמז משמים לאדם הזה שצריך ליכנס עכשיו לעבודת המקיפים שבבחי' עבודת מב"ד, ולהסיר עכשיו עבודת הפנימיים שבבחי' עבודת מב"י, (וכנ"ל שהתפילין לעומת הכיסוי שעל הראש נקראים לפי ערכין או"פ).

אבל דבר שדרכו ליתן בראשו מותר, שבאמת א"צ להיות סתירה ומח'

בין מב"י למב"ד, שאדרבא שכשיש שלום ביניהם הרי א' מחזק את חברו, ורק כשיש משאוי ודוחק בין א' לשני, היינו שאחד מפריע ודוחק את השני אז צריך להסיר התפילין שבסוד או"פ דמב"י מפני הכיסוי שבסוד או"מ דמב"ד, אך בדבר שדרכו בכך שמרמז שכשנמצאים שניהם בקו האמצעי מאחדם, שקו האמצעי הוא בסוד המשקל הנכון שמעמיד כל אחד על מקומו בשלום הרי אדרבא הוי חשיבות ושלמות לתפילין ביחד עם הכובע או ביחד עם כיסוי הטלית גדול על הראש וא"צ להסיר א' מפני חברו, בבחי' ועלו מושיעים (מב"י ומ"ד יחדיו) לשפוט את הר עשיו והיתה לה' המלוכה בקרוב תיכף ומיד לאלתר ברחמים, אמן.

סימן מ"ב

אם מותר לשנות תפילין של יד לשל ראש וכו' ג' סעיפים

ס"א: אסור לשנות תפילין של ראש לעשותן של יד וכו' מפני שאין מורידין מקדושה חמורה לקדושה קלה ושל ראש קדושתו חמורה וכו' אבל משל יד ושל ראש מותר לשנות.

הנה כמו שכתבנו כמה פעמים הרי תש"ר הוא בסוד לאה בסוד משיח בן דוד בראש, שדרכו בבחי' דין וחריפות בבחי' דיני לאה הקשים, ללחום עם הרע בחריפות בדרך הרבנים דקדושה המעמידים דת התורה"ק על תלה, ותש"י הוא בסוד רחל בסוד מב"י שדרכה במנוחה דהחכמה המבררת הטוב מהרע, שמחפש ומוציא נקודת הטוב ומבררו ומתקן הכל ע"ז, ובדרך התורה הידועה של רבינו ז"ל עה"פ אומרה לאלקי בעודי (תורה רפ"ב), שע"י המעט טוב שמוציא ומבררו ומעלהו הרי ע"ז והתבוננת על מקומו ואיננו שנהפך הכל לטוב, וכן אי' כע"ז בספר חסידים שאחד שכותב חידושים וטועה בדבריו הרי אין לדחותו ולהראות לו טעויותיו אלא לחזקו במציאת דברים אמיתיים

בדבריו עד שיתחזק ע"ז לבסוף וידחה כל השקר והטעויות שבדבריו, ששום דבר אינו בשלימות בתחילה ולבסוף יגיע לשלימות. (קעו)

ובאמת הגאולה תלויה בדרך של רחל, וכמו שאי' מהרה"ק בעל התשואות חן זי"ע שמישיח צדקינו יתקן את העולם ע"י שימצא נקודת זכות בכל אחד ובוה יתקן את כל העולם, וכן אי' שתחילת לידת משיח היתה ע"י שחיפש אאע"ה נקודה טובה של זכות אפי' על סדום שהיתה מלכות הרשעה הכי גדולה ומכח חיפוש נקודת הזכות בתפילות אאע"ה ניצל לזמ שהיה בבחי' נקודה הטובה שבסדום וממנו נולד מלכות בי"ד.

אמנם מאידך גיסא בודאי שעיקר העמדת הדת על תילה היא רק ע"י הרבנים הלוחמים מלחמת ה' בסוד דיני לאה ושומרים על החלכה שלא תשתנה ח"ו, שבדרך של מב"י ללמד זכות וכו' הרי יהא דרך שקר בעולם ויטעו ללכת בדרכים מסולפים, ולכן אסור לשנות משיטה האמיתית של

קעו. ולמשל על הרה"ק ר"ב מגורליץ זי"ע בן מרן הד"ח זי"ע שהיה בבחי' מב"ד שבדורו, אמרו צדיקים שגלחם ושנא כ"כ את השקר עד שהיה דוחה הר של אמת בעבור נקודת שקר שנמצאת בו, וז"ס דיני לאה, לעומת דרך רחל שכ"כ אוהב האמת עד שמחפש נקודת האמת בתוך הר של שקר ומבררו ומעלהו ובוה נדחה כל השקר והחושך בכח מעט האור שהתגלה.

מב"ד, אלא הדרך לסדר ב' הדרכים הוא כמו המקום של דוד ויוסף שבירושלים עיה"ק, שהנה אי' מהקאמרנער זי"ע שבתוך חומת ירושלים הוא מקום דוד, ויוסף הוא בסוד הוספה בבחי' הרחיבי מקום אהלך. (קעז)

ובאמת רואים כן בדורינו בהשגח"פ שהנה אי' מקבלה מהגר"א זי"ע שחומות ירושלים הישנה היו בסמיכות לביהמ"ד זכרון משה דהיום, ויוצא לפי"ז שמקום הבד"ץ של העדה החרדית שהם הרבנים הק' שבדורינו שלוחמים עם הרע ומעמידים הדת על תילה נמצאים בגבולות שערי העיר הישנה, בבחי' שומרי הדת בגבורה ובדיני לאה שמצילים את כלל ישראל שלא יבואו ללכת בדרכים מסולפים, וע"י השמירה הזאת של דיני לאה אפשר להוסיף אח"כ על גבולות ירושלים בסוד מב"י שבבחי' הרחיבי מקום אהלך, בדרך של דינא רפיא שמחפשים הטוב והזכות ומבררים אותו עד שלבסוף יתהפך הכל להיות קודש בבחי' ועוד מעט ואין רשע הנ"ל.

וז"ס הלכה דידן שאסור להפוך מתש"ר דמב"ד לתש"י דמב"י, שדרך הרבנים והבתי דינים האמיתיים הוא

שמגלים דרך התורה ללא פשרות וקולות וללא חיפוש היתרים ונקודות טובות ואסור להם ח"ו לשנות דרכם, שצריך את הכח שלהם לשמור על הדת וללחום עם הרע, ורק בכוחם והשמירה שלהם אפשר ללכת אח"כ בדרך תלמידי בעש"ט זי"ע שחיפשו נקודות טובות וכף זכות בכל אחד בדרך דמב"י עד שיתהפך הכל לטוב בבחי' הפיכת תש"י לתש"ר שמותר, שנהפך הכל לטוב וקודש וממילא יכול אף מב"י ללכת בדרך דמב"ד (קעח) בבחי' שלעת"ל הלכה כב"ש שהלכו בדרך הגבורות היות שנתהפך הכל לטובה ואפשר כבר להנהיג העולם בדרך שעלה במחשבה לברוא את העולם במדת הדין, שהיות שהכל נהפך כבר לטוב הוי הדין בבחי' גבורות קדושות ממותקות שעדיפים מסתם חסדים כמעלת הזהב על הכסף, ובבחי' בן דוד דווקא בראש שיתגלה בב"א.

ס"ב: אם התנה עליהם מתחילה אפילו לבשן אדם יכול לשנותם אפילו משל ראש לשל יד.

הנה כמש"כ הרבה פעמים הרי ב' התפילין הם בסוד ב' המשיחין מב"י (תש"י) ומב"ד (תש"ר), והארכנו כמ"פ לבאר שהחלוקה בין ב' המשיחין

קעז. ולכן אי' מצדיקים זי"ע להזהר מלדור בתוך העיר העתיקה של ירושלים היות ששם שולטים דיני לאה החריפים ורק צדיק מופלג (והמקושרים אליו באמת) יכולים באמת לעמוד בהם.

קעח. בבחי' רחל הגדולה של מוסף שב"ק שהיא בפני לאה וכמש"כ כמ"פ.

לב' דרכים שונים הוא רק בדרגה של ימות החול, שהיא דרגת הנשמה (בינה), שאז מתגלה החלוקה בסוד לאה ורחל, שהם ב' הבחנות שונות, אך בדרגות יותר גבוהות של חכמה וכתר מתאחדים הבחינות, (עיי' לעיל סי' מ' ס"א באריכות), והנה בחג השבועות הבעל"ט שהוא יום החמישים, שבסוד שער הנו"ן בבחי' הכתר דאריך, הרי ג"כ מתאחדים הבחינות של יוסף ודוד שיוסף נעשה דוד, בבחי' שהתורה (בחי' יוסף) נעשית בצורת תפילה, בבחי' התהילים שחיבר דהע"ה שהילולא שלו בחג השבועות, שתהילים הוא מכ"ד ספרי הנו"ך אך הוא כולו בצורת תפילה, וכן עצם מ"ת שניתנה בשבועות היתה בצורה של לאה של ימות החול, היינו בצורת תפילה, שניתנה התורה באופן של עמידה לפני ה' פנים בפנים באימה ויראה ברתת ובוזע שזה דרגת ובחינת התפילה. (קעט)

וזה גם סוד הילולא דרבינו הבעש"ט הק' זי"ע בחג השבועות, שתורתו

הק' שלימד היתה בסוד התפילה, היינו לגלות ולהרים דרגת התורה שתהא בדביקות ועמידה לפני ה' כמו בתפילה, וכמו שכותב הגה"ק מקאמרנא זי"ע שהיה משמיע לתלמידיו הק' בשעת לימודו איתם את הקולות והברקים והקול השופר וכו' של מ"ת, וזה גם סוד דברי הגמ' הלואי שיתפלל האדם כל היום כולו, שלכאוי מצות ת"ת ששקולה כנגד כולם מה תהא עליה, אלא הכוונה כנ"ל שהלואי שנוכח שיהא התורה שלנו בדרגה של תורה של מ"ת שהיא בדרגת התפילה. (קפ)

ובתבנו במקו"א שבבחי' אריך מתגלה הבחינה של אהבה עילאה והשתוות בין ב' הבחינות של עליון ותחתון בבחי' חצוצרות שני חצאי צורות, בבחי' שני מחצית השקל של יהודי והקב"ה שמתאחדים לשקל שלם, בסוד אור פניך עלינו אדון נשא ושקל (שלם) אשא וכו', שהקב"ה מוריד עצמו כביכול להשוות אותנו אליו

קעט. וכמו שרואים גם בענין התפילין, שתפילין דשמושא רבא שהוא כנגד כתר דאריך הרי הוא ממש כמו תפילין דרש"י שהוא כנגד הבינה אלא שהוא גדול כפליים שכולל עמו ג"כ בחינת החכמה של תפילין דר"ת.

קפ. וכל המח' בין רחל ללאה (יוסף ליהודה) הוא בדרגה הנמוכה של ימות החול, ששם יש המח' שמצד א' הרי לאה בימות החול היא בבחי' הז"א שנמצאת באצילות ומעל רחל שבבחי' מל' שיורדת לבי"ע, ומצד שני טוען ירבעם בן נבט שמבחי' פרצו' רחל שאין רוצה להתבטל לדוד משום שרחל היא פרצוף אמיתי ושלם משא"כ לאה בימות החול היא רק הארה בעלמא בבחי' מלכות דבינה ואינה פרצוף אמיתי ואינו מסכים לזה שבן דוד בראש כנ"ל.

בבחי' וירד ה' אל הר סיני לקרבינו
אליו (קפא)

ובזה ביארנו במקו"א סוד המשנה
באחד באדר משמיעין על
השקלים ועל הכלאים, והיינו שבי"ד
הזהירו להמון העם שאף שעכשיו
באחד באדר מתחיל להתעורר סוד
האהבה והאיחוד בין עליון לתחתון של
השקלים, שמתחיל להתנוצץ בא' אדר
ימי האהבה של חודש ניסן בבחי' יצי"מ
שמסתיימת במ"ת שבדרגת אריך
כנ"ל, הרי בכ"ז יש ליוזר מכלאיים
שלא לשכוח מבחינת היראה,
שמחלקת בין הדרגות ואינה מערבבת
אותם, וכמו כשצדיק מגלה לתלמידיו
בחי' אהבה גדולה בבחי' אנן
בחיבותא תליא מילתא עד שמשוה
אותם אליו בבחי' "כמוני ממש" הרי
בכ"ז לתלמידים יש ליוזר שלא לשכוח
מהיראה ולזכור שבאמת אינם בדרגת
הרב וליוזר ליכוות מאישו המסותרת.
(קפב)

ובמקו"א פירשנו בזה סוד דרך
ההתבודדות שלימד רבינו

ז"ל לדבר להש"י כדבר איש אל רעהו
האוהבו ונאמן לו ביותר, שז"ס גילוי
הכתר דאריך, שדיבור להש"י כדבר בן
לאביו הוא בדרגת החכמה שנקראת
אבא, ודיבור להש"י בבחי' הידידות
והאהבה העזה היא בבחי' דרגת דכר
דאריך, אך ע"ז יש ג"כ ההזהרה הנ"ל
שלא ליכשל בכלאיים ח"ו, היינו שלא
לשכוח ח"ו מרוב הרגילות לדבר להש"י
כדבר איש אל רעהו את היראה שהיא
השער היחיד ליכנס למלכו של מלך,
ולא לשכוח לפני מי הוא עומד ומדבר
לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה.

ובנוגע לסעיף דידן, הרי תנאי הוא
אותיות "איתן", שאיתן מרמז
על דרגת ה"יחידה", שהיא דרגת
הכתר, שהיחידה היא נקודה החזקה
והאיתנה והנצחית של כל אחד
מישראל, וזה הרמז בסעיף דידן שאף
שאין להחליף מתש"ר לתש"י שמעלין
בקודש ואין מורידין, בבחי' בן דוד
בראש שמעל מב"י כמש"כ בסעיף
הקודם, הרי בבחי' דרגת הכתר שם
מתאחדים הבחינה לשני חצאי צורות

קפא. וכמו שנתבאר במקו"א שאריך דומה לבנינה, והלא היוד וה"א ראשונה שבשם הויה
(חו"ב) הם בסוד יראה עילאה (יוד – חכמה) ואהבה עילאה (ה"א ראשונה שכנגד הבנינה),
ולכן אריך שדומה לבנינה הוא בסוד האהבה כמו הבנינה שפנימיותה היא אש האהבה, ועתיק
שדומה לחכמה הוא בחי' היראה עילאה כמו החכמה שפנימיותה היא היראה עילאה
ואכמ"ל.

קפב. וכמו שכותב הקאמרנער זי"ע שהרבה תלמידים נכשלים בנסיון קשה זה ונכזים ח"ו,
ומעיד ע"ע כמה שהיה נזהר תמיד מאוד ביראת רבו עד שתמיד ארכבותיו דא לדא נקשן
כשניגש לחדר רבו, אף שרבו היה מתנהג אליו תמיד באהבה גלויה עצומה.

שוות ואז מותר להחליף מאחד לחבירו בסוד גילוי האהבה וההשוואה והאיחוד בין העליון והתחתון, ז"א ונוק', קובה"ו, ביחודא שלים שיתגלה בב"א.

ס"ג: סודר דאזמניה למיצר ביה תפילין לעולם וצר ביה תפילין חד זימנא אסור למיצר ביה זוזי, אזמניה ולא צר ביה או צר ביה ולא אזמניה שרי למיצר ביה זוזי.

הנה כלל הדבר הוא שהצדיק כשמלמד לתלמידיו ענינים גבוהים וכדו' ה"ה מלמד הכל בסוד המלכות שהיא בחי' הדמיון, שבאמת אין התלמידים יכולים להבין דברי הצדיק שהם דרכים גבוהים בהשגת אלקות, אלא קולטים התלמידים בכלים דמלכות שלהם את דברי הצדיק בבחי' אור מקיף שאין חודר לפנימיותם, אלא מרגישים בהרגש ובדמיון שלהם שיש כאן התגלות אלקות, וזה הכנה והזמנה אל הקדושה, ובאמת הזמנה לאו מילתא היא, שאי"ז קנין אמיתי במדריגות שלימדם הצדיק, שהתלמידים שנמצאים עדיין בעלמא דשיקרא אין יכולים לקנות קנין אמיתי בהשגות וגילוי אלקות שמגלה הצדיק.

אך בזה ההלכה שאם צר ביה חדא זימנא מועיל צירוף ההזמנה להתקדש קדושת עולם, והיינו שאם זוכה התלמיד להתקשר לרבו צדיק אמת אפילו פ"א בלבד, שכשהצדיק מדבר דב"ת ונמצא בעולמות העליונים

וכל האנשים שומעים דיבוריו בבחי' הדמיון כנ"ל, ותלמיד אחד זוכה ומתקשר באמת לרבו עד שזוכה שרבו מעלהו עמו וטועם התלמיד ג"כ מהאור העליון שהצדיק נמצא שם, אז בזה מתהפך ומתקדש כל מה ששמע עד אז מרבו ונהיה מהכל מהלכים אמיתיים שיכול להשתמש בהם בפועל, שעד אז היה כל מה ששמע מרבו סתום אצלו ולא היה יודע מהם שוב מהלך אמיתי בפועל, אף ששמע כבר ריבוי חידו"ת מרבו בכ"ז לא יודע עדיין כלום באמת, ואדרבא שגורמים לו הידיעות לצער שמרגיש שטמון בהם אור אמיתי הסתום ונעלם ממנו, וע"י שזוכה אפי' פ"א להתבטל ולהתקשר באמת לרבו זוכה לקבל כל הקדושות בפועל.

וזה היה המעלה של רבינו חיים ויטאל זי"ע מעל כל תלמידי האריז"ל, שהוא זכה בזמן קצר להשיג יותר מכל תלמידי האריז"ל ששימשו לפניו זמן ארוך, שהנה אין אדם עומד על דעת רבו אלא עד מ' שנים, אך באמת מ' השנים אינה דווקא כפשוטם אלא זה דרגה של ארבעים לבינה, היינו שאין עומד על דעת רבו עד שנהיה התלמיד בבחי' ביטול הגמור ונהיה כמו כלי הבינה אל אור החכמה של רבו, ומוהר"ח ז"ל זכה לזה ולכן השיג באמת דברי רבו, עד שרק הוא היה בכוחו לפעול ביחודים הק' שלימדו רבו אף אחר פטירת האריז"ל משא"כ שאר התלמידים שהצליחו ביחודים רק בבחי' רבם ומכוחו, ויה"ר שנוכה כולנו להיות

תריב ים שו"ע הל' תפילין מ"ב החכמה

בטלים ומקושרים באמת לצדיקי לאור החכמה העליונה וגילויי האלקות
האמת ולהיות כלים וצינורות אמיתיים שמגלים הצדיקים בעולם אכי"ר.

סימן מ"ג

דין איך להתנהג בתפילין בהכנסו לבית הכסא ובו ט' סעיפים

ס"א: אסור ליכנס לבית הכסא קבוע להשתין בתפילין שבראשו גזירה שמא יעשה בהם צרכיו ואם אוחזן בידו מותר להשתין בהם בבית הכסא קבוע.

וזהו שאסור ליכנס בבית הכסא עם תפילין, היינו שאין ליכנס למקומות השפלים עם מוחין לתקן שם ניצו"ק וכו', אא"כ אוחזן בידו, שי"ד ר"ת יוסף ודוד, היינו רק בדרגת צדיקים הגמורים שבבחי' ב' המשיחין, שאצלם יש דעת השלם, שמפחדים מחד גיסא מכל חטא הכי קל בתכלית בסוד דוד, ומגלים מאידך גיסא את היחוד ואורו של משיח מכל דבר בסוד יוסף, ומי שקשור לב' תיקוני צדיקי האמת האלו בשלימות הרי הוא יכול ליכנס עם תפילין לביהכ"ס היינו ליכנס למקומות השפלים לתקן ולהעלות משם ניצו"ק וכו'.

וזה אין שייך לנו ח"ו אלא לצדיקי הדור האמיתיים ששומרים עצמם בתכלית מכל סרך חטא אפילו באונס דאונס, ואצלינו שייך זה רק באופן של בדיעבד אחרי שנכשלו בחטא הרי יש לחזור בתשובה כ"כ עד שיתהפך לקדושה כמו מעשי הצדיקי אמת, עד שיתברר למפרע שלא היה שום חטא אלא היה כאן עליה לניצו"ק גבוהים

שנפלו לקלי' וכו', וזה מתגלה ע"י ריבוי תשובה, או ריבוי בכמות, היינו שעושה עוד ועוד תשובה, או ריבוי באיכות ע"י תשובה חזקה מעומק פנימיות הלב עד שיעיד עליו יודע תעלומות וכו', שיכולים ברגע אחד לעשות תשובה בלב שלם ובנפש חפצה באמת עד שנחשב עי"ז כמו צדיק אמת שהחטאים שלו הם מצוות, ויה"ר שיהיה חלקינו עם הצדיקים האמיתיים ועם בעלי תשובה האמיתיים, אכ"ר.

ס"ב: בית הכסא קבוע היינו שיש בו צוואה והוא על פני השדה בלא חפירה, ובמ"ב שאם הוא בחפירה הרי החפירה היא רשות בפ"ע ומותר ליכנס בתוכו בתפילין שעליו.

כ"י הנה מב"י ומב"ד שהם כנגד ב' הקלי' של ניחוש וקסמים, שניחוש הוא ישות כנגד ה', וקסמים הוא ביטול להנהגה הטבעית במקום הביטול לה', ויוסף שהוא בסוד ישות דקדושה ודוד שהוא בסוד הביטול להש"י הם כנגד ב' קליפות אלו, ובבחי' שור וחמור דקדושה לעומת שור וחמור דקלי', ששור דרכו בעזות ובכח, וחמור דרכו בהכנעה וביטול, ויש להשתמש בכל דבר במקומו, ולמשל בעניני עליה בעבודה"י יש להשתדל בעיקר לעלות במדרגות גבוהות והשגת השלימות

בבחי' ויגבה לבו בדרכי ה', ובעניני הזהירות שלא לצער אחד את חברו יש להשתדל בעיקר בבחי' הענוה והשפלות והביטול. (אך באמת יש בכל בחי' ובכל דרגה את ב' ההבחנות ויש להשתמש בכל בחי' במקומה, ואכמ"ל).

ובן בדוגמא ומשל נוסף שהנה שבדבר שברור מהו רצון ה' יש ללכת בבחי' השור היינו ללחום מלחמת ה' אפילו אם זה נגד כל העולם, אך בדבר שאין ברור מהו רצון ה' ויש בזה ספיקות הרי יש ליכנס בבחי' החמור היינו בביטול להנהגת הש"י, ויש רק להתפלל ולא ללכת בכח בזה, אלא לראות איך שהש"י מנהיג, וזה מוחין עמוקים מאוד וצריך הרבה להתפלל לזכות אליהם, שתלוי במוחין אלו תיקון הבריאה, שזה נקרא שמתנהג עפ"י היחוד למעשה, וכמה שננהיג מעשינו בדרך היחוד זה יתקן ויציל אותנו מכל החטאים והעוונות, וז"ס קריאת שמע לינצל מחטאים, היינו להנהיג החיים והמעשים בסודות היחוד, ובבחי' הנ"ל שז"ס יחוד רחל ולאה, יחוד דתריין משיחין.

וב"ז לפני המעשים, אך אחרי המעשים שנכשל בהם, יש שוב ליחד לאה ורחל, בסוד התשובה והיחוד, שבתחילה יש להרגיש את גודל הפגם ולדעת שצריך לחזור בתשובה ולתקן מה שנכשל שזה בחי' לאה ולזה צריך טירחא ועמל (וכנ"ל בסעיף הקודם עמל בכמות או באיכות עיי"ש), ואח"כ צריך ליכנס בסוד היחוד של רחל להאמין

שע"י התשובה נתגלה תיקון גבוה שעכשיו הוא במדרגה יותר מעולה מאשר לא היה חוטא כלל, ובבחי' במקום שבע"ת עומדים אין צ"ג יכולים לעמוד, וע"י איחוד ב' דרכים אלו הרי מצד א' יזהר לכתחילה מכל נפילה בחטא שיודע שיצטרך אח"כ עמל וטירחא גדולה לתקן וזה ישמור אותו קודם החטא, ומאידך גיסא לא ישבר ברוחו מהנפילה אלא יתאמץ בעמל ויתקן עד שיתעלה יותר ע"י הנפילה, ועיקר תיקון העולם ע"י התכללות זו של ב' המשיחין כמו שמאריך בהרבה מקומות הרמח"ל זי"ע שכל אחד מתקן ומציל את השני כנ"ל, וכשיתגלה בעולם ההשתוקקות אל היחוד הזה שכולם ישתוקקו לחיות בדרכי היחוד אזי יתגלה יחוד ה' ויבולע הרע והמוות לנצח אכ"ר.

ובעניננו, הרי חפירה מרמז על בחי' המל' (שהיא בבחי' כלי לכל הט"ס ועומדת בנקב החזה וכו'), וזה בחי' מב"י שהוא בבחי' המל' בימות החול כמש"כ כמ"פ, ובית הכסא מרמז על הרע שיש להתרחק ממנה, אך ע"י חפירה שמרמז על דרך היחוד שמגלה מב"י שהוא הענין של היחוד בין הזהירות הגדולה שלא ליפול בחטא מקודם המעשה לבין העבודה אחרי החטא להעלות הכל לאלקות, הרי בכח גילוי יחוד זה הוי שמירה והצלה מכל הרע שבעולם עד שיכולים להביא המוחין הק' של התפילין אף בהרע הנמור של הבי"ע לתקנו, (כמש"כ כמ"פ

שע"י יחוד מב"י ומב"ד מתגלה דרגת יחוד
א"ק שמתקן אף את שער הנו"ן ומהפך
מכתר לכתר) בב"א.

ס"ג: בית הכסא ארעי היינו כגון
להשתין מים שאין אדם הולך
בשבילם לבית הכסא והפעם הזאת
נעשה המקום הזה בית הכסא תחלה,
ובמ"ב בשם הפמ"ג דהלשון לאו
דווקא דמקום המיוחד רק להשתין הוי
תמיד בגדר ארעי.

הנה אי' בחז"ל עבר ושנה הותרה לו,
ומקשה הגמ' הותרה לו ס"ד,
ומתרצת הגמ' אלא נעשית לו כהיתר,
אך הרמ"ע מפאנו זי"ע מסביר שגם
הלשון של הגמ' בהו"א הוא אמת,
שהותרה לו היינו שהותרו לו כבלי
היצה"ר, שבתחלה יש לס"מ כבלים
שאסור לו להתגרות באדם יותר מדאי,
אך אחרי שעבר ושנה מתירים את
כבלי היצה"ר ומקבל רשות להפיל את
האדם שוב ושוב, וזה גם טובה לאדם
מצד אחד שע"ז כבר נחשב קצת
בבחי' אונס ואין מחמירים עליו כ"כ
כמו על החטאים הראשונים, וגם הוי
טובה שע"ז שנלכד כ"כ בידי היצה"ר
הרי נהיה תשובתו יותר קלה, שע"י

שכשירצה עכשיו לצאת מהחטאים יהא
לו זאת בקושי גדול הרי כל הצער
והיסורי הנפש שיהיו לו כשינסה
וישתדל לצאת מהחטאים הרי כולם
יחשבו לו כמו גיהנום בחיים חיותו והם
תיקונים לנפשו לכפרת עוונות.

וכמו שאמר רבינו בעל הסולם זי"ע
שהרצון בתחלה לחטוא זהו
העבירה העיקרית (קפג), ואח"כ
הנפילה לחטא הוא כבר בגדר עונש
משמים על הרצון לחטוא, והעונש על
החטא הוא כבר התיקון, וכן אמר רבינו
ז"ל בעל הלקו"מ זי"ע לאחר ששפך לבו
לפניו על הסבל שסובל ממחשבות
רעות וכו' ואמר לו רביז"ל שיקבלם
באהבה לכפרת עוונות, שכיון שכבר
רוצה לצאת מהמחשבות, הוי כבר
עוסק בתשובה, ומה שקשה לו לצאת
מהם זה בגדר עונש ותיקון, וצריך מצד
אחד להתחזק יותר ויותר ברצון חזק
לצאת מהחטא ומאידך גיסא לקבל את
הקושי לצאת באהבה בתור עונש
ותיקון וזה בעצמו ימהר גמר תיקונו
(כמו בכל יסורים שמכפרים בעיקר
כשמקבלים אותם באהבה) וממילא יצא
לגמרי מהחטאים כשיגמור זיכוכו
ותיקונו.

קפג. שעיקר נקודת הבחירה של האדם הוא בבחי' הרצון, שהוא בחי' היחידה שקשורה עם
יחידו של עולם, ומשם יש כח הבחירה להיות דומה להשי"ת שהוא כל יכול, ואכמ"ל, ולכן
הדגיש רביז"ל שעיקר עבודה"י הוא בבחי' חיוזק וגילוי הכיסופין הטובים והוצאתם בפה
(שבבחי' יחוד כתר מלכות), שזהו עיקר הבחירה כנ"ל, ואין בזה סתירה לדברי הרמב"ם ז"ל
שהבחירה כפשוטה בפועל ממש, שמתחלק לענין גילוי והעלם, ואכמ"ל.

וזה"ש מה שאמר אדה"ר אכלתי ואוכל עוד, שכיון שאדם ואשתו נחשבו כמו אדם אחד, הרי ע"י אכילת שניהם נהיה מיד כמו עבר עבירה ושנה בה וע"ז אמר אדה"ר שכבר הגעתי למצב שאני בבחי' אנוס לאכול שכבר הותר כבלי היצה"ר ומכריח אותי לזה.

והנה אי' בספה"ק שבאמת אדה"ר כיון במעשהו כוונות גבוהות להביא את הגאולה, וסבר שיצליח בזה בבחי' עבירה לשמה שחשובה כמצוה, ובאמת אם היה מצליח לעשות מעשהו לש"ש עד הסוף היה באמת מביא את הגאולה, אלא שזה הקושי דעבירה לשמה שאסור שיהא אפילו נפילה ואחיזה קטנה ליצה"ר שזה פוגם בכל הענין, אך אם התערב ריח כל שהוא לס"מ אזי מתוך לשמה בא לשלא לשמה.

ובן שייך דבר כזה במצוה של סעודה נשמית, שיש חשש מתוך לשמה יבא לשלא לשמה, שאמנם תחי' האכילה היא עם כל כוונות האריז"ל וכו' ואוכל לש"ש ובדבקות אלקות ונחשבת אכילתו כמו קרבנות שכהנים אוכלים ובעלים מתכפרים וכו'.

ובב"ז צריך תמיד זהירות רבה בזה, שהנה בעבודות שמצד הבינה היינו עבודות של יגיעה להש"י ללמוד ולהתפלל, שם הכלל מתוך שלא לשמה בא לשמה, אך בעבודות שמצד החכמה, היינו עבודות שיש בהם עונג, אז אפי' שהם יכולים להיות מצוות

גדולות של העלאת ניצו"ק רבים יותר מבתו"ת, בב"ז צריך זהירות ושמירה רבה שיש סכנה מתוך לשמה בא לשלא לשמה, וכמש"כ כמ"פ שהחכמה צריכה הגנה ע"י מלבוש של הבינה, ואין לומר ח"ו שכיון שיש בכוחי להעלות ק"נ באכילה שלי הרי אוכל כל מה שארצה ח"ו שעלול לבא ולהתערב באכילתו איזה ניצוץ של עונג ללא הלבוש של העבודה"י של הבינה ויפיל אותו ח"ו, וכמו שאמר מוהרנ"ת זי"ע על עצמו שאף שכבר זכה לאכול אכילתו בבחי' צחצחות, שהיא בחי' הכתר, שהיה אוכל אכילתו בהארת הרצון מופלגת ובהשתוקקות עצומה לאלקות שז"ס הכתר שמעלה בזה את האוכל למדרגה הכי גבוהה, בב"ז מפחד מאוד כל הזמן וחושש האם מותר לו לאכול עוד, ורק הפחד הגדול שמצד הבינה שומר מנפילה זו.

ויש לדעת עצה בענין זה, שאם נכשלו ח"ו באיזה חטא, הרי יש מיד לעסוק בעבודת התשובה, שאז אפי' אם ח"ו יכשל שוב בחטא זה לא יחשב כמו עבר ושנה בה, שהתשובה שבאמצע מנתקת את הקשר בין ב' החטאים, ואז יוכל לתקן החטאים בקלות ובתשובה קטנה, משא"כ בשנה בה שצריך תשובה גדולה וחזקה.

וזהו הרמז בסעיף דידן, שאפשר ליכנס לבית הכסא ארעי, היינו שיש אפשרות להעלות הניצו"ק של החטא בקלות אם היה החטא רק באופן ארעי ללא ששנה בה ואז בכח התשובה

שבבחי' כח התפילין (שהיא בבחי' בינה – תשובה) אפשר להעלות החטא והניצו"ק בקלות, וע"ז מוסיף הפמ"ג שאם רק להשתין מותר אפי' הרבה פעמים, שזה רמז שאם הוי תמיד בבחי' ארעי, היינו שעושה תמיד תשובה בין חטא א' לחבירו עד שלא מצטרפים החטאים להיות בבחי' קבע אלא נשארים תמיד בבחי' חטא הא' שבבחי' ארעי, אז גם בזה אפשר לתקן החטאים בתשובה קלה ולהעלות הניצו"ק משם. (קפד)

ס"ד: אם הם בחיקו וחגור חגורה או בבגדו בידו מותר בין להשתין בין לפנות.

הנה הרמח"ל זי"ע מגלה באריכות במאמרו על סוד היחוד, שכל היחודים שגילה האריז"ל הם יחודים של עולם האצילות מיניה וביה, (וקורא להם בלשוננו הק' יחודי אמצע), אך אחרי גמר יחודי וזיווגי הספי' של עולם האצ' מיניה וביה, יש עוד עבודה נוספת לקשר הבי"ע אל האצילות, ובזה יש ב' מדרגות, דרגה א' שהאצ' והבי"ע מתאחדים כמו האיחוד שבין הנפש הבהמית וגוף האדם, שעיקר העבודה

הוא לתקן הנה"ב והגוף מקבל הארה מזה, וה"נ בדרגה זו עיקר התיקונים הוא עדיין באצ' והבי"ע מקבל הארה מזה, אך דרגה העיקרית (הנקרא בלשוננו הק' יחוד רישא וסיפא) הוא שאחרי גמר התיקונים בעולם האצ' בשלימות הרי יש לעשות יחוד בין האצ' לבי"ע באופן שיהיה האצ' כמו ז"א אל הבי"ע שתהיה בבחי' נוק', ועי"ז שמורידים הפרגוד בין האצ' להבי"ע עד שיהא יחוד וחיבור בין האצ' לבי"ע, הרי עי"ז מורידים גם את הפרגוד שיש במקום הכי עליון שהוא הקו של הא"ס, ששם יש כח"ב, שהם המוחין של הקו, ויש פרגוד כביכול בין הכתר לאוא"ס ובין הכתר להחכמה, וע"י שיורד הפרגוד בין האצ' לבי"ע הרי יורדים גם פרגודים אלו ונכלל הכתר באין סוף ומשפיע גם לחכמה בלי פרגוד, ומשמע מהרמח"ל שם שע"ז נהיה תיקון בכל העולמות כולם, שנכללים כולם באוא"ס, ולכא"ו זה צ"ב שהלא כותב רק שיורדים הפרגודים שבין האצ' לבי"ע ושבין הכתר והחכמה שבין אל הא"ס, והיינו תיקון למטה בסוף האצ' ותיקון בראש ובשורש תחי' העולמות (שמאחדים הרישא והסיפא וא' משפיע על

קפד. ובבחי' גבוהה (המבוארת במקו"א), שזה בחי' עבודת מב"י (שנקרא הפמ"ג כשמו שיורד למצרים לתקנה (ולחכינה ליהודה ולשאר אחיו הק' שבבחי' מב"ד), שזה בחי' עבודת השכינה (פרצוף רחל שורש מב"י), שיורדת לבי"ע לתקנה, שהירידה לבי"ע היא בחי' החטאים של הצדיקים שצריכים ליכנס לביהכ"ס – הבי"ע באופן של ארעי – כדי שע"י התשובה התמידית שלהם ע"ז, יעלו איתם הניצו"ק ויכניסו הרהורי תשובה לכל העולם שיתוקן עי"ז בב"א.

השני בסוד נעוץ סופן בתחילתו), אך צ"ב איך נהיה עי"ז תיקון בכל העולמות שנכללים כולם באוא"ס, שלא מתבאר זה בפ' בדברי הרמח"ל.

ובע"כ צ"ל הכוונה שכל הפרגודים שבכל העולמות מקושרים זל"ז, וע"י שמסתלקים הפרגודים הנ"ל שלמעלה, ונכלל הכתר הראשון באוא"ס הרי עי"ז מסתלקים כל הפרגודים שבכל העולמות ונכללים כולם באוא"ס עד לעתיד בקרוב, שיתגלה לעיני כל מה שנפעל היום, ואכמ"ל.

והסיבה שלא כתב זאת בפירוש י"ל שהצדיקים עבודתם העיקרית היא תמיד בבחי' והצנע לכת, מליבא לפומא לא גליא, שיש כאלו שחושבים שהדרך להסתיר א"ע הוא ע"י שיסגור את עצמו בחדר ויעבוד שם את הש"י בהצנע, אך אי"ז הדרך הנכונה שע"י שעושה פעולות מיוחדות ומשונות להסתיר עצמו הרי בזה נהיה להיפך שנוברת הישות שלו כמובן, וגם לבסוף הלא הכל מתגלה והוא שמח ונהנה שנתגלה לכל שהוא נסתר, אלא דרך הצדיקים האמיתיים היא בדרך הפוכה, להסתיר מדרגתם האמיתית ע"י גילוי גבוה אחר, וכמו שאמרו צדיקים על החוזה זי"ע שהסתיר מדרגתו האמיתית ע"י גילוי הרוח"ק שלו, ועל הרה"ק מפרשיסחא זי"ע שהסתיר עצמו ע"י גילוי כח התוה"ק שלו, והיינו שגילו מדרגות גדולים אך בזה הסתירו לגמרי מדרגתם האמיתית

שהיתה אלפי אלפים פעמים יותר גדול, וזהו הסתר אמיתי שאנשים חושבים שמכירים את הצדיקים ואין יודעים ומכירים כלל מדרגה האמיתית של הצדיק.

וה"נ בענינו שהרמח"ל שגילה סוד היחוד בין אצי' ובי"ע הלא מזה אין פחד כ"כ להס"מ, שזה כמו משל ששני יהודים (שאחד מהם בבחי' אצי' והשני בבחי' בי"ע) מתאחדים שאין מזה כ"כ פחד להס"מ, ואין יכול הס"מ להשיג שע"י ב' יהודים שמתאחדים בלב שלם יש בכוחם להעלות ולגלות היחוד עד למעלה למעלה, וכמו כאן שבבחי' היחוד שנעשה למטה בין אצי' לבי"ע נהיה עי"ז יחוד בכל העולמות.

והרמז בסעיף דידן, שמותר ליכנס בתפילין לביהכ"ס אם הם מוצנעות בחיקו או בבגדו, היינו כדרך הצדיקים שיודעים לכסות עבודתם ודבקותם האמיתית ואת היחודים האמיתיים שעושים, ועי"ז יכולים לתקן אף תיקוני הבי"ע למטה שהוא בבחי' בית הכסא, שאין אחיזה לס"מ בתיקונים שלהם היות שנעשים בהצנע, בבחי' יחוד הגמור הנעלם דא"ק שיתקן את הבי"ע כולו בב"א.

ס"ה: אם רוצה ליכנס לבית הכסא קבוע לעשות צרכיו חולצין ברחוק ד"א.

הנה עיין בלקו"מ תורה י"ג, שמבאר שכל התורה בנוי על ענין רצוא

ושוב, ובדרך כלל מייחסים את הרצוא לספי' הבינה שהיא ענין ההשתוקקות והעלאת המ"ן, ואת השוב לספי' החכמה שהיא האור האלוקי שיוורד אחרי העלאת המ"ן של הבינה.

אך בלקו"מ שם מבאר שכשרוצים להביא גאולה לעולם ולהמשיך את התורה דעתיקא סתימאה, שצריך להמשיך זאת בחג השבועות ולהוריד ולגלות את התורה של שער הנו"ן, הרי לזה צריך להיות הכנה יותר גבוהה, ולעשות את הרצוא ושוב בדרגה יותר גבוהה, היינו שהרצוא יהא ע"י אור החכמה ואז יהא השוב מאור הכתר, ובזה מובן שההכנה הראשונה למ"ת היה ויחן שם ישראל כנגד ההר כאיש אחד בלב אחד, שכמש"כ כמ"פ הרי כח האיחוד הוא בספי' החכמה שמאחד (משא"כ ספי' הבינה שהיא שורש הכלים מגלה הבחי' של פירוד וריבוי דקדושה ולא של איחוד דקדושה). וממילא מובן שכח האיחוד של ויחן שם ישראל היה ע"י שהמשיכו עליהם את אור החכמה והביטול לאלקות שמאחדם ובזה העלו מ"ן לבקש ביחד רצונינו לראות מלכינו (שראיה הוא בספי' החכמה בבחי' איזהו חכם הרואה וכו', חכמים עיני העדה), ובזה המשיכו את השוב, בגילוי ספי' הכתר שזכו אליו במ"ת (כמרומז בכת"ר אותיות שיש בעשרת הדברות ובכתרים שזכו אליהם בני א"י).

והיינו שבדרך כלל מתגלה האחדות שבסוד ספי' החכמה רק אחרי

גילוי התורה שנמשכה ע"י ההשתוקקות והצמאון של ספי' הבינה, אך באמת צריך שיהא האחדות לפני גילוי התורה ועי"ז מורידים תורה דעתיקא סתימאה.

והקשר לסעיף דידן, שהנה יש הבדל בין ג' המדרגות דכתר חכמה ובינה בענין העסק עם הרע, שבדרגת הבינה הרי הדרך הוא לילחם עם הרע ולדחותו לגמרי, ובדרך החכמה הרי "כולהו בחכמה אתברירו" שעושים בירור ומוציאים מהרע חלקים טובים שאפשר להשתמש בהם ולהעלותם אל הקדושה, ובדרך הכתר נהפך הרע לטוב.

ובאמת הרי התפילין נקראים כתר דמלכא, וע"כ מצינו בתפילין שיש בהם הכח של "וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך" שאפי' הגויים שהם הרע מנקה"ט מקבלים יראה אלקית מהתפילין, וההסבר משום שהתפילין מעורר גילוי הכתר שמתקן אפי' הרע וכמו לעתיד שיתהפכו הגויים לטובה בגילוי הכתר, וזה מתנוצץ כבר עכשיו ע"י התפילין, וא"כ היה מקום להתיר ליכנס בתפילין לביהכ"ס, אך באמת אסור ליכנס בהם לביהכ"ס כמו שהם, וכמש"כ כמ"פ שעיקר התפילין הם בסוד אמא על ברה שזה ספי' הבינה (אלא שבינה קשורה לכתר כמש"כ כמ"פ, שהבינה כשהיא מתקנת היא בבחי' הכתר דאריך), אלא שבכ"ז מותר ליכנס בהם בימינו בבגדו כנגד לבו, שמרמז על הקשר שיש

לתפילין עם החכמה והכתר. וממילא יש לתפילין הכת לברר הרע בסוד החכמה ולתקן הכל לטוב בסוד הכתר בב"א.

ס"ו: היה לבוש בתפילין והוצרך לבית הכסא בלילה או סמוך לחשיכה שאין שהות להניחם עוד אחר שיצא לא יכנס בהם וכו' אלא כיצד יעשה חולצין ומניחין בכלי וכו' ואוחז הכלי בידו ונכנס. (קפה)

הנה ידוע הקשר והאהבה שהיתה בין ב' הצדיקים האהבת ישראל והמנחת אלעזר, אף שהיו דרכיהם שונים מקצה אל הקצה, שדרך האהבת ישראל היתה בדרך הימין של גילוי אהבה, וכמו שאמר ע"ע כשנכנס לגור בעיר שהיו שם הרבה רחוקים מדרכו ומתנגדים אליו, ואמר שיאהב אותם כ"כ חזק עד שיאהבו אותו ג"כ ויחזרו בתשובה שלימה וכך הוה, והדרך של המנח"א היה בדרך השמאל בקנאות דקדושה ובמלחמה חריפה נגד כל פירצה בחומת הדת.

וכמ"ש (לעיל סי' מ"ב ס"א) הרי ב' הדרכים הם בבחי' מב"י ומב"ד, שמב"י עוסק בעיקר לגלות

אהבה שבגימ' אחד, היינו לגלות סוד היחוד והאחדות, ומב"ד שבבחי' דיני לאה לוחם עם הרע באש קודש שמגלה ששורף ודוחה את הרע.

והנה כמ"ש כמ"פ הרי במקומות הגבוהים הרי מב"ד מעל מב"י בבחי' טובה תוכחה מגולה של מב"ד מאהבה מסותרת של מב"י, אך בזה יש לידע שהרבה פעמים א"א ללכת בדרך התוכחה של לאה, ובבחי' דברי חז"ל תמהני אם יש בדור הזה שידוע להוכיח, שהוכחה הטובה היא רק זאת שמחזירה את האדם בתשובה ומקרבתו להש"י, לאפוקי אם ע"י התוכחה יתרחק ח"ו החוטא יותר, וכמו שמאריך רבינו בלקו"מ (תנינא תורה ח') שצריך המוכיח להוסיף ריח טוב בהנשמות ע"י תוכחתו, כי התוכחה צריכה להיות בבחי' התוכחה של משרע"ה שע"י תוכחתו נתן בהם ריח טוב (קפו), ע"י"ש בארוכה.

וכש"א להוכיח בבחי' מב"ד, אזי יש ללכת בדרך דמב"י שמחזיר בתשובה ע"י שדן כולם לכף זכות באהבה (קפו), וכמו שמבאר רבינו בלקו"מ (תורה רפ"ב) שע"י המעט טוב

קפה. א"ה: נלמד ביום ב' סיון יאצ"ט דהרה"ק האהבת ישראל זי"ע ודהרה"ק המנחת אלעזר זי"ע.

קפו. ולכן נהגו הרבה צדיקים מתלמידי בעש"ט זי"ע לומר תוכחתם בזמן רעוא דרעוין שמאיר בו הסתלקות וכח דמשרע"ה.

קפו. וכמו הרה"ק הרר"ז מאניפולי זי"ע שנכנס לעיר של חוטאים ונסגר בחדר והכניס הרהורי

שמוצאים באדם מעלים אותו מכף חובה לכף זכות בבחי' ועוד מעט, ואין רשע והתבוננת על מקומו ואיננו.

וזה הרמז בסעיף דידן, שאם כבר סמוך לחושך הלילה ואין עוד שהות לחזור להניח התפילין, שזה רמז שאין שהות וכה בידו ללכת בדרך הבינה שהיא דרך התשובה ע"י הוכחה (שמרומזת בתפילין שכנגד הבינה כמ"ש כמ"פ) הרי אין ליכנס בתפילין מגולות שהיא בחי' תוכחה מגולה שאסורה בכח"ג אלא יש להניחם בתוך כלי, היינו להניח התשובה בתוך אור האחדות, שכלי ר"ת כהן לוי ישראל, היינו שיש לעורר האחדות והאהבה שבין נשמות ישראל ועי"ז להחזירם בתשובה כב"א.

ס"ז: במה דברים אמורים בבית הכסא שבשדה אבל בבית הכסא שבבית לא יכניסם כלל כיון שיכול להניחם במקום המשתמר.

הנה החסד לאברהם מבאר את שיטת ר"ת בתוס' קידושין בענין היתר דיפ"ת במלחמה שזה רק פ"א על פני השדה ולא להכניסה אליו בבית, ומסביר החסל"א עפ"י דברי

חז"ל על שלמה המלך ע"ה שמוטב לו להיות גורף ביבין ולא ולא יהא כתוב עליו שעשה הרע בעיני ה', שהנה שהע"ה רצה להביא את הגאולה ע"י שיעלה ניצו"ק גבוהים שהיו באלף נשיו, אך הפגם בזה היה, שאף שה' רוצה שיעלו ניצו"ק ויעשו בירורין, הר"ז רק באופן שאין נותנים כבוד לקלי' (וכמ"ש בזה לעיל סי' ל') והיינו שיעשה זה בהסתר ובהצנע מחוץ לביתו, שזה בחי' של גורף ביבין שהיא מלאכה בזויה שנעשית בהסתר ובחוזק, ולא כמו שהע"ה שהכניסם לביתו וכו'.

(קפח)

וזה הרמז בסעיף דידן, שכל ההיתר להכניס תפילין לביהכ"ס, שמרמז על ההיתר של הצדיק לרדת למקומות הנמוכים להכניס שם מוחין כדי להעלות משם ניצו"ק וכו' זה רק בשדה ולא בבית, שבבית צריך להיות הבדל ובירור בין רע לטוב, ובבחי' המובא בספח"ק על אברהם אבינו ע"ה שאף שקירב את כל העולם להש"י וגיייר הגויים וכו' הרי כ"ז עשה במקום נפרד ומחוץ לביתו, אך בתוך ביתו לא השאיר את ישמעאל בביתו ולא קירבו שלא ישפיע לרעה ח"ו על יצחק, אלא

תשובה בכל העיר ללא שהוכיחם כלל, שהרר"ז היה בדרגת דמב"י (כשמו הק' שבגימ' ש-ד-י שם היסוד), לעומת אחיו הרר"א שבבחי' המלכות כשמו הק' שבבחי' המב"ד.

קפח. וזה גם הדרכה לאלו שעוסקים לקרב ולהחזיר בתשובה את הרחוקים ששקועים בחטאים וכו' הרי יש ליוהר שלא להביאם הביתה שיכול להשפיע על הילדים לרעה אלא רק לצאת אליהם לקרבם.

הבית צריך להיות בבחי' תיבת נח הסגור מכל הרוחות הרעות שבחוץ ומכל המים הזידונים ששומפים בבחי' שער הנו"ן דמומאה השולט רח"ל בעולם לפני גילוי המשיח שיהפוך ויתקן הכל לגילוי שער הנו"ן דקדושה בב"א.

ס"ח: אם שכח תפילין בראשו ועשה בהם צרכיו מניח ידו עליהם עד שיגמור עמוד הראשון ויוצא וחולצן וחוזר ונכנס.

הנה הנה"ק מקאמרנא זי"ע מסביר הדין המובא בפוסקים בהל' נדה שאם יש דמים בשעת היחוד באונס גמור הרי א"צ תשובה ע"ז, ואדרבא שי"א שלא יעסוק בתשובה ע"ז, ומפרש הקאמרנער שבכה"ג נהיה האדם מרכבה לגלות היחוד דקובה"ו שהוא קיים בהעלמה אף בזמן של גלות השכינה, שכנס"י בבחי' נדה, נד-ה', שהשכינה"ק שמרומזת באות ה' נד ממקומה, ובגילוי אין יחוד בין קוב"ה לכנס"י בזמן הגלות, אבל בהסתרה והעלמה יש תמיד יחוד קובה"ו, וכמו שנהגו ישראל ללכת ביו"ט אף בזמן הגלות למקום המקדש, ומי שאין יכול ללכת ביו"ט הולך בז' ימי השלמה, וכמובא בשו"ע הרב הל' הזכרת גשם בשם המדרש שזה הטעם שאף בימינו מתחילים לומר ותן טל ומטר רק בז' חשון, עיי"ש, והיינו כנ"ל שבהעלמה יש גם היום היחוד שהאיר בביהמ"ק.

וז"ס סעיף דידן שאם מן השמים גרמו ששכח ועשה צרכיו עם התפילין מניח ידיו עליהם להסתירם, לרמוז שאמנם בהסתרה מאיר היחוד הק' של התפילין אף בזמן ההסתרה ושליטת הקל"י שבבחי' ביהכ"ס, וכמו שיתגלה בגילוי יחוד דא"ק, שרגלי א"ק נמצאות אף היום בבי"ע, שיתגלה בב"א.

ויש להוסיף ולבאר בבחי' זו ענין הג' עבודות קשות שבמקדש (שלמדו עכשיו במסגרת דף היומי במס' יומא) שהם הקמרת הקמורת בקוה"ק ביוהכ"פ, וקמיצה ומליקה.

שענין הכה"ג שנכנס לקוה"ק, מרמוז על הצדיק שנכנס תמיד לפני ולפנים, וכמש"כ כמ"פ שהזוכה שנתקדש גופו ונהיה מרכבה לשכינה הק' נהיה ראשו בבחי' קוה"ק, וענין הכנסת הקמורת והגחלים י"ל עפ"י מה שא"י ממקובלים הקדמונים (ר"י מעכו ועוד), שהי"ס קשורות במאצילים כשלהבת הקשורה בנחלת, וי"א סממני הקמורת הם בבחי' אותיות י-ה של שם הויה, שהם הזו"ן שגשברו שהם השורש לי"א כתרין דמסאבותא, והצדיק האמת שבבחי' הכה"ג לוקח ביד ימינו את אור היחוד של הנחלת והשלהבת, שהם בבחי' הג"ר והו"ק, ששלהבת הם אותיות שת הבל, שם שממנו נשתת העולם בבחי' הו"ק, והבל בבחי' הג"ר שהכל אלקות, וביד שמאלו לוקח י"א הסממנים שהם שורש כל ההסתרות והדינים, ומניחם על אור היחוד ובוזה ממתיק כל הדינים

ומגלה כל ההסתרות, שהכל נתהפך לעש"ן, ר"ת עולם שנה נפש, שמתהפכים כולם לגילוי אלקות, וזה עיקר עבודת הצדיק.

וכמו שא"י במדרש שמושה רבינו היה נכנס לקודש קדשים כל יום, כך הצדיק שבכל דור שבבחי' משרע"ה נכנס כל יום ביחודים לפני ולפנים להקטיר קטורת להמתיק כל הדינים ולעצור המגיפה.

אמנם לפעמים בגלל חטאי הדור מתגברים טומאת עשיו וישמעאל שהם העננים המכסים על העיניים, עד שמונעים מהצדיק לעשות העליות כראוי, וכדאי' מרבינו בלקו"מ (תנינא תורה ע"ה) שלפעמים הצדיק בבחי' איש פשוט הגדול ובבחי' פראסטיק שזהו הדרך לאר"י, ואז עיניו בבחי' ירח שאינו מאיר, שאף שגם אז נכנס הצדיק לפני ולפנים, הרי בבחינה זו נכנס כמו האומנים שהיו משלשלים לפניו קוה"ק דרך העליה, שלא יזונו עיניהם מראיית הקוה"ק, וכמו שתיאר רביז"ל עבודתו בבחי' זו שקם ומתפלל ועושה התבודדות ולומד כמו כל אדם, ונשבע הרבה פעמים שעתה לא יודע כלום, שבבחי' זו הכל הוא בבחי' תא שמע ולא בבחי' ידיעת הצדיק הרגילה שבבחי' תא חזי, שנזרקים הצדיקים מהראיה העליונה שממתיקה כל הדינים.

שהכלל הוא שכשרואים הצדיקים את אור החשמל העליון

מתהפכים הם בעצמם להיות חלק מהחשמל, ואז יכולים לבטל כל הדינים בבחי' למכה מצרים בבכוריהם, שע"י אור הבכורה והחכמה והראיה העליונה מכים את הקלי' ומבטלים הדינים, ומכניעים בכור דקלי' שהיא טומאה דראשית גויים עמלק, וכדאי' מהרה"ק הר"צ מזידיטשוב זי"ע לפרש דברי הגמ' בחגיגה על התינוק שדרש בחשמל ונשרף, שהכוונה למעליותא שזכה ליכלל בחשמל וליהפך בעצמו לאור ובנ"ל.

ואמירת הפסוק למכה מצרים בבכוריהם נאמרת ע"י המלאך הק' ידידאל, שהזוכה לבחי' הבכורה והראיה העליונה נהיה בבחי' ידיד קל ויכול להכניע המצרים, ולכן הס"מ ועמלק מתגברים למנוע ראייה העליונה מהצדיקים שלא יוכלו להמתיק כדבעי, וזהו עבודה קשה אחת שבמקדש, שהיא עבודה העיקרית של הצדיקי אמת שהם עבדו עובדא דאהרן, וכדאי' מצדיקים לפרש את דברי הגמ' שאמרו שמעיה ואבטליון לכהן גדול שבדורם שאנו עושים עובדא דאהרן ולא אתה, שהם עשו העבודה הפנימית של היחודים ונכנסו לפני ולפנים בפנימיות, והכה"ג עשה זאת רק בחיצוניות.

ועבודה הקשה הב' שבמקדש היא עבודת הקמיצה, שהיא עבודת חוץ, וקבלתי מצדיק אמת שקמיצה מלשון ניקוד קמץ שבסוד הכתר, והיינו שהצדיק יורד לפעמים

ואהרן שקול כמשרע"ה צדיק האמת.
(קפט)

והעבודה הקשה השלישית שבמקדש היא עבודת המליקה, והנה בכתבי הרמ"ק והאר"ז אין מבואר סוד המליקה, והנה"ק מקאמרנא זי"ע כותב ג"כ ע"ז שלא שמע בזה, אך י"ל בזה מעט כפי שהבנתי מצדיקים, שהנה המליקה היא במקום העורף, במקום קשר תפילין של ראש, שהיא מקום עמידת פרצוף לאה, שהיא נקראת כלת משה, וכמו שכתבנו במקו"א שדיברו אהרן ומרים במשרע"ה על אשה עושית שלקח, שסברו שהתקשר בבחי' עבודת הפרישה והיגיעה בבחי' שחרות דפרצוף לאה, וטענו שאי"ז הדרך המעולה, אלא יש להעדיף דרך יחוד ה' של בחי' אור החכמה שמבחי' פרצוף רחל, אך האמת שרק היה נדמה להם כן, שבאמת כלת משה אינה אשה כושית שבבחי' שחרות לאה, שהנה למשרע"ה היה דרך איך לעשות עבודת "וראית את אחורי", להפוך מבחי' מקום עמידת לאה שבאחור ולהפכה לבחי' "וראית" ולראיה העליונה.

וזוהו גם סוד המליקה, שיכולים הכהנים בביהמ"ק (שקשורים לאהרן הכהן ולמשרע"ה כנ"ל) שבבחי' קו הימין –

לבחי' הו"ק, ולבחי' החיצוניות, ולמקום הקנאה והתאוה והכבוד איפה שמסתובבים כל העולם, ובבחי' אדם פשוט ופראסטיק הנ"ל, שז"ס שעושים הקמיצה בג' האצבעות האמצעיים שהם בבחי' החח"ן בג"ה דת"י ללא הכתר מלכות שבב' האצבעות החיצוניים, שזה בחי' הירידה הנ"ל שאין משתמש בכתר עליון אלא רק עם הו"ק, ובכ"ז נקרא קמיצה ע"ש הקמץ, שאף שבחיצוניות אין נראה בכלל שאחוז בכתר, שעוסק הצדיק בדברים בטלים כלפי חוץ ובאכילה ושתייה וכו' ואין ניכר היחוד בכלל בכ"ז יש הכתר, שהצדיק מתאחז רק בכתר, וזה הבחינה הנ"ל המבוארת בסעיף דידן שאף במצב של שכחה והסתרה הרי נהיה מרכבה לגלות היחוד בהעלמה ובהסתרה, שנהיה אז מרכבה לגלות בחי' עבודת הצדיק האמת שבבחי' הרדל"א, וכמו שרבינו מגלה שם שכל האנשים הפשוטים מקבלים חיות מאדם פשוט הגדול, וכמו שכל הכהנים שעשו הקמיצה נהיו מרכבה לגלות סוד הנ"ל ששרשו מהכהן גדול שבבחי' צדיק האמת, שכל הכהנים מקבלים כחם מאהרן הכהן, וכמו שמברכים הכהנים בכל העבודות שבביהמ"ק אשר קדשנו בקדושתו של אהרן,

קפט. שמשרע"ה היה צריך להיות הכהן הגדול, וכדאי' בחז"ל, ותחילת העבודות במשכן בוימי המלוואים היו כולם ע"י משרע"ה, וממנו נמשך הקדושה לאהרן הכהן ולכל הכהנים שמזרעו.

חכמה – ראייה, ליכנס למקום לאה ולגלות שם בחי' הראייה של רחל, וכמו שבזוה"ק ברעיא מהימנא מפרש דיני המצוות שבבחי' דיני הנגלה והופכם לרזי רזין, שמגלה מבחי' ההלכה של הנגלה את הכלה העליונה, וז"ס הכניסה לעלמא דאתכסיא של לאה שהיא כיסוי על עולם האצי' ולגלות דרכה הראייה העליונה של האצילות, וזהו עבודה קשה שבמקדש.

שהנה כתר עליון הוא בגולגלת ומשם יוצא הל"ב נתיבות חכמה ויוצאים ומתפשטים לתוך הגוף, ויש מסך המבדיל בין הקוה"ק שבגולגלת שבבחי' האצילות למקום הפירוד של הגוף, שמתחלק הגוף מהכתפיים ואילך לימין ושמאל, שבבחי' הבי"ע שהם עולמות הפירוד מגילוי מאלקות, ובין האצילות והבי"ע יש המסך העיקרי שמונע מהבי"ע ליכלל באלקות, ורק צדיק האמת שבבחי' הכה"ג ומשרע"ה יכולים ליכנס לאצי' וליכלל באלקות, ולפ"ז י"ל שמקום קשר תפילין של ראש הוא בבחי' נה"י דבינה שהוא מלבוש החשמל שמסביב לזו"ן ובבחי' סוף עולם האצילות, ויכולים הכהנים למלוק שם ולגלות שם י-ה בבחי' מלך י-ה, שנכנסים בסוד לאה ומגלים משם שהכל אלקות, אפילו במקום הפירוד של הסימנים וההתחלקות של הב' כתפין של קין והבל, הרי מולקים זאת ע"י הצפורן שהוא בסוד החשמל שהם לבושים של גן עדן בבחי' אור החשמל הנ"ל שמגלה שהכל אלקות, שמי

שרואה זאת איך שהכל הוא אלקות נכלל בעצמו באור זה ונכלל גם הוא באלקות, ובכח הצפורן של הבוהן שהוא בסוד הכתר גילו אור היחוד אף במקום הפירוד, וכנ"ל בסוד הקמיצה, היינו שגילו הכהנים איך שהל"ב נתיבות חכמה מתפשטים אף בחוץ ויורדים לנה"י, שכל עבודת ביהמ"ק לגלות אור היחוד והכהנים ההדיוטים היו מרכבה להכהן הגדול שנכנס לפני ולפנים למקום היחוד, ושאר הכהנים גילו איך שהאצי' והחכמה יורדת אף למקום הנה"י, בבחי' אור היחוד המוסתר בבי"ע.

וזכו כנתבאר לעיל בסעיף דידן שמי ששכח ועשה היחוד עם התפילין נהיה גם הוא מרכבה לגלות אור היחוד שנמצא אף בזמן ומקום ההסתרה, שע"י השכחה נהיה מרכבה לעולם השכחה העליון שהיא הרדל"א שבבוכה לגלות היחוד שבהעלמה אף למטה, כמו שיתגלה בקרוב בהסרת המסך המבדיל בין האצילות להבי"ע ועין בעין יראו בשוב ה' ציון ולא יכנף עוד מוריד והיו עיניך רואות את מוריד בבחי' זה קלי ואנוהו בגילוי תורה חדשה מאתי תצא תורה דעתיקא סתימאה שבבחי' אור עצם אלקות שיתגלה ע"י משרע"ה גואל ראשון גואל אחרון שיתגלה ויגלה יחודו ית' במהרה תיכף ומיד ברחמים אמן.

ס"ט: מותר לרופא ליקח עביט של מי רגלים בידו ותפילין בראשו ובעל נפש יחמיר לעצמו.

דוד פנה אליה, ורב יהודה נמצא בראש בסוד בן דוד שבראש. (קצ)

וז"ס סעיף דידן, שמותר לרופא ליקח עביט של מי רגליים ותפילין בידו, היינו הצדיק רופא הנפשות שיכול לאחוז התפילין היינו דרך התשובה של דהע"ה ולטפל בנפשות העשוקות שבבחי' עביט של מ"ר, וכמו בדרך דדהע"ה שידיו מלוכלכות וכו' כדי לטהר אשה לבעלה ולעשות יחוד קובח"ו בזה אך בעל נפש שזה צדיקים שבחי' מב"י, שבבחי' רחל של ימות החול שנקראת נפש, אין רוצים לעשות זאת ומשאירים זאת למב"ד שהוא יגמור גילוי יחוד דא"ק שיורד אף לתחתית הבי"ע ומתקנו בב"א.

וזה בחי' ט"ו באב שהוא בחי' יו"ט נסתר, וכדאי' מהאר"י הק' שהוא כנגד ספי' היסוד, שהיסוד מוסתר עמוק בארץ, וביום זה ממתיק הצדיק שבבחי' צדיק יסוד עולם את ההסתרות הכי גדולות, וכדאי' בחז"ל שביום זה ניתנו הרוגי ביתר לקבורה, וי"ל רמז בזה שהרוגי ביתר הם אלו שפגמו ב"ברית" עד שנהרגו ברוחניות רח"ל, ביום זה ג"כ מקבלים תיקון, שנכללים באמונה הקדושה שמתקנת את פגם היסוד (בבחי' המב"ד שמתקן מיתת מב"י, שזה בחי' קבורה בעפר אר"י,

הנה תוס' בב"ק מביא קבלה מהגאונים בביאור דברי הגמ' שבמתיבתא דרקיעא בג"ע יש הבחי' של עליונים למטה ותחתונים למעלה, שזה כגון שמואל ורב יהודה תלמידו, שבג"ע נמצא רב יהודה למעלה משמואל רבו משום מעשה שהיה שהגיעה אשה להתלונן אצל שמואל על עוול שעשו לה ושמואל לא פנה אליה, ורב יהודה התערב לעזרתה וכו'.

ויש לבאר בזה, שהנה רואים אצל הנהגות הצדיקים שהיו כאלו שלא קיבלו אצלם נשים להושיעם והיו צדיקים שקיבלום, וההסבר בזה בסוד מב"י ומב"ד, שהצדיקים שקשורים לבחינת יוסף אין יכולים לרדת מקדושתם כדי לעזור לנשים, היות שעיקר נקודת שורש חיותם היא מנקודת הקדושה שלהם, משא"כ הצדיקים שקשורים לדוד שעיקר נקודתו היא ההתקשרות לכלל ישראל בבחי' ספי' המלכות שכנגד כנס"י הרי הולכים בדרך דדהע"ה שהיו ידיו מלוכלכות בשפיר ובשליא של דמי הנשים כדי לטהר אשה לבעלה, ובזה מובן ששמואל שהיה קרוי ע"ש שמואל הנביא, שהנביאים הם בבחי' יוסף, הרי הוא לא פנה אל האשה ולא השגיח בה, ורב יהודה שהיה קשור ליהודה שורש

קצ. והצדיקים שבבחי' כתר שכוללים ב' המשיחין, הרי תלוי, שאלו שבבחי' אריך נומים יותר לדרך דוד, ואלו שזכו להגיע לשלמות דעתיק נומים יותר לדרך דיוסף, כמשי"כ כמ"פ, וכמו רביז"ל שזכה להגיע לשלמות דעתיק ולא קיבל נשים.

וע"י תיקון פגם היסוד של בני"ע ע"י הציס"ע שבבחי" משרע"ה, הרי בזה מבטלים מעל בני"גזירות של הריגות כפשוטם ח"ו).

(קצא)

שהנה אי' בחו"ל שאלו שנהרגו עקד"ה
הרי נהיה מהם הפורפירא להשי"ת, ונהיה מגופם בחי' מלבוש דהחשמל הק', שבה יבא ה' לנקום מאדום, כדכתיב בקרא מי זה בא מאדום חמוץ בגדים וגו', ובאמת גדול מאוד זכות זאת של מיתה עקד"ה שאין כל בריה יכולה לעמוד במחיצתו, עד שהתנא האלקי רבי עקיבא היה מצטער כל ימיו מתי יבא לידי ואקיימנו.

אמנם תלמידו הגדול דר"ע שהוא אדונינו התנא האלקי רבי שמעון בן יוחאי חלק בזה בתוקף על רבו, שאין זה הדרך, אלא יש לרצות לחיות דווקא, ולקיים מעלת המיתה עקד"ה ע"י יהודים וכוונות של מסי"נ בכל רגע, ולא לרצות למות בפועל ח"ו, וכדאי' בספה"ק ויקהל משה, ויש בזה סודות ודברים עמוקים מאוד, והלכה בזה כרשב"י, שאף שבנגלה אין הלכה כרשב"י בכ"ז כאן שהוא מח' שקשור לסודות ורזי התורה

(קצב). הרי הרשב"י הוא המכריע ההלכה בזה, שהרשב"י הוא הנבחר משמיא לגלות רזי התורה בספר הזוהר, שהזוהר הוא המכריע ההלכה הברורה בעניני הסוד, שנכתב הזוה"ק לקשט הכלה העליונה הכלה אותיות הלכה, שהלכה כזוהר.

אלא שאת ענין הפורפירא אפשר ג"כ לקיים באופן פנימי וא"צ יותר למיתות בפועל ח"ו של יהודים רח"ל, שהנה כתיב ויתעבר ה' בי למענכם, שהצדיק נכנס לבחי' עיבור ולקטנות כדי לבטל מהעולם ענין המסי"נ בפועל, שהנה ע"י מצות מסי"נ מעלים מ"ן לתקן יהודים עליונים למעלה, וכשאין מספיק העלאת מ"ן ע"י מצוות ומעש"ט ורואה הצדיק שלכן נגזרים גזירות של הריגות ומסי"נ של בני"ג בפועל כדי להעלות בזה מ"ן, הרי הצדיק מוסר נפשו להצילם, ונכנס לעיבור ולקטנות, שזה ג"כ בחי' מסי"נ שמוסר המוחין שלו שבבחי' החכמה, ונכנס בעיבור לעולם הבינה כמרומז בר"ת ויתעבר ה' בי למענכם שהוא ר"ת יובל, שיוכל הוא עולם הבינה, ובזה נהיה ג"כ הפורפירא והלבוש להשי"ת, בבחי' ויתעבר ה' בי, שהשי"ת כביכול נכנס במשרע"ה

קצא. א"ה: הדברים נאמרו בימי המלחמה על הצפון שנהרגו כל יום יהודים הי"ד.

קצב. שהרי בפועל להלכה הלא כו"ע מודים שאם בא נסיון על ג' עבירות שיש למסור נפשו, אלא המח' הוא בדבר עמוק ופנימי האם יש להשתוקק למות בפועל עקד"ה או להשתוקק למות עקד"ה ע"י יהודים עליונים ולא בפועל ממש, וזה קשור לסודות התורה דב' הבחינות חכמה ובינה, רחל ולאה, ואכמ"ל.

ונהיה משרע"ה בחי' המלבוש להשי"ת, ועי"ז יכול להגביה את כולם.

וכדאי' בספה"ק עבודת ישראל על ט"ו באב בשם הרה"ק ר"א קארלינער זי"ע עה"פ ארומימך ה' כי דיליתני, שדהע"ה אמר להשי"ת שהורדת אותי לדלי דלות ועכשיו כשהגבת אותי הרי בזה אני מרים ומגלה את כבודך לכולם, וכדאי' כעי"ז מהרה"ק היסוד ושורש העבודה זי"ע עה"פ תהילת ה' ידבר פי ויברך כל בשר שם קדשו לעולם ועד, שכשמגביהים דבר מגביהים אותו מתחתיתו, וכדי להגביה את הבריאה מורידים את הצדיק לתחתית הבריאה ואז כשמתעלה שוב מעלה איתו כל הבריאה, וזהו תהילת ה' ידבר פי של הצדיק שבבחי' דוד שיוורד למקומות הנמוכים שבבחי' שאול תחתית ועביט של מי רגלים וכדלעיל בתחי' ההלכה ועי"ז שמתרומם שוב שתהילת ה' ידבר עי"ז ויברך כל בשר וכו'.

וזה יכול לעשות רק צדיק גדול שבבחי' רופא הנפשות שתפילין בראשו בשלימות, והוא יכול ליקח העביט של

המי רגליים, וליכנס בעיבור ובקטנות כדי לתקן ההרוגני ביתר כנ"ל, אך בעל נפש יחמיר על עצמו, והיינו כדאי' במאור ושמש עה"פ בסודם אל תבא נפשי, שמי שהוא רק בבחי' נפש לא יעסוק בסודות ויחודים, וודאי שלא יתעסק בעבודה זו שהיא העבודה של היחודים של נפילת אפיים להכניס עצמו במקומות הנמוכים כדי להעלות ניצו"ק וכו', שהיא עבודה מסוכנת למי שיש לו רק נפש. (קצנ)

ולעיל פירשנו הא דבעל נפש יחמיר על עצמו על צדיקים גבוהים שבבחי' מב"י שמגיעים לשלמות הגבוהה דעתיק, שהם ג"כ אין יורדים למטה וכו', והיינו שבעל נפש קאי בין על אלו הנמוכים שרק בבחי' נפש שלהם אסור להתעסק בעבודת היחודים דנפילת אפיים להעלות ניצו"ק וכו' ובין מי שבדרגה גבוהה מאוד שהוא כבר בעלה דמטרוניתא, בבחי' משרע"ה, הנקרא ג"כ בעל נפש, והוא א"צ לרדת בפועל למקומות הנמוכים, אלא שעושה הכל בשכל עמוק ונורא, ובבחי' פרקין תתאין

קצנ. אמנם הגה"ק מקאמרנא זי"ע הקשה על דברי המאור ושמש הנ"ל, שהלא רבינו האר"י הק' זי"ע נתן כוונות ויחודים לבעלי עבירה גדולים, והתירוץ שמתרץ בזה הוא כמו שכתב רבינו בלקו"מ על דברי הגמ' שצדיק גמור אין צריך לפחד מרשע שהשעה משחקת לו, והוסף רבינו ז"ל שהכוונה על הצדיק ואנשיו המקושרים אליו, וה"נ בזה כשהאר"י הק' מסר כוונות ויחודים לבעלי עבירה, הרי הם פעלו בכוח התקשרותם לרבינו האר"י, ולא מכח עצמם, ובה אין חשש וסכנה, וכל הסכנה הוא במי שפועל מכח עצמו ואין מקושר באמת לצדיקים, שבה אם הוא רק בדרגת נפש, הרי בסודם אל תבא נפשי כדברי המאור"ש הנ"ל.

ים פנימיות ההלכה החכמה תרכט

דעתיק שיורדים לבי"ע ובכ"ז נשארים
בבחי' עתיק, ובבחי' הנ"ל של ויתעבר
ה' בי, שעושים העיבור ע"י כוונות
ללא ירידה בפועל, שהירידה בפועל
היא עבודת משיח בן דוד שבבחי'
וירד יהודה, וכמש"כ לעיל שמב"ד
מגלה יחוד א"ק שרגליו שוים לרגלי
העשיה ומתקן נחש למשיח בב"א.

סימן מ"ד

איסור שינה בתפילין ובו סעיף א'

כל זמן שהתפילין בראשו או בזרועו
אסור לישן בהם אפילו שינת
ארעי אלא אם הניח עליהם סודר וכו'
ישן בהם שינת ארעי וכו', וכיצד הוא
עושה, מניח ראשו בין ברכיו והוא
יושב וישן וכו'.

הנה השינה היא לסתם בנ"א הוא
הסתלקות המוחין וזה היפך
מענין התפילין שמכניסים המוחין הק'
באדם, ולכן אין לישון עם התפילין,
אא"כ אם הניח סודר עליהם, שכמש"כ
כמ"פ הרי הבגדים מרמזים על
המקיפים (קצד), והיינו שמי שיש לו
מקיפים קדושים הרי אפילו כשיושן אין
מאבד המוחין אלא לומד ומשיג השגות
קדושות בשינתו, כידוע המעשה
מהאריז"ל בזה, וכדברי הגר"א זי"ע
שזהו תכלית השינה בכדי להשיג
השגות שא"א להשיג ביום, אך זה רק
במי שיש לו אורות מקיפים חזקים

שהם מגינים עליו אף בשעת השינה
שלא יפול מהמוחין, (קצה), וגם מניח
ראשו בין ברכיו שזה מרמז (כמש"כ
לעיל סי' כ"ה ס"ב) על מי שכל הזמן
דבוק למעלה בשורש היחוד, עד
שאפילו כשיורד מהמוחין העליונים
ונכנס לשינה שבבחי' הפירוד
מהדבקות שבבחי' הנה"י אין מסיח
דעתו מהדבקות שבראשו, ואדם כזה
מותר לו לישון ארעי עם התפילין, אך
בקבע אסור מחשש שמא יפיה בהם
שיפול מהשגות אלקות לדורמימא
ואיבוד המוחין.

והנה רבינו בעל התניא זי"ע היה דרכו
בכל עש"ק כשעה ומשהו לפני
חצות להתנמנם עם התפילין דר"ת
שעליו (קצו). (וכן היה נוהג תלמידו
הרה"ק ר"ה מפארימש זי"ע לישון במכוון
בשעה זו, ושינה זו שעם התפילין היתה
כפשוט באופן המותר, וכמבואר פה בשו"ע

קצד. ובפרט סודר שכדברי הגמ' בשבת (טז:) מרמז על סוד ה' ליראיו, שהוא בנד ת"ת.

קצה. שע"כ כתב בתניא קדישא (פכ"ט) שהאדם צריך לעשות חשבון הנפש עם נפשו ע"ז
שחלומותיו הם הבל ורעות רוח וכו', שזה מורה שאין לו מספיק אורות מקיפים קדושים להגן
עליו שלא יתדבקו בו בחלום סמריין בישין וכו', עיי"ש.

קצו. שהיה בעה"ת רגיל להתפלל שחרית כשעתיים משעה תשע עד שעה אחת עשרה, וכן
נהגו עוד הרבה צדיקים, ששעה עשירית היא סוף זמן תפילה בשעות שוות (שנהגו כו"כ
צדיקים לסמוך על שיטה זו בדרכנן), והתחילו התפילה בזמן שיוכלו להגיע לשמו"ע בזמן
תפילה באופן הרגיל, ושעה לפני חצות כבר היה עם תפילין דר"ת.

שמניה סודר עליהם ומניה ראשו בין ברכיו).

וההסבר לזה שהיה רבינו בעה"ת מרכבה בשלימות להנעשה בעולמות העליונים, והנה אף שאין מובא בפירוש בפשטות דברי רבינו האריז"ל שיש בעולמות העליונים בחי' שינה ודורמיטא בכל עש"ק כשעה ומשהו לפני חצות, אך עפ"י עמקות הקבלה יש אז בחי' הדורמיטא וסילוק המוחין, וכמבואר בספח"ק תורת חכם, שיש אז עליה בפנימיות כל העולמות בתור הכנה לעליות של שב"ק שלא על ידינו, ואנו חוזרים אח"כ שוב על עליות אלו בשב"ק, וכל עליות אלו (של הי"ד מדרגות בלשון הקבלה) נעשים בשעה קודם חצות, ומובן לפי"ז שכמה דקות קודם שעה זו נהיה בחי' הדורמיטא וסילוק המוחין שישנם לפני המשכת המוחין ולכן רבינו בעה"ת שהיה מרכבה בדיוק לעולמות העליונים (קצו), היה נרדם מאליו בזמן זה, והיו צדיקים שהיו הולכים לישון בעש"ק

אחרי חצות היום, משום שאצלם התגלה והורגש בחי' הדורמיטא וסילוק המוחין בזמן זה, שלא היו ממש מרכבה בבחי' הזמן המדויק שנעשה הדורמיטא למעלה, וכמו שכותב הנה"ק מקאמרנא זי"ע על עצמו (בנתי"מ נתיב אמונה ש"ד או"ב) שבע"ש ועיו"ט מתגברים עליו בחי' הערב והחושך והעצבות, ומעם אור וחיות עריבות אור עליון נסתלק ממנו והיו לו מרירות מוות, כדי שיבא אח"כ יתרון האור בהירות של שבת ויו"ט מן מתוך החושך.

ומסיים ע"ז שאעפ"י שאמר רביה"ק הרר"א מליזענסק זי"ע שסימן שהיה לו שבוע בקדושה אם יש לו הארה עצומה בעש"ק (קצח), הרי מסיים הקאמרנער זי"ע שדברי הרר"א "זהו האמת אבל צריך לזה הרבה סייעתא דשמיא וקדוש כמותו הוא במדרגה זאת אבל אני כתבתי כפי שהוא האמת וכמו שקבלתי ממורי ורבי וממורי הגדולים תלמידי רבינו אלימלך ונרגש לכל חי", ולכא' כותב

קצו. וכמו שהעיד בעה"ת זאת על רבו המגיד הגדול זי"ע, שעל כן לא היה משתמש המגיד בצד השמאלי של גופו וכן היה חולה על רגלו השמאלית, כדי שלא לעורר גבורות וכו'.

קצח. וכמובא בנוע"א פר' בשלח עה"פ והיה ביום השישי, וכמו שהעידו הרבה צדיקים על גודל ההארה שהיתה בבית הרר"א בעש"ק אחרי חצות, שאמר בפירוש שאדם הזוכה יכול להריח אז רוחין דבוסמין בג"ע, והיה מניח עצמו על מיטתו ואמר בזה"ל מאן יכול למסבול ריחין דבוסמין דג"ע, והשפיע האור והקדושה על ביתו עד שאפילו המשרתות היו מפיסות אחת לרעותה בבכי רב שימחלו זל"ז כמו שנוהגים כל ישראל בעיוב"פ עיין בכ"ז בהוספות לנוע"א החדש עה"פ הנ"ל.

על ב' בחינות הפוכות ששניהם הם האמת, והחסבר כנ"ל שהרר"א זי"ע שהיה מרכבה במדויק לעולמות העליונים, הרי שם כל בחי' הדורמיטא וסילוק המוחין הם רק לרגעים מעטים בשעה לפני חצות וכנ"ל, וע"כ האיר אצלו כל יום עש"ק באור גדול ובפרט מחצות ואילך, אך בכ"ז האמת שבעוה"ז שרובו רע וחושך מתפשט החושך והדורמיטא בכל יום ערש"ק

וכמו שמסיים שנרגש כן לכל חי ואף לצדיקים גדולים, שהם מרכבה לגלות בחי' יתרון האור מן החושך דווקא וכפי גודל החושך כך יגדל האור והשמחה שלאח"כ בשב"ק בבחי' שמחנו כימות עיניתנו שיתגלה האור הגדול והעצום של הנאולה שלימה מתוך גודל חושך הגלות הארוכה שקדמה לה ביום שכולו שבת תיכף ומיד ברחמים אמון.

סימן מ"ה

דין תפילין בבית הקברות ובבית המרחץ ובו ב' סעיפים

ס"א: אסור לכנוס בבית הקברות או בתוך ד' אמות של מת ותפילין בראשו משום לועג לרש ואם הם מכוסים מותר.

כבר כתבנו בספרינו ים החכמה תשס"ו (עמוד נ"ה-ס') בירור הלכה ארוך בנידון בסעיף זה לבאר מדוע מותר להתפלל תפילות הקבועות ולהניח טו"ת בסמוך לציון רבינו הק' הלקו"מ זי"ע באומן אף שהיה שם בית הקברות (ע"ש בארוכה), ויש להוסיף ביאור פנימי בהיתר זה, שהנה פנימיות האיסור להניח תפילין ליד הקבר הוא כמש"כ בספר הנ"ל במדור פנימיות ההלכה בס' כג ס"א (עמוד רצו) בביאור הפנימי באיסור דלועג לרש, שהוא משום שנראה כעושה יחוד עם ההבלא דגרמי שבקבר, שיש איסור לדרוש אליו משום איסור כדורש אל המתים, וה"נ בעניננו שהיות שהתפילין ממשיכים מוחין הרי נחשב כעושה יחוד עם ההבלי דגרמי שבקבר שאסור, ורק צדיק שממשיך

המוחין ביחודים קדושים עד שמעוררת בחי' תחייה"מ למת שבקבר (שמחזיר מבחי' הנר"נ שבנ"ע לתוך גופו) מותר ליחד על הקבר, וכן במש"כ שם בשם המנחת אלעזר להתיר להתפלל בקברי צדיקים בכדי להעלותם ולהמציא זכותם, הרי זה ג"כ בבחי' הנ"ל שבכוונה זו ממשיך ומעורר הנר"נ של הצדיק לתוך הגוף.

והנה יש להוסיף סוד פנימי בכל ענין הנ"ל עפ"י מה שכתבנו לעיל (ס' כה ס"ב) בשם מוהרנ"ת זי"ע שקשר של תפילין מרמוז על נקודת החבר, שזה בסוד אהבת ישראל ואהבת חברים, ויש לפרש דברי קדשו עם הא דאי' עפ"י קבלה שקשר של תפילין של ראש עומד במקום פרצוף לאה שמקומה במקום הקשר של תש"ר. (קצט)

והביאור בזה עפ"י מש"כ כמ"פ בסוד דוירד יהודה, שבשעת מכירת יוסף ירדו כל האחים הק' עם יהודה מאצי' לבי"ע ורק יוסף נשאר באצי', אך בכ"ז נשאר ליהודה

קצט. וכמבואר באריכות שנה"י דאימא נכנס בתוך הז"א, ומלכות דאימא יוצא לחוץ ונהיה ממלכות דאימא פרצוף לאה שעומדת במקום קשר תש"ר, ויוצא מהקשר דתש"ר ב' רצועות שכנגד הנו"ה, שהרצועה הימנית שכנגד הנצח יורדת עד החזה ורצועה השמאלית שכנגד ההוד יורדת עד הטבור, שהנו"ה הם כנגד הו"ו, שעד החזה שייך לז"א ונוק' בטבור, ואכמ"ל בסודות עמוקים אלו.

שורש מתוקן באצי' שהיא פרצוף לאה, אך אינה רק הארה ולא פרצוף אמיתי, וזה בחי' קשר תפילין של ראש, שכנגד פרצוף לאה, שאין בקשר זה שום פרשיות שבסוד המוחין ואינה אלא עור בעלמא בצורת דלת או מ"ם. (ר)

ובזה מובן שהקשר של תש"ר היא כנגד פרצוף לאה, שכנ"ל גם פרצוף לאה שבאצי' אינה אלא הארה בעלמא ולא פרצוף אמיתי, וכמו הקשר שאין בו פרשיות אלא צורת אות בעלמא, אמנם מאידך גיסא הלא ללא הקשר של תש"ר א"א להניח כלל את התפילין של ראש, והיינו שאף שהיום עיקר היחודים הם בבחי' רחל, אך אור הגאולה (שהוא מרומז בתש"ר

שכנגד מב"ד) תלוי בפרצוף דלאה, שאף שהיום יורדת לאה ונהפכת לבחי' הבי"ע עצמם, ובבחי' דיני לאה הקשים כמוות, וכמש"כ האריז"ל שמרור דפסח שכנגד לאה הוא בגימ' מוות, שהבי"ע היא בבחי' מוות, שז"ס שנעלם היום בחי' אהבת חברים האמיתית, שכל הגלות היא בעוון שנאת חנם ולא נתקן החטא עד היום, שהבי"ע מלא מחלוקת ופירוד, בכ"ז יש נקודה של קשר שמתקנת באצי', היינו נקודה מתוקנת של אהבת חברים שבבחי' לעת"ל שבה תלוי כל הגאולה דמב"ד, והיינו שאף שאין היום המוחין האמיתיים של אהבת חברים, ואין לנו מושג בשלום ואהבה המופלגת שיתגלה לעתיד, שהתורה שיתגלה לעת"ל תעשה שלום מופלג

ר. ובדרך אגב יש לציין הוספה על מה שכתבנו בס"י כז ס"י, להוכיח בכמה ראיות שעיקר הקשר הוא בצורת מ"ם שהוא שתי דלתין (וכ"כ בס"י כ"ז ס"י בקיצור), ועכשיו מצאנו בעז"ה עוד ראיה חזקה לשיטת דצורת מ"ם, והוא מדברי הרא"ש במס' מנחות דף קכג ע"ב שמעתיק לשון השמושא רבא איך עושים הקשר, והמעין שם יראה שצורת העשיה שמתאר היא ממש בצורת עשיית המ"ם, משא"כ בצורת הדל"ת שעשייתה הרבה יותר מסובכת, ולהוסיף שהלא הרמב"ם כותב שיש קבלה הלכה למשה מסיני איך לעשות הקשר, וזה רק יש על צורת מ"ם שמבואר כנ"ל ברור צורת עשייתה, מש"כ על צורת דל"ת שאין קבלה, (והלא משמע מהרמב"ם שאין מספיק התוצאה של צורת הקשר אלא יש קבלה על צורת העשיה כנ"ל), ואף שי"א ראיה לצורת דל"ת מציור התרה"ד שצייר צורת דל"ת הרי הבי"ו והד"מ שהעתיקו את התרה"ד ביחד עם שאר השיטות דהשמוש"ר וכו' מוכח שלא סברו שיש להתרה"ד שיטה אחרת, אלא שי"ל שצייר הצורה דל"ת להראות איפה יש בתוך המ"ם את צורת דל"ת ע"י שתסלק ריבוע הרביעי כמי שאינה, שאין עולה בשם, וההוראה למעשה שאף שמכיון שנתפשט ב' הדרכים קשה להכריע בזה עפ"י ראיות שאפשר תמיד לפרוך וכו', ונהרא נהרא ופשטיה, כל אחד כמנהג אבותיו וכו', אלא שלדעתינו הרי הנוהג עפ"י הסוד יש מקום לשנות לצורת מ"ם, שיש לה ראיה חזקה מדברי האריז"ל והרש"ש כמו שהזכרנו במקום הנ"ל.

בעולם כמש"כ הרמב"ם שכל התורה היא כדי לעשות שלום.

ובזמן הבעש"ט הק' התחילה קצת להאיר ולהתגלות בחי' אהבת חברים דלעתיד כדאי' באנה"ק שבסוף נוע"א מגודל האהבה שהיתה בין החברים עד שכים אחד של ממון היה לכולם וכו' והתחיל הבעש"ט לגלות ולפתוח עולם ואור האהבה שאור זה הוא שורש התיקון והגאולה, אך אח"כ כשנהיה בזה אחי' הקלי' סגרו תלמידיו הק' והסתירו שוב האור הזה כידוע, אך אפי' שהיום אין לנו מושג באהבה ושלום זה בכ"ז ישנה גם היום נקודה עמוקה של אהבה וקשר בין חברים שבסוד קשר תש"ר שקשורה לאהבת חברים דלעת"ל ועי"ז אפשר לאחוז המוחין של היום, שא"א לקבל נקודת הרב שהוא האור של צדיק האמת שבבחי' תש"ר רק ע"י נקודת הקשר של אהבת חברים אף שאינה בשלימות המוחין.

ובסעיף דידן יש לומר שזה בחינת האיסור ליכנס לבית הקברות בתפילין, שכנ"ל הבי"ע הם בבחי' מוות, ואסור לעשות יחוד במקום הבי"ע היינו לגלות אלקות מהנפרדים בעצמם שבבחי' הבי"ע, שזה בחי' ע"ז שאומרים על עולמות הנפרדים שהם

אלקות בגילוי (ורק יש לידע שבהעלמה ומצד העליון אינם נפרדים, אך בגילוי ומצדינו יש לידע שהם נפרדים), שזה בחי' איסור לא יהיה לך אלקים אחרים על פני, שפני בבחי' אצי', ועל פני בבחי' בי"ע שאסור לייחד אותם עם אלקות בגילוי, ורק במכוסים מותר, שזה מרמז על הנ"ל, שאף שפרצוף לאה נהפך לעצמות בי"ע בימות החול שבבחי' פירוד ובבחי' מוות בכ"ז הלא בכ"ז יש שורש מתוקן באצי' שהוא קשר תש"ר המכוסה, שהוא קשור עם תש"ר שכנגד מב"ד שיגלה את יחוד דא"ק המכוסה שיתקן את כל הפירוד של הבי"ע בב"א.

ס"ב: בבית המרחץ וכו' ובבית האמצעי כו' אינו יכול להניחם שם לכתחילה ואם היו בראשו אינו צריך לחלצן ובבית הפנימי כו' אפילו היו בראשו צריך לחלצן.

ובמ"ב סק"ה דן לגבי בית הטבילה דמהמ"ז משמע שדינו כבית האמצעי שאסור להניח שם תפילין למהמג"א משמע דבאין בה אדם מותר להניח בה תפילין ולברך דדווקא במרחץ החמירו משא"כ במקוה.

יש לציין שמצינו מקור בענין זה בחז"ל הק' להנהגת החסידים לטבול טבילות לתוספת טהרה (רא), והוא

רא. מלבד הראיה שמביא הגאון הרח"ק שליט"א בספרו ארחות יושר מגמ' ברכות (טו ע"א) שהנוטל ידיו לפני התפילה נחשב כאילו טבל, וש"מ שיש מעליותא בטבילה לתוספת טהרה לכבוד התפילה.

מדברי חז"ל במס' תפילין שא"י שם ב"ר חייא של כבוד לא יחלוץ עד שיגיע, ובמפרשים לא מצאתי ביאור לזה, ואולי דקאי על מקוה שנעשית רק לשם תוספת טהרה וא"כ הוי מקור להנ"ל.

ויש לבאר המח' בין הט"ז והמג"א האם בית הטבילה דינו כבית האמצע שאסור להניח בו תפילין או כבית החיצון, עפ"י מש"כ במקו"א שהמג"א הוא בבחי' חכמה כשמו אברהם שבקו ימין, והט"ז בבחי' בינה, כשמו דוד, שבבחי' הבינה וכשם ספרו, שזהב הוא בסוד הגבורות כדכתיב מצפון זהב יאתה.

ובאן הוא המקום לומר ביאור ע"ז שמרן הדברי חיים זי"ע היה מקשר עצמו לפני השינה אל הרמב"ם והאר"י והט"ז, (וכמש"כ הריא"ז מרגליות זצ"ל בשם מורו הרב מבארניב זצ"ל, שכך היה אומר מרן הד"ח זי"ע תמיד קודם קרי"ש שעל המטה, "היה לנו הרמב"ם שהיה יחיד בחקירה, היה לנו האריז"ל שהיה יחיד בקבלה, היה לנו הטורי זהב שהיה יחיד בנגלה, על דעתם הנני אומר שמע ישראל וגו'), ומה הענין הפנימי שיש בשלשתם דווקא, ובפרט מה הענין בהט"ז, וי"ל בחינה בזה, שקישר עצמו לג' הקוים של חכמה בינה דעת, שהאר"י הק' הוא המגלה של סודות התורה בבחי' חכמה, והט"ז שהוא היחיד מכל מפרשי השו"ע שכתב ביאור ופירוש על כל ד' חלקי השו"ע קשור לספירת הבינה, שבשו"ע

יש פסקי הלכה של זמן הגלות לבד, שבגלות ההנהגה בעיקר בספי' הבינה, (ולכן נקרא טורי זהב – שזהב הוא בקו שמאל), והרמב"ם הנקרא משה בסוד הדעת שחיבורו כולל הן הלכות של זמן הגלות שבסוד הבינה והן הלכות דלעת"ל שבסוד החכמה.

ויש גירסא נוספת (של אדמו"ר מקלונבורג זי"ע) שהיה מקשר עצמו אל הרמב"ם והשל"ה והט"ז והנוע"א זי"ע, ולפ"ז הר"ז כנגד ד' רגלי המרכבה, שיש ענין להתקשר אליהם לפני השינה, שלכן אומרים בקרשעהמ"ט בשם ה' אלקי ישראל מימיני מיכאל וכו' כדאי' בלקו"מ, ולפי גי' זו הרי הסדר הוא, הרמב"ם בבחי' חכמה (כדכתבנו במקו"א בשם הר"ד ואלי תלמיד הרמח"ל), הט"ז בבחי' בינה כנ"ל, השל"ה הק' בבחי' דעת, כמרומו בשם ספרו "שני לוחות הברית" שהם בחי' הדעת המחולק לה' חסדים וה' גבורות, וכן ספרו של"ה מחולק לנגלה ונסתר, חכמה ובינה, והרר"א בבחי' מלכות כמרומו כשמו (וכן היתה עבודתו בעבודת שפלות עצמו וכו').

והנה המקוה הוא בבחי' הבינה, עולם הנקראת אימא וכדאי' שהאדם כשטובל במקוה נכנס לבחי' עיבור מחדש בתוך המקוה כעובר במעי אמו ונולד מחדש, ולכן יש לטבול בצירוף עם עשיית תשובה, שהתשובה ג"כ מעולם הבינה, ומקוה בנימ' קנ"א שהוא שם הבינה, אמנם מאידך גיסא

יש במקוה בהעלמה ג"כ את בחי' החכמה, שמביאה המקוה קדושה לאדם (אף שעיך המקוה בסוד מטהרה שבסוד הבינה בכ"ז מביאה ג"כ קדושה שבסוד החכמה), והיינו בעיך ע"י מבילה בצירוף כוונות קדושות שמבחי' החכמה מתגלה במקוה בחי' החכמה שבה, בבחי' חכמה דבינה, וכמרומו גם בפתגם צדיקים זי"ע שאמרו שהמ' של המקוה בנימ' חלב שהוא בחי' החסדים ולבנונית שבבחי' החכמה (חלב ר"ת להגיד בבוקר חסדך), וקוה של המקוה הוא בחי' הבינה של המקוה, שקויו לה' הוא בחי' אש העולה ממטה למעלה בבחי' הבינה (ועוד טעמים).

ובזה מובן שהמג"א שקשור לספי' החכמה מבחין במקוה בעיך את בחי' החכמה, ועפ"י בחי' החכמה שענינה הבחנה בדקות שמבחי' האור שבדבר הרי יש חילוק בין מקוה הקדושה לבית המרחץ, ומורגש האור והקדושה של המקוה ולכן אינו נכלל בגזירת בית המרחץ שענינה רחיצה מזהמא (וכחילוק הקרבן נתנאל בדין בגזירת חז"ל דרחיצה במרחץ בשב"ק, שמחדש שמקוה אינו בכלל מרחץ ואינו בגזירה זו).

משא"כ מצד ספי' הבינה ניכר במקוה בעיך המטהרה מהחטאים והטומאה שעל ידה ובבחי' חיצוניות המקוה שדומה לבית המרחץ הרוחץ הזהמא, וע"כ להט"ו שבבחי' הבינה נכלל המקוה בגזירת בית המרחץ,

וכתבנו במקו"א שבעל התניא פוסק בשו"ע הרב שלו בעיך כהמג"א, שחסידים שקשורים עם אור החכמה והחסידים פוסקים כהמג"א, וכמו שנהנו גם החסידים להקל כהקרבן נתנאל הנ"ל בענין מבילה בשב"ק כנ"ל.

והנה לבאר סוד הפנימי של הסעיף הקודם יש להקדים מה שאיתא בגמ' שדהע"ה מצא עצמו ערום מן המצוות בבית המרחץ ונעצב אל לבו עד שנזכר במילתו ושמה, ויש לפרש שמחה זו, שז"ס השמחה על נקודת יהדותו שמרומו במילה שבשמחה זו אין שום פגם, וכמו שדיברו צדיקים הרבה שעיך השמחה של יהודי צריכה להיות שלא עשני גוי, שבשמחה זו אין פגם לעולם שהיא בבחי' הפך שמן טהור שא"א לטמאות אותה, ובבחי' נקודת היחידה שאין מגיע לשם פגם ממעשי התחתונים, וכמו שמוהרנ"ת זי"ע מאריך (בהל' תפלת המנחה ה"ז) לבאר הסוד של תיקון הכללי שהוא שיר פשוט, כפול, משולש, מרובע, עפי"ז שתחי' התיקון הוא השמחה על שהוא יהודי שזה בחי' שיר הפשוט שכנגד ספי' הכתר, בחי' היחידה, היינו השיר והשמחה על יהדותו בפשיטות, וזה יסוד השמחה, ולשמחה זו צריך מקודם להיות כמו דהע"ה שאחז עצמו בבית המרחץ שהוא ערום מן המצוות, וכמו שפירש"י צדיקים שעסק דהע"ה בעבודת התשובה שבבחי' בית המרחץ עד שהגיע לתשובה כזאת שסבר ע"ע שאין

במצוות שעושה עדיין, אלא יש לו לשמוח בשורש יהדותו שאין בה פגם, (וכמש"כ לעיל שאף בביהכ"ס מותר לחשוב על מציאות הש"י אף שאסור לחשוב שם בדב"ת שזה קשור לסוד דידן שבשורש השורשים אין שולט שום פגם), ובבית האמצעי שהוא כנגד שיר הכפול אין להניח תפילין הינו שעדיין אין בכוחו לשמוח במצוות שלו עצמו אך אין לחלוץ התפילין שזה רמז על השמחה בלבושים הרוחניים שמלבישים אותו הצדיקי אמת שזכה להתקרב עליהם, ובית החיצון מרמז על הזו"ן (שנמנים לפעמים כאחד) שכנגד שיר משולש ומרובע, ושם יכול להניח תפילין לכתחילה היינו שאחרי השמחה השורשית ביהדותו ובמה שהתקרב לצדיקים מתעלה בדרגתו ודרגת מצוותיו עד שיכול לשמוח בהם ולראות הטוב שבהם ובזה להעלותם יותר ויותר, שכ"ז הוא בסוד תיקון הכללי שגילה רבינו לתקן את העולם בשיר החדש שיתער לעת"ל בב"א.

לו שום מצוה כראוי, ומתוך השברון לב והתשובה החזקה הזאת זוכה לגלות נקודת הכתר בשלמות, ואח"כ יכול לגלות השיר כפול שהוא השמחה והשיר על שזכה להתקרב לצדיקי אמת שהם ממשיכים עליו אורות קדושים של גילויי אלקות ומקרבים אותו להש"י, ומכאן זה יכול לתקן את מצוותיו ולשמוח בהם שזה בחינת שיר משולש, שכל המצוות שעשה הם בבחי' משולש, שכל התומ"צ קשורים לז"א שהוא בג' קוים של חג"ת, אהבה יראה ודבקות, ואח"כ ישמח במצוה שעושה עכשיו שהוא השיר מרובע שבבחי' המלכות שהיא הפעולה שיוצאת לפועל עכשיו.

וזוה הרמז בסעיף דידן, שבית הפנימי הוא המקום שעומדים שם ערומים, שהוא בבחי' התשובה החזקה שמביאה את האדם למצב שחש שהוא ערום מן המצוות ושם יש לחלוץ התפילין, היינו שאין יכול לשמוח

ברוך רחמנא דסייען

ברוך ה' לעולם אמן ואמן

הוספה

העתקה מקונטרס ביאור האותיות (רב)

אות י'

ומגיעים למקום של עצמות השתעשעות באלקות ע"י אותיות התורה, שהנה לפני הבריאה היה רק אוא"ס בבחי' הוא ושמו אחד, וה' עשה בחי' ההסתר והצמצום, והתכלית לחזור למה שהיה ובתוספת קישוט שנהיה ע"י הצמצום וכו', וזה תכלית עבודה"י, שהנה מעשי ה' בעולמות זה הרשימו בהתורה"ק בבחי' אסתכל באורייתא וכו', והתורה"ק היא רשימו דאלקות כביכול, ואם עושים בעבודה"י בחי' מה שעשה ה' בבריאת העולמות הר"ז בחי' קיום כל התורה.

וא"כ תחי' עבודה"י בבחי' גבוהה זו הוא לעשות צמצום מבחי' אוא"ס לבחי' יו"ד, והיינו שהנה דרך טבע המח והלב לשוטט בריבוי מחשבות ורצונות וההרגשות בלי גבול, בבחי' אוא"ס שללא גבול, וע"כ תחי' עבודת ה' בבחי' גבוהה זו היא בבחי' הצמצום של ריבוי המחשבות לתוך נקודה א', שעל ידי צמצום זה יהא אח"כ התוספות קישוט כשיחזרו אח"כ לבחי' האוא"ס, וזה העבודה הנקראת היום בשם ריכוז המחשבה, ומלמדים זאת לילדים או לבחורים שסובלים

הנה אות י' עפ"י הבחנה העיקרית של אי"ק בכ"ר וכו', היא כנגד כלי האמצעי דכתר מלכות, ולפי ההבחנה השניה של אי"ק בכ"ר הרי היא כנגד כלי האמצעי דספי' החכמה, וצורת האות היא בבחי' נקודה עם ג' קוצין.

והביאור בזה י"ל, שהנה אי"ב בכתבי הר"י סרוג זי"ע שבשעשה ה' הצמצום הראשון להסתיר האוא"ס השאיר באמצע החלל נקודה אמצעית כמו יו"ד (ואין מובא זאת בכתבי מהר"י, שהמרח"ו רק מביא שהתחיל הצמצום מנקודה אמצעית, אך אין מוזכר שאחרי הצמצום נשאר נקודה אמצעית, ועיין בספרינו ים החכמה תשס"ו מש"כ בענין זה).

ומיו"ד זה נהיה האותיות של כל התורה כולה, שהנה תכלית עבודה"י הוא כדאי' מרבינו ז"ל בלקו"מ לחזור ולעלות לעולם העליון הנקרא עולם השעשועים שהוא כתר דעולם המלבוש ששם משתעשע ה' באותיות התורה, וצדיקים הגדולים בכל רגע מחייהם עוברים ומייחדים כל העולמות לה', שבכל רגע יש שוב א"ק ואבי"ע חדש, והצדיקים עולים בכל רגע

רב. שיצא אי"ה בל"נ בעתיד.

מחוסר ריכוז ומפוזר הנפש ומלמדים אותם איך להתרכז, וה"נ בנמשל בדרכי השגת אלקות שתח"י העבודה לצאת מבלי גבול שהמחשבה משוטטת בבלי סוף מחשבות ולהתרכז במחשבה ונקודה א', שבבחי' יו"ד, ומשם מתחילה הבריאה והתגלות אלקות, וזה הבחינה הנקראת בקבלה כח הצמצום שהוא שורש הדין הנקרא בוצינא דקרדוניתא שזה שורש הבריאה וכדכתיב בקרא מי מדד בשעלו מים, שאוא"ס הוא בבחי' מים העליונים ללא סוף ותח"י הבריאה בכח הצמצום והמדידה שהיא שורש ספי' הבינה (הנקראת "מי").

והנה באות יו"ד זו ובנקודה זו, נמצאת שורש כל התורה, שהנה יוד שהיא אות קטנה מרמז על בחי' הביטול והתאחדות עם המאציל, שהנה כל המדרגות שבעולם קשורים עם בחי' הביטול לאלקות, שבחי' ספי' המלכות (ה' אחרונה) היא ביטול לה' בקבלת עומ"ש, ובחי' ספי' הז"א (ו' שבשם הויה), היא הביטול לה' באהבה ויראה ודבקות, ובחי' ספי' הבינה (ה' ראשונה בשם הויה) היא בחי' ביטול היש, ובחי' ספי' החכמה (י' דשם הויה). הוא ביטול במציאות – ובחי' ספי' הכתר (קוצר של יו"ד) הוא ביטול הגמור.

והנה יש בחי' של מעלה לביטול במציאות של ספירת החכמה מעל הביטול הגמור של ספי' הכתר, שאף שביטול הגמור הוא מדרגה יותר

גדולה אך אין שם בחי' החידוש, ששם הכל בבחי' אוא"ס בתכלית הפשיטות, וזה המעלה של ספי' החכמה שנקראת בבחי' יש לעומת מדרגת הכתר וכדכתיב והחכמה מאין תמצא, שהחכמה שבבחי' יש נולדת מבחי' הכתר ששם אין הגמור, (ורק לעומת הבינה נקראת החכמה בבחי' אין בבחי' ערכין). שבחכמה יש החידוש שמקודם נראה בבחי' יש ואח"כ מתגדל ונהיה מאוחד עם הבורא, וזה החידוש שאפי' שנתגלה בחי' היש בכ"ז הוא מאוחד ובטל באלקות.

ובעניננו בעבודה"י הרי כל הזמן שמח ולב האדם משוטטים בריבוי מחשבות ורצונות אין סוף, הר"ז בבחי' אוא"ס שלפני הצמצום, והר"ז בבחי' עיבור, שאמנם מצד אחד הרי בעיבור כתוב שגר דולק מעל ראש העובר וצופה מסוף העולם ועד סופו, שזה בבחי' אוא"ס, אך זה רק מבחי' העליון, בבחי' מה שעובר בגשמיות אוכל מה שאמו אוכלת וכו' שמרמז שאין לו עדיין מציאות לעצמו ואין לו כלים כלל, אלא שמצד אור העליון מאיר עליו האוא"ס, והתכלית שלא לישאר במצב העיבור אלא צריך דווקא לרדת לסוד הצמצום והכלי שזה בחי' לידת העובר ורק אח"כ יש החשיבות שחוזרים שוב למה שהשינו במעי אמו כשהיה הנר דלוק על ראשו, שזה תכלית הבריאה לברוא ולהוליד הכלים ואח"כ לחזור איתם לאוא"ס בבחי' שיתאחדו הכלים עם האור בבחי' מטי ולא מטי.

ובעניננו הרי עבודת הצדיקים בכל יום להוליד כל העולמות מחדש, (בבחי' שהצדיקים שותפים במעשי בראשית שמקיימים העולמות בעבודתם הק' בבחי' וצדיק יסוד עולם וכו') ועיקר הזמן לזה הוא בתפילת שחרית שבנויה לפי סדר כל העולמות מצמצום הראשון עד לידת כל הא"ק ואבי"ע, ואח"כ חוזרים שוב לבחי' האוא"ס, שהיים כל היום בפשיטות אלקות בכל רגע.

ובזה מובן ענין אות י', שהוא כלי אמצעי דכתר ודחכמה, שהנה כל מושג העולם הוא בחי' של כלי אמצעי, שג' הכלים הם בחי' חב"ד, חג"ת, נהי"ם, וכל מציאות העולם שהוא בחי' העלם והסתר על אלקות, היינו שאין מאיר בו המוחין דהחב"ד, שבחי' המוחין הוא הגילוי שהכל אלקות, וכל העולם הוא מציאות של ו"ק שאין גילוי של ג"ר אמיתי בעולם (אלא ג"ר דו"ק), וזה הביאור במה שפתחנו בשם הר"י סרוג זי"ע שתחי' בריאת העולמות בגילוי אות י', שאות י' הוא בחי' כלי אמצעי דכתר וחכמה, היינו שעשה ה' צמצום להסתיר האוא"ס שבבחי' הג"ר (שבבחי' אות אלף כלי פנימי דכתר וחכמה) וגילה בחי' היו"ד שהוא כלי אמצעי דכתר וחכמה היינו בחי' היש של הכתר והחכמה בבחי' הו"ק שלהם, בבחי' יוד התחתון לבד והתכלית של הצמצום לחזור לאות א', שהוא שני יודין, עליון ותחתון עם רקיע באמצע שהוא בחי'

החזרה והקשר עם היוד העליון בבחי' מטי ולא מטי.

ובאות יו"ד יש ג' קוצין ראש תוך סוף, שכולל כל הי"ם שבמנין יו"ד, וכנ"ל שיו"ד הוא בבחי' כתר מלכות בבחי' שורש כל הבריאה שצריכה לחזור ולהתאחד עם הבורא.

והנה אנו דברנו באות י' איך שהיא מתגלה בבחי' עולם האצי', שעיקר אות י' היא כנגד עולם האצי', אמנם כל מה שיש באצי' יש דומה לזה בעולם הבריאה, ושם יש ג"כ הבחי' של ג' הקוצים ראש תוך סוף של אות יו"ד, ושם הוא בבחי' עבודת השרפים, שאומרים קדוש קדוש קדוש, שבבחי' ראש תוך סוף, וכדאי' בנוע"א שיש לכל אחד המצוה של עשה לך שרף, לעבוד עבודה"י בבחי' שרף, ובשרף אי' שיש אצלו ג"כ הבחי' של ראש תוך סוף בבחי' בשמים יכסה פניו ובשמים יכסה רגליו ובשמים יעופף, וזה דרך כל הצדיקי אמת שבבחי' עולם הבריאה שבבחי' שרפי קל לעבוד ה' בג' בחינות אלו וכמו שמסביר רבינו הצ"צ זי"ע שבחי' שמים יכסה פניו הוא שרוצים להתאחד עם הבוכ"ע אך א"א בעולם הבריאה להתאחד באוא"ס מצד עצמות, וצריך לבוש של התורה"ק ושמות הק' שבבחי' הראש והחב"ד, ובשמים יכסה רגליו הוא בחי' קיום התומ"צ למעשה בבחי' המור והנהי"ם, אמנם כאן שאנו מדברים בצדיקים שבבחי' שרפים בעולמות העליונים שהם בבחי' עולמות המהשבה, הרי שם

גם המעשים והמצוות הם מעשים של מחשבה שזה עבודת היחודים שנחשבים בבחי' מעשים, וכדאי' מהגר"א זי"ע לפרש הא דבעינן מעשיו מרובים מחכמתו, שהיינו שצריך יותר לעסוק ביחודים קדושים שהם קיום המצוות במעשה שע"י המחשבה, יותר מחכמתו, היינו יותר מהחכמה וההשגות שע"י המחשבות הק', ובשנים יעופף זה בחי' תוך בחי' החב"ת, שהם מצוות אהבה ויראה שנקראים גרפין שבהם מעופפים ועולים, (כמו שעלו בני' בפרשתינו לאר"י ע"י המ"ב מסעות, וכן עולים בעולמות העליונים ומעופפים ע"י שם הק' של אנא בכח וכו' שהוא השם הק' של אהבה ויראה מלמטה למעלה, והם ג' הקוצין של אות י' של עולם הבריאה, ובעולם האצי' הכל יותר ויותר נקי ומאוחד עם הבורא, ולא כמו בעולם הבריאה שבבחי' השרפים שנקראים עדיין בבחי' עבד ובבחי' פירוד

מהבורא, אלא באצי' נקראים בבחי' בן ובבחי' איחוד עם הבורא, שאצי' הוא עולם היחוד, בבחי' איהו וחיוהי וגרמוהי חד בהון, (ויש לדעת שאף בבחי' הכללית הרי כל דורותינו של עקבתא דמשיחא נחשבים בבחי' עשיה דעשיה וכו', בכ"ז הכל מה שדיברנו אמת בבחי' א"ק ואבי"ע של כל עולם, שבכל דרגה ודרגה יש את כל המציאות וכל המדרגות).

ויה"ר שנזכה לעלות במעלות הקודש ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי התורה באהבה ולהשיג כל מה שמוטל עלינו להשיג בבחי' לחזור למה שהיינו קודם שנולדנו ושהיה הנר הדלוק על ראשינו וצופה מסוף העולם ועד סופו בבחי' בן דמחפש בגנויא דמלכא שזה ימהר תיקון כל הבריאה שתגיע לתיקונה השלם ברחמים פשוטים תיכף ומיד אכ"ר.

